PLATONIS
QUAE EXSTANT
OPERA.

ACCEDUNT
PLATONIS QUAE FERUNTUR
SCRIPTA.

AD
OPTIMORUM LIBRORUM FIDEM
RECENSUIT
IN LINGUAM LATINAM CONVERTIT
ANNOTATIONIBUS EXPLANAVIT INDICESQUE
RERUM AC VERBORUM ACCURATISSIMOS
ADIECIT

FRIDERICUS ASTIUS.

TOMUS QUINTUS

POLITIAE LIB. IX—X. TIMAEUM ET CRITIAM CONTINENS.

LIPSIAE MDCCCXXII.
IN LIBRARIA WEIDMANNIA.

Θ.

571 Αὐτὸς δὴ λοιπός, ἦν δ' ἐγώ, ὁ τυραννικὸς ἀνὴρ σκέψασθαι, πῶς τε μεθίσταται ἐκ δημοκρατικοῦ γενόμενός τε ποῖός τίς ἐστι καὶ τίνα τρόπον ζῇ, ἄθλιον ἢ μακάριον. Λοιπὸς γὰρ οὖν ἔτι οὗτος, ἔφη. Οἶσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὃ ποθῶ ἔτι; Τὸ ποῖον; Τὸ τῶν ἐπιθυμιῶν, οἷαί τε καὶ ὅσαι εἰσίν, οὔ μοι δοκοῦμεν ἱκανῶς διῃρῆσθαι. τούτου δὲ ἐνδεῶς
B ἔχοντος * ἀσαφεστέρα ἔσται ἡ ζήτησις οὗ ζητοῦμεν. Οὐκοῦν, ἦ δ' ὅς, ἔτι ἐν καλῷ; Πάνυ μὲν οὖν· καὶ σκόπει γ' ὃ ἐν αὐταῖς βούλομαι ἰδεῖν. ἔστι δὲ τόδε. τῶν μὴ ἀναγκαίων ἡδονῶν τε καὶ ἐπιθυμιῶν δοκοῦσί τινές μοι εἶναι παράνομοι, αἳ κινδυνεύουσι μὲν ἐγγίγνεσθαι παντί, κολαζόμεναι

IX.

Ipse iam vir tyrannicus, inquam, restat ut videamus quomodo e populari prodeat, qualis, quum exstiterit, sit et quam vitam degat, miseram an beatam. Restat sane hoc, inquit. Scin' vero, inquam, quid adhuc desiderem? Quidnam? Cupiditates quales et quot sint, non mihi videmur satis exposuisse. in quo tamen si quid deficit, obscurior erit eius quod quaerimus investigatio. Nonne, inquit, adhuc opportunum est tempus? Sane quidem; et vide quid in illis velim cognoscere. est autem hoc: voluptatum et cupiditatum quae non sunt necessariae videntur nonnullae mihi esse a legibus aversae, quae insint quidem in quoque, castigatae vero a legibus et

δὲ ὑπό τε τῶν νόμων καὶ τῶν βελτιόνων ἐπιθυμιῶν μετὰ
λόγου ἐνίων μὲν ἀνθρώπων ἢ παντάπασιν ἀπαλλάττεσθαι ἢ
ὀλίγαι λείπεσθαι καὶ ἀσθενεῖς, τῶν δὲ ἰσχυρότεραι καὶ
* πλείους. Λέγεις δὲ τίνας, ἔφη, ταύτας; Τὰς περὶ τὸν C
ὕπνον, ἦν δ' ἐγώ, ἐγειρομένας, ὅταν τὸ μὲν ἄλλο τῆς ψυ-
χῆς εὕδῃ, ὅσον λογιστικὸν καὶ ἥμερον καὶ ἄρχον ἐκείνου,
τὸ δὲ θηριῶδές τε καὶ ἄγριον, ἢ σίτων ἢ μέθης πλησθέν,
σκιρτᾷ τε καὶ ἀπωσάμενον τὸν ὕπνον ζητῇ ἰέναι καὶ ἀπο-
πιμπλάναι τὰ αὑτοῦ ἤθη. οἶσθ' ὅτι πάντα ἐν τῷ τοιούτῳ
τολμᾷ ποιεῖν, ὡς ἀπὸ πάσης λελυμένον τε καὶ ἀπηλλαγμέ-
νον αἰσχύνης καὶ φρονήσεως. μητρί τε γὰρ ἐπιχειρεῖν * μί- D
γνυσθαι, ὡς οἴεται, οὐδὲν ὀκνεῖ ἄλλῳ τε ὁτῳοῦν ἀνθρώ-
πων καὶ θεῶν καὶ θηρίων, μιαιφονεῖν τε ὁτιοῦν, βρώμα-
τός τε ἀπέχεσθαι μηδενός· καὶ ἑνὶ λόγῳ οὔτε ἀνοίας οὐδὲν
ἐλλείπει οὔτε ἀναισχυντίας. Ἀληθέστατα, ἔφη, λέγεις. Ὅταν
δέ γε, οἶμαι, ὑγιεινῶς τις ἔχῃ αὐτὸς αὑτοῦ καὶ σωφρόνως, καὶ
εἰς τὸν ὕπνον ἴῃ τὸ λογιστικὸν μὲν ἐγείρας ἑαυτοῦ καὶ ἑστιά-
σας λόγων καλῶν καὶ σκέψεων, εἰς ξύννοιαν αὐτὸς αὑτῷ
ἀφικόμενος, τὸ ἐπιθυμητικὸν * δὲ μήτε ἐνδείᾳ δοὺς μήτε E
πλησμονῇ, ὅπως ἂν κοιμηθῇ καὶ μὴ παρέχῃ θόρυβον τῷ
* βελτίστῳ χαῖρον ἢ λυπούμενον, ἀλλ' ἐᾷ *) αὐτὸ καθ' 572
αὑτὸ μόνον καθαρὸν σκοπεῖν καὶ ὀρέγεσθαι τοῦ αἰσθάνε-
σθαι ὃ μὴ οἶδεν, ἤ τι τῶν γεγονότων ἢ ὄντων ἢ καὶ μελ-
λόντων, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ θυμοειδὲς πραΰνας καὶ μή τι-
σιν εἰς ὀργὰς ἐλθὼν κεκινημένῳ τῷ θυμῷ καθεύδῃ, ἀλλ'
ἡσυχάσας μὲν τὼ δύο εἴδη, τὸ τρίτον δὲ κινήσας ἐν ᾧ τὸ
φρονεῖν ἐγγίγνεται, οὕτως ἀναπαύηται, οἶσθ' ὅτι τῆς τ'
ἀληθείας ἐν τῷ τοιούτῳ μάλιστα ἅπτεται καὶ ἥκιστα παρά-
νομοι * τότε αἱ ὄψεις φαντάζονται τῶν ἐνυπνίων. Παντε- B
λῶς μὲν οὖν, ἔφη, οἶμαι οὕτως. Ταῦτα μὲν τοίνυν ἐπὶ
πλέον ἐξήχθημεν εἰπεῖν· ὃ δὲ βουλόμεθα γνῶναι, τόδ' ἐστίν,
ὡς ἄρα δεινόν τι καὶ ἄγριον καὶ ἄνομον ἐπιθυμιῶν εἶδος
ἑκάστῳ ἔνεστι, καὶ πάνυ δοκοῦσιν ἡμῶν ἐνίοις μετρίοις εἶ-
ναι. τοῦτο δὲ ἄρα ἐν τοῖς ὕπνοις γίγνεται ἔνδηλον. εἰ οὖν

*) γρ. ἐῶν.

melioribus cupiditatibus iuvante ratione a quibusdam hominibus vel prorsus discedant vel paucae relinquantur atque imbecillae, in aliis vero fortiores ac plures. Quasnam, inquit, dicis? Eas, inquam, quae in somno excitantur, quum reliquae animi partes dormiunt, quae rationis sunt participes et mansuetae eumque regunt, immanis autem ac fera, vel cibo vel vino onusta, exsultat somnoque depulso studet procedere et cupiditates suas, ut solet, explere. scis omnia eum audere tum facere, quippe omni solutum atque liberatum pudore ac prudentia; neque enim cum matre eum vereri corpus miscere, ut sibi videatur, neque cum quovis alio vel hominum vel deorum vel belluarum, atque etiam trucidare quidvis, nec ullo se abstinere cibo, atque uno verbo neque temeritatis quicquam relinquere neque impudentiae. Verissime, inquit, dicis. Quando vero, opinor, sano quis est statu atque temperato et ita quieti se tradit, si eam partem animi, quae mentis et consili est, excitavit bonisque saturavit et sermonibus et cogitationibus, partem contra ad cupiditates propensam neque inopia enecuit neque satietate oneravit, ut sopiatur nec turbas efficiat optimae parti gaudendo vel dolendo, sed solam eam per se sinat puram contemplari eiusque appetere perceptionem, quod ignoret, vel praeteritorum alicuius vel praesentium vel futurorum, eodemque modo etiam iracunda parte sedata ita conquiescit ut animus in neminem iracundia inflammatus sit atque commotus, sed compressis duabus illis partibus, tertia vero illa rationis et mentis erecta quieti se tradit, scis veritatem tum maxime eum attingere minimeque somnianti visa occurrere a legibus aversa. Prorsus quidem, inquit, ita existimo. Et hoc quidem ut diffusius explicaremus inducti sumus; quod autem volebamus cognoscere, hoc est: grave quoddam et ferum et a legibus aversum cupiditatum genus in quoque inesse, etiam in aliquibus de nobis qui admodum moderati videantur esse. quod quidem in somnis

τι δοκῶ λέγειν καὶ ξυγχωρεῖς, ἄθρει. Ἀλλὰ ξυγχωρῶ. Τὸν
τοίνυν δημοτικὸν ἀναμνήσθητι οἷον ἔφαμεν εἶναι. ἦν * δέ C
που γεγονὼς *) ἐκ νέου ὑπὸ φειδωλῷ πατρὶ τεθραμμένος,
τὰς χρηματιστικὰς ἐπιθυμίας τιμῶντι μόνας, τὰς δὲ μὴ ἀναγ-
καίους, ἀλλὰ παιδιᾶς τε καὶ καλλωπισμοῦ ἕνεκα γιγνομένας
ἀτιμάζοντι· ἦ γάρ; Ναί. Ξυγγενόμενος δὲ κομψοτέροις ἀν-
δράσι καὶ μεστοῖς ὧν ἄρτι διήλθομεν ἐπιθυμιῶν, ὁρμήσας
εἰς ὕβριν τε πᾶσαν καὶ τὸ ἐκείνων εἶδος μίσει τῆς τοῦ πα-
τρὸς φειδωλίας, φύσιν δὲ τῶν διαφθειρόντων βελτίω ἔχων,
ἀγόμενος ἀμφοτέρωσε * κατέστη εἰς μέσον ἀμφοῖν τοῖν τρό- D
ποιν, καὶ μετρίως δή, ὡς ᾤετο, ἑκάστων ἀπολαύων οὔτε ἀν-
ελεύθερον οὔτε παράνομον βίον ζῇ **), δημοτικὸς ἐξ ὀλι-
γαρχικοῦ γεγονώς. Ἦν γάρ, ἔφη, καὶ ἔστιν αὕτη ἡ δόξα
περὶ τὸν τοιοῦτον. Θὲς τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν τοῦ
τοιούτου ἤδη πρεσβυτέρου γεγονότος νέον υἱὸν ἐν τοῖς τού-
του αὖ ἤθεσι τεθραμμένον. Τίθημι. Τίθει τοίνυν καὶ τὰ
αὐτὰ ἐκεῖνα περὶ αὐτὸν γιγνόμενα ἅπερ καὶ περὶ τὸν πα-
τέρα αὐτοῦ, ἀγόμενόν * τε εἰς πᾶσαν παρανομίαν, ὀνομα- E
ζομένην δ' ὑπὸ τῶν ἀγόντων ἐλευθερίαν ἅπασαν, βοηθοῦν-
τά τε ταῖς ἐν μέσῳ ταύταις ἐπιθυμίαις πατέρα τε καὶ τοὺς
ἄλλους οἰκείους, τοὺς δ' αὖ παραβοηθοῦντας· ὅταν δ' ἐλπίσω-
σιν ***) οἱ δεινοὶ μάγοι τε καὶ τυραννοποιοὶ οὗτοι μὴ ἄλλως τὸν
νέον καθέξειν, ἔρωτά τινα αὐτῷ μηχανωμένους ἐμποιῆσαι, προ-
στάτην τῶν ἀργῶν καὶ τὰ ἕτοιμα διανεμομένων * ἐπιθυμιῶν, 573
ὑπόπτερον καὶ μέγαν κηφῆνα τινά· ἢ τί ἄλλο οἴει εἶναι τὸν
τῶν τοιούτων ἔρωτα; Οὐδὲν ἔγωγε, ἦ δ' ὅς, ἀλλ' ἢ τοῦτο.
Οὐκοῦν, ὅταν δὴ περὶ αὐτὸν βομβοῦσαι καὶ αἱ ἄλλαι ἐπι-
θυμίαι, θυμιαμάτων τε γέμουσαι καὶ μύρων καὶ στεφάνων
καὶ οἴνων καὶ τῶν ἐν ταῖς τοιαύταις ξυνουσίαις ἡδονῶν
ἀνειμένων, ἐπὶ τὸ ἔσχατον αὔξουσαί τε καὶ τρέφουσαι πόθον

*) ἴσ. γεγονὼς καὶ ἐκ ν.

**) ἴσ. ἔζη.

***) ἴσ. τοὺς δ' αὖ παραβοηθοῦντας, ὅταν ἐλπίσωσιν.

manifesto deprehenditur. iam vide num quid videar dicere et tu assentiare. Sane assentior. Popularem vero recordare qualem dixerimus esse. erat autem is parco patre natus et a puero ab illo educatus, qui cupiditates quidem ad quaestum faciendum propensas coleret solas, eas vero quae non sunt necessariae, sed ad iocum et decus spectant, contemneret: nonne? Ita. Consuetudinem vero dum iungebat cum viris politioribus earumque quas modo memoravimus cupiditatum plenis, progrediebatur ad omnem protervitatem illarumque genus odio permotus paternae parsimoniae, ingenium vero quia habebat melius quam corruptores, in utramque partem tractus medius consistebat inter utrasque vivendi rationes, ideoque modice, ut existimabat, utraque usus neque illiberalem neque a legibus aversam degebat vitam, popularis e viro paucorum dominationis cupido factus. Erat sane, inquit, et est hoc de eiusmodi viro iudicium. Pone igitur, inquam, rursus huius iam senioris facti filium iuvenem in ipsius quoque moribus educatum. Pono. Ac pone eadem illa huic accidere, quae eius patri acciderant, ut trahatur in omnem legum violationem, dictam a trahentibus libertatem omnem, et auxilium ferre mediis illis cupiditatibus patrem reliquosque propinquos, illos vero qui contrarium ei ferant auxilium, quum putent graves hi magi et tyranni effectores non aliter se retenturos esse iuvenem, id agere ut amorem aliquem ei iniiciant, praefectum segnium et possessiones dissipantium cupiditatum, volucrem magnumque fucum quendam: an quid aliud censes esse eiusmodi hominum amorem? Nihil equidem, inquit, nisi hoc. Nonne, quum reliquae quoque cupiditates bombum circa eum facientes et odoribus affluentes, unguentis, coronis, vinis ac voluptatibus quae in eiusmodi congressibus agitantur dissolutis usque ad extremum auxerunt et nutriverunt appetitio-

κέντρον *) ἐμποιήσωσι τῷ κηφῆνι, τότε δὴ δορυφορεῖταί
τε ὑπὸ μανίας καὶ οἰστρᾷ * οὗτος ὁ προστάτης τῆς ψυχῆς, B
καὶ ἐάν τινας ἐν αὐτῷ δόξας ἢ ἐπιθυμίας λάβῃ ποιουμένας
χρηστὰς καὶ ἔτι ἐπαισχυνομένας, ἀποκτείνει τε καὶ ἔξω ὠθεῖ
παρ' αὑτοῦ, ἕως ἂν καθήρῃ σωφροσύνης, μανίας δὲ πλη-
ρώσῃ ἐπακτοῦ. Παντελῶς, ἔφη, τυραννικοῦ ἀνδρὸς λέγεις
γένεσιν. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ τὸ πάλαι διὰ τὸ τοιοῦ-
τον τύραννος ὁ Ἔρως λέγεται; Κινδυνεύει, ἔφη. Οὐκοῦν,
ὦ φίλε, εἶπον, καὶ μεθυσθεὶς ἀνὴρ τυραννικόν τι φρόνημα
* ἴσχει; Ἴσχει γάρ. Καὶ μὴν ὅ γε μαινόμενος καὶ ὑποκε- C
κινηκὼς οὐ μόνον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ θεῶν ἐπιχειρεῖ τε
καὶ ἐλπίζει δυνατὸς εἶναι ἄρχειν. Καὶ μάλ', ἔφη. Τυραν-
νικὸς δέ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ δαιμόνιε ἀνήρ, ἀκριβῶς γίγνεται,
ὅταν ἢ φύσει ἢ ἐπιτηδεύμασιν ἢ ἀμφοτέροις μεθυστικός τε
καὶ ἐρωτικὸς καὶ μελαγχολικὸς γένηται. Παντελῶς μὲν οὖν.

Γίγνεται μέν, ὡς ἔοικεν, οὕτω ὁ τοιοῦτος ἀνήρ· ζῇ
δὲ δὴ πῶς; Τὸν τῶν παιζόντων, ἔφη, τοῦτο * σὺ καὶ ἐμοὶ D
ἐρεῖς. Λέγω δή, ἔφην. οἶμαι γάρ, τὸ μετὰ τοῦτο ἑορταὶ
γίγνονται παρ' αὐτοῖς καὶ κῶμοι καὶ θάλειαι **) καὶ ἑταῖ-
ραι καὶ τὰ τοιαῦτα πάντα, ὧν ἂν Ἔρως τύραννος ἔνδον
οἰκῶν διακυβερνᾷ ***) τὰ τῆς ψυχῆς ἅπαντα. Ἀνάγκη, ἔφη.
Ἆρ' οὖν οὐ πολλαὶ καὶ δειναὶ παραβλαστάνουσιν ἐπιθυμίαι
ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ἑκάστης, πολλῶν δεόμεναι; Πολλαὶ
μέντοι. Ταχὺ ἄρα ἀναλίσκονται, ἐάν τινες ὦσι πρόσοδοι.
Πῶς δ' οὔ; Καὶ μετὰ τοῦτο * δὴ δανεισμοὶ καὶ τῆς οὐ- E
σίας παραιρέσεις. Τί μήν; Ὅταν δὲ δὴ πάντ' ἐπιλίπῃ, ἆρα
οὐκ ἀνάγκη τὰς μὲν ἐπιθυμίας βοᾶν πυκνάς τε καὶ σφο-
δρὰς ἐννενεοττευμένας, τοὺς δ' ὥσπερ ὑπὸ κέντρων ἐλαυ-
νομένους τῶν τε ἄλλων ἐπιθυμιῶν καὶ διαφερόντως ὑπ' αὐ-
τοῦ τοῦ Ἔρωτος, πάσαις ταῖς ἄλλαις ὥσπερ δορυφόροις ἡγου-
μένου, οἰστρᾶν καὶ σκοπεῖν τίς τι ἔχει, ὃν δυνατὸν ἀφελέ-
σθαι ἀπατήσαντα ἢ * βιασάμενον; Σφόδρα γ', ἔφη. Ἀναγ- 574
καῖον δὴ πανταχόθεν φέρειν, ἢ μεγάλαις ὠδῖσί τε καὶ ὀδύ-
ναις ξυνέχεσθαι. Ἀναγκαῖον. Ἆρ' οὖν, ὥσπερ αἱ ἐν αὐ-

*) ἴσ. πόθον, κέντρον. **) γρ. θαλίαι.
***) γρ. διακυβερνῴη.

nem et aculeum indiderunt fuco, tum satellitem se ei adiungit insania et furit hic animi praefectus, et si opiniones in se aliquas deprehendit et cupiditates pro frugalibus habitas et adhuc verecundas, de medio eas tollit et foras ex se pellit, dum se exsolverit temperantia, insania vero compleverit assumpta. Prorsus, inquit, tyrannici viri dicis ortum. Num vero, inquam, etiam antiquitus hanc ob causam tyrannus Amor perhibetur? Est sane ita, inquit. Nonne, amice, inquam, etiam ebrius vir tyrannicum quendam animum habet? Habet vero. Et sane qui furit menteque permotus est non modo hominibus, verum etiam diis conatur imperare seque id posse existimat. Sane quidem, inquit. Tyrannicus vero, inquam, o praestantissime vir, plane exsistit, quum vel natura vel studiis vel utroque ebriosus et amatorius et insanus exsistit. Prorsus res se sic habet.

Exsistit quidem, ut patet, ita huiusmodi vir; vitam vero qualem degit? Ut ludentes dicunt, inquit, hoc tu mihi quoque narrabis. Narro igitur. arbitror enim, dies festos celebrari apud eos et comissationes et epulas lautiores et amicas et omnia eiusdem generis, quorum quidem animum Amor tyrannus intus habitans gubernat universum. Necesse est, inquit. Nonne igitur multae vehementes adnascuntur cupiditates in singulos dies et noctes, multarum rerum indigentes? Multae vero. Cito vero consumuntur si qui sunt reditus. Quidni? Posthac igitur mutuationes reique familiaris deminutiones. Sane quidem. Quum vero omnia deficiunt, nonne necesse est cupiditates clamorem tollere frequentes ac vehementes in nido delitescentes, et illos tamquam a stimulis agitatos quum a ceteris cupiditatibus tum maxime ab ipso Amore, omnes reliquas tamquam satellites ducente, furere et quaerere quis quid habeat, quem spoliare possit defraudans vel cogens? Admodum, inquit. Oportet igitur eos undique arripere, aut magnis doloribus et cruciatibus affici. Oportet. Nonne vero,

τῷ ἡδοναὶ ἐπιγιγνόμεναι τῶν ἀρχαίων πλέον εἶχον καὶ τὰ
ἐκείνων ἀφῃροῦντο, οὕτω καὶ αὐτὸς ἀξιώσει νεώτερος ὢν
πατρός τε καὶ μητρὸς πλέον ἔχειν, καὶ ἀφαιρεῖσθαι, ἐὰν τὸ
αὑτοῦ μέρος ἀναλώσῃ, ἀπονειμάμενος τῶν πατρῴων; Ἀλλὰ
τί μήν; ἔφη. Ἐὰν δὲ δὴ αὐτῷ μὴ ἐπιτρέπωσιν, ἆρα * οὐ B
τὸ μὲν πρῶτον ἐπιχειροῖ ἂν κλέπτειν καὶ ἀπατᾶν τοὺς γο-
νέας; Πάντως. Ὁπότε δὲ μὴ δύναιτο, ἁρπάζοι ἂν καὶ βιά-
ζοιτο μετὰ τοῦτο; Οἶμαι, ἔφη. Ἀντεχομένων δὴ καὶ μαχο-
μένων, ὦ θαυμάσιε, γέροντός τε καὶ γραός, ἆρ' εὐλαβηθείη
ἂν καὶ φείσαιτο μή τι δρᾶσαι τυραννικόν *); Οὐ πάνυ, ἦ
δ' ὅς, ἔγωγε θαῤῥῶ περὶ τῶν γονέων τοῦ τοιούτου. Ἀλλ',
ὦ Ἀδείμαντε, πρὸς Διός, ἕνεκα νεωστὶ φίλης καὶ οὐκ ἀναγ-
καίας ἑταίρας γεγονυίας τὴν πάλαι φίλην * καὶ ἀναγκαίαν C
μητέρα, ἢ ἕνεκα ὡραίου νεωστὶ φίλου γεγονότος, οὐκ ἀναγ-
καίου, τὸν ἄωρόν τε καὶ ἀναγκαῖον πρεσβύτην πατέρα καὶ
τῶν φίλων ἀρχαιότατον δοκεῖ ἄν σοι ὁ τοιοῦτος πληγαῖς τε
δοῦναι καὶ καταδουλώσασθαι ἂν αὐτοὺς ὑπ' ἐκείνοις, εἰ εἰς
τὴν αὐτὴν οἰκίαν ἀγάγοιτο; Ναὶ μὰ Δί', ἦ δ' ὅς. Σφό-
δρα γε μακάριον, ἦν δ' ἐγώ, ἔοικεν εἶναι τὸ τυραννικὸν
υἱὸν τεκεῖν. Οὐ πάνυ γε, ἔφη. Τί δ', ὅταν δὴ τὰ πα-
τρὸς καὶ μητρὸς * ἐπιλείπῃ τὸν τοιοῦτον, πολὺ δὲ ἤδη ξυν- D
ειλεγμένον ἐν αὐτῷ ᾖ τὸ τῶν ἡδονῶν σμῆνος, οὐ πρῶτον
μὲν οἰκίας τινὸς ἐφάψεται τοίχου ἤ τινος ὀψὲ νύκτωρ ἰόν-
τος τοῦ ἱματίου, μετὰ δὲ ταῦτα ἱερόν τι νεωκορήσει; καὶ
ἐν τούτοις δὴ πᾶσιν, ἃς πάλαι εἶχε δόξας ἐκ παιδὸς περὶ
καλῶν τε καὶ αἰσχρῶν, τὰς δικαίας **) ποιουμένας, αἱ
νεωστὶ ἐκ δουλείας λελυμέναι, δορυφοροῦσαι τὸν Ἔρωτα,
κρατήσουσι μετ' ἐκείνου· αἳ πρότερον μὲν ὄναρ ἐλύοντο ἐν
ὕπνῳ, ὅτε ἦν * αὐτὸς ἔτι ὑπὸ νόμοις τε καὶ πατρὶ δημο- E
κρατούμενος ἐν ἑαυτῷ, τυραννευθεὶς δὲ ὑπὸ Ἔρωτος, οἷος
ὀλιγάκις ἐγίγνετο ὄναρ, ὕπαρ τοιοῦτος ἀεὶ γενόμενος ***),
οὔτε τινὸς φόνου δεινοῦ ἀφέξεται οὔτε βρώματος οὔτ' ἔρ-
γου, ἀλλὰ * τυραννικὸς †) ἐν αὐτῷ ὁ Ἔρως ἐν πάσῃ ἀν- 575

*) ἄλλ. τῶν τυραννικῶν.
**) γρ. τὰς δίκας.
***) ἄλλ. γιγνόμενος.
†) ἄλλ. τυραννικῶς.

quemadmodum voluptates in eo posterae plura appetebant quam priores hasque spoliabant, ita etiam ipse iunior plura habere contendet quam pater et mater eosque spoliare, quum partem suam consumpserit, paterna bona ad se vindicans? Quidni? inquit. Parentes vero si ei non permittant, nonne primum furabitur eosque defraudabit? Prorsus ita. Quodsi non potuerit, rapiet et vi auferet deinde? Arbitror, inquit. Resistentibus igitur ac repugnantibus, o praestantissime, sene et anicula, num reverebitur et tyrannicis abstinebit actionibus? Non sane, inquit, equidem bene spero de huius parentibus. Et hercle, Adimante, propter amicam recens dilectam nec necessariam dudum dilectam et necessariam matrem, vel propter formosum recens dilectum nec necessarium deformem et necessarium patrem senem et amicorum antiquissimum videtur tibi hic verberaturus illorumque servitio subiecturus esse, si eandem in domum secum duxerit? Sane quidem hercle, inquit. Admodum fortunatum, inquam, videtur esse tyrannicum filium procreare. Non sane, inquit. Quid vero, si paterna et materna bona eum deficiunt, copiosum vero iam collectum est in eo voluptatum examen, nonne primum quidem domus alicuius adorietur parietem vel sero noctis proficiscenti pallium detrahet, deinde vero templum exspoliabit? et in his quidem omnibus quas pridem tenebat sententias a puero de rebus honestis ac turpibus, pro iustis illas quidem habitas, nuper servitute liberatae Amoris satellites superabunt cum ipso; quae prius quidem specie liberabantur in somnis, quum ipse adhuc legibus et patri obediret, populari in se imperio subiectus, Amoris vero tyrannidi subiectus, postquam, qualem se raro praebuerat specie, vero talis semper factus est, neque dira aliqua caede abstinebit neque heluatione neque facinore, sed tyrannicus in eo Amor in quavis imperii ac legum dissolutione vivens,

ἀναρχίᾳ καὶ ἀνομίᾳ ζῶν, ἅτε αὐτὸς ὢν μόναρχος, τὸν ἔχοντά τε αὐτὸν ὥςπερ πόλιν ἄξει ἐπὶ πᾶσαν τόλμαν, ὅθεν αὑτόν τε καὶ τὸν περὶ αὐτὸν θόρυβον θρέψει, τὸν μὲν ἔξωθεν εἰςεληλυθότα ἀπὸ κακῆς ὁμιλίας, τὸν δ' ἔνδοθεν ὑπὸ τῶν αὐτῶν τρόπων καὶ ἑαυτοῦ ἀνεθέντα καὶ ἐλευθερωθέντα· ἢ οὐχ οὗτος ὁ βίος τοῦ τοιούτου; Οὗτος μὲν οὖν, ἔφη. Καὶ ἂν μέν γε, ἦν δ' ἐγώ, ὀλίγοι οἱ τοιοῦτοι ἐν πόλει ὦσι *καὶ τὸ ἄλλο πλῆθος σωφρονῇ, ἐξελθόντες ἄλλον τινὰ δορυ- B
φοροῦσι τύραννον ἢ μισθοῦ ἐπικουροῦσιν, ἐάν που πόλεμος ᾖ· ἐὰν δ' ἐν εἰρήνῃ τε καὶ ἡσυχίᾳ γένωνται, αὐτοῦ δὴ ἐν τῇ πόλει κακὰ δρῶσι σμικρὰ πολλά. Τὰ ποῖα δὴ λέγεις; Οἷα κλέπτουσι, τοιχωρυχοῦσι, βαλαντιοτομοῦσι, λωποδυτοῦσιν, ἱεροσυλοῦσιν, ἀνδραποδίζονται, ἔστι δ' ὅτε συκοφαντοῦσιν, ἐὰν δυνατοὶ ὦσι λέγειν, καὶ ψευδομαρτυροῦσι καὶ δωροδοκοῦσιν. Σμικρά γ' *), ἔφη, κακὰ λέγεις, ἐὰν * ὀλίγοι ὦσιν οἱ τοιοῦ- C
τοι. Τὰ δὲ σμικρά, ἦν δ' ἐγώ, πρὸς τὰ μεγάλα σμικρά ἐστι, καὶ ταῦτα δὴ πάντα πρὸς τύραννον πονηρίᾳ τε καὶ ἀθλιότητι πόλεως **), τὸ λεγόμενον, οὐδ' ἴκταρ βάλλει· ὅταν γὰρ δὴ πολλοὶ ἐν πόλει γένωνται οἱ τοιοῦτοι καὶ ἄλλοι οἱ ξυνεπόμενοι αὐτοῖς καὶ αἴσθωνται ἑαυτῶν τὸ πλῆθος, τότε οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν τύραννον γεννῶντες μετὰ δήμου ἀνοίας, ἐκεῖνον ὃς ἂν αὐτῶν μάλιστα αὐτὸς ἐν αὑτῷ μέγιστον καὶ * πλεῖστον ἐν τῇ ψυχῇ τύραννον ἔχῃ. Εἰκότως γ', D
ἔφη· τυραννικώτατος γὰρ ἂν εἴη. Οὐκοῦν ἐὰν μὲν ἑκόντες ὑπείκωσιν, ἐὰν δὲ μὴ ἐπιτρέπῃ ἡ πόλις, ὥςπερ τότε μητέρα καὶ πατέρα ἐκόλαζεν, οὕτω πάλιν τὴν πατρίδα, ἐὰν οἷός τ' ᾖ, κολάσεται ἐπειςαγόμενος νέους ἑταίρους, καὶ ὑπὸ τούτοις δὴ δουλεύουσαν τὴν πάλαι φίλην μητρίδα τε, Κρῆτές φασι, καὶ πατρίδα ἕξει τε καὶ θρέψει. καὶ τοῦτο δὴ τὸ τέλος ἂν εἴη τῆς ἐπιθυμίας τοῦ τοιούτου ἀνδρός. * Τοῦτο, ἦ δ' ὅς, E
παντάπασί γε.

Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, οὗτοί γε τοιοίδε γίγνονται ἰδίᾳ καὶ πρὶν ἄρχειν; πρῶτον μέν, οἷς ἂν ξυνῶσιν, ἢ κόλαξιν

*) ἀλλ. γάρ.
**) γρ. πόλεως παραβαλλόμενα.

quippe qui ipse solus imperet, eum qui ipso tenetur tamquam civitatem in omnem inducet audaciam, unde et se ipsum et turbam satellitum suorum nutriet, tam extrinsecus ingressam e mala consuetudine, quam intrinsecus ab eisdem moribus et ab ipso remissam atque liberatam; an non haec est huiusmodi viri vita? Haec sane, inquit. Iam si exiguus, inquam, eorum numerus in civitate et reliqua multitudo rationem sequitur, emigrantes alii se satellites adiungunt tyranno vel mercede auxiliantur, sicubi bellum geritur; sin vero in pace et tranquillo sunt, ipsa in urbe facinora committunt exigua multa. Qualia tandem dicis? Velut furantur, parietes perfodiunt, crumenas desecant, spoliant, sacra auferunt, in servitutem abducunt, nonnumquam caluniantur, si dicendo valent, falsa testimonia dicunt et largitionem accipiunt. Exigua quidem, inquit, facinora dicis, si pauci sunt tales. Exigua vero, inquam, cum magnis collata exigua sunt, et haec quidem omnia, si pravitatem ac miseriam spectas, ne accedunt quidem ad tyrannum. quando enim multi in civitate exsistunt tales aliique hos sequentes suamque animadvertunt multitudinem, tum hi sunt qui tyrannum gignunt populi dementia adiuvante, et eum quidem ex suorum numero qui in se ipse maximum et summum in animo tyrannum habet. Consentaneum vero, inquit; maxime enim erit tyrannicus. Nonne vero, si volentes non obediant nec civitas ei permiserit, quemadmodum tunc matrem et patrem castigabat, sic etiam patriam, si potuerit, castigabit novos introducens sodales, et his servientem olim sibi caram matriam, ut Cretenses dicunt, et patriam habebit atque nutriet? et hic quidem finis erit cupiditatis huiusmodi viri. Hic, inquit, sane erit.

Nonne vero, inquam, hi tales exsistunt privatim et antequam imperant? primum quidem inter eos versan-

ἑαυτῶν ξυνόντες καὶ πᾶν ἑτοίμοις ὑπηρετεῖν, ἤ, ἐάν τού τι
δέωνται, αὐτοὶ * ὑποπεσόντες, πάντα σχήματα τολμῶντες 576
ποιεῖν ὡς οἰκεῖοι, διαπραξάμενοι δὲ ἀλλότριοι; Καὶ σφόδρα
γε. Ἐν παντὶ ἄρα τῷ βίῳ ζῶσι φίλοι μὲν οὐδέποτε οὐδε-
νί, ἀεὶ δέ του δεσπόζοντες ἢ δουλεύοντες ἄλλῳ· ἐλευθερίας
δὲ καὶ φιλίας ἀληθοῦς τυραννικὴ φύσις ἀεὶ ἄγευστος.
Πάνυ μὲν οὖν. Ἆρ' οὖν οὐκ ὀρθῶς ἂν τοὺς τοιούτους
ἀπίστους καλοῖμεν; Πῶς δ' οὔ; Καὶ μὴν ἀδίκους γε, ὡς
οἷόν τε μάλιστα, εἴπερ ὀρθῶς ἐν τοῖς πρόσθεν * ὡμολογή- B
σαμεν περὶ δικαιοσύνης, οἷόν ἐστιν. Ἀλλὰ μήν, ἦ δ' ὅς,
ὀρθῶς γε. Κεφαλαιωσώμεθα τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τὸν κάκι-
στον· ἔστι δέ που, οἷον ὄναρ διήλθομεν, ὃς ἂν ὕπαρ τοιοῦ-
τος ᾖ. Πάνυ μὲν οὖν. Οὐκοῦν οὗτος γίγνεται ὃς ἂν τυ-
ραννικώτατος φύσει ὢν μοναρχήσῃ, καὶ ὅσῳ ἂν πλείω χρόνον
ἐν τυραννίδι βιῷ, τοσούτῳ μᾶλλον τοιοῦτος; Ἀνάγκη, ἔφη
διαδεξάμενος τὸν λόγον ὁ Γλαύκων.

Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὃς ἂν φαίνηται πονηρότατος,
καὶ ἀθλιώτατος * φανήσεται, καὶ ὃς ἂν πλεῖστον χρόνον C
καὶ μάλιστα τυραννεύσῃ, μάλιστά τε καὶ πλεῖστον χρόνον τοιοῦ-
τος γεγονὼς τῇ ἀληθείᾳ; τοῖς δὲ πολλοῖς πολλὰ καὶ δοκεῖ.
Ἀνάγκη, ἔφη, ταῦτα γοῦν οὕτως ἔχειν. Ἄλλο τι οὖν, ἦν
δ' ἐγώ, ὅ γε τυραννικὸς κατὰ τὴν τυραννουμένην πόλιν
ἂν εἴη ὁμοιότητι, δημοτικὸς *) δὲ κατὰ δημοκρατουμένην,
καὶ οἱ ἄλλοι οὕτως; Τί μήν; Οὐκοῦν, ὅ τι πόλις πρὸς
πόλιν ἀρετῇ καὶ εὐδαιμονίᾳ, τοῦτο καὶ ἀνὴρ πρὸς ἄνδρα;
* Πῶς γὰρ οὔ; Τί οὖν ἄρα ἡ τυραννουμένη πόλις πρὸς D
βασιλευομένην, οἵαν τὸ πρῶτον διήλθομεν; Πᾶν τοὐναντίον,
ἔφη· ἡ μὲν γὰρ ἀρίστη, ἡ δὲ κακίστη. Οὐκ ἐρήσομαι, εἶ-
πον, ὁποτέραν λέγεις· δῆλον γάρ· ἀλλ' εὐδαιμονίας αὖ καὶ
ἀθλιότητος ὡσαύτως ἢ ἄλλως κρίνεις; καὶ μὴ ἐκπληττώμε-
θα πρὸς τὸν τύραννον ἕνα ὄντα βλέποντες, μηδ' εἴ τινες
ὀλίγοι περὶ ἐκεῖνον, ἀλλ' ὡς χρὴ ὅλην τὴν πόλιν εἰσελθόν-

*) γρ. δημοκρατικός.

tes qui ipsis adulantur et ad omnia parati sunt officia praestanda, vel, si quem quid rogant, ipsi blande se submittentes, omnes personas suscipientes tamquam familiares, quum vero impetrarunt, tamquam alieni? Admodum. In omni igitur vita vivunt nulli umquam amici, sed imperantes semper alicui aut alteri servientes; libertatis enim et amicitiae verae animus tyrannicus semper expers. Sane quidem. Nonne igitur recte hos vocabimus infidos? Quidni? Atque etiam iniustos, quam maxime potest fieri, siquidem recte supra consensimus inter nos de iustitiae natura. Ac recte quidem, inquit. Summatim igitur, inquam, virum describamus pessimum; est autem is qui, qualem cogitatione finximus, talem revera se praebet. Sane quidem. Nonne hic est qui, quum maxime tyrannicum habeat animum, solus imperat, et quo diutius in tyrannide vivit, eo magis talis? Necesse est, Glauco inquit sermonem excipiens.

Nonne vero, inquam, qui reperitur pravissimus, is etiam miserrimus reperietur, et qui diutissime maximeque tyrannidem exercuit, is maxime quoque diutissimeque revera talis evadit? quamquam multitudini multa quoque videntur. Necessario, inquit, haec sane se sic habent. Nonne igitur, inquam, tyrannicus ad civitatis tyranni imperio subiectae, popularis ad populi principatus similitudinem accedent, et ita quoque reliqui? Quidni? Et quae ratio est civitatum ad virtutem et felicitatem, eadem est etiam virorum? Admodum. Quomodo igitur civitas tyranni imperio subiecta se habet ad eam quae regi paret, qualem primum descripsimus? Plane contra, inquit; una enim optima est, altera vero pessima. Non quaeram, inquam, utram dicas; patet enim; verum, quod ad felicitatem et miseriam attinet, idem est tuum iudicium, an aliud? ne vero perturbemur in tyrannum unum intuentes vel paucos aliquos eius satellites, sed, quemadmodum oportet in totam nos civitatem ingressos considerare, ita universam quum intra-

τας θεάσασθαι, καταδύντες * εἰς ἅπασαν καὶ ἰδόντες, οὕτω E δόξαν ἀποφαινώμεθα. Ἀλλ' ὀρθῶς, ἔφη, προκαλεῖ· καὶ δῆλον παντὶ ὅτι τυραννουμένης μὲν οὐκ ἔστιν ἀθλιωτέρα, βασιλευομένης δὲ οὐκ εὐδαιμονεστέρα. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, καὶ περὶ τῶν ἀνδρῶν τὰ αὐτὰ ταῦτα προκαλούμενος * ὀρ- 577 θῶς ἂν προκαλοίμην, ἀξιῶν κρίνειν περὶ αὐτῶν ἐκεῖνον ὃς δύναται τῇ διανοίᾳ εἰς ἀνδρὸς ἦθος ἐνδὺς διιδεῖν καὶ μὴ καθάπερ παῖς ἔξωθεν ὁρῶν ἐκπλήττηται ὑπὸ τῆς τῶν τυραννικῶν προστάσεως, ἣν πρὸς τοὺς ἔξω σχηματίζονται, ἀλλ' ἱκανῶς διορᾷ; εἰ οὖν οἰοίμην δεῖν ἐκείνου πάντας ἡμᾶς ἀκούειν, τοῦ δυνατοῦ μὲν κρῖναι, ξυνῳκηκότος δὲ ἐν τῷ αὐτῷ καὶ παραγεγονότος ἔν τε ταῖς κατ' οἰκίαν πράξεσιν, ὡς πρὸς ἑκάστους τοὺς οἰκείους * ἔχει, ἐν οἷς μά- B λιστα γυμνὸς ἂν ὀφθείη τῆς τραγικῆς σκευῆς, καὶ ἐν αὖ τοῖς*) δημοσίοις κινδύνοις, καὶ ταῦτα πάντα ἰδόντα κελεύοιμι ἐξαγγέλλειν πῶς ἔχει εὐδαιμονίας καὶ ἀθλιότητος ὁ τύραννος πρὸς τοὺς ἄλλους; Ὀρθότατ' ἄν, ἔφη, καὶ ταῦτα προκαλοῖο. Βούλει οὖν, ἦν δ' ἐγώ, προςποιησώμεθα ἡμεῖς εἶναι τῶν δυνατῶν ἂν κρῖναι καὶ ἤδη ἐντυχόντων τοιούτοις, ἵνα ἔχωμεν ὅςτις ἀποκρινεῖται ἃ ἐρωτῶμεν; Πάνυ γε.

Ἴθι δή μοι, ἔφην, ὧδε σκόπει· * τὴν ὁμοιότητα ἀνα- C μιμνησκόμενος τῆς τε πόλεως καὶ τοῦ ἀνδρός, οὕτω καθ' ἕκαστον ἐν μέρει ἀθρῶν τὰ παθήματα ἑκατέρου λέγε. Τὰ ποῖα; ἔφη. Πρῶτον μέν, ἦν δ' ἐγώ, ὡς πόλιν εἰπεῖν, ἐλευθέραν ἢ δούλην τὴν τυραννουμένην ἐρεῖς; Ὡς οἷόν τ', ἔφη, μάλιστα δούλην. Καὶ μὴν ὁρᾷς γε ἐν αὐτῇ δεσπότας καὶ ἐλευθέρους. Ὁρῶ, ἔφη, σμικρόν γέ τι τοῦτο, τὸ δὲ ὅλον, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἐν αὐτῇ καὶ τὸ ἐπιεικέστατον ἀτίμως τε καὶ ἀθλίως δοῦλον. Εἰ οὖν, εἶπον, ὅμοιος * ἀνὴρ τῇ D πόλει, οὐ καὶ ἐν ἐκείνῳ ἀνάγκη τὴν αὐτὴν τάξιν ἐνεῖναι, καὶ πολλῆς μὲν δουλείας τε καὶ ἀνελευθερίας γέμειν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα αὐτῆς τὰ μέρη δουλεύειν ἅπερ ἦν ἐπιεικέστατα, σμικρὸν δὲ καὶ τὸ μοχθηρότατον καὶ μανικώτατον δεσπόζειν; Ἀνάγκη, ἔφη. Τί οὖν; δούλην ἢ ἐλευ-

---

*) γρ. αὐτοῖς.

verimus atque inspexerimus, tum sententiam dicamus. Recte, inquit, admones; et perspicuum cuique civitate tyranni imperio subiecta nullam esse miseriorem, ea vero quae a rege gubernetur nullam beatiorem. Num vero, inquam, etiam de viris idem si admonuero recte admonuero, contendens huius esse de illis iudicare qui cogitatione possit in viri ingenium intrans dispicere nec, sicuti puer, extrinsecus spectans perturbetur tyrannorum apparatu quo sese erga exteros ornant, sed satis perspiciat? iam si censeam illum oportere nos omnes audire, qui possit iudicare, quippe qui cum illo habitaverit et tam actionibus interfuerit domesticis, quomodo adversus familiares se gerat, in quibus quidem maxime a tragica pompa nudus conspicitur, quam periculis publicis, et haec omnia quum viderit iubeam renunciare, quomodo se habeat tyranni felicitas et miseria cum reliquorum conditione collata? Rectissime, inquit, etiam haec admonueris. Visne igitur, inquam, fingamus nos esse in eorum numero qui possint iudicare et inciderint iam in tales, ut habeamus qui respondeat ad ea quae interrogamus? Sane quidem.

Agedum, inquam, ita mihi considera: similitudinem recordatus civitatis et viri utriusque per se spectati conditionem memora. Qualem? inquit. Ut primum, inquam, de urbe loquamur, liberam an servam dices eam quae tyranno paret? Quam maxime, inquit, fieri potest, servam. Atqui vides in ea dominos et liberos. Video, inquit, exiguum quidem numerum, universitatem vero, ut ita dicam, in ea et moderatissimum civium genus ignominiosa et misera servitute oppressa. Iam si, inquam, similis vir est civitatis, nonne etiam in illo necesse est eundem inesse ordinem, et multa quidem servitute atque illiberalitate plenum esse eius animum, et eas ipsius partes servire quae sunt moderatissimae, exiguam vero eamque improbissimam et insanissimam dominari? Necesse est, inquit. Quid igi-

θέραν τὴν τοιαύτην φήσεις εἶναι ψυχήν; Δούλην δήπου ἔγωγε. Οὐκοῦν ἥ γε αὖ δούλη καὶ τυραννουμένη πόλις ἥκιστα ποιεῖ ἃ βούλεται; Πολύ γε. Καὶ ἡ τυραννουμένη ἄρα * ψυχὴ ἥκιστα ποιήσει ἃ ἂν βουληθῇ, ὡς περὶ ὅλης E
εἰπεῖν ψυχῆς, ὑπὸ δὲ οἴστρου ἀεὶ ἑλκομένη βίᾳ ταραχῆς καὶ μεταμελείας μεστὴ ἔσται. Πῶς γὰρ οὔ; Πλουσίαν δὲ ἢ πενομένην ἀνάγκη τὴν τυραννουμένην πόλιν εἶναι; Πενομένην. Καὶ ψυχὴν ἄρα τυραννικὴν * πενιχρὰν καὶ ἄπληστον 578
ἀνάγκη ἀεὶ εἶναι. Οὕτως, ἦ δ' ὅς. Τί δέ; φόβου γέμειν ἆρ' οὐκ ἀνάγκη τήν γε τοιαύτην πόλιν τόν τε τοιοῦτον ἄνδρα; Πολλή *) γε. Ὀδυρμοὺς δὲ καὶ στεναγμοὺς καὶ θρήνους καὶ ἀλγηδόνας οἴει ἔν τινι ἄλλῃ πλείους εὑρήσειν; Οὐδαμῶς. Ἐν ἀνδρὶ δὲ ἡγεῖ τὰ τοιαῦτα ἐν ἄλλῳ τινὶ πλείω εἶναι, ἢ ἐν τῷ μαινομένῳ ὑπὸ ἐπιθυμιῶν τε καὶ ἐρώτων τούτῳ τῷ τυραννικῷ; Πῶς γὰρ ἄν; ἔφη. Εἰς πάντα δή, οἶμαι, ταῦτά τε καὶ * ἄλλα τοιαῦτα ἀποβλέψας τήν γε B
πόλιν τῶν πόλεων ἀθλιωτάτην ἔκρινας. Οὐκοῦν ὀρθῶς; ἔφη. Καὶ μάλα, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλὰ περὶ τοῦ ἀνδρὸς αὖ τοῦ τυραννικοῦ τί λέγεις εἰς ταὐτὰ ταῦτα ἀποβλέπων; Μακρῷ, ἔφη, ἀθλιώτατον εἶναι τῶν ἄλλων ἁπάντων. Τοῦτο, ἦν δ' ἐγώ, οὐκέτ' ὀρθῶς λέγεις. Πῶς; ἦ δ' ὅς. Οὔπω, ἔφην, οἶμαι, οὗτός ἐστιν ὁ τοιοῦτος μάλιστα. Ἀλλὰ τίς μήν; Ὅδε ἴσως σοι ἔτι δόξει εἶναι τούτου ἀθλιώτερος. Ποῖος; Ὃς * ἄν, ἦν δ' ἐγώ, τυραννικὸς ὢν μὴ ἰδιώτην βίον κα- C
ταβιῷ, ἀλλὰ δυστυχὴς ᾖ καὶ αὐτῷ ὑπό τινος ξυμφορᾶς ἐκπορισθῇ ὥστε τυράννῳ γενέσθαι. Τεκμαίρομαί σε, ἔφη, ἐκ τῶν προειρημένων ἀληθῆ λέγειν. Ναί, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλὰ οὐκ οἴεσθαι χρὴ τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' εὖ μάλα τῷ τοιούτῳ λόγῳ σκοπεῖν· περὶ γάρ τοι τοῦ μεγίστου ἡ σκέψις, ἀγαθοῦ τε βίου καὶ κακοῦ. Ὀρθότατα, ἦ δ' ὅς. Σκόπει δὴ εἰ ἄρα τὶ λέγω· δοκεῖ γάρ μοι δεῖν ἐννοῆσαι * ἐκ τῶνδε περὶ D
αὐτοῦ σκοποῦντας. Ἐκ τίνων; Ἐξ ἑνὸς ἑκάστου τῶν ἰδιωτῶν, ὅσοι πλούσιοι ἐν πόλεσιν ἀνδράποδα πολλὰ κέκτηνται· οὗτοι γὰρ τοῦτό γε προσόμοιον ἔχουσι τοῖς τυράννοις, τὸ

*) γρ. Πολύ.

tur? servum an liberum huiusmodi dices animum esse? Servum scilicet equidem. Nonne rursus civitas serva et tyranno subiecta minime facit quae volt? Minime vero. Ergo animus quoque tyrannico imperio subiectus minime faciet quae volet, ut de universo dicamus animo, sed a furore semper vi abreptus perturbatione ac poenitentia plenus erit. Quidni? Divitem vero an pauperem necesse est civitatem tyranno parentem esse? Pauperem. Itaque animus quoque tyrannico imperio subiectus pauper et insatiabilis semper sit necesse est. Ita, inquit. Quid porro? timore plenos esse nonne necesse est talem civitatis statum talemque virum? Prorsus quidem. Lamentationes vero et gemitus et luctus et cruciatus num censes in alia ulla plures te inventurum esse? Minime. In viro autem num putas alio quopiam illas plures esse, quam in tyrannico cupiditatibus et amoribus furente? Quî possum? inquit. Omnia igitur, opinor, haec et alia eiusdem generis respiciens civitatem hanc reliquarum omnium miserrimam iudicas. Nonne recte? inquit. Sane quidem, inquam, at de viro tyrannico quid dicis eadem haec respiciens? Longe, inquit, miserrimum esse reliquorum omnium. Hoc, inquam, iam non recte dicis. Quomodo? inquit. Nondum, inquam, ut arbitror, hic est maxime talis. Quisnam vero? Is, inquam, qui quum tyrannicus sit non privatam vitam degit, sed qui infelix est et in eum casum a fortuna dimittitur, ut tyrannus evadat. Coniicio, inquit, ex ante dictis te vera dicere. Ita, inquam; at non opinionem sequi decet de his, sed probe ea ad hanc orationem perpendere; quaestio enim habetur de re gravissima, bona et mala vita. Rectissime, inquit. Vide igitur num quid dicam; videtur enim mihi ex his res consideranda esse de ea quaerentibus. Ex quibusnam? Ex unoquoque privatorum, quicumque divites in civitatibus mancipia multa possident; hi enim in hoc assimiles sunt tyrannis, quod multis imperant; diversa tamen

πολλῶν ἄρχειν· διαφέρει δὲ τὸ ἐκείνου πλῆθος. Διαφέρει
γάρ. Οἶσθα οὖν ὅτι οὗτοι ἀδεῶς ἔχουσι καὶ οὐ φοβοῦνται
τοὺς οἰκέτας; Τί γὰρ ἂν φοβοῖντο; Οὐδέν, εἶπον· ἀλλὰ τὸ
αἴτιον ἐννοεῖς; Ναί, ὅτι γε πᾶσα ἡ πόλις ἑνὶ ἑκάστῳ βοη-
θεῖ τῶν ἰδιωτῶν. Καλῶς, * ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. τί δέ; εἴ E
τις θεῶν ἄνδρα ἕνα, ὅτῳ ἐστὶν ἀνδράποδα πεντήκοντα ἢ
καὶ πλείω, ἄρας ἐκ τῆς πόλεως αὐτόν τε καὶ γυναῖκα καὶ
παῖδας θείη εἰς ἐρημίαν μετὰ τῆς ἄλλης οὐσίας τε καὶ τῶν
οἰκετῶν, ὅπου αὐτῷ μηδεὶς τῶν ἐλευθέρων μέλλοι βοηθή-
σειν, ἐν ποίῳ ἄν τινι καὶ ὁπόσῳ φόβῳ οἴει *) γενέσθαι
αὐτὸν περί τε αὑτοῦ καὶ παίδων καὶ γυναικός, μὴ ἀπό-
λοιντο ὑπὸ τῶν οἰκετῶν; Ἐν παντί, ἦ δ' ὅς, ἔγωγε. Οὐκ-
οῦν * ἀναγκάζοιτο ἄν τινας ἤδη θωπεύειν αὐτῶν τῶν δού- 579
λων καὶ **) ὑπισχνεῖσθαι πολλὰ καὶ ἐλευθεροῦν οὐδὲν δεό-
μενος ***), καὶ κόλαξ αὐτὸς ἂν θεραπόντων ἀναφανείη;
Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, αὐτῷ, ἢ ἀπολωλέναι. Τί δ', εἰ καὶ
ἄλλους, ἦν δ' ἐγώ, ὁ θεὸς κύκλῳ κατοικίσειε γείτονας πολ-
λοὺς αὐτῷ, οἳ μὴ †) ἀνέχοιντο εἴ τις ἄλλος ἄλλου δεσπό-
ζειν ἀξιοῖ, ἀλλ' εἴ πού τινα τοιοῦτον λαμβάνοιεν, ταῖς ἐσχά-
ταις τιμωροῖντο τιμωρίαις; Ἔτι ἄν, ἔφη, οἶμαι, * μᾶλλον ἐν B
παντὶ κακοῦ εἴη, κύκλῳ φρουρούμενος ὑπὸ πάντων πολε-
μίων. Ἆρ' οὖν οὐκ ἐν τοιούτῳ μὲν δεσμωτηρίῳ δέδεται
ὁ τύραννος, φύσει ὢν οἷον διεληλύθαμεν, πολλῶν καὶ παν-
τοδαπῶν φόβων καὶ ἐρώτων μεστός; λίχνῳ δὲ ὄντι αὐτῷ
τὴν ψυχὴν μόνῳ τῶν ἐν τῇ πόλει οὔτε ἀποδημῆσαι ἔξ-
εστιν οὐδαμόσε οὔτε θεωρῆσαι ὅσων δὴ καὶ οἱ ἄλλοι
ἐλεύθεροι ἐπιθυμηταί εἰσι, καταδεδυκὼς δὲ ἐν τῇ οἰ-
κίᾳ τὰ πολλὰ ὡς γυνὴ ζῇ, φθονῶν * καὶ τοῖς ἄλλοις πο- C
λίταις, ἐάν τις ἔξω ἀποδημῇ καί τι ἀγαθὸν ὁρᾷ; Παντάπα-
σι μὲν οὖν, ἔφη.

Οὐκοῦν τοῖς τοιούτοις κακοῖς ††) πλείω καρποῦται ἀνὴρ ὃς ἂν κακῶς ἐν ἑαυτῷ πολιτευόμενος, ὃς νῦν δὴ σὺ ἀθλιώτατον ἔκρινας τὸν τυραννικόν, ὡς μὴ ἰδιώτης κατα-

---

*) γρ. οἴει ἄν. **) ἴσ. αὐτῶν καί.
***) ἴσ. δεομένους. †) γρ. οἳ ἂν μή.
††) ἴσ. τῶν τοιούτων κακῶν.

est horum multitudo. Diversa vero. Iamne scis hos sine ullo metu esse nec timere famulos? Cur enim timeant? Nihil est, inqnam; at causam num intelligis? Vero, quia universa civitas unicuique auxiliatur privatorum. Praeclare, inquam, dicis. quid vero? si quis deorum virum unum, cui quinquaginta vel etiam plura sint mancipia, sublatum ex urbe cum uxore ac liberis collocaverit in solitudine cum ceteris opibus atque etiam cum servis, ubi nullus de liberis opem ei sit laturus, in quali et quanto eum arbitraris metu fore ne et ipse et liberi et uxor a servis interficiantur? In summo, inquit, equidem. Nonne cogetur aliquibus iam eorum adulari, multa polliceri et manumittere haud desiderantes, ipseque adulator servorum exsistet? Prorsus necesse est, inquit; aliter peribit. Quid vero, si alios quoque, inquam, deus circumcirca collocaverit vicinos ei multos, qui non permittant ut alter in alterum dominari velit, sed, sicubi talem deprehenderint, gravissimum de eo supplicium sumant? Etiam, inquit, ut arbitror, magis omni in miseria versabitur, circumcirca custoditus et septus ab omnibus inimicis. Nonne vero in eiusmodi carcerem inclusus est tyrannus, natura ita comparatus ut exposuimus, multis omnisque generis timoribus et amoribus plenus? et quum ingenio sit avido et curioso, soli ex omnibus in urbe habitantibus neque proficisci usquam licet neque spectare quorum reliqui quoque liberi sunt cupidi, sed abditus in domo plerumque ut mulier vivit, invidens etiam reliquis civibus, si quis peregre proficiscitur et pulchri quid spectat. Prorsus quidem, inquit.

Nonne his malis plura percipit vir tyrannicus, qui male in semet ipso constitutus, quem quidem tu modo miserrimum iudicabas, non privatam degit vitam, sed

βιῷ, ἀλλ' ἀναγκασθῇ ὑπό τινος τύχης τυραννεῦσαι καὶ ἑαυ-
τοῦ ὢν ἀκράτωρ ἄλλων ἐπιχειρήσῃ ἄρχειν, ὥςπερ εἴ τις κά-
μνοντι σώματι καὶ ἀκράτορι ἑαυτοῦ μὴ ἰδιωτεύων, ἀλλ'
ἀγωνιζόμενος * πρὸς ἄλλα σώματα καὶ μαχόμενος ἀναγκά- D
ζοιτο διάγειν τὸν βίον; Παντάπασιν, ἔφη, ὁμοιότατά τε καὶ
ἀληθέστατα λέγεις, ὦ Σώκρατες. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ
φίλε Γλαύκων, παντελῶς τὸ πάθος ἄθλιον, καὶ τοῦ ὑπὸ
σοῦ κριθέντος χαλεπώτατα ζῆν χαλεπώτερον ἔτι ζῇ ὁ τυραν-
νῶν; Κομιδῇ γ', ἔφη. Ἔστιν ἄρα τῇ ἀληθείᾳ, κἂν εἰ μή
τῳ δοκεῖ *), ὁ τῷ ὄντι τύραννος τῷ ὄντι δοῦλος τὰς μεγί-
στας **) θωπείας καὶ δουλείας καὶ κόλαξ * τῶν πονηροτά- E
των· καὶ τὰς ἐπιθυμίας οὐδ' ὁπωςτιοῦν ἀποπιμπλάς, ἀλλὰ
πλείστων ἐπιδεέστατος καὶ πένης τῇ ἀληθείᾳ φαίνεται, ἐάν
τις ὅλην ψυχὴν ἐπίστηται θεάσασθαι, καὶ φόβου γέμων διὰ
παντὸς τοῦ βίου σφαδασμῶν τε καὶ ὀδυνῶν πλήρης, εἴπερ
τῇ τῆς πόλεως διαθέσει ἧς ἄρχει ἔοικεν· ἔοικε δέ· ἢ γάρ;
Καὶ μάλα, ἔφη. * Οὐκοῦν καὶ πρὸς τούτοις ἔτι ἀποδώσο- 580
μεν τῷ ἀνδρὶ καὶ ἃ τὸ πρότερον εἴπομεν, ὅτι ἀνάγκη
καὶ εἶναι καὶ ἔτι μᾶλλον γίγνεσθαι αὐτῷ ἢ πρότερον διὰ
τὴν ἀρχὴν φθονερῷ, ἀπίστῳ, ἀδίκῳ, ἀφίλῳ, ἀνοσίῳ καὶ πά-
σης κακίας πανδοκεῖ τε καὶ τροφεῖ, καὶ ἐξ ἁπάντων τούτων
μάλιστα μὲν αὐτῷ δυστυχεῖ εἶναι, ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς πλη-
σίον αὐτῷ τοιούτους ἀπεργάζεσθαι; Οὐδείς σοι, ἔφη, τῶν
νοῦν ἐχόντων ἀντερεῖ. Ἴθι δή μοι, ἔφην ἐγώ, νῦν ἤδη,
ὥςπερ ὁ διὰ * πάντων κριτὴς ἀποφαίνεται, καὶ σὺ οὕτω, B
τίς πρῶτος κατὰ τὴν σὴν δόξαν εὐδαιμονίᾳ, τίς ***) δεύτε-
ρος, καὶ τοὺς ἄλλους ἑξῆς πέντε ὄντας κρῖναι, βασιλικόν, τιμο-
κρατικόν, ὀλιγαρχικόν, δημοκρατικόν, τυραννικόν. Ἀλλὰ ῥᾳδία,
ἔφη, ἡ κρίσις· καθάπερ γὰρ εἰςῆλθον, ἔγωγε ὥςπερ χοροὺς κρί-
νω ἀρετῇ καὶ κακίᾳ καὶ εὐδαιμονίᾳ καὶ τῷ ἐναντίῳ. Μισθωσώ-
μεθα οὖν κήρυκα, ἦν δ' ἐγώ, ἢ αὐτὸς ἀνείπω ὅτι ὁ Ἀρίστωνος
υἱὸς τὸν ἄριστόν τε καὶ δικαιότατον * εὐδαιμονέστατον ἔκρινε, C

---

*) γρ. δοκῇ. **) ἴσ. τῆς μεγίστης.
***) ἄλλ. καὶ τίς.

coactus est a casu aliquo dominatum occupare et, licet sui impotens sit, aliis imperare conatur, veluti si quis aegrotante corpore suique impotente non privatam tranquillamque vitam degat, sed certare cum aliis corporibus ac pugnare semper cogatur. Plane, inquit, simillima ac verissima dicis, Socrate. Nonne igitur, inquam, care Glauco, prorsus conditio est misera et eo, quem tu iudicabas incommodissime vivere, etiam incommodius vivit qui tyrannus est? Admodum. Est ergo revera, etiamsi cui non ita videtur, verus tyrannus vere servus summae adulationis ac servitutis assentatorque improbissimorum; et cupiditates nullo modo explens, sed plurimarum egentissimus et pauper revera reperitur, si quis ad universum eius animum explorandum valet, et timore plenus per totam vitam palpitationibus ac doloribus vexatur, siquidem civitatis statui cui imperat similis est; est vero similis; nonne? Sane quidem, inquit. Nonne praeterea adhuc tribuemus viro quae antea memoravimus, necessario eum et esse et magis etiam fieri quam ante fuerit propter imperium invidum, perfidum, iniustum, inimicum, impium omnisque nequitiae cauponem et altorem, et propter haec omnia maxime quidem ipsum infelicem esse, deinde vero etiam propinquos tales reddere? Nemo tibi, inquit, de iis qui sana mente sunt repugnabit. Agedum mihi, inquam, ut iudex communis decernit, ita tu quoque, quis primus sit ex tua sententia ratione felicitatis, quis secundus, et reliquos deinceps quinque diiudica, regium, civitatis studiosum in qua ambitiosi dominantur, paucorum dominatui faventem, popularis gubernationis amantem, tyrannicum. At facile, inquit, iudicium; sicut enim ingrediuntur, ego tamquam choros eos iudico virtute et pravitate, felicitate et contrario. Mercede iam conducamus praeconem, inquam, an ipse renunciem Aristonis filium optimum et iustissimum iudicasse beatissimum, hunc autem

τοῦτον δ' εἶναι τὸν βασιλικώτατον καὶ βασιλεύοντα αὑτοῦ,
τὸν δὲ κάκιστόν τε καὶ ἀδικώτατον ἀθλιώτατον, τοῦτον δὲ
αὖ τυγχάνειν ὄντα ὃς ἂν τυραννικώτατος ὢν ἑαυτοῦ τε ὅτι
μάλιστα τυραννῇ καὶ τῆς πόλεως; Ἀνειρήσθω σοι, ἔφη. Ἦ
οὖν προςαναγορεύω, εἶπον, ἐάν τε λανθάνωσι τοιοῦτοι ὄν-
τες ἐάν τε μὴ πάντας ἀνθρώπους τε καὶ θεούς; Προςανα-
γόρευε, ἔφη.

Εἶεν δή, εἶπον, αὕτη μὲν ἡμῖν ἡ ἀπόδειξις μία ἂν εἴη·
* δευτέραν δὲ δεῖ τήνδε, ἐάν τι δόξῃ, εἶναι. Τίς αὕτη; D
Ἐπειδή, ὥςπερ πόλις, ἦν δ' ἐγώ, διῄρηται κατὰ τρία εἴδη,
οὕτω καὶ ψυχὴ ἑνὸς ἑκάστου τριχῇ, δέξεται, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ,
καὶ ἑτέραν ἀπόδειξιν. Τίνα ταύτην; Τήνδε. τριῶν ὄντων
τριτταὶ καὶ ἡδοναί μοι φαίνονται, ἑνὸς ἑκάστου μία ἰδία,
ἐπιθυμίαι τε ὡςαύτως καὶ ἀρχαί. Πῶς λέγεις; ἔφη. Τὸ
μέν, φαμέν, ἦν ᾧ μανθάνει ἄνθρωπος, τὸ δὲ ᾧ θυμοῦται,
τὸ δὲ τρίτον διὰ πολυειδίαν ἑνὶ οὐκ ἔσχομεν ὀνόματι * προς- E
ειπεῖν ἰδίῳ αὐτοῦ, ἀλλὰ ὃ μέγιστον καὶ ἰσχυρότατον εἶχεν
ἐν αὑτῷ, τούτῳ ἐπωνομάσαμεν· ἐπιθυμητικὸν γὰρ αὐτὸ κε-
κλήκαμεν διὰ σφοδρότητα τῶν τε περὶ *) ἐδωδὴν ἐπιθυμιῶν
καὶ πόσιν καὶ ἀφροδίσια καὶ ὅσα ἄλλα τούτοις ἀκόλουθα,
καὶ φιλοχρήματον δή, ὅτι διὰ χρημάτων μάλιστα ἀποτελοῦν-
ται * αἱ τοιαῦται ἐπιθυμίαι. Καὶ ὀρθῶς γ', ἔφη. Ἆρ' οὖν καὶ 581
τὴν ἡδονὴν αὐτοῦ καὶ φιλίαν εἰ φαῖμεν εἶναι τοῦ κέρδους, μά-
λιστ' ἂν εἰς ἓν κεφάλαιον ἀπερειδοίμεθα τῷ λόγῳ, ὥστε τι ἡμῖν
αὐτοῖς δηλοῦν, ὁπότε τοῦτο τῆς ψυχῆς τὸ μέρος λέγοιμεν;
καὶ καλοῦντες αὐτὸ φιλοχρήματον καὶ φιλοκερδὲς ὀρθῶς ἂν
καλοῖμεν; Ἐμοὶ γοῦν **) δοκεῖ, ἔφη. Τί δέ; τὸ θυμοειδὲς
οὐ πρὸς τὸ κρατεῖν μέντοι ***) φαμὲν καὶ νικᾶν καὶ εὐδο-
κιμεῖν ἀεὶ †) ὅλον ὡρμῆσθαι; * Καὶ μάλα. Εἰ οὖν φιλόνεικον B
αὐτὸ καὶ φιλότιμον προςαγορεύοιμεν, ἦ ἐμμελῶς ἂν ἔχοι; Ἐμ-
μελέστατα μὲν οὖν. Ἀλλὰ μὴν ᾧ γε μανθάνομεν, παντὶ δῆλον
ὅτι πρὸς τὸ εἰδέναι τὴν ἀλήθειαν ὅπῃ ἔχει πᾶν ἀεὶ τέταται ††),

---

*) ἄλλ. τῶν τὴν περί. **) γρ. Ἔμοιγ' οὖν.

***) γρ. μέν τι. †) γρ. δεῖ.

††) γρ. τέτακται.

esse maxime regium seque ipsum regentem, pessimum vero et iniustissimum esse miserrimum, et hunc esse eum qui, quum maxime tyrannicus esset, et se ipsum et civitatem tyrannide opprimeret? Renunciatum a te esto, inquit. Num addam praeconio, sive fugeret eos tales esse sive non fugeret omnes et homines et deos? Adde, inquit.

Iam haec quidem, inquam, una nobis erit demonstratio; secundam vero oportet hanc, si videatur, esse. Quaenam? Quoniam, quemadmodum civitas, inquam, divisa est in tres species, ita etiam animus uniuscuiusque tripertito, recipiet, ut mihi videtur, aliam quoque demonstrationem. Quamnam autem? Hanc. quum tres sint species, tres quoque voluptates mihi videntur esse, uniuscuiusque una propria, itemque cupiditates et imperia. Quomodo dicis? inquit. Una quidem, dicimus, erat ea qua cognoscit homo, altera qua irascitur, tertiam vero propter varietatem uno non habebamus nomine appellare ipsius proprio, at quod maximum ac validissimum in se habebat, ex eo nominabamus; ad cupiditates enim propensam eam dicebamus propter vehementiam cupiditatum cibi et potionis et rerum Venerearum et quaecumque aliae cum his coniunctae sunt, atque etiam pecuniae avidam, quia per pecuniam maxime explentur eiusmodi cupiditates. Ac recte quidem, inquit. Nonne etiam voluptatem et amorem lucri si eam dicamus esse, maxime in una summa nitatur oratio nostra, ita ut nobis ipsis aliquid declaremus, quum hanc animi partem memoremus? et appellantes eam pecuniae et lucri cupidam rectene appellabimus? Mihi certe videtur. Quid vero? iracundam animi partem nonne imperium dicimus et victoriam et laudem semper totam appetere? Sane quidem. Quocirca si contentionis eam et honoris cupidam dixerimus, rectene habuerit? Rectissime vero. At vero eam qua cognoscimus quilibet videt ad veritatem quomodo se habeat

καὶ χρημάτων τε καὶ δόξης ἥκιστα τούτων τούτῳ μέλει. Πο-
λύ γε. Φιλομαθὲς δὴ καὶ φιλόσοφον καλοῦντες αὐτὸ κατὰ
τρόπον ἂν καλοῖμεν. Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ,
καὶ ἄρχει ἐν ταῖς ψυχαῖς * τῶν μὲν τοῦτο, τῶν δὲ τὸ ἕτε- C
ρον ἐκείνων, ὁπότερον ἂν τύχῃ; Οὕτως, ἔφη. Διὰ ταῦτα
δὴ καὶ ἀνθρώπων λέγομεν τὰ πρῶτα τριττὰ γένη εἶναι, φι-
λόσοφον, φιλόνεικον, φιλοκερδές. Κομιδῇ γε. Καὶ ἡδονῶν
δὴ τρία εἴδη, ὑποκείμενον ἓν ἑκάστῳ τούτων. Πάνυ γε.
Οἶσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι, εἰ ἐθέλοις τρεῖς τοιούτους ἀν-
θρώπους ἐν μέρει ἕκαστον ἀνερωτᾶν τίς τούτων τῶν βίων
ἥδιστος, τὸν ἑαυτοῦ ἕκαστος μάλιστα ἐγκωμιάσεται; ὅ τε
χρηματιστικὸς πρὸς * τὸ κερδαίνειν τὴν τοῦ τιμᾶσθαι ἡδονὴν D
ἢ τὴν τοῦ μανθάνειν οὐδενὸς ἀξίαν φήσει εἶναι, εἰ μὴ εἴ
τι *) αὐτῶν ἀργύριον ποιεῖ; Ἀληθῆ, ἔφη. Τί δὲ ὁ φιλότι-
μος; ἦν δ' ἐγώ· οὐ τὴν μὲν ἀπὸ τῶν χρημάτων ἡδονὴν
φορτικήν τινα ἡγεῖται, καὶ αὖ τὴν ἀπὸ τοῦ μανθάνειν, ὅ
τι μὴ μάθημα τιμὴν φέρει, καπνὸν δὴ **) καὶ φλυαρίαν;
Οὕτως, ἔφη, ἔχει. Τὸν δὲ φιλόσοφον, ἦν δ' ἐγώ, ποιώμε-
θα τὰς ἄλλας ἡδονὰς νομίζειν οὐδὲν πρὸς τὴν τοῦ εἰδέναι
* τἀληθὲς ὅπῃ ἔχει, καὶ ἐν τῷ τοιούτῳ τινὶ ἀεὶ εἶναι μαν- E
θάνοντα, τῆς ἡδονῆς οὐ πάνυ πόῤῥω, τὰς δ' ἄλλας καλεῖν
τῷ ὄντι ἀναγκαίας, ὡς οὐδὲν τῶν ἄλλων δεόμενον, εἰ μὴ
ἀνάγκη ἦν. Εὖ, ἔφη, δεῖ εἰδέναι. Ὅτε δὴ οὖν, εἶπον,
ἀμφισβητοῦνται ἑκάστου τοῦ εἴδους αἱ ἡδοναὶ καὶ αὐτὸς
ὁ βίος, μὴ ὅτι πρὸς τὸ κάλλιον καὶ αἴσχιον ζῆν μηδὲ τὸ χεῖ-
ρον καὶ ἄμεινον, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸ τὸ ἥδιον καὶ ἀλυπότερον,
* πῶς ἂν εἰδεῖμεν τίς αὐτῶν ἀληθέστατα λέγει; Οὐ πάνυ, ἔφη, 582
ἔγωγε ἔχω εἰπεῖν. Ἀλλ' ὧδε σκόπει· τίνι χρὴ κρίνεσθαι τὰ μέλ-
λοντα καλῶς κριθήσεσθαι; ἆρ' οὐκ ἐμπειρίᾳ τε καὶ φρονή-
σει καὶ λόγῳ; ἢ τούτων ἔχοι ἄν τις βέλτιον κριτήριον; Καὶ

---

*) γρ. εἴ τις.

**) ἴσ. καπνόν τε.

perspiciendam omnem semper tendere, minimamq ueint pecunia et gloria curam ponere. Minimam vero. Doctrinarum igitur et sapientiae studiosam eam appellantes rite appellabimus. Quidni? Nonne, inquam, etiam dominatur in aliorum hominum animis haec, in aliorum illa pars, utricumque id obtingit? Ita, inquit. Hanc igitur ob caussam etiam hominum dicimus prima haec tria genera esse, philosophum, contentionis appetens, lucri cupidum. Sane quidem. Atque etiam voluptatum tres species, subiectam unam cuique illorum. Admodum. Iam scin', inquam, si volueris trium horum hominum quemque pro se interrogare, quaenam harum vitarum sit iucundissima, suam quemque maxime esse celebraturum? et quaestui quidem deditum honoris vel discendi voluptatem cum lucri faciendi voluptate collatam pro nihilo habendam esse dicturum, nisi si quid eorum pecuniam faciat? Vere, inquit. Quid vero honoris cupidus? inquam; nonne voluptatem e pecunia percipiendam abiectam quandam existimat, atque etiam discendi voluptatem, nisi disciplina honorem afferat, pro fumo et nugis habet? Ita, inquit, est. Philosophum autem, inquam, sumamus reliquas voluptates pro nihilo putare collatas cum voluptate veritatis quomodo se habeat cognoscendae, et id semper agere ut discat, a voluptate non sane longe remotum, ceteras vero nominare vere necessarias, quippe qui reliquarum non indigeat, nisi necessitate cogatur. Probe, inquit, cognosci id oportet. Iam si, inquam, in controversiam vocentur cuiusque generis voluptates ipsaque vita, non ad honestiorem vel turpiorem, neque ad deteriorem vel meliorem vitam, sed ad ipsam iucundiorem magisque dolore vacuam, quomodo sciamus quinam eorum verissima dicat? Non sane, inquit, equidem habeo dicere. Ita igitur considera. quonam oportet iudicari quae recte sunt iudicanda? nonne peritia et prudentia et disputatione? an habere quis poterit his me-

πῶς ἄν; ἔφη. Σκόπει δή· τριῶν ὄντων τῶν ἀνδρῶν τίς
ἐμπειρότατος πασῶν ὧν εἴπομεν ἡδονῶν; πότερον ὁ φιλο-
κερδής, μανθάνων αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν οἷόν ἐστιν, ἐμπειρό-
τερος δοκεῖ σοι εἶναι τῆς ἀπὸ τοῦ * εἰδέναι ἡδονῆς, ἢ ὁ B
φιλόσοφος τῆς ἀπὸ τοῦ κερδαίνειν; Πολύ, ἔφη, διαφέρει·
τῷ μὲν γὰρ ἀνάγκη γεύεσθαι τῶν ἑτέρων ἐκ παιδὸς ἀρξα-
μένῳ, τῷ δὲ φιλοκερδεῖ, ὅπῃ πέφυκε τὰ ὄντα μανθάνοντι,
τῆς ἡδονῆς ταύτης, ὡς γλυκεῖά ἐστιν, οὐκ ἀνάγκη γεύεσθαι
οὐδ' ἐμπείρῳ γίγνεσθαι, μᾶλλον δὲ καὶ προθυμουμένῳ οὐ
ῥᾴδιον. Πολὺ ἄρ', ἦν δ' ἐγώ, διαφέρει τοῦ γε φιλοκερ-
δοῦς ὁ φιλόσοφος ἐμπειρίᾳ ἀμφοτέρων τῶν ἡδονῶν. Πολὺ
* μέντοι. Τί δὲ τοῦ φιλοτίμου; ἆρα μᾶλλον ἄπειρός ἐστι C
τῆς ἀπὸ τοῦ τιμᾶσθαι ἡδονῆς ἢ ἐκεῖνος τῆς ἀπὸ τοῦ φρο-
νεῖν; Ἀλλὰ τιμή *), ἔφη, ἐάνπερ ἐξεργάζωνται ἐπὶ ὃ ἕκαστος
ὥρμηκε, πᾶσιν αὐτοῖς ἕπεται· καὶ γὰρ ὁ πλούσιος ὑπὸ πολ-
λῶν τιμᾶται καὶ ὁ ἀνδρεῖος καὶ ὁ σοφός· ὥστε ἀπό γε τοῦ
τιμᾶσθαι, οἷόν ἐστι, πάντες τῆς ἡδονῆς ἔμπειροι· τῆς δὲ
τοῦ ὄντος θέας, οἵαν ἡδονὴν ἔχει, ἀδύνατον ἄλλῳ γεγεῦ-
σθαι, πλὴν τῷ φιλοσόφῳ. Ἐμπειρίας * μὲν ἄρα, εἶπον, ἕνεκα D
κάλλιστα τῶν ἀνδρῶν κρίνει οὗτος. Πολύ γε. Καὶ μὴν με-
τά γε φρονήσεως μόνος ἔμπειρος γεγονὼς ἔσται. Τί μήν;
Ἀλλὰ μὴν καὶ δι' οὗ γε δεῖ ὀργάνου κρίνεσθαι, οὐ τοῦ
φιλοκερδοῦς τοῦτο ὄργανον οὐδὲ τοῦ φιλοτίμου, ἀλλὰ τοῦ
φιλοσόφου. Τὸ ποῖον; Διὰ λόγων που ἔφαμεν δεῖν κρίνε-
σθαι· ἦ γάρ; Ναί. Λόγοι δὲ τούτου μάλιστα ὄργανον.
Πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν εἰ μὲν πλούτῳ καὶ κέρδει ἄριστα ἐκρί-
νετο τὰ κρινόμενα, ἃ ἐπῄνει * ὁ φιλοκερδὴς καὶ ἔψεγεν, E
ἀνάγκη ἂν ἦν ταῦτα ἀληθέστατα εἶναι; Πολλή γε. Εἰ δὲ
τιμῇ τε καὶ νίκῃ καὶ ἀνδρείᾳ, ἆρ' οὐχ ἃ ὁ φιλότιμός τε καὶ
ὁ φιλόνεικος; Δῆλον. Ἐπειδὴ δ' ἐμπειρίᾳ καὶ φρονήσει
καὶ λόγῳ; Ἀνάγκη, ἔφη, ἃ ὁ φιλόσοφός τε καὶ ὁ φιλολό-
γος ἐπαινεῖ, ἀληθέστατα εἶναι. Τριῶν ἄρα οὐσῶν τῶν * ἡδο- 583
νῶν ἡ τούτου τοῦ μέρους τῆς ψυχῆς ᾧ μανθάνομεν ἡδίστη

*) ἄλλ. Ἀλλὰ τιμὴ μέν.

lius ad iudicandum inſtrumentum? Quî autem? inquit. Vide igitur: trium illorum qui ſunt virorum quis peritiſſimus eſt omnium quas diximus voluptatum? utrum lucri cupidus percipiens qualis ſit ipſa veritas peritior tibi videtur eſſe voluptatis e cognitione proficiſcentis, quam philoſophus eius quae e lucro faciendo manat? Multum, inquit, differt; hic enim alteras a pueritia guſtaverit neceſſe eſt, lucri vero cupidum, ſi quomodo ſe habeant ea quae ſunt cognoverit, hanc voluptatem quam ſuavis ſit haud neceſſe eſt guſtare nec experiri, immo etiamſi annititur, haud facile eſt. Longe igitur, inquam, lucri cupido philoſophus praeſtat utriusque voluptatis peritia. Longe vero. Quid vero honoris appetenti? num magis imperitus eſt voluptatis ex honore manantis quàm ille eius quae e cognitione gignitur? At vero honor, inquit, omnes ſequitur, qui quod appetiverant nacti ſunt; etenim dives a multis honoratur et fortis et ſapiens: ut voluptatis quam honor gignit omnes ſint periti; qualis autem voluptas ſit eius quod vere eſt ſpectandi nemo poteſt guſtare niſi philoſophus. Peritiae igitur cauſa, inquam, optime e viris hic iudicat. Sane quidem. Atque etiam iuvante prudentia ſolus erit peritus. Quidni? Illud porro inſtrumentum quo iudicandum eſt, neque lucri cupidi neque honoris ſtudioſi eſt, ſed philoſophi. Quale? Disputatione videlicet diximus iudicandum eſſe; nonne? Ita. Disputatio vero huius maxime eſt inſtrumentum. Quidni? Nonne ſi divitiis et lucro optime iudicarentur iudicanda, ea quae laudaret lucri cupidus aut vituperaret, neceſſario eſſent veriſſima? Sane quidem. Sin autem honore et victoria et fortitudine, nonne ea quae honoris cupidus contentionisque amans? Patet. Quoniam vero peritia et prudentia et disputatione? Fieri non poteſt, inquit, quin quae philoſophus et disputationum amans laudent veriſſima ſint. Trium ergo quae ſunt voluptatum iucundiſſima erit ea quam percipit

ἂν εἴη, καὶ ἐν ᾧ ἡμῶν τοῦτο ἄρχει, ὁ τούτου βίος ἥδιστος.
Πῶς δ' οὐ μέλλει; ἔφη· κύριος γοῦν ἐπαινέτης ὢν ἐπαινεῖ
τὸν ἑαυτοῦ βίον ὁ φρόνιμος. Τίνα δὲ δεύτερον, εἶπον, βίον
καὶ τίνα δευτέραν ἡδονήν φησιν ὁ κριτὴς εἶναι; δῆλον *)
ὅτι τὴν τοῦ πολεμικοῦ τε καὶ φιλοτίμου (ἐγγυτέρω γὰρ αὐ-
τοῦ ἐστὶν ἢ ἡ τοῦ χρηματιστοῦ), ὑστάτην δὲ τὴν τοῦ φιλο-
κερδοῦς, ὡς ἔοικεν; Τί μήν; ἦ δ' ὅς.

Ταῦτα μὲν * τοίνυν οὕτω δύ' ἐφεξῆς ἂν εἴη καὶ δὶς B
νενικηκὼς ὁ δίκαιος τὸν ἄδικον, τὸ δὲ τρίτον ὀλυμπικῶς τῷ
σωτῆρί τε καὶ τῷ Ὀλυμπίῳ Διί, ἄθρει ὅτι οὐδὲ παναληθής
ἐστιν ἡ τῶν ἄλλων ἡδονὴ πλὴν τῆς τοῦ φρονίμου, οὐδὲ κα-
θαρά, ἀλλ' ἐσκιαγραφημένη τις, ὡς ἐγὼ δοκῶ μοι τῶν σοφῶν
τινὸς ἀκηκοέναι· καίτοι τοῦτ' ἂν εἴη μέγιστόν τε καὶ κυριώ-
τατον τῶν πτωμάτων. Πολύ γε· ἀλλὰ πῶς λέγεις; Ὧδ', εἶ-
πον, ἐξευρήσω, σοῦ ἀποκρινομένου ζητῶν * ἅμα. Ἐρώτα δή, C
ἔφη. Λέγε δή, ἦν δ' ἐγώ· οὐκ ἐναντίον φαμὲν λύπην ἡδο-
νῇ; Καὶ μάλα. Οὐκοῦν καὶ τὸ μήτε χαίρειν μήτε λυπεῖ-
σθαι εἶναί τι; Εἶναι μέντοι. Μεταξὺ τούτοιν ἀμφοῖν ἐν
μέσῳ ὂν ἡσυχίαν τινὰ περὶ ταῦτα τῆς ψυχῆς; ἢ οὐχ οὕτως
αὐτὸ λέγεις; Οὕτως, ἦ δ' ὅς. Ἆρα οὐ μνημονεύεις, ἦν δ'
ἐγώ, τοὺς τῶν καμνόντων λόγους, οὓς λέγουσιν ὅταν κάμνω-
σιν; Ποίους; Ὡς οὐδὲν ἄρα ἐστὶν ἥδιον τοῦ ὑγιαίνειν, ἀλ-
λὰ σφᾶς * ἐλελήθει, πρὶν κάμνειν, ἥδιστον ὄν. Μέμνημαι, ἔφη. D
Οὐκοῦν καὶ τῶν περιωδυνίᾳ τινὶ ἐχομένων ἀκούεις λεγόντων
ὡς οὐδὲν ἥδιον τοῦ παύσασθαι ὀδυνώμενον; Ἀκούω. Καὶ ἐν
ἄλλοις γε, οἶμαι, πολλοῖς τοιούτοις αἰσθάνει γιγνομένους
τοὺς ἀνθρώπους, ἐν οἷς ὅταν λυπῶνται, τὸ μὴ λυπεῖσθαι
καὶ τὴν ἡσυχίαν τοῦ τοιούτου ἐγκωμιάζουσιν ὡς ἥδιστον,
οὐ τὸ χαίρειν. Τοῦτο γάρ, ἔφη, τότε ἡδὺ ἴσως καὶ ἀγαπη-
τὸν γίγνεται, ἡσυχία. Καὶ ὅταν παύσηται * ἄρα, εἶπον, χαί- E
ρων τις, ἡ τῆς ἡδονῆς ἡσυχία λυπηρὸν ἔσται. Ἴσως, ἔφη.
Ὃ μεταξὺ ἄρα νῦν δὴ ἀμφοτέρων ἔφαμεν εἶναι, τὴν ἡσυ-

*) ἄλλ. Δῆλον. ἴσ. εἶναι; ἢ δῆλον.

animi pars qua cognoscimus, et in quo de nobis haec dominatur, eius vita erit iucundissima. Quidni? inquit; ratus certe laudator suam celebrat vitam prudens. Quamnam vero secundam, inquam, vitam et quam secundam voluptatem dicit iudex esse? an patet bellicosi honorisque cupidi vitam (propius enim ab ea abest quam quaestus faciendi studiosi vita), ultimam vero lucri cupidi vitam, ut videtur? Quidni? inquit.

Haec igitur duo deinceps se excipient et bis vincet iustus iniustum, tertium vero ac postremum reputa hoc, quod nec omnino vera est ceterorum voluptas collata cum sapientis voluptate, neque pura, sed speciem tantum veri gerens, ut ego mihi videor ex aliquo de sapientibus audivisse; quamquam hic esset maximus gravissimusque casuum. Sane quidem; at quomodo dicis? Ita, inquam, inveniam, ut, dum tu respondebis, quaeram. Interroga dum, inquit. Dic sane, inquam: nonne contrarium dicimus esse dolorem voluptatis? Vero. Nonne etiam statum quendam esse in quo neque gaudeamus neque doleamus? Esse vero. Eumque, quum inter haec ambo interiectus sit, tranquillitatem esse animi et vacationem ab illis? annon ita eum appellas? Ita, inquit. Nonne vero recordaris, inquam, ea quae aegrotantes dicere solent quum aegrotant? Quaenam? Nihil esse suavius sanitate, at, antequam aegrotarent, fugisse ipsos hoc esse iucundissimum. Recordor, inquit. Nonne eos qui gravi quodam dolore cruciantur audis dicentes nihil iucundius esse quam dolore liberari? Audio. Et in aliis quoque, ni fallor, multis huiusmodi casibus animadvertis homines, quum dolore angantur, vacationem a dolore huiusque quietem celebrare ut iucundissimam, non gaudium. Quies enim, inquit, tum profecto iucunda et exoptata accidit. Et quando aliquis, inquam, gaudere desinit, voluptatis quies acerba erit. Sine dubio, inquit. Quod igitur inter utrumque modo diximus interiectum esse, quies, id quandoque

χίαν, τοῦτό ποτε ἀμφότερα ἔσται, λύπη τε καὶ ἡδονή. Ἔοικεν.
Ἡ καὶ δυνατον τὸ μηδέτερα ὂν ἀμφότερα γίγνεσθαι; Οὔ μοι
δοκεῖ. Καὶ μὴν τό γε ἡδὺ ἐν ψυχῇ γιγνόμενον καὶ τὸ λυ-
πηρὸν κίνησίς τις ἀμφοτέρω ἐστόν· ἢ οὔ; Ναί. * Τὸ δὲ 584
μήτε λυπηρὸν μήτε ἡδὺ οὐχὶ ἡσυχία μέντοι καὶ ἐν μέσῳ
τούτοιν ἐφάνη ἄρτι; Ἐφάνη γάρ. Πῶς οὖν ὀρθῶς ἐστὶ τὸ
μὴ ἀλγεῖν ἡδὺ ἡγεῖσθαι ἢ τὸ μὴ χαίρειν ἀνιαρόν; Οὐδαμῶς.
Οὐκ ἔστιν ἄρα τοῦτο, ἀλλὰ φαίνεται, ἦν δ' ἐγώ, παρὰ τὸ
ἀλγεινὸν ἡδὺ καὶ παρὰ τὸ ἡδὺ ἀλγεινὸν τότε ἡ ἡσυχία, καὶ
οὐδὲν ὑγιὲς τούτων τῶν φαντασμάτων πρὸς ἡδονῆς ἀλή-
θειαν, ἀλλὰ γοητεία τις. Ὡς γοῦν ὁ λόγος, ἔφη, σημαίνει.
Ἰδὲ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, * ἡδονὰς αἳ οὐκ ἐκ λυπῶν εἰσίν, B
ἵνα μὴ πολλάκις οἰηθῇς ἐν τῷ παρόντι οὕτω τούτω πεφυ-
κέναι, ἡδονὴν μὲν παῦλαν λύπης εἶναι, λύπην δὲ ἡδονῆς.
Ποῦ δή, ἔφη, καὶ ποίας λέγεις; Πολλαὶ μέν, εἶπον, καὶ
ἄλλαι, μάλιστα δ' εἰ ἐθέλεις *) ἐννοῆσαι τὰς περὶ τὰς ὀσμὰς
ἡδονάς· αὗται γὰρ οὐ προλυπηθέντι ἐξαίφνης ἀμήχανοι τὸ
μέγεθος γίγνονται, παυσάμεναί τε λύπην οὐδεμίαν κατα-
λείπουσιν. Ἀληθέστατα, ἔφη. Μὴ ἄρα πειθώμεθα * καθαρὰν C
ἡδονὴν εἶναι τὴν λύπης ἀπαλλαγήν, μηδὲ λύπην τὴν ἡδονῆς.
Μὴ γάρ. Ἀλλὰ μέντοι, εἶπον, αἵ γε διὰ τοῦ σώματος ἐπὶ
τὴν ψυχὴν τείνουσαι καὶ λεγόμεναι ἡδοναί, σχεδὸν αἱ πλεῖ-
σταί τε καὶ μέγισται, τούτου τοῦ εἴδους εἰσί, λυπῶν τινὲς
ἀπαλλαγαί. Εἰσὶ γάρ. Οὐκοῦν καὶ αἱ περὶ μελλόντων τού-
των ἐκ προσδοκίας γιγνόμεναι προαισθήσεις **) τε καὶ προ-
λυπήσεις κατὰ ταὐτὰ ἔχουσιν; Κατὰ ταὐτά. Οἶσθ' οὖν, ἦν
δ' ἐγώ, οἷαί εἰσι * καὶ ᾧ μάλιστα ἐοίκασιν; Τῷ; ἔφη. D
Νομίζεις τι, εἶπον, ἐν τῇ φύσει εἶναι τὸ μὲν ἄνω, τὸ δὲ
κάτω, τὸ δὲ μέσον; Ἔγωγε. Οἴει οὖν ἄν τινα ἐκ τοῦ κάτω
φερόμενον πρὸς μέσον ***) ἄλλο τι οἴεσθαι ἢ ἄνω φέρεσθαι;
καὶ ἐν μέσῳ στάντα, ἀφορῶντα ὅθεν ἐνήνεκται, ἄλλοθί που
ἂν ἡγεῖσθαι εἶναι ἢ ἐν τῷ ἄνω, μὴ ἑωρακότα τὸ ἀληθῶς

---

*) γρ. θέλεις.
**) ἄλλ. προησθήσεις.
***) γρ. πρὸς τὸ μέσον.

utrumque erit, dolor et voluptas. Patet. Num autem fieri poteſt ut quod neutrum eſt id utrumque exſiſtat? Non mihi videtur. Iam vero voluptas in animo exſiſtens et dolor motiones quaedam ſunt; nonne? Ita. Status vero in quo neque dolemus neque gaudemus nonne quies et medius quidam inter illa modo repertus eſt? Eſt vero. Quomodo igitur rectum eſt vacationem a dolore ſuavem exiſtimare vel gaudii defectionem acerbam? Nullo modo. Non eſt igitur hoc, ſed videtur, inquam, ad acerbum iucunda et ad iucundum acerba tum quies, nihilque horum viſorum ſincerum eſt ad voluptatis veritatem, ſed praeſtigiae quaedam. Ut certe oratio, inquit, declarat. Vide iam, inquam, voluptates quae non e doloribus gignuntur, ut ne forte putes nunc ita comparatum eſſe, ut voluptas quidem intercapedo doloris ſit, dolor vero voluptatis. Quorſum, inquit, et quas dicis? Multae quidem, inquam, aliae, maxime vero ſi vis conſiderare voluptates odorum; hae enim nullo dolore praegreſſo mirum quam magnae accidunt, nec quum deſiverunt ullum dolorem relinquunt. Veriſſime, inquit. Ne igitur credamus puram voluptatem eſſe vacationem a dolore, nec dolorem intercapedinem voluptatis. Minime vero. At enim, inquam, illae per corpus ad animum pertinentes voluptates ita dictae, plurimae fere et maximae, huius ſunt generis, liberationes quaedam et vacuitates dolorum. Sunt vero. Nonne etiam praecepta illa de rebus futuris gaudia et aegritudines quas exſpectatio gignit eodem ſe modo habent? Eodem modo. Scin' igitur, inquam, qualia ſint et cui maxime ſimilia? Cuinam? inquit. Statuisne, inquam, in natura unum eſſe ſuperum, alterum inferum, tertium medium? Ego ſane. Putasne igitur, ſi quis e loco inferiore feratur in medium, aliud quid eum putaturum eſſe niſi ſurſum ſe ferri? et ſi in medio ſtet reſpiciatque unde latus fuerit, alio eum in loco exiſtimaturum eſſe ſe verſari quam in ſupero, quippe qui nondum viderit

ἄνω; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε, ἔφη, ἄλλως οἶμαι οἰηθῆναι ἂν τὸν τοιοῦτον. Ἀλλ' εἰ πάλιν γ', ἔφην, φέροιτο * κάτω, E
κάτω *) τ' ἂν οἴοιτο φέρεσθαι καὶ ἀληθῆ οἴοιτο; Πῶς γὰρ οὔ; Οὐκοῦν ταῦτα πάσχοι ἂν πάντα διὰ τὸ μὴ ἔμπειρος εἶναι τοῦ ἀληθινῶς ἄνω τε ὄντος καὶ ἐν μέσῳ καὶ κάτω; Δῆλον δή. Θαυμάζοις ἂν οὖν εἰ καὶ ἄπειροι ἀληθείας περὶ πολλῶν τε ἄλλων μὴ ὑγιεῖς δόξας ἔχουσι, πρός τε ἡδονὴν καὶ λύπην καὶ τὸ μεταξὺ τούτων οὕτω διάκεινται, ὥστε, ὅταν μὲν ἐπὶ τὸ λυπηρὸν φέρωνται, ἀληθῆ τε * οἴονται 585
καὶ τῷ ὄντι λυποῦνται, ὅταν δὲ ἀπὸ λύπης ἐπὶ τὸ μεταξύ, σφόδρα μὲν οἴονται πρὸς πληρώσει τε καὶ ἡδονῇ γίγνεσθαι, ὥςπερ δὲ **) πρὸς μέλαν φαιὸν ἀποσκοποῦντες ἀπειρίᾳ λευκοῦ, καὶ πρὸς τὸ ἄλυπον οὕτω λύπην ἀφορῶντες ἀπειρίᾳ ἡδονῆς ἀπατῶνται; Μὰ Δί', ἦ δ' ὅς, οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον εἰ μὴ οὕτως ἔχοι. Ὧδε γοῦν, εἶπον, ἐννόει· οὐχὶ πεῖνα καὶ δίψα καὶ τὰ τοιαῦτα ***) κενώσεις τινές εἰσι τῆς περὶ * τὸ σῶμα ἕξεως; Τί μήν; Ἄγνοια δὲ καὶ B
ἀφροσύνη ἆρ' οὐ κενότης ἐστὶ τῆς περὶ ψυχὴν αὖ ἕξεως; Μάλα γε. Οὐκοῦν πληροῖτ' ἂν ὅ τε τροφῆς μεταλαμβάνων καὶ ὁ νοῦν ἴσχων; Πῶς δ' οὔ; Πλήρωσις δὲ ἀληθεστέρα τοῦ ἧττον ἢ τοῦ μᾶλλον ὄντος; Δῆλον ὅτι τοῦ μᾶλλον. Πότερα οὖν ἡγεῖ τὰ γένη μᾶλλον καθαρᾶς οὐσίας μετέχειν, τὰ οἷον σίτου τε καὶ ποτοῦ καὶ ὄψου καὶ ξυμπάσης τροφῆς, ἢ τὸ δόξης τε ἀληθοῦς εἶδος καὶ ἐπιστήμης καὶ νοῦ * καὶ C
ξυλλήβδην ἁπάσης ἀρετῆς; ὧδε δὲ κρῖνε· τὸ τοῦ ἀεὶ ὁμοίου ἐχόμενον καὶ ἀθανάτου καὶ ἀληθείας, καὶ αὐτὸ τοιοῦτον ὂν καὶ ἐν τοιούτῳ γιγνόμενον, μᾶλλον εἶναί σοι δοκεῖ, ἢ τὸ †) μηδέποτε ὁμοίου καὶ θνητοῦ, καὶ αὐτὸ τοιοῦτον καὶ ἐν τοιούτῳ γιγνόμενον; Πολύ, ἔφη, διαφέρει τὸ τοῦ ἀεὶ ὁμοίου. Ἡ οὖν ἀεὶ ὁμοίου οὐσία οὐσίας τι μᾶλλον ἢ ἐπιστήμης μετέχει; Οὐδαμῶς. Τί δ', ἀληθείας; Οὐδὲ τοῦτο. Εἰ δὲ

*) ἄλλ. φέροιτο, κάτω τ'.
**) γρ. ὥσπερ.
***) ἄλλ. καὶ τοιαῦτα.
†) ἴσ. τὸ τοῦ.

vere ſuperum? Haudquaquam hercle, inquit, aliter opinor hunc eſſe opinaturum. At rurſus, inquam, ſi feratur deorſum, deorſum opinaturum eſſe ſe ferri et recte opinaturum? Quidni? Nonne haec ei accidant omnia propterea quod imperitus ſit loci vere ſuperi et medii et inferi? Patet vero. Admireris igitur ſi etiam imperiti veritatis quum de multis aliis falſas opiniones habeant, tum etiam de voluptate et dolore et eo quod inter utrumque interiectum eſt ita ſentiant ut, quum ad acerbum ferantur, vere opinentur et reapſe doleant, quum vero a dolore ad medium, admodum quidem exiſtiment ad expletionem et voluptatem ſe perveniſſe, ſed, quemadmodum qui iuxta nigrum colorem fuſcum ſpectent imperiti albi, ita etiam iuxta doloris vacuitatem dolorem ſpectantes propter voluptatis imperitiam decipiantur? Haudquaquam hercle, inquit, admirer, ſed multo magis ſi non ita ſe habeat. Ita certe, inquam, conſidera: nonne fames et ſitis et alia eiusdem generis exhauſti ſunt corporis habitus? Quidni? Inſcitia vero et inſipientia nonne exhauſti ſunt animi habitus? Sane quidem. Nonne expletur tam qui nutrimentum accipit quam qui intelligentiam asſequitur? Quidni? Repletio autem num verior eſt per id quod minus an per id quod magis eſt? Patet per id quod magis eſt. Utra iam genera magis cenſes puram habere naturam, cibum, potum, opſonium univerſumque nutrimentum, an opinionis verae ſpeciem et ſcientiae et intelligentiae et omnino univerſae virtutis? ſic vero iudica: utrum id quod cum ſemper ſimili coniunctum eſt et cum immortali et veritate, ipſumque tale eſt et in tali exſiſtit, magis eſſe tibi videtur, an id quod cum natura numquam ſimili et mortali coniunctum ipſumque tale eſt et in tali exſiſtit? Longe, inquit, praeſtat id quod cum natura ſemper ſimili coniunctum eſt. Naturae igitur ſemper ſimilis eſſentia num magis eſſentiae particeps eſt quam ſcientiae? Minime vero. Quid, quam veritatis? Ne hoc

ἀληθείας ἧττον, οὗ καὶ οὐσίας; Ἀνάγκη. Οὐκοῦν * ὅλως D
τὰ περὶ τὴν τοῦ σώματος θεραπείαν γένη τῶν γενῶν αὖ τῶν
περὶ τὴν τῆς ψυχῆς θεραπείαν ἧττον ἀληθείας τε καὶ οὐ-
σίας μετέχει; Πολύ γε. Σῶμα δὲ αὐτὸ ψυχῆς οὐκ οἴει οὕ-
τως; Ἔγωγε. Οὐκοῦν τὸ τῶν μᾶλλον ὄντων πληρούμενον καὶ
αὐτὸ μᾶλλον ὂν ὄντως μᾶλλον πληροῦται, ἢ τὸ τῶν ἧττον
ὄντων καὶ αὐτὸ ἧττον ὄν; Πῶς γὰρ οὔ; Εἰ ἄρα τὸ πλη-
ροῦσθαι τῶν φύσει προσηκόντων ἡδύ ἐστι, τὸ τῷ ὄντι καὶ
τῶν μᾶλλον ὄντων *) πληρούμενον μᾶλλον * ὄντως τε καὶ E
ἀληθεστέρως χαίρειν ἂν ποιοῖ ἡδονῇ ἀληθεῖ, τὸ δὲ τῶν ἧτ-
τον ὄντων μεταλαμβάνον ἧττόν τε ἂν ἀληθῶς καὶ βεβαίως
πληροῖτο καὶ ἀπιστοτέρας ἂν ἡδονῆς καὶ ἧττον ἀληθοῦς
μεταλαμβάνοι. Ἀναγκαιότατα, ἔφη. Οἱ ἄρα φρονήσεως καὶ
ἀρετῆς ἄπειροι, εὐωχίαις * δὲ καὶ τοῖς τοιούτοις ἀεὶ ξυνόν- 586
τες, κάτω, ὡς ἔοικε, καὶ μέχρι πάλιν πρὸς τὸ μεταξὺ φέ-
ρονταί τε καὶ ταύτῃ πλανῶνται διὰ βίου, ὑπερβάντες δὲ
τοῦτο πρὸς τὸ ἀληθῶς ἄνω οὔτε ἀνέβλεψαν πώποτε οὔτε
ἠνέχθησαν, οὐδὲ τοῦ ὄντος τῷ ὄντι ἐπληρώθησαν, οὐδὲ βε-
βαίου τε καὶ καθαρᾶς ἡδονῆς ἐγεύσαντο, ἀλλὰ βοσκημάτων
δίκην κάτω ἀεὶ βλέποντες καὶ κεκυφότες εἰς γῆν καὶ εἰς
τραπέζας βόσκονται χορταζόμενοι καὶ ὀχεύοντες, καὶ ἕνεκα
* τῆς τούτων πλεονεξίας λακτίζοντες καὶ κυρίττοντες ἀλλή- B
λους σιδηροῖς κέρασί τε καὶ ὁπλαῖς ἀποκτιννύασι δι' ἀπλη-
στίαν, ἅτε οὐχὶ τοῖς οὖσιν οὐδὲ τὸ ὂν οὐδὲ τὸ στέγον ἑαυ-
τῶν πιμπλάντες. Παντελῶς, ἔφη ὁ Γλαύκων, τὸν τῶν
πολλῶν, ὦ Σώκρατες, χρησμῳδεῖς βίον. Ἆρ' οὖν οὐκ
ἀνάγκη καὶ ἡδοναῖς ξυνεῖναι μεμιγμέναις λύπαις, εἰδώλοις
τῆς ἀληθοῦς ἡδονῆς καὶ ἐσκιαγραφημέναις, ὑπὸ τῆς παρ'
ἀλλήλας θέσεως ἀποχραινομέναις, * ὥστε σφοδροὺς ἑκατέρας C
φαίνεσθαι καὶ ἔρωτας ἑαυτῶν λυττῶντας τοῖς ἄφροσιν ἐν-
τίκτειν καὶ περιμαχήτους εἶναι, ὥσπερ τὸ τῆς Ἑλένης εἴδω-

*) ἄλλ. τῶν ὄντων.

quidem. Si minus veritatis eſt particeps, nonne etiam eſſentiae minus eſt particeps? Neceſſario. Nonne in univerſum genera ad corporis cultum ſpectantia generibus illis ad animi cultum ſpectantibus minus veritatis et eſſentiae habent? Sane quidem. Corpus vero ipſum nonne item minus habere cenſes quam animum? Ego ſane. Nonne quod eis quae magis ſunt expletur ipſumque magis eſt revera magis expletur, quam quod rebus expletur quae minus ſunt ipſumque minus eſt? Quidni? Iam ſi rebus expleri natura convenientibus ſuave eſt, id quod revera rebusque quae magis ſunt expletur certius ac verius gaudio nos afficiet et voluptate vera, quod vero cum rebus coniunctum eſt quae minus ſunt minus etiam vere et firme explebitur et incertioris voluptatis minusque verae erit particeps. Maxime neceſſario, inquit. Qui ergo prudentiae ac virtutis imperiti ſunt, in epulis vero talibusque ſemper verſantur, deorſum, ut patet, rurſusque usque ad medium feruntur et ita errant per omnem vitam, numquam vero hoc transgreſſi ad locum vere ſuperum conſpexerunt ſuperiora eoque lati ſunt neque vero revera ſunt expleti, neque ſtabilem puramque voluptatem guſtarunt, ſed pecorum modo deorſum ſemper ſpectantes pronique in terram et in menſas paſcuntur ſeſe ſaginantes et ſalientes, et propter harum libidinum intemperantiam calcitrantes ac ferientes inter ſe ferreis cornibus et ungulis interficiunt inexplebili cupiditate inflammati, quippe qui neque rebus quae vere ſunt neque id quod vere eſt neque veram et conſtantem ſui partem impleant. Prorſus, Glauco inquit, multitudinis, Socrate, vitam oraculo edis. Nonne etiam neceſſe eſt in voluptatibus eos verſari cum doloribus permixtis, ſimulacris verae voluptatis et in ſpeciem pictis, quae quidem e regione ſibi poſitae ita inter ſe efferunt atque eminent, ut vehemens utrumque videatur et amores ſui furioſos imprudentibus iniiciat certatimque expetatur, quemadmodum de Helenae

λον ὑπὸ τῶν ἐν Τροίᾳ Στησίχορός φησι γενέσθαι περιμάχη-
τον ἀγνοίᾳ τοῦ ἀληθοῦς; Πολλὴ ἀνάγκη, ἔφη, τοιοῦτόν τι
αὐτὸ εἶναι.

Τί δέ; περὶ τὸ θυμοειδὲς οὐχ ἕτερα τοιαῦτα ἀνάγκη
γίγνεσθαι, ὃς ἂν αὐτὸ τοῦτο διαπράττηται ἢ φθόνῳ διὰ
φιλοτιμίαν ἢ βίᾳ διὰ φιλονεικίαν ἢ θυμῷ διὰ δυςκολίαν,
πλησμονὴν τιμῆς * τε καὶ νίκης καὶ θυμοῦ διώκων ἄνευ D
λογισμοῦ τε καὶ νοῦ; Τοιαῦτα, ἦ δ' ὅς, ἀνάγκη καὶ περὶ τοῦ-
το εἶναι. Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· θαῤῥοῦντες λέγωμεν ὅτι καὶ περὶ
τὸ φιλοκερδὲς καὶ τὸ φιλόνεικον ὅσαι ἐπιθυμίαι εἰσίν, αἳ μὲν ἂν
τῇ ἐπιστήμῃ καὶ λόγῳ ἑπόμεναι καὶ μετὰ τούτων τὰς ἡδονὰς
διώκουσαι, ἃς ἂν τὸ φρόνιμον ἐξηγῆται, λαμβάνωσι, τὰς
ἀληθεστάτας τε λήψονται, ὡς οἷόν τε αὐταῖς ἀληθεῖς λαβεῖν,
ἅτε ἀληθείᾳ ἑπομένων, καὶ τὰς ἑαυτῶν οἰκείας, * εἴπερ τὸ *) E
βέλτιστον ἑκάστῳ, τοῦτο καὶ οἰκειότατον; Ἀλλὰ μήν, ἔφη,
οἰκειότατόν γε. Τῷ φιλοσόφῳ ἄρα ἑπομένης ἁπάσης τῆς
ψυχῆς καὶ μὴ στασιαζούσης ἑκάστῳ τῷ μέρει ὑπάρχει εἴς τε
τἆλλα τὰ ἑαυτοῦ πράττειν καὶ δικαίῳ εἶναι, καὶ δὴ καὶ τὰς
ἡδονὰς τὰς ἑαυτοῦ ἕκαστον καὶ τὰς βελτίστας καὶ εἰς τὸ
δυνατὸν * τὰς ἀληθεστάτας καρποῦσθαι. Κομιδῇ μὲν οὖν. 587
Ὅταν δὲ ἄρα τῶν ἑτέρων τι κρατήσῃ, ὑπάρχει αὐτῷ μήτε
τὴν ἑαυτοῦ ἡδονὴν ἐξευρίσκειν τά τε ἄλλα ἀναγκάζειν ἀλ-
λοτρίαν καὶ μὴ ἀληθῆ ἡδονὴν διώκειν. Οὕτως, ἔφη. Οὐκ-
οῦν ἃ πλεῖστον φιλοσοφίας τε καὶ λόγου ἀφέστηκε, μάλιστα
ἂν τοιαῦτα ἐξεργάζοιτο; Πολύ γε. Πλεῖστον δὲ λόγου ἀφί-
σταται οὐχ ὅπερ νόμου τε καὶ τάξεως; Δῆλον δή. Ἐφά-
νησαν δὲ πλεῖστον ἀφεστῶσαι οὐχ αἱ ἐρωτικαί τε καὶ τυραν-
νικαὶ ἐπιθυμίαι; Πολύ γε. Ἐλάχιστον * δὲ αἱ βασιλικαί τε B
καὶ κόσμιαι; Ναί. Πλεῖστον δή, οἶμαι, ἀληθοῦς ἡδονῆς
καὶ οἰκείας ὁ τύραννος ἀφεστήξει, ὁ δὲ ὀλίγιστον. Ἀνάγκη.
Καὶ ἀηδέστατα ἄρα, εἶπον, ὁ τύραννος βιώσεται, ὁ δὲ βα-
σιλεὺς ἥδιστα. Πολλὴ ἀνάγκη. Οἶσθ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ,
ὅσῳ ἀηδέστερον ζῇ τύραννος βασιλέως; Ἂν εἴπῃς, ἔφη.

*) ἴσ. ὅ.

ſimulacro Graecos ad Troiam Steſichorus ait armis certaſſe propter verae ignorationem? Prorſus neceſſe eſt, inquit, hoc ita ſe habere.

Quid vero? ad iracundam animi partem nonne eadem accidant neceſſe eſt ei qui huius ipſius deſiderium explet vel invidia propter honoris cupiditatem vel vi propter contentionis ſtudium vel ira propter moroſitatem, expletionem honoris et victoriae et iracundiae ſectans ſine ratione ac mente? Haec, inquit, etiam iſti parti accidant neceſſe eſt. Quid igitur? inquam: fidenterne dicamus etiam quas lucri et contentionis ſtudium habeat cupiditates, ſi ſcientiam et rationem ſequentes hisque adiuvantibus voluptates appetant a prudentia praeſcriptas easque asſequantur, et veriſſimas eſſe asſequuturas, quam maxime poſſint veras asſequi, quippe quae veritatem ſequantur, et ſibi ipſis proprias, ſiquidem, quod optimum cuique, id etiam maxime proprium eſt? Sane quidem, inquit, maxime proprium eſt. Philoſopham igitur partem ſi univerſus animus ſequitur nec disſidet, cuique parti obtingit ut in reliquis rebus faciat quod ſuum eſt et iuſta ſit, atque etiam ſuas quaeque voluptates easque optimas et quam poſſit veriſſimas percipiat. Admodum. Sin autem alia quae pars imperat, evenit ei ut neque ſuam voluptatem reperiat et ceteras cogat alienam nec veram ſectari voluptatem. Ita, inquit. Nonne quae longiſſime a philoſophia et ratione abſunt, maxime hoc efficient? Sane quidem. Longiſſime vero a ratione nonne id abeſt quod a lege et ordine abeſt? Patet. Et repertae ſunt maxime diſtantes nonne amatoriae et tyrannicae cupiditates? Sane quidem. Minime vero regiae et moderatae? Minime vero. Longiſſime igitur, ut opinor, a vera voluptate et propria tyrannus aberit, ille contra proxime. Neceſſe eſt. Iniucundiſſime ergo, inquam, tyrannus vivet, rex autem iucundiſſime. Prorſus neceſſe eſt. Scin' igitur, inquam, quanto iniucundius vivat tyrannus

Τριῶν ἡδονῶν, ὡς ἔοικεν, οὐσῶν, μιᾶς μὲν γνησίας, δυεῖν δὲ νόθοιν, τῶν νόθων*) εἰς τὸ ἐπ' ἐκεῖνα * ὑπερβὰς ὁ τύ- C ραννος, φυγὼν νόμον τε καὶ λόγον, δούλαις τισὶ δορυφόροις ἡδοναῖς ξυνοικεῖ, καὶ ὁπόσα ἐλαττοῦται, οὐδὲ πάνυ ῥάδιον εἰπεῖν, πλὴν ἴσως ὧδε. Πῶς; ἔφη. Ἀπὸ τοῦ ὀλιγαρχικοῦ τρίτος που ὁ τύραννος ἀφειστήκει· ἐν μέσῳ γὰρ αὐτοῖν **) ὁ δημοτικὸς ἦν. Ναί. Οὐκοῦν καὶ ἡδονῆς τρίτῳ εἰδώλῳ πρὸς ἀλήθειαν ἀπ' ἐκείνου ξυνοικοῖ ἄν, εἰ τὰ πρόσθεν ἀληθῆ; Οὕτως. Ὁ δέ γε ὀλιγαρχικὸς ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ αὖ τρίτος, ἐὰν * εἰς ταὐτὸν ἀριστοκρατικὸν καὶ D βασιλικὸν τιθῶμεν. Τρίτος γάρ. Τριπλασίου ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, τριπλάσιον ἀριθμῷ ἀληθοῦς ἡδονῆς ἀφέστηκε τύραννος. Φαίνεται. Ἐπίπεδον ἄρ', ἔφην, ὡς ἔοικε, τὸ εἴδωλον κατὰ τὸν τοῦ μήκους ἀριθμὸν ἡδονῆς τυραννικῆς ἂν εἴη. Κομιδῇ γε. Κατὰ δὲ δύναμιν καὶ τὴν τρίτην αὔξην δῆλον δὴ ἀπόστασιν ὅσην ἀφεστηκὼς γίγνεται. Δῆλον, ἔφη, τῷ γε λογιστικῷ. Οὐκοῦν, ἐάν τις μεταστρέψας ἀληθείᾳ ἡδονῆς τὸν * βασιλέα τοῦ τυράννου ἀφεστηκότα λέγῃ, ὅσον E ἀφέστηκεν, ἐννεακαιεικοσικαιεπτακοσιοπλασιάκις ἥδιον αὐτὸν ζῶντα εὑρήσει τελεωθείσῃ τῇ πολλαπλασιώσει, τὸν δὲ τύραννον ἀνιαρότερον τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἀποστάσει. Ἀμήχανον, ἔφη, λογισμὸν καταπεφόρηκας τῆς διαφορότητος τοῖν ἀνδροῖν, τοῦ τε δικαίου καὶ * τοῦ ἀδίκου, πρὸς ἡδονήν τε καὶ λύ- 588 πην. Καὶ μέντοι καὶ ἀληθῆ καὶ προσήκοντά γε, ἦν δ' ἐγώ, βίοις ἀριθμόν, εἴπερ αὐτοῖς προσήκουσιν ἡμέραι καὶ νύκτες καὶ μῆνες καὶ ἐνιαυτοί. Ἀλλὰ μήν, ἔφη, προσήκουσιν. Οὐκοῦν, εἰ τοσοῦτον ἡδονῇ νικᾷ ὁ ἀγαθός τε καὶ δίκαιος τὸν κακόν τε καὶ ἄδικον, ἀμηχάνῳ δὴ ὅσῳ πλέονι ***) νικήσει εὐσχημοσύνῃ τε βίου καὶ κάλλει καὶ ἀρετῇ; Ἀμηχάνῳ μέντοι νὴ Δία, ἔφη.

Εἶεν δή, εἶπον, ἐπειδὴ ἐνταῦθα λόγου * γεγόναμεν, ἀνα- B λάβωμεν τὰ πρῶτα λεχθέντα, δι' ἃ δεῦρ' ἥκομεν· ἦν δέ που λεγόμενον λυσιτελεῖν ἀδικεῖν τῷ τελέως μὲν ἀδίκῳ, δοξαζομένῳ δὲ δικαίῳ· ἢ οὐχ οὕτως ἐλέχθη; Οὕτω μὲν οὖν.

*) γρ. τὸ νόθον. **) γρ. αὐτῷ καὶ αὐτῶν.
***) γρ. πλεῖον.

rege? Si dicas, inquit. Tres, ut patet, quum voluptates ſint, una quidem germana, duae vero adulterinae, adulterinas ultra progrediens tyrannus, dum legem fugit atque rationem, cum ſervis quibusdam ſatellitibus voluptatibus habitat, et quantum ſuperetur, nec tam facile eſt dictu, niſi forte ita. Quomodo? inquit. Ab eo qui paucorum imperio favet tertius fere tyrannus; medius enim inter eos popularis erat. Ita. Nonne etiam in voluptatis ſimulacro tertio ab illo, ſi veritatem ſpectas, vitam traducet, ſi priora ſunt vera? Etiam. Paucorum rurſus imperii ſtudioſus a regio eſt tertius, ſi optimatum imperii ſtudioſum et regium componimus. Tertius vero. Ter igitur, inquam, triplo numero a vera voluptate diſtat tyrannus. Videtur. Planum ergo, inquam, ut patet, ſimulacrum ſecundum longitudinis numerum voluptatis tyrannicae erit. Sane quidem. Secundum potentiam autem tertiumque incrementum perſpicuum eſt quantum diſtet. Perſpicuum quidem, inquit, ratiocinandi perito. Nonne igitur, ſi quis inverſa ratione dixerit quantum rex ad voluptatis veritatem a tyranno diſtet, tricies novies et trecenties iucundius eum viventem reperiat perfecta multiplicatione, tyrannum vero acerbius eadem hac diſtantia. Immenſam, inquit, computationem detuliſti differentiae virorum, iuſti et iniuſti, ratione voluptatis et doloris. Attamen verum et convenientem quidem, inquam, vitis numerum, ſiquidem eis conveniunt dies et noctes et menſes et anni. Sane quidem, inquit, conveniunt. Nonne igitur, ſi tanto voluptate ſuperat bonus et iuſtus malum et iniuſtum, mirum quam maiore ſuperabit vitae ornatu et pulchritudine et virtute. Mirum vero hercle, inquit.

Iam vero, inquam, quum eo res adducta ſit, repetamus primo dicta, propter quae huc proceſſimus; dicebatur autem, ni fallor, prodeſſe iniuriam facere ei qui perfecte iniuſtus eſſet, iuſtus vero exiſtimaretur; an non ita dicebatur? Ita vero. Nunc igitur, inquam,

Νῦν δή, ἔφην, αὐτῷ *) διαλεγώμεθα, ἐπειδὴ διωμολογησά-
μεθα, τό τε ἀδικεῖν καὶ τὸ δίκαια πράττειν, ἣν ἑκάτερον
ἔχει δύναμιν. Πῶς; ἔφη. Εἰκόνα πλάσαντες τῆς ψυχῆς
λόγῳ, ἵνα εἰδῇ ὁ ἐκεῖνα λέγων οἷα ἔλεγεν. Ποίαν τινά; ἦ
δ' * ὅς. Τῶν τοιούτων τινά, ἦν δ' ἐγώ, οἷαι μυθολογοῦν- C
ται παλαιαὶ γενέσθαι φύσεις, ἥ τε Χιμαίρας καὶ ἡ Σκύλλης
καὶ Κερβέρου, καὶ ἄλλαι τινὲς συχναὶ λέγονται ξυμπεφυκυῖαι
ἰδέαι πολλαὶ εἰς ἓν γενέσθαι. Λέγονται γάρ, ἔφη. Πλάττε
τοίνυν μίαν μὲν ἰδέαν θηρίου ποικίλου καὶ πολυκεφάλου,
ἡμέρων δὲ θηρίων ἔχοντος κεφαλὰς κύκλῳ καὶ ἀγρίων, καὶ
δυνατοῦ μεταβάλλειν καὶ φύειν ἐξ αὐτοῦ πάντα ταῦτα. Δει-
νοῦ πλάστου, ἔφη, τὸ ἔργον· * ὅμως δέ, ἐπειδὴ εὐπλαστό- D
τερον κηροῦ καὶ τῶν τοιούτων λόγος, πεπλάσθω. Μίαν δὴ
τοίνυν ἄλλην ἰδέαν λέοντος, μίαν δὲ ἀνθρώπου, πολὺ δὲ μέ-
γιστον ἔστω τὸ πρῶτον, καὶ δεύτερον τὸ δεύτερον **). Ταῦ-
τα, ἔφη, ῥᾴω· καὶ πέπλασται. Ξύναπτε τοίνυν αὐτὰ εἰς ἓν
τρία ὄντα, ὥστε πῃ ξυμπεφυκέναι ἀλλήλοις. Ξυνῆπται, ἔφη.
Περίπλασον δὴ αὐτοῖς ἔξωθεν ἑνὸς εἰκόνα, τὴν τοῦ ἀνθρώ-
που, ὥστε τῷ μὴ δυναμένῳ τὰ ἐντὸς ὁρᾶν, ἀλλὰ * τὸ ἔξω E
μόνον ἔλυτρον ὁρῶντι ἓν ζῶον φαίνεσθαι, ἄνθρωπον. Πε-
ριπέπλασται, ἔφη. Λέγωμεν δὴ τῷ λέγοντι ὡς λυσιτελεῖ
τούτῳ ἀδικεῖν τῷ ἀνθρώπῳ, δίκαια δὲ πράττειν οὐ ξυμφέ-
ρει, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φησὶν ἢ λυσιτελεῖν αὐτῷ τὸ παντοδα-
πὸν θηρίον εὐωχοῦντι ποιεῖν ἰσχυρὸν καὶ τὸν λέοντα καὶ
τὰ περὶ τὸν λέοντα, τὸν δὲ ἄνθρωπον λιμοκτονεῖν * καὶ 589
ποιεῖν ἀσθενῆ, ὥστε ἕλκεσθαι ὅποι ***) ἂν ἐκείνων ὁπότε-
ρον ἄγῃ, καὶ μηδὲν ἕτερον ἑτέρῳ ξυνεθίζειν μηδὲ φίλον
ποιεῖν, ἀλλ' ἐᾶν αὐτὰ ἐν αὐτοῖς δάκνεσθαί τε καὶ μαχό-
μενα ἐσθίειν ἄλληλα. Παντάπασι γάρ, ἔφη, ταῦτ' ἂν λέ-
γοι ὁ τὸ ἀδικεῖν ἐπαινῶν. Οὐκοῦν αὖ ὁ τὰ δίκαια λέγων
λυσιτελεῖν φαίη ἂν δεῖν ταῦτα πράττειν καὶ ταῦτα λέγειν,
ὅθεν τοῦ ἀνθρώπου ὁ ἐντὸς ἄνθρωπος ἔσται ἐγκρατέστατος,
* καὶ τοῦ πολυκεφάλου θρέμματος ἐπιμελήσεται ὥσπερ γε- B

*) γρ. αὐτό.
**) γρ. τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον, δεύτερον τὸ δεύτερον.
***) γρ. ὅπῃ.

cum illo disferamus, quum inter nos convenerit iniuriam facere et iuste agere quam utrumque vim habeat. Quomodo? inquit. Ita ut imaginem fingamus animi verbis, ut fciat qui illud dixit qualia dixerit. Quamnam? inquit. Talium aliquam, refpondi, quales narrantur antiquae fuisse naturae, Chimaerae et Scyllae et Cerberi, et aliae permultae dicuntur fuisse ex variis formis in unam conflatae. Dicuntur vero, inquit. Finge igitur unam quidem formam belluae multiplicis variaque capita habentis, et mansuetarum quidem belluarum cinctae capitibus circumcirca et ferarum, quae possit sese mutare et procreare ex semet haec omnia. Admirabilis fictoris, inquit, opus; attamen, quoniam flexibilior quam cera aliaque id genus oratio est, fictum esto. Unam vero aliam formam finge leonis, et alteram hominis, longe vero maxima esto prima, et secunda posterior. Hoc, inquit, facilius; atque fictum est. Coniunge igitur tria illa in unum, ut quodammodo inter se coalescant. Coniuncta sunt, inquit. Affinge porro his extrinsecus unius imaginem, hominis, ut, qui non possit interiora spectare, sed exterius tantum involucrum conspiciat, unum animal videre videatur, hominem. Affícta est, inquit. Dicamus iam ei qui statuerit prodesse huic homini iniuste facere, iustitiam vero colere non expedire, nihil aliud eum pronunciare nisi hoc, prodesse ei multiplicem belluam bene pascere robustamque efficere itemque leonem resque leonis, hominem autem inedia necare imbecillumque reddere, ut trahatur quocumque alterutrum ducat, nec alterum altero assuefaciat neque amicum reddat, sed sinat ea inter se mordere et pugnantia se vorare. Sane quidem, inquit, haec dixerit qui iniustitiam laudat. Nonne contra qui iuste facere statuet expedire dicet oportere haec facere et haec dicere, unde hominis interior homo erit temperantissimus, et de animante multa capita habente curam ad-

ωργός, τὰ μὲν ἥμερα τρέφων καὶ τιθασσεύων, τὰ δὲ ἄγρια
ἀποκωλύων φύεσθαι, ξύμμαχον ποιησάμενος τὴν τοῦ λέον-
τος φύσιν, καὶ κοινῇ πάντων κηδόμενος, φίλα ποιησάμενος
ἀλλήλοις τε καὶ αὑτῷ, οὕτω θρέψει; Κομιδῇ γὰρ αὖ λέγει
ταῦτα ὁ τὸ δίκαιον ἐπαινῶν. Κατὰ πάντα τρόπον δὴ ὁ μὲν
τὰ δίκαια ἐγκωμιάζων ἀληθῆ ἂν λέγοι, * ὁ δὲ τὰ ἄδικα C
ψεύδοιτο· πρός τε γὰρ ἡδονὴν καὶ πρὸς εὐδοξίαν καὶ ὠφέ-
λειαν σκοπουμένῳ ὁ μὲν ἐπαινέτης τοῦ δικαίου ἀληθεύει, ὁ
δὲ ψέκτης οὐδὲν ὑγιὲς οὐδ᾽ εἰδὼς ψέγει ὅ τι ψέγει. Οὔ
μοι δοκεῖ, ἦ δ᾽ ὅς, οὐδαμῇ γε. Πείθωμεν τοίνυν αὐτὸν
πρᾴως (οὐ γὰρ ἑκὼν ἁμαρτάνει) ἐρωτῶντες Ὦ μακάριε,
οὐ καὶ τὰ καλὰ καὶ αἰσχρὰ νόμιμα διὰ τὰ τοιαῦτ᾽ ἂν φαῖμεν
γεγονέναι, τὰ μὲν * καλὰ τὰ ὑπὸ τῷ ἀνθρώπῳ, μᾶλλον δὲ D
ἴσως τὰ ὑπὸ τῷ θείῳ τὰ θηριώδη ποιοῦντα τῆς φύσεως,
αἰσχρὰ δὲ τὰ ὑπὸ τῷ ἀγρίῳ τὸ ἥμερον δουλούμενα; ξυμφή-
σει, ἢ πῶς; Ἐάν μοι, ἔφη, πείθηται. Ἔστιν οὖν, εἶπον,
ὅτῳ λυσιτελεῖ ἐκ τούτου τοῦ λόγου χρυσίον λαμβάνειν ἀδί-
κως, εἴπερ τοιόνδε τι γίγνεται, λαμβάνων τὸ χρυσίον ἅμα
καταδουλοῦται τὸ βέλτιστον ἑαυτοῦ τῷ μοχθηροτάτῳ; ἢ εἰ
μὲν * λαβὼν χρυσίον υἱὸν ἢ θυγατέρα ἐδουλοῦτο, καὶ ταῦτ᾽ E
εἰς ἀγρίων τε καὶ κακῶν ἀνδρῶν, οὐκ ἂν αὐτῷ ἐλυσιτέλει
οὐδ᾽ ἂν πάμπολυ ἐπὶ τούτῳ λαμβάνοι *), εἰ δὲ τὸ ἑαυτοῦ
θειότατον ὑπὸ τῷ ἀθεωτάτῳ τε καὶ μιαρωτάτῳ δουλοῦται
καὶ μηδὲν ἐλεεῖ, οὐκ ἄρα ἄθλιός ἐστι καὶ * πολὺ ἐπὶ δεινο- 590
τέρῳ ὀλέθρῳ χρυσὸν δωροδοκεῖ, ἢ Ἐριφύλη ἐπὶ τῇ τοῦ
ἀνδρὸς ψυχῇ τὸν ὅρμον δεξαμένη; Πολὺ μέντοι, ἦ δ᾽ ὃς
ὁ Γλαύκων· ἐγὼ γάρ σοι ὑπὲρ ἐκείνου ἀποκρινοῦμαι.

Οὐκοῦν καὶ τὸ ἀκολασταίνειν οἴει διὰ τὰ τοιαῦτα **)
πάλαι ψέγεσθαι, ὅτι ἀνίεται ἐν τῷ τοιούτῳ τὸ δεινὸν καὶ ***)
τὸ μέγα ἐκεῖνο καὶ πολυειδὲς θρέμμα, πέρα τοῦ δέοντος;
Δῆλον, ἔφη. Ἡ δ᾽ αὐθάδεια καὶ δυσκολία ψέγεται οὐχ,
ὅταν τὸ λεοντῶδές * τε καὶ ὀφεῶδες αὔξηται καὶ ξυντείνη- B
ται ἀναρμόστως; Πάνυ μὲν οὖν. Τρυφὴ δὲ καὶ μαλθακία

*) ἄλλ. λαμβάνειν. ἴσ. λαμβάνῃ.
) γρ. διὰ τοιαῦτα. *) γρ. δεινόν, τὸ μέγα.

hibebit instar agricolae, mites eius partes nutriens et mansuefaciens, feras autem impediens ne vigeant, sociam sibi assumens leonis naturam et communiter omnium procurationem habens, et quum amicas eas inter se sibique reddiderit, tum alet? Sane vero dicit haec qui iustum laudat. Omni igitur modo qui iusta celebrat vera dicet, qui vero iniusta, falsa; nam sive voluptatem sive bonam famam sive utilitatem spectas, iusti laudator verum dicit, vituperator autem nihil sani nec sciens vituperat quid vituperet. Neutiquam, inquit, mihi videtur. Persuadeamus igitur ei leniter (neque enim sua sponte errat) interrogantes O praestantissime, nonne etiam honesta et turpia hanc ob causam dicemus legibus esse sancta, et honesta quidem quod ea sint quae hominis, immo etiam, ni fallor, divini imperio feras naturae partes subiiciant, turpia vero quod eiusmodi sint quae mite agresti servire cogant? assentietur, an quomodo? Si mihi, inquit, obtemperabit. Est igitur, inquam, cui expediat ex hac oratione aurum accipere iniuste, si hoc evenit ut aurum accipiens simul optimam sui partem servire cogat improbissimae? vel si auro accepto filium filiamve in servitutem dabit idque ad feros pravosque viros, ei haud expediet, quamvis permultum pro hoc acceperit, sin autem divinissimam sui partem scelestissimae et impurissimae servire cogit nec eius miseretur, nonne miser est longeque diriore cum pernicie auri largitionem accipit, quam Eriphyla quae pro mariti vita monile sumpsit? Longe sane, inquit Glauco; ego enim tibi pro illo respondebo.

Nonne etiam incontinentiam censes iccirco dudum vituperari, quod remittitur in ea dirum et magnum illud et multiforme animans supra quam oportet? Patet vero, inquit. Contumacia autem et morositas nonne vituperatur, quando leoninum et anguinum augetur et intenditur praeter modum? Sane quidem. Luxuries

οὐκ ἐπὶ τῇ τοῦ αὐτοῦ *) τούτου χαλάσει τε καὶ ἀνέσει ψέ-
γεται, ὅταν ἐν αὐτῷ δειλίαν ἐμποιῇ; Τί μήν; Κολακεία δὲ
καὶ ἀνελευθερία οὐχ, ὅταν τις τὸ αὐτὸ τοῦτο, τὸ θυμοειδές,
ὑπὸ τῷ ὀχλώδει θηρίῳ ποιῇ, καὶ ἕνεκα χρημάτων καὶ τῆς
ἐκείνου ἀπληστίας προπηλακιζόμενον ἐθίζῃ ἐκ νέου ἀντὶ
λέοντος πίθηκον γίγνεσθαι; * Καὶ μάλα, ἔφη. Βαναυσία δὲ C
καὶ χειροτεχνία διὰ τί, οἴει, ὄνειδος φέρει; ἢ **) δι' ἄλλο
τι φήσομεν, ἢ ὅταν τις ἀσθενὲς φύσει ἔχῃ τὸ τοῦ βελτίστου
εἶδος, ὥςτε μὴ ἂν δύνασθαι ἄρχειν τῶν ἐν αὐτῷ θρεμμά-
των, ἀλλὰ θεραπεύειν ἐκεῖνα καὶ τὰ θωπεύματα αὐτῶν μό-
νον [δύνηται] μανθάνειν; Ἔοικεν, ἔφη. Οὐκοῦν, ἵνα καὶ
ὁ τοιοῦτος ὑφ' ὁμοίου ἄρχηται οἷουπερ ὁ βέλτιστος, δοῦ-
λον αὐτόν φαμεν δεῖν εἶναι ἐκείνου τοῦ * βελτίστου καὶ D
ἔχοντος ἐν αὐτῷ τὸ θεῖον ἄρχον, οὐκ ἐπὶ βλάβῃ τῇ τοῦ
δούλου οἰόμενοι δεῖν ἄρχεσθαι αὐτόν, ὥςπερ Θρασύμαχος ᾤε-
το τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' ὡς ἄμεινον ὂν παντὶ ὑπὸ θείου
καὶ φρονίμου ἄρχεσθαι, μάλιστα μὲν οἰκεῖον ἔχοντος ἐν αὐ-
τῷ, εἰ δὲ μή, ἔξωθεν ἐφεστῶτος, ἵνα εἰς δύναμιν πάντες
ὅμοιοι ὦμεν καὶ φίλοι τῷ αὐτῷ κυβερνώμενοι; Καὶ ὀρθῶς
γ', ἔφη. Δηλοῖ δέ γε, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ὁ νόμος * ὅτι E
τοιοῦτον βούλεται ***), πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει ξύμμαχος ὤν,
καὶ ἡ τῶν παίδων ἀρχή, τὸ μὴ ἐᾶν ἐλευθέρους εἶναι, ἕως
ἂν ἐν αὐτοῖς ὥςπερ ἐν πόλει πολιτείαν καταστήσωμεν, καὶ
τὸ βέλτιστον θεραπεύσαντες * τῷ παρ' ἡμῖν τοιούτῳ ἀντι- 591
καταστήσωμεν φύλακα ὅμοιον καὶ ἄρχοντα ἐν αὐτῷ· καὶ
τότε δὴ ἐλεύθερον ἀφίεμεν. Δηλοῖ γάρ, ἦ δ' ὅς. Πῇ δὴ
οὖν φήσομεν, ὦ Γλαύκων, καὶ κατὰ τίνα λόγον λυσιτελεῖν
ἀδικεῖν ἢ ἀκολασταίνειν ἤ τι αἰσχρὸν ποιεῖν, ἐξ ὧν πονη-
ρότερος μὲν ἔσται, πλείω δὲ χρήματα ἢ ἄλλην τινὰ δύναμιν
κεκτήσεται; Οὐδαμῇ, ἦ δ' ὅς. Πῇ δ' ἀδικοῦντα λανθά-

---

*) ἀλλ. ἐπὶ τῇ αὐτοῦ.
**) ἴσ. ἦ.
***) γρ. βουλεύεται.

vero et mollities nonne in eiusdem huius remissione et resolutione vituperatur, quando ignaviam ei iniicit? Quidni? Atque adulatio et illiberalitas nonne, quando quis hanc ipsam iracundam animi partem turbulentae bestiae imperio subiicit, et propter quaestum illiusque inexplebiles cupiditates contumelia vexatam a pueritia ita assuefacit ut e leone simia evadat? Admodum, inquit. Artium vero illiberalium et earum quae manu factitantur exercitationem cur putas probrum inferre? num aliam ob causam dicemus, nisi ob hanc quod imbecillam naturâ habet optimi speciem, ita ut nequeat imperare eis quae in ipso insunt animantibus, sed colat illa et adulationes tantum eorum discat? Videtur, inquit. Nonne igitur, ut talis a simili regatur eius a quo optimus regitur, servum eum dicimus oportere esse eius qui optimus est habetque in se divinum regens, non servi incommodo censentes eum regi oportere, ut Thrasymachus existimaverat eos qui regerentur incommodo suo regi, sed melius agi cum quoque si a divino et prudente regatur, maxime quidem si proprium hoc in semet ipso habeat, sin minus, si externus ei sit praefectus, ut quoad fieri possit omnes similes simus atque amici ab eodem gubernati? Et recte quidem, inquit. Declarat vero, inquam, etiam lex hoc sibi propositum esse, quae quidem omnibus in civitate versantibus auxiliatur, et imperium in pueros, siquidem eos non sinimus liberos esse, dum in eis sicut in civitate gubernationem constituerimus, et, quum optimum erudiverimus, custodem et rectorem illis statuerimus ei qui nobis est similem et ex altera parte respondentem; tum denique eos liberos dimittimus. Declarat vero, inquit. Quatenus igitur dicemus, Glauco, et quanam ex ratione expedire iniuste facere vel intemperantiae se dedere vel turpe quid committere, unde pravior quidem futurus, plures autem opes vel aliam quam potestatem sit consequuturus? Nullo modo, inquit. Quatenus vero expedire iniuste

νειν καὶ μὴ διδόναι δίκην λυσιτελεῖν; ἢ οὐχὶ ὁ μὲν λανθάνων * ἔτι πονηρότερος γίγνεται, τοῦ δὲ μὴ λανθάνοντος καὶ B κολαζομένου τὸ μὲν θηριῶδες κοιμίζεται*) καὶ ἡμεροῦται, τὸ δὲ ἥμερον ἐλευθεροῦται, καὶ ὅλη ἡ ψυχὴ εἰς τὴν βελτίστην φύσιν καθισταμένη τιμιωτέραν ἕξιν λαμβάνει, σωφροσύνην τε καὶ δικαιοσύνην μετὰ φρονήσεως κτωμένη, ἢ σῶμα ἰσχύν τε καὶ κάλλος μετὰ ὑγιείας λαμβάνον, τοσούτῳ ὅσωπερ ψυχὴ σώματος τιμιωτέρα; Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη. Οὐκοῦν ὅ γε νοῦν ἔχων πάντα * τὰ αὑτοῦ εἰς τοῦτο ξυντείνας βιώσεται, πρῶτον μὲν τὰ C μαθήματα τιμῶν ἃ τοιαύτην αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ἀπεργάσεται, τὰ δὲ ἄλλα ἀτιμάζων; Δῆλον, ἔφη. Ἔπειτα δ' **), εἶπον, τὴν τοῦ σώματος ἕξιν καὶ τροφὴν οὐχ ὅπως τῇ θηριώδει καὶ ἀλόγῳ ἡδονῇ ἐπιτρέψας ἐνταῦθα τετραμμένος ζήσει, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ὑγίειαν βλέπων οὐδὲ τοῦτο πρεσβεύων, ὅπως ἰσχυρὸς ἢ ὑγιὴς ἢ καλὸς ἔσται, ἐὰν μὴ καὶ σωφρονήσειν μέλλῃ ἀπ' αὐτῶν, * ἀλλ' ἀεὶ τὴν ἐν τῷ σώματι ἁρμονίαν D τῆς ἐν τῇ ψυχῇ ἕνεκα ξυμφωνίας ἁρμοττόμενος φανεῖται ***); Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη, ἐάνπερ μέλλῃ τῇ ἀληθείᾳ μουσικὸς εἶναι. Οὐκοῦν, εἶπον, καὶ τὴν ἐν τῇ τῶν χρημάτων κτήσει ξύνταξίν τε καὶ ξυμφωνίαν; καὶ τὸν ὄγκον τοῦ πλήθους οὐκ ἐκπληττόμενος ὑπὸ τοῦ τῶν πολλῶν μακαρισμοῦ ἄπειρον αὐξήσει, ἀπέραντα κακὰ ἔχων; Οὐκ οἴομαι ἔφη. Ἀλλ' ἀποβλέπων γε, εἶπον, * πρὸς τὴν ἐν αὑτῷ πολιτείαν καὶ φυλάττων, μή τι παρακινῇ αὐτοῦ τῶν ἐκεῖ διὰ E πλῆθος οὐσίας ἢ δι' ὀλιγότητα, οὕτω κυβερνῶν προσθήσει καὶ ἀναλώσει τῆς οὐσίας καθ' ὅσον ἂν οἷός τ' ᾖ. Κομιδῇ μὲν οὖν, ἔφη. Ἀλλὰ μὴν καὶ τιμάς γε, εἰς ταὐτὸν ἀποβλέπων, * τῶν μὲν μεθέξει καὶ γεύσεται ἑκὼν ἃς ἂν ἡγῆται 592 ἀμείνω αὐτὸν ποιήσειν, ἃς δ' ἂν λύσειν τὴν ὑπάρχουσαν ἕξιν, φεύξεται ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ. Οὐκ ἄρα, ἔφη, τά γε πολιτικὰ ἐθελήσει πράττειν, ἐάνπερ τούτου κήδηται. Νὴ τὸν κύνα, ἦν δ' ἐγώ, ἔν γε τῇ ἑαυτοῦ πόλει καὶ μάλα, οὐ μέντοι ἴσως ἔν γε τῇ πατρίδι, ἐὰν μὴ θεία τις ξυμβῇ τύχη. Μανθάνω,

---

*) ἄλλ. κομίζεται.
**) γρ. γ'.
***) γρ. φαίνηται.

facienti latere nec poenas dare? an non is qui latet etiam pravior evadit, eius vero qui non latet et castigatur ferina pars sedatur et pacatur, mansueta autem liberatur, et universus animus optimam nactus naturam praestabiliorem accipit habitum, temperantiam et iustitiam cum prudentia adeptus, quam corpus quod robur et pulchritudinem cum sanitate accipit, tanto quanto animus corpore est praestabilior? Prorsus sic se habet, inquit. Nonne igitur is qui sapit ita vivet ut omnia sua ad hoc dirigat, primum quidem disciplinas in honore habens quae talem ipsius animum effecturae sint, ceteras vero contemnens? Patet vero, inquit. Deinde, inquam, corporis habitum et pastum tantum aberit ut ferinae rationisque experti voluptati committat ad hanc se convertens, ut ne sanitatem quidem respiciat nec hoc prae ceteris spectet ut robustus vel sanus vel pulcher exsistat, nisi etiam prudentiam inde assequuturus sit, sed semper corporis concinnitatem animi concentus causa temperans reperietur? Prorsus quidem, inquit, siquidem vere volt musicus esse. Nonne etiam, inquam, in opibus acquirendis modum atque concentum servabit, nec copiarum molem multitudinis praedicatione perturbatus ad infinitum augebit, innumerabilibus vexatus malis? Non arbitror, inquit. Sed respiciens, inquam, interiorem sui statum ita rem familiarem administrabit opesque quoad eius fieri poterit augebit et consumet ut cautionem adhibeat ne qua de rebus illis suis opum numero vel paucitate permoveatur. Sane quidem, inquit. Atque etiam honores, idem respiciens, eos quidem accipiet et experietur sua sponte quos putaverit meliorem se effecturos esse, quos autem existimaverit praesentem dissoluturos esse statum, eos fugiet privatim ac publice. Non igitur, inquit, res civiles volet gerere, siquidem in hoc curam ponet. Immo per canem, inquam, in sua quidem civitate admodum, neque tamen, opinor, in patria, nisi si quis divinitus inciderit casus. Intelligo,

ἔφη, ἐν ᾗ νῦν δὴ *) διήλθομεν οἰκίζοντες πόλει λέγεις, τῇ ἐν λόγοις κειμένῃ, ἐπεὶ γῆς γε * οὐδαμοῦ οἶμαι αὐτὴν εἶναι. B Ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, ἐν οὐρανῷ ἴσως παράδειγμα ἀνάκειται τῷ βουλομένῳ ὁρᾶν καὶ ὁρῶντι ἑαυτὸν κατοικίζειν. διαφέρει δὲ οὐδὲν εἴτε που ἔστιν εἴτε ἔσται· τὰ γὰρ ταύτης μόνης ἂν πράξειεν, ἄλλης δὲ οὐδεμιᾶς. Εἰκός γ', ἔφη.

---

*) γρ. νῦν.

inquit, civitatem te dicere quam modo condentes perſequuti ſumus, in verbis illam quidem poſitam; nam terrae quidem nusquam cenſeo eam eſſe. At vero, inquam, in caelo fortaſſe exemplar eius propoſitum eſt ſpectare cupienti et quum ſpectaverit domicilium in ea collocare. nihil autem intereſt ſive alicubi ſit ſive futura ſit; huius enim ſolius res geret, alius nullius. Conſentaneum vero, inquit.

Θ.

Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα περὶ αὐτῆς ἐν- 595
νοῶ, ὡς παντὸς ἄρα μᾶλλον ὀρθῶς ᾠκίζομεν τὴν πόλιν, οὐχ
ἥκιστα δὲ ἐνθυμηθεὶς περὶ ποιήσεως λέγω. Τὸ ποῖον; ἔφη.
Τὸ μηδαμῇ παραδέχεσθαι αὐτῆς ὅση μιμητική· παντὸς γὰρ
μᾶλλον οὐ παραδεκτέα νῦν καὶ ἐναργέστερον, ὡς ἐμοὶ * δο- B
κεῖ, φαίνεται, ἐπειδὴ χωρὶς ἕκαστα διῄρηται τὰ τῆς ψυχῆς
εἴδη. Πῶς λέγεις; Ὡς μὲν πρὸς ὑμᾶς εἰρῆσθαι (οὐ γάρ
μου κατερεῖτε πρὸς τοὺς τῆς τραγῳδίας ποιητὰς καὶ τοὺς
ἄλλους ἅπαντας τοὺς μιμητικούς), λώβη ἔοικεν εἶναι πάντα
τὰ τοιαῦτα τῆς τῶν ἀκουόντων διανοίας, ὅσοι μὴ ἔχουσι
φάρμακον τὸ εἰδέναι αὐτὰ οἷα τυγχάνει ὄντα. Πῇ δή, ἔφη,
διανοούμενος λέγεις; Ῥητέον, ἦν δ' ἐγώ· καίτοι φιλία γέ
τίς με καὶ αἰδὼς ἐκ παιδὸς ἔχουσα περὶ Ὁμήρου ἀποκω-
λύει λέγειν. ἔοικε * μὲν γὰρ τῶν καλῶν ἁπάντων τούτων C
τῶν τραγικῶν πρῶτος διδάσκαλός τε καὶ ἡγεμὼν γενέσθαι·
ἀλλ' οὐ γὰρ πρό γε τῆς ἀληθείας τιμητέος ἀνήρ, ἀλλ' ὃ
λέγω, ῥητέον. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Ἄκουε δή, μᾶλλον δὲ
ἀποκρίνου. Ἐρώτα. Μίμησιν ὅλως ἔχοις ἄν μοι εἰπεῖν ὅ
τί ποτ' ἐστίν; οὐδὲ γάρ τοι αὐτὸς πάνυ τι ξυννοῶ τί βού-
λεται εἶναι. Ἦ που ἄρ', ἔφη, ἐγὼ ξυννοήσω; Οὐ-
δέν γε, ἦν δ' ἐγώ, ἄτοπον, ἐπεὶ πολλά τοι ὀξύτερον βλε-
πόντων ἀμβλύτερον * ὁρῶντες πρότεροι*) εἶδον. Ἔστιν, 596
ἔφη, οὕτως· ἀλλὰ σοῦ παρόντος οὐδ' ἂν προθυμηθῆναι
οἷός τε εἴην εἰπεῖν εἴ τί μοι καταφαίνεται· ἀλλ' αὐτὸς ὅρα.
Βούλει οὖν ἐνθένδε ἀρξώμεθα ἐπισκοποῦντες, ἐκ τῆς εἰω-

*) γρ. πρότερον.

X.

Sane, inquam, multis quum aliis in rebus cogito omnino recte nos condidiſſe civitatem, tum maxime in eo quod de poëſi ſtatuimus. Quidnam? inquit. Nullo modo admittendum eſſe quicquid eius in imitatione verſaretur; neutiquam enim admittendum eſſe nunc etiam clarius, ut mihi videtur, patet, quum ſeparatim ſingulae expoſitae ſint animi ſpecies. Quomodo dicis? Ut vobis dicam (neque enim me deferetis ad tragoediae poëtas reliquosque omnes in imitatione verſantes), incommodum videntur importare omnia huiusmodi audientium animis, quibuscumque non eſt ſubſidio eorum qualia ſint cognitio. Quomodo tandem, inquit, animatus hoc dicis? Narrandum, inquam; quamquam amicitia quaedam et reverentia quam a puero adverſus Homerum habui me impedit dicere. videtur enim egregiorum omnium horum tragicorum hic primus magiſter et dux fuiſſe. neque tamen prae veritate honorandus eſt vir, ſed, quod dico, narrandum. Sane quidem, inquit. Audi dum, vel potius reſponde. Interroga. Imitatio in univerſum poſſisne mihi dicere quid tandem ſit? enimvero nec ipſe ſane perſpicio quid ſibi velit. Ergo, inquit, ego perſpiciam? Haud, inquam, mirandum; nam multa ſane hebetiores acrius videntibus prius cernunt. Eſt, inquit, ita; quamquam te praesente nec promptus eſſe potero ad dicendum ſi quid mihi liqueat; itaque ipſe vide. Visne igitur hoc inveſtigandi initium ſumamus, ſolitam

θυίας μεθόδου; εἶδος γάρ πού τι ἓν ἕκαστον εἰώθαμεν τίθεσθαι περὶ ἕκαστα τὰ πολλὰ οἷς ταὐτὸν ὄνομα ἐπιφέρομεν· ἢ οὐ μανθάνεις; Μανθάνω. Θῶμεν δὴ καὶ νῦν ὅ τι βούλει τῶν πολλῶν. οἷον, εἰ ἐθέλεις *), πολλαί πού εἰσι κλῖναι * καὶ τράπεζαι. Πῶς δ' οὔ; Ἀλλὰ ἰδέαι γέ που περὶ ταῦ- B
τα τὰ σκεύη δύο, μία μὲν κλίνης, μία δὲ τραπέζης. Ναί. Οὐκοῦν καὶ εἰώθαμεν λέγειν ὅτι ὁ δημιουργὸς ἑκατέρου τοῦ σκεύους πρὸς τὴν ἰδέαν βλέπων οὕτω ποιεῖ ὁ μὲν τὰς κλίνας, ὁ δὲ τὰς τραπέζας, αἷς ἡμεῖς χρώμεθα, καὶ τἆλλα κατὰ ταὐτά; οὐ γάρ που τήν γε ἰδέαν αὐτὴν δημιουργεῖ οὐδεὶς τῶν δημιουργῶν· πῶς γάρ; Οὐδαμῶς. Ἀλλ' ὅρα δὴ καὶ τόνδε τίνα καλεῖς τὸν δημιουργόν. * Τὸν ποῖον; Ὃς C
πάντα ποιεῖ ὅσαπερ εἷς ἕκαστος τῶν χειροτεχνῶν. Δεινόν τινα λέγεις καὶ θαυμαστὸν ἄνδρα. Οὔπω γε, ἀλλὰ τάχα μᾶλλον φήσεις. ὁ αὐτὸς γὰρ οὗτος χειροτέχνης οὐ μόνον πάντα οἷός τε σκεύη ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τῆς γῆς φυόμενα ἅπαντα ποιεῖ καὶ ζῶα πάντα ἐργάζεται, τά τε ἄλλα καὶ ἑαυτόν, καὶ πρὸς τούτοις γῆν καὶ οὐρανὸν καὶ θεοὺς καὶ πάντα τὰ ἐν οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν Ἅιδου ὑπὸ γῆς ἅπαντα ἐργάζεται. Πάνυ θαυμαστόν, * ἔφη, λέγεις σοφιστήν. Ἀπι- D
στεῖς; ἦν δ' ἐγώ. καί μοι εἰπέ, τὸ παράπαν οὐκ ἄν σοι δοκεῖ εἶναι τοιοῦτος δημιουργός, ἢ τινὶ μὲν τρόπῳ γενέσθαι ἂν τούτων ἁπάντων ποιητής, τινὶ δὲ οὐκ ἄν; ἢ οὐκ αἰσθάνει ὅτι κἂν αὐτὸς οἷός τε εἴης πάντα ταῦτα ποιῆσαι τρόπῳ γέ τινι; Καὶ τίς, ἔφη, ὁ τρόπος οὗτος; Οὐ χαλεπός, ἦν δ' ἐγώ, ἀλλὰ πολλαχῇ **) καὶ ταχὺ δημιουργούμενος· τάχιστα δέ που, εἰ ἐθέλεις ***) λαβὼν κάτοπτρον περιφέρειν πανταχῇ, ταχὺ μὲν ἥλιον * ποιήσεις καὶ τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ, ταχὺ E
δὲ γῆν, ταχὺ δὲ σαυτόν τε καὶ τἆλλα ζῶα καὶ σκεύη καὶ φυτὰ καὶ πάντα ὅσα νῦν δὴ ἐλέγομεν †). Ναί, ἔφη, φαινόμενα, οὐ μέντοι ὄντα γέ που τῇ ἀληθείᾳ. Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ, καὶ εἰς δέον ἔρχει τῷ λόγῳ· τῶν τοιούτων γάρ, οἶμαι, δημιουργῶν καὶ ὁ ζωγράφος ἐστίν· ἢ γάρ; Πῶς γὰρ οὔ; Ἀλλὰ φήσεις οὐκ ἀληθῆ, οἶμαι, αὐτὸν ποιεῖν ἃ ποιεῖ· καίτοι τρόπῳ γέ τινι καὶ ὁ ζωγράφος κλίνην ποιεῖ· ἢ οὔ;

*) γρ. θέλεις. **) ἴσ. πολλαχοῦ.
***) γρ. θέλεις. †) γρ. ἐλέγετο.

sequentes sectam rationemque? speciem videlicet unam quamque solemus ponere rerum quarumque multarum quibus idem nomen damus; an non intelligis? Intelligo. Sumamus igitur nunc quoque quamcumque volueris rerum multarum. velut, si vis, multi sunt lecti et mensae. Quidni? At species certe horum utensilium duae, lecti una, altera mensae. Etiam. Nonne etiam solemus dicere opificem utriusque rei ita fabricari unum lectos et alterum mensas quibus nos utamur ut speciem intueatur, et reliqua similiter? neque enim speciem ipsam fabricatur ullus opifex; quid enim? Nequaquam. At vide iam quo nomine huncce afficias opificem. Quemnam? Qui omnia facit quae singuli opifices. Excellentem quendam dicis et mirificum virum. Nondum vero, sed mox magis dices. idem enim hic opifex non solum omnia potest utensilia facere, verum etiam quae e terra nascuntur cuncta facit et animalia omnia facit, quum reliqua tum se ipsum, praetereaque terram et caelum et deos omniaque quae in caelo et apud inferos sub terra sunt facit. Sane quam admirabilem, inquit, dicis sophisten. Num dubitas? inquam. itaque dic mihi: omninone tibi non videtur esse talis opifex, an quodammodo esse posse horum omnium effector, quodammodo autem non posse? annon intelligis te ipsum quoque posse omnia haec facere aliqua certe ratione? At quaenam, inquit, haec ratio? Non difficilis, inquam, sed eiusmodi quae passim et cito fiat; citissime vero, ni fallor, si vis speculum sumere et ubique circumferre, statim solem facies et quae in caelo sunt, statim terram, statim vero etiam te ipsum et cetera animalia, et utensilia et plantas et omnia quae modo enumeravimus. Etiam, inquit, quae videntur, non revera sunt. Praeclare, inquam, et commode suscipis sermonem. huiusmodi enim, opinor, opificum etiam pictor est; nonne? Quidni? At dices non vera, opinor, eum facere quae faciat; quamquam quodam modo etiam pictor lectum

Ναί, ἔφη, φαινομένην γε καὶ οὗτος. Τί δὲ ὁ κλινοποιός;
οὐκ ἄρτι * μέντοι ἔλεγες ὅτι οὐ τὸ εἶδος ποιεῖ ὃ δή φα- 597
μεν εἶναι ὃ ἔστι κλίνη, ἀλλὰ κλίνην τινά; Ἔλεγον γάρ.
Οὐκοῦν, εἰ μὴ ὃ ἔστι ποιεῖ, οὐκ ἂν τὸ ὂν ποιοῖ, ἀλλά τι
τοιοῦτον οἷον τὸ ὄν, ὂν δὲ οὔ, τελέως δὲ εἶναι ὂν τὸ τοῦ
κλινουργοῦ ἔργον ἢ ἄλλου τινὸς χειροτέχνου εἴ τις φαίη,
κινδυνεύει οὐκ ἂν ἀληθῆ λέγειν; Οὔκουν, ἔφη, ὥς γ' ἂν
δόξειε τοῖς περὶ τοὺς τοιούςδε λόγους διατρίβουσιν. Μηδὲν
ἄρα θαυμάζωμεν εἰ καὶ τοῦτο ἀμυδρόν τι τυγχάνει ὂν πρὸς
ἀλήθειαν; * Μὴ γάρ. Βούλει οὖν, ἔφην, ἐπ' αὐτῶν τού- B
των ζητήσωμεν τὸν μιμητὴν τοῦτον *) τίς ποτ' ἐστίν; Εἰ
βούλει, ἔφη. Οὐκοῦν τριτταί τινες κλῖναι αὗται γίγνονται,
μία μὲν ἡ ἐν τῇ φύσει οὖσα, ἣν φαῖμεν ἄν, ὡς ἐγῷμαι,
θεὸν ἐργάσασθαι· ἢ τίνα **) ἄλλον; Οὐδένα, οἶμαι. Μία δέ
γε ἣν ὁ τέκτων. Ναί, ἔφη. Μία δὲ ἣν ὁ ζωγράφος· ἢ γάρ;
Ἔστω. Ζωγράφος δή, κλινοποιός, θεός, τρεῖς οὗτοι ἐπιστά-
ται τρισὶν εἴδεσι κλινῶν. Ναὶ τρεῖς. Ὁ μὲν δὴ θεός, εἴ-
τε * οὐκ ἐβούλετο εἴτε τις ἀνάγκη ἐπῆν μὴ πλέον ἢ μίαν C
ἐν τῇ φύσει ἀπεργάσασθαι αὐτὸν κλίνην, οὕτως ἐποίησε
μίαν μόνην αὐτὴν ἐκείνην ὃ ἔστι κλίνη· δύο δὲ τοιαῦται ἢ
πλείους οὔτε ἐφυτεύθησαν ὑπὸ τοῦ θεοῦ οὔτε μὴ φυῶσιν.
Πῶς δή; ἔφη. Ὅτι, ἦν δ' ἐγώ, εἰ δύο μόνας ποιήσειε,
πάλιν ἂν μία ἀναφανείη ἧς ἐκεῖναι ἂν αὖ ἀμφότεραι τὸ εἶ-
δος ἔχοιεν, καὶ εἴη ἂν ὃ ἔστι κλίνη ἐκείνη, ἀλλ' οὐχ αἱ δύο.
Ὀρθῶς, ἔφη. Ταῦτα δή, οἶμαι, εἰδὼς ὁ θεός, βουλόμενος
* εἶναι ὄντως κλίνης ποιητὴς ὄντως οὔσης, ἀλλὰ μὴ κλίνης D
τινὸς μηδὲ κλινοποιός τις, μίαν φύσει αὐτὴν ἔφυσεν. Ἔοι-
κεν. Βούλει οὖν τοῦτον μὲν φυτουργὸν τούτου προσαγο-
ρεύωμεν, ἤ τι τοιοῦτον; Δίκαιον γοῦν, ἔφη, ἐπειδήπερ
φύσει γε καὶ τοῦτο καὶ τἆλλα πάντα πεποίηκεν. Τί δέ; τὸν
τέκτονα ἆρ' οὐ δημιουργὸν κλίνης; Ναί. Ἦ καὶ τὸν ζω-
γράφον δημιουργὸν καὶ ποιητὴν τοῦ τοιούτου; Οὐδαμῶς.

---

*) γρ. τούτου.

**) ἴσ. ἤ τινα.

facit; nonne? Vero, inquit, hic quoque talem qui videtur. Quid vero qui lectos facit? nonne modo dicebas non speciem eum facere quam quidem lectum per se dicimus, sed lectum aliquem? Dicebam vero. Nonne, si non quod per se est facit, non quod vere est faciet, sed aliquid quod tale est quale id quod vere est, non quod vere est, perfecte autem esse lectorum fabricatoris opus vel alius cuiuspiam opificis manu quid facientis si quis dixerit, videtur non verum dicturus esse? Nullo modo, inquit, ut quidem videbitur eis qui huiusmodi in disputationibus versantur. Nihil igitur miremur si hoc quoque obscurum aliquid sit cum veritate collatum. Minime vero. Visne igitur, inquam, in his ipsis quaeramus quis tandem imitator sit? Si vis, inquit. Nonne tres sunt hi lecti, unus quidem is qui in natura exstat, quem dicemus, ut ego arbitror, deum fecisse; an alium quem censes? Nullum, inquit. Alter vero quem faber. Etiam, inquit. Et alter quem pictor; nonne? Esto. Pictor igitur, lecti fabricator, deus, tres hi praefecti tribus lectorum formis. Sane tres. Ac deus quidem, sive noluit sive necessitate aliqua coactus est non plures quam unum in natura conficere lectum, unum solum fabricatus est qui lectus est per se; duo vero huiusmodi vel plures neque procreati sunt a deo neque procreabuntur. Cur tandem? Quia, inquam, si duos solos fecisset, rursus unus compareret, cuius utrique illi formam haberent, essetque lectus per se hic, non duo illi. Recte, inquit. Quae quidem, opinor, deus cognoscens, quum vellet veri lecti se verum fabricatorem esse, non lecti alicuius neque lecti fabricatorem aliquem, unum natura genuit. Patet. Visne igitur hunc quidem naturalem eius opificem appellemus vel tali aliquo nomine afficiamus? Par certe est, inquit, siquidem natura et hunc et reliqua omnia fecit. Quid vero? fabrum nonne lecti fabricatorem? Vero. Num etiam pictorem fabricatorem et effectorem eius rei? Minime. At quomodo eum

Ἀλλὰ τί αὐτὸν κλίνης φήσεις εἶναι; Τοῦτο, ἦ δ' ὅς, * ἔμοι- E
γε δοκεῖ μετριώτατ' ἂν προςαγορεύεσθαι, μιμητὴς οὗ ἐκεῖ-
νοι δημιουργοί. Εἶεν, ἦν δ' ἐγώ, τὸν τοῦ τρίτου ἄρα γεννήματος
ἀπὸ τῆς φύσεως μιμητὴν καλεῖς; Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη. Τοῦτ'
ἄρα ἔσται καὶ ὁ τραγῳδοποιός, εἴπερ μιμητής ἐστι, τρίτος τις
ἀπὸ βασιλέως καὶ τῆς ἀληθείας πεφυκώς, καὶ πάντες οἱ ἄλ-
λοι μιμηταί. Κινδυνεύει. Τὸν μὲν δὴ μιμητὴν ὡμολογήκα-
μεν· εἰπὲ δέ μοι * περὶ τοῦ ζωγράφου τόδε· πότερα ἐκεῖνο 598
αὐτὸ τὸ ἐν τῇ φύσει ἕκαστον δοκεῖ σοι ἐπιχειρεῖν μιμεῖσθαι,
ἢ τὰ τῶν δημιουργῶν ἔργα; Τὰ τῶν δημιουργῶν, ἔφη. Ἆρα
οἷα ἔστιν, ἢ οἷα φαίνεται; τοῦτο γὰρ ἔτι διόρισον. Πῶς
λέγεις; ἔφη. Ὧδε· κλίνη, ἐάν τε ἐκ πλαγίου αὐτὴν θεᾷ
ἐάν τε καταντικρὺ ἢ ὁπῃοῦν, μή τι διαφέρει αὐτὴ ἑαυτῆς,
ἢ διαφέρει μὲν οὐδέν, φαίνεται δὲ ἀλλοία; καὶ τἆλλα ὡς-
αύτως; Οὕτως, ἔφη· φαίνεται, διαφέρει δ' οὐδέν. Τοῦτο
* δὴ αὐτὸ σκόπει· πρὸς πότερον ἡ γραφικὴ πεποίηται περὶ B
ἕκαστον; πότερα πρὸς τὸ ὄν, ὡς ἔχει, μιμήσασθαι, ἢ πρὸς
τὸ φαινόμενον, ὡς φαίνεται, φαντάσματος ἢ ἀληθείας οὖσα
μίμησις; Φαντάσματος, ἔφη. Πόῤῥω που ἄρα τοῦ ἀληθοῦς
ἡ μιμητική ἐστι, καί, ὡς ἔοικε, διὰ τοῦτο πάντα ἀπεργάζε-
ται, ὅτι σμικρόν τι ἑκάστου ἐφάπτεται, καὶ τοῦτο εἴδωλον.
οἷον ὁ ζωγράφος, φαμέν, ζωγραφήσει ἡμῖν σκυτοτόμον, τέ-
κτονα, τοὺς ἄλλους δημιουργούς, περὶ * οὐδενὸς τούτων C
ἐπαΐων τῶν τεχνῶν· ἀλλ' ὅμως παῖδάς τε *) καὶ ἄφρονας
ἀνθρώπους, εἰ ἀγαθὸς εἴη ζωγράφος, γράψας ἂν τέκτονα
καὶ πόῤῥωθεν ἐπιδεικνὺς ἐξαπατῷ ἂν τῷ δοκεῖν ὡς ἀληθῶς
τέκτονα εἶναι. Τί δ' οὔ; Ἀλλὰ γάρ, οἶμαι, ὦ φίλε, τόδε
δεῖ περὶ πάντων τῶν τοιούτων διανοεῖσθαι, ἐπειδάν τις ἡμῖν
ἀπαγγέλλῃ περί του, ὡς ἐνέτυχεν ἀνθρώπῳ πάσας ἐπισταμέ-
νῳ τὰς δημιουργίας καὶ τἆλλα πάντα, ὅσα εἷς ἕκαστος οἶ-
δεν, οὐδὲν * ὅ τι οὐχὶ ἀκριβέστερον ὁτουοῦν ἐπισταμένῳ, ὑπο- D
λαμβάνειν δεῖ τῷ τοιούτῳ ὅτι εὐήθης τις ἄνθρωπος καί, ὡς ἔοι-
κεν, ἐντυχὼν γόητί τινι καὶ μιμητῇ ἐξηπατήθη, ὥστε ἔδοξεν αὐτῷ
πάνσοφος**) εἶναι, διὰ τὸ αὐτὸς μὴ οἷός τ' εἶναι ἐπιστήμην καὶ
ἀνεπιστημοσύνην καὶ μίμησιν ἐξετάσαι. Ἀληθέστατα, ἔφη.

*) ἄλλ. γε. **) ἄλλ. πάσσοφος.

appellabis ratione lecti? Mihi quidem, inquit, videtur rectiſſime appellari imitator eius cuius illi opifices. Itane, inquam, tertii naturae operis imitatorem eum vocas? Sane quidem, inquit. Talis igitur erit etiam tragicus, ſiquidem imitator eſt, tertius aliquis a rege et veritate, omnesque reliqui imitatores. Videtur. De imitatore igitur inter nos convenimus; dic autem mihi de pictore hoc: utrum id ipſum quod in natura exſtat tibi videtur ad imitandum ſumere, an opificum opera? Opificum opera, inquit. Num qualia ſint, an qualia videantur? hoc enim praeterea defini. Quomodo dicis? inquit. Ita: lectus, ſive oblique eum ſpectas ſive e regione ſive quacumque ratione, numquid a ſemet ipſo diverſus eſt, an nihil differt, videtur autem alius? et reliqua ſimiliter? Ita, inquit: videtur, differt autem nihil. Hoc igitur ipſum conſidera: utrum ars pingendi ſpectat in quaque re? huc, ut rem ſicut ſeſe habeat imitetur, an ſicut videatur, ideoque viſi, an veritatis eſt imitatio? Viſi, inquit. Longe igitur a vero abeſt ars imitandi, et, ut videtur, hoc omnia conficit, quod exiquam cuiusque rei partem attingit idque ſimulacrum. velut pictor, dicimus, pinget nobis ſutorem, fabrum reliquosque opifices, nullam harum artium intelligentiam habens; attamen pueros ſtolidosque homines, ſi bonus fuerit pictor pictumque fabrum eminus oſtenderit, decipiet ut videatur eis revera faber eſſe. Quidni? At enim, opinor, amice, ita oportet nos de omnibus his ſentire ut, ſi quis nobis nunciaverit, hominem ſe offendiſſe omnium peritum artium et reliquarum cunctarum rerum, quas ſinguli ſciant, accuratius quam quemvis alium intelligentem, reponamus huic fatuum eum hominem eſſe, et, ut pateat, praeſtigiatorem aliquem quum invenerit atque imitatorem, deceptum eſſe adeo ut viſus ei ſit ille mirifica ſapientia praeditus eſſe, propterea quod ipſe non poſſit ſcientiam et inſcientiam et imitationem explorare. Veriſſime, inquit.

Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, μετὰ τοῦτο ἐπισκεπτέον τήν τε τραγῳδίαν καὶ τὸν ἡγεμόνα αὐτῆς Ὅμηρον, ἐπειδή τινων ἀκούομεν ὅτι οὗτοι πάσας μὲν τέχνας * ἐπίστανται, πάντα E δὲ τἀνθρώπεια τὰ πρὸς ἀρετὴν καὶ κακίαν, καὶ τά γε θεῖα· ἀνάγκη γὰρ τὸν ἀγαθὸν ποιητήν, εἰ μέλλει, περὶ ὧν ἂν ποιῇ, καλῶς ποιήσειν, εἰδότα ἄρα ποιεῖν, ἢ μὴ οἷόν τε εἶναι ποιεῖν. δεῖ δὴ ἐπισκέψασθαι πότερον μιμηταῖς τούτοις οὗτοι ἐντυχόντες ἐξηπάτηνται καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν ὁρῶντες * οὐκ 599 αἰσθάνονται τριττὰ ἀπέχοντα τοῦ ὄντος καὶ ῥᾴδια ποιεῖν μὴ εἰδότι τὴν ἀλήθειαν (φαντάσματα γάρ, ἀλλ' οὐκ ὄντα ποιοῦσιν), ἤ τι καὶ λέγουσι καὶ τῷ ὄντι οἱ ἀγαθοὶ ποιηταὶ ἴσασι περὶ ὧν δοκοῦσι τοῖς πολλοῖς εὖ λέγειν. Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη, ἐξεταστέον. Οἴει οὖν, εἴ τις ἀμφότερα δύναιτο ποιεῖν, τό τε μιμηθησόμενον καὶ τὸ εἴδωλον, ἐπὶ τῇ τῶν εἰδώλων δημιουργίᾳ ἑαυτὸν ἀφεῖναι ἂν σπουδάζειν καὶ τοῦτο προστήσασθαι τοῦ ἑαυτοῦ βίου ὡς * βέλτιστον *) ἔχοντα; B Οὐκ ἔγωγε. Ἀλλ' εἴπερ γε, οἶμαι, ἐπιστήμων εἴη τῇ ἀληθείᾳ τούτων πέρι ἅπερ καὶ μιμεῖται, πολὺ πρότερον ἐν τοῖς ἔργοις ἂν σπουδάσειεν ἢ ἐπὶ τοῖς μιμήμασι, καὶ πειρῷτο ἂν πολλὰ καὶ καλὰ ἔργα ἑαυτοῦ καταλιπεῖν μνημεῖα, καὶ εἶναι προθυμοῖτ' ἂν μᾶλλον ὁ ἐγκωμιαζόμενος ἢ ὁ ἐγκωμιάζων. Οἶμαι, ἔφη· οὐ γὰρ ἐξ ἴσου ἥ τε τιμὴ καὶ ἡ ὠφέλεια. Τῶν μὲν τοίνυν ἄλλων πέρι μὴ ἀπαιτῶμεν λόγον Ὅμηρον ἢ ἄλλον ὁντινοῦν τῶν ποιητῶν, * ἐρωτῶντες, εἰ C ἰατρικὸς ἦν τις αὐτῶν, ἀλλὰ μὴ μιμητὴς μόνον ἰατρικῶν λόγων (τίνας γὰρ **) ὑγιεῖς ποιητής τις τῶν παλαιῶν ἢ τῶν νέων λέγεται πεποιηκέναι, ὥςπερ Ἀσκληπιός, ἢ τίνας μαθητὰς ἰατρικῆς κατελίπετο, ὥςπερ ἐκεῖνος τοὺς ἐκγόνους;) μηδ' αὖ περὶ τὰς ἄλλας τέχνας αὐτοὺς ἐρωτῶμεν, ἀλλ' ἐῶμεν· περὶ δὲ ὧν μεγίστων τε καὶ καλλίστων ἐπιχειρεῖ λέγειν Ὅμηρος, πολέμων τε πέρι καὶ στρατηγιῶν καὶ διοικήσεων πόλεων καὶ * παιδείας πέρι ἀνθρώπων ***), δίκαιόν που ἐρωτᾶν D αὐτὸν πυνθανομένους Ὦ φίλε Ὅμηρε, εἴπερ μὴ τρίτος ἀπὸ

---

*) ἴσ. τὸ βέλτιστον. **) ἄλλ. τίνας ὑγιεῖς.
***) γρ. ἀνθρώπου.

Itaque, inquam, deinde quaeftionem haberi oportet de tragoedia eiusque duce Homero, quoniam e quibusdam audimus hos omnes fcire artes omniaque tam humana ad virtutem et pravitatem fpectantia quam divina; neceffe eft enim bonum poëtam, fi velit ea quae faciat bene facere, fcientem facere, aut non poffe facere. oportet igitur indagari utrum imitatores hos illi invenientes decepti fuerint eorumque opera quum fpectaverint non animadverterint tertio ea gradu diftare ab eo quod vere fit et facilia effe ad faciendum veritatem ignoranti (vifa enim, non vera fingunt), an aliquid dicant et revera boni poëtae intelligant ea de quibus videantur multitudini bene dicere. Sane quidem, inquit, explorandum. Iam exiftimas, fi quis utrumque poffit facere, et rem imitatione exprimendam et fimulacrum, fimulacrorum fe confectioni dediturum ftudiofe et hunc vitae fuae finem effe propofiturum quafi optimum nactus fit? Minime ego. Ac potius, fi quidem, opinor, intelligens eft revera eorum quae imitatur, multo prius ad opera ftudium conferet quam ad imitationes, conabitur multa praeclara fui relinquere monumenta idque aget ut potius fit is qui celebretur quam is qui celebret. Arbitror, inquit; neque enim aequalis eft honor et utilitas. Ac reliquorum quidem non repofcamus rationem ab Homero vel alio poëta, interrogantes an medicinae aliquis eorum peritus fuerit, non imitator tantum orationum medicarum (quos enim fanos poëta aliquis de veteribus vel recentioribus dicitur reddidiffe, quemadmodum Aefculapius, vel quos difcipulos in medicina reliquit, ficut ille pofteros?), neque etiam de reliquis artibus eos interrogemus, fed finamus; de rebus autem maximis et pulcherrimis de quibus conatur dicere Homerus, de bellis et partibus imperatoriis et rebus publicis adminiftrandis et hominum inftitutione, par fine dubio est nos eum interrogare fcifcitantes O care Homere, fi non tertio gradu a veritate diftas, quippe

τῆς ἀληθείας εἰ, ἀρετῆς πέρι εἰδώλου *) δημιουργός, ὃν δὴ
μιμητὴν ὡρισάμεθα, ἀλλὰ καὶ δεύτερος, καὶ οἷός τε ἦσθα
γιγνώσκειν ποῖα ἐπιτηδεύματα βελτίους ἢ χείρους ἀνθρώπους
ποιεῖ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, λέγε ἡμῖν τίς τῶν πόλεων διὰ σὲ
βέλτιον ᾤκησεν, ὥςπερ διὰ Λυκοῦργον Λακεδαίμων καὶ δι᾽
ἄλλους πολλοὺς πολλαὶ μεγάλαι * τε καὶ σμικραί; σὲ δὲ τίς E
αἰτιᾶται πόλις νομοθέτην ἀγαθὸν γεγονέναι καὶ σφᾶς ὠφε-
ληκέναι; Χαρώνδαν μὲν γὰρ Ἰταλία καὶ Σικελία, καὶ ἡμεῖς
Σόλωνα· σὲ δὲ τίς; — ἕξει τινὰ εἰπεῖν; Οὐκ οἶμαι, ἔφη ὁ
Γλαύκων· οὔκουν λέγεταί γε οὐδ᾽ ὑπ᾽ αὐτῶν Ὁμηριδῶν.
Ἀλλὰ δή τις πόλεμος ἐπὶ Ὁμήρου * ὑπ᾽ ἐκείνου ἄρχοντος ἢ 600
ξυμβουλεύοντος εὖ πολεμηθεὶς μνημονεύεται; Οὐδείς. Ἀλλ᾽,
οἷα δὴ τὰ ἔργα σοφοῦ ἀνδρός, πολλαὶ ἐπίνοιαι καὶ εὐμήχα-
νοι εἰς τέχνας ἤ τινας ἄλλας πράξεις λέγονται, ὥςπερ αὖ
Θάλεώ τε πέρι τοῦ Μιλησίου καὶ Ἀναχάρσιος τοῦ Σκύθου;
Οὐδαμῶς τοιοῦτον οὐδέν. Ἀλλὰ δὴ εἰ μὴ δημοσίᾳ, ἰδίᾳ τι-
σὶν ἡγεμὼν παιδείας αὐτὸς ζῶν λέγεται Ὅμηρος γενέσθαι,
οἳ ἐκεῖνον ἠγάπων ἐπὶ ξυνουσίᾳ καὶ τοῖς ὑστέροις ὁδόν τινα
* παρέδοσαν βίου Ὁμηρικήν, ὥςπερ Πυθαγόρας αὐτός τε B
διαφερόντως ἐπὶ τούτῳ ἠγαπήθη, καὶ οἱ ὕστεροι ἔτι καὶ νῦν
Πυθαγόρειον τρόπον ἐπονομάζοντες τοῦ βίου διαφανεῖς πῃ
δοκοῦσιν εἶναι ἐν τοῖς ἄλλοις; Οὐδ᾽ αὖ, ἔφη, τοιοῦτον οὐ-
δὲν λέγεται· ὁ γὰρ Κρεώφυλος, ὦ Σώκρατες, ἴσως, ὁ τοῦ
Ὁμήρου ἑταῖρος, τοῦ ὀνόματος ἂν γελοιότερος ἔτι πρὸς παι-
δείαν φανείη, εἰ τὰ λεγόμενα περὶ Ὁμήρου ἀληθῆ· λέγεται
γὰρ ὡς πολλή τις ἀμέλεια περὶ * αὐτὸν ἦν ἐπ᾽ αὐτοῦ**) ἐκεί- C
νου, ὅτε ἔζη. Λέγεται γὰρ οὖν, ἦν δ᾽ ἐγώ. ἀλλ᾽ οἴει, ὦ
Γλαύκων, εἰ τῷ ὄντι οἷός τ᾽ ἦν παιδεύειν ἀνθρώπους καὶ
βελτίους ἀπεργάζεσθαι Ὅμηρος, ἅτε περὶ τούτων οὐ μιμεῖ-
σθαι, ἀλλὰ γιγνώσκειν δυνάμενος, οὐκ ἄρα ἂν πολλοὺς ἑταί-
ρους ἐποιήσατο καὶ ἐτιμᾶτο καὶ ἠγαπᾶτο ὑπ᾽ αὐτῶν, ἀλλὰ
Πρωταγόρας μὲν ἄρα ὁ Ἀβδηρίτης καὶ Πρόδικος ὁ Κεῖος
καὶ ἄλλοι πάμπολλοι δύνανται τοῖς ἐφ᾽ ἑαυτῶν παριστάναι,

---

*) ἴσ. ἀρετῆς εἰδώλου.
**) ἴσ. ἀπ᾽ αὐτοῦ.

virtutis ſimulacri opifex, quem quidem imitatorem definivimus, ſed ſecundo, et potes perſpicere quaenam ſtudia meliores aut deteriores homines efficiant tam privatim quam publice, dic nobis quaenam civitas tuo beneficio melius adminiſtrata fuerit, ſicut per Lycurgum Lacedaemon et per alios multos multae et magnae et parvae? tú autem cuiusnam praedicaris civitatis legis lator bonus fuiſſe eiusque ſerviſſe commodis? Charondam enim Italia et Sicilia, et nos Solonem praedicamus, te autem quis? — num habebit quemquam dicere? Non puto, inquit Glauco; nec ab ipſis certe traditur Homeridis. Num vero bellum aliquod Homeri temporibus hoc ipſo imperante vel conſilium dante bene geſtum narratur? Nullum. At, qualia videlicet ſunt opera viri ſapientis, multaene inventiones atque ingenioſae in artibus aliisque rebus gerendis memorantur, quemadmodum Thaletis Mileſii et Anacharſis Scythae? Nequaquam vero tale quid. At vero ſi non publice, privatimne aliquibus moderator inſtitutionis ipſe dum vixit Homerus dicitur fuiſſe, qui eum dilexerint propter conſuetudinem et poſteris viam quandam vivendi tradiderint Homericam, quemadmodum Pythagoras et ipse prae ceteris hanc ob cauſam diligebatur, et poſteri etiamnunc vitae rationem quam Pythagoream nominant ſequentes illuſtres fere videntur eſſe inter reliquos? Neque etiam, inquit, hoc traditur; nam Creophylus ſane, Socrate, Homeri ille amicus, cultu etiam magis ridiculus reperietur quam nomine, ſi quae de Homero narrantur vera ſunt; dicitur enim admodum negligenter tractatus eſſe ab ipſo illo dum viveret. Dicitur ſane, inquam. at cenſes, Glauco, ſi revera potuiſſet excolere homines melioresque efficere Homerus, quippe eius rei non imitatione, ſed cognitione valens, non multos ſibi amicos comparaturum fuiſſe, a quibus honoraretur ac diligeretur, ſed Protagoram quidem Abderiten et Prodicum Ceum aliosque permultos poſſe aequalibus ſuis perſuadere pri-

ἰδίᾳ * ξυγγιγνόμενοι, ὡς οὔτε οἰκίαν οὔτε πόλιν τὴν αὑτῶν D
διοικεῖν οἷοί τ' ἔσονται, ἐὰν μὴ σφεῖς αὐτῶν ἐπιστατήσωσι
τῆς παιδείας, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ σοφίᾳ οὕτω σφόδρα φιλοῦν-
ται, ὥςτε μόνον οὐκ ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς περιφέρουσιν αὐ-
τοὺς οἱ ἑταῖροι, Ὅμηρον δ' ἄρα οἱ ἐπ' ἐκείνου, εἴπερ οἷός
τ' ἦν πρὸς ἀρετὴν ὀνῆσαι *) ἀνθρώπους, ἢ Ἡσίοδον ῥα-
ψῳδεῖν ἂν περιιόντας εἴων, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἂν αὐτῶν
ἀντείχοντο ἢ τοῦ χρυσοῦ καὶ ἠνάγκαζον παρὰ * σφί- E
σιν οἴκοι εἶναι, ἢ εἰ μὴ ἔπειθον, αὐτοὶ ἂν ἐπαιδαγώγουν
ὅπῃ ᾖεσαν, ἕως ἱκανῶς παιδείας μεταλάβοιεν; Παντάπασιν,
ἔφη, δοκεῖς μοι, ὦ Σώκρατες, ἀληθῆ λέγειν. Οὐκοῦν τιθῶ-
μεν ἀπὸ Ὁμήρου ἀρξαμένους πάντας τοὺς ποιητικοὺς μιμη-
τὰς εἰδώλων ἀρετῆς εἶναι καὶ τῶν ἄλλων περὶ ὧν ποιοῦσι,
τῆς δὲ ἀληθείας οὐχ ἅπτεσθαι, ἀλλ', ὥςπερ νῦν δὴ ἐλέγο-
μεν, ὁ ζωγράφος σκυτοτόμον ποιήσει δοκοῦντα * εἶναι, αὐ- 601
τός τε οὐκ ἐπαΐων περὶ τῆς σκυτοτομίας καὶ τοῖς μὴ
ἐπαΐουσιν, ἐκ τῶν χρωμάτων δὲ καὶ σχημάτων θεωροῦσιν;
Πάνυ μὲν οὖν. Οὕτω δή, οἶμαι, καὶ τὸν ποιητικὸν φήσο-
μεν χρώματ' ἄττα ἑκάστων τῶν τεχνῶν τοῖς ὀνόμασι καὶ
ῥήμασιν ἐπιχρωματίζειν αὐτὸν οὐκ ἐπαΐοντα ἀλλ' ἢ μιμεῖ-
σθαι, ὥςτε ἑτέροις τοιούτοις ἐκ τῶν λόγων θεωροῦσι [δο-
κεῖν], ἐάν τε περὶ σκυτοτομίας τις **) λέγῃ ἐν μέτρῳ καὶ
ῥυθμῷ καὶ ἁρμονίᾳ, πάνυ εὖ δοκεῖν λέγεσθαι, ἐάν τε περὶ
στρατηγίας ἐάν τε * περὶ ἄλλου ὁτουοῦν· οὕτω φύσει αὐτὰ B
ταῦτα μεγάλην τινὰ κήλησιν ἔχειν· ἐπεὶ γυμνωθέντα γε τῶν
τῆς μουσικῆς χρωμάτων τὰ τῶν ποιητῶν, αὐτὰ ἐφ' αὑτῶν
λεγόμενα, οἶμαί σε εἰδέναι οἷα φαίνεται· τεθέασαι γάρ που.
Ἔγωγ', ἔφη. Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, ἔοικε τοῖς τῶν ὡραίων
προςώποις, καλῶν δὲ μή, οἷα γίγνεται ἰδεῖν, ὅταν αὐτὰ τὸ
ἄνθος προλίπῃ; Παντάπασιν, ἦ δ' ὅς. Ἴθι δὴ τόδε ἄθρει·
ὁ τοῦ εἰδώλου ποιητής, ὁ μιμητής, φαμέν, τοῦ μὲν ὄντος
οὐδὲν ἐπαΐει, τοῦ δὲ φαινομένου· * οὐχ οὕτως; Ναί. Μὴ C
τοίνυν ἡμίσεως αὐτὸ καταλίπωμεν ῥηθέν, ἀλλ' ἱκανῶς ἴδω-
μεν. Λέγε, ἔφη. Ζωγράφος, φαμέν, ἡνίας τε γράψει καὶ

---

*) γρ. ὀνίναι. ἄλλ. ὀνῆναι. **) ἴσ. τι.

vata consuetudine, neque ad domum neque ad civitatem suam administrandam eos valituros esse nisi ipsi eorum institutioni praesint, et hanc propter sapientiam tantopere diligi, ut tantum non in capite eos circumferant amici, Homerum autem aequales, si potuisset ad virtutem adiuvare homines, vel Hesiodum carmina recitare oberrantes situros fuisse, ac non magis eos appetituros quam aurum et coacturos secum domi habitare, aut, si non persuasissent, ipsos sequuturos fuisse quo illi ivissent, dum satis disciplinae nacti fuissent? Prorsus, inquit, videris mihi, Socrate, vera dicere. Nonne igitur sumamus inde ab Homero omnes poëticos imitatores simulacra virtutis eorumque quae fingant adumbrare, veritatem autem non attingere, sed, ut modo dicebamus, pictor ipse artis sutrinae imperitus sutorem faciet qui videbitur esse artis sutrinae itidem imperitis, rem vero e coloribus et habitu spectantibus? Sane quidem. Ita igitur, opinor, etiam poëticum dicemus colores quosdam cuiusque artis nominibus et verbis inducere, licet ipse nihil sciat nisi imitari, ut aliis eiusdem generis hominibus e verbis rem spectantibus admodum bene videatur dictum esse, sive de arte sutrina aliquid exposuerit versibus, numero et harmonia, sive de arte imperatoria sive de alia quacumque re; tam magnam haec ipsa natura delectationem habere; quamquam poëtarum opera musicae coloribus nudata ipsa per se lecta arbitror te scire qualia videantur; cognovisti enim sine dubio. Ego vero, inquit. Nonne, inquam, similia sunt faciei florentium quidem, sed non pulchrorum, qualis quidem sit ad adspectum, quando flos eam deseruit? Prorsus, inquit. Agedum hoc specta: simulacri effector, imitator, dicimus, non id quod est cognoscit, sed id quod videtur; nonne ita? Etiam. Ne igitur ad dimidias id relinquamus dictum, sed satis videamus. Dic, inquit. Pictor, dicimus, habenas pinget et frenum? Vero. Conficiet

χαλινόν; Ναί. Ποιήσει δέ γε σκυτοτόμος καὶ χαλκεύς; Πά-
νυ γε. Ἆρ' οὖν ἐπαΐει οἵας δεῖ τὰς ἡνίας εἶναι καὶ τὸν
χαλινὸν ὁ γραφεύς; ἢ οὐδ' ὁ ποιήσας ὅ τε χαλκεὺς καὶ ὁ
σκυτεύς, ἀλλ' ἐκεῖνος ὅσπερ τούτοις ἐπίσταται χρῆσθαι, μό-
νος ὁ ἱππικός; Ἀληθέστατα. Ἆρ' οὖν οὐ περὶ πάντα οὕ-
τω φήσομεν ἔχειν; Πῶς; * Περὶ ἕκαστον ταύτας τινὰς τρεῖς D
τέχνας εἶναι, χρησομένην, ποιήσουσαν, μιμησομένην; Ναί.
Οὐκοῦν ἀρετὴ καὶ κάλλος καὶ ὀρθότης ἑκάστου σκεύους καὶ
ζώου καὶ πράξεως οὐ πρὸς ἄλλο τι ἢ τὴν χρείαν ἐστί, πρὸς
ἣν ἂν ἕκαστον ᾖ πεποιημένον ἢ πεφυκός; Οὕτως. Πολλὴ
ἄρα ἀνάγκη τὸν χρώμενον ἑκάστῳ ἐμπειρότατόν τε εἶναι καὶ
ἄγγελον γίγνεσθαι τῷ ποιητῇ οἷα ἀγαθὰ ἢ κακὰ ποιεῖ ἐν τῇ
χρείᾳ ᾧ χρῆται· οἷον αὐλητής που αὐλοποιῷ ἐξαγγελεῖ *) περὶ
τῶν αὐλῶν οἳ ἂν ὑπηρετῶσιν * ἐν τῷ αὐλεῖν, καὶ ἐπιτάξει E
οἵους δεῖ ποιεῖν, ὁ δ' ὑπηρετήσει **). Πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν
ὁ μὲν εἰδὼς ἐξαγγελεῖ ***) περὶ χρηστῶν καὶ πονηρῶν αὐλῶν,
ὁ δὲ πιστεύων ποιήσει; Ναί. Τοῦ αὐτοῦ ἄρα σκεύους ὁ
μὲν ποιητὴς πίστιν ὀρθὴν ἕξει περὶ κάλλους τε καὶ πονη-
ρίας, ξυνὼν τῷ εἰδότι καὶ ἀναγκαζόμενος ἀκούειν * παρὰ 601
τοῦ εἰδότος, ὁ δὲ χρώμενος ἐπιστήμην. Πάνυ γε. Ὁ δὲ μι-
μητὴς πότερον ἐκ τοῦ χρῆσθαι ἐπιστήμην ἕξει ὧν ἂν γρά-
φῃ, εἴτε καλὰ καὶ ὀρθὰ εἴτε μή, ἢ δόξαν ὀρθὴν διὰ τὸ ἐξ
ἀνάγκης ξυνεῖναι τῷ εἰδότι καὶ ἐπιτάττεσθαι οἷα χρὴ γρά-
φειν; Οὐδέτερα. Οὔτε ἄρα εἴσεται οὔτε ὀρθὰ δοξάσει ὁ
μιμητὴς περὶ ὧν ἂν μιμῆται πρὸς κάλλος ἢ πονηρίαν. Οὐκ
ἔοικεν. Χαρίεις ἂν εἴη ὁ ἐν τῇ ποιήσει †) μιμητικὸς πρὸς σο-
φίαν περὶ ὧν ἂν ποιῇ. Οὐ πάνυ. Ἀλλ' οὖν * δὴ ὅμως B
γε μιμήσεται, οὐκ εἰδὼς περὶ ἑκάστου ὅπῃ πονηρὸν ἢ χρη-
στόν, ἀλλ', ὡς ἔοικεν, οἷον φαίνεται καλὸν εἶναι τοῖς πολ-
λοῖς τε καὶ μηδὲν εἰδόσι, τοῦτο μιμήσεται. Τί γὰρ ἄλλο; Ταῦ-
τα μὲν δή, ὥς γε φαίνεται, ἐπιεικῶς ἡμῖν διωμολόγηται,
τόν τε μιμητικὸν μηδὲν εἰδέναι ἄξιον λόγου περὶ ὧν μιμεῖ-
ται, ἀλλ' εἶναι παιδιάν τινα καὶ οὐ σπουδὴν τὴν μίμησιν,

---

*) γρ. ἐξαγγέλλει. **) γρ. ὁ δ' ὑπηρέτης οὔ.
***) γρ. ἐξαγγέλλει. †) γρ. μιμήσει.

autem ea futor et faber ferrarius? Sane quidem. Num igitur fcit quales oporteat habenas effe et frenum pictor? an nec fabricator faber aerarius et futor, fed is qui illis poteft uti, folus rei equeftris peritus? Veriffime. Nonne igitur in omnibus ita dicemus fe rem habere? Quomodo? In unaquaque re has tres artes effe, ufuram, confecturam, imitaturam? Etiam. Nonne igitur virtus et pulchritudo et recta ratio cuiusque supellectilis et animalis et actionis nihil aliud fpectat nifi ufum, ad quem quodque factum eft vel natum? Ita. Prorfus ergo neceffe eft eum qui quoque ufurus fit peritiffimum effe et nunciare poffe fabricatori quae bona et mala faciat ad ufum eius quo utatur; velut tibicen, ni fallor, ei qui tibias facit indicabit quaenam tibiae ferviant tibiarum cantui, et mandabit quales eum oporteat facere, hic vero mandata perfequetur. Quidni? Nonne ille quidem fciens indicabit quae bonae et malae tibiae, hic vero fidem habens faciet? Etiam. Eiusdem igitur fupellectilis fabricator fidem rectam habebit de pulchritudine et pravitate, utens fciente et coactus audire e fciente, is vero qui eam adhibet fcientiam. Sane quidem. Imitator vero utrum ex ufu fcientiam habebit eorum quae pinget, pulchra et recta an fecus fint, an opinionem rectam, propterea quod coactus eft uti fciente et mandatur ei qualia eum oporteat pingere? Neutrum. Neque igitur fciet neque recte opinabitur imitator de iis quae imitabitur quod ad pulchritudinem vel pravitatem attinet. Non videtur. Scitus erit qui rem effectam imitatur quod ad fapientiam earum rerum attinet quas fingit. Haud fane. Verumtamen imitabitur, nefciens quatenus quidque pravum vel bonum fit, fed, ut patet, quod vifum fuerit pulchrum multitudini nullamque rei fcientiam habentibus, id imitabitur. Quid enim aliud? Hoc igitur, ut videtur, fatis inter nos convenit, et imitantem nihil fcire quod operae pretium fit de eis quae imitetur, fed ludum quendam effe, non fe-

τούς τε τῆς τραγικῆς ποιήσεως ἁπτομένους ἐν ἰαμβείοις καὶ
ἐν ἔπεσι πάντας εἶναι μιμητικοὺς ὡς οἷόν τε μάλιστα. Πά-
νυ μὲν οὖν.

* Πρὸς Διός, ἦν δ' ἐγώ, τὸ δὲ *) μιμεῖσθαι τοῦτο οὐ C
περὶ τρίτον μέν τι **) ἐστιν ἀπὸ τῆς ἀληθείας; ἢ γάρ; Ναί.
Πρὸς δὲ δὴ ποῖόν τί ἐστι τῶν τοῦ ἀνθρώπου ἔχον τὴν δύ-
ναμιν ἣν ἔχει; Τοῦ ποίου τινὸς πέρι λέγεις; Τοῦ τοιοῦδε.
ταὐτόν που ἡμῖν μέγεθος ἐγγύθεν τε καὶ πόρρωθεν διὰ τῆς
ὄψεως οὐκ ἴσον φαίνεται. Οὐ γάρ. Καὶ τὰ ***) καμπύλα
τε καὶ εὐθέα ἐν ὕδατί τε θεωμένοις καὶ ἔξω, καὶ κοῖλά τε
δὴ καὶ ἐξέχοντα διὰ τὴν περὶ τὰ χρώματα αὖ πλάνην τῆς
ὄψεως, καὶ πᾶσά τις * ταραχὴ δήλη ἡμῖν ἐνοῦσα αὕτη ἐν D
τῇ ψυχῇ· ᾧ δὴ ἡμῶν τῷ παθήματι τῆς φύσεως ἡ σκιαγρα-
φία ἐπιθεμένη γοητείας οὐδὲν ἀπολείπει, καὶ ἡ θαυματο-
ποιία καὶ ἄλλαι πολλαὶ τοιαῦται μηχαναί. Ἀληθῆ. Ἆρ'
οὖν οὐ τὸ μετρεῖν καὶ ἀριθμεῖν καὶ ἱστάναι βοήθειαι χαριέ-
σταται πρὸς αὐτὰ ἐφάνησαν, ὥστε †) μὴ ἄρχειν ἐν ἡμῖν τὸ
φαινόμενον μεῖζον ἢ ἔλαττον ἢ πλέον ἢ βαρύτερον, ἀλλὰ τὸ
λογισάμενον καὶ μετρῆσαν ἢ καὶ στῆσαν; Πῶς γὰρ οὔ;
* Ἀλλὰ μὴν τοῦτό γε τοῦ λογιστικοῦ ἂν εἴη τοῦ ἐν ψυχῇ E
ἔργον. Τούτου γὰρ οὖν. Τούτῳ δὲ ††) πολλάκις με-
τρήσαντι καὶ σημαίνοντι μείζω ἄττα εἶναι ἢ ἐλάττω
ἕτερα ἑτέρων ἢ ἴσα, τἀναντία φαίνεται ἅμα περὶ ταὐτά.
Ναί. Οὐκοῦν ἔφαμεν τῷ αὐτῷ ἅμα περὶ ταὐτὰ ἐναντία
δοξάζειν ἀδύνατον εἶναι; Καὶ ὀρθῶς γ' ἔφαμεν. * Τὸ πα- 603
ρὰ τὰ μέτρα ἄρα δοξάζον τῆς ψυχῆς τῷ κατὰ τὰ μέτρα οὐκ
ἂν εἴη ταὐτόν. Οὐ γὰρ οὖν. Ἀλλὰ μὴν τὸ μέτρῳ γε καὶ
λογισμῷ πιστεῦον βέλτιστον ἂν εἴη τῆς ψυχῆς. Τί μήν;
Τὸ ἄρα τούτῳ ἐναντιούμενον τῶν φαύλων ἄν τι εἴη ἐν ἡμῖν.
Ἀνάγκη. Τοῦτο τοίνυν διομολογήσασθαι βουλόμενος ἔλεγον
ὅτι ἡ γραφικὴ καὶ ὅλως ἡ μιμητικὴ πόρρω μὲν τῆς ἀλη-
θείας οὖσα τὸ αὑτῆς ἔργον ἀπεργάζεται, πόρρω δ' αὖ φρο-
νήσεως * ὄντι τῷ ἐν ἡμῖν προσομιλεῖ τε καὶ ἑταίρα καὶ B
φίλη ἐστὶν ἐπ' οὐδενὶ ὑγιεῖ οὐδ' ἀληθεῖ. Παντάπασιν, ἦ
δ' ὅς. Φαύλη ἄρα φαύλῳ ξυγγιγνομένη φαῦλα γεννᾷ ἡ μι-

*) ἀλλ. δὲ δή. **) ἴσ. μέντοι. ***) ἀλλ. ταὐτά.
†) γρ. ὥς γε. ††) γρ. δή.

riam occupationem imitationem, et eos qui tragicam poësin attingant iambicis et herois versibus omnes esse imitatores quam maxime fieri possit. Sane quidem.

At hercle, inquam, imitari illud nonne tertium fere est a veritate? an non ita? Ita. Ad quamnam vero rerum humanarum vim habet quam habet? De quo rogas? De hoc. eadem nobis magnitudo cominus et eminus spectata non aequalis videtur. Minime vero. Nec curva et recta tam in aqua spectantibus quam extra, neque etiam cava et eminentia propter visus in coloribus errorem, et universam hanc liquet perturbationem inesse in animo nostro; in quam quidem naturae nostrae affectionem pictura quae verum simulat invadens praestigiarum nihil praetermittit et ars miraculis decipiendi et aliae multae huiusmodi machinationes. Vera. Nonne autem metiendi et numerandi et ponderandi artes subsidia bellissima illis repertae sunt, ut ne imperet in nobis id quod videatur maius vel minus vel plus vel gravius, sed id quod numeret et metiatur et ponderet? Quidni? Atqui hoc eius animi partis opus erit quae rationis est particeps. Eius vero. Huic autem licet saepius mensa sit et significet maiora esse vel minora alia aliis aut aequalia, contraria videntur simul de rebus eisdem. Etiam. Nonne vero diximus fieri non posse ut eadem animi parte simul de eisdem contraria quis opinetur? Ac certe quidem id diximus. Ea igitur animi pars quae contra mensuram opinatur non eadem erit atque ea quae secundum mensuram. Non erit. Iam vero ea quae metiendo et ratiocinando confidit optima erit animi nostri pars. Quidni? Ea igitur quae huic repugnat vilium aliqua erit in nobis partium. Necessario. Hoc ipsum vero ut inter nos conveniret dicebam artem pingendi et in universum imitandi procul a veritate remotam opus suum facere, parte a prudentia procul remota uti eique sociam et amicam esse nihil probi nec veri spectantem. Prorsus, inquit. Vilis ergo vili utens vilia procreat ars

μητική. Ἔοικεν. Πότερον, ἦν δ' ἐγώ, ἡ κατὰ τὴν ὄψιν μόνον, ἢ καὶ ἡ κατὰ τὴν ἀκοήν, ἣν δὴ ποίησιν ὀνομάζομεν; Εἰκός γ', ἔφη, καὶ ταύτην. Μὴ τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, τῷ εἰκότι μόνον πιστεύσωμεν ἐκ τῆς γραφικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐτὸ αὖ ἔλθωμεν τῆς * διανοίας τοῦτο ᾧ προςομιλεῖ C
ἡ τῆς ποιήσεως μιμητική, καὶ ἴδωμεν, φαῦλον ἢ σπουδαῖόν ἐστιν. Ἀλλὰ χρή. Ὧδε δὴ προθώμεθα. πράττοντας, φαμέν, ἀνθρώπους μιμεῖται ἡ μιμητικὴ βιαίους ἢ ἑκουσίας πράξεις, καὶ ἐκ τοῦ πράττειν ἢ εὖ οἰομένους ἢ κακῶς πεπραγέναι, καὶ ἐν τούτοις δὴ πᾶσιν ἢ λυπουμένους ἢ χαίροντας. μή τι ἄλλο ἦν *) παρὰ ταῦτα; Οὐδέν. Ἆρ' οὖν ἐν ἅπασι τούτοις ὁμονοητικῶς ἄνθρωπος διάκειται; * ἢ ὥςπερ D
κατὰ τὴν ὄψιν ἐστασίαζε καὶ ἐναντίας εἶχεν ἐν ἑαυτῷ δόξας ἅμα περὶ τῶν αὐτῶν, οὕτω καὶ ἐν ταῖς πράξεσι στασιάζει τε καὶ μάχεται αὐτὸς αὑτῷ; ἀναμιμνήσκομαι δὲ ὅτι τοῦτό γε νῦν οὐδὲν δεῖ ἡμᾶς διομολογεῖσθαι· ἐν γὰρ τοῖς ἄνω λόγοις ἱκανῶς πάντα ταῦτα διωμολογησάμεθα, ὅτι μυρίων τοιούτων ἐναντιωμάτων ἅμα γιγνομένων **) ἡ ψυχὴ γέμει ἡμῶν. Ὀρθῶς, ἔφη. Ὀρθῶς γάρ, ἦν δ' ἐγώ· ἀλλ' ὃ τότε ἀπελίπομεν, * νῦν μοι δοκεῖ ἀναγκαῖον εἶναι διεξελ- E
θεῖν. Τὸ ποῖον; ἔφη. Ἀνήρ, ἦν δ' ἐγώ, ἐπιεικὴς τοιᾶςδε τύχης μετασχών, υἱὸν ἀπολέσας ἤ τι ἄλλο ὧν περὶ πλείστου ποιεῖται, ἐλέγομέν που καὶ τότε ὅτι ῥᾷστα οἴσει τῶν ἄλλων. Πάνυ γε. Νῦν δέ γε τόδε ἐπισκεψώμεθα, πότερον οὐδὲν ἀχθέσεται, ἢ τοῦτο μὲν ἀδύνατον, μετριάσει δέ πως πρὸς λύπην. Οὕτω μᾶλλον, ἔφη, τό γε ἀληθές. * Τόδε ***) νῦν μοι 604
περὶ αὐτοῦ εἰπέ· πότερον μᾶλλον αὐτὸν οἴει τῇ λύπῃ μαχεῖσθαί τε καὶ ἀντιτενεῖν †), ὅταν ὁρᾶται ὑπὸ τῶν ὁμοίων, ἢ ὅταν ἐν ἐρημίᾳ μόνος αὐτὸς καθ' αὑτὸν γίγνηται; Πολύ που, ἔφη, διοίσει ὅταν ὁρῶται. Μονωθεὶς δέ γε, οἶμαι, πολλὰ μὲν τολμήσει φθέγξασθαι, ἃ εἴ τις αὐτοῦ ἀκούοι αἰσχύνοιτ' ἄν, πολλὰ δὲ ποιήσει ἃ οὐκ ἂν δέξαιτό τινα ἰδεῖν δρῶντα. Οὕτως ἔχει, ἔφη. Οὐκοῦν τὸ μὲν ἀντιτείνειν διακελευόμενον λόγος καὶ νόμος ἐστί, τὸ δὲ ἕλκον * ἐπὶ τὰς B

*) γρ. ἤ, ἄλλ. ᾖ. **) γρ. ἐναντ. γιγνομένων.
***) γρ. Τὸ δέ. †) γρ. ἀντιτείνειν.

imitandi. Videtur. Utrum, inquam, ea tantum quae ad visum spectat, an ea quoque quae ad auditum, quam quidem poësin vocamus? Videtur sane, inquit, haec quoque. Nec tamen, inquam, ei tantum confidamus quod videtur ex arte pingendi, sed ad ipsam hanc animi partem pergamus qua utitur poëtica imitatio, et videamus vile an laudabile sit. Oportet sane. Ita igitur consideremus. agentes, dicimus, homines imitatur ars imitandi vi vel sponte indeque arbitrantes vel secundam vel adversam sibi fortunam obtigisse, atque etiam his omnibus aut dolentes aut gaudentes. numquid alio se modo res habet quam hoc? Nullo alio. Utrum igitur in omnibus his concordi homo est animo? an quemadmodum ad visum dissidet et contrarias in se habet opiniones simul de eisdem, ita etiam in actionibus dissidet ipseque secum pugnat? memini autem hoc nunc inter nos conveniat non oportere; supra enim satis omnia haec inter nos convenerunt, innumerabilibus eiusmodi repugnantiis simul exsistentibus plenum esse animum nostrum. Recte, inquit. Recte vero, inquam, sed quod tunc praetermisimus, id nunc mihi videtur exponendum esse. Quidnam? inquit. Virum, inquam, modestum hac calamitate afflictum ut filium perdiderit vel aliud quid eorum quae plurimi faceret, diximus tunc quoque prae ceteris id facile laturum esse. Sane quidem. Nunc vero hoc quaeramus, utrum nihil doliturus sit, an hoc quidem fieri nequeat, moderaturus autem fere sit dolori. Ita magis, inquit, verum. Hoc nunc mihi de eo dic: utrum magis censes fore ut dolori repugnet et resistat quum conspiciatur a similibus, an quum in solitudine per se ipse versetur? Multum sane, inquit, differet quum conspiciatur. Desertus autem quum erit, opinor, multa sustinebit proferre, quorum si quis audiret ipsum puderet, multa quoque faciet quae se facientem non cuperet a quoquam videri. Ita habet, inquit. Nonne id quod ut resistamus cohortatur ratio et lex est, id vero

λύπας αὐτὸ τὸ πάθος; Ἀληθῆ. Ἐναντίας δὲ δὴ *) ἀγωγῆς B
γιγνομένης ἐν τῷ ἀνθρώπῳ περὶ τὸ αὐτὸ ἅμα δύο φαμὲν
αὐτῷ ἀναγκαῖον εἶναι **). Πῶς δ' οὔ; Οὐκοῦν τὸ μὲν ἕτε-
ρον τῷ νόμῳ ἕτοιμον πείθεσθαι, ᾗ ὁ νόμος ἐξηγεῖται; Πῶς;
Λέγει που ὁ νόμος ὅτι κάλλιστον ὅτι μάλιστα ἡσυχίαν ἄγειν
ἐν ταῖς ξυμφοραῖς καὶ μὴ ἀγανακτεῖν, ὡς οὔτε δήλου ὄντος
τοῦ ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ τῶν τοιούτων, οὔτε εἰς τὸ πρόσ-
θεν οὐδὲν προβαῖνον τῷ χαλεπῶς φέροντι, οὔτε τι τῶν ἀν-
θρωπίνων * ἄξιον ὂν μεγάλης σπουδῆς, ὅ τε δεῖ ἐν αὐτοῖς C
ὅτι τάχιστα παραγίγνεσθαι ἡμῖν, τούτῳ ἐμποδὼν γιγνόμενον
τὸ λυπεῖσθαι. Τίνι, ἦ δ' ὅς, λέγεις; Τῷ βουλεύεσθαι, ἦν
δ' ἐγώ, περὶ τὸ γεγονὸς καὶ ὥςπερ ἐν πτώσει κύβων πρὸς
τὰ πεπτωκότα τίθεσθαι τὰ αὑτοῦ πράγματα, ὅπῃ ὁ λόγος αἱ-
ρεῖ βέλτιστ' ἂν ἔχειν, ἀλλὰ μὴ προςπταίσαντας, καθάπερ
παῖδας, ἐχομένους τοῦ πληγέντος ἐν τῷ βοᾶν διατρίβειν, ἀλλ'
ἀεὶ ἐθίζειν τὴν ψυχὴν ὅτι τάχιστα γίγνεσθαι πρὸς * τὸ D
ἰᾶσθαί τε καὶ ἐπανορθοῦν τὸ πεσόν τε καὶ νοσῆσαν, ἰατρι-
κῇ τὴν θρηνῳδίαν ***) ἀφανίζοντα. Ὀρθότατα γοῦν ἄν τις,
ἔφη, πρὸς τὰς τύχας οὕτω προσφέροιτο. Οὐκοῦν, φαμέν,
τὸ μὲν βέλτιστον τούτῳ τῷ λογιστικῷ ἐθέλει ἕπεσθαι; Δῆλον
δή. Τὸ δὲ πρὸς τὰς ἀναμνήσεις τε τοῦ πάθους καὶ πρὸς
τοὺς ὀδυρμοὺς ἄγον καὶ ἀπλήστως ἔχον αὐτῶν ἆρ' οὐκ ἀλό-
γιστόν τε φήσομεν εἶναι καὶ ἀργὸν καὶ δειλίας φίλον; Φήσομεν
μὲν οὖν. Οὐκοῦν τὸ μὲν πολλὴν μίμησιν καὶ ποικίλην * ἔχει, τὸ E
ἀγανακτητικόν †), τὸ δὲ φρόνιμόν τε καὶ ἡσύχιον ἦθος, παρα-
πλήσιον ὂν ἀεὶ αὐτὸ αὑτῷ, οὔτε ῥᾴδιον μιμήσασθαι οὔτε μιμούμε-
νον εὐπετὲς καταμαθεῖν, ἄλλως τε καὶ πανηγύρει καὶ παντοδαποῖς
ἀνθρώποις εἰς θέατρα ξυλλεγομένοις; ἀλλοτρίου γάρ που πά-
θους ἡ μίμησις αὐτοῖς γίγνεται. * Παντάπασιν μὲν οὖν. 605
Ὁ δὴ μιμητικὸς ποιητὴς δῆλον ὅτι οὐ πρὸς τὸ τοιοῦτον
τῆς ψυχῆς πέπηγε καὶ ἡ σοφία αὐτοῦ τούτῳ ἀρέσκειν πέ-
φυκεν ††), εἰ μέλλει εὐδοκιμήσειν ἐν τοῖς πολλοῖς, ἀλλὰ

---

*) γρ. δέ. **) ἄλλ. δύο τινέ φαμεν ἐν αὐτῷ ἀναγκ. εἶναι. ἴσ. ἅμα δύο, φαμέν, ἐν αὐτῷ ἀναγκαῖον εἶναι. ***) γρ. νοσῆσαν, θρηνῳδίαν. †) γρ. ἀγανακτικόν. ††) γρ. ψυχῆς πέφυκέ γε — ἀρέσκειν πέπηγεν.

quod trahit ad dolores ipſa affectio? Vera. Contrarius autem quum ductus in homine exſiſtat de eodem duo ſimul dicimus neceſſario in eo eſſe. Quidni? Nonne unum paratum eſt legi obtemperare quomodo lex praeſcribit? Quomodo? Dicit videlicet lex pulcherrimum eſſe quam maxime tranquillo eſſe animo in rebus adverſis nec aegre ferre, quum neque liqueat num quid boni an mali ſit in eis quae acciderint, neque amplius quid proficiat qui moleſte illa ferat, neque rerum humanarum quaequam magno ſit ſtudio digna, ei denique quod in hac cauſa quam celerrime nobis debeat praeſto eſſe, impedimento ſit dolor. Quidnam, inquit, hoc dicis? Deliberationem, inquam, de eo quod factum eſt; ut ſicut in teſſerarum iactu prout ceciderunt tali res tuas diſponas, quomodo ratio docet optime ſe habituras eſſe, non, ſi offenderis, ſicut pueri, manu tenens partem percuſſam in clamore tollendo perſeveres, ſed ſemper adſuefacias animum quam primum ſe convertere ad ſanandum et erigendum id quod lapſum morboque affectum eſt, medicina lamentationem exſtinguens. Rectiſſime ſane quis, inquit, adverſum fortunas ita ſeſe exhibebit. Nonne, dicimus, optimum quidem huic animi parti quae mentis et conſili eſt quin obtemperet non recuſat? Liquet vero. Illud autem quod ad recordationes caſus et ad luctus ducit eisque ſatiari nequit, nonne rationis expers dicemus eſſe et ſegne et ignaviae amicum? Dicemus vero. Nonne querulum illud multam imitationem atque variam admittit, prudens vero et tranquillus animus, qui ſemper aequabilem ſe praebet, neque facilis eſt ad imitandum neque imitando expreſſus proclivis perſpectu, praeſertim feſto coetui hominibusque omnis generis ad theatra confluentibus? alienae enim affectionis haec eis imitatio contingit. Prorſus ſic ſe habet. Poëtam igitur imitantem patet non in hanc animi partem mentem defigere nec ſapientiam eius ita comparatam eſſe ut huic placeat, ſi laudem aſſequuturus ſit

πρὸς τὸ ἀγανακτητικόν τε καὶ ποικίλον ἦθος διὰ τὸ εὐμίμη-
τον εἶναι. Δῆλον. Οὐκοῦν δικαίως ἂν αὐτοῦ ἤδη ἐπιλαμ-
βανοίμεθα, καὶ τιθεῖμεν ἀντίστροφον αὐτὸν τῷ ζωγράφῳ·
καὶ γὰρ τῷ φαῦλα ποιεῖν πρὸς ἀλήθειαν ἔοικεν αὐτῷ, καὶ
τῷ πρὸς ἕτερον τοιοῦτον ὁμιλεῖν τῆς * ψυχῆς, ἀλλὰ μὴ B
πρὸς τὸ βέλτιστον, καὶ ταύτῃ ὡμοίωται· καὶ οὕτως ἤδη ἂν
ἐν δίκῃ οὐ παραδεχοίμεθα εἰς μέλλουσαν εὐνομεῖσθαι πόλιν,
ὅτι τοῦτ' ἐγείρει τῆς ψυχῆς καὶ τρέφει καὶ ἰσχυρὸν ποιῶν *)
ἀπόλλυσι τὸ λογιστικόν. ὥςπερ ἐν πόλει, ὅταν τις μοχθηροὺς ἐγ-
κρατεῖς ποιῶν παραδιδῷ τὴν πόλιν, τοὺς δὲ χαριεστέρους
φθείρῃ, ταὐτὸν καὶ τὸν μιμητικὸν ποιητὴν φήσομεν κακὴν
πολιτείαν ἰδίᾳ ἑκάστου τῇ ψυχῇ ἐμποιεῖν, τῷ ἀνοήτῳ αὐτῆς
χαριζόμενον καὶ οὔτε τὰ μείζω * οὔτε τὰ ἐλάττω διαγιγνώ- C
σκοντι, ἀλλὰ τὰ αὐτὰ τοτὲ μὲν μεγάλα ἡγουμένῳ, τοτὲ δὲ
σμικρά, εἴδωλα εἰδωλοποιοῦντι, τοῦ δὲ ἀληθοῦς πόῤῥω πά-
νυ ἀφεστῶτι **). Πάνυ μὲν οὖν.

Οὐ μέντοι πω τό γε μέγιστον κατηγορήκαμεν αὐτῆς·
τὸ γὰρ καὶ τοὺς ἐπιεικεῖς ἱκανὴν εἶναι λωβᾶσθαι, ἐκτὸς πά-
νυ τινῶν ὀλίγων, πάνδεινόν που. Τί δ' οὐ μέλλει, εἴπερ
γε δρᾷ αὐτό; Ἀκούων σκόπει· οἱ γάρ που βέλτιστοι ἡμῶν
ἀκροώμενοι Ὁμήρου ἢ καὶ ἄλλου τινὸς τῶν τραγῳδοποιῶν
* μιμουμένου τινὰς τῶν ἡρώων ἐν πένθει ὄντας καὶ μακρὰν D
ῥῆσιν ἀποτείνοντας †) ἐν τοῖς ὀδυρμοῖς ἢ καὶ ᾄδοντάς ††)
τε καὶ κοπτομένους, οἶσθ' ὅτι χαίρομέν τε καὶ ἐνδόντες
ἡμᾶς αὐτοὺς ἑπόμεθα, ξυμπάσχοντές τε καὶ σπουδάζοντες
ἐπαινοῦμεν ὡς ἀγαθὸν ποιητὴν ὃς ἂν ἡμᾶς ὅτι μάλιστα οὕ-
τω διαθῇ. Οἶδα· πῶς δ' οὔ; Ὅταν δὲ οἰκεῖόν τινι ἡμῶν
κῆδος γένηται, ἐννοεῖς αὖ ὅτι ἐπὶ τῷ ἐναντίῳ καλλωπιζόμε-
θα, ἂν δυνώμεθα ἡσυχίαν ἄγειν καὶ καρτερεῖν, * ὡς τοῦτο E
μὲν ἀνδρὸς ὄν, ἐκεῖνο δὲ γυναικός, ὃ τότε ἐπῃνοῦμεν. Ἐν-
νοῶ, ἔφη. Ἦ καλῶς οὖν, ἦν δ' ἐγώ, οὗτος ὁ ἔπαινος
ἔχει, τὸ ὁρῶντα τοιοῦτον ἄνδρα, οἷον ἑαυτόν τις μὴ ἀξιοῖ

---

*) γρ. ποιοῦν. **) ἴσ. εἰδωλοποιοῦντα — ἀφεστῶτα.
†) ἄλλ. τινὰ — ὄντα — ἀποτείνοντα. ††) ἴσ. κλάοντάς.

apud multitudinem, ſed in querulos et varios mores, quia faciles ſunt ad imitandum. Patet vero. Recte igitur eum iam reprehendemus et ex altera parte ponemus pictori reſpondere; nam in eo quod vilia fingit ad veritatem ſimilis eſt illius, et quod conſuetudo ipſi eſt cum animi parte ſimiliter affecta, et non cum optima, etiam in hoc eius ſimilis eſt; et hac quidem ratione iure iam non recipiemus eum civitate quae futura ſit bene conſtituta, quoniam hanc animi partem excitat et alit eamque corroborans perdit hanc quae rationis et conſili eſt. quemadmodum enim in civitate, quum quis improbos potentes reddit eisque civitatem committit, ſcitiores autem perdit, eodem modo etiam poëtam in imitatione verſantem dicemus pravam civitatem ſeparatim in cuiusque animo iniicere, inſipienti eius parti indulgentem, quae quidem neque maiora neque minora diſcernit, ſed eadem modo pro magnis habet modo pro parvis, ſimulacra fingentem, a vero autem ſane longe remotum. Sane quidem.

Nondum autem poëſin in eo quod maximum eſt accuſavimus; hoc enim quod etiam ad modeſtos valet depravandos, perpaucis quibusdam exceptis, graviſſimum ſane. Quidni, ſiquidem hoc committit? Accipe et perpende. etenim optimos noſtrûm audientes Homerum vel etiam alium quem tragicorum imitantem aliquos heroum in luctu verſantes longasque lamentationes proferentes vel etiam plorantes et plangentes, ſcis gaudio affici, ſe dedentes ſequi et condoleſcentes, idque ſerio, et ſtudioſe laudare ut bonum poëtam quicumque nos quam maxime ita afficiat. Scio: quidni? Quando vero aliquis noſtrûm in propriam quandam aegritudinem inciderit, animadvertis eum in contrario ſe iactare, ſi poſſit tranquillus eſſe ſibique temperare, quippe hoc virile exiſtimantem, illud vero quod tum laudabamus muliebre. Animadverto, inquit. Num igitur, inquam, recte habet haec laudatio, ſi quis eiusmodi virum videns, qua-

εἶναι, ἀλλ' αἰσχύνοιτο ἄν, μὴ βδελύττεσθαι, ἀλλὰ χαίρειν τε καὶ ἐπαινεῖν; Οὐ μὰ τὸν Δί', ἔφη, οὐκ εὐλόγῳ ἔοικεν.
* Ναί, ἦν δ' ἐγώ, εἰ ἐκείνῃ γ' αὐτὸ σκοποίης. Πῇ; Εἰ ἐνθυ- 606
μοῖο ὅτι τὸ βίᾳ κατεχόμενον τότε ἐν ταῖς οἰκείαις ξυμφοραῖς καὶ πεπεινηκὸς τοῦ δακρῦσαί τε καὶ ἀποδύρασθαι ἱκανῶς καὶ ἀποπλησθῆναι, φύσει ὂν τοιοῦτον οἷον τούτων ἐπιθυμεῖν, τότ' ἐστὶ τοῦτο τὸ ὑπὸ τῶν ποιητῶν πιμπλάμενον καὶ χαῖρον, τὸ δὲ φύσει βέλτιστον ἡμῶν, ἅτε οὐχ ἱκανῶς πεπαιδευμένον λόγῳ οὐδὲ ἔθει, ἀνίησι τὴν φυλακὴν τοῦ θρηνώδους τούτου, ἅτε ἀλλότρια * πάθη θεωροῦν καὶ ἑαυ- B
τῷ οὐδὲν αἰσχρὸν ὄν, εἰ ἄλλος ἀνὴρ ἀγαθὸς φάσκων εἶναι ἀκαίρως πενθεῖ, τοῦτον ἐπαινεῖν καὶ ἐλεεῖν, ἀλλ' ἐκεῖνο κερδαίνειν ἡγεῖται, τὴν ἡδονήν, καὶ οὐκ ἂν δέξαιτο αὐτῆς στερηθῆναι καταφρονήσας ὅλου τοῦ ποιήματος· λογίζεσθαι γάρ, οἶμαι, ὀλίγοις τισὶ μέτεστιν ὅτι ἀπολαύειν *) ἀνάγκη ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων εἰς τὰ οἰκεῖα· θρέψαντα γὰρ ἐν ἐκείνοις ἰσχυρὸν τὸ ἐλεεινὸν **) οὐ ῥᾴδιον ἐν τοῖς αὑτοῦ πάθεσι κατέχειν. Ἀληθέστατα, * ἔφη. Ἆρ' οὖν οὐχ ὁ αὐτὸς C
λόγος καὶ περὶ τοῦ γελοίου; ὅ τι ἂν αὐτὸς αἰσχύνῃ ***) γελωτοποιῶν, ἐν μιμήσει δὲ κωμῳδικῇ ἢ καὶ ἰδίᾳ ἀκούων σφόδρα χαρῇς καὶ μιμήσῃ †), ταὐτὸν ποιεῖς ὅπερ ἐν τοῖς ἐλέοις. ὃ γὰρ τῷ λόγῳ αὖ κατεῖχες ἐν σαυτῷ βουλόμενον γελωτοποιεῖν, φοβούμενος δόξαν βωμολοχίας, τότ' αὖ ἀνίης, καὶ ἐκεῖ νεανικὸν ποιήσας ἔλαθες πολλάκις ἐν τοῖς οἰκείοις ἐξενεχθεὶς ὥστε κωμῳδοποιὸς γενέσθαι. Καὶ μάλα, ἔφη. * Καὶ περὶ ἀφροδισίων δὴ καὶ θυμοῦ καὶ περὶ πάν- D
των τῶν ἐπιθυμητικῶν τε καὶ λυπηρῶν καὶ ἡδέων ἐν τῇ ψυχῇ, ἃ δή φαμεν πάσῃ πράξει ἡμῖν ἕπεσθαι, ὅτι ††) τοιαῦτα ἡμᾶς ἡ ποιητικὴ μίμησις ἐργάζεται· τρέφει γὰρ ταῦτα ἄρδουσα δέον αὐχμεῖν, καὶ ἄρχοντα ἡμῖν καθίστησι δέον ἄρχεσθαι αὐτά, ἵνα βελτίους τε καὶ εὐδαιμονέστεροι ἀντὶ χειρόνων καὶ ἀθλιωτέρων γιγνώμεθα. Οὐκ ἔχω ἄλλως φάναι, ἦ δ' ὅς. Οὐκοῦν, εἶπον, ὦ Γλαύκων, ὅταν * Ὁμήρου E

*) ἴσ. ἀπολαβεῖν. **) ἴσ. ἐλεινόν. ***) ἄλλ. αἰσχύνοιο.
†) ἄλλ. καὶ μισήσῃ ὡς πονηρά ἴσ. γελωτοποιῶν καὶ μισῇς ὡς πονηρά, ἐν μιμήσει — χαρῇς, ταὐτὸν ποιεῖς κτλ. ††) ἴσ. τά. ἢ· ταὐτὰ ταῦτα.

lem se ipsum esse nollet, sed se puderet, non detestatur, sed gaudet et probat? Haudquaquam hercle, inquit, rationi consentaneum est. Etiam, inquam, si ita id consideres. Quomodo? Si reputes id quod vi tum repressum fuerit in propriis calamitatibus et concupiverit flere, lamentari satis et expleri, quippe quod natura sit eiusmodi quod illa appetat, id tum esse illud quod a poëtis impleatur et gaudio cumuletur, partem vero nostri natura optimam, quippe non satis institutam ratione et more, remittere custodiam flebilis illius, quoniam alienos casus spectet ipsique non turpe videatur, si alius vir bonum se esse prae se ferens immoderate maereat, hunc laudare eiusque misereri, sed voluptatem se lucrari existimet nec voluerit ea privari contempto universo carmine; in perpaucos enim, opinor, cadit ut reputent fieri non posse quin aliena in nostra transferamus; neque enim qui in illis miserationem aluit et confirmavit, is facile eam potest in suis ipse fortunis reprimere. Verissime, inquit. Nonne eadem est ridiculi ratio? in omnibus enim quae risus movendi causa te facere pudet, et quae ut prava odisti, in imitatione vero comica vel etiam privatim magna cum voluptate audis, idem facis quod in miseratione. quod enim ratione itidem cohibuisti in te appetens illud quidem risus concitandi, veritus famam scurrilis dicacitatis, id tum remittis, et, quum ibi id corroboraveris, saepenumero insciens in eis quae ipse facis adeo abriperis ut comicum te praebeas. Sane quidem, inquit. Etiam quod ad amorem attinet et excandescentiam omnesque cupiditates, dolores et voluptates in animo, quae quidem dicimus quamque nobis actionem sequi, idem nobis poëtica imitatio efficit: alit enim illa atque rigat quum oporterent arescere, et rectores nobis imponit quum oporterent regi, ut meliores ac beatiores e deterioribus et miserioribus evaderemus. Non habeo aliter dicere, inquit. Itaque, inquam, Glauco, quando Homeri laudatores offendis di-

ἐπαινέταις ἐντύχῃς λέγουσιν ὡς τὴν Ἑλλάδα πεπαίδευκεν οὗτος ὁ ποιητὴς καὶ πρὸς διοίκησίν τε καὶ παιδείαν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων ἄξιος *) ἀναλαβόντι μανθάνειν τε καὶ κατὰ τοῦτον τὸν ποιητὴν πάντα τὸν αὑτοῦ βίον κατασκευασάμενον ζῆν, * φιλεῖν μὲν χρὴ καὶ ἀσπάζεσθαι ὡς ὄντας 607
βελτίστους εἰς ὅσον δύνανται, καὶ ξυγχωρεῖν Ὅμηρον ποιητικώτατον εἶναι καὶ πρῶτον τῶν τραγῳδοποιῶν, εἰδέναι δὲ ὅτι ὅσον μόνον ὕμνους θεοῖς καὶ ἐγκώμια τοῖς ἀγαθοῖς **) ποιήσεως παραδεκτέον εἰς πόλιν, εἰ δὲ τὴν ἡδυσμένην μοῦσαν παραδέξει ἐν μέλεσιν ἢ ἔπεσιν, ἡδονή σοι καὶ λύπη ἐν τῇ πόλει βασιλεύσετον ἀντὶ νόμου τε καὶ τοῦ κοινῇ ἀεὶ δόξαντος εἶναι βελτίστου λόγου ***). Ἀληθέστατα, ἔφη.

* Ταῦτα δή, ἔφην, ἀπολελογήσθω ἡμῖν ἀναμνησθεῖσι B
περὶ ποιήσεως, ὅτι εἰκότως ἄρα τότε αὐτὴν ἐκ τῆς πόλεως ἀπεστέλλομεν τοιαύτην οὖσαν· ὁ γὰρ λόγος ἡμᾶς ᾕρει. προσείπωμεν δὲ αὐτῇ, μὴ καί τινα σκληρότητα ἡμῶν καὶ ἀγροικίαν καταγνῷ, ὅτι παλαιὰ μέν τις διαφορὰ φιλοσοφίᾳ τε καὶ ποιητικῇ· καὶ γὰρ ἡ λακέρυζα πρὸς δεσπότην †) κύων ἐκείνη κραυγάζουσα καὶ μέγας ἐν ἀφρόνων κενεαγορίαισι καὶ ὁ τῶν διὰ ††) σοφῶν * ὄχλος C
κρατῶν καὶ οἱ λεπτῶς μεριμνῶντες, ὅτι ἄρα πένονται καὶ †††) ἄλλα μυρία σημεῖα παλαιᾶς ἐναντιώσεως τούτων. ὅμως δὲ εἰρήσθω ὅτι ἡμεῖς γε, εἴ τινα ἔχοι λόγον εἰπεῖν ἡ πρὸς ἡδονὴν ποιητικὴ καὶ ἡ μίμησις, ὡς χρὴ αὐτὴν εἶναι ἐν πόλει εὐνομουμένῃ, ἄσμενοι ἂν καταδεχοίμεθα, ὡς ξύνισμέν γε ἡμῖν αὐτοῖς κηλουμένοις ὑπ᾽ αὐτῆς. ἀλλὰ γὰρ τὸ δοκοῦν ἀληθὲς οὐχ ὅσιον προδιδόναι. ἦ γάρ, ὦ φίλε, οὐ κηλεῖ ὑπ᾽ αὐτῆς καὶ σύ, καὶ μάλιστα * ὅταν δι᾽ D
Ὁμήρου θεωρῇς αὐτήν; Πολύ γε. Οὐκοῦν δικαία ἐστὶν οὕτω κατιέναι ἀπολογησομένη ἢ ἐν μέλει ἤ τινι ἄλλῳ μέτρῳ; Πάνυ μὲν οὖν. Δοῖμεν δέ γέ που ἂν καὶ τοῖς προστάταις αὐτῆς, ὅσοι μὴ ποιητικοί, φιλοποιηταὶ δέ, ἄνευ μέτρου λόγον ὑπὲρ αὐτῆς εἰπεῖν, ὡς οὐ μόνον ἡδεῖα, ἀλλὰ καὶ ὠφε-

---

*) γρ. ἄξιον.
**) γρ. τῆς ἀγαθῆς.
***) ἴσ. βελτίστου.
†) ἄλλ. δεσπόταν.
††) ἄλλ. Δία.
†††) ἴσ. μεριμνῶντες, καί.

centes Graeciam instituisse hunc poëtam et ad rerum humanarum administrationem atque institutionem dignum esse quem repetita lectione ediscamus et quem poëtam sequentes universam vitam constituamus, diligere quidem eos te oportet et amore amplecti, quippe qui quam possint optimi sint, et concedere Homerum maxime poëticum esse et primum tragicorum, sciendum autem esse carmina tantum in laudem deorum composita bonorumque praedicationes de poësi recipienda esse in civitatem, sin autem conditam musam receperis lyricam vel epicam, voluptatem et dolorem in urbe regnatura esse pro lege eoque quod communis sententia optimum quidque esse declaraverit. Verissime, inquit.

Haec igitur, inquam, defensionis causa a nobis recordantibus exposita sunto de poësi, iure videlicet nos eam tum a civitate amandasse, quia talis sit; ratio enim nos edocuit. alloquamur autem eam, ut ne de asperitate quadam et rusticitate nos accuset, quia vetus philosophiae inimicitia intercesserit cum poësi; etenim *allatrans dominum canis* ille *clamosus* et *magnus in dementium vaniloquentiis* et *sapientium turba dominans* et *subtiliter meditantes* [quod pauperes sunt] et alia innumerabilia signa veteris horum inimicitiae. attamen dictum esto nos quidem, si rationem posset afferre poësis ad voluptatem spectans et imitatio cur esse deberet in civitate bene instituta, libenter eam recepturos esse, quum nobis conscii simus quanto nos opere delectaverit. at enim quod videtur verum esse nefas prodere. nonne te quoque, amice, voluptate perfundit idque maxime quum per Homerum eam spectas? Sane quidem. Nonne par est eam descendere causam dicturam vel in carmine vel alio quopiam metro? Etiam. Potestatem autem faciemus etiam praefectis eius, quicumque non poëtici, at poëtarum amici sunt, orationis metri legibus non adstrictae pro ea habendae ut probent non solum iucun-

λίμη πρὸς τὰς πολιτείας καὶ τὸν βίον τὸν ἀνθρώπινόν ἐστι·
καὶ εὐμενῶς ἀκουσόμεθα· κερδανοῦμεν γάρ που, ἐὰν μὴ
μόνον ἡδεῖα * φανῇ, ἀλλὰ καὶ ὠφελίμη. Πῶς δ' οὐ μέλ- E
λομεν, ἔφη, κερδαίνειν; Εἰ δέ γε μή, ὦ φίλε ἑταῖρε, ὥςπερ
οἵ ποτέ του *) ἐρασθέντες, ἐὰν ἡγήσωνται μὴ ὠφέλιμον εἶναι
τὸν ἔρωτα, βίᾳ μέν, ὅμως δὲ ἀπέχονται, καὶ ἡμεῖς οὕτω, διὰ
τὸν ἐγγεγονότα μὲν ἔρωτα τῆς τοιαύτης ποιήσεως ὑπὸ τῆς
τῶν καλῶν πολιτειῶν τροφῆς, * εὖνοι μὲν ἐσόμεθα φανῆ- 608
ναι αὐτὴν ὡς βελτίστην καὶ ἀληθεστάτην, ἕως δ' ἂν μὴ οἵα
τ' ᾖ ἀπολογήσασθαι, ἀκροασόμεθ' αὐτῆς ἐπᾴδοντες ἡμῖν αὐ-
τοῖς τοῦτον τὸν λόγον ὃν ἐλέγομεν **) καὶ ταύτην τὴν ἐπῳ-
δήν, εὐλαβούμενοι πάλιν ἐμπεσεῖν εἰς τὸν παιδικόν τε καὶ
τὸν τῶν πολλῶν ἔρωτα. αἰσθόμεθα ***) δ' οὖν ὡς οὐ σπου-
δαστέον ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ποιήσει ὡς ἀληθείας τε ἁπτομένῃ
καὶ σπουδαίᾳ, ἀλλ' εὐλαβητέον αὐτὴν ὂν τῷ ἀκροωμένῳ,
περὶ τῆς * ἐν αὑτῷ πολιτείας δεδιότι, καὶ νομιστέα ἅπερ B
εἰρήκαμεν περὶ ποιήσεως. Παντάπασιν, ἦ δ' ὅς, ξύμφημι.
Μέγας γάρ, ἔφην, ὁ ἀγών, ὦ φίλε Γλαύκων, μέγας, οὐχ
ὅσος δοκεῖ, τὸ χρηστὸν ἢ κακὸν γενέσθαι· ὥςτε οὔτε τιμῇ
ἐπαρθέντα οὔτε χρήμασιν οὔτε ἀρχῇ οὐδεμιᾷ οὐδέ γε ποιη-
τικῇ ἄξιον ἀμελῆσαι δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς.
Ξύμφημί σοι, ἔφη, ἐξ ὧν διεληλύθαμεν· οἶμαι δὲ καὶ ἄλλον
ὁντινοῦν.

* Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ, τά γε μέγιστα ἐπίχειρα ἀρετῆς C
καὶ προκείμενα ἆθλα οὐ διεληλύθαμεν. Ἀμήχανόν τι, ἔφη,
λέγεις μέγεθος, εἰ τῶν εἰρημένων μείζω ἐστὶν ἄλλα. Τί δ'
ἄν, ἦν δ' ἐγώ, ἔν γε ὀλίγῳ χρόνῳ μέγα γένοιτο; πᾶς γὰρ
οὗτός γε ὁ ἐκ παιδὸς μέχρι πρεσβύτου χρόνος πρὸς τὸν πάν-
τα †) ὀλίγος πού τις ἂν εἴη. Οὐδὲν μὲν οὖν, ἔφη. Τί
οὖν ††); οἴει ἀθανάτῳ πράγματι ὑπὲρ τοσούτου δεῖν χρόνου
ἐσπουδακέναι, ἀλλ' οὐχ * ὑπὲρ τοῦ παντός; Οἶμαι ἔγωγ', D
ἔφη· ἀλλὰ τί τοῦτο λέγεις; Οὐκ ᾔσθησαι, ἦν δ' ἐγώ, ὅτι

---

*) γρ. ποτέ που. **) ἄλλ. λέγομεν.
***) ἴσ. ᾐσθήμεθα. †) γρ. πρὸς πάντα.
††) γρ. γοῦν.

dam; verum etiam utilem eam esse ad civitates vitamque humanam; et benivole audiemus; lucrum enim sane faciemus, si non iucunda solum reperiatur, sed etiam utilis. Quidni futurum sit, inquit, ut lucrum faciamus? Aliter, care amice, quemadmodum qui aliquando amore quempiam amplexi sunt, si existiment non utilem esse hunc amorem, quamvis aegre, se abstinent, ita nos quoque, propter huius poësis amorem quem pulchrarum civitatum institutio nobis iniecit, benivole quidem accipiemus reperiri eam quam optimam et verissimam, quamdiu autem nequeat se defendere, eam audiemus hanc nobismet ipsis orationem quam exposuimus hancque cantionem adhibentes quippe caventes ne rursus incidamus in puerilem et multitudinis amorem. cognitum igitur habemus non incumbendum esse in huiusmodi poësin tamquam veritatem attingentem et seriam, sed cautionem esse adhibendam auditori, de interiore sua civitate timenti, et ita sentiendum ut exposuimus de poësi. Prorsus, inquit, assentior. Magnum enim, inquam, certamen, o care Glauco, magnum, non quantum videtur, bonum aut malum exsistere; quocirca neque honore elatum neque pecunia neque imperio ullo neque poësi par est quemquam negligere iustitiam reliquamque virtutem. Assentior tibi, inquit, ex eis quae exposuimus; arbitror vero etiam alium quemvis.

Attamen, inquam, maximas virtutis mercedes ac praemia proposita non commemoravimus. Incredibilem quandam, inquit, dicis magnitudinem, si supra dictis maiora exstant alia. Quid vero, inquam, in parvo tempore magnum erit? omne enim hoc a puero ad senem tempus cum universo collatum exiguum sine dubio erit. Nihil sane, inquit. Quid igitur? num censes rem immortalem propter tam breve oportere tempus anniti, et non propter universum? Arbitror equidem, inquit; sed quid hoc dicis? Nonne perspectum habes, inquam,

ἀθάνατος ἡμῶν ἡ ψυχὴ καὶ οὐδέποτε ἀπόλλυται; Καὶ ὃς ἐμ-
βλέψας μοι καὶ θαυμάσας εἶπε Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε· σὺ δὲ
τοῦτ' ἔχεις λέγειν; Εἰ μὴ ἀδικῶ γ', ἔφην· οἶμαι δὲ καὶ σύ·
οὐδὲν γὰρ χαλεπόν. Ἔμοιγ', ἔφη· σοῦ δ' ἂν ἡδέως ἀκού-
σαιμι τὸ οὐ χαλεπὸν τοῦτο. Ἀκούοις ἄν, ἦν δ' ἐγώ.
Λέγε μόνον, ἔφη.

Ἀγαθόν τι, εἶπον, καὶ κακὸν καλεῖς; Ἔγωγε. * Ἆρ' E
οὖν ὥςπερ ἐγὼ περὶ αὐτῶν διανοεῖ; Τὸ ποῖον; Τὸ μὲν
ἀπολλύον καὶ διαφθεῖρον πᾶν τὸ κακὸν εἶναι, τὸ δὲ σῶζον
καὶ ὠφελοῦν τὸ ἀγαθόν. Ἔγωγ', ἔφη. Τί δέ; κακὸν ἑκά-
στῳ τι καὶ ἀγαθὸν λέγεις; οἷον ὀφθαλμοῖς * ὀφθαλμίαν 609
καὶ ξύμπαντι τῷ σώματι νόσον, σίτῳ τε ἐρυσίβην, σηπεδόνα
τε ξύλοις, χαλκῷ δὲ καὶ σιδήρῳ ἰόν, καὶ ὅπερ λέγω, σχεδὸν
πᾶσι ξύμφυτον ἑκάστῳ κακόν τε καὶ νόσημα. Ἔγωγ', ἔφη.
Οὐκοῦν ὅταν τῷ τι τούτων προςγένηται, πονηρόν τε ποιεῖ
ᾧ προςεγένετο καὶ τελευτῶν ὅλον διέλυσε καὶ ἀπώλεσεν;
Πῶς γὰρ οὔ; Τὸ ξύμφυτον ἄρα κακὸν ἑκάστου καὶ ἡ πο-
νηρία ἕκαστον ἀπόλλυσιν, ἢ εἰ μὴ τοῦτο ἀπολεῖ, οὐκ ἂν
ἄλλο γε αὐτὸ ἔτι * διαφθείρειεν· οὐ γὰρ τό γε ἀγαθὸν μή B
ποτέ τι ἀπολέσῃ, οὐδὲ αὖ τὸ μήτε κακὸν μήτε ἀγαθόν.
Πῶς γὰρ ἄν; ἔφη. Ἐὰν ἄρα τι τῶν ὄντων εὑρίσκωμεν ᾧ
ἔστι μέν τι κακὸν ὃ ποιεῖ αὐτὸ μοχθηρόν, τοῦτο μέντοι
οὐχ οἷόν τε αὐτὸ λύειν ἀπολλύον, οὐκ ἤδη εἰσόμεθα ὅτι
τοῦ πεφυκότος οὕτως ὄλεθρος οὐκ ἦν; Οὕτως, ἔφη, εἰκός.
Τί οὖν; ἦν δ' ἐγώ· ψυχῇ ἆρ' οὐκ ἔστιν ὃ ποιεῖ αὐτὴν
κακήν; Καὶ μάλ', ἔφη, ἃ νῦν δὴ διῇμεν πάντα, ἀδικία τε
καὶ * ἀκολασία καὶ δειλία καὶ ἀμαθία. Ἦ οὖν τι τούτων C
αὐτὴν διαλύει τε καὶ ἀπόλλυσι; καὶ ἐννόει μὴ ἐξαπατηθῶ-
μεν οἰηθέντες τὸν ἄδικον ἄνθρωπον καὶ ἀνόητον, ὅταν λη-
φθῇ ἀδικῶν, τότε ἀπολωλέναι ὑπὸ τῆς ἀδικίας, πονηρίας
οὔσης ψυχῆς. ἀλλ' ὧδε ποίει *)· ὥςπερ σῶμα ἡ σώματος
πονηρία νόσος οὖσα τήκει καὶ διόλλυσι καὶ ἄγει εἰς τὸ μηδὲ
σῶμα εἶναι, καὶ ἃ νῦν δὴ ἐλέγομεν ἅπαντα ὑπὸ τῆς οἰκείας

---

*) ἴσ. νόει.

immortalem esse animum nostrum nec umquam interire? Tum ille in me intuens et admirans Haudquaquam hercle, inquit, equidem; tu autem hoc habes dicere? Nisi iniuste facio, inquam; arbitror vero etiam te; nihil enim difficile. Mihi sane, inquit; ex te autem libenter audierim hoc non difficile. Audies, inquam. Dic modo, inquit.

Bonum aliquid, inquam, et malum appellas? Equidem. Num igitur ita ut ego de eis sentis? Quomodo? Perdens et corrumpens omne malum esse, servans vero et iuvans bonum. Ego vero, inquit. Quid? malum cuique quid et bonum dicis? velut oculis lippitudinem et universo corpori morbum, frumento robiginem, putredinem lignis, aeri et ferro aeruginem, et quod dico fere omnibus innatum cuique malum et morbum. Ego vero, inquit. Nonne quando alicui horum quid accedit, pravum id efficit cui accedit et ad extremum totum dissolvit et perdit? Quidni? Insitum ergo cuique malum et pravitas quidque perdit, aut nisi hoc perdet, iam non aliud id corrumpet; neque enim id quod bonum est umquam aliquid perdet, nec id quod neque malum neque bonum est. Quî enim potest? inquit. Si quid igitur in rerum natura exstat cui malum aliquod est quod pravitatem ei iniicit, neque tamen potest ipsum solvere atque perdere, nonne iam sciemus eius rei natura ita comparatae non esse interitum? Ita, inquit, consentaneum est. Quid igitur? inquam; animone nihil est quod pravum eum efficiat? Admodum, inquit, quae modo commemoravimus omnia, iniustitia et incontinentia et ignavia et inscitia. Num igitur horum quid eum dissolvit ac perdit? at reputa ne decipiamur arbitrantes iniustum hominem atque insipientem, quum deprehendatur in facinore, tum perire ab iniustitia, quippe animi pravitate, sed ita specta: quemadmodum corpus pravitas corporis qui morbus est liquefacit et perdit et eo adducit ut ne corpus quidem sit, et quae supra di-

κακίας, τῷ προςκαθῆσθαι καὶ * ἐνεῖναι διαφθειρούσης, εἰς D
τὸ μὴ εἶναι ἀφικνεῖται· οὐχ οὕτως; Ναί. Ἴθι δή, καὶ ψυχὴν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον σκόπει· ἆρα ἐνοῦσα ἐν αὐτῇ ἀδικία καὶ ἡ ἄλλη κακία τῷ ἐνεῖναι καὶ προςκαθῆσθαι φθείρει αὐτὴν καὶ μαραίνει, ἕως ἂν εἰς θάνατον ἀγαγοῦσα τοῦ σώματος χωρίσῃ; Οὐδαμῶς, ἔφη, τοῦτό γε. Ἀλλὰ μέντοι ἐκεῖνό γε ἄλογον, ἦν δ' ἐγώ, τὴν μὲν ἄλλου πονηρίαν ἀπολλύναι τι, τὴν δὲ αὐτοῦ μή. Ἄλογον. Ἐννόει γάρ, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων, * ὅτι οὐδ' ὑπὸ τῆς τῶν σιτίων E
πονηρίας, ἣ *) ἂν ᾖ αὐτῶν ἐκείνων, εἴτε παλαιότης εἴτε σαπρότης εἴτε ἡτιςοῦν οὖσα, οὐκ οἰόμεθα δεῖν σῶμα ἀπόλλυσθαι, ἀλλ' ἐὰν μὲν ἐμποιῇ ἡ αὐτῶν πονηρία **) τῷ σώματι σώματος μοχθηρίαν, φήσομεν αὐτὸ δι' ἐκεῖνα ὑπὸ τῆς αὑτοῦ κακίας νόσου οὔσης ἀπολωλέναι, ὑπὸ δὲ σιτίων πονηρίας ἄλλων ὄντων ἄλλο * ὂν τὸ σῶμα, ὑπ' ἀλλοτρίου 610
κακοῦ μὴ ἐμποιήσαντος τὸ ἔμφυτον κακόν, οὐδέποτε ἀξιώσομεν διαφθείρεσθαι. Ὀρθότατα, ἔφη, λέγεις. Κατὰ τὸν αὐτὸν τοίνυν λόγον, ἦν δ' ἐγώ, ἐὰν μὴ σώματος πονηρία ψυχῇ ψυχῆς***) πονηρίαν ἐμποιῇ, μή ποτε ἀξιῶμεν ὑπ' ἀλλοτρίου κακοῦ ἄνευ τῆς ἰδίας πονηρίας ψυχὴν ἀπόλλυσθαι, τῷ ἑτέρου κακῷ ἕτερον. Ἔχει γάρ, ἔφη, λόγον. Ἢ τοίνυν ταῦτα ἐξελέγξωμεν ὅτι οὐ καλῶς λέγομεν, ἤ, ἕως ἂν * ᾖ B
ἀνέλεγκτα, μή ποτε φῶμεν ὑπὸ πυρετοῦ μηδ' αὖ ὑπ' ἄλλης νόσου μηδ' αὖ σφαγῆς †), μηδ' εἴ τις ὅτι σμικρότατα ὅλον τὸ σῶμα κατατέμοι, ἕνεκα τούτων μηδὲν μᾶλλόν ποτε ψυχὴν ἀπόλλυσθαι, πρὶν ἄν τις ἀποδείξῃ ὡς διὰ ταῦτα τὰ παθήματα τοῦ ††) σώματος αὐτὴ ἐκείνη ἀδικωτέρα καὶ ἀνοσιωτέρα γίγνεται. ἀλλοτρίου δὲ κακοῦ ἐν ἄλλῳ γιγνομένου, τοῦ δὲ ἰδίου ἑκάστῳ μὴ ἐγγιγνομένου, μήτε ψυχὴν μήτε ἄλλο μηδὲν * ἐῶμεν φάναι τινὰ ἀπόλλυσθαι. Ἀλλὰ μέντοι, C
ἔφη, τοῦτό γε οὐδείς ποτε δείξει, ὡς τῶν ἀποθνησκόντων ἀδικώτεραι αἱ ψυχαὶ διὰ τὸν θάνατον γίγνονται. Ἐὰν δέ γέ τις, ἔφην ἐγώ, ὁμόσε τῷ λόγῳ τολμᾷ ἰέναι καὶ λέγειν

*) γρ. ἡ. **) γρ. ἡ αὐτ. πονηρία τῶν σιτίων.
***) γρ. πονηρία ψυχῆς. †) ἀλλ. ὑπὸ σφαγῆς.
††) γρ. τὰ τοῦ.

ximus omnia per insitam pravitatem, quae obsidendo et inhaerendo corrumpit, eo perveniunt ut nec sint; nonne ita? Etiam. Age dum, etiam animum eadem ratione considera: num iniustitia quae in eo inest et reliqua pravitas inhaerendo et obsidendo eum corrumpit et consumit, dum ad mortem eum perducens a corpore separet? Nequaquam, inquit, hoc. At vero illud non est consentaneum, inquam, alius quidem rei pravitatem perdere aliquid, propriam autem non perdere. Non est consentaneum. Cogita enim, inquam, Glauco, nec ciborum pravitate, quaecumque eorum ipsorum sit, sive vetustas sive putredo sive alia quaecumque, nos putare pereundum esse corpori, sed, si illorum pravitas corpori iniiciat corporis vitium, dicemus id per illos suo ipsum vitio qui morbus sit perire, ciborum autem pravitate qui diversi sint corpus quod diversum sit, id est, alieno malo quod non iniiciat insitum malum, numquam censebimus corrumpi. Rectissime, inquit, dicis. Eadem igitur ratione, inquam, si corporis vitium animo non iniicit animi vitium, numquam censeamus alieno malo sine propria pravitate animum perire, quippe diversum rei diversae malo. Consentaneum vero est, inquit. Aut igitur haec convincamus non recte nos sumere, aut, quoad non sunt convicta, numquam dicamus febri vel alio morbo neque etiam caede, neque si quis in partes quam minutissimas totum corpus secet, iccirco animum perire, priusquam aliquis probaverit per has corporis affectiones ipsum illum iniustiorem et improbiorem exsistere. alieno autem malo in alio exsistente, proprio vero cuiusque non inhaerente, neque animum neque aliud quid sinamus dicere quemquam perire. At vero, inquit, hoc quidem nemo umquam ostendet, morientium animos iniustiores per mortem evadere. Si quis autem, inquam, orationem nostram conabitur ado-

ὡς πονηρότερος καὶ ἀδικώτερος γίγνεται ὁ ἀποθνήσκων,
ἵνα δὴ μὴ ἀναγκάζηται ἀθανάτους τὰς ψυχὰς ὁμολογεῖν,
ἀξιώσομέν που, εἰ ἀληθῆ λέγει ὁ ταῦτα λέγων, τὴν ἀδι-
κίαν εἶναι θανάσιμον τῷ ἔχοντι ὥςπερ νόσον, καὶ ὑπ' * αὐ- D
τοῦ τοῦ *) ἀποκτιννύντος τῇ ἑαυτοῦ **) φύσει ἀποθνήσκειν
τοὺς λαμβάνοντας αὐτό, τοὺς μὲν μάλιστα θᾶττον, τοὺς δὲ
ἧττον σχολαίτερον, ἀλλὰ μή, ὥςπερ νῦν, διὰ τούτου ὑπ'
ἄλλων δίκην ἐπιτιθέντων ***) ἀποθνήσκουσιν οἱ ἄδικοι. Μὰ
Δία, ἦ δ' ὅς, οὐκ ἄρα πάνδεινον φανεῖται ἡ ἀδικία, εἰ
θανάσιμον ἔσται τῷ λαμβάνοντι (ἀπαλλαγὴ γὰρ ἂν εἴη κα-
κῶν), ἀλλὰ μᾶλλον οἶμαι αὐτὴν φανήσεσθαι πᾶν τοὐναντίον
τοὺς ἄλλους ἀποκτιννῦσαν, εἴπερ οἷόν τε, * τὸν δ' ἔχοντα E
καὶ μάλα ζωτικὸν παρέχουσαν, καὶ πρός γε †) τῷ ζωτικῷ
ἄγρυπνον· οὕτω πόῤῥω που, ὡς ἔοικεν, ἐσκήνωται ††) τοῦ
θανάσιμος εἶναι. Καλῶς, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις· ὁπότε γὰρ
δὴ μὴ ἱκανὴ ἥ γε οἰκεία πονηρία καὶ τὸ οἰκεῖον κακὸν
ἀποκτεῖναι καὶ ἀπολέσαι ψυχήν, σχολῇ τό γε ἐπ' ἄλλου
ὀλέθρῳ τεταγμένον κακὸν ψυχὴν ἤ τι ἄλλο ἀπολεῖ, πλὴν
ἐφ' ᾧ τέτακται. Σχολῇ γ', ἔφη, ὥς γε τὸ εἰκός. Οὐκοῦν,
ὁπότε μηδ' ὑφ' ἑνὸς ἀπόλλυται κακοῦ, μήτε οἰκείου μήτε
ἀλλοτρίου, * δῆλον ὅτι ἀνάγκη αὐτὸ ἀεὶ ὂν εἶναι, εἰ δ' 611
ἀεὶ ὄν, ἀθάνατον. Ἀνάγκη, ἔφη.

Τοῦτο μὲν τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, οὕτως ἐχέτω· εἰ δ' ἔχει,
ἐννοεῖς ὅτι ἀεὶ ἂν εἶεν αἱ αὐταί· οὔτε γὰρ ἄν που ἐλάτ-
τους γένοιντο μηδεμιᾶς ἀπολλυμένης, οὔτε αὖ πλείους· εἰ
γάρ ὁτιοῦν τῶν ἀθανάτων πλέον γίγνοιτο, οἶσθ' ὅτι ἐκ τοῦ
θνητοῦ ἂν γίγνοιτο καὶ πάντα ἂν εἴη τελευτῶντα ἀθάνατα.
Ἀληθῆ λέγεις. Ἀλλ', ἦν δ' ἐγώ, μήτε τοῦτο οἰώμεθα (ὁ
γὰρ λόγος οὐκ ἐάσει), μήτε * γε αὖ τῇ ἀληθεστάτῃ φύσει B
τοιοῦτον εἶναι ψυχὴν ὥςτε πολλῆς ποικιλίας καὶ ἀνομοιό-
τητός τε καὶ διαφορᾶς γέμειν αὐτὸ πρὸς αὐτό. Πῶς λέγεις;
ἔφη. Οὐ ῥάδιον, ἦν δ' ἐγώ, ἀΐδιον εἶναι ξύνθετόν τε ἐκ
πολλῶν καὶ μὴ τῇ καλλίστῃ κεχρημένον ξυνθέσει, ὡς νῦν

*) ἄλλ ὑπ' αὐτοῦ τούτου. ἴσ. ὑπὸ τούτου τοῦ. ἢ ὑπ αὐτοῦ τούτου τοῦ. **) ισ. αὐτοῦ.
***) γρ. ἐπιθέντων. †) ἄλλ. πρός γ' ἔτι.
††) ἄλλ. ἐσκήνηται.

riri et dicere improbiorem et iniustiorem exsistere morientem, ne videlicet cogatur concedere immortales esse animos, contendemus, ni fallor, si vera dicat qui haec dicat, iniustitiam mortem afferre ei qui eam habeat tamquam morbum, et per ipsum hoc quod interficiat ipsiusque natura mori eos qui id accipiant, et eos quidem qui maxime, citius, qui vero minus, tardius, non, sicut nunc, propter hoc per alios poena afficientes mori iniustos. Haudquaquam igitur hercle, inquit, horribile. quid reperietur iniustitia, si mortem afferet ipsam accipienti (liberatio enim erit malorum), sed potius arbitror eam repertum iri plane e contrario reliquos interficientem, si possit, eum vero qui ipsam habeat admodum vitalem efficientem et praeterea insomnem: tam longe sane, ut patet, abest ut mortem afferat. Praeclare, inquam, dicis; quando enim propria improbitas propriumque malum non valet ad interficiendum ac perdendum animum, vix malum ad alius rei interitum destinatum animum vel aliud quid perdet praeter illud ad quod destinatum est. Vix vero, inquit, ut patet. Itaque, quando nullo perit malo, neque proprio neque alieno, liquet eum necessario semper esse, et si semper sit, immortalem. Necessario, inquit.

Hoc igitur, inquam, sic se habeto; sic autem si se habet, intelligis semper futuros esse eosdem; neque enim sane minores exsistent, nullus quum intereat, neque etiam plures; nam si quid immortalium plus evaderet, scis e mortali id evasurum esse omniaque fore ad extremum immortalia. Vera dicis. At, inquam, neque hoc arbitremur (oratio enim non permittet) neque etiam, animum e verissima natura spectatum eiusmodi esse ut multa varietate et dissimilitudine et discrepantia ad se ipse refertus sit. Quomodo dicis? inquit. Haud facile, inquam, sempiternum est compositum e multis nec optimam illam habens compositionem, qualem nunc

ἡμῖν ἐφάνη ἡ ψυχή. Οὔκουν εἰκός γε. Ὅτι μὲν τοίνυν ἀθάνατον ψυχή, καὶ ὁ ἄρτι λόγος καὶ οἱ ἄλλοι ἀναγκάσειαν ἄν· οἷον δ' ἐστὶ τῇ ἀληθείᾳ, οὐ λελωβημένον δεῖ αὐτὸ θεάσασθαι * ὑπό τε τῆς τοῦ σώματος κοινωνίας καὶ ἄλλων C κακῶν, ὥςπερ νῦν ἡμεῖς θεώμεθα, ἀλλ' οἷόν ἐστι καθαρὸν γιγνόμενον, τοιοῦτον ἱκανῶς λογισμῷ διαθεατέον, καὶ πολύ γε κάλλιον αὐτὸ εὑρήσει καὶ ἐναργέστερον δικαιοσύνας τε καὶ ἀδικίας διόψεται καὶ πάντα ἃ νῦν *) διήλθομεν. νῦν δὲ εἴπομεν μὲν ἀληθῆ περὶ αὐτοῦ, οἷον ἐν τῷ παρόντι φαίνεται, τεθεάμεθα μέντοι διακείμενον αὐτὸ ὥςπερ οἱ τὸν θαλάττιον Γλαῦκον ὁρῶντες οὐκ ἂν ἔτι * ῥᾳδίως αὐτοῦ D ἴδοιεν τὴν ἀρχαίαν φύσιν, ὑπὸ τοῦ τά τε παλαιὰ τοῦ σώματος μέρη τὰ μὲν ἐκκεκλάσθαι, τὰ δὲ ξυντετρίφθαι καὶ πάντως λελωβῆσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἄλλα δὲ προςπεφυκέναι, ὄστρεά τε καὶ φύκια καὶ πέτρας, ὥςτε παντὶ μᾶλλον θηρίῳ ἐοικέναι ἢ οἷος ἦν φύσει. οὕτω καὶ τὴν ψυχὴν ἡμεῖς θεώμεθα διακειμένην ὑπὸ μυρίων κακῶν. ἀλλὰ δεῖ, ὦ Γλαύκων, ἐκεῖσε βλέπειν. Ποῖ; ἦ δ' ὅς. Εἰς τὴν φιλοσοφίαν * αὐτῆς, καὶ ἐννοεῖν ὧν ἅπτεται καὶ οἵων ἐφίεται E ὁμιλιῶν, ὡς ξυγγενὴς οὖσα τῷ τε θείῳ καὶ ἀθανάτῳ καὶ ἀεὶ **) ὄντι, καὶ οἵα ἂν γένοιτο τῷ τοιούτῳ πᾶσα ἐπισπομένη καὶ ὑπὸ ταύτης τῆς ὁρμῆς ἐκκομισθεῖσα ἐκ τοῦ πόντου, ἐν ᾧ νῦν ἐστί, καὶ περικρουσθεῖσα ***) πέτρας τε καὶ ὄστρεα, ἃ νῦν αὐτῇ, ἅτε γῆν ἑστιωμένῃ, * γεηρὰ καὶ 612 πετρώδη πολλὰ καὶ ἄγρια περιπέφυκεν ὑπὸ τῶν εὐδαιμόνων λεγομένων ἑστιάσεων. καὶ τότ' ἄν τις ἴδοι ****) αὐτῆς τὴν ἀληθῆ φύσιν, εἴτε πολυειδὴς εἴτε μονοειδής, εἴτε ὅπῃ ἔχει καὶ ὅπως. Νῦν δὲ τὰ ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ πάθη τε καὶ εἴδη, ὡς ἐγῷμαι, ἐπιεικῶς αὐτῆς διεληλύθαμεν. Παντάπασι μὲν οὖν, ἔφη.

Οὐκοῦν, ἦν δ' ἐγώ, τά τε ἄλλα ἀπεδυσάμεθα ἐν τῷ λόγῳ, καὶ οὐ τοὺς μισθοὺς * οὐδὲ τὰς δόξας δικαιοσύνης B ἐπηνέγκαμεν, ὥςπερ Ἡσίοδόν τε καὶ Ὅμηρον ὑμεῖς ἔφατε, ἀλλ' αὐτὸ δικαιοσύνην αὐτῇ ψυχῇ ἄριστον εὕρομεν, καὶ ποιητέον

*) ἴσ. νῦν δή. **) ἄλλ. τῷ ἀεί.
) ἴσ. παρακρουσθεῖσα. *) γρ. ἴδῃ.

nobis patuit animum habere. Minime vero consentaneum est. Itaque immortalem quidem esse animum, et prior oratio et reliquae convincent, sed si quaeris qualis sit revera, non depravatum eum oportet spectari corporis communitate aliisque malis, ut nunc eum spectamus, sed qualem se exhibet purus si est, talem satis ratione considerari, et multo eum pulchriorem invenies clariusque iustitias et iniustitias perspicies omniaque quae modo persequuti sumus. nunc autem diximus quidem vera, qualis in praesentia videatur, spectavimus tamen eum instar Glauci marini affectum, quem qui vident iam non facile spectabunt priorem eius naturam, propterea quod pristina corporis membra partim fracta, partim contrita omnique modo corrupta sunt fluctibus, alia vero accreverunt, ostreae et algae et saxa, ut cuiusque magis belluae similis sit quam qualis fuerit natura. ita etiam animum nos videmus innumerabilibus malis affectum. oportet vero, Glauco, huc spectari. Quonam? inquit. Ad eius philosophiam, et considerari quae attingat qualesque appetat consuetudines, quippe qui cognatus sit divino et immortali et sempiterno, et qualis futurus sit hoc quisque sequens et hac contentione elatus e mari, in quo nunc est, excussis saxis et ostreis, quae nunc ei, quippe qui terra pascatur, terrena et saxosa multa et fera accreverunt per epula illa quae dicuntur beata. et tum quis viderit veram eius naturam, multiformisne an uniusmodi sit an quonam modo se habeat. Nunc vero casus eius in humana vita et species, ut arbitror, satis exposuimus. Sane quidem, inquit.

Nonne igitur, inquam, cetera detraximus in oratione nostra, neque mercedes neque famam iustitiae afferentes, quemadmodum Hesiodum et Homerum vos dicebatis afferre, sed ipsam iustitiam ipsi animo optimam esse invenimus, et facienda ei esse iusta, sive habeat

εἶναι αὐτῇ τὰ δίκαια, ἐάν τ' ἔχῃ τὸν Γύγου δακτύλιον ἐάν
τε μή, καὶ πρὸς τοιούτῳ δακτυλίῳ τὴν Ἄϊδος κυνῆν; Ἀλη-
θέστατα, ἔφη, λέγεις. Ἆρ' οὖν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων,
νῦν ἤδη ἀνεπίφθονόν ἐστι πρὸς ἐκείνοις καὶ τοὺς μισθοὺς
τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῇ ἄλλῃ ἀρετῇ ἀποδοῦναι, ὅσους * τε C
καὶ οἵους τῇ ψυχῇ παρέχει παρ' ἀνθρώπων τε καὶ θεῶν,
ζῶντός τε ἔτι τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐπειδὰν τελευτήσῃ; Παν-
τάπασι μὲν οὖν, ἦ δ' ὅς. Ἆρ' οὖν ἀποδώσετέ μοι ἃ ἐδανεί-
σασθε ἐν τῷ λόγῳ; Τί μάλιστα; Ἔδωκα ὑμῖν τὸν δίκαιον
δοκεῖν ἄδικον εἶναι καὶ τὸν ἄδικον δίκαιον· ὑμεῖς γὰρ ἡγεῖ-
σθε, κἂν εἰ μὴ δυνατὸν εἴη ταῦτα λανθάνειν καὶ θεοὺς
καὶ ἀνθρώπους, ὅμως δοτέον εἶναι τοῦ λόγου ἕνεκα, ἵνα
αὐτὴ δικαιοσύνη πρὸς ἀδικίαν αὐτὴν * κριθείη· ἢ οὐ μνη- D
μονεύεις; Ἀδικοίην μέντ' ἄν, ἔφη, εἰ μή. Ἐπειδὴ τοί-
νυν, ἦν δ' ἐγώ *), κεκριμέναι εἰσίν, ἐγὼ πάλιν ἀπαιτῶ
ὑπὲρ δικαιοσύνης, ὥςπερ ἔχει δόξης καὶ παρὰ θεῶν καὶ
παρὰ ἀνθρώπων, καὶ ὑμᾶς ὁμολογεῖν περὶ αὐτῆς δοκεῖσθαι
οὕτως, ἵνα καὶ τὰ νικητήρια κομίσηται ἃ ἀπὸ τοῦ δοκεῖν
κτωμένη δίδωσι τοῖς ἔχουσιν αὐτήν, ἐπειδὴ καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ
εἶναι ἀγαθὰ διδοῦσα ἐφάνη καὶ οὐκ ἐξαπατῶσα τοὺς τῷ
ὄντι λαμβάνοντας αὐτήν. * Δίκαια, ἔφη, αἰτεῖ. Οὐκοῦν, E
ἦν δ' ἐγώ, πρῶτον μὲν τοῦτο ἀποδώσετε, ὅτι θεούς γε οὐ
λανθάνει ἑκάτερος αὐτῶν οἷός ἐστιν; Ἀποδώσομεν, ἔφη.
Εἰ δὲ μὴ λανθάνετον, ὁ μὲν θεοφιλὴς ἂν εἴη, ὁ δὲ θεο-
μισής, ὥςπερ καὶ κατ' ἀρχὰς ὡμολογοῦμεν. Ἔστι ταῦτα.
Τῷ δὲ θεοφιλεῖ οὐχ ὁμολογήσομεν, ὅσα γε ἀπὸ θεῶν * γί- 613
γνεται, πάντα γίγνεσθαι ὡς οἷόν τε ἄριστα, εἰ μή τι ἀναγ-
καῖον αὐτῷ κακὸν ἐκ προτέρας ἁμαρτίας ὑπῆρχεν; Πάνυ
μὲν οὖν. Οὕτως ἄρα ὑποληπτέον περὶ τοῦ δικαίου ἀνδρός,
ἐάν τ' ἐν πενίᾳ γίγνηται ἐάν τε ἐν νόσοις ἤ τινι ἄλλῳ
τῶν δοκούντων κακῶν, ὡς τούτῳ ταῦτα εἰς ἀγαθόν τι τε-
λευτήσει ζῶντι ἢ καὶ ἀποθανόντι· οὐ γὰρ δὴ ὑπό γε θεῶν
ποτὲ ἀμελεῖται ὃς ἂν προθυμεῖσθαι ἐθέλῃ δίκαιος γίγνεσθαι
καὶ ἐπιτηδεύων ἀρετὴν εἰς ὅσον δυνατὸν ἀνθρώπῳ * ὁμοιοῦ- B
σθαι θεῷ. Εἰκός γ', ἔφη, τὸν τοιοῦτον μὴ ἀμελεῖσθαι ὑπὸ

*) γρ. τοίνυν κεκριμέναι.

Gygis annulum ſive non habeat, et praeter eiusmodi annulum Plutonis galeam? Veriſſima, inquit, dicis. Num igitur, inquam, Glauco, nunc nobis iam non erit invidiae praeter illa etiam praemia iuſtitiae et reliquae virtuti tribuere quanta et qualia animo affert ab hominibus et a diis tam viventi adhuc homini quam mortuo? Admodum, inquit. Num igitur mihi reddetis quod mutuum ſumpſiſtis in oratione? Quid potiſſimum? Dedi vobis iuſtum videri iniuſtum eſſe et iniuſtum iuſtum; vos enim cenſebatis, etiamſi fieri non poſſet ut haec laterent et deos et homines, tamen id dandum eſſe orationis cauſa, ut ipſa iuſtitia ex iniuſtitia ipſa iudicaretur; an non meminiſti? Iniuſte ſane facerem, niſi meminiſſem. Quoniam igitur, inquam, iudicatae ſunt, ego viciſſim repoſco iuſtitiae nomine ut, prout cenſeatur et a diis et ab hominibus, vos quoque confiteamini ita de ea exiſtimari, ut etiam palmam accipiat quam ex eo quod talis videtur partam tribuit eis qui ipſam poſſident, ſiquidem etiam bona ex eo quod eſt manantia reperimus eam tribuere nec decipere eos qui revera ipſam nanciſcerentur. Iuſta, inquit, petis. Nonne igitur, inquam, primum hoc reddetis deos non latere qualis uterque eorum ſit? Reddemus vero, inquit. Quodſi non latent, unus quidem deo carus, alter vero inviſus erit, quemadmodum etiam initio confeſſi ſumus. Sunt iſta. Deo autem caro nonne confitebimur quaecumque a diis proficiſcantur omnia proficiſci quam maxime bona, niſi quid mali ei neceſſario e priore peccato contingat? Sane quidem. Ita igitur iudicandum eſt de iuſto viro, ſive in paupertate verſetur ſive in morbis ſive alio quo quae cenſeantur malorum, huic haec in bonum aliquod evaſura eſſe viventi vel etiam mortuo; neque enim a diis umquam negligitur qui omni ope atque opera enititur ut iuſtus exſiſtat et virtutem colens quam maxime poteſt homo ad dei ſimilitudinem accedat. Conſentaneum ſane eſt, inquit, talem non negligi a ſimili. Nonne de iniuſto

τοῦ ὁμοίου. Οὐκοῦν περὶ τοῦ ἀδίκου τἀναντία τούτων δεῖ
διανοεῖσθαι; Σφόδρα γε. Τὰ μὲν δὴ παρὰ θεῶν τοιαῦτ᾽
ἄττ᾽ ἂν εἴη νικητήρια τῷ δικαίῳ. Κατὰ γοῦν ἐμὴν δόξαν,
ἔφη. Τί δέ, ἦν δ᾽ ἐγώ, παρ᾽ ἀνθρώπων; ἆρ᾽ οὐχ ὧδε
ἔχει, εἰ δεῖ τὸ ὂν τιθέναι; οὐχ οἱ μὲν δεινοί τε καὶ ἄδικοι
δρῶσιν ὅπερ οἱ δρομῆς, ὅσοι ἂν θέωσιν εὖ ἀπὸ τῶν κάτω,
ἀπὸ δὲ τῶν ἄνω μή; τὸ μὲν πρῶτον ὀξέως ἀποπηδῶσι, τε-
λευτῶντες * δὲ καταγέλαστοι γίγνονται, τὰ ὦτα ἐπὶ τῶν C
ὤμων ἔχοντες καὶ ἀστεφάνωτοι ἀποτρέχοντες, οἱ δὲ τῇ ἀλη-
θείᾳ δρομικοὶ εἰς τέλος ἐλθόντες τά τε ἆθλα λαμβάνουσι
καὶ στεφανοῦνται. οὐχ οὕτω καὶ περὶ τῶν δικαίων τὸ πολὺ
ξυμβαίνει, πρὸς τὸ τέλος *) ἑκάστης πράξεως καὶ ὁμιλίας
καὶ τοῦ βίου εὐδοκιμοῦσί τε καὶ τὰ ἆθλα παρὰ τῶν ἀν-
θρώπων φέρονται; Καὶ μάλα. Ἀνέξει ἄρα λέγοντος ἐμοῦ
περὶ τούτων ἅπερ αὐτὸς ἔλεγες περὶ τῶν ἀδίκων· ἐρῶ γὰρ
δὴ ὅτι οἱ * μὲν δίκαιοι, ἐπειδὰν πρεσβύτεροι γένωνται, ἐν D
τῇ αὑτῶν πόλει ἄρχουσί τε ἂν βούλωνται τὰς ἀρχάς **),
γαμοῦσί τε ὁπόθεν ἂν βούλωνται, ἐκδιδόασί τε εἰς οὓς ἂν
ἐθέλωσι· καὶ πάντα ἃ σὺ περὶ ἐκείνων, ἐγὼ νῦν λέγω περὶ
τῶνδε. καὶ αὖ καὶ περὶ τῶν ἀδίκων, ὅτι οἱ πολλοὶ αὐτῶν,
καὶ ἐὰν νέοι ὄντες λάθωσιν, ἐπὶ τέλους τοῦ δρόμου αἱρε-
θέντες καταγέλαστοί εἰσι καὶ γέροντες γιγνόμενοι ἄθλιοι προ-
πηλακίζονται ὑπὸ ξένων τε καὶ ἀστῶν, μαστιγούμενοι καὶ
ἃ * ἄγροικα ἔφησθα σὺ εἶναι ἀληθῆ λέγων, εἶτα στρεβλώ- E
σονται καὶ ἐκκαυθήσονται, πάντα ***) ἐκεῖνα οἴου καὶ ἐμοῦ
ἀκηκοέναι ὡς πάσχουσιν. ἀλλ᾽ ὃ λέγω, ὅρα εἰ ἀνέξει. Καὶ
πάνυ, ἔφη· δίκαια γὰρ λέγεις.

Ἃ μὲν τοίνυν, ἦν δ᾽ ἐγώ, ζῶντι τῷ δικαίῳ παρὰ θεῶν
τε καὶ ἀνθρώπων * ἆθλά τε καὶ μισθοὶ καὶ δῶρα γίγνεται 614A
πρὸς ἐκείνοις τοῖς ἀγαθοῖς οἷς αὐτὴ παρείχετο ἡ δικαιο-
σύνη, τοιαῦτ᾽ ἂν εἴη. Καὶ μάλ᾽, ἔφη, καλά τε καὶ βέβαια.
Ταῦτα τοίνυν, ἦν δ᾽ ἐγώ, οὐδέν ἐστι πλήθει οὐδὲ μεγέθει
πρὸς ἐκεῖνα ἃ τελευτήσαντα ἑκάτερον περιμένει. χρὴ δ᾽
αὐτὰ ἀκοῦσαι, ἵνα τελέως ἑκάτερος αὐτῶν ἀπειληφὼς ᾖ †)

*) ἄλλ. πρὸς τέλος. **) ἴσ. ἃς ἂν βούλωνται ἀρχάς. ***) ἴσ. λέγων, πάντα. †) ἄλλ. ἀπειλήφῃ.

contraria horum oportet ſtatui? Etiam. Et haec fere erunt a diis proficiſcentia iuſti praemia. Ex mea certe ſententia, inquit. Quid vero, inquam, ab hominibus? nonne ita habet, ſi verum nos fateri oportet: vafri et iniuſti idem faciunt quod curſores, qui bene currunt ex inferiore loco, ex ſuperiore autem non item? primo videlicet celeriter deſiliunt, ad extremum autem ridiculos ſe praebent, aures ad humeros demittentes et ſine corona aufugientes, veri contra curſores ad metam pervenientes praemia accipiunt et coronantur. nonne hoc etiam iuſtis ex maxima parte evenit, ut ad finem cuiusque actionis et communitatis et vitae gloriam conſequantur et victoriae inſignia ab hominibus reportent? Sane quidem. Permittes igitur mihi ut in his dicam quae ipſe dixiſti in iniuſtis; dicam videlicet iuſtos, quum ſeniores facti fuerint, in civitate ſua quascumque voluerint poteſtates gerere, uxorem ducere undecumque voluerint nuptumque dare quibuscumque libuerit; et omnia quae tu in illis, ego nunc dico in his. atque etiam in iniuſtis, plerosque eorum, etiamſi iuvenes latuerint, in fine curſus deprehenſos ridiculos eſſe ſenesque factos miſere contumelia vexari ab exteris et civibus, verberibus caſtigatos et quae ſaeva tu aiebas eſſe vere dicens, [deinde torqueri et exuri], omnia illa exiſtima a me quoque audire eos pati. at quod dixi, vide an permiſſurus ſis. Sane quidem, inquit; iuſta enim dicis.

Quae igitur, inquam, viventi iuſto a diis et hominibus praemia et mercedes et munera tribuuntur praeter bona illa quae ipſa afferebat iuſtitia, haec fere erunt. Admodum illa quidem, inquit, praeclara et certa. Haec tamen, inquam, nihil ſunt multitudine et magnitudine ad illa quae mortuum utrumque manent. oportet autem ea audiri, ut perfecte uterque eorum accipiat quae

τὰ ὑπὸ τοῦ λόγου ὀφειλόμενα ἀκοῦσαι. Λέγοις ἄν, ἔφη,
ὡς οὐ πολλὰ ἄλλ' *) ἥδιον * ἀκούοντι **). Ἀλλ' οὐ μέντοι B
σοι, ἦν δ' ἐγώ, Ἀλκίνου γε ἀπόλογον ἐρῶ, ἀλλ' ἀλκίμου
μὲν ἀνδρός, Ἠρὸς τοῦ Ἀρμενίου, τὸ γένος Παμφύλου· ὅς
ποτε ἐν πολέμῳ τελευτήσας, ἀναιρεθέντων δεκαταίων τῶν
νεκρῶν ἤδη διεφθαρμένων, ὑγιὴς μὲν ἀνῃρέθη, κομισθεὶς
δὲ οἴκαδε, μέλλων θάπτεσθαι, δωδεκαταῖος ἐπὶ τῇ πυρᾷ
κείμενος ἀνεβίω, ἀναβιοὺς δ' ἔλεγεν ἃ ἐκεῖ ἴδοι ***). ἔφη
δέ· ἐπειδὴ οὗ ἐκβῆναι τὴν ψυχήν, πορεύεσθαι μετὰ πολ-
λῶν, καὶ ἀφικνεῖσθαι * σφᾶς εἰς τόπον τινὰ δαιμόνιον, ἐν C
ᾧ τῆς τε γῆς δύ' εἶναι χάσματα ἐχομένω ἀλλήλοιν καὶ τοῦ
οὐρανοῦ αὖ ἐν τῷ ἄνω ἄλλα καταντικρύ· δικαστὰς δὲ με-
ταξὺ τούτων καθῆσθαι, οὕς, ἐπειδὴ διαδικάσειαν, τοὺς
μὲν δικαίους κελεύειν πορεύεσθαι τὴν εἰς δεξιάν τε καὶ ἄνω
διὰ τοῦ οὐρανοῦ, σημεῖα περιάψαντας τῶν δεδικασμένων
ἐν τῷ πρόσθεν, τοὺς δὲ ἀδίκους τὴν εἰς ἀριστεράν τε καὶ
κάτω, ἔχοντας καὶ τούτους ἐν τῷ ὄπισθεν σημεῖα * πάν- D
των ὧν ἔπραξαν· ἑαυτοῦ δὲ προσελθόντος εἰπεῖν ὅτι δέοι
αὐτὸν ἄγγελον ἀνθρώποις γενέσθαι τῶν ἐκεῖ, καὶ διακελεύε-
σθαί οἱ (*) ἀκούειν τε καὶ θεᾶσθαι πάντα τὰ ἐν τῷ τόπῳ.
ὁρᾶν δὴ ταύτῃ μὲν καθ' ἑκάτερον τὸ χάσμα τοῦ οὐρανοῦ
τε καὶ τῆς γῆς ἀπιούσας τὰς ψυχάς, ἐπειδὴ αὐτοῦ δικα-
σθεῖεν (**), κατὰ δὲ τὸ ἕτερον (***) ἐκ μὲν τοῦ ἀνιέναι ἐκ
τῆς γῆς μεστὰς αὐχμοῦ τε καὶ κόνεως, ἐκ δὲ τοῦ ἑτέρου
καταβαίνειν ἑτέρας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καθαράς· καὶ * τὰς ἀεὶ E
ἀφικνουμένας ὥσπερ ἐκ πολλῆς πορείας φαίνεσθαι ἥκειν,
καὶ ἀσμένας (****) εἰς τὸν λειμῶνα ἀπιούσας οἷον ἐν πανη-
γύρει κατασκηνᾶσθαι, καὶ ἀσπάζεσθαί τε ἀλλήλας ὅσαι γνώ-
ριμαι, καὶ πυνθάνεσθαι τάς τε ἐκ τῆς γῆς ἡκούσας παρὰ
τῶν ἑτέρων τὰ ἐκεῖ καὶ τὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὰ παρ' ἐκεί-
ναις· διηγεῖσθαι δὲ ἀλλήλαις τὰς μὲν ὀδυρομένας τε καὶ
κλαούσας, ἀναμιμνησκομένας * ὅσα τε καὶ οἷα πάθοιεν καὶ 615
ἴδοιεν ἐν τῇ ὑπὸ γῆς πορείᾳ (εἶναι δὲ τὴν πορείαν χιλιετῆ),

*) γρ. πολλά, ἀλλ'. ἴσ. πολλὰ ἄττ'.
) ἴσ. ἀκούοντος. *) ἴσ. εἶδεν.
(*) γρ. διακελεύοιντό οἱ. (**) ἄλλ. αὐταῖς δικασθείη.
(***) ἄλλ. τῷ ἑτέρῳ. (****) γρ. ἀσμένως.

ab oratione ei audienda sunt. Dic, inquit, arbitrans non multa esse quae libentius audiam. Neque tamen tibi, inquam, Alcinoi apologum narrabo, sed strenui scilicet viri, Eris Armenii filii, oriundi e Pamphylia; qui aliquando, quum in acie cecidisset et decem diebus post sublati essent caesi iam corrupti, integer sublatus est, domumque deportatus ut sepeliretur duodecim diebus post rogo impositus revixit et quum revixisset narravit quae ibi viderat. dixit autem: quum animus ipsius egressus esset, profectum esse cum multis et venisse se ad locum quendam admirabilem, ubi duo fuerint terrae hiatus inter se connexi et caeli quoque hiatus supra alii e regione; iudices autem medios eorum sedere, qui, quum iudicaverint, iustos quidem iubeant proficisci dextrorsus et sursum per caelum, signa affigentes iudicatorum fronti, iniustos autem sinistrorsus et deorsum, habentes hos quoque a tergo signa omnium quae fecerint; ipse autem quum accessisset, illos dixisse oportere ipsum nuncium hominibus afferre de eis quae ibi gererentur, et iussisse ipsum audire et spectare omnia quae hoc in loco fierent. itaque se vidisse per utrumque hiatum et caeli et terrae discedentes animos, postquam ibi in iudicium vocati fuissent, ex altero autem adscendisse e terra plenos squaloris et pulveris, ex altero descendisse alios de caelo puros; et omnes advenientes tamquam ex multo itinere videri accedere, et libenter in campum discedentes velut in festo coetu commorari, et salutare inter se quicumque noti, et sciscitari e terra venientes ex alteris quae ibi gererentur et e caelo profectos quae apud illos fierent; narrare vero inter se illos quidem lamentantes ac plorantes, quippe recordantes quanta et qualia perpessi essent et vidissent sub terra proficiscentes (esse autem profectionem mille annorum), qui vero e caelo migrassent,

τὰς δ' αὖ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εὐπαθείας διηγεῖσθαι καὶ θέας
ἀμηχάνους τὸ κάλλος. τὰ μὲν οὖν πολλά, ὦ Γλαύκων,
πολλοῦ χρόνου διηγήσασθαι· τὸ δ' οὖν κεφάλαιον ἔφη τόδε
εἶναι, ὅσα πώποτέ τινα ἠδίκησαν καὶ ὅσους ἕκαστοι, ὑπὲρ
ἁπάντων δίκην δεδωκέναι ἐν μέρει, ὑπὲρ ἑκάστου δεκάκις·
τοῦτο δ' εἶναι κατὰ ἑκατονταετηρίδα ἑκάστην, ὡς * βίου B
ὄντος τοσούτου τοῦ ἀνθρωπίνου, ἵνα δεκαπλάσιον τὸ ἔκτι-
σμα τοῦ ἀδικήματος ἐκτίνοιεν· καὶ οἷον *) εἴ τινες πολλῶν
θανάτων ἦσαν αἴτιοι, ἢ πόλεις προδόντες ἢ στρατόπεδα καὶ
εἰς δουλείας ἐμβεβληκότες, ἤ τινος ἄλλης κακουχίας μεταί-
τιοι, πάντων τούτων δεκαπλασίας ἀλγηδόνας ὑπὲρ ἑκάστου
κομίσαιντο, καὶ αὖ εἴ τινας εὐεργεσίας εὐεργετηκότες καὶ δί-
καιοι καὶ ὅσιοι γεγονότες εἶεν, κατὰ ταὐτὰ τὴν ἀξίαν κομίζοιν-
το. τῶν * δὲ εὐθὺς γενομένων **) καὶ ὀλίγον χρόνον βιούν- C
των πέρι ἄλλα ἔλεγεν οὐκ ἄξια μνήμης. εἰς δὲ θεοὺς ἀσε-
βείας τε καὶ εὐσεβείας καὶ γονέας ***) καὶ αὐτόχειρας †) φό-
νου μείζους ἔτι τοὺς μισθοὺς διηγεῖτο. ἔφη γὰρ δὴ παρα-
γενέσθαι ἐρωτωμένῳ ἑτέρῳ ὑπὸ ἑτέρου ὅπου εἴη Ἀριδαῖος ††)
ὁ μέγας. ὁ δὲ Ἀριδαῖος οὗτος τῆς Παμφυλίας ἔν τινι πόλει
τύραννος ἐγεγόνει, ἤδη χιλιοστὸν ἔτος εἰς ἐκεῖνον τὸν χρό-
νον, γέροντά τε πατέρα ἀποκτείνας καὶ * πρεσβύτερον ἀδελ- D
φόν, καὶ ἄλλα δὴ πολλά τε καὶ ἀνόσια εἰργασμένος, ὡς ἐλέ-
γετο. ἔφη οὖν τὸν ἐρωτώμενον εἰπεῖν, Οὐχ ἥκει, φάναι,
οὐδ' ἂν ἥξοι δεῦρο. ἐθεασάμεθα γὰρ οὖν δὴ καὶ τοῦτο τῶν
δεινῶν θεαμάτων. ἐπειδὴ ἐγγὺς τοῦ στομίου ἦμεν μέλλοντες
ἀνιέναι καὶ τἆλλα πάντα πεπονθότες, ἐκεῖνόν τε κατείδομεν
ἐξαίφνης καὶ ἄλλους σχεδόν τι αὐτῶν τοὺς πλείστους τυράν-
νους· ἦσαν δὲ καὶ ἰδιῶταί τινες τῶν μεγάλα ἡμαρτηκότων·
οὓς οἰομένους * ἤδη ἀναβήσεσθαι οὐκ ἐδέχετο τὸ στόμιον, E
ἀλλ' ἐμυκᾶτο, ὁπότε τις τῶν οὕτως ἀνιάτω ἐχόντων εἰς
πονηρίαν ἢ μὴ ἱκανῶς δεδωκὼς δίκην ἐπιχειροῖ ἀνιέναι.
ἐνταῦθα δὴ ἄνδρες, ἔφη, ἄγριοι καὶ διάπυροι †††) ἰδεῖν, πα-
ρεστῶτες καὶ καταμανθάνοντες τὸ φθέγμα, τοὺς μὲν ἰδίᾳ λα-

---

*) ἴσ. ἀνθρωπίνου, οἷον. **) ἴσ. γενομένων ἀποθα-
νόντων. ***) ἴσ. καὶ εἰς γονέας. †) ἴσ. αὐτοχειρίας.
††) γρ. Ἀρδιαῖος. †††) ἄλλ. ἄγριοι, διάπυροι.

lautitias narrare et ſpectationes mirum quam pulchras. ac plurima quidem, Glauco, narrare multi eſt temporis; ſummam autem dixit in hoc conſiſtere: quot umquam alicui iniurias feciſſent et quibuscumque quisque, harum omnium poenas dediſſe ſingulos, cuiusque decies; hoc autem eſſe centenis quibusque annis, quia vitae humanae tantum eſſet ſpatium, ut malefacti poenas decies luerent, velut ſi qui multorum caedis cauſam ſustinuiſſent, vel civitates prodentes vel exercitus et in ſervitutem coniicientes, vel aliam quam calamitatem intuliſſent, omnium horum cuiusque decies poenas penderent, atque etiam ſi quos beneficiis affeciſſent iuſtique et pii exſtitiſſent, eodem modo pro dignitate honorarentur. de eis vero qui ſtatim ut nati fuiſſent mortem obiſſent et breve tempus vixiſſent alia retulit haud digna quae memorentur. pietatis autem et impietatis erga deos et parentes mortisque conſcitae etiam maiores commemoravit mercedes. narravit enim ſe adfuiſſe quum alter ab altero interrogaretur ubi eſſet Aridaeus magnus. hic autem Aridaeus in Pamphyliae urbe quadam tyrannus fuerat, abhinc annis iam mille, ſenem patrem occiderat fratremque natu maiorem, et alia multa impia commiſerat, ut tradebatur. dixit igitur interrogatum reſpondiſſe: Non venit nec veniet huc. vidimus igitur etiam hoc horribile ſpectaculum. quum prope oſtium eſſemus reliqua omnia perpeſſi et adſcendere vellemus, illum conſpeximus repente aliosque plurimos fere tyrannos; aderant etiam privati quidam ex iis qui magna peccaverant, quos opinantes ſe iam adſcenſuros eſſe non recipiebat oſtium, ſed mugiebat, quotiescumque aliquis eorum qui tam inſanabili eſſent improbitate vel qui non ſatis poenas luiſſet conaretur adſcendere. hic igitur viri, inquit, feri et ardentes ad adſpectum, prope ſtantes et fremitum percipientes, illos quidem ſeparatim

βόντες *) ἦγον, τὸν δὲ Ἀριδαῖον καὶ ἄλλους ξυμποδίσαντες
χεῖράς τε καὶ πόδας * καὶ κεφαλήν, καταβαλόντες καὶ ἐκδεί- 616
ραντες, εἷλκον παρὰ τὴν ὁδὸν ἐκτὸς ἐπ' ἀσπαλάθων κνά-
πτοντες, καὶ τοῖς ἀεὶ παριοῦσι σημαίνοντες ὧν ἕνεκά τε ταῦτα
ὑπομένοιεν καὶ ὅτι εἰς τὸν τάρταρον ἐμπεσούμενοι ἄγοιντο,
ἔνθα δὴ φόβων, ἔφη, πολλῶν καὶ παντοδαπῶν σφίσι γεγο-
νότων τοῦτον ὑπερβάλλειν τὸν φόβον, μὴ γένοιτο ἑκάστῳ
τὸ φθέγμα, ὅτε ἀναβαίνοι **), καὶ ἀσμεναίτατα ***) ἕκαστον
σιγήσαντος ἀναβῆναι. καὶ τὰς μὲν δὴ δίκας τε καὶ τιμω-
ρίας τοιαύτας * τινὰς εἶναι, καὶ αὖ τὰς εὐεργεσίας ταύταις B
ἀντιστρόφους. ἐπειδὴ δὲ τοῖς ἐν τῷ λειμῶνι ἑκάστοις ἑπτὰ
ἡμέραι γένοιντο, ἀναστάντας ἐντεῦθεν δεῖν τῇ ὀγδόῃ πορεύε-
σθαι, καὶ ἀφικνεῖσθαι τεταρταίους, ὅθεν καθορᾶν ἄνωθεν
διὰ παντὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ γῆς τεταμένον φῶς εὐθύ, οἷον
κίονα, μάλιστα τῇ Ἴριδι προςφερές †), λαμπρότερον δὲ καὶ
καθαρώτερον, εἰς ὃ ἀφικέσθαι προελθόντας ἡμερησίαν ὁδόν,
καὶ ἰδεῖν αὐτόθι κατὰ μέσον * τὸ φῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὰ C
ἄκρα αὐτοῦ τῶν δεσμῶν τεταμένα· εἶναι γὰρ τοῦτο τὸ φῶς
ξύνδεσμον τοῦ οὐρανοῦ, οἷον τὰ ὑποζώματα τῶν τριήρων,
οὕτω πᾶσαν ξυνέχον τὴν περιφοράν. ἐκ δὲ τῶν ἄκρων τετα-
μένον Ἀνάγκης ἄτρακτον, δι' οὗ πάσας ἐπιστρέφεσθαι τὰς
περιφοράς· οὗ τὴν μὲν ἠλακάτην τε καὶ τὸ ἄγκιστρον εἶναι ἐξ
ἀδάμαντος, τὸν δὲ σφόνδυλον μικτὸν ἔκ τε τούτου καὶ ἄλλων
γενῶν. τὴν δὲ τοῦ σφονδύλου φύσιν * εἶναι τοιάνδε, τὸ μὲν D
σχῆμα, οἵαπερ ἡ τοῦ ἐνθάδε, νοῆσαι δὲ δεῖ ἐξ ὧν ἔλεγε,
τοιόνδε αὐτὸν εἶναι, ὥςπερ ἂν εἰ ἐν ἑνὶ μεγάλῳ σφονδύ-
λῳ κοίλῳ καὶ ἐξεγλυμμένῳ διαμπερὲς ἄλλος τοιοῦτος ἐλάτ-
των ἐγκέοιτο ἁρμόττων, καθάπερ οἱ κάδοι οἱ εἰς ἀλλήλους
ἁρμόττοντες· καὶ οὕτω δὴ τρίτον ἄλλον καὶ τέταρτον καὶ
ἄλλους τέτταρας· ὀκτὼ γὰρ εἶναι τοὺς ξύμπαντας σφονδύ-
λους, ἐν ἀλλήλοις ἐγκειμένους, κύκλους ἄνωθεν τὰ χείλη
* φαίνοντας, νῶτον ξυνεχὲς ἑνὸς σφονδύλου ἀπεργαζομένους E
περὶ τὴν ἠλακάτην· ἐκείνην δὲ διὰ μέσου τοῦ ὀγδόου διαμ-

*) ἄλλ. μὲν διαλαβόντες. **) γρ. φόβον, εἰ μυκήσαιτο τὸ στόμιον· καὶ ἀσμεν. ἴσ. μὴ γένοιτο τὸ φθέγμα, ὅτε ἀναβαίνοιεν.
***) γρ. ἀσμενέστατα. †) ἄλλ. προςφερῆ.

prehendentes duxerunt, Aridaeum vero aliosque colligatis et manibus et pedibus et capite proſtratos et excarnificatos traxerunt iuxta viam foras ſuper ſpinis laniantes, et cuique praetereunti ſignificantes quam ob cauſam illi haec paterentur, eosque abduci ut in Tartarum coniicerentur, ubi, quum multi, inquit, variique terrores eis iniicerentur, hunc tamen terrorem ac metum ſuperare omnes, ne fremitus ederetur, quando adſcenſuri eſſent, et libentiſſime quemque illo ſilente adſcendere. ac poenas quidem et ſupplicia haec fere eſſe, atque etiam beneficia his reſpondentia. quum autem quisque in campo ſeptem dies traduxiſſet, ſurgentibus hinc octavo die proficiſcendum fuiſſe, et veniſſe quatriduo in locum unde ſpectaverint deſuper per totum caelum et terram extenſum lumen directum inſtar columnae, maxime Iridis ſimile, ſplendidius vero ac purius, ad quod veniſſe quum viam confeciſſent unius diei, ibique vidiſſe medio in lumine extremitates caeli vinculorum ex illo ſuspenſas; eſſe enim hoc lumen colligationem caeli quae, ſicuti cingula triremium, ita univerſum contineret circuitum. ex illis vero extremitatibus ſuspenſum eſſe Neceſſitatis fuſum, per quem omnes converterentur circuitus; eiusque ſcapum et hamum eſſe adamantinum, verticillum vero compoſitum ex hoc aliisque generibus. verticilli autem naturam eſſe hanc, ut ſpeciem quidem talem haberet qualem hic apud nos, ex iis autem quae retulit cogitandus eſt perinde ſe habere, ac ſi uni magno verticillo eique cavo et exſculpto penitus alius huiusmodi minor inſertus ſit congruens, quemadmodum cadi inter ſe quadrantes; et ita tertius alius et quartus aliique quattuor; octo enim eſſe univerſos verticillos, inter ſe inſertos, orbes ſuperne labia oſtendentes, dorſum continuum unius verticilli efficientes circum ſcapum, hunc autem per totum medium octavum per-

περιεῖς ἐληλάσθαι. τὸν μὲν οὖν πρῶτόν τε καὶ ἐξωτάτω σφόν-
δυλον πλατύτατον τὸν τοῦ χείλους κύκλον ἔχειν, τὸν δὲ
τοῦ ἕκτου δεύτερον, τρίτον δὲ τὸν τοῦ τετάρτου, τέταρ-
τον δὲ τὸν τοῦ ὀγδόου, πέμπτον δὲ τὸν τοῦ ἑβδόμου, ἕκτον
δὲ τὸν τοῦ πέμπτου, ἕβδομον δὲ τὸν τοῦ τρίτου, ὄγδοον δὲ
τὸν τοῦ δευτέρου. καὶ τὸν μὲν τοῦ μεγίστου ποικίλον, τὸν
δὲ τοῦ ἑβδόμου λαμπρότατον, τὸν δὲ τοῦ ὀγδόου τὸ χρῶμα
ἀπὸ τοῦ ἑβδόμου ἔχειν * προςλάμποντος, τὸν δὲ τοῦ δευτέ- 617
ρου καὶ πέμπτου παραπλήσια ἀλλήλοις, ξανθότερα ἐκείνων,
τρίτον δὲ λευκότατον χρῶμα ἔχειν, τέταρτον δὲ ὑπέρυθρον,
δεύτερον δὲ λευκότητι τὸν ἕκτον ὑπερβάλλειν. κυκλεῖσθαι δὲ
δὴ στρεφόμενον τὸν ἄτρακτον ὅλον μὲν τὴν αὐτὴν φοράν·
ἐν δὲ τῷ ὅλῳ περιφερομένῳ τοὺς μὲν ἐντὸς ἑπτὰ κύκλους
τὴν ἐναντίαν τῷ ὅλῳ ἠρέμα περιφέρεσθαι, αὐτῶν δὲ τούτων
τάχιστα μὲν ἰέναι τὸν ὄγδοον, δευτέρους * δὲ καὶ ἅμα ἀλ- B
λήλοις τόν τε ἕβδομον καὶ ἕκτον καὶ πέμπτον· τὸν τρίτον δὲ
φορᾷ ἰέναι, ὡς σφίσι φαίνεσθαι, ἐπανακυκλούμενον τὸν τέ-
ταρτον, τέταρτον δὲ τὸν τρίτον καὶ πέμπτον τὸν δεύτερον.
στρέφεσθαι δὲ αὐτὸν ἐν τοῖς τῆς Ἀνάγκης γόνασιν. ἐπὶ δὲ τῶν
κύκλων αὐτοῦ ἄνωθεν ἐφ' ἑκάστου βεβηκέναι Σειρῆνα ξυμπερι-
φερομένην, φωνὴν μίαν ἱεῖσαν, ἕνα τόνον *)· ἐκ πασῶν δὲ ὀκ-
τὼ οὐσῶν μίαν ἁρμονίαν ξυμφωνεῖν. ἄλλας δὲ καθημένας
πέριξ δι' ἴσου τρεῖς, ἐν θρόνῳ * ἑκάστην, θυγατέρας τῆς C
Ἀνάγκης, Μοίρας, λευχειμονούσας, στέμματα ἐπὶ τῶν κεφα-
λῶν ἐχούσας, Λάχεσίν τε καὶ Κλωθὼ καὶ Ἄτροπον, ὑμνεῖν
πρὸς τὴν τῶν Σειρήνων ἁρμονίαν, Λάχεσιν μὲν τὰ γεγονό-
τα, Κλωθὼ δὲ τὰ ὄντα, Ἄτροπον δὲ τὰ μέλλοντα. καὶ τὴν
μὲν Κλωθὼ τῇ δεξιᾷ χειρὶ ἐφαπτομένην ξυνεπιστρέφειν τοῦ
ἀτράκτου τὴν ἔξω περιφοράν, διαλείπουσαν χρόνον, τὴν δὲ
Ἄτροπον τῇ ἀριστερᾷ τὰς ἐντὸς αὖ ὡςαύτως, τὴν δὲ Λάχε-
σιν * ἐν μέρει ἑκατέρας ἑκατέρᾳ τῇ χειρὶ ἐφάπτεσθαι. Σφᾶς D
οὖν, ἐπειδὴ ἀφικέσθαι, εὐθὺς δεῖν ἰέναι πρὸς τὴν Λάχεσιν.
προφήτην οὖν τινὰ σφᾶς πρῶτον μὲν ἐν τάξει διαστῆσαι,
ἔπειτα λαβόντα ἐκ τῶν τῆς Λαχέσεως γονάτων κλήρους τε
καὶ βίων παραδείγματα, ἀναβάντα ἐπί τι βῆμα ὑψηλὸν εἰ-

*) γρ. ἀνάτονον.

tinere. ac primum quidem et extremum verticillum latiſſimum labii orbem habere, ſexti orbem ſecundum eſſe, tertium quarti, quartum octavi, quintum ſeptimi, ſextum quinti, ſeptimum tertii, octavum ſecundi. et maximi quidem orbem eſſe varium, ſeptimi ſplendidiſſimum, octavi colorem a ſeptimo habere affulgente, ſecundi et quinti ſimiles inter ſe colores habere, magis flavos quam illos, tertium candidiſſimum, quartum ſubrufum, et ſecundum candore ſextum ſuperare. ferri autem fuſum ſe convertentem totum quidem eodem motu; in toto autem ſe convertente interiores ſeptem orbes in contrariam totius partem leniter circumferri; et ex his ipſis celerrime agitari octavum, ſecundos et ſimul ſeptimum et ſextum et quintum; tertium vero, ut ipſis viſum eſſet, ita ferri ut quarto ſe circumvolveret, quartum ut tertio et quintum ut ſecundo. agitari autem eum in Neceſſitatis genibus. in orbibus eius ſingulis ſuperne inſiſtere Sirena una circumactam, vocem unam fundentem, unum tonum; et ex omnibus quae octo eſſent unum concentum effici concordem. alias vero ſedentes circumcirca pari intervallo tres, in ſolio quamque, filias Neceſſitatis, Parcas, albis veſtibus indutas, infulas in capite habentes, Lacheſin, Clotho et Atropon, canere ad Sirenum concentum, Lacheſin praeterita, Clotho praesentia et Atropon futura. et Clotho quidem dextra manu attingentem una circumagere exteriorem fuſi circuitum, interiecto tempore, Atropon ſiniſtra interiores eodem modo, Lacheſin autem alternis utrasque utraque manu. Ipſos igitur quum adveniſſent ſtatim oportuiſſe ad Lacheſin accedere: tum vatem aliquem ipſos primum in ordinem diſpoſuiſſe, deinde ſumptis e Lacheſis genibus ſortibus vitaeque exemplis ſuggeſtum quendam excelſum conſcendiſſe verbaque haecce ſe-

πεῖν Ἀνάγκης θυγατρὸς κόρης Λαχέσεως λόγος. Ψυχαὶ ἐφη-
μεροι, ἀρχὴ ἄλλης περιόδου θνητοῦ γένους θανατηφόρου,
οὐχ ὑμᾶς * δαίμων λήξεται, ἀλλ' ὑμεῖς δαίμονα αἱρήσεσθε. E
πρῶτος δ' ὁ λαχὼν πρῶτος αἱρείσθω βίον, ᾧ ξυνέσται ἐξ
ἀνάγκης. ἀρετὴ δὲ ἀδέσποτον, ἣν τιμῶν καὶ ἀτιμάζων πλέον
καὶ ἔλαττον αὐτῆς ἕκαστος ἕξει. αἰτία ἑλομένου, θεὸς ἀναί-
τιος. Ταῦτα εἰπόντα ῥῖψαι ἐπὶ πάντας τοὺς κλήρους, τὸν
δὲ παρ' αὐτὸν πεσόντα ἕκαστον ἀναιρεῖσθαι, πλὴν οὗ· ἓ δὲ
οὐκ ἐᾶν. τῷ δὲ ἀνελομένῳ δῆλον εἶναι ὁπόστος εἰλήχε *).
* μετὰ δὲ τοῦτο αὖθις τὰ τῶν βίων παραδείγματα εἰς τὸ 618
πρόσθεν σφῶν θεῖναι ἐπὶ τὴν γῆν, πολὺ πλείω τῶν παρόν-
των· εἶναι δὲ παντοδαπά· ζώων τε γὰρ πάντων βίους καὶ
δὴ καὶ τοὺς ἀνθρωπίνους ἅπαντας· τυραννίδας τε γὰρ ἐν
αὐτοῖς εἶναι, τὰς μὲν διατελεῖς, τὰς δὲ καὶ μεταξὺ διαφθειρο-
μένας καὶ εἰς πενίας τε καὶ φυγὰς καὶ εἰς πτωχείας τελευ-
τώσας· εἶναι δὲ καὶ δοκίμων ἀνδρῶν βίους, τοὺς μὲν ἐπὶ
εἴδεσι καὶ κατὰ κάλλη καὶ τὴν ἄλλην ἰσχύν τε * καὶ ἀγω- B
νίαν, τοὺς δ' ἐπὶ γένεσι καὶ προγόνων ἀρεταῖς, καὶ ἀδοκί-
μων **) κατὰ ταὐτά· ὡσαύτως δὲ καὶ γυναικῶν. ψυχῆς δὲ τά-
ξιν οὐκ ἐνεῖναι διὰ τὸ ἀναγκαίως ἔχειν ἄλλον ἑλομένην βίον
ἀλλοίαν γίγνεσθαι· τὰ δ' ἄλλα ἀλλήλοις τε καὶ πλούτοις καὶ
πενίαις, τὰ δὲ νόσοις, τὰ δὲ ὑγιείαις μεμίχθαι, τὰ δὲ καὶ
μεσοῦν ***) τούτων.

Ἔνθα δή, ὡς ἔοικεν, ὦ φίλε Γλαύκων, ὁ πᾶς κίνδυνος
ἀνθρώπῳ, καὶ διὰ ταῦτα μάλιστα ἐπιμελητέον ὅπως ἕκαστος
ἡμῶν * τῶν ἄλλων μαθημάτων ἀμελήσας τούτου τοῦ μαθή- C
ματος καὶ ζητητὴς καὶ μαθητὴς ἔσται, ἐάν ποθεν οἷός τ'
ᾖ μαθεῖν καὶ ἐξευρεῖν τίς †) αὐτὸν ποιήσει δυνατὸν καὶ
ἐπιστήμονα, βίον καὶ χρηστὸν καὶ πονηρὸν διαγιγνώσκοντα,
τὸν βελτίω ἐκ τῶν δυνατῶν ἀεὶ πανταχοῦ αἱρεῖσθαι, ἀναλο-
γιζόμενον πάντα τὰ νῦν δὴ ῥηθέντα καὶ ξυντιθέμενα ἀλλή-
λοις καὶ διαιρούμενα πρὸς ἀρετὴν βίου πῶς ἔχει· καὶ εἰδέ-
ναι τί κάλλος πενίᾳ ἢ πλούτῳ κραθὲν * καὶ μετὰ ποίας D

*) γρ. εἰλήφει. ἄλλ. εἰλήχειν.
**) γρ. εὐδοκίμων. ἴσ. καὶ αὖ ἀδοκίμων.
***) γρ. μέσον. †) ἴσ. ἐξευρεῖν, ὅ τι.

viffe: Neceffitatis filiae virginis Lachefis oratio: Animi in diem viventes, initium alius circuitus mortalis generis letiferi, non vos genius fortietur, fed vos genium eligetis. qui primus fortem ducit primus eligito vitam in qua verfabitur neceffitate adftrictus. virtus autem libera eft, quam ut quisque maxime colet aut negliget, ita maxime aut minime habebit. culpa penes eligentem, deus culpa caret. Quae quum dixiffet, conieciffe in omnes fortes, et quemque fustuliffe fibi obiectam, fe excepto; fibi enim illum non permififfe. quum vero fustuliffet quisque, liquere quotus fortito factus effet. deinde rurfus vitarum exempla ante ipfos pofuiffe in terra, multo plura quam praesentia; fuiffe autem varii generis; animantium enim omnium vitas atque etiam humanas omnes; etenim tyrannides in eis fuiffe, partim perpetuas, partim quoque medio in curfu exftinctas et in paupertatem, exfilium et mendicitatem verfas; fuiffe etiam fpectatorum virorum vitas, partim ad fpeciem et pulchritudinem reliquasque vires et certationem, partim ad nobilitatem maiorumque virtutes, et ignobilium fimiliter, itemque mulierum. animi autem ordinem non ineffe propterea quod neceffario aliam eligens vitam alius exfifteret: reliqua et inter fe et divitiis ac paupertate, morbis et fanitate mixta effe, nonnulla etiam medium quiddam tenere.

Hic iam, ut patet, care Glauco, omne periculum homini, et hanc ob caufam omnem cuiusque noftrum curam verfari oportet in hoc ut reliquis difciplinis neglectis hanc difciplinam et inveftiget et addifcat, ficunde poffit addifcere et invenire, quae ipfum ita comparet, ut poffit ac fciat, vitam bonam a prava discernens, meliorem ex omnibus quaecumque eligi poffint ubique eligere, fecum reputans omnia modo dicta eaque inter fe componens atque diiudicans ad vitam virtute praeftantem quomodo fe habeant; ut porro intelligat, quid pulchritudo cum paupertate aut divitiis coniuncta et cum

τινὸς ψυχῆς ἕξεως κακὸν ἢ ἀγαθὸν ἐργάζεται, καὶ τί εὐγέ-
νειαι καὶ δυςγένειαι καὶ ἰδιωτεῖαι καὶ ἀρχαὶ καὶ ἰσχύες καὶ
ἀσθένειαι καὶ εὐμαθίαι καὶ δυςμαθίαι, καὶ πάντα τὰ τοιαῦ-
τα τῶν φύσει περὶ ψυχὴν ὄντων καὶ τῶν ἐπικτήτων τί ξυγ-
κεραννύμενα πρὸς ἄλληλα ἐργάζεται, ὥςτε ἐξ ἁπάντων αὐ-
τῶν δυνατὸν εἶναι ξυλλογισάμενον αἱρεῖσθαι, πρὸς τὴν τῆς
ψυχῆς φύσιν ἀποβλέποντα, τόν τε χείρω καὶ τὸν ἀμείνω
βίον, χείρω * μὲν καλοῦντα, ὃς αὐτὴν ἐκεῖσε ἄξει εἰς τὸ E
ἀδικωτέραν γίγνεσθαι, ἀμείνω δὲ ὅςτις εἰς τὸ δικαιοτέραν,
τὰ δὲ ἄλλα πάντα χαίρειν ἐᾶν· ἑωράκαμεν γὰρ ὅτι ζῶντί τε
καὶ τελευτήσαντι αὕτη κρατίστη αἵρεσις. ἀδαμαντίνως * δεῖ 619
δὴ *) ταύτην τὴν δόξαν ἔχοντα εἰς Ἅιδου ἰέναι, ὅπως ἂν ᾖ
καὶ ἐκεῖ ἀνέκπληκτος ὑπὸ πλούτων τε καὶ τῶν τοιούτων
κακῶν, καὶ μὴ ἐμπεσὼν εἰς τυραννίδας καὶ ἄλλας τοιαύτας
πράξεις πολλὰ μὲν ἐργάσηται καὶ ἀνήκεστα κακά, ἔτι δὲ
αὐτὸς μείζω πάθῃ, ἀλλὰ γνῷ τὸν μέσον ἀεὶ τῶν τοιούτων
βίον αἱρεῖσθαι καὶ φεύγειν τὰ ὑπερβάλλοντα ἑκατέρωσε καὶ
ἐν τῷδε τῷ βίῳ κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ ἐν παντὶ τῷ ἔπειτα·
οὕτω γὰρ εὐδαιμονέστατος * γίγνεται ἄνθρωπος. B

Καὶ δὴ οὖν καὶ τότε ὁ ἐκεῖθεν ἄγγελος ἤγγελλε τὸν μὲν προ-
φήτην οὕτως εἰπεῖν· Καὶ τελευταίῳ ἐπιόντι, σὺν τῷ ἑλομένῳ,
ξυντόνως ζῶντι, κεῖται βίος ἀγαπητός, οὐ κακός. μήτε ὁ
ἄρχων αἱρέσεως ἀμελείτω μήτε ὁ τελευτῶν ἀθυμείτω. Εἰ-
πόντος δὲ ταῦτα τὸν πρῶτον λαχόντα ἔφη εὐθὺς ἐπιόντα
τὴν μεγίστην τυραννίδα ἑλέσθαι, καὶ ὑπὸ ἀφροσύνης τε καὶ
λαιμαργίας οὐ πάντα ἱκανῶς ἀνασκεψάμενον ἑλέσθαι, * ἀλλ' C
αὐτὸν λαθεῖν ἐνοῦσαν εἱμαρμένην, παίδων αὑτοῦ βρώσεις
καὶ ἄλλα κακά· ἐπειδὴ δὲ κατὰ σχολὴν σκέψασθαι, κόπτε-
σθαί τε καὶ ὀδύρεσθαι τὴν αἵρεσιν, οὐκ ἐμμένοντα τοῖς
προῤῥηθεῖσιν ὑπὸ τοῦ προφήτου· οὐ γὰρ ἑαυτὸν αἰτιᾶσθαι
τῶν κακῶν, ἀλλὰ τύχην τε καὶ δαίμονας καὶ πάντα μᾶλλον
ἀνθ' ἑαυτοῦ. εἶναι δὲ αὐτὸν τῶν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἡκόντων,
ἐν τεταγμένῃ πολιτείᾳ ἐν τῷ προτέρῳ βίῳ βεβιωκότα, ἔθει

*) γρ. δὴ δεῖ.

animi habitu qualiscumque est mali aut boni efficiat, et quid generis splendor aut humilitas, vita privata et imperia, robur et imbecillitas, ingenium docile et indocile omniaque eiusdem generis quae vel natura animo inhaerent vel acquiruntur, quid igitur haec inter se conflata efficiant, ut ex omnibus illis colligens eligere possit, ad animi naturam spectans, deteriorem ac meliorem vitam, deteriorem quidem vocans quae ipsum eo ducat ut iniustior exsistat, meliorem autem quae iustiorem eum reddat, reliqua vero omnia missa faciat; vidimus enim hanc tam viventi quam mortuo optimam esse electionem. firmissime igitur eum oportet hanc sententiam tenentem ad inferos abire, ut ibi quoque neque divitiis neque aliis huiusmodi malis perturbetur, nec incidens in tyrannides aliasque eiusmodi actiones multa committat insanabilia facinora, atque etiam maiora ipse patiatur, sed intelligat mediam semper harum vitam eligendam et fugienda esse quae in alterutram partem modum excedant et in hacce vita quoad eius fieri possit et in omni postera; ita enim beatissimus exsistit homo.

Atque etiam tum nuncius istinc veniens nunciavit vatem haec dixisse: Etiam postremo accedenti, si prudenter eligit et contente vivit, proposita est vita probata, non mala. neque qui incipit electionem negligens esto neque qui eam finit desperato. Quae quum dixisset, eum qui primus sortem duxisset narravit statim procedentem maximam elegisse tyrannidem, et prae dementia atque insatiabili cupiditate non omnia satis perpendentem eam elegisse, sed fugisse eum hoc fatum inesse, ut suos ipse liberos voraret aliaque facinora committeret; ubi vero per otium perpenderet, plangi et queri de electione quod non observasset a vate praedicta; neque enim sibi causam attribuere malorum, sed fortunae et geniis omnibusque potius quam sibi. fuisse autem eum ex illis qui e caelo venissent, et in civitate bene constituta priore in vita vixisse, consuetudine sine philosophia

ἄνευ φιλοσοφίας ἀρετῆς * μετειληφότα. ὡς δὲ καὶ εἰπεῖν, D
οὐκ ἐλάττους εἶναι ἐν τοῖς τοιούτοις ἁλισκομένους τοὺς ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ ἥκοντας, ἅτε πόνων ἀγυμνάστους· τῶν δ' ἐκ
τῆς γῆς τοὺς πολλούς, ἅτε αὐτούς τε πεπονηκότας ἄλλους
τε ἑωρακότας, οὐκ ἐξ ἐπιδρομῆς τὰς αἱρέσεις ποιεῖσθαι. διὸ
δὴ καὶ μεταβολὴν τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν ταῖς πολλαῖς
τῶν ψυχῶν γίγνεσθαι, καὶ διὰ τὴν τοῦ κλήρου τύχην· ἐπεὶ
εἴ τις ἀεί, ὁπότε εἰς τὸν ἐνθάδε βίον ἀφικνοῖτο, ὑγιῶς φι-
λοσοφοῖ * καὶ ὁ κλῆρος αὐτῷ τῆς αἱρέσεως μὴ τελευταῖος *) E
πίπτοι, κινδυνεύει ἐκ τῶν ἐκεῖθεν ἀπαγγελλομένων οὐ μό-
νον ἐνθάδε εὐδαιμονεῖν ἄν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνθένδε ἐκεῖσε καὶ
δεῦρο πάλιν πορείαν οὐκ ἂν χθονίαν καὶ τραχεῖαν πορεύε-
σθαι, ἀλλὰ λείαν τε καὶ οὐρανίαν. ταύτην γὰρ δὴ ἔφη τὴν
θέαν ἀξίαν εἶναι ἰδεῖν, ὡς ἕκασται αἱ ψυχαὶ ᾑροῦντο τοὺς
βίους· * ἐλεεινήν **) τε γὰρ ἰδεῖν εἶναι καὶ γελοίαν καὶ 620
θαυμασίαν· κατὰ ξυνήθειαν γὰρ τοῦ προτέρου βίου τὰ πολ-
λὰ αἱρεῖσθαι. ἰδεῖν μὲν γὰρ ψυχὴν ἔφη τήν ποτε Ὀρφέως
γενομένην κύκνου βίον αἱρουμένην μίσει τοῦ γυναικείου γέ-
νους, διὰ τὸν ὑπ' ἐκείνων θάνατον οὐκ ἐθέλουσαν ἐν γυναι-
κὶ γεννηθεῖσαν γενέσθαι· ἰδεῖν δὲ τὴν Θαμύρου ἀηδόνος
ἑλομένην· ἰδεῖν δὲ καὶ κύκνον μεταβάλλοντα εἰς ἀνθρωπί-
νου βίου αἵρεσιν, καὶ ἄλλα ζῶα μουσικὰ ὡσαύτως, * ὡς τὸ B
εἰκός. τὴν δὲ λαχοῦσαν ψυχὴν ἑλέσθαι λέοντος βίον· εἶναι
δὲ τὴν Αἴαντος τοῦ Τελαμωνίου, φεύγουσαν ἄνθρωπον γε-
νέσθαι, μεμνημένην τῆς τῶν ὅπλων κρίσεως. τὴν δ' ἐπὶ τού-
τῳ Ἀγαμέμνονος· ἔχθρᾳ ***) δὲ καὶ ταύτην τοῦ ἀνθρωπί-
νου γένους διὰ τὰ πάθη ἀετοῦ διαλλάξαι βίον. ἐν μέσοις
δὲ λαχοῦσαν τὴν Ἀταλάντης ψυχήν, κατιδοῦσαν μεγάλας τι-
μὰς ἀθλητοῦ ἀνδρός, οὐ δύνασθαι παρελθεῖν, ἀλλὰ λαβεῖν.
μετὰ * δὲ ταύτην ἰδεῖν τὴν Ἐπειοῦ τοῦ Πανοπέως εἰς C
τεχνικῆς γυναικὸς ἰοῦσαν φύσιν· πόῤῥω δ' ἐν ὑστάτοις ἰδεῖν
τὴν τοῦ γελωτοποιοῦ Θερσίτου πίθηκον ἐνδυομένην. κατὰ
τύχην δὲ τὴν Ὀδυσσέως λαχοῦσαν πασῶν ὑστάτην, αἱρησο-

---

*) ἄλλ. ἐν τελευταίοις. **) ἴσ. ἐλεινήν.
***) γρ. ἐχθράν.

virtutem adeptum. omnino etiam non pauciores esse qui hac in causa deprehenderentur ex iis qui e caelo venirent, quippe qui aerumnarum imperiti essent; eorum contra qui e terra venirent, plurimos, quippe qui et ipsi labores exanclassent et alios vidissent, non subito electiones facere. quocirca etiam conversionem malorum et bonorum plurimis animis contingere, simulque propter sortem fortuitam; quamquam si quis semper, quotiescumque hanc in vitam venerit, vere philosophetur et sors ei electionis non postrema cadat, ex eis quae inde renunciata sunt videatur non solum hic beatus fore, verum etiam hinc illuc et huc rursus viam haud terrestrem et asperam ingredi, sed lenem et caelestem. hoc enim dixit spectaculum dignum esse quod videretur, quomodo animi singuli elegissent vitas; miserabile enim esse ad adspectum et ridiculum et admirabile; pro consuetudine enim prioris vitae ex maxima parte eos eligere. etenim se vidisse narravit animum qui quondam Orphei fuisset cycni vitam eligentem odio muliebris sexus, propter mortem ab illis illatam nolentem in muliere procreatum nasci; vidisse porro Thamyrae animum lusciniae vitam eligentem; vidisse etiam cycnum ad humanae vitae electionem se convertentem, et alia animantia musica itidem, ut consentaneum esset. animum vero cuius sors excidisset leonis elegisse vitam; fuisse autem hunc Aiacis Telamonis filii, fugientem hominis vitam, memorem armorum iudicii. post hunc vero Agamemnonis; odio hunc quoque humani generis propter mala quae ei accidissent aquilae sumpsisse vitam. Atalantes vero animum, cuius sors in mediis excidisset, quum magnos athletae viri conspexisset honores, non potuisse praeterire, sed sumpsisse. post hunc autem se vidisse Epei Panopei animum in artificiosae mulieris abeuntem naturam; procul autem in ultimis se vidisse Thersitis scurrae animum simiae speciem sibi induentem. Ulixis vero animum, cuius sors casu omnium postrema

μένην ἰέναι· μνήμῃ δὲ τῶν προτέρων πόνων φιλοτιμίας λε-
λωφηκυῖαν ζητεῖν περιιοῦσαν χρόνον πολὺν βίον ἀνδρὸς
ἰδιώτου ἀπράγμονος *), καὶ μόγις εὑρεῖν κείμενόν που καὶ
παρημελημένον ὑπὸ τῶν ἄλλων, καὶ εἰπεῖν * ἰδοῦσαν ὅτι τὰ D
αὐτὰ ἂν ἔπραξε καὶ πρώτη λαχοῦσα, καὶ ἀσμένην ἑλέσθαι.
καὶ ἐκ τῶν ἄλλων δὴ θηρίων ὡςαύτως εἰς ἀνθρώπους ἰέναι
καὶ εἰς ἄλληλα, τὰ μὲν ἄδικα εἰς τὰ ἄγρια, τὰ δὲ δίκαια
εἰς τὰ ἥμερα μεταβάλλοντα, καὶ πάσας μίξεις μίγνυσθαι.
ἐπειδὴ δ' οὖν πάσας τὰς ψυχὰς τοὺς βίους ᾑρῆσθαι, ὥςπερ
ἔλαχον, ἐν τάξει προσιέναι πρὸς τὴν Λάχεσιν· ἐκείνην δ' ἑκάστῳ
ὃν εἵλετο δαίμονα, τοῦτον φύλακα ξυμπέμπειν * τοῦ βίου καὶ E
ἀποπληρωτὴν τῶν αἱρεθέντων. ὃν πρῶτον μὲν ἄγειν αὐτὴν
πρὸς τὴν Κλωθὼ ὑπὸ τὴν ἐκείνης χεῖρά τε καὶ ἐπιστροφὴν τῆς
τοῦ ἀτράκτου δίνης, κυροῦντα ἣν λαχὼν εἵλετο μοῖραν· ταύ-
της δ' ἐφαψάμενον αὖθις ἐπὶ τὴν τῆς Ἀτρόπου ἄγειν νῆ-
σιν, ἀμετάστροφα τὰ ἐπικλωσθέντα **) ποιοῦντα· ἐντεῦθεν
δὲ δὴ ἀμεταστρεπτὶ ὑπὸ τὸν τῆς * Ἀνάγκης ἰέναι θρόνον. 621
καὶ δι' ἐκείνου διεξελθόντα, ἐπειδὴ καὶ οἱ ἄλλοι διῆλθον,
πορεύεσθαι ἅπαντας εἰς τὸ τῆς Λήθης πεδίον διὰ καύμα-
τός τε καὶ πνίγους δεινοῦ· καὶ γὰρ εἶναι αὐτὸ κενὸν δέν-
δρων τε καὶ ὅσα γῆ φύει. σκηνᾶσθαι οὖν σφᾶς ἤδη ἑσπέρας
γιγνομένης παρὰ τὸν Ἀμέλητα ποταμόν, οὗ τὸ ὕδωρ ἀγγεῖον
οὐδὲν στέγειν. μέτρον μὲν οὖν τι τοῦ ὕδατος πᾶσιν ἀναγ-
καῖον εἶναι πιεῖν, τοὺς δὲ φρονήσει μὴ σωζομένους πλέον
πίνειν τοῦ μέτρου· τὸν δὲ ἀεὶ πιόντα * πάντων ἐπιλανθά- B
νεσθαι. ἐπειδὴ δὲ κοιμηθῆναι καὶ μέσας νύκτας γενέσθαι,
βροντήν τε καὶ σεισμὸν γενέσθαι, καὶ ἐντεῦθεν ἐξαπίνης ἄλ-
λον ἄλλῃ φέρεσθαι ἄνω εἰς τὴν γένεσιν, ἄττοντας ὥςπερ
ἀστέρας. αὐτὸς δὲ τοῦ μὲν ὕδατος κωλυθῆναι πιεῖν· ὅπῃ
μέντοι καὶ ὅπως εἰς τὸ σῶμα ἀφίκοιτο, οὐδὲν ***) εἰδέναι,
ἀλλ' ἐξαίφνης ἀναβλέψας ἰδεῖν ἕωθεν αὐτὸν ἤδη κείμενον
ἐπὶ τῇ πυρᾷ.

Καὶ οὗτος, ὦ Γλαύκων, μῦθος ἐσώθη καὶ οὐκ ἀπώλε-
το, καὶ ἡμᾶς * ἂν σώσειεν, ἂν πειθώμεθα αὐτῷ, καὶ τὸν C

*) ἴσ. καὶ ἀπράγμονος. **) γρ. ἐπικλωθέντα.
***) ἄλλ. οὐκ.

excidiſſet, proceſſiſſe electurum; recordatum autem priorum aerumnarum ambitione depoſita quaeſiviſſe oberrantem diu viri vitam privati et otioſi, vixque inveniſſe alicubi ſitam et neglectam a reliquis, atque dixiſſe quum eam vidiſſet, idem ſe facturum fuiſſe etiam ſi prima ipſius ſors excidiſſet, et libenter ſe eam elegiſſe. et ex reliquis quoque animantibus ſimiliter animos in homines migraſſe et in ſe invicem, iniuſta in fera, iuſta autem in manſueta transeuntia, omnique modo inter ſe miſceri. quum vero omnes animi vitas elegiſſent, prout ſors cuiusque excidiſſet, ex ordine acceſſiſſe ad Lacheſin, quae cuique quem elegiſſet genium cuſtodem vitae attribuerit et effectorem eorum quae animus elegiſſet. hunc autem primum duxiſſe eum ad Clothus manum fuſique ſe rotantis converſionem, ratam efficientem quam elegiſſet ſortem; hanc vero ubi attigiſſet rurſus ad Atropon eum duxiſſe nentem ut immutabilia redderet ſtamina fatalia; hinc vero propere ad Neceſſitatis ſolium ſe profectum eſſe; per quod quum pervaſiſſet cum reliquis, perrexiſſe cunctos in Lethes campum in calore aeſtuque vehemente; fuiſſe enim illum arboribus omnibusque quae terra gigneret vacuum. recubuiſſe igitur ipſos quum iam veſper eſſet iuxta Ameleten fluvium, cuius aquam nullum vas contineret. ac modum quidem certum aquae omnibus eſſe bibendum, prudentia autem non ſervatos ſupra modum bibere; quemque vero bibentem omnium oblivifci. poſtquam recubuiſſent mediaque nox eſſet, tonitru terraeque motum exſtitiſſe, et illinc ſubito alium alio latum eſſe ſurſum ad procreationem, proſilientes inſtar ſtellarum. ſe quidem prohibitum fuiſſe aquam bibere; quomodo autem in corpus venerit ſe neſcire, ſed repente quum ſuſpexiſſet mane ſe ipſum vidiſſe iam impoſitum in rogum.

Atque haec, Glauco, fabula ſervata eſt nec interit, et nos ſervabit, ſi fidem ei habebimus, et Lethes flu-

τῆς Λήθης ποταμὸν εὖ διαβησόμεθα, καὶ τὴν ψυχὴν οὐ μιανθησόμεθα. ἀλλ' ἂν ἐμοὶ πειθώμεθα, νομίζοντες ἀθάνατον τὴν ψυχὴν καὶ δυνατὴν πάντα μὲν κακὰ ἀνέχεσθαι, πάντα δὲ ἀγαθά, τῆς ἄνω ὁδοῦ ἀεὶ ἑξόμεθα καὶ δικαιοσύνην μετὰ φρονήσεως παντὶ τρόπῳ ἐπιτηδεύσομεν, ἵνα καὶ ἡμῖν αὐτοῖς φίλοι ὦμεν καὶ τοῖς θεοῖς, αὐτοῦ τε μένοντες ἐνθάδε, καὶ ἐπειδὰν τὰ ἆθλα * αὐτῆς κομιζώμεθα, ὥσ- D
περ οἱ νικηφόροι περιαγειρόμενοι, καὶ ἐνθάδε καὶ ἐν τῇ χιλιετεῖ πορείᾳ, ἣν διεληλύθαμεν, εὖ πράττωμεν.

vium bene traiiciemus, nec animum contaminabimus sed ſi mihi fidem habebimus, credentes immortalem eſſe animum et valere ad omnia mala ſustinenda omniaque bona, viam ſurſum ducentem ſemper ſequemur et iuſtitiam cum ſapientia omni modo colemus, ut et nobismet ipſis amici ſimus et diis, dum hic manemus et quum eius praemia reportamus, quemadmodum victores circumducti, utque tam hic quam in mille annorum quod narravimus itinere praeclare nobiscum agatur.

T I M A I O Σ.

ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΡΙΤΙΑΣ ΤΙΜΑΙΟΣ ΕΡΜΟΚΡΑΤΗΣ.

17 Εἷς, δύο, τρεῖς· ὁ δὲ δὴ τέταρτος ἡμῖν, ὦ φίλε Τίμαιε, ποῦ, τῶν χθὲς μὲν δαιτυμόνων, τὰ νῦν δ' ἑστιατόρων;

ΤΙ. Ἀσθένειά τις αὐτῷ ξυνέπεσεν, ὦ Σώκρατες· οὐ γὰρ ἂν ἑκὼν τῆςδε ἀπελείπετο τῆς ξυνουσίας.

ΣΩ. Οὐκοῦν σὸν τῶνδέ τε ἔργον καὶ τὸ ὑπὲρ τοῦ ἀπόντος ἀναπληροῦν μέρος.

B ΤΙ. Πάνυ μὲν οὖν, καὶ κατὰ δύναμίν γε οὐδὲν * ἐλλείψομεν· οὐδὲ γὰρ ἂν εἴη δίκαιον χθὲς ὑπὸ σοῦ ξενισθέντας οἷς ἦν πρέπον ξενίοις μὴ οὐ προθύμως σὲ τοὺς λοιποὺς ἡμῶν ἀντεφεστιᾶν *).

---

*) ἄλλ. ἀνταφεστιᾶν.

SOCRATES CRITIAS TIMAEUS HERMOCRATES.

Unus, duo, tres; quartus autem nobis, o care Timaee, ubinam hesternorum quidem convivarum, hodiernorum vero convivatorum?

Ti. Incommoda ei valitudo incidit, Socrate; voluntate enim non abesset ab hac congressione.

So. Itaque tuum est et horum, etiam absentis partes sustinere.

Ti. Sane quidem, atque pro viribus nihil praetermittemus; neque enim par esset si reliqui nostrûm heri a te hospitalibus epulis rite excepti non prompto animo tibi vicissim epulum daremus.

ΣΩ. Ἆρ' οὖν μέμνησθε ὅσα ἡμῖν καὶ περὶ ὧν ἐπέταξα εἰπεῖν;

ΤΙ. Τὰ μὲν μεμνήμεθα, ὅσα δὲ μή, σὺ παρὼν ὑπομνήσεις. μᾶλλον δέ, εἰ μή τί σοι χαλεπόν, ἐξ ἀρχῆς διὰ βραχέων πάλιν ἐπάνελθε αὐτά, ἵνα βεβαιωθῇ μᾶλλον παρ' ἡμῖν.

ΣΩ. Ταῦτ' ἔσται. χθές που τῶν * ὑπ' ἐμοῦ ῥηθέν- C
των λόγων περὶ πολιτείας ἦν τὸ κεφάλαιον, οἵα τε καὶ ἐξ
οἵων ἀνδρῶν ἀρίστη κατεφαίνετ' ἂν μοι γενέσθαι.

ΤΙ. Καὶ μάλα γε ἡμῖν, ὦ Σώκρατες, ῥηθεῖσα πᾶσι κατὰ νοῦν.

ΣΩ. Ἆρ' οὖν οὐ τὸ τῶν γεωργῶν, ὅσαι τε ἄλλαι τέχναι, πρῶτον ἐν αὐτῇ χωρὶς διειλόμεθα ἀπὸ τοῦ γένους τοῦ τῶν προπολεμησόντων;

ΤΙ. Ναί.

ΣΩ. Καὶ κατὰ φύσιν δὴ δόντες τὸ καθ' αὐτὸν ἑκάστῳ
πρόσφορον ἓν μόνον ἐπιτήδευμα ἑκάστῃ * τέχνῃ *), τού- D
τους οὓς πρὸ πάντων ἔδει πολεμεῖν εἴπομεν, ὡς ἄρα αὐ-
τοὺς δέοι φύλακας εἶναι μόνον τῆς πόλεως, εἴτε τις ἔξω-
θεν ἢ καὶ τῶν ἔνδον ἴοι κακουργήσων, δικάζοντας μὲν
πράως τοῖς ἀρχομένοις ὑπ' αὐτῶν ἅτε φύσει φίλοις * οὖσι, 18
χαλεποὺς δὲ ἐν ταῖς μάχαις τοῖς ἐντυγχάνουσι τῶν ἐχθρῶν
γιγνομένους.

ΤΙ. Παντάπασι μὲν οὖν.

ΣΩ. Φύσιν γάρ οἶμαί τινα τῶν φυλάκων τῆς ψυχῆς ἐλέγομεν ἅμα μὲν θυμοειδῆ, ἅμα δὲ φιλόσοφον δεῖν εἶναι διαφερόντως, ἵνα πρὸς ἑκατέρους δύναιντο ὀρθῶς πρᾶοι καὶ χαλεποὶ γίγνεσθαι.

ΤΙ. Ναί.

ΣΩ. Τί δὲ **) τροφήν; ἆρ' οὐ γυμναστικῇ καὶ μουσικῇ μαθήμασί τε, ὅσα προσήκει τούτοις ***), ἐν ἅπασι τεθράφθαι;

ΤΙ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Τοὺς * δέ γε οὕτω τραφέντας ἐλέχθη που μήτε B

*) ἴσ. ἐπιτήδευμα, τούτους. ἄλλ. ἐπιτήδευμα καὶ μίαν ἑκάστῳ τέχνην. **) γρ. δαί.
***) γρ. ὅσοις προσήκει, τούτοις ἐν ἅπασι.

So. Num vero meminiſtis quanta vobis et de quibus rebus mandaverim ut diceretis?

Ti. Partim meminimus, quae vero non, ea tu praesens in memoriam nobis reduces. potius vero, niſi tibi moleſtum eſt, ab initio rurſus brevi ea repete, ut magis apud nos confirmentur.

So. Ita fiet. disputationum igitur heri a me de civitate habitarum ſumma in hoc conſiſtebat qualis qualibusque e viris optima videretur mihi poſſe exſiſtere.

Ti. Ac ſane quidem nobis, Socrate, expoſita eſt omnibus ex animi ſententia.

So. Nonne vero agricolarum genus et quotquot aliae ſunt artes primum in ea ſeparavimus a propugnatorum genere?

Ti. Etiam.

So. Et ſecundum naturam quidem cuique per ſe conveniens quum tribueremus unum tantummodo ſtudium atque opus, eos quibus pro omnibus pugnandum eſſet diximus cuſtodes debere eſſe tantummodo civitatis, ſive quis foris ſive intus maleficium conaretur committere, clementer quidem iudicantes contra ſubiectos imperio, quippe qui natura amici eſſent, feroces autem in pugnis contra hoſtes in quos inciderent ſeſe praebentes.

Ti. Prorſus quidem res ſic ſe habet.

So. Naturam videlicet, ut arbitror, cuſtodum animi diximus ſimul iracundam ſimulque philoſopham oportere eſſe inſigniter, ut erga utrosque poſſint recte mites et feroces ſe praebere.

Ti. Etiam.

So. Quid vero quod ad inſtitutionem attinet? nonne gymnaſtica et muſica et diſciplinis quaecumque his conveniunt omnibus inſtitutos eſſe?

Ti. Sane quidem.

So. Sic autem inſtitutos dicebamus neque aurum

χρυσὸν μήτε ἄργυρον μήτε ἄλλο ποτὲ μηδὲν κτῆμα ἑαυτῶν ἴδιον νομίζειν δεῖν, ἀλλ' ὡς ἐπικούρους μισθὸν λαμβάνοντας τῆς φυλακῆς παρὰ τῶν σωζομένων ὑπ' αὐτῶν, ὅσος σώφροσι μέτριος, ἀναλίσκειν τε δὴ κοινῇ καὶ ξυνδιαιτωμένους μετ' ἀλλήλων ζῆν, ἐπιμέλειαν ἔχοντας ἀρετῆς διὰ παντός, τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων ἄγοντας σχολήν.

ΤΙ. Ἐλέχθη καὶ ταῦτα ταύτῃ.

ΣΩ. Καὶ μὲν δὴ καὶ περὶ γυναικῶν * ἐπεμνήσθημεν, C
ὡς τὰς φύσεις τοῖς ἀνδράσι παραπλησίας εἴη ξυναρμοστέον καὶ τὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων *) πάντα κοινὰ κατά τε πόλεμον καὶ κατὰ τὴν ἄλλην δίαιταν δοτέον πάσαις.

ΤΙ. Ταύτῃ καὶ ταῦτα ἐλέγετο.

ΣΩ. Τί δὲ δὴ τὸ περὶ τῆς παιδοποιίας **); ἢ τοῦτο μὲν διὰ τὴν ἀήθειαν τῶν λεχθέντων εὐμνημόνευτον, ὅτι κοινὰ τὰ τῶν γάμων καὶ τὰ τῶν παίδων πᾶσιν ἁπάντων ἐτίθεμεν, μηχανώμενοι ***) ὅπως μηδείς ποτε τὸ γεγενημένον αὐτῷ ἰδίᾳ γνώσοιτο †), νομιοῦσι δὲ * πάντες πάντας D
αὐτοὺς ὁμογενεῖς, ἀδελφὰς μὲν καὶ ἀδελφοὺς ὅσοιπερ ἂν τῆς πρεπούσης ἐντὸς ἡλικίας γίγνωνται, τοὺς δ' ἔμπροσθεν καὶ ἄνωθεν γονέας τε καὶ γονέων προγόνους, τοὺς δὲ εἰς τὸ κάτωθεν ἐκγόνους τε καὶ παῖδας ††) ἐκγόνων;

ΤΙ. Ναί, καὶ ταῦτα εὐμνημόνευτα ᾗ λέγεις.

ΣΩ. Ὅπως δὲ δὴ κατὰ δύναμιν εὐθὺς γίγνοιντο ὡς ἄριστοι τὰς φύσεις, ἆρ' οὐ μεμνήμεθα ὡς τοὺς ἄρχοντας ἔφαμεν καὶ τὰς ἀρχούσας δεῖν εἰς τὴν τῶν γάμων ξύνερξιν λάθρᾳ * μηχανᾶσθαι κλήροις τισὶν ὅπως οἱ κακοὶ χωρὶς οἵ E
τ' ἀγαθοὶ ταῖς ὁμοίαις ἑκάτεροι ξυλλήξονται, καὶ μή τις αὐτοῖς ἔχθρα διὰ ταῦτα γίγνηται, τύχην ἡγουμένοις αἰτίαν τῆς ξυλλήξεως †††);

ΤΙ. Μεμνήμεθα.

ΣΩ. Καὶ μὴν ὅτι γε τὰ * μὲν τῶν ἀγαθῶν θρεπτέον 19
ἔφαμεν εἶναι, τὰ δὲ τῶν φαύλων εἰς τὴν ἄλλην λάθρᾳ δια-

*) ἄλλ. τὰ ἐπιτηδεύματα. **) γρ. Τί δὲ τὸ περὶ παιδοποιίας; ***) γρ. μηχανωμένους. ἄλλ. μηχανωμένοις. †) γρ. γνώσαιτο. ἴσ. γνώσεται. ††) ἄλλ. ἐκγόνους παῖδάς τε ἐκγόνων; †††) γρ. ξυλλέξονται — ξυλλέξεως.

neque argentum neque aliam umquam rem fibi propriam debere exiftimare, fed pro adiutoribus fe habere mercedem accipientibus cuftodiae ab eis quos fervarent quanta temperantibus fatis effet; fumptus facere communiter et vita victuque communi frui, curam adhibentes de virtute usquequaque, reliquis vero ftudiis vacantes.

Ti. Haec quoque ita dicebamus.

So Atque etiam de mulieribus memoravimus, naturas earum effe fimiles virorum naturae concinnandas, et ftudia omnia communia tam ad bellum quam ad reliquum victum fpectantia attribuenda effe omnibus.

Ti. Ita haec quoque dicta funt.

So. Quid vero de librorum procreatione? an hoc quidem propter infolentiam dictorum facile memoria tenetur communes nos nuptias liberosque omnibus omnes pofuiffe, id agentes ut nullus umquam fuam propriam prolem cognofceret, fed omnes cunctos exiftimarent cognatos, forores quidem et fratres, quicumque intra convenientem aetatem gignerentur, natu vero maiores ac fuperiores parentes parentumque progenitores, et aetate inferiores pofteros filiosque pofterorum?

Ti. Vero, etiam haec facile memoria tenentur quomodo dicis.

So. Ut autem quam poffent optimi natura ftatim nafcerentur, nonne nos meminimus dixiffe gubernatores et gubernatrices oportere ad nuptias conciliandas clam machinari fortibus quibusdam ut mali feparatim et boni cum fimilibus utrique fortito compararentur, et, ne inimicitias propterea fufciperent, cafum pro huius comparationis caufa haberent.

Ti. Meminimus vero.

So. Atque etiam nos dixiffe bonorum prolem effe educandam, vilium autem in reliquam civitatem clam

δοτέον πόλιν, ἐπαυξομένων *) δὲ σκοποῦντας ἀεὶ τοὺς ἀξίους πάλιν ἀνάγειν δεῖν, τοὺς δὲ παρὰ σφίσιν ἀναξίους εἰς τὴν τῶν ἐπανιόντων χώραν μεταλλάττειν;

ΤΙ. Οὕτως.

ΣΩ. Ἆρ' οὖν δὴ **) διεληλύθαμεν ἤδη, καθάπερ χθὲς, ὡς ἐν κεφαλαίοις πάλιν ἐπανελθεῖν; ἢ ποθοῦμεν ἔτι τι τῶν ῥηθέντων ***), ὦ φίλε Τίμαιε, ἀπολειπόμενον †);

ΤΙ. Οὐδαμῶς, ἀλλ' αὐτὰ ταῦτ' ἦν τὰ * λεχθέντα, ὦ B
Σώκρατες.

ΣΩ. Ἀκούοιτ' ἂν ἤδη τὰ μετὰ ταῦτα περὶ τῆς πολιτείας ἣν διήλθομεν, οἷόν τι πρὸς αὐτὴν πεπονθὼς τυγχάνω. προςέοικε δὲ δή τινί μοι τοιῷδε τὸ πάθος, οἷον εἴ τις ζῶα καλά που θεασάμενος, εἴτε ὑπὸ γραφῆς εἰργασμένα εἴτε καὶ ζῶντα ἀληθινῶς, ἡσυχίαν δὲ ἄγοντα, εἰς ἐπιθυμίαν ἀφίκοιτο θεάσασθαι κινούμενά τε αὐτὰ καί τι τῶν τοῖς σώμασι δοκούντων προςήκειν κατὰ τὴν ἀγωνίαν ἀθλοῦντα. ταὐτὸν
* καὶ ἐγὼ πέπονθα πρὸς τὴν πόλιν ἣν διήλθομεν· ἡδέως C
γὰρ ἄν του λόγῳ διεξιόντος ἀκούσαιμ' ἂν, ἄθλους οὓς πόλις ἀθλεῖ, τούτους αὐτὴν ἀγωνιζομένην πρὸς πόλεις ἄλλας, πρεπόντως εἴς τε ††) πόλεμον ἀφικομένην καὶ ἐν τῷ πολεμεῖν τὰ προςήκοντα ἀποδιδοῦσαν τῇ παιδείᾳ καὶ τροφῇ κατά τε τὰς ἐν τοῖς ἔργοις πράξεις καὶ κατὰ τὰς ἐν τοῖς λόγοις διερ-
μηνεύσεις πρὸς ἑκάστας τῶν πόλεων. * ταῦτ' οὖν, ὦ Κριτία D
καὶ Ἑρμόκρατες, ἐμαυτοῦ μὲν αὐτὸς κατέγνωκα μήποτ' ἂν δυνατὸς γενέσθαι τοὺς ἄνδρας καὶ τὴν πόλιν ἱκανῶς ἐγκωμιάσαι. καὶ τὸ μὲν ἐμὸν οὐδὲν θαυμαστόν· ἀλλὰ τὴν αὐτὴν δόξαν εἴληφα καὶ περὶ τῶν πάλαι γεγονότων καὶ τῶν νῦν ὄντων ποιητῶν, οὔτι τὸ ποιητικὸν ἀτιμάζων γένος, ἀλλὰ παντὶ δῆλον ὡς τὸ μιμητικὸν ἔθνος, οἷς ἂν ἐντραφῇ, ταῦτα μιμήσεται ῥᾷστα καὶ ἄριστα, τὸ δ' ἐκτὸς τῆς τροφῆς ἑκά-
στοις †††) * γιγνόμενον χαλεπὸν μὲν ἔργοις, ἔτι δὲ χαλεπώ- E
τερον λόγοις εὖ μιμεῖσθαι. τὸ δὲ τῶν σοφιστῶν γένος αὖ πολλῶν μὲν λόγων καὶ καλῶν (*) μάλα ἔμπειρον ἥγημαι,

*) ἄλλ. ἐπαυξανομένων. **) γρ. Ἆρ' οὖν. ***) γρ. ἢ ποθοίης ἔτι, τῶν ῥηθέντων. †) ἴσ. ὡς ἀπολειπόμενον. ††) γρ. εἰς. †††) γρ. ἑκάστης. (*) ἄλλ. καλῶν ἄλλων.

transfundendam, et ex adultis rectores oportere inquirentes dignos quosque rursus evehere, indignos vero apud se in locum evectorum transferre?

Ti. Ita.

So. Num vero illa iam exposuimus quemadmodum heri, quippe nunc summatim ea repetentes? an desideramus adhuc aliquid dictorum, o care Timaee, tamquam praetermissum?

Ti. Nequaquam, sed ipsa haec sunt dicta, Socrate.

So. Audite iam deinceps de civitate quam persequuti sumus, quomodo in eam animatus sim. ita vero comparata videtur mihi esse haec affectio, ut si quis animantia pulchra alicubi spectaverit sive pictura efficta sive revera viva, sed quieta, et desiderio afficiatur videndi quomodo et ipsa moveantur et aliquid eorum quae corpori videantur convenire certando exsequantur. eodem ego quoque modo animatus sum in civitatem quam descripsimus; libenter enim aliquem audiverim verbis exponentem certamina quae urbs tentet quomodo conferat cum aliis urbibus, decenter ad bellum proficiscatur et in pugna exhibeat quae institutioni et educationi conveniant, tam in rebus gerendis quam in sermonum commercio cum singulis civitatibus. in his igitur, Critia et Hermocrate, mihi ipse despero fore umquam ut virorum et civitatis satis possim laudes celebrare. ac quod ad me attinet, haud id mirandum, sed eandem sententiam teneo etiam de veteris aeque ac nostrae memoriae poëtis, haudquaquam poëticum despiciens genus, sed cuilibet patet imitatorum nationem in quibus educata fuerit ea imitaturam esse facillime et optime, extra institutionem vero cuique positum difficile esse re, etiamque difficilius verbis ad bene imitandum. sophistarum autem genus multarum quidem pulchrarum orationum peritum existimo, sed vereor ne, quippe er-

φοβοῦμαι δὲ μή πως, ἅτε πλανητὸν ὂν κατὰ πόλεις οἰκή-
σεις τε ἰδίας οὐδαμῆ διῳκηκός, ἄστοχον ἅμα *) φιλοσόφων
ἀνδρῶν ᾖ καὶ πολιτικῶν, ὅσ᾽ ἂν οἷά τε ἐν πολέμῳ καὶ μά-
χαις πράττοντες ἔργῳ καὶ λόγῳ προσομιλοῦντες ἑκάστοις
πράττοιεν καὶ λέγοιεν. καταλέλειπται δὴ τὸ τῆς ὑμετέρας **)
ἕξεως γένος, ἅμα ἀμφοτέρων * φύσει καὶ τροφῇ μετέχον. 20
Τίμαιός τε γὰρ ὅδε, εὐνομωτάτης ὢν πόλεως τῆς ἐν Ἰτα-
λίᾳ Λοκρίδος, οὐσίᾳ καὶ γένει οὐδενὸς ὕστερος ὢν τῶν ἐκεῖ,
τὰς μεγίστας μὲν ἀρχάς τε καὶ τιμὰς ἐν ***) τῇ πόλει μετα-
κεχείρισται, φιλοσοφίας δ᾽ αὖ κατ᾽ ἐμὴν δόξαν ἐπ᾽ ἄκρον ἁπά-
σης ἐλήλυθε· Κριτίαν δέ που πάντες οἱ τῇδ᾽ ἴσμεν οὐδενὸς
ἰδιώτην ὄντα ὧν λέγομεν· τῆς δ᾽ Ἑρμοκράτους αὖ πέρι φύ-
σεως καὶ τροφῆς, πρὸς ἅπαντα ταῦτ᾽ εἶναι †) ἱκανῆς ††)
πολλῶν μαρτυρούντων * πιστευτέον. διὸ καὶ χθὲς ἐγὼ δια- B
νοούμενος ὑμῶν δεομένων τὰ περὶ τῆς πολιτείας διελθεῖν
προθύμως ἐχαριζόμην, εἰδὼς ὅτι τὸν ἑξῆς λόγον οὐδένες ἂν
ὑμῶν ἐθελόνταν ἱκανώτερον ἀποδοῖεν· εἰς γὰρ πόλεμον πρέ-
ποντα καταστήσαντες τὴν πόλιν πάντ᾽ αὐτῇ τὰ προσήκοντα
ἀποδοῖτ᾽ ἂν μόνοι τῶν νῦν. εἰπὼν δὴ τἀπιταχθέντα ἀντε-
πέταξα ὑμῖν ἃ καὶ νῦν λέγω. ξυνωμολογήσατ᾽ †††) οὖν κοινῇ
σκεψάμενοι πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς εἰς νῦν * ἀνταποδώσειν μοι C
τὰ τῶν λόγων ξένια· πάρειμί τε οὖν δὴ κεκοσμημένος ἐπ᾽
αὐτὰ (*) καὶ πάντων ἑτοιμότατος ὢν δέχεσθαι (**).

ΕΡ. Καὶ μὲν δή, καθάπερ εἶπε Τίμαιος ὅδε, ὦ Σώ-
κρατες, οὔτε ἐλλείψομεν προθυμίας οὐδὲν οὔτ᾽ ἔστιν οὐδε-
μία πρόφασις ἡμῖν τοῦ μὴ δρᾶν ταῦτα· ὥστε καὶ χθὲς εὐ-
θὺς ἐνθένδε, ἐπειδὴ παρὰ Κριτίαν πρὸς τὸν ξενῶνα, οὗ καὶ
καταλύομεν, ἀφικόμεθα, καὶ ἔτι πρότερον καθ᾽ ὁδὸν αὖ
ταῦτα ἐσκοποῦμεν. * ὁ δ᾽ (***) οὖν ἡμῖν λόγον εἰσηγήσατο ἐκ D
παλαιᾶς ἀκοῆς· ὃν καὶ νῦν λέγε, ὦ Κριτία, τῷδε, ἵνα ξυν-
δοκιμάσῃ πρὸς τὴν ἐπίταξιν εἴτ᾽ ἐπιτήδειος εἴτ᾽ ἀνεπιτή-
δειός ἐστιν.

---

*) γρ. ἅμα καί. **) γρ. ἡμετέρας. ***) ἄλλ. τῶν ἐν. †) γρ. ἅπαντα εἶναι ταῦτα. ††) ἱκανήν. †††) γρ. ξυνομολογήσατ᾽. *) ἴσ. ἐπ᾽ αὐτὰ ταῦτα. (**) γρ. ἑτοιμότατος δέχεσθαι. (***) γρ. ὅδ᾽.

rans circum urbes propriaque domicilia nullo modo habens, coniectura assequi nequeat quanta et qualia viri philosophi et civiles in bello et pugnis gerentes re et verbis, quum commercium cum quoque habeant, facturi et dicturi sint. relinquitur igitur vestri habitus genus, utriusque simul natura et institutione particeps. nam Timaeus hic ex Locris in Italia, civitate optime instituta, opibus et genere nulli eorum qui ibi versantur cedens, summos magistratus et honores in civitate adeptus est et philosophiae quoque universae ex mea sententia in fastigio stat; Critiam porro omnes hi scimus nullius earum rerum imperitum esse quas dicimus; et de Hermocratis ingenio et institutione, quum ad omnia haec idoneum esse multi testentur, fides habenda est. quocirca etiam heri hoc mecum reputans vobis rogantibus ut de re publica exponerem lubenter gratificatus sum, sciens orationem sequentem nullos melius quam vos si volueritis expressuros esse; in bellum enim decens inducentes civitatem omnia ei convenientia attributuros esse vos solos ex omnibus qui nunc sunt. mandata igitur quum persequutus essem, vobis vicissim mandavi ea quae etiam nunc dico. statuistis videlicet communiter inter vos deliberantes ut in hodiernum diem mihi reddituri essetis sermones hospitales. adsum igitur hanc ipsam ob causam ornatus omniumque paratissimus ad eos accipiendos.

Her. Quin etiam, quemadmodum dixit Timaeus, neque operae parcemus neque ulla nobis causa est cur non faciamus haec; quare etiam heri statim hinc, ubi ad Critiam in cubiculum hospitale in quod devertimus veneramus, et prius etiam inter vias haec perpendimus. ille vero nobis historiam narravit veteris memoriae; quam nunc quoque refer, Critia, huic, ut examinet nobiscum utrum ad ea quae nobis mandavit accommodata sit necne.

ΚΡ. Ταῦτα χρὴ δρᾶν, εἰ καὶ τῷ τρίτῳ κοινωνῷ Τιμαίῳ ξυνδοκεῖ.

ΤΙ. Δοκεῖ μήν.

ΚΡ. Ἄκουε δή, ὦ Σώκρατες, λόγου μάλα μὲν ἀτόπου, παντάπασί γε μὴν ἀληθοῦς, ὡς ὁ *) τῶν ἑπτὰ σοφώτατος * Σόλων ποτ' ἔφη. ἦν μὲν οὖν οἰκεῖος καὶ σφόδρα φίλος E
ἡμῖν Δρωπίδου τοῦ προπάππου, καθάπερ λέγει πολλαχοῦ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ποιήσει· πρὸς δὲ Κριτίαν τὸν ἡμέτερον πάππον εἶπεν, ὡς ἀπεμνημόνευεν αὖ πρὸς ἡμᾶς ὁ γέρων, ὅτι μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τῆσδ' εἴη παλαιὰ ἔργα τῆς πόλεως ὑπὸ χρόνου καὶ φθορᾶς ἀνθρώπων ἠφανισμένα, πάντων δὲ ἓν μέγιστον, οὗ νῦν ἐπιμνησθεῖσι * πρέπον ἂν ἡμῖν εἴη 21
σοί τε ἀποδοῦναι χάριν καὶ τὴν θεὸν ἅμα ἐν τῇ πανηγύρει δικαίως τε καὶ **) ἀληθῶς οἷόνπερ ὑμνοῦντας ἐγκωμιάζειν.

ΣΩ. Εὖ λέγεις. ἀλλὰ δὴ ποῖον ἔργον τοῦτο Κριτίας οὐ λεγόμενον μέν, ὡς δὲ πραχθὲν ὄντως ὑπὸ τῆσδε τῆς πόλεως ἀρχαῖον διηγεῖτο ***) κατὰ τὴν Σόλωνος ἀκοήν;

ΚΡ. Ἐγὼ φράσω παλαιὸν ἀκηκοὼς λόγον οὐ νέου ἀνδρός. ἦν μὲν γὰρ δὴ τότε Κριτίας, ὡς ἔφη, σχεδὸν * ἐγ- B
γὺς ἤδη τῶν ἐνενήκοντα ἐτῶν, ἐγὼ δέ πῃ μάλιστα δεκέτης· ἡ δὲ Κουρεῶτις ἡμῖν οὖσα ἐτύγχανεν Ἀπατουρίων, τὸ δὲ †) τῆς ἑορτῆς ξύνηθες ἑκάστοτε καὶ τότε ξυνέβη τοῖς παισίν· ἆθλα γὰρ ἡμῖν οἱ πατέρες ἔθεσαν ῥαψῳδίας. πολλῶν μὲν οὖν δὴ καὶ πολλὰ ἐλέχθη ποιητῶν ποιήματα, ἅτε δὲ νέα κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον ὄντα τὰ Σόλωνος πολλοὶ τῶν παίδων ᾔσαμεν. εἶπεν οὖν δή τις ††) τῶν φρατόρων, εἴτε δὴ δοκοῦν αὐτῷ τότε εἴτε καὶ χάριν τινὰ τῷ Κριτίᾳ * φέρων, C
δοκεῖν οἱ τά τε ἄλλα σοφώτατον γεγονέναι Σόλωνα καὶ κατὰ τὴν ποίησιν αὖ τῶν ποιητῶν πάντων ἐλευθεριώτατον. ὁ δὲ †††) γέρων (σφόδρα γὰρ οὖν μέμνημαι) μάλα τε ἥσθη καὶ διαμειδιάσας εἶπεν Εἴ γε, ὦ Ἀμύνανδρε, μὴ παρέργῳ τῇ ποιήσει κατεχρήσατο, ἀλλ' ἐσπουδάκει καθάπερ ἄλλοι, τόν τε λόγον ὃν ἀπ' Αἰγύπτου δεῦρο ἠνέγκατο ἀπετέλεσε, καὶ μὴ

---

*) γρ. ὡς δή. **) γρ. δικαίως καί. ***) γρ. διηγεῖται. †) ἄλλ. δή. ††) γρ. οὖν τις. †††) ἄλλ. δή.

Cr. Haec sunt facienda, si tertio quoque socio Timaeo ita videtur.

Ti. Videtur vero.

Cr. Audi igitur, Socrate, narrationem valde quidem admirabilem, prorsus tamen veram, ut septem illorum sapientissimus Solon aliquando dixit. erat autem familiaris et admodum amicus Dropidis nostri proavi, quemadmodum ipse quoque saepius dicit in carminibus; et Critiae nostro avo retulit, ut memoravit nobis rursus senex, magna et mirabilia olim hanc urbem edidisse opera, tempore hominumque interitu exstincta, omnium vero unum maximum, quod nunc commemorantes nos deceat tibi gratiam persolvere simulque deam in festo coetu iuste et vere tamquam carmine celebrare.

So. Bene dicis. at quale illud opus Critias non dictum, sed revera editum ab hacce urbe antiquitus narravit e Solonis relatione?

Cr. Ego dicam veterem narrationem a viro non iuveni perceptam. aberat enim tum Critias, ut dixit, prope fere ab anno nonagesimo, et ego admodum fui decennis. agebatur autem nobis tertius Apaturiorum dies Cureotis dictus, et quod diebus festis semper fieri consueverat, id tum quoque evenit pueris; praemia enim nobis patres proposuerunt carminum recitationis. multorum igitur multaque recitabantur poëtarum carmina, Solonis autem versus quippe novos id temporis multi puerorum cantavimus. dixit igitur aliquis tribulium, sive ita ei tum videbatur sive gratum facere volebat Critiae, sibi videri quum ad reliqua sapientissimum exstitisse Solonem, tum etiam in poësi poëtarum omnium generosissimum. tum senex (bene enim memini) valde laetatus est ridensque Immo si, inquit, Amynandre, non subsicivis operis in poësi se exercuisset, sed serium ad eam studium contulisset, sicut alii, et historiam quam ex Aegypto huc attulerat absolvisset

διὰ τὰς στάσεις ὑπὸ κακῶν τε ἄλλων, ὅσα εὗρεν ἐνθάδε
ἥκων, ἠναγκάσθη * καταμελῆσαι, κατά γ' ἐμὴν δόξαν οὔτε D
Ἡσίοδος οὔτε Ὅμηρος οὔτε ἄλλος οὐδεὶς τῶν ποιητῶν *)
εὐδοκιμώτερος ἐγένετο ἄν ποτε αὐτοῦ. Τίς δ' ἦν ὁ λόγος,
ἦ δ' ὅς, ὦ Κριτία; Περὶ **) μεγίστης, ἔφη, καὶ ὀνομα-
στοτάτης πασῶν δικαιότατ' ἂν πράξεως οὔσης, ἣν ***) ἥδε
ἡ πόλις ἔπραξε μέν, διὰ δὲ χρόνον καὶ φθορὰν τῶν ἐργα-
σαμένων οὐ διήρκεσε δεῦρο ὁ λόγος. Λέγε ἐξ ἀρχῆς, ἦ δ'
ὅς, τί τε καὶ πῶς καὶ παρὰ †) τίνων * ὡς ἀληθῆ διακη- E
κοὼς ἔλεγεν ὁ Σόλων.

Ἔστι τις κατ' Αἴγυπτον, ἦ δ' ὅς, ἐν τῷ Δέλτα, περὶ
ὃ κατὰ κορυφὴν σχίζεται τὸ τοῦ Νείλου ῥεῦμα, Σαϊτικὸς
ἐπικαλούμενος νομός, τούτου δὲ τοῦ νομοῦ μεγίστη πόλις
Σάϊς, ὅθεν δὴ καὶ Ἄμασις ἦν ὁ βασιλεύς· οἷ ††) τῆς πό-
λεως θεὸς ἀρχηγός τίς ἐστιν, Αἰγυπτιστὶ μὲν τοὔνομα Νηΐθ,
Ἑλληνιστὶ δέ, ὡς ὁ ἐκείνων λόγος, Ἀθηνᾶ· μάλα δὲ φιλα-
θήναιοι καί τινα τρόπον οἰκεῖοι τῶνδ' εἶναί φασιν. οἷ δὴ
Σόλων ἔφη πορευθεὶς σφόδρα τε γενέσθαι παρ' αὐτοῖς ἔν-
τιμος, καὶ δὴ καὶ τὰ παλαιὰ ἀνερωτῶν * τοὺς μάλιστα περὶ 22
ταῦτα τῶν ἱερέων ἐμπείρους σχεδὸν οὔτε αὐτὸν οὔτε ἄλλον
Ἕλληνα οὐδένα οὐδὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν εἰδότα περὶ τῶν τοιού-
των ἀνευρεῖν. καί ποτε προαγαγεῖν βουληθεὶς αὐτοὺς περὶ
τῶν ἀρχαίων εἰς λόγους, τῶν τῇδε τὰ ἀρχαιότατα λέγειν ἐπι-
χειρεῖν, περὶ Φορωνέως τε τοῦ πρώτου λεχθέντος καὶ Νιό-
βης, καὶ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν αὖ περὶ Δευκαλίωνος καὶ
Πύῤῥας ὡς διεγένοντο μυθολογεῖν, καὶ * τοὺς ἐξ αὐτῶν B
γενεαλογεῖν, καὶ τὰ τῶν ἐτῶν ὅσα ἦν οἷς ἔλεγε πειρᾶσθαι
διαμνημονεύων τοὺς χρόνους ἀριθμεῖν· καί τινα εἰπεῖν τῶν
ἱερέων εὖ μάλα παλαιὸν †††), Ὦ Σόλων, Σόλων, Ἕλληνες
ἀεὶ παῖδές ἐστε, γέρων δὲ Ἕλλην οὐκ ἔστιν. Ἀκούσας οὖν,
Πῶς τί (*) τοῦτο λέγεις; φάναι. Νέοι ἐστέ, εἰπεῖν, τὰς
ψυχὰς πάντες· οὐδεμίαν γὰρ ἐν αὐταῖς ἔχετε δι' ἀρχαίαν
ἀκοὴν παλαιὰν δόξαν οὐδὲ μάθημα χρόνῳ πολιὸν οὐδέν.

---

*) ἄλλ. οὐδεὶς ποιητής. **) ἄλλ. Ἡ περὶ μ. ***) γρ. ὧν. †) γρ. περὶ. ††) ἄλλ. οἷς. ἴσ. νομός, οὗ τῆς πόλεως κτλ. †††) γρ. παλαιῶν. (*) γρ. Πῶς τι.

nec seditionibus aliisque malis quae repererat huc reversus coactus fuisset eam negligere, mea quidem sententia neque Hesiodus neque Homerus neque alius ullus poetarum nobilior umquam ipso evasisset. Quaenam erat narratio illa, inquit, Critia? Facti summi, inquit, iureque celebratissimi omnium, quod haec urbs gessit, licet ob temporum longinquitatem eorumque qui id gesserunt interitum eius fama usque ad hoc tempus non duraverit. Dic ab initio, inquit, quid et quomodo et a quibusnam Solon audiverit et retulerit.

Est quaedam in Aegypto, inquit, in Delta, circum quod in vertice scinditur Nili fluvius, Saitica quae appellatur praefectura, huiusque praefecturae maxima urbs Sais, unde etiam Amasis erat rex: cuius quidem urbis deus quidam conditor est, ab Aegyptiis dictus Neith, a Graecis vero, ut illi tradunt, Athene; admodum autem Atheniensibus amicos et quodammodo cognatos hisce se dicunt esse. quo quidem Solon se narravit profectum magno apud eos in honore fuisse, atque etiam, quum res pristinas quaesivisset ex eis sacerdotibus qui talium peritissimi fuissent, propemodum sese reperisse neque se ipsum neque alium quem Graecum vel minimam harum rerum notitiam habentem. atque aliquando quum eos incitare voluisset ut de rebus antiquis narrarent, de antiquissimis horum factis se narrare incepisse, de Phoroneo primo dicto et Niobe, et post eluvionem de Deucalione et Pyrrha quomodo evaserint disseruisse, eorum stirpem enumerasse et annos quot cuique contigissent eorum de quibus exponeret conatum se esse commemorantem tempora numerasse; tum aliquem dixisse e sacerdotibus aetate valde provectum: O Solon, Solon, Graeci semper pueri estis, senex Graecorum est nullus. Quae quum audivisset, Quomodo et quid hoc dicis? se interrogasse. Iuvenes estis, illum respondisse, ad animos omnes; nullam enim in his habetis ex antiqua auditione veterem sententiam neque disciplinam

* τὸ δὲ τούτων αἴτιον τόδε. πολλαὶ καὶ κατὰ πολλὰ φθο- C
ραὶ γεγόνασιν ἀνθρώπων καὶ ἔσονται, πυρὶ μὲν καὶ ὕδατι
μέγισται, μυρίοις δὲ ἄλλοις ἕτεραι βραχύτεραι. τὸ γὰρ οὖν
καὶ παρ' ὑμῖν λεγόμενον, ὥς ποτε Φαέθων Ἡλίου παῖς τὸ
τοῦ πατρὸς ἅρμα ζεύξας διὰ τὸ μὴ δυνατὸς εἶναι κατὰ τὴν
τοῦ πατρὸς ὁδὸν ἐλαύνειν τά τ' ἐπὶ γῆς ξυνέκαυσε καὶ αὐ-
τὸς κεραυνωθεὶς διεφθάρη, τοῦτο μύθου μὲν σχῆμα ἔχον
λέγεται, τὸ δ' ἀληθές ἐστι τῶν περὶ γῆν καὶ κατ' οὐρανὸν
* ἰόντων παράλλαξις καὶ διὰ μακρῶν χρόνων γιγνομένη τῶν D
ἐπὶ γῆς πυρὶ πολλῷ φθορά. τότε οὖν ὅσοι κατ' ὄρη καὶ
ἐν ὑψηλοῖς τόποις καὶ ἐν ξηροῖς οἰκοῦσι, μᾶλλον διόλλυνται
τῶν ποταμοῖς καὶ θαλάττῃ προσοικούντων· ἡμῖν δὲ ὁ Νεῖ-
λος εἴς τε τἄλλα σωτὴρ καὶ τότε ἐκ ταύτης τῆς ἀπορίας
σώζει λυόμενος. ὅταν δ' αὖ οἱ θεοὶ τὴν γῆν ὕδασι καθαί-
ροντες κατακλύζωσιν, οἱ μὲν ἐν τοῖς ὄρεσι διασώζονται βου-
κόλοι νομῆς *) τε, οἱ δ' ἐν ταῖς * παρ' ὑμῖν πόλεσιν εἰς E
τὴν θάλατταν ὑπὸ τῶν ποταμῶν φέρονται· κατὰ δὲ τήνδε
τὴν χώραν οὔτε τότε οὔτε ἄλλοτε ἄνωθεν ἐπὶ τὰς ἀρούρας
ὕδωρ ἐπιῤῥεῖ, τὸ δ' ἐναντίον κάτωθεν ἐπανιέναι πέφυκεν.
ὅθεν καὶ δι' ἃς αἰτίας τἀνθάδε σωζόμενα λέγεται παλαιό-
τατα. τὸ δὲ ἀληθές, ἐν πᾶσι τοῖς τόποις ὅπου μὴ χειμὼν
ἐξαίσιος ἢ καῦμα ἀπείργει, τοτὲ μὲν πλέον, τοτὲ δὲ ἔλαττον
ἀεὶ γένος ἐστὶν ἀνθρώπων· * ὅσα δὲ ἢ παρ' ὑμῖν **) ἢ 23
τῇδε ἢ καὶ κατ' ἄλλον τόπον ὧν ***) ἀκοῇ ἴσμεν, εἴ πού
τι καλὸν ἢ μέγα γέγονεν ἤ καί τινα διαφορὰν ἄλλην ἔχον,
πάντα γεγραμμένα ἐκ παλαιοῦ τῇδ' ἐστὶν ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ
σεσωσμένα. τὰ δὲ παρ' ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ἄρτι κατεσκευα-
σμένα ἑκάστοτε τυγχάνει γράμμασι καὶ ἅπασιν ὁπόσων πό-
λεις δέονται, καὶ πάλιν δι' εἰωθότων ἐτῶν ὥςπερ νόσημα
ἥκει φερόμενον αὐτοῖς ῥεῦμα * οὐράνιον καὶ τοὺς ἀγραμ- B
μάτους τε καὶ ἀμούσους ἔλιπεν ὑμῶν, ὥςτε πάλιν ἐξ ἀρχῆς
οἷον νέοι †) γίγνεσθε, οὐδὲν εἰδότες οὔτε τῶν τῇδε οὔτε

*) γρ. νομεῖς.
**) γρ. ἡμῖν.
***) γρ. ὂν.
†) γρ. πάλιν νέοι ἐξ ἀρχῆς.

tempore canam ullam. cuius quidem rei causa haec est. multi multisque modis interitus fuerunt hominum et futuri sunt, igne quidem et aqua maximi, innumerabilibus vero aliis rebus alii breviores. etenim etiam id quod apud vos narratur, Phaëthontem Solis filium in currum patris sublatum, quum non potuisset in patris via eum ducere, terrena exussisse ipsumque ictu fulminis deflagrantem interisse, hoc fabulae quidem speciem habens traditur, revera autem eorum quae circum terram et in caelo feruntur significatur declinatio et longis temporum intervallis exsistens rerum terrenarum multum per ignem exstinctio. tum vero quicumque in montibus locisque editis et siccis habitant magis pereunt quam ii qui fluvios et mare accolunt; nobis autem Nilus et reliquis in rebus servator et tum quoque ex hac difficultate nos servat liberans. quando vero dii terram aquis purgantes inundant, in montibus quidem versantes servantur bubulci et pastores, urbium autem vestrarum incolae ad mare a fluviis feruntur; in hac contra regione neque tum neque alias desuper in agros aqua infunditur, sed ab imo natura sua emergit. iccirco hasque ob causas res hic servatae dicuntur vetustissimae. reapse autem res sic se habet: omnibus in locis ubi non hiems nimia aut calor arcet, modo plus, modo minus semper genus est hominum; quaecumque vero vel apud vos vel hic vel alio in loco ex eis quos auditu cognitos habemus pulchra vel magna vel alia qua ratione insignia facta sunt, omnia litteris consignata usque a veteribus temporibus hic sunt in templis atque conservata. res autem apud vos et reliquos gestae recens quandoque mandantur scriptis omnibusque eis quae urbibus opus sunt, rursusque consuetis post annis tamquam morbus ingruit in eos sese effundens flumen caeleste et ex vobis relinquit qui litterarum et humanitatis inopes sunt, ut rursus ab initio velut iuvenes exsistatis, nihil scientes rerum hic et apud vos gestarum

τῶν παρ' ὑμῖν, ὅσα ἦν ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις. τὰ γοῦν
νῦν δὴ γενεαλογηθέντα, ὦ Σόλων, περὶ τῶν παρ' ὑμῖν ἃ
διῆλθες, παίδων βραχύ τι διαφέρει μύθων, οἳ πρῶτον μὲν
ἕνα γῆς κατακλυσμὸν μέμνησθε πολλῶν ἔμπροσθεν γεγονό-
των, ἔτι δὲ τὸ κάλλιστον καὶ ἄριστον γένος ἐπ' ἀνθρώπους
ἐν τῇ χώρᾳ τῇ παρ' ὑμῖν * οὐκ ἴστε γεγονός, ἐξ ὧν σύ τε C
καὶ πᾶσα ἡ πόλις ἔστι τὰ νῦν ὑμῶν περιλειφθέντος ποτὲ
σπέρματος βραχέος, ἀλλ' ὑμᾶς λέληθε διὰ τὸ τοὺς περιγενο-
μένους ἐπὶ πολλὰς γενεὰς γράμμασι τελευτᾶν ἀφώνους. ἦν
γὰρ δή ποτε, ὦ Σόλων, ὑπὲρ τὴν μεγίστην φθορὰν ὕδασιν
ἡ νῦν Ἀθηναίων οὖσα πόλις ἀρίστη πρός τε τὸν πόλεμον
καὶ κατὰ πάντα εὐνομωτάτη διαφερόντως, ᾗ κάλλιστα ἔργα
καὶ πολιτεῖαι γενέσθαι κάλλισται λέγονται πασῶν, ὁπόσων *)
ὑπὸ * τὸν οὐρανὸν ἡμεῖς ἀκοὴν παρεδεξάμεθα. D

Ἀκούσας οὖν ὁ Σόλων ἔφη θαυμάσαι καὶ πᾶσαν προ-
θυμίαν σχεῖν δεόμενος τῶν ἱερέων πάντα δι' ἀκριβείας οἱ
τὰ περὶ τῶν πάλαι πολιτῶν ἑξῆς διελθεῖν. τὸν οὖν ἱερέα
φάναι Φθόνος οὐδείς, ὦ Σόλων, ἀλλὰ σοῦ τε ἕνεκα ἐρῶ
καὶ τῆς πόλεως ὑμῶν, μάλιστα δὲ τῆς θεοῦ χάριν, ἣ τήν
τε ὑμετέραν καὶ τήνδ' ἔλαχε καὶ ἔθρεψε καὶ ἐπαίδευσε, προ-
τέραν μὲν τὴν παρ' ἡμῖν ἔτεσι χιλίοις, ἐκ Γῆς τε καὶ * Ἡφαί- E
στου τὸ σπέρμα παραλαβοῦσα ὑμῶν, τήνδε δὲ ὑστέραν· τῆς
δὲ ἐνθαδὶ **) διακοσμήσεως παρ' ἡμῖν ἐν τοῖς ἱεροῖς γράμ-
μασιν ὀκτακισχιλίων ἐτῶν ἀριθμὸς γέγραπται. περὶ δὴ ***)
τῶν ἐνακισχίλια ἔτη γεγονότων πολιτῶν σοι δηλώσω διὰ βρα-
χέων νόμους τε καὶ τῶν ἔργων αὐτοῖς ὃ κάλλιστον ἐπράχθη·
τὸ δ' ἀκριβὲς * περὶ πάντων ἐφεξῆς εἰσαῦθις κατὰ σχολήν, 24
αὐτὰ τὰ γράμματα λαβόντες, διέξιμεν. τοὺς μὲν οὖν νόμους
σκόπει πρὸς τοὺς τῇδε· πολλὰ γὰρ παραδείγματα τῶν τότε
παρ' ὑμῖν ὄντων ἐνθάδε νῦν ἀνευρήσεις· πρῶτον μὲν τὸ
τῶν ἱερέων γένος ἀπὸ τῶν ἄλλων χωρὶς ἀφωρισμένον, μετὰ
δὲ τοῦτο τὸ τῶν δημιουργῶν, ὅτι καθ' αὑτὸ ἕκαστον, ἄλλῳ
δὲ οὐκ ἐπιμιγνύμενον δημιουργεῖ, τό τε τῶν νομέων καὶ τὸ
τῶν θηρευτῶν τό τε τῶν γεωργῶν· καὶ δὴ καὶ †) τὸ μά-

*) γρ. ὁπόσων νῦν. **) γρ. ἐνθάδε. ***) γρ. δέ. †) γρ.
καὶ δή.

quotquot erant veteribus temporibus. ista certe quae modo, Solon, de vestrorum hominum stirpe ac genere exposuisti, a puerilibus paullulum differunt fabulis; primum enim unam terrae eluvionem memoria tenetis, quum multae ante fuerint, tum pulcherrimum optimumque hominum genus in vestra regione nescitis exstitisse, ex quo tu et universa vestra civitas nunc oriundi estis relicto olim semine exiguo, sed fugit hoc vos, qui superstites multas per aetates a litteris interierunt muti. erat videlicet aliquando, Solon, supra maximam per aquas exstinctionem civitas quae nunc est Atheniensium tam optima ad bellum quam ad omnia insignite legibus temperata, cuius praeclarissima opera statusque civitatis fuisse dicuntur praestantissimi omnium quorumcumque sub caelo fama ad aures nostras pervenit.

Quibus auditis Solon narravit se miratum esse summoque studio rogasse et orasse sacerdotes ut omnia accurate sibi priscorum civium facta ordine exponerent. tum sacerdotem respondisse Haud gravabor, Solon, sed et tua et urbis vestrae gratia dicam, maxime autem deae gratia, quae et vestram et hanc sortito obtinuit et educavit et instituit, prius vestram mille annis, e Terra et Vulcano semen vestri generis sumens, et hancce posterius. huius autem nostrae constitutionis apud nos in sacris libris octies mille annorum numerus scriptus est. iam civium illorum qui novem millibus annorum ante fuerunt exponam tibi breviter leges et operum quae ediderunt pulcherrimum; accurate vero omnia deinceps alias per otium, ipsos libros sumentes, explicabimus. iam leges considera cum eis quae hic sunt comparans; multa enim exempla eorum quae tunc apud vos fuerunt hic nunc reperies; primum sacerdotum genus a ceteris separatum, deinde opificum genus, quum per se quisque, non cum alio permixtus, opus suum faciat, porro pastorum et venatorum et agricolarum; atque etiam bellico-

χιμον γένος * ἤσθησαί που τῇδε ἀπὸ πάντων τῶν γενῶν B
κεχωρισμένον, οἷς οὐδὲν ἄλλο πλὴν τὰ περὶ τὸν πόλεμον
ὑπὸ τοῦ νόμου προςετάχθη μέλειν· ἔτι δὲ ἡ τῆς ὁπλίσεως
αὐτῶν σχέσις, ἀσπίδων καὶ δοράτων, οἷς ἡμεῖς πρῶτοι τῶν
περὶ τὴν Ἀσίαν ὡπλίσμεθα, τῆς θεοῦ, καθάπερ ἐν ἐκείνοις
τοῖς τόποις, παρ' ὑμῖν πρώτοις ἐνδειξαμένης. τὸ δ' αὖ περὶ
τῆς φρονήσεως, ὁρᾷς που τὸν νόμον τῇδε ὅσην ἐπιμέλειαν
ἐποιήσατο * εὐθὺς κατ' ἀρχὰς περί τε τὸν κόσμον ἅπαντα μέχρι C
μαντικῆς καὶ ἰατρικῆς πρὸς ὑγίειαν, ἐκ τούτων θείων ὄντων εἰς
τὰ ἀνθρώπινα ἐξανευρὼν*), ὅσα τε ἄλλα τούτοις ἕπεται μαθή-
ματα, πάντα κτησάμενος**). ταύτην οὖν δὴ τότε ξύμπασαν τὴν
διακόσμησιν καὶ ξύνταξιν ἡ θεὸς προτέρους ὑμᾶς διακοσμήσα-
σα κατῴκισεν, ἐκλεξαμένη τὸν τόπον ἐν ᾧ γεγένησθε, τὴν εὐ-
κρασίαν τῶν ὡρῶν ἐν αὐτῷ κατιδοῦσα, ὅτι φρονιμωτάτους ἄν-
δρας οἴσοι. * ἅτ' οὖν φιλοπόλεμός τε καὶ φιλόσοφος ἡ θεὸς D
οὖσα τὸν προςφερεστάτους αὐτῇ μέλλοντα οἴσειν τόπον ἄν-
δρας, τοῦτον ἐκλεξαμένη πρῶτον***) κατῴκισεν. ᾠκεῖτε δὴ οὖν
νόμοις τε τοιούτοις χρώμενοι καὶ ἔτι μᾶλλον εὐνομούμενοι
πάσῃ τε πάντας ἀνθρώπους ὑπερβεβηκότες ἀρετῇ, καθάπερ
εἰκός, γεννήματα καὶ παιδεύματα θεῶν ὄντας. πολλὰ μὲν
οὖν ὑμῶν καὶ μεγάλα τῆς πόλεως τῇδε γεγραμμένα ἔργα
θαυμάζεται, πάντων μὴν ἓν ὑπερέχει * μεγέθει καὶ ἀρετῇ. E
λέγει γὰρ τὰ γεγραμμένα, ὅσην ἡ πόλις ὑμῶν ἔπαυσέ ποτε
δύναμιν ὕβρει πορευομένην ἅμα ἐπὶ πᾶσαν Εὐρώπην καὶ
Ἀσίαν, ἔξωθεν ὁρμηθεῖσαν ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ πελάγους.
τότε γὰρ πορεύσιμον ἦν τὸ ἐκεῖ πέλαγος· νῆσον γὰρ πρὸ
τοῦ στόματος εἶχεν, ὃ καλεῖτε, ὥς φατε ὑμεῖς, Ἡρακλέους στή-
λας· ἡ δὲ νῆσος ἅμα Λιβύης ἦν καὶ Ἀσίας μείζων, ἐξ ἧς
ἐπιβατὸν ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους τοῖς τότ' ἐγίγνετο πορευο-
μένοις, ἐκ δὲ τῶν νήσων ἐπὶ τὴν καταντικρὺ πᾶσαν * ἤπει- 25
ρον τὴν περὶ τὸν ἀληθινὸν ἐκεῖνον πόντον. τάδε μὲν γάρ,
ὅσα ἐντὸς τοῦ στόματος οὗ λέγομεν, φαίνεται λιμὴν στενόν
τινα ἔχων εἴςπλουν· ἐκεῖνο δὲ πέλαγος ὄντως ἥ τε περιέχου-
σα αὐτὸ γῆ παντελῶς ἀληθῶς ὀρθότατ' ἂν λέγοιτο ἤπειρος.

*) ἄλλ. ἀνευρών. **) ἴσ. καταστησάμενος. ***) γρ. τοπρῶτον.

sum genus intelligis sine dubio hic ab omnibus generibus separatum esse, quod in alia nulla re nisi in militari lex iubet curam ponere; praeterea armaturae ratio, clypei et hastae, quibus nos primi in Asia induti sumus, dea, sicut in illis locis, apud vos primos ea commonstrante. etiam quod ad prudentiam attinet, vides sine dubio quantum curae hic lex adhibuerit statim initio de ordine universo usque ad artem vaticinandi et medicinam ad sanitatem spectantem, haec quae divina sunt ad res humanas accommodans, et de omnibus aliis cum illis coniunctis disciplinis quas condidit. hanc igitur universam constitutionem et compositionem quum dea prioribus vobis instruxisset, eam vobis sedem delegit in qua nati estis, temperationem tempestatum in ea intelligens prudentissimos esse viros laturam. etenim dea belli et sapientiae studiosa locum qui viros ipsi simillimos laturus esset primum delegit domicilio. vixistis igitur talibus legibus utentes et magis etiam bene instituti omnique omnes homines superantes virtute, sicut par est, quum a diis generati et instituti fueritis. ac multa quidem et magna urbis vestrae hic consignata opera admirationem movent, inter omnia tamen unum eminet magnitudine et virtute. dicunt enim scripta, quantam urbs vestra aliquando vim compresserit insolenter grassantem in universam simul Europam et Asiam extrinsecus irrumpentem ex Atlantico mari. tunc enim navigabile erat illud mare et insulam ante ostium habebat quod appellatis, ut vos dicitis, Herculis columnas, insula autem simul Libya erat et Asia maior, unde aditus ad reliquas insulas tunc erat proficiscentibus, et ex insulis ad continentem e regione positam circum verum illud mare. omnia enim intra ostium quod dicimus videntur portus esse angustum quendam habens introitum; illud autem mare est verum itemque terra id cingens prorsus vere rectissime dicetur continens. in hac autem Atlantide in-

ἐν δὲ τῇ *) Ἀτλαντίδι νήσῳ ταύτῃ μεγάλη ξυνέστη καὶ θαυμαστὴ δύναμις βασιλέων, κρατοῦσα μὲν ἁπάσης τῆς νήσου, πολλῶν δὲ ἄλλων νήσων καὶ μερῶν τῆς ἠπείρου· πρὸς δὲ τούτοις ἔτι τῶν ἐντὸς τῇδε * Λιβύης μὲν ἦρχον μέχρι**) πρὸς Αἴγυπτον, τῆς δὲ Εὐρώπης μέχρι Τυῤῥηνίας. αὕτη δὴ ***) πᾶσα ξυναθροισθεῖσα εἰς ἓν ἡ δύναμις τόν τε παρ' ὑμῖν καὶ τὸν παρ' ἡμῖν καὶ τὸν ἐντὸς τοῦ στόματος πάντα τόπον μιᾷ ποτ' ἐπεχείρησεν ὁρμῇ δουλοῦσθαι. τότε οὖν ὑμῶν, ὦ Σόλων, τῆς πόλεως ἡ δύναμις εἰς ἅπαντας ἀνθρώπους διαφανὴς ἀρετῇ τε καὶ ῥώμῃ ἐγένετο· πάντων γὰρ προστᾶσα εὐψυχίᾳ καὶ τέχναις ὅσαι κατὰ πόλεμον, τὰ μὲν τῶν Ἑλλήνων * ἡγουμένη, τὰ δ' αὐτὴ μονωθεῖσα ἐξ ἀνάγκης τῶν ἄλλων ἀποστάντων, ἐπὶ τοὺς ἐσχάτους ἀφικομένη κινδύνους, κρατήσασα μὲν τῶν ἐπιόντων τρόπαια ἀνέστησε, τοὺς δὲ μήπω δεδουλωμένους διεκώλυσε δουλωθῆναι, τοὺς δ' ἄλλους, ὅσοι κατοικοῦμεν ἐντὸς ὅρων Ἡρακλείων, ἀφθόνως ἅπαντας ἠλευθέρωσεν. ὑστέρῳ δὲ †) χρόνῳ σεισμῶν ἐξαισίων καὶ κατακλυσμῶν γενομένων, μιᾶς ἡμέρας καὶ νυκτὸς χαλεπῆς ἐλθούσης * τό τε παρ' ὑμῶν ††) μάχιμον πᾶν ἀθρόον ἔδυ κατὰ γῆς, ἥ τε Ἀτλαντὶς νῆσος ὡσαύτως κατὰ τῆς θαλάττης δῦσα ἠφανίσθη· διὸ καὶ νῦν ἄπορον καὶ ἀδιερεύνητον γέγονε τοὐκεῖ πέλαγος, πηλοῦ καταβραχέος †††) ἐμποδὼν ὄντος, ὃν ἡ νῆσος ἱζομένη παρέσχετο.

B

C

D

Τὰ μὲν δὴ ῥηθέντα, ὦ Σώκρατες, ὑπὸ τοῦ παλαιοῦ Κριτίου κατ' ἀκοὴν τὴν Σόλωνος, * ὡς ξυντόμως εἰπεῖν, ἀκήκοας· λέγοντος δὲ δὴ χθὲς σοῦ περὶ πολιτείας τε καὶ τῶν ἀνδρῶν οὓς ἔλεγες, ἐθαύμαζον ἀναμιμνησκόμενος αὐτὰ ἃ νῦν λέγω, κατανοῶν ὡς δαιμονίως ἔκ τινος τύχης οὐκ ἀπὸ σκοποῦ ξυνηνέχθης τὰ πολλὰ οἷς Σόλων εἶπεν. οὐ μὴν ἐβουλήθην παραχρῆμα εἰπεῖν· * διὰ χρόνου γὰρ οὐχ ἱκανῶς ἐμεμνήμην. ἐνενόησα οὖν ὅτι χρεὼν εἴη με πρὸς ἐμαυτὸν πρῶτον ἱκανῶς πάντα ἀναλαβόντα λέγειν οὕτως. ὅθεν ταχὺ ξυνωμολόγησά σοι τἀπιταχθέντα (†) χθές, ἡγούμενος, ὅπερ ἐν ἅπασι

E

26

*) ἄλλ. ἐν δὲ δὴ τῇ. **) γρ. ἄχρι. ***) γρ. δέ.
†) ἴσ. ὑστέρῳ δ' ἐν χρόνῳ. ††) ἴσ. παρ' ὑμῖν.
†††) ἄλλ. κάρτα βραχέος. κάρτα βαθέος.
(†) γρ. τὰ ἐπιταχθέντα.

ſula magna coaluit et admirabilis vis regum, imperans toti inſulae multisque aliis inſulis ac partibus continentis; praeterea quoque interioris huius Libyae incolas rexerunt usque ad Aegyptum, Europae vero usque ad Tyrrheniam. haec igitur omnis in unum collecta vis regionem univerſam veſtram, noſtram et intra oſtium uno aliquando impetu conata eſt ſervitute opprimere. tunc igitur veſtrae, Solon, civitatis vis omnibus hominibus ſeſe illuſtrem ad virtutem ac robur exhibuit; omnibus enim antecellens magnanimitate artibusque omnibus ad bellum ſpectantibus, partim Graecos duxit partim ipſa ſola pugnavit neceſſitate coacta, quum reliqui disceſſiſſent, et in extrema pericula adducta devictis hoſtibus adorientibus tropaea ſtatuit, eos qui ſervitute nondum oppreſſi erant impedivit ſubigi, et reliquis nobis quicumque habitamus intra terminos Herculeos omnibus libertatem eſt largita. poſtero autem tempore quum terrae motus ingentes et eluviones obortae eſſent, uno die et nocte gravi ingruente veſtrum bellicoſum genus omne ſimul ſubmerſum eſt terra, itemque Atlantis inſula mari ſubmerſa evanuit; quocirca nunc quoque innavigabile omnemque reſpuens perveſtigationem mare illud exſtitit, quum lutum admodum profundum impedimento ſit, quod inſula conſidens effecit.

Ac relata quidem, Socrate, a priſco Critia ſecundum Solonis narrationem conciſa expoſitione audiviſti; heri autem te disputante de civitate ac viris quos deſcripſiſti, admiratus ſum recordans eorum ipſorum quae nunc protuli, quum intelligerem mirum in modum caſu quodam te vere ex maxima parte conſentire iis quae Solon narraſſet. neque tamen volui ſtatim ea proferre; propter longum enim intervallum non ſatis ea memoria tenui. exiſtimavi igitur me oportere primum omnia mecum repetere, et tum demum dicere. quocirca protinus aſſenſus ſum eis quae mandaſti heri, arbitratus fore ut, quod

τοῖς τοιοῖσδε μέγιστον ἔργον, λόγον τινὰ πρέποντα τοῖς βου-
λήμασιν †) ὑποθέσθαι, τούτου μετρίως ἡμᾶς εὐπορήσειν.
οὕτω δή, καθάπερ ὅδ' εἶπε, χθές τε εὐθὺς ἐνθένδε ἀπιὼν
πρὸς τούσδε ἀνέφερον αὐτὰ ἀναμιμνησκόμενος, * ἀπελθών B
τε σχεδόν τι ἅπαντα ἐπισκοπῶν τῆς νυκτὸς ἀνέλαβον. ὡς δή
τοι, τὸ λεγόμενον, τὰ παίδων μαθήματα θαυμαστὸν ἔχει τι
μνημεῖον. ἐγὼ γὰρ ἃ μὲν χθὲς ἤκουσα, οὐκ ἂν οἶδ' εἰ δυ-
ναίμην ἅπαντα ἐν μνήμῃ πάλιν λαβεῖν· ταῦτα δὲ ἃ πάμ-
πολυν χρόνον διακήκοα, παντάπασι θαυμάσαιμ' ἂν εἴ τί με
αὐτῶν διαπέφευγεν. ἦν μὲν οὖν μετὰ πολλῆς ἡδονῆς καὶ
παιδικῆς τότε ἀκουόμενα, καὶ ††) τοῦ * πρεσβύτου προθύ- C
μως με διδάσκοντος, ἅτ' ἐμοῦ †††) πολλάκις ἐπανερωτῶντος,
ὥστε οἷον ἐγκαύματα ἀνεκπλύτου γραφῆς ἔμμονά μοι γέγονε.
καὶ δὴ καὶ τοῖσδε εὐθὺς ἔλεγον ἕωθεν αὐτὰ ταῦτα, ἵνα εὐ-
ποροῖεν λόγων μετ' ἐμοῦ. νῦν οὖν, οὗπερ ἕνεκα πάντα εἴ-
ρηται, λέγειν εἰμὶ ἕτοιμος, ὦ Σώκρατες, μὴ μόνον ἐν κεφα-
λαίοις, ἀλλ' ὥσπερ ἤκουσα καθ' ἕκαστον. τοὺς δὲ πολίτας
καὶ τὴν πόλιν, ἣν χθὲς ἡμῖν ὡς ἐν μύθῳ διῄεισθα σύ,
* μετενεγκόντες ἐπὶ τἀληθὲς δεῦρο θήσομεν ὡς ἐκείνην τήν- D
δε οὖσαν, καὶ τοὺς πολίτας οὓς διενοοῦ φήσομεν ἐκείνους
τοὺς ἀληθινοὺς εἶναι προγόνους ἡμῶν οὓς ἔλεγεν ὁ ἱερεύς·
πάντως ἁρμόσουσι, καὶ οὐκ ἀπᾳσόμεθα *) λέγοντες αὐτοὺς εἶ-
ναι τοὺς ἐν τῷ τότε ὄντας χρόνῳ. κοινῇ δὲ διαλαμβάνοντες
ἅπαντες πειρασόμεθα τὸ πρέπον εἰς δύναμιν οἷς ἐπέταξας
ἀποδοῦναι. σκοπεῖν οὖν δεῖ **), ὦ Σώκρατες, εἰ κατὰ νοῦν
ὁ λόγος ἡμῖν * οὗτος, ἤ τινα ἔτ' ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ ζη- E
τητέον.

* ΣΩ. Καὶ τίν' ἄν, ὦ Κριτία, μᾶλλον ἀντὶ τούτου μετα-
λάβοιμεν, ὃς τῇ τε παρούσῃ τῆς θεοῦ θυσίᾳ διὰ τὴν οἰκειό-
τητα ἂν πρέποι μάλιστα, τό τε μὴ πλασθέντα μῦθον, ἀλλ'
ἀληθινὸν λόγον εἶναι πάμμεγά που. πῶς γὰρ καὶ πόθεν ἄλ-
λους εὑρήσομεν ***) ἀφέμενοι τούτων; οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἀγα-

†) ἴσ. προβλήμασιν. ††) ἴσ. ἅτε τοῦ πρεσβύτου — διδάσκοντος καὶ ἐμοῦ κτλ. †††) γρ. ἅτε μοῦ.
*) γρ. ἀπωσόμεθα. **) ἄλλ. δὴ χρή.
***) ἄλλ. ἀνευρήσομεν.

in omnibus huiusmodi rebus maximum est negotium, orationem aliquam proposito convenientem afferre, haec nobis res bene succederet. itaque, quemadmodum hic dixit, heri statim ut hinc discesseram hisce illa retuli memoriam eorum repetens, et digressus ab his omnia fere meditans noctu retractavi. habent nimirum, ut in proverbio est, ea quae pueri percipimus incredibilem quandam recordationem. ego enim quae heri audivi vereor ut possim omnia memoria rursus comprehendere; de illis autem quae perlongo ante tempore exaudivi, prorsus admirarer si quid eorum mihi excidisset. ac magna cum voluptate eaque puerili tunc audita sunt, quippe sene prompte me docente et me saepenumero sciscitante, ut instar colorum inustorum indelebilis picturae stabilia mihi evaserint. atque etiam hisce statim narravi mane haec ipsa, ut sermonum copiam mecum haberent. nunc igitur, quam ob causam omnia dicta sunt, paratus sum ad narrandum, Socrate, non solum summatim, sed ita ut audivi singula. cives vero et civitatem, quam heri nobis tamquam in fabula persequutus es, transferentes in veritatem huc ponemus quasi illa haec sit, et cives quos cogitatione comprehendisti illos dicemus veros esse nostros progenitores de quibus narraverit sacerdos: omni modo convenient, nec pugnantia loquemur dicentes eos esse illos qui id temporis vixerint. communiter autem explorantes omnes conabimur pro viribus cuique eorum quos mandasti convenientia attribuere. considerari igitur oportet, Socrate, num ex animi sententia haec oratio nobis sit, an aliam quam pro ea quaerere debeamus.

So. At quamnam, Critia, potius pro hac sumamus, quae praesenti deae sacrificio propter cognationem maxime conveniat et, id quod sine dubio permagnum quid est, non ficta sit fabula, sed vera oratio. quomodo enim et unde alias reperiemus, has si missas faciamus? non

θῇ τύχῃ χρὴ λέγειν μὲν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ ἀντὶ τῶν χθὲς * λό- 27
γων νῦν ἡσυχίαν ἄγοντα ἀκούειν †).

ΚΡ. Σκόπει δὴ τὴν τῶν ξενίων σοι διάθεσιν, ὦ Σώκρατες, ᾗ διέθεμεν. ἔδοξε γὰρ ἡμῖν Τίμαιον μέν, ἅτε ὄντα ††) ἀστρονομικώτατον ἡμῶν καὶ περὶ φύσεως τοῦ παντὸς εἰδέναι μάλιστα ἔργον πεποιημένον, πρῶτον λέγειν ἀρχόμενον ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου γενέσεως, τελευτῶντα δὲ εἰς ἀνθρώπων φύσιν· ἐμὲ δὲ μετὰ τοῦτον, ὡς παρὰ μὲν τούτου
δεδεγμένον ἀνθρώπους τῷ λόγῳ γεγονότας, * παρὰ σοῦ δὲ B
πεπαιδευμένους διαφερόντως αὐτῶν τινάς, κατὰ δὲ τὸν Σόλωνος λόγον τε καὶ νόμον εἰςαγαγόντα αὐτοὺς ὡς εἰς δικαστὰς ἡμᾶς ποιῆσαι πολίτας τῆς πόλεως τῆςδε ὡς ὄντας τοὺς τότε Ἀθηναίους, οὓς ἐμήνυσεν ἀφανεῖς ὄντας ἡ τῶν ἱερῶν γραμμάτων φήμη, τὰ λοιπὰ δὲ ὡς περὶ πολιτῶν καὶ Ἀθηναίων ὄντων ἤδη ποιεῖσθαι τοὺς λόγους.

ΣΩ. Τελέως τε καὶ λαμπρῶς ἔοικα ἀνταπολήψεσθαι τὴν τῶν λόγων ἑστίασιν. Σὸν οὖν ἔργον λέγειν ἂν εἴη, ὦ Τίμαιε,
τὸ μετὰ τοῦτο, * ὡς ἔοικε, καλέσαντα *) κατὰ νόμον θεούς. C

ΤΙ. Ἀλλ', ὦ Σώκρατες, τοῦτό γε δὴ πάντες ὅσοι καὶ κατὰ βραχὺ σωφροσύνης μετέχουσιν, ἐπὶ παντὸς **) ὁρμῇ καὶ σμικροῦ καὶ μεγάλου πράγματος θεὸν ἀεί που καλοῦσιν· ἡμᾶς δὲ τοὺς περὶ τοῦ παντὸς λόγους ποιεῖσθαί πῃ μέλλοντας, εἰ γέγονεν ἢ καὶ ἀγενές ἐστιν, εἰ μὴ παντάπασι παραλλάττομεν, ἀνάγκη θεούς τε καὶ θεὰς ἐπικαλουμένους εὔχεσθαι πάντα κατὰ νοῦν ἐκείνοις μὲν μάλιστα, ἑπομένως δὲ ἡμῖν εἰπεῖν. καὶ τὰ μὲν περὶ θεῶν ταύτῃ παρακεκλήσθω·
* τὸ δ' ἡμέτερον παρακλητέον, ᾗ ῥᾷστ' ἂν ὑμεῖς μὲν μά- D
θοιτε ***), ἐγὼ δὲ ᾗ διανοοῦμαι μάλιστ' ἂν περὶ τῶν προκειμένων ἐνδειξαίμην.

Ἔστιν οὖν δὴ κατ' ἐμὴν δόξαν πρῶτον διαιρετέον τάδε, τί τὸ ὂν ἀεί, γένεσιν δὲ οὐκ ἔχον, καὶ τί τὸ γιγνόμενον
μέν (†), ὂν δὲ οὐδέποτε. τὸ μὲν * δὴ νοήσει μετὰ λόγου 28
περιληπτόν, ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὄν, τὸ δ' αὖ δόξῃ μετ' αἰσθή-

†) ἄλλ. ἀντακούσειν. ††) γρ. ἅτε.
*) ἄλλ. ἔοικεν, ἐπικαλέσαντα. **) γρ. πάσῃ.
***) γρ. μάθητε. (†) γρ. γιγνόμενον μὲν ἀεί.

est, sed, quod bene vertat, vobis quidem dicendum, mihi autem pro hesternis disputationibus quiescenti audiendum.

Cr. Considera quaeso munera hospitalia, Socrate, quomodo tibi disposuerimus. placuit enim nobis ut Timaeus, quippe qui astrologiae peritissimus e nobis esset et ad naturam universi cognoscendam summum contulerit studium, primus verba faceret incipiens a mundi ortu et desinens in hominum natura, ego autem post hunc, quippe ab hoc accipiens homines oratione procreatos, et a te institutos insigniter quosdam eorum, secundum Solonis vero orationem ac legem adducens eos ad vos tamquam ad iudices exhiberem cives huius civitatis velut si hi essent qui tunc fuissent Athenienses, quos declarasset evanuisse litterarum sacrarum fama, et ceterum iam de ipsis ut de civibus et Atheniensibus loquerer.

So. Perfecte et splendide videor vicissim accepturus esse sermonum epulationem. Tuum iam erit dicere, Timaee, deinceps, ut patet, postquam deos lege invocaveris.

Ti. Hoc quidem, Socrate, omnes faciunt quicumque etiam paululum sapiunt: in quoque enim opere suscipiendo tam exiguo quam magno deum semper fere invocant; nos vero qui de universo verba facturi simus utrum ortum habeat necne, nisi prorsus desipiamus, necesse est deos et deas invocantes precari ut omnia ex ipsorum maxime sententia nobisque convenienter dicamus. ac dii quidem ita invocati sunto, nos autem provocandi ut eam disputandi viam ingrediamur qua vos facillime percipiatis et ego sententiam meam de re proposita maxime declarem.

Est autem meo iudicio primum hoc explicandum, quid sit id quod semper sit neque ullum habeat ortum, et quid id quod gignatur nec umquam sit, quorum quidem alterum intelligentia et ratione comprehendatur semperque sit uno et eodem statu, alterum, opinabile,

σεως ἀλόγου, δοξαστόν, γιγνόμενον καὶ ἀπολλύμενον, ὄντως
δὲ οὐδέποτε ὄν· πᾶν δὲ αὖ τὸ γιγνόμενον ὑπ' αἰτίου τινὸς
ἐξ ἀνάγκης γίγνεσθαι †)· παντὶ γὰρ ἀδύνατον χωρὶς αἰτίου
γένεσιν σχεῖν. ὅτου ††) μὲν οὖν ἂν ὁ δημιουργὸς πρὸς τὸ
κατὰ ταὐτὰ ἔχον βλέπων ἀεί, τοιούτῳ τινὶ προςχρώμενος
παραδείγματι, τὴν ἰδέαν αὐτοῦ καὶ δύναμιν ἀπεργάζηται,
καλὸν ἐξ ἀνάγκης οὕτως * ἀποτελεῖσθαι πᾶν, οὗ δ' ἂν εἰς B
τὸ γεγονός, γεννητῷ παραδείγματι προςχρώμενος, οὐ καλόν.
ὁ δὴ πᾶς οὐρανὸς ἢ κόσμος ἢ καὶ ἄλλο ὅ τί ποτε ὀνομα-
ζόμενος μάλιστ' ἂν δέχοιτο, τοῦθ' ἡμῖν ὠνομάσθω, σκε-
πτέον δ' οὖν †††) περὶ αὐτοῦ πρῶτον, ὅπερ ὑπόκειται
περὶ παντὸς ἐν ἀρχῇ δεῖν (*) σκοπεῖν, πότερον ἦν ἀεί, γενέ-
σεως ἀρχὴν ἔχων οὐδεμίαν, ἢ γέγονεν, ἀπ' ἀρχῆς τινὸς ἀρ-
ξάμενος. γέγονεν· ὁρατὸς γὰρ ἁπτός τέ ἐστι καὶ σῶμα ἔχων,
πάντα δὲ τὰ τοιαῦτα αἰσθητά, τὰ δὲ αἰσθητά, δόξῃ περιλη-
πτὰ * μετὰ αἰσθήσεως, γιγνόμενα καὶ γεννητὰ *) ἐφάνη· C
τῷ δ' αὖ γενομένῳ φαμὲν ὑπ' αἰτίου τινὸς ἀνάγκην εἶναι
γενέσθαι. τὸν μὲν οὖν ποιητὴν καὶ πατέρα τοῦδε τοῦ παν-
τὸς εὑρεῖν τε ἔργον καὶ εὑρόντα εἰς πάντας ἀδύνατον λέγειν.
τόδε δ' αὖ **) πάλιν ἐπισκεπτέον περὶ αὐτοῦ, πρὸς πότερον
τῶν παραδειγμάτων ὁ τεκταινόμενος αὐτὸν ἀπειργάζετο, πό-
τερον * πρὸς τὸ κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡςαύτως ἔχον, ἢ πρὸς τὸ 29
γεγονός. εἰ μὲν δὴ καλός ἐστιν ὅδε ὁ κόσμος ὅ τε δημιουρ-
γὸς ἀγαθός, δῆλον ὡς πρὸς τὸ ἀΐδιον ἔβλεπεν· εἰ δέ, ὃ μηδ'
εἰπεῖν τινὶ θέμις, πρὸς τὸ γεγονός. παντὶ δὴ ***) σαφὲς ὅτι
πρὸς τὸ ἀΐδιον· ὁ μὲν γὰρ κάλλιστος τῶν γεγονότων, ὁ δ'
ἄριστος τῶν αἰτίων. οὕτω δὴ γεγενημένος πρὸς τὸ λόγῳ
καὶ φρονήσει περιληπτὸν καὶ κατὰ ταὐτὰ (†) ἔχον δεδη-
μιούργηται. τούτων δὲ ὑπαρχόντων αὖ πᾶσα * ἀνάγκη B
τόνδε τὸν κόσμον εἰκόνα τινὸς εἶναι. μέγιστον δὴ (††)
παντὸς ἄρξασθαι κατὰ φύσιν ἀρχήν· ὧδε οὖν περί τε εἰκό-

---

†) ἴσ. γίγνεται. ††) γρ. ὅπου. †††) γρ. οὖν δή.
(*) ἴσ. ὃ περὶ παντὸς ὅπερ ὑπόκειται ἐν ἀρχῇ δεῖ.
*) γρ. γενητά. **) ἄλλ. οὖν. ***) γρ. δέ.
(†) ἴσ. ταὐτὰ ἀεί. (††) ἴσ. δέ.

opinione et fenfu rationis experte percipiatur, gignatur et intereat, nec umquam vere fit. omne porro quod gignatur ex aliqua caufa neceffe effe gigni; nihil enim poffe caufa fublata ortum habere. cuiuscumque autem operis effector hoc intueatur quod femper eodem modo eft eiusque fpeciem ac vim exprimat, hoc fibi proponens exemplar, praeclarum id neceffario ita effici, fin autem id quod gignitur, natum fibi proponens exemplar, non praeclarum. omne igitur caelum five mundus, five quo alio vocabulo gaudet hoc a nobis nuncupatus fit, fed de hoc primum confiderandum quod principio in omni quaeftione confiderari oportet, femperne fuerit, ortus initium nullum fumens, an natus fit, ab initio aliquo orfus. natus eft; cernitur enim et tangitur et corpus habet; omnia autem talia fenfum movent, et quae fenfum movent, opinione et fenfu comprehendenda, gigni ortaque effe diximus; id autem quod ortum habet, dicimus a caufa aliqua profectum fit necefle effe. atque effectorem quidem et parentem huius univerfitatis indagare difficile et quum indagaveris omnibus eum indicare non potes. hoc rurfus videndum utrum fit imitatus exemplar huius operis fabricator, idne quod femper uno et eodem modo fe habet, an id quod generatum eft. atqui fi pulcher eft hic mundus, fi probus eius artifex, profecto fpeciem aeternitatis imitari maluit, fin fecus, quod ne dictu quidem fas eft, generatum expreffit exemplar. non igitur dubium quin aeternum fit imitatus; ille enim rerum generatarum pulcherrima eft, et hic auctorum optimus. ita igitur generatus ad id quod ratione fapientiaque comprehenditur et eodem femper modo fe habet effectus eft. quae quum ita fint, prorfus neceffe eft hunc quem cernimus mundum fimulacrum alicuius effe exemplaris. maximum autem eft cuiusque rei exordium fecundum

νος καὶ περὶ τοῦ παραδείγματος αὖ (*) διοριστέον, ὡς
ἄρα τοὺς λόγους, ὧνπέρ εἰσιν ἐξηγηταί, τούτων αὐτῶν καὶ
ξυγγενεῖς ὄντας· τοῦ μὲν οὖν μονίμου καὶ βεβαίου καὶ με-
τὰ νοῦ καταφανοῦς μονίμους καὶ ἀμεταπτώτους, καθ' ὅσον
τε ἀνελέγκτοις προςήκει λόγοις εἶναι καὶ ἀκινήτοις, τούτου
δεῖ (†) μηδὲν ἐλλείπειν· τοὺς δὲ τοῦ πρὸς μὲν ἐκεῖνο ἀπει-
κασθέντος, * ὄντος δὲ εἰκόνος εἰκότας ἀνὰ λόγον τε ἐκεί- C
νων (††) ὄντας· ὅ τι γὰρ πρὸς γένεσιν οὐσία, τοῦτο πρὸς
πίστιν ἀλήθεια. ἐὰν οὖν, ὦ Σώκρατες, πολλὰ πολλῶν εἰπόν-
των περὶ θεῶν καὶ τῆς τοῦ παντὸς γενέσεως μὴ δυνατοὶ γι-
γνώμεθα πάντῃ πάντως αὐτοὺς (†††) αὑτοῖς ὁμολογουμέ-
νους καὶ ἀπηκριβωμένους λόγους ἀποδοῦναι, μὴ θαυμά-
σῃς, ἀλλ' ἐὰν ἄρα μηδενὸς ἧττον παρεχώμεθα εἰκότας,
ἀγαπᾶν χρή, * μεμνημένον ὡς ὁ λέγων ἐγὼ ὑμεῖς *) τε οἱ D
κριταὶ φύσιν ἀνθρωπίνην ἔχομεν, ὥςτε περὶ τούτων τὸν εἰ-
κότα μῦθον ἀποδεχομένους πρέπει τούτου **) μηδὲν ἔτι πέ-
ρα ζητεῖν.

ΣΩ. Ἄριστα, ὦ Τίμαιε, παντάπασί τε ὡς κελεύεις ἀπο-
δεκτέον. τὸ μὲν οὖν προοίμιον θαυμασίως ἀπεδεξάμεθά σου,
τὸν δὲ δὴ λόγον ***) ἡμῖν ἐφεξῆς πέραινε.

ΤΙ. Λέγωμεν δὴ δι' ἣν †) αἰτίαν γένεσιν καὶ τὸ πᾶν
τόδε ὁ ξυνιστὰς ξυνέστησεν. * ἀγαθὸς ἦν, ἀγαθῷ δὲ οὐδεὶς E
περὶ οὐδενὸς οὐδέποτε ἐγγίγνεται φθόνος· τούτου δ' ἐκτὸς
ὢν πάντα ὅτι μάλιστα ἐβουλήθη γενέσθαι παραπλήσια ἑαυ-
τῷ. ταύτην δὴ γενέσεως καὶ κόσμου μάλιστ' ἄν τις ἀρχὴν
κυριωτάτην παρ' ἀνδρῶν φρονίμων ἀποδεχόμενος * ὀρθό- 30
τατα ἀποδέχοιτ' ἄν. βουληθεὶς γὰρ ὁ θεὸς ἀγαθὰ μὲν πάν-
τα, φλαῦρον δὲ μηδὲν εἶναι κατὰ δύναμιν, οὕτω δὴ πᾶν
ὅσον ἦν ὁρατὸν παραλαβὼν οὐχ ἡσυχίαν ἄγον, ἀλλὰ κινού-
μενον πλημμελῶς καὶ ἀτάκτως, εἰς τάξιν αὐτὸ ἤγαγεν ἐκ τῆς
ἀταξίας, ἡγησάμενος ἐκεῖνο τούτου πάντως ἄμεινον. θέμις
δὲ οὔτ' ἦν οὔτ' ἔστι τῷ ἀρίστῳ δρᾶν ἄλλο ††) πλὴν τὸ κάλλι-
στον· λογισάμενος οὖν εὕρισκεν ἐκ * τῶν κατὰ φύσιν ὁρατῶν B

(*) ἄλλ. αὐτῆς. (†) ἴσ. δεῖν. (††) ἴσ. ἐκείνοις.
(†††) γρ. πάντως ἂν τοὺς αὐτούς.
*) γρ. ὁ λέγων ὑμεῖς. **) γρ. πρέπει. ***) γρ. νόμον.
†) ἄλλ. ἥν τινα. ††) ἴσ. ἄλλο τι.

naturam explicare; ita igitur de ſimulacro et de exemplari rurſus ſtatuendum, orationes quorum interpretes ſint eis ipſis etiam cognatas eſſe; et eas quidem quae de re ſtabili, firma mentique perſpicua habeantur, ſtabiles et immutabiles eſſe et, quoad in orationes cadat ut redargui nequeant et immobiles ſint, eo non debere defici, quae autem habeantur de re ad illius ſimilitudinem efficta eiusque ſimulacro, eas ſimiles eſſe et huic reſpondere; quantum enim ad id quod gignitur valet id quod eſt, tantum ad fidem veritas. quocirca ſi forte, Socrate, quum multa multi diſſeruerint de deorum natura et univerſitatis ortu, minus id conſequi poterimus ut oratio noſtra ex omni parte ſecum ipſa conſentiat, ne mireris, ſed ſi non minus quam alius ullus probabiles afferamus, contentus eſſe debes, memor, tam dicentem me quam vos iudices naturam humanam habere: ut probabilem de hoc orationem accipientes nil ultra vos deceat requirere.

So. Egregie, Timaee, et omnino ut iubes accipiendum. atque exordium quidem mirum in modum probamus, iam orationem nobis deinceps perfice.

Ti. Dicamus igitur quam ob cauſam originem rerum et univerſum hoc is qui conſtruxit conſtruxerit. probus erat; probus autem nihil umquam alicui invidet; ab invidia vero alienus omnia quam maxime voluit ſui ſimilia effici. hoc igitur rerum originis et mundi principium veriſſimum ſi quis maxime probaverit a viris ſapientibus poſitum rectiſſime probaverit. nam quum deus voluiſſet bona omnia, mali vero nihil eſſe quoad natura pateretur, quicquid erat quod in cernendi ſenſum caderet id ſibi asſumpſit, non tranquillum et quietum, ſed immoderate agitatum et fluctuans, idque ex inordinato in ordinem adduxit; hoc enim iudicabat eſſe omnino praeſtantius. fas nec fuit nec eſt quicquam niſi pulcherrimum facere eum qui ſit optimus. quum igitur rationem iniviſſet, reperiebat nullum eorum quae

οὐδὲν ἀνόητον τοῦ νοῦν ἔχοντος ὅλον ὅλου κάλλιον ἔσεσθαί
ποτ' ἔργον, νοῦν δ' αὖ χωρὶς ψυχῆς ἀδύνατον παραγενέ-
σθαι τῳ. διὰ δὴ τὸν λογισμὸν τόνδε νοῦν μὲν ἐν ψυχῇ, ψυ-
χὴν δὲ ἐν σώματι ξυνιστὰς τὸ πᾶν ξυνετεκταίνετο, ὅπως ὅτι
κάλλιστον εἴη κατὰ φύσιν ἄριστόν τε ἔργον ἀπειργασμένος.
οὕτως οὖν δὴ κατὰ λόγον τὸν εἰκότα δεῖ λέγειν τόνδε τὸν
κόσμον ζῶον ἔμψυχον ἔννουν τε τῇ ἀληθείᾳ διὰ τὴν τοῦ
θεοῦ γενέσθαι * πρόνοιαν. C

Τούτου δ' ὑπάρχοντος αὖ τὰ τούτοις ἐφεξῆς ἡμῖν λε-
κτέον, τίνι τῶν ζώων αὐτὸν εἰς ὁμοιότητα ὁ ξυνιστὰς ξυνέ-
στησε. τῶν μὲν οὖν ἐν μέρους εἴδει πεφυκότων μηδενὶ κα-
ταξιώσωμεν· ἀτελεῖ γὰρ ἐοικὸς οὐδέν ποτ' ἂν γένοιτο κα-
λόν· οὗ δ' ἔστι τἄλλα ζῶα καθ' ἓν καὶ κατὰ γένη μόρια,
τούτῳ πάντων ὁμοιότατον αὐτὸν *) εἶναι τιθῶμεν· τὰ γὰρ
δὴ νοητὰ ζῶα πάντα ἐκεῖνο ἐν ἑαυτῷ περιλαβὸν ἔχει, κα-
θάπερ ὅδε ὁ κόσμος * ἡμᾶς ὅσα τε ἄλλα θρέμματα ξυνέ- D
στηκεν ὁρατά. τῷ γὰρ τῶν νοουμένων καλλίστῳ καὶ κατὰ
πάντα τελέῳ μάλιστ' αὐτὸν ὁ θεὸς ὁμοιῶσαι βουληθεὶς ζῶον
ἓν ὁρατόν, πάνθ' ὅσα κατὰ φύσιν αὐτοῦ ξυγγενῆ ζῶα ἐν-
τὸς ἔχον * ἑαυτοῦ, ξυνέστησε. Πότερον οὖν ὀρθῶς ἕνα 31
οὐρανὸν προσειρήκαμεν, ἢ πολλοὺς καὶ ἀπείρους λέγειν ἦν
ὀρθότερον; ἕνα, εἴπερ κατὰ τὸ παράδειγμα δεδημιουργημέ-
νος ἔσται· τὸ γὰρ περιέχον πάντα ὁπόσα νοητὰ ζῶα μεθ'
ἑτέρου δεύτερον οὐκ ἄν ποτ' εἴη· πάλιν γὰρ ἂν ἕτερον εἶ-
ναι τὸ περὶ **) ἐκείνω δέοι ζῶον, οὗ μέρος ἂν ἤτην ***)
ἐκείνω, καὶ οὐκ ἂν ἔτι ἐκείνοιν, ἀλλ' ἐκείνῳ τῷ περιέχοντι
τόδ' ἂν ἀφωμοιωμένον λέγοιτο ὀρθότερον. ἵνα οὖν τόδε κατὰ
τὴν * μόνωσιν ὅμοιον ᾖ τῷ παντελεῖ ζώῳ, διὰ ταῦτα οὔτε B
δύο οὔτ' ἀπείρους ἐποίησεν ὁ ποιῶν κόσμους, ἀλλ' εἷς ὅδε
μονογενὴς οὐρανὸς γεγονὼς ἔστι τε καὶ ἔσται. Σωματοειδὲς

---

*) γρ. μόρια, πάντων — αὐτῷ.

**) ἴσ. τὸ περιέχον.

***) ἄλλ. εἴτην. ἴσ. εἰήτην.

natura cernerentur operum non intelligens intelligente in toto genere umquam fore praeſtantius, intelligentiam autem niſi in animo nulla alia in natura poſſe reperiri. atque hac quidem inita ſubductaque ratione intelligentiam in animo, animum vero in corpore concludens univerſum fabricatus eſt, ut quam pulcherrimum natura optimumque opus efficeret. quam ob cauſam non eſt cunotandum profiteri, ſi modo inveſtigari aliquid coniectura poteſt, hunc mundum animal eſſe idque vere intelligens et divina providentia conſtitutum.

Hoc poſito quod ſequitur nobis dicendum eſt, ad cuiusnam animantium ſimilitudinem is qui conſtruxit mundum conſtruxerit. ac de iis quidem quae particularum inſtar nata ſunt, nullius eum exiſtimemus ſimilitudinem ſequutum eſſe; imperfecto enim ſimile nihil umquam pulchrum erit; cuius vero reliqua animalia ſingulatim et generatim particulae ſunt, eius omnium ſimillimum dicamus mundum eſſe; omnia enim quae ratione intelliguntur animantia hoc in ſe continet, ſicut hicce mundus nos et quaecumque alia animantia ficta ſunt ſub adſpectum cadentia. omnium enim quae mente comprehenduntur pulcherrimi et ex omni parte abſoluti quum ſimillimum eum deus efficere vellet, animal unum adſpectabile, in quo omnia animalia natura ipſi cognata continerentur, conſtruxit. Utrum vero recte unum caelum diximus, an plures et innumerabiles dicere rectius erat? unum, ſiquidem ad exemplar factus erit; quod enim omnes animantes eos qui ratione intelliguntur complectitur id cum alio ſecundum numquam erit; rurſus enim alium animantem qui illum contineret eſſe oporteret, cuius partes eſſent animantes ſuperiores, nec iam illis, ſed huic qui complecteretur hoc caelum ſimile effectum rectius diceretur. ut igitur mundus hoc ipſo quod ſolus atque unus eſſet ſimilis exſiſteret perfecto animanti, iccirco neque duos neque innumerabiles finxit is qui finxit mundos, ſed ſingularis hic atque unigena mundus

δὲ δὴ καὶ ὁρατὸν ἁπτόν τε δεῖ τὸ γενόμενον εἶναι. χωρι-
σθὲν δὲ πυρὸς οὐδὲν ἄν ποτε ὁρατὸν γένοιτο, οὐδὲ ἁπτὸν
ἄνευ τινὸς στερεοῦ, στερεὸν δὲ οὐκ ἄνευ γῆς· ὅθεν ἐκ πυρὸς
καὶ γῆς τὸ τοῦ παντὸς ἀρχόμενος ξυνιστάναι σῶμα ὁ θεὸς
ἐποίει. δύο δὲ μόνω καλῶς ξυνίστασθαι τρίτου χωρὶς οὐ
* δυνατόν· δεσμὸν γὰρ ἐν μέσῳ δεῖ τινὰ ἀμφοῖν ξυναγω- C
γὸν γίγνεσθαι. δεσμῶν δὲ κάλλιστος ὃς ἂν αὑτὸν καὶ τὰ
ξυνδούμενα ὅτι μάλιστα ἓν ποιῇ. τοῦτο δὲ πέφυκεν ἀνα-
λογία κάλλιστα ἀποτελεῖν· ὁπόταν γὰρ ἀριθμῶν τριῶν εἴτε
ὄγκων εἴτε δυνάμεων ὡντινωνοῦν ᾖ τὸ * μέσον, ὅ τιπερ τὸ 32
πρῶτον πρὸς αὐτό, τοῦτο αὐτὸ πρὸς τὸ ἔσχατον, καὶ πάλιν
αὖθις ὅ τι τὸ ἔσχατον πρὸς τὸ μέσον, τοῦτο τὸ μέσον πρὸς
τὸ πρῶτον, τότε τὸ μέσον μὲν πρῶτον καὶ ἔσχατον γιγνόμε-
νον, τὸ δὲ ἔσχατον καὶ τὸ πρῶτον αὖ μέσα ἀμφότερα, πάνθ'
οὕτως ἐξ ἀνάγκης ταὐτὰ εἶναι ξυμβήσεται, ταὐτὰ δὲ γενό-
μενα ἀλλήλοις ἓν πάντα ἔσται. εἰ μὲν οὖν ἐπίπεδον μέν,
βάθος δὲ μηδὲν ἔχον ἔδει γίγνεσθαι τὸ τοῦ παντὸς σῶμα,
μία μεσότης ἂν ἐξήρκει * τά τε μεθ' αὑτῆς ξυνδεῖν καὶ B
ἑαυτήν, νῦν δὲ στερεὸν γὰρ αὐτὸ *) προσῆκεν εἶναι, τὰ δὲ
στερεὰ μία μὲν οὐδέποτε, δύο δὲ ἀεὶ μεσότητες ξυναρμότ-
τουσιν. οὕτω δὴ πυρός τε καὶ γῆς ὕδωρ ἀέρα τε ὁ θεὸς ἐν
μέσῳ θείς, καὶ πρὸς ἄλληλα καθ' ὅσον ἦν δυνατὸν ἀνὰ τὸν
αὐτὸν λόγον ἀπεργασάμενος, ὅ τι πῦρ πρὸς ἀέρα, τοῦτο
ἀέρα πρὸς ὕδωρ, καὶ ὅ τι ἀὴρ πρὸς ὕδωρ, τοῦτο ὕδωρ
πρὸς γῆν, ξυνέδησε καὶ ξυνεστήσατο οὐρανὸν ὁρατὸν καὶ
ἁπτόν. καὶ διὰ ταῦτα ἔκ τε δὴ τούτων τοιούτων καὶ τὸν
* ἀριθμὸν τεττάρων τὸ τοῦ κόσμου σῶμα ἐγεννήθη δι' ἀνα- C
λογίας ὁμολογῆσαν, φιλίαν τε ἔσχεν ἐκ τούτων, ὥστ' εἰς
ταὐτὸν αὑτῷ ξυνελθὸν ἄλυτον ὑπό του ἄλλου **) πλὴν ὑπὸ
τοῦ ξυνδήσαντος γενέσθαι. Τῶν δὲ δὴ τεττάρων ἓν ὅλον
ἕκαστον εἴληφεν ἡ τοῦ κόσμου ξύστασις· ἐκ γὰρ πυρὸς παν-
τὸς ὕδατός τε καὶ ἀέρος καὶ γῆς ξυνέστησεν αὐτὸν ὁ ξυνι-

---

*) ἄλλ. στερεοειδῆ — αὐτόν. ἴσ. στερεῷ — αὐτῷ.

**) γρ. τῶν ἄλλων.

procreatus et eſt et erit. Corporeum autem et adſpectabile itemque tractabile neceſſe eſt omne eſſe quod natum eſt. nihil porro igni vacuum videri poteſt, nec vero tangi quod careat ſolido, ſolidum autem nihil quod terrae ſit expers. quamobrem ex igne et terra univerſitatis corpus deus mundum conſtruere moliens finxit. duo autem ſola bene cohaerere ſine tertio nequeunt; vinculum enim interiectum ſit oportet ambo coniungens. ſed vinculorum id eſt pulcherrimum quod ex ſe atque iis quae adſtringit quam maxime unum efficit. id optime asſequitur proportio; quando enim trium vel numerorum vel corporum vel quorumcumque generum medium, quod primum ad ipſum, hoc ipſum ad poſtremum eſt, viciſſimque quod extremum ad medium, id medium ad primum, tum id quod medium eſt primum et poſtremum fit, poſtremum vero et primum media fiunt ambo, itaque neceſſitas cogit ut omnia ſint eadem, eadem autem quum facta ſint inter ſe, unum ſint omnia. quodſi latitudinem quidem, altitudinem vero nullam habere debuiſſet univerſitatis corpus, unum interiectum medium ſatis fuiſſet ad ea quibus eſſet interpoſitum et ſe ipſum colliganda; nunc autem ſolidum eſſe debebat, ſolida vero unum medium numquam, ſed duo ſemper copulant. itaque inter ignem et terram deus aquam et aërem poſuit eaque quoad fieri poterat inter ſe comparans eademque proportione coniungens, ut quod ignis ad aërem, hoc aër ad aquam, et quod aër ad aquam, id aqua ad terram eſſet, colligavit et conſtruxit caelum adſpectabile et tractabile. atque hanc ob cauſam et ex his talibus numeroque quattuor mundi corpus effectum eſt proportione ſecum conſentiens et amicitia ſe inde complectitur, ut, quum in unum ſecum coaluerit, disſolvi a nullo alio queat niſi ab eodem a quo eſt colligatum. Quattuor autem illarum rerum unam totam quamque accepit mundi conſtructio; igne enim omni et aqua et aëre et terra compoſuit eum is qui compoſuit, partem nullam

στάς, μέρος οὐδὲν οὐδενὸς οὐδὲ δύναμιν ἔξωθεν ὑπολιπών *),
τάδε διανοηθείς, πρῶτον μὲν ἵνα ὅλον ὅτι μάλιστα * ζῶον D
τέλεον ἐκ τελέων τῶν μερῶν εἴη, * πρὸς δὲ τούτοις ἕν, ἅτε 33
οὐχ ὑπολελειμμένων ἐξ ὧν ἄλλο τοιοῦτον γένοιτ' ἄν **), ἔτι
δὲ ἵνα ἀγήρων καὶ ἄνοσον ᾖ ***), κατανοῶν ὡς ἃ ξυνιστᾷ
τὰ σώματα †), θερμὰ καὶ ψυχρὰ καὶ πάνθ' ὅσα δυνά-
μεις ἰσχυρὰς ἔχει, περιιστάμενα ἔξωθεν καὶ προςπίπτοντα
ἀκαίρως λύει καὶ νόσους γῆράς τε ἐπάγοντα φθίνειν ποιεῖ.
διὰ δὴ τὴν αἰτίαν καὶ τὸν λογισμὸν τόνδε ἓν ††) ὅλον ὅλων
ἐξ ἁπάντων †††) τέλεον (*) καὶ ἀγήρων καὶ ἄνοσον αὐτὸν
ἐτεκτήνατο. * Καὶ σχῆμα δὲ ἔδωκεν αὐτῷ τὸ πρέπον καὶ B
τὸ ξυγγενές. τῷ γὰρ τὰ πάντ' ἐν αὐτῷ ζῶα περιέχειν μέλ-
λοντι ζώῳ πρέπον ἂν εἴη σχῆμα τὸ περιειληφὸς ἐν αὐτῷ
πάντα ὁπόσα σχήματα. διὸ καὶ σφαιροειδές, ἐκ μέσου πάντῃ
πρὸς τὰς τελευτὰς ἴσον ἀπέχον, καὶ κυκλοτερὲς (**) αὐτὸ ἐτορ-
νεύσατο, πάντων τελεώτατον ὁμοιότατόν τε αὐτὸ ἑαυτῷ σχη-
μάτων, νομίσας μυρίῳ κάλλιον ὅμοιον ἀνομοίου. Λεῖον δὲ
δὴ κύκλῳ πᾶν ἔξωθεν αὐτὸ * ἀπηκριβοῦτο, πολλῶν χάριν· C
ὀμμάτων τε γὰρ ἐπεδεῖτο οὐδὲν (ὁρατὸν γὰρ οὐδὲν ὑπελεί-
πετο ἔξωθεν) οὐδ' ἀκοῆς (οὐδὲ γὰρ ἀκουστόν), πνεῦμά τε (***)
οὐκ ἦν περιεστὸς δεόμενον ἀναπνοῆς· οὐδ' αὖ τινὸς ἐπι-
δεὲς ἦν ὀργάνου σχεῖν, ᾧ τὴν μὲν εἰς ἑαυτὸ τροφὴν δέξοι-
το, τὴν δὲ πρότερον ἐξικμασμένην ἀποπέμψοι πάλιν· ἀπῄει
τε γὰρ οὐδὲν οὐδὲ προςῄειν αὐτῷ ποθὲν οὐδέν· οὐ (†) γὰρ
ἦν· αὐτὸ γὰρ ἑαυτῷ τροφὴν τὴν ἑαυτοῦ φθίσιν παρέχον
καὶ πάντα ἐν ἑαυτῷ καὶ ὑφ' ἑαυτοῦ πάσχον * καὶ δρῶν ἐκ D
τέχνης γέγονεν· ἡγήσατο γὰρ αὐτὸ ὁ ξυνθεὶς αὔταρκες ὂν
ἄμεινον ἔσεσθαι μᾶλλον ἢ προςδεὲς ἄλλων. χειρῶν δέ, αἷς
οὔτε λαβεῖν οὔτε αὖ (††) τινὰ ἀμύνασθαι χρεία τις ἦν, μάτην
οὐκ ᾤετο δεῖν αὐτῷ προςάπτειν, οὐδὲ ποδῶν οὐδὲ ὅλως τῆς
περὶ τὴν βάσιν ὑπηρεσίας (†††). * κίνησιν γὰρ ἀπένειμεν αὐ- 34

---

*) γρ. ὑπολείπων. **) γρ. τοιοῦτ' ἂν γένοιτο. ***) ἴσ. εἴη. †) ἴσ. ὡς τῷ σώματι θερμά. ††) ἴσ. ἕνα. †††) γρ. ὅλον ἐξ ἁπάντων. (*) ἴσ. καὶ τελέων τέλεον. (**) γρ. ἀπέχον, κυκλοτερὲς (***) ἴσ. διὰ πνεῦμά τε. (†) ἄλλ ποθέν· οὐδὲ. (††) γρ. ἄν. (†††) ἴσ. τὴν — ὑπηρεσίαν.

nullius neque vim extrinsecus relinquens, has ob causas: primum, ut totus quam maxime animans perfectus esset ex perfectis partibus, deinde ut unus esset, nulla parte unde alius eiusmodi gigneretur relicta, postremo ut et senectutis et morbi expers esset, perspiciens, calida et frigida omniaque quaecumque vim habent vehementem, corpori circumiecta extrinsecus et immoderate ingruentia ipsum solvere et morbis senectuteque adductis perniciem ei afferre. hanc igitur ob causam et haec reputans mundum ita fabricatus est ut unum totum perfectum ex omnibus totis perfectis et morbo senioque carentem efficeret. Et formam quoque ei dedit decoram et cognatam. a quo enim animante omnes reliquos contineri vellet animantes, hunc ea forma figuravit qua omnes reliquae formae concluduntur. quocirca globosum et orbiculatum eum tornavit, ita ut a medio usquequaque extrema aequaliter absint, quae quidem forma omnium perfectissima sibique ipsa simillima; existimabat enim longe praestantiorem similitudinem dissimilitudine. Levitate autem circumcirca totum extrinsecus exornavit, multis de causis; nec enim oculis egebat (nihil enim extra quod cerni posset relictum erat) nec auribus (quia ne quod audiretur quidem), neque erant aëre circumfusa extrema mundi ut respirationem requireret; neque vero instrumento aliquo indigebat quo alimenta sumeret priusque confecta et consumpta rursus emitteret; decedebat enim nihil neque accedebat ei aliquid alicunde: neque enim erat; nam artificiose ita factum erat ut sibi ipse alimentum praeberet quo consumeretur omniaque ipse in se et a se et pateretur et faceret; arbitrabatur enim qui eum condidit melius fore si totus ex se aptus esset mundus, quam si aliis egeret. manus autem, quippe quibus neque capiendum quicquam erat neque repellendum, frustra ei non putabat affigendas esse: nec pedes nec omnino ingrediendi adminiculum. motum enim caelo dedit eius corpori con-

τῷ τὴν τοῦ σώματος οἰκείαν, τῶν ἑπτὰ τὴν περὶ νοῦν καὶ
φρόνησιν μάλιστα οὖσαν. διὸ δὴ κατὰ ταὐτὰ ἐν τῷ αὐτῷ
καὶ ἐν ἑαυτῷ περιαγαγὼν αὐτὸ ἐποίησε κύκλῳ κινεῖσθαι
στρεφόμενον, τὰς δὲ ἓξ ἁπάσας κινήσεις ἀφεῖλε καὶ ἀπλανὲς
ἀπειργάσατο ἐκείνων. ἐπὶ δὲ τὴν περίοδον ταύτην ἅτ' οὐδὲν
ποδῶν δέον ἀσκελὲς καὶ ἄπουν αὐτὸ ἐγέννησεν.

Οὗτος δὴ πᾶς ὄντος *) ἀεὶ λογισμὸς θεοῦ περὶ τὸν
ποτε ἐσόμενον θεὸν λογισθεὶς λεῖον καὶ * ὁμαλὸν πανταχῇ B
τε ἐκ μέσου ἴσον καὶ ὅλον καὶ τέλεον ἐκ τελέων σωμάτων
σῶμα ἐποίησε. ψυχὴν δὲ εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ θεὶς διὰ παν-
τός τε ἔτεινε καὶ ἔτι ἔξωθεν **) τὸ σῶμα αὐτῇ περιεκάλυψε,
καὶ κύκλῳ δὴ κύκλον στρεφόμενον οὐρανὸν ἕνα μόνον ἔρη-
μον κατέστησε, δι' ἀρετὴν δὲ αὐτὸν αὑτῷ δυνάμενον ξυγ-
γίγνεσθαι καὶ οὐδενὸς ἑτέρου προςδεόμενον, γνώριμον δὲ
καὶ φίλον ἱκανῶς αὐτὸν αὑτῷ. διὰ πάντα δὴ ταῦτα εὐδαί-
μονα θεὸν αὐτὸν ἐγεννήσατο.

Τὴν δὲ δὴ ψυχὴν οὐχ ὡς νῦν ὑστέραν ἐπιχειροῦμεν
λέγειν, * οὕτως ἐμηχανήσατο καὶ ὁ θεὸς νεωτέραν· οὐ γὰρ C
ἂν ἄρχεσθαι πρεσβύτερον ὑπὸ νεωτέρου ξυνέρξας εἴασεν·
ἀλλά πως ἡμεῖς πολὺ μετέχοντες τοῦ προςτυχόντος τε καὶ
εἰκῇ ταύτῃ πῃ καὶ λέγομεν· ὁ δὲ καὶ γενέσει καὶ ἀρετῇ προ-
τέραν καὶ πρεσβυτέραν ψυχὴν σώματος, ὡς δεσπότιν καὶ ἄρ-
ξουσαν ἀρξομένου, ξυνεστήσατο ἐκ τῶνδέ τε καὶ τοιῷδε τρό-
πῳ. τῆς * ἀμερίστου καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἐχούσης οὐσίας 35
καὶ τῆς αὖ περὶ τὰ σώματα γιγνομένης μεριστῆς, τρίτον ἐξ
ἀμφοῖν ἐν μέσῳ ξυνεκεράσατο οὐσίας εἶδος, τῆς τε ταὐτοῦ
φύσεως αὖ πέρι καὶ ***) τῆς θατέρου †), καὶ κατὰ ταὐτὰ ††)
ξυνέστησεν ἐν μέσῳ τοῦ τε ἀμεροῦς αὐτῶν καὶ τοῦ κατὰ τὰ
σώματα μεριστοῦ. καὶ τρία λαβὼν αὐτὰ †††) ὄντα ξυνεκεράσα-
το εἰς μίαν πάντα ἰδέαν, τὴν θατέρου φύσιν δύςμικτον οὖσαν
εἰς ταὐτὸ (*) * ξυναρμόττων βίᾳ. μιγνὺς δὲ μετὰ τῆς οὐσίας B
καὶ ἐκ τριῶν ποιησάμενος ἓν πάλιν ὅλον τοῦτο μοίρας ὅσας
προςῆκε διένειμεν, ἑκάστην δὲ ἔκ τε ταὐτοῦ καὶ θατέρου καὶ

---

*) γρ. ὄντως. **) γρ. ἔξω. ***) ἴσ. αὖ καί. †) γρ. τοῦ ἑτέρου. ††) ἄλλ. κατὰ ταῦτα. †††) γρ. αὖ τά.
(*) ἄλλ. εἰς ταὐτόν.

venientem, eum qui unus ex feptem motibus ad mentem atque intelligentiam maxime fpectaret. quocirca quum aequaliter in eodem ipfumque in fe circumtuliffet effecit ut in orbem moveretur fe torquens, fex autem omnes motus exclufit horumque ab erratione eum liberavit. ad hanc igitur converfionem quum pedibus non egeret cruribus et pedibus eum carentem generavit.

Hanc igitur omnem rationem deus qui femper eft quum habuiffet dei aliquando futuri, leve atque aequabile, undique a medio par et totum et perfectum e perfectis corporibus corpus effecit. animum autem in eius medio collocatum per totum tetendit et praeterea extrinfecus univerfitatis corpus eo circumfudit, atque in orbem fe convertentem orbem caelum unum folum vacuum effecit, quod fecum ipfum propter virtutem facile effe poffet nec defideraret alterum, fatis fibi ipfum notum et familiare. his igitur omnibus de caufis mundum procreavit beatum deum.

Animum autem non, ut nunc pofteriore loco de eo inftituimus dicere, ita etiam machinatus eft recentiorem; non enim qui eum copulavit maiorem fiviffet minori parere; fed nos quodammodo, prout multa nobis fortuito et inconfiderate incidunt, ita fere etiam dicimus. ille vero et ortu et virtute priorem et antiquiorem animum corpore, ut dominum et imperaturum obedituro, compofuit ex his et hac ratione. ex materia quae individua eft femperque unius modi et ex ea quae in corporibus dividua gignitur, tertium materiae genus utriusque in medio conflavit, quod effet eiusdem naturae et quod alterius, idque item in medio conftituit individui atque eius quod in corporibus eft dividuum. et quum tria haec fumpfiffet, unam omnia in fpeciem temperavit, alterius naturam copulationis alienam vi confocians. quas quidem quum permifcuiffet cum materia et ex tribus effeciffet unum rurfus totum hoc in eas quas decuit partes partitus eft, quamque ex eodem et altero et materia temperatam.

τῆς οὐσίας μεμιγμένην. ἤρχετο δὲ διαιρεῖν ὧδε. μίαν ἀφεῖλε
τὸ πρῶτον ἀπὸ παντὸς μοῖραν, μετὰ δὲ ταύτην ἀφῄρει
διπλασίαν ταύτης, τὴν δ' αὖ τρίτην ἡμιολίαν μὲν τῆς δευ-
τέρας, τριπλασίαν δὲ τῆς πρώτης, τετάρτην δὲ τῆς δευτέρας
διπλῆν, πέμπτην δὲ τριπλῆν τῆς τρίτης, * τὴν δ' ἕκτην τῆς C
πρώτης ὀκταπλασίαν, ἑβδόμην δὲ ἑπτακαιεικοσαπλασίαν τῆς
πρώτης. μετὰ δὲ ταῦτα ξυνεπλήρωσε *) τά τε διπλάσια
* καὶ τριπλάσια διαστήματα, μοίρας ἔτι ἐκεῖθεν ἀποτέμνων 36
καὶ τιθεὶς εἰς τὸ μεταξὺ τούτων, ὥστε ἐν ἑκάστῳ διαστή-
ματι δύο εἶναι μεσότητας, τὴν μὲν ταὐτῷ μέρει τῶν ἄκρων
αὐτῶν ὑπερέχουσαν καὶ ὑπερεχομένην, τὴν δ' ἴσῳ μὲν κατ'
ἀριθμὸν ὑπερέχουσαν, ἴσῳ δὲ ὑπερεχομένην. ἡμιολίων δὲ
διαστάσεων καὶ ἐπιτρίτων καὶ ἐπογδόων γενομένων ἐκ τού-
των τῶν δεσμῶν ἐν ταῖς πρόσθεν διαστάσεσι, * τῷ τοῦ B
ἐπογδόου διαστήματι τὰ ἐπίτριτα πάντα ξυνεπληροῦτο, λεί-
πων αὐτῶν ἑκάστου μόριον, τῆς τοῦ μορίου ταύτης διαστά-
σεως λειφθείσης ἀριθμοῦ πρὸς ἀριθμὸν ἐχούσης τοὺς ὅρους
ἓξ καὶ πεντήκοντα καὶ διακοσίων πρὸς τρία καὶ τετταρά-
κοντα καὶ διακόσια. καὶ δὴ τὸ μιχθὲν ἐξ οὗ ταῦτα κατέ-
τεμνεν, οὕτως ἤδη πᾶν καταναλώκει **). ταύτην οὖν τὴν
ξύστασιν πᾶσαν διπλῆν κατὰ μῆκος σχίσας, μέσην πρὸς μέ-
σην ἑκατέραν ἀλλήλαις οἷον χῖ προσβαλὼν κατέκαμψεν εἰς
κύκλον, * ξυνάψας αὐταῖς τε καὶ ἀλλήλαις ἐν τῷ καταν- C
τικρὺ τῆς προσβολῆς, καὶ τῇ κατὰ ταὐτὰ καὶ ἐν ταὐτῷ πε-
ριαγομένῃ κινήσει πέριξ αὐτὰς ἔλαβε, καὶ τὸν μὲν ἔξω, τὸν
δ' ἐντὸς ἐποιεῖτο τῶν κύκλων. τὴν μὲν οὖν ἔξω φορὰν ἐπε-
φήμισεν εἶναι τῆς ταὐτοῦ φύσεως, τὴν δ' ἐντὸς τῆς θατέ-
ρου. τὴν μὲν δὴ ταὐτοῦ κατὰ πλευρὰν ἐπὶ δεξιὰ περιήγαγε,
τὴν δὲ θατέρου κατὰ διάμετρον ἐπ' ἀριστερά. κράτος δ'
ἔδωκε τῇ ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾷ· * μίαν γὰρ αὐτὴν D
ἄσχιστον εἴασε, τὴν δ' ἐντὸς σχίσας ἑξαχῇ ἑπτὰ κύκλους
ἀνίσους κατὰ τὴν τοῦ διπλασίου καὶ τριπλασίου διάστασιν
ἑκάστην, οὐσῶν ἑκατέρων τριῶν, κατὰ τἀναντία μὲν ἀλλήλοις
προσέταξεν ἰέναι τοὺς κύκλους, τάχει δὲ τρεῖς μὲν ὁμοίως,

*) ἄλλ. ξυνεπληροῦτο. **) γρ. ἀπηναλώκει.

molitus autem eft ita distribuere. unam principio partem detraxit ex toto, poft hanc primae partis duplam, deinde tertiam fesquialteram fecundae, triplam vero primae, deinde quartam fecundae duplam, quintam inde tertiae triplam, tum fextam primae octuplam, poftremo feptimam quae feptem et viginti partibus antecederet primae. deinde inftituit dupla et tripla intervalla explere, partes rurfus illinc defecans et in illorum medio ita locans ut in fingulis intervallis bina effent media, alterum eadem parte praeftans extremis eademque fuperatum, alterum pari numero praeftans et pari fuperatum. fesquialteris autem intervallis et fesquitertiis et fesquioctavis ortis ex his colligationibus in prioribus intervallis, fesquioctavo intervallo fesquitertia omnia explevit, quum particulam fingulorum relinqueret, cuius quidem particulae intervallum relictum numeri ad numerum habebat terminos ducentorum quinquaginta fex ad ducenta quadraginta tria: atque ita permixtum illud ex quo haec fecuerat, iam omne confumpferat. hanc igitur omnem coniunctionem duplicem in longitudinem diffidit, mediam utramque mediae ita accommodans ut quafi litterae X inftar obtinerent; deinde in orbem torfit, coniungens ipfas fecum et inter fe e regione commiffurae, motuque eadem ratione et in eodem in orbem circumacto eas circumcirca complexus eft, alterum quidem orbem exteriorem efficiens, alterum interiorem. atque exteriorem quidem motionem eiusdem naturae, interiorem vero alterius nominavit; et eum qui erat eiusdem naturae a latere in dextram partem detorfit, alterius autem naturae motum a media linea direxit ad laevam. principatum vero dedit eiusdem et aequalis naturae converfioni; hanc enim folam individuam reliquit, interiorem autem quum in fex partes divififfet, feptem orbes dispares dupli et tripli intervallo quoque, utriusque quum tria effent, contrariis inter fe curfibus moveri iuffit, eorum autem trium fecit pares celeritates,

τοὺς δὲ τέτταρας ἀλλήλοις καὶ τοῖς τρισὶν ἀνομοίως, ἐν λόγῳ δὲ φερομένους.

'Επεὶ δὲ κατὰ νοῦν τῷ ξυνιστάντι πᾶσα ἡ τῆς ψυχῆς ξύστασις ἐγεγένητο, μετὰ τοῦτο πᾶν τὸ σωματοειδὲς ἐντὸς αὐτῆς ἐτεκταίνετο * καὶ μέσον μέσῃ ξυναγαγὼν *) προσήρ- E
μοττεν. ἡ δ' ἐκ μέσου πρὸς τὸν ἔσχατον οὐρανὸν πάντῃ διαπλακεῖσα κύκλῳ τε αὐτὸν ἔξωθεν περικαλύψασα, αὐτή τε ἐν αὑτῇ στρεφομένη, θείαν ἀρχὴν ἤρξατο ἀπαύστου καὶ ἔμφρονος βίου πρὸς τὸν ξύμπαντα χρόνον. καὶ τὸ μὲν δὴ σῶμα ὁρατὸν οὐρανοῦ γέγονεν, αὐτὴ δὲ ἀόρατος μέν, λογισμοῦ δὲ μετέχουσα * καὶ ἁρμονίας, ψυχή, τῶν νοητῶν ἀεί τε ὄν- 37
των ὑπὸ τοῦ ἀρίστου ἀρίστη γενομένη τῶν γεννηθέντων. ἅτε οὖν ἐκ τῆς ταὐτοῦ **) καὶ τῆς θατέρου φύσεως ἔκ τε οὐσίας τριῶν τούτων ξυγκραθεῖσα μοιρῶν, καὶ ἀνὰ λόγον μερισθεῖσα καὶ ξυνδεθεῖσα, αὐτή τε ἀνακυκλουμένη πρὸς αὑτήν, ὅταν οὐσίαν σκεδαστὴν ἔχοντός τινος ἐφάπτηται καὶ ὅταν ἀμέριστον, λέγει κινουμένη διὰ πάσης ἑαυτῆς, ὅτῳ τ' ἄν τι ταὐτὸν ᾖ καὶ ὅτου ἂν ἕτερον, πρὸς ὅ τί τε μάλιστα καὶ ὅπῃ * καὶ ὅπως καὶ ὁπότε ξυμβαίνει κατὰ τὰ γιγνόμενά B
τε πρὸς ἕκαστον ἕκαστα εἶναι καὶ πάσχειν καὶ πρὸς τὰ κατὰ ταὐτὰ ἔχοντα ἀεί. λόγος δὲ ὁ κατὰ ταὐτὸν ἀληθὴς γιγνόμενος, περί τε θάτερον ὢν καὶ περὶ τὸ ταὐτόν, ἐν τῷ κινουμένῳ ***) ὑφ' αὑτοῦ φερόμενος ἄνευ φθόγγου καὶ ἠχῆς, ὅταν μὲν περὶ τὸ αἰσθητὸν γίγνηται καὶ ὁ τοῦ θατέρου κύκλος ὀρθὸς ἰὼν †) εἰς πᾶσαν αὐτοῦ ††) τὴν ψυχὴν διαγγείλῃ, δόξαι καὶ πίστεις γίγνονται βέβαιοι καὶ ἀληθεῖς, ὅταν δὲ αὖ περὶ τὸ * λογιστικὸν ᾖ καὶ ὁ ταὐτοῦ κύκλος εὔτρο- C
χος ὢν αὐτὰ μηνύσῃ, νοῦς ἐπιστήμη τε ἐξ ἀνάγκης ἀποτελεῖται. τούτω δὲ ἐν ᾧ τῶν ὄντων ἐγγίγνεσθον, ἄν ποτέ τις αὐτὸ ἄλλο πλὴν ψυχὴν εἴπῃ, πᾶν μᾶλλον ἢ τἀληθὲς ἐρεῖ.

---

*) γρ. ξυνάγων. **) γρ. ἐκ ταὐτοῦ. ***) ἴσ. λόγος δὲ ἀληθής, κατὰ ταὐτὸν καὶ κατὰ θάτερον γιγνόμενος, περί τε θάτερον καὶ περὶ ταὐτὸν ἐν τῷ κινουμένῳ κτλ. ἤ. λόγος δὲ ἀληθής, περὶ τὸ κατὰ ταὐτὸν ἀεὶ ὂν καὶ περὶ θάτερον γιγνόμενος καὶ ἐν τῷ κινουμένῳ κτλ. †) ἄλλ. ὤν. ††) ἴσ. αὐτό.

ſed quattuor et inter ſe dispares et disſimiles trium reliquorum, ratione autem et numero ſe moventes.

Animum igitur quum mundi procreator ex ſententia totum conſtruxiſſet, tum denique omne quod erat corporeum intra illum finxit et medium medio accommodans copulavit. ille vero a medio ad extremum caelum extentus et in orbem extrinſecus ei circumfuſus ſeque in ſe ipſo verſans, divinum initium duxit ſempiternae et ſapientis vitae in univerſum tempus. et corpus quidem caeli adſpectabile effectum eſt, animus autem oculorum effugiens obtutum et rationis concentusque compos, ab optimo eorum qui ſub intelligentiam cadunt et ſempiterni ſunt optimus procreatus ex eis quae procreata ſunt. quippe ex eadem alteraque natura et materia, his tribus partibus, temperatus et ratione numeroque distributus ac vinctus ſeque ipſe in ſe converſans, quum attingit aliquid quod naturam habet diviſam, rurſusque quod individuam, dicit per ſe ipſum totum commotus, cui quid idem ſit et a quo diverſum, et quorſum maxime et quo loco aut modo aut tempore quidque ad quidque eorum quae fiunt et eorum quae ſunt ſemper eadem aliquo modo ſe habeat et afficiatur. ſermo autem verus, qui in eo quod ſemper eſt idem et in altero verſatur et in eo quod a ſe ipſum movetur ſine voce fertur atque ſono, quum id attingit quod ſub ſenſum cadit et orbis alterius generis recta procedens univerſe eius animo denunciat, tum opiniones asſenſionesque firmae veraeque gignuntur, quum contra in eo vertitur quod mentis et rationis eſt particeps, et naturae eiusdem orbis volubilis id declarat, ratio et ſcientia neceſſario abſolvitur. hoc autem in quo hi duo exſiſtunt ſi quis aliud quid quam animum appellaverit, omnia magis quam verum dixerit.

Ὡς δὲ κινηθὲν αὐτὸ καὶ ζῶν ἐνενόησε τῶν ἀϊδίων θεῶν
γεγονὸς ἄγαλμα ὁ γεννήσας πατὴρ, ἠγάσθη τε καὶ εὐφραν-
θεὶς ἔτι δὴ μᾶλλον ὅμοιον πρὸς τὸ παράδειγμα ἐπενόησεν
ἀπεργάσασθαι. καθάπερ * οὖν αὐτὸ τυγχάνει ζῶον ἀΐδιον *), D
καὶ τόδε τὸ πᾶν οὕτως εἰς δύναμιν ἐπεχείρησε τοιοῦτον
ἀποτελεῖν. ἡ μὲν οὖν τοῦ ζώου φύσις ἐτύγχανεν οὖσα αἰώ-
νιος· καὶ τοῦτο μὲν δὴ τῷ γεννητῷ παντελῶς προςάπτειν
οὐκ ἦν δυνατόν· εἰκόνα δ' ἐπινοεῖ κινητήν τινα αἰῶνος
ποιῆσαι, καὶ διακοσμῶν ἅμα οὐρανὸν ποιεῖ μένοντος αἰῶνος
ἐν ἑνὶ κατ' ἀριθμὸν ἰοῦσαν αἰώνιον εἰκόνα, τοῦτον ὃν δὴ
χρόνον ὠνομάκαμεν. ἡμέρας γὰρ καὶ νύκτας καὶ μῆνας καὶ
* ἐνιαυτοὺς οὐκ ὄντας πρὶν οὐρανὸν γενέσθαι, τότε ἅμα E
ἐκείνῳ ξυνισταμένῳ τὴν γένεσιν αὐτῶν μηχανᾶται. ταῦτα δὲ
πάντα μέρη χρόνου, καὶ τό τ' ἦν τό τ' ἔσται, χρόνου γε-
γονότα εἴδη, ἃ δὴ φέροντες **) λανθάνομεν ἐπὶ τὴν ἀΐδιον
οὐσίαν οὐκ ὀρθῶς· λέγομεν γὰρ δὴ ὡς ἦν ἔστι τε καὶ ἔσται,
τῇ δὲ τὸ ἔστι μόνον κατὰ τὸν ἀληθῆ * λόγον προςήκει, τὸ 38
δὲ ἦν τό τ' ἔσται περὶ τὴν ἐν χρόνῳ γένεσιν ἰοῦσαν πρέπει
λέγεσθαι· κινήσεις γάρ ἐστον, τὸ δὲ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ἔχον
ἀκινήτως οὔτε πρεσβύτερον οὔτε νεώτερον προςήκει γίγνε-
σθαι διὰ χρόνον οὐδὲ γενέσθαι ποτὲ οὐδὲ γεγονέναι ***)
νῦν οὐδ' εἰςαῦθις ἔσεσθαι, τὸ παράπαν τε οὐδὲν ὅσα γέ-
νεσις τοῖς ἐν αἰσθήσει φερομένοις προςῆψεν, ἀλλὰ χρόνου
ταῦτα αἰῶνά τε μιμουμένου καὶ κατ' ἀριθμὸν κυκλουμένου
γέγονεν εἴδη. καὶ πρὸς τούτοις ἔτι τὰ τοιάδε, * τό τε γε- B
γονὸς εἶναι γεγονὸς καὶ τὸ γιγνόμενον εἶναι γιγνόμενον,
ἔτι δὲ τὸ γενησόμενον εἶναι γενησόμενον καὶ τὸ μὴ ὂν μὴ
ὂν εἶναι, ὧν οὐδὲν ἀκριβῶς †) λέγομεν. περὶ μὲν οὖν τού-
των τάχ' ἂν οὐκ εἴη καιρὸς πρέπων ἐν τῷ παρόντι διακρι-
βολογεῖσθαι.

Χρόνος δ' οὖν μετ' οὐρανοῦ γέγονεν, ἵνα ἅμα γεννη-
θέντες ἅμα καὶ λυθῶσιν, ἄν ποτε λύσις τις αὐτῶν γίγνη-
ται, καὶ κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς αἰωνίου ††) φύσεως, ἵν' ὡς

---

*) ἴσ. ἀΐδιον ον. **) γρ. γεγονότος εἴδη, φέροντες.
***) γρ γίγνεσθαι ποτὲ οὐδὲ γεγονέναι. †) ἄλλ. ἀκρι-
βές. ††) ἄλλ. αἰωνίας.

Quum vero moveri ac vivere animadvertisset sempiternorum deorum simulacrum genitum pater et procreator, oblectatus est laetitiaque affectus etiam similius cogitavit exemplari efficere. quemadmodum igitur hoc erat animans sempiternus, ita etiam hanc universitatem pro viribus conatus est talem absolvere. iam animantis quidem natura erat aeterna; hoc autem ei quod procreatum erat prorsus adiungi non poterat; imaginem igitur cogitavit mobilem quandam aeternitatis fingere, simulque caelum ordinans facit manentis aeternitatis in uno aeternam imaginem quae numero volvitur, quod quidem tempus nominavimus. dies enim et noctes et menses et anni quum ante caelum procreatum non fuissent, tum simul cum illius constructione eorum ortum machinatur. haec autem omnia partes temporis et *erat* si dicimus et *erit*, temporis procreatae species, quas quidem inscientes transferimus in sempiternam naturam haud recte; dicimus videlicet eam fuisse et esse et futuram esse, quum *esse* tantum ex vera ratione ei conveniat, *fuisse* autem et *fore* in eo dicendum sit quod in tempore ortum progrediatur; motus enim utrique sunt, id vero quod semper uno et eodem statu et immobile est neque antiquius neque recentius potest fieri per tempus neque factum esse aliquando neque nunc primum exstitisse neque in posterum futurum esse neque omnino eorum quicquam in ipsum cadit quaecumque ortus rebus sensui obversantibus adiunxit, sed temporis hae aeternitatem imitantis et numero se volventis exstiterunt formae. et praeterea quoque haec: factum *esse* factum, quod fiat *esse* id quod fiat, porro futurum *esse* futurum et quod non sit id *esse* quod non sit: quorum nihil accurate dicimus. de his autem forsitan praesens tempus haud opportunum fuerit diligentius exponere.

Tempus igitur una cum caelo factum est, ut simul orta simul etiam dissolvantur, si quando eorum solutio eventura sit, et ad exemplar aeternae naturae, ut quam

ὁμοιότατος αὐτῷ κατὰ δύναμιν ᾖ· τὸ μὲν γὰρ δὴ παράδει-
γμα * πάντα αἰῶνά ἐστιν ὄν, ὁ δ᾽ αὖ διὰ τέλους τὸν ἅπαντα C
χρόνον γεγονώς τε καὶ ὢν καὶ ἐσόμενος *). ἐξ οὖν λόγου
καὶ διανοίας θεοῦ τοιαύτης πρὸς χρόνου γένεσιν, ἵνα γεν-
νηθῇ χρόνος, ἥλιος καὶ σελήνη καὶ πέντε ἄλλα ἄστρα, ἐπί-
κλην ἔχοντα πλάνητες **), εἰς διορισμὸν καὶ φυλακὴν ἀρι-
θμῶν χρόνου γέγονε. σώματα δὲ αὐτῶν ἑκάστων ποιήσας ὁ
θεὸς ἔθηκεν εἰς τὰς περιφορὰς ἃς ἡ θατέρου περίοδος ᾔειν,
ἑπτὰ οὔσας ὄντα ἑπτά, σελήνην * μὲν εἰς τὸν περὶ γῆν D
πρῶτον, ἥλιον δ᾽ εἰς τὸν δεύτερον ὑπὲρ γῆς, ἑωςφόρον δὲ
καὶ τὸν ἱερὸν Ἑρμοῦ λεγόμενον εἰς τοὺς τάχει μὲν ἰσόδρο-
μον ἡλίῳ κύκλον ἰόντας, τὴν δ᾽ ἐναντίαν εἰληχότας αὐτῷ
δύναμιν· ὅθεν καταλαμβάνουσί τε καὶ καταλαμβάνονται κατὰ
ταὐτὰ ὑπ᾽ ἀλλήλων ἥλιός τε καὶ ὁ τοῦ Ἑρμοῦ καὶ ἑωςφό-
ρος. τὰ δ᾽ ἄλλα οἷ δὴ καὶ δι᾽ ἃς αἰτίας ἱδρύσατο, εἴ τις
ἐπεξίοι πάσας, ὁ λόγος πάρεργος ὢν πλέον ἂν ἔργον ὧν
ἕνεκα * λέγεται παράσχοι. ταῦτα μὲν οὖν ἴσως τάχ᾽ ἂν κατὰ E
σχολὴν ὕστερον τῆς ἀξίας τύχοι διηγήσεως. Ἐπειδὴ δὲ οὖν
εἰς τὴν ἑαυτῷ πρέπουσαν ἕκαστον ἀφίκετο φορὰν τῶν ὅσα
ἔδει ξυναπεργάζεσθαι χρόνον, δεσμοῖς τε ἐμψύχοις σώματα
δεθέντα ζῶα ἐγεννήθη τό τε προσταχθὲν ἔμαθε, κατὰ δὴ
τὴν θατέρου φορὰν * πλαγίαν οὖσαν διὰ τῆς ταὐτοῦ φο- 39
ρᾶς ***) ἰοῦσάν τε καὶ κρατουμένην †), τὸ μὲν μεῖζω αὐ-
τῶν, τὸ δὲ ἐλάττω κύκλον ἰόν, θᾶττον μὲν τὰ τὸν ἐλάττω,
τὰ δὲ τὸν μείζω βραδύτερον περιῄειν ††)· τῇ δὲ ταὐτοῦ
φορᾷ τὰ τάχιστα περιιόντα ὑπὸ τῶν βραδύτερον ἰόντων ἐφαί-
νετο καταλαμβάνοντα καταλαμβάνεσθαι· πάντας γὰρ τοὺς
κύκλους αὐτῶν στρέφουσα ἕλικα †††), διὰ τὸ διχῇ κατὰ τὰ
ἐναντία ἅμα προϊέναι, * τὸ βραδύτατα ἀπιὸν ἀφ᾽ αὐτῆς B
οὔσης ταχίστης ἐγγύτατα ἀπέφαινεν. ἵνα δὲ εἴη μέτρον ἐναρ-
γές τι πρὸς ἄλληλα βραδυτῆτι καὶ τάχει καὶ τὰ (*) περὶ

*) γρ. ἐσόμενος ἐστὶ μόνος. **) ἄλλ. πλανητά. ἴσ. ἐπίκλησιν — πλανῆται. ***) γρ. φύσεως. †) ἄλλ. ἰούσης τε καὶ κρατουμένης. ††) γρ. περιιόντα. ἴσ. τὰ μὲν μείζω, τὰ δὲ ἐλάττω κύκλον περιῄει, θᾶττον — βραδύτερον, τῇ δὲ κτλ. †††) γρ. ἑλίκη.
(*) ἴσ. ᾗ πρὸς ἄλληλα βραδυτῆτι καὶ τάχει αὐτὰ περὶ κτλ.

fimillimum eius fit; etenim exemplar per omnem aeternitatem vere eft, illud autem perpetuo omneque per tempus et fuit et eft et erit. ex hac igitur ratione et confilio divino ut tempus procrearetur, fol et luna et quinque aliae ftellae quae vocantur errantes, ad temporis numeros diftinguendos atque confervandos facta funt. corpora autem eorum deus effector pofuit in orbibus, feptem illa in feptem his quos alterius naturae circuitus luftrabat, ac lunam quidem in eo qui primus terram ambit, folem in fecundo fupra terram, Luciferum autem et eum qui Mercurio facer dicitur in iis orbibus qui curfum habent folis celeritati parem, fed vim quandam eius nacti funt contrariam; quo fit ut comprehendant et comprehendantur pariter inter fe fol et Mercurius et Lucifer. reliqua autem fidera quo et quibus de caufis collocaverit, fi quis perfequi velit omnes, oratio ad inftitutum nihil pertinens plus negoti exhibeat in iis exponendis quorum caufa habeatur. haec igitur forfitan per otium pofthac dignam inveniat expofitionem. Quum vero unumquodque eorum fiderum quae oportebat tempus una conficere curfum decorum effet adeptum vinculisque animalibus corpora colligata animantia effent facta et praefcriptum percepiffent, fecundum alterius naturae motionem transverfam per motum eiusdem naturae euntem et fuperatam alia maiorem, alia minorem orbem luftrarunt, celerius quae minorem, quae vero maiorem tardius, motione autem eiusdem naturae quae velociffime volvebantur a tardioribus vifa funt quum fuperarent fuperari; omnes enim eorum orbes inftar fpirae vertens, eo quod bifariam contrarie fimul procedebant, effecit ut, quod tardiffime ab ipfa quae velociffima erat discederet, id proximum videretur. atque ut effet menfura quaedam evidens qua inter fe tarditate et celeritate illa in iftis

τὰς ὀκτὼ φορὰς πορεύοιτο, φῶς ὁ θεὸς ἀνῆψεν ἐν τῇ πρὸς
γῆν δευτέρᾳ τῶν περιόδων, ὃ δὴ νῦν *) κεκλήκαμεν ἥλιον,
ἵνα ὅτι μάλιστα εἰς ἅπαντα φαίνοι τὸν οὐρανὸν μετάσχοι τε
ἀριθμοῦ τὰ ζῶα, ὅσοις ἦν προσῆκον, μαθόντα παρὰ τῆς
ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾶς. νὺξ μὲν οὖν ἡμέρα τε * γέ- C
γονεν οὕτω καὶ διὰ ταῦτα, ἡ τῆς μιᾶς καὶ φρονιμωτάτης
κυκλήσεως περίοδος· μεὶς δέ, ἐπειδὰν σελήνη περιελθοῦσα
τὸν ἑαυτῆς κύκλον ἥλιον ἐπικαταλάβῃ, ἐνιαυτὸς δέ, ὁπόταν
ἥλιος τὸν ἑαυτοῦ περιέλθῃ **) κύκλον. τῶν δ' ἄλλων τὰς
περιόδους οὐκ ἐννενοηκότες ἄνθρωποι, πλὴν ὀλίγοι τῶν πολ-
λῶν, οὔτε ὀνομάζουσιν οὔτε πρὸς ἄλληλα ξυμμετροῦνται
σκοποῦντες ἀριθμοῖς, ὥστε, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐκ ἴσασι χρό-
νον ὄντα τὰς τούτων πλάνας, * πλήθει μὲν ἀμηχάνῳ χρω- D
μένας, πεποικιλμένας δὲ θαυμαστῶς. ἔστι δ' ὅμως οὐδὲν ἧτ-
τον κατανοῆσαι δυνατὸν ὡς ὅ γε τέλεος ἀριθμὸς χρόνου τὸν
τέλεον ἐνιαυτὸν πληροῖ τότε, ὅταν ἁπασῶν τῶν ὀκτὼ περιό-
δων τὰ πρὸς ἄλληλα ξυμπερανθέντα τάχη σχῇ κεφαλὴν τῷ
τοῦ ταὐτοῦ καὶ ὁμοίως ἰόντος ***) ἀναμετρηθέντα κύκλῳ.
κατὰ ταῦτα δὴ καὶ τούτων ἕνεκα ἐγεννήθη τῶν ἄστρων ὅσα
δι' οὐρανοῦ πορευόμενα ἔσχε τροπάς, ἵνα τόδ' ὡς ὁμοιό-
τατον ᾖ τῷ τελεωτάτῳ †) * καὶ νοητῷ ζώῳ πρὸς τὴν τῆς E
διαιωνίας μίμησιν φύσεως.

Καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἤδη ††) μέχρι χρόνου γενέσεως ἀπείρ-
γαστο εἰς ὁμοιότητα ᾧπερ ἀπεικάζετο, τῷ δὲ μήπω τὰ πάντα
ζῶα ἐντὸς αὐτοῦ γεγενημένα περιειληφέναι, ταύτῃ ἔτι εἶχεν
ἀνομοίως. τοῦτο δὴ τὸ κατάλοιπον ἀπειργάζετο αὐτοῦ πρὸς
τὴν τοῦ παραδείγματος ἀποτυπούμενος φύσιν. ᾗπερ οὖν
νοῦς ἐνούσας ἰδέας τῷ ὃ ἔστι †††) ζῶον, οἷαί τε ἔνεισι καὶ
ὅσαι, καθορᾷ, τοιαύτας καὶ τοσαύτας διενοήθη δεῖν καὶ
τόδε σχεῖν. εἰσὶ δὲ τέτταρες, μία μὲν οὐράνιον θεῶν γένος,
ἄλλη δὲ * πτηνὸν καὶ ἀεροπόρον, τρίτη δὲ ἔνυδρον εἶδος, 40
πεζὸν δὲ καὶ χερσαῖον τέταρτον. τοῦ μὲν οὖν θείου τὴν πλεί-

*) ἴσ. νῦν δή. **) γρ. ἐπικαταλάβοι — περιέλθοι.
***) ἴσ. ὄντος. †) ἄλλ. τελέῳ. ††) γρ. εἴδη.
†††) ἄλλ. ὃ ἔστι.

octo curfibus ferrentur, lumen deus accendit in fecundo ad terram ambitu, quem quidem modo appellavimus folem, ut per univerfum luceret caelum numerique participes fierent animantes quibuscumque id conveniret, cognofcentes eum ab eiusdem fimilisque naturae motu. nox igitur et dies ad hunc modum et ob has generata caufas, unius et fapientiffimi circuitus converfio; menfis autem, quando luna luftrato fuo curfu folem confequuta eft; et annus, ubi fol orbem fuum peragravit. ceterorum autem fiderum ambitus ignorantes homines praeter paucos de plurimis neque nomine appellant neque inter fe numero commetiuntur: ut nefciant propemodum tempus effe horum errores, multitudine infinita, varietate admirabili praeditos. nihilo tamen minus perfpici poteft abfoluto perfectoque numero temporis abfolutum perfectumque annum compleri tum quum omnium octo orbium celeritates curfibus fuis inter fe confectis ad caput fe retulerint easque permenfus fit eiusdem femperque fui fimilis naturae orbis. has igitur ob caufas nata funt aftra quaecumque per caelum penetrantia folftitia brumasque adepta funt, ut hoc univerfum animanti perfectiffimo et fub intelligentiam cadenti ad aeternitatis imitationem effet quam fimillimum.

Iam ad reliqua quidem quod attinet usque ad temporis ortum effictum erat ad eius fimilitudinem quod exprimebatur, fed, quum nondum omnia animalia intra fe procreata comprehenderet, ex ea parte adhuc diffimile erat. hoc autem quo deficiebatur univerfum effecit deus ad exemplaris exprimens naturam. quot igitur et quales animalium formas mens in eo quod vere eft animante cernit, tales et totidem fecum cogitavit etiam in hoc oportere univerfo ineffe. funt autem quattuor, quarum una caelefte deorum genus, altera pennigerum et aëreum, tertia aquatilis fpecies, pedeftris vero et terreftris quarta. ac divini quidem fpeciem maxime faciebat

στην ἰδέαν ἐκ πυρὸς ἀπειργάζετο *), ὅπως ὅτι λαμπρότατον ἰδεῖν τε κάλλιστον εἴη. τῷ δὲ παντὶ προςεικάζων εὔκυκλον ἐποίει, τίθησί τε εἰς τὴν τοῦ κρατίστου φρόνησιν **) ἐκείνῳ ξυνεπόμενον, νείμας περὶ πάντα κύκλῳ τὸν οὐρανόν, κόσμον ἀληθινὸν αὐτῷ ***) πεποικιλμένον εἶναι καθ᾽ ὅλον. κινήσεις δὲ δύο προςῆψεν ἑκάστῳ, τὴν μὲν ἐν ταὐτῷ κατὰ ταὐτὰ περὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ τὰ αὐτὰ * ἑαυτῷ διανοουμένῳ, B
τὴν δὲ εἰς τὸ πρόσθεν ὑπὸ τῆς ταὐτοῦ καὶ ὁμοίου περιφορᾶς κρατουμένῳ· τὰς δὲ πέντε κινήσεις ἀκίνητον καὶ ἑστός, ἵν᾽ ὅτι μάλιστα αὐτῶν ἕκαστον γένοιτο ὡς ἄριστον. ἐξ ἧς δὴ τῆς αἰτίας γέγονεν ὅσ᾽ ἀπλανῆ τῶν ἄστρων, ζῶα θεῖα ὄντα, καὶ διὰ †) ταὐτὰ ἐν ταὐτῷ στρεφόμενα ἀεὶ μένει· τὰ δὲ τρεπόμενα καὶ πλάνην τοιαύτην ἴσχοντα, καθάπερ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐῤῥήθη, κατ᾽ ἐκεῖνα γέγονε. γῆν δέ, τροφὸν μὲν ἡμετέραν, εἱλουμένην ††) δὲ περὶ τὸν διὰ παντὸς πόλον τεταμένον, * φύλακα καὶ δημιουργὸν νυκτός τε καὶ ἡμέρας C
ἐμηχανήσατο, πρώτην καὶ πρεσβυτάτην θεῶν ὅσοι ἐντὸς οὐρανοῦ γεγόνασι †††). χορείας δὲ τούτων αὐτῶν καὶ παραβολὰς ἀλλήλων, καὶ περὶ τὰς (*) τῶν κύκλων πρὸς ἑαυτοὺς ἐπανακυκλήσεις καὶ προςχωρήσεις (**), ἔν τε ταῖς ξυνάψεσιν ὁποῖοι τῶν θεῶν κατ᾽ ἀλλήλους γιγνόμενοι καὶ ὅσοι καταντικρύ, μεθ᾽ οὕςτινάς τε ἐπίπροσθεν (***) ἀλλήλοις ἡμῖν τε κατὰ χρόνους οὕςτινας ἕκαστοι κατακαλύπτονται καὶ πάλιν ἀναφαινόμενοι φόβους καὶ σημεῖα τῶν * μετὰ ταῦτα γενη- D
σομένων τοῖς δυναμένοις λογίζεσθαι πέμπουσι, τὸ λέγειν ἄνευ διόψεως τούτων αὖ τῶν μιμημάτων μάταιος ἂν εἴη πόνος, ἀλλὰ ταῦτά τε ἱκανῶς ἡμῖν ταύτῃ καὶ τὰ περὶ θεῶν ὁρατῶν καὶ γεννητῶν εἰρημένα φύσεως ἐχέτω τέλος.

Περὶ δὲ τῶν ἄλλων δαιμόνων εἰπεῖν καὶ γνῶναι τὴν γένεσιν μεῖζον ἢ καθ᾽ ἡμᾶς, πειστέον δὲ τοῖς εἰρηκόσιν ἔμπροσθεν, ἐκγόνοις μὲν θεῶν οὖσιν, ὡς ἔφασαν, σαφῶς δέ που τούς γε αὑτῶν προγόνους εἰδόσιν· ἀδύνατον οὖν θεῶν

---

*) ἄλλ. ἀπήρξατο. **) ἴσ. φορὰν ἢ περιφορὰν. ***) ἴσ. ἐν αὐτῷ. †) ἄλλ. ὄντα καὶ ἀΐδια καὶ κατὰ. ἴσ. ὄντα, κατὰ ταὐτὰ. ††) ἴσ. ἰλλομένην. †††) γρ. σωμάτων ὅσα — γέγονε. (*) ἴσ. καὶ τὰς. (**) ἴσ. προχωρήσεις. (***) ἴσ. τε καὶ ἐπίπροσθεν.

ex igne, ut quam ſplendidiſſimum eſſet et adſpectu pulcherrimum. univerſitati autem ſimile efficiens ad volubilitatem rotundavit poſuitque in optimi circuitu ut illi comitaretur, circum totum caelum aequaliter distribuens, ut verus mundus atque ornatus in eo eſſet omni diſtinctus varietate. motus autem duos adiunxit cuique, eum qui in eodem et eodem modo verſatur, quia de eodem ſemper idem ſecum cogitat, et eum qui ante ingreditur, quia ab eiusdem et ſimilis converſione ſuperatur; quod ad reliquos quinque attinet, immotum et ſtans finxit divinum, ut quam optimum quodque eſſet. quam quidem ob cauſam nata ſunt ea ſidera quae inerrantia, quippe animantia divina, eodem modo in eodem volvuntur et perpetuo manent; quae autem vaga et mutabili ratione labuntur, ita generata ſunt, ut ſupra diximus. iam vero terram, altricem noſtram, conſtrictam circa axem per totum pertinentem, cuſtodem et effectricem noctis et diei machinatus eſt, primam et antiquiſſimam deorum qui intra caelum generati ſunt. horum autem ipſorum choreas mutuasque concurſiones, et orbium ad ſemet ipſos converſiones et anteceſſiones, et in coniunctionibus qui dii prope copulentur, qui contraria regione, et pone quos aut ante labantur, quibusque temporibus inter ſe nobisque abscondantur rurſusque emerſi terrores et ſigna poſthac eventurorum ad rationem ſubducendam valentibus obiiciant, ſi verbis explicare conemur nullo poſito ſub oculos ſimulacro earum rerum, fruſtra ſuscipiatur labor. ſed haec ſatis ſunt dicta nobis, quaeque de deorum qui cernuntur quique orti ſunt natura praefati ſumus habent hunc terminum.

Reliquorum autem quos Lares dicimus et enunciare et noſſe ortum, maius eſt quam pro viribus noſtris, credendum vero priſcis illis teſtibus a diis oriundis, ut dicebant, qui certam ſane generatorum ſuorum notitiam habuerunt; nec fieri omnino poteſt nullam ut fi-

παισὶν ἀπιστεῖν, καίπερ * ἄνευ τε εἰκότων καὶ ἀναγκαίων E
ἀποδείξεων λέγουσιν, ἀλλ' ὡς οἰκεῖα φάσκουσιν ἀπαγγέλλειν
ἑπομένους τῷ νόμῳ πιστευτέον. οὕτως οὖν κατ' ἐκείνους
ἡμῖν ἡ γένεσις περὶ τούτων τῶν θεῶν ἐχέτω καὶ λεγέσθω.
Γῆς τε καὶ Οὐρανοῦ παῖδες Ὠκεανός τε καὶ Τηθὺς ἐγενέ-
σθην, τούτων δὲ Φόρκυς Κρόνος τε καὶ Ῥέα ὅσοι μετὰ
τούτων, ἐκ δὲ Κρόνου καὶ Ῥέας Ζεὺς Ἥρα τε * καὶ πάν- 41
τες ὅσους ἴσμεν πάντας ἀδελφοὺς *) λεγομένους αὐτῶν, ἔτι
τε τούτων ἄλλους ἐκγόνους.

Ἐπεὶ δ' οὖν πάντες ὅσοι τε περιπολοῦσι φανερῶς καὶ
ὅσοι φαίνονται καθ' ὅσον ἂν ἐθέλωσι θεοὶ γένεσιν ἔσχον,
λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ τόδε τὸ πᾶν γεννήσας τάδε· Θεοὶ
θεῶν, ὧν ἐγὼ δημιουργὸς πατήρ τε ἔργων, ἃ δι' ἐμοῦ γε-
νόμενα ἄλυτα **) ἐμοῦ γ' ἐθέλοντος ***). τὸ μὲν οὖν δὴ δεθὲν
πᾶν λυτόν, τό γε μὴν καλῶς ἁρμοσθὲν * καὶ ἔχον εὖ λύειν B
ἐθέλειν κακοῦ. δι' ἃ καὶ ἐπείπερ γεγένησθε, ἀθάνατοι μὲν
οὐκ ἐστὲ οὐδ' ἄλυτοι τὸ πάμπαν, οὔτι μὲν δὴ λυθήσεσθέ
γε οὐδὲ τεύξεσθε θανάτου μοίρας, τῆς ἐμῆς βουλήσεως μεί-
ζονος ἔτι δεσμοῦ καὶ κυριωτέρου λαχόντες ἐκείνων οἷς ὅτ'
ἐγίγνεσθε ξυνεδεῖσθε. νῦν οὖν ὃ λέγω πρὸς ὑμᾶς ἐνδεικνύ-
μενος, μάθετε. θνητὰ ἔτι γένη λοιπὰ τρί' ἀγέννητα †).
τούτων οὖν μὴ γενομένων οὐρανὸς ἀτελὴς ἔσται· τὰ γὰρ
ἅπαντα ἐν αὑτῷ γένη ζώων οὐχ ἕξει· δεῖ δέ, εἰ μέλλει
* τέλεος ἱκανῶς εἶναι· δι' ἐμοῦ δὲ ταῦτα γενόμενα καὶ βίου C
μετασχόντα θεοῖς ἰσάζοιτ' ἄν. ἵν' οὖν θνητά τε ᾖ τό τε
πᾶν τόδε ὄντως ἅπαν ᾖ, τρέπεσθε κατὰ φύσιν ὑμεῖς ἐπὶ
τὴν τῶν ζώων δημιουργίαν, μιμούμενοι τὴν ἐμὴν δύναμιν
περὶ τὴν ὑμῶν ††) γένεσιν. καὶ καθ' ὅσον †††) μὲν αὐτῶν
ἀθανάτοις ὁμώνυμον εἶναι προσήκει, θεῖον λεγόμενον ἡγε-
μονοῦν τ' ἐν αὐτοῖς, τῶν ἀεὶ δίκῃ καὶ ὑμῖν ἐθελόντων ἕπε-

---

*) ἴσ. ἴσμεν ἀδελφούς.
**) ἴσ. ἔργων, ἄλυτα.
***) ἴσ. ἐμοῦ μὴ ἐθέλοντος.
†) γρ. τρία γεννητά.
††) ἄλλ. ὑμετέραν.
†††) ἴσ. καὶ ὅσον.

dem a diis ortis tribuamus, quamquam nec probabilibus rationibus nec necessariis argumentis eorum oratio confirmatur, sed, quia de suis propriis rebus prae se ferunt renunciare, legi obtemperantes fidem nos habere oportet. sic igitur, ut ab iis traditum est, horum deorum ortus se habeat atque dicatur. Terrae Caelique liberi sunt Oceanus et Tethys, horum Phorcys, Saturnus et Rhea et quicumque cum his, e Saturno et Rhea nati sunt Iuppiter, Iuno omnesque quos scimus eorum fratres appellari, aliosque praeterea ab his oriundos.

Quum igitur omnes qui palam volvuntur in caelo et qui eatenus in conspectum se dant quoad ipsi volunt dii, creati essent, is qui hocce universum genuit haec ad eos fatur: Dii a diis orti: quorum ego operum effector parensque, haec sunt indissolubilia me invito. etenim omne quidem colligatum est dissolubile, praeclare tamen compositum beneque constitutum velle dissolvere haudquaquam boni est. quapropter vos quoque, quoniam orti estis, immortales quidem non estis neque indissolubiles funditus, neutiquam tamen dissolvemini neque mortis fata vobis obtingent, quippe voluntatem meam maius etiam vinculum atque valentius nactis quam illa quibus estis tum quum gignebamini colligati. nunc igitur quid dicam vobis ac declarem percipite. mortalia adhuc genera reliqua sunt tria nondum creata, quibus non generatis caelum non erit perfectum; omnia enim genera animalium complexum non tenebit; teneat autem oportet, si satis futurum est absolutum et perfectum; a me autem haec effecta vitamque adepta deos aequiparabunt. ut igitur mortalia generentur et haecce universitas vere sit universa, convertite vos ex ipsa naturae ratione ad animantium confectionem, imitantes vim meam qua in vestro ortu usus sum. et quodcumque eorum immortalium quasi gentile esse debet, ut divinum appelletur teneatque animantium principatum, quippe ex illorum numero qui semper iustitiae ac vobis

σθαι, σπείρας καὶ ὑπαρξάμενος ἐγὼ παραδώσω· τὸ δὲ λοι-
πὸν ὑμεῖς, ἀθανάτῳ * θνητὸν προςυφαίνοντες, ἀπεργάζε- D
σθε ζῶα καὶ γεννᾶτε τροφήν τε διδόντες αὐξάνετε καὶ φθί-
νοντα πάλιν δέχεσθε.

Ταῦτ' εἶπε, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸν πρότερον κρατῆρα, ἐν
ᾧ τὴν τοῦ παντὸς ψυχὴν κεραννὺς ἔμισγε, τὰ τῶν πρό-
σθεν ὑπόλοιπα κατεχεῖτο μίσγων τρόπον μέν τινα τὸν αὐ-
τόν, ἀκήρατα δ' οὐκέτι κατὰ ταὐτὰ ὡςαύτως, ἀλλὰ δεύτερα
καὶ τρίτα. ξυστήσας δὲ τὸ πᾶν διεῖλε ψυχὰς ἰσαρίθμους τοῖς
ἄστροις ἔνειμέ θ' ἑκάστην πρὸς ἕκαστον, καὶ * ἐμβιβάσας E
ὡς εἰς ὄχημα τὴν τοῦ παντὸς φύσιν ἔδειξε, νόμους τε τοὺς
εἱμαρμένους εἶπεν αὐταῖς, ὅτι γένεσις πρώτη μὲν ἔσοιτο τε-
ταγμένη μία πᾶσιν, ἵνα μή τις ἐλαττοῖτο ὑπ' αὐτοῦ, δέοι
δὲ σπαρείσας αὐτὰς εἰς τὰ προςήκοντα ἑκάστοις ἕκαστα ὄρ-
γανα χρόνων *) φῦναι ζώων **) τὸ θεοσεβέστατον, διπλῆς
δὲ οὔσης * τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως τὸ κρεῖττον εἴη γένος 42
τοιοῦτον, ὃ καὶ ἔπειτα κεκλήσοιτο ἀνήρ. ὁπότε δὴ σώμασιν
ἐμφυτευθεῖεν ἐξ ἀνάγκης, καὶ τὸ μὲν προςίοι, τὸ δ' ἀπίοι
τοῦ σώματος αὐτῶν, πρῶτον μὲν αἴσθησιν ἀναγκαῖον εἴη
μίαν πᾶσιν ἐκ ***) βιαίων παθημάτων ξύμφυτον γίγνεσθαι,
δεύτερον δὲ ἡδονῇ καὶ λύπῃ μεμιγμένον ἔρωτα, πρὸς δὲ τού-
τοις φόβον καὶ θυμὸν ὅσα τε ἑπόμενα αὐτοῖς καὶ ὁπόσα
* ἐναντίως πέφυκε διεστηκότα †)· ὧν εἰ μὲν κρατήσειαν, ἐν B
δίκῃ βιώσοιντο, κρατηθέντες δὲ ἀδικίᾳ. καὶ ὁ μὲν εὖ τὸν
προςήκοντα βιοὺς χρόνον, πάλιν εἰς τὴν τοῦ ξυννόμου πο-
ρευθεὶς οἴκησιν ἄστρου, βίον εὐδαίμονα ἕξοι, σφαλεὶς δὲ
τούτων εἰς γυναικὸς φύσιν ἐν τῇ δευτέρᾳ γενέσει μεταβα-
λοῖ ††)· * μὴ παυόμενος δὲ ἐν τούτοις ἔτι κακίας, τρόπον C
ὃν κακύνοιτο, κατὰ τὴν ὁμοιότητα τῆς τοῦ τρόπου γενέσεως
εἴς τινα τοιαύτην ἀεὶ μεταβαλοῖ †††) θήρειον (*) φύσιν, ἀλ-

---

*) ἄλλ. χρόνου. **) γρ. ζῶον. ***) γρ. ἐκεῖ. †) γρ. διεστῶτα. ††) γρ. μεταβάλλοι. χιλιοστῷ δὲ ἔτει ἀμφότεραι ἀφικνούμεναι ἐπὶ κλήρωσιν καὶ αἵρεσιν τοῦ δευτέρου βίου, αἱροῦνται ὃν ἂν ἐθέλῃ βίον ἑκάστη· ἔνθα καὶ εἰς θηρίου βίον ἀνθρωπίνη ψυχὴ ἀφικνεῖται. †††) γρ. μεταβαλεῖ. (*) γρ. θηρίου.

voluerint parere, eius fatum et initium ego tradam; ceterum vos, immortali mortale attexentes, fingite animantia et generate alimentumque praebentes augete et consumpta recipite.

Haec dixit, et rursus in priorem craterem, in quo universi animum temperans permiscuerat, superioris permixtionis reliquias infudit temperans eas eodem ferme modo, neque tamen iam incorruptas pariter, sed secundas et tertias. universitate autem constituta sideribus parem numerum distribuit animorum et singulos adduxit ad singula et imponens quasi in currum universi naturam commonstravit legesque eis dixit fatales ostendens ortum primum fore statutum unum omnibus, ne quis deteriore esset statu, satis autem et quasi sparsis animis in temporum instrumenta cuique convenientia oriri necesse esse animantium religiosissimum, et quum duplex esset humana natura, praestantius fore eorum genus qui posthac nomen inventuri essent virorum. quum autem corporibus cum necessitate insiti fuerint, altero accedente, altero effluente ex eorum corpore, primum necesse fore ut sensus unus omnibus e vehementioribus motibus naturae coniunctus exsisteret, deinde voluptate et dolore mixtus amor, post metus et ira et reliqui animi motus comites superiorum et his etiam contrarie dissidentes, quos qui ratione rexerit, eum iuste esse victurum, qui autem his se dederit, iniuste. atque eum qui recte et honeste curriculum vivendi a natura datum confecisset, rursus in astri quocum aptus fuerit domicilium profectum vitam esse beatam acturum, ab hoc autem qui deflexisset eum in muliebrem naturam secundo ortu translatum iri et, si ne tum quidem finem vitiorum facturus esset, prout corruptus fuisset, ita ad morum similitudinem ingeneratorum in huiusmodi semper ferarum naturam migraturum esse, sese-

λάττων τε οὐ πρότερον πόνων λήξοι, πρὶν τῇ ταὐτοῦ καὶ
ὁμοίου περιόδῳ τῇ ἐν αὑτῷ ξυνεπισπόμενος *) τὸν πολὺν
ὄχλον καὶ ὕστερον προςφύντα ἐκ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἀέ-
ρος * καὶ γῆς, θορυβώδη καὶ ἄλογον ὄντα, λόγῳ κρατήσας D
εἰς τὸ τῆς πρώτης καὶ ἀρίστης ἀφίκοιτο εἶδος ἕξεως. Δια-
θεσμοθετήσας δὲ πάντα αὐτοῖς ταῦτα, ἵνα τῆς ἔπειτα **) εἴη
κακίας ἑκάστων ἀναίτιος, ἔσπειρε τοὺς μὲν εἰς γῆν ***), τοὺς
δ' εἰς σελήνην, τοὺς δ' εἰς τἄλλα ὅσα ὄργανα χρόνου. τὸ
δὲ μετὰ τὸν σπόρον τοῖς νέοις παρέδωκε θεοῖς σώματα πλάτ-
τειν θνητά, τό τε ἐπίλοιπον ὅσον ἔτ' ἦν †) ψυχῆς * ἀν- E
θρωπίνης δέον προςγενέσθαι, τοῦτο καὶ πάνθ' ὅσα ἀκό-
λουθα ἐκείνοις ἀπεργασαμένους ἄρχειν, καὶ κατὰ δύναμιν
ὅτι κάλλιστα καὶ ἄριστα τὸ θνητὸν διακυβερνᾶν ζῶον, ὅ τι
μὴ κακῶν αὐτὸ ἑαυτῷ γίγνοιτο αἴτιον.

Καὶ ὁ μὲν δὴ ἅπαντα ταῦτα διατάξας ἔμενεν ἐν τῷ
ἑαυτοῦ κατὰ τρόπον ἤθει, μένοντος δὲ νοήσαντες οἱ παῖδες
τὴν τοῦ πατρὸς τάξιν ἐπείθοντο αὐτῇ. καὶ λαβόντες ἀθάνα-
τον ἀρχὴν θνητοῦ ζώου, μιμούμενοι τὸν σφέτερον δημιουρ-
γόν, πυρὸς καὶ γῆς ὕδατός τε καὶ ἀέρος ἀπὸ τοῦ κόσμου
δανειζόμενοι μόρια ὡς ἀποδοθησόμενα * πάλιν, εἰς ταὐτὸ 43
τὰ λαμβανόμενα ††) ξυνεκόλλων, οὐ τοῖς ἀλύτοις οἷς αὐτοὶ
ξυνείχοντο δεσμοῖς, ἀλλὰ διὰ σμικρότητα ἀοράτοις, πυκνοῖς
γόμφοις ξυντήκοντες, ἓν ἐξ ἁπάντων ἀπεργαζόμενοι σῶμα
ἕκαστον, τὰς τῆς ἀθανάτου ψυχῆς περιόδους ἐνέδουν εἰς
ἐπίῤῥυτον σῶμα καὶ ἀπόῤῥυτον. αἱ δὲ εἰς ποταμὸν ἐνδεθεῖ-
σαι πολὺν οὔτ' ἐκράτουν οὔτ' ἐκρατοῦντο, βίᾳ δ' ἐφέροντο
καὶ ἔφερον, ὥςτε * τὸ μὲν ὅλον κινεῖσθαι ζῶον, ἀτάκτως B
μὴν ὅπῃ τύχοι προϊέναι καὶ ἀλόγως, τὰς ἓξ ἁπάσας κινή-
σεις ἔχον· εἴς τε γὰρ τὸ πρόσθεν καὶ ὄπισθεν καὶ πάλιν
εἰς δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ κάτω τε καὶ ἄνω καὶ πάντῃ κατὰ
τοὺς ἓξ τόπους †††) πλανώμενα προῄειν. πολλοῦ γὰρ ὄντος
τοῦ κατακλύζοντος καὶ ἀποῤῥέοντος κύματος, ὃ τὴν τροφὴν

---

*) γρ. ξυνεπισπώμενος. **) γρ. τοῖς ἔπειτα.
***) γρ. ἥλιον. †) γρ. ἐστί. ††) γρ. λαμβανόμενα.
†††) ἴσ. τρόπους.

que convertentem non prius malorum terminum esse adspecturum, quam eiusdem et similis circuitum in se ipse sequutus copiam ingentem seriusque adnatam ex igne, aqua, aëre atque terra, turbulentam et rationis expertem, ratione superasset et ad primi optimique habitus speciem pervenisset. Quae quidem omnia quum eis designasset, ne posterae cuiusque pravitatis culpam sustineret, alios sparsit in terram, alios in lunam, alios in reliqua quotquot sunt temporis instrumenta. post sationem autem recentioribus mandavit diis ut corpora effingerent mortalia, quantumque esset reliquum ex animo humano quod deberet accedere id omniaque his consequentia conficerent atque regerent, et quam possent pulcherrime et optime mortale gubernarent animal, nisi quatenus sua ipsum culpa mala sibi quaereret.

Atque is quidem qui cuncta haec composuit in solito suo manebat statu, hoc autem manente ab eo procreati, quum parentis ordinem cognovissent, hunc sequebantur. itaque quum accepissent immortale principium mortalis animantis, imitantes effectorem sui, particulas ignis et terrae et aquae et aëris a mundo quas rursus redderent mutuabantur easque inter se conglutinabant, haud indissolubilibus quibus ipsi erant colligati vinculis, sed talibus quae cerni non possent propter parvitatem, crebris cuneolis ita conflantes ut unum ex omnibus quodque corpus efficerent, immortalis animi ambitus in corpus illigabant rebus influentibus et effluentibus agitatum. illi vero in flumen immersi magnum neque superabant neque superabantur, sed vi magna tum ferebantur tum ferebant: ita totum animal movebatur illud quidem, sed immoderate quocumque fors ferebat et sine ratione, omnes sex motus habens; nam et ante et pone, ad dextram et ad laevam, et sursum et deorsum omnesque in partes sex illis modis vagantia procedebant. quamvis enim largus esset fluctus inundans et effluens, qui alimentum

παρεῖχεν, ἔτι μείζω θόρυβον ἀπειργάζετο τὰ τῶν προσκι-
πτόντων παθήματα ἑκάστοις, * ὅτε πυρὶ προσκρούσειε τὸ C
σῶμά τινος ἔξωθεν ἀλλοτρίῳ περιτυχὸν ἢ καὶ στερεῷ γῆς
ὑγροῖς τε ὀλισθήμασιν ὑδάτων, εἴτε ζάλῃ πνευμάτων ὑπ'
ἀέρος φερομένων καταληφθείη, καὶ ὑπὸ πάντων τούτων διὰ
τοῦ σώματος αἱ κινήσεις ἐπὶ τὴν ψυχὴν φερόμεναι προσπί-
πτοιεν· αἳ δὴ καὶ ἔπειτα διὰ ταῦτα ἐκλήθησάν τε καὶ νῦν
ἔτι αἰσθήσεις ξυνάπασαι κέκληνται. καὶ δὴ καὶ τότε ἐν τῷ
παρόντι πλείστην καὶ μεγίστην παρεχόμεναι κίνησιν, μετὰ
τοῦ ῥέοντος ἐνδελεχῶς * ὀχετοῦ κινοῦσαι καὶ σφοδρῶς σείου- D
σαι τὰς τῆς ψυχῆς περιόδους, τὴν μὲν ταὐτοῦ παντάπασιν
ἐπέδησαν ἐναντία αὐτῇ ῥέουσαι, καὶ ἐπέσχον ἄρχουσαν καὶ
ἰοῦσαν, τὴν δ' αὖ θατέρου διέσεισαν, ὥστε τὰς τοῦ διπλα-
σίου καὶ τριπλασίου τρεῖς ἑκατέρας ἀποστάσεις καὶ τὰς τῶν
ἡμιολίων καὶ ἐπιτρίτων καὶ ἐπογδόων μεσότητας καὶ ξυνδέ-
σεις, ἐπειδὴ παντελῶς λυταὶ οὐκ ἦσαν πλὴν *) ὑπὸ τοῦ
ξυνδήσαντος, πάσας μὲν στρέψαι στροφάς, πάσας δὲ κλά-
σεις καὶ * διαφορὰς τῶν κύκλων ἐμποιεῖν, ὁσαχῇπερ ἦν E
δυνατόν, ὥστε μετ' ἀλλήλων μόγις ξυνεχομένας φέρεσθαι
μέν, ἀλόγως δὲ φέρεσθαι, τοτὲ μὲν ἐναντίας, τοτὲ δὲ πλα-
γίας, τοτὲ δ' ὑπτίας, οἷον ὅταν τις ὕπτιος ἐρείσας τὴν κε-
φαλὴν μὲν ἐπὶ γῆς, τοὺς δὲ πόδας ἄνω προσβαλὼν ἔχῃ πρός
τινι, τότε ἐν τούτῳ τῷ πάθει τοῦ τε πάσχοντος καὶ τῶν
ὁρώντων τά τε δεξιὰ ἀριστερὰ καὶ τὰ ἀριστερὰ δεξιὰ ἑκατέ-
ροις τὰ ἑκατέρων φαντάζεται. ταὐτὸν δὴ τοῦτο καὶ τοιαῦτα
ἕτερα αἱ περιφοραὶ πάσχουσαι σφοδρῶς, * ὅταν γέ τῳ τῶν 44
ἔξωθεν τοῦ ταὐτοῦ γένους ἢ τοῦ θατέρου περιτύχωσι, τότε
ταὐτόν τῳ καὶ θάτερόν του τἀναντία τῶν ἀληθῶν προσαγο-
ρεύουσαι ψευδεῖς καὶ ἀνόητοι γεγόνασιν, οὐδεμία τε ἐν αὐ-
ταῖς τότε περίοδος ἄρχουσα οὐδ' ἡγεμών ἐστιν· ἂν δ' αὖ
ἔξωθεν αἰσθήσεις τινὲς φερόμεναι καὶ προσπεσοῦσαι ξυνε-
πισπάσωνται καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἅπαν κύτος, τόθ' αὗται κρα-
τούμεναι κρατεῖν δοκοῦσι. καὶ διὰ πάντα ταῦτα **) τὰ πά-

---

*) γρ. αὐταὶ οὐκ ἦσαν καὶ πρίν.
**) ἄλλ. καὶ διὰ δὴ ταῦτα πάντα.

praebebat, etiam maiores tamen turbas efficiebant motus rebus in quemque incidentibus allati, quotiescumque alicuius corpus in ignem incurreret alienum extrinfecus ad eum offendens vel etiam ad terram rigidam lubricosque aquarum lapfus, vel fi ventorum ab aëre commotorum tempeftas id deprehenderet, et ab his omnibus motiones per corpus ad animum delatae ingruerent, qui quidem etiam tunc iccirco nominati funt et nunc adhuc nominantur fenfus in univerfum. atque etiam tunc plurimum in praesens et maximum motum excitantia, cum rivo continenter fluente moventia et vehementer concutientia animi circuitus, eiusdem quidem circuitum prorfus impediverunt contra eum fluentia, et cohibuerunt regentem ac progredientem, alterius autem circuitum ita concufferunt, ut dupli et tripli tria utriusque intervalla et fesquialterorum, fesquitertiorum fesquioctavorumque media et colligationes, quae disfolvi prorfus non poterant nifi ab eo qui eas coniunxerat, omnibus flexibus flecterentur omnesque fractiones et discrepantias orbium inducerent quotiescumque fieri poffet, ita ut inter fe vix colligata ferrentur quidem, fed fine ratione ferrentur, modo contraria, modo obliqua, modo fupina, velut fi quis refupinus caput in terram imponat, pedes autem furfum alicui rei admoveat, tum in hoc ftatu tam eius qui fic fe habet quam eorum qui illum vident dextrae partes finiftrae et finiftrae dextrae utrisque utrorumque videntur. eodem igitur modo aliisque fimilibus circuitus vehementer affecti, quum in rem aliquam externam eiusdem aut alterius generis incidunt, tum id quod idem cum aliquo et quod alterum ac diverfum eft contra ac vere fe habent appellantes falfi et infipientes exfiftunt, nec ullus in ipfis tum circuitus eft regens ac ducens; rurfus vero quum fenfus quidam extrinfecus illati et incidentes totum quoque animi complexum fecum trahunt, tum hi fuperati videntur fuperare. atque propter omnes has affectiones nunc primo quidem

θη *) νῦν κατ' ἀρχὰς ἄνους ψυχὴ γίγνεται τὸ πρῶτον,
* ὅταν εἰς σῶμα ἐνδεθῇ θνητόν **)· ὅταν δὲ τὸ τῆς αὔξης B
καὶ τροφῆς ἔλαττον ἐπίῃ ῥεῦμα, πάλιν δὲ αἱ περίοδοι λαμ-
βανόμεναι γαλήνης τὴν ἑαυτῶν ὁδὸν ἴωσι καὶ καθιστῶνται
μᾶλλον ἐπιόντος τοῦ χρόνου, τότε ἤδη πρὸς τὸ κατὰ φύσιν
ἰόντων σχῆμα ἑκάστων τῶν κύκλων αἱ περιφοραὶ κατευθυ-
νόμεναι, τό τε θάτερον καὶ τὸ ταὐτὸν προσαγορεύουσαι κατ'
ὀρθόν, ἔμφρονα τὸν ἔχοντα αὐτὰς γιγνόμενον ἀποτελοῦσιν.
ἂν μὲν οὖν δὴ καὶ ξυνεπιλαμβάνηταί τις ὀρθὴ τροφὴ * παι- C
δεύσεως, ὁλόκληρος ὑγιής τε παντελῶς, τὴν μεγίστην ἀπο-
φυγὼν νόσον, γίγνεται, καταμελήσας δέ, χωλὴν τοῦ βίου
διαπορευθεὶς ζωήν, ἀτελὴς καὶ ἀνόνητος ***) εἰς Ἅιδου πάλιν
ἔρχεται. ταῦτα μὲν οὖν ὕστερά ποτε γίγνεται· περὶ δὲ τῶν
νῦν προτεθέντων δεῖ διελθεῖν ἀκριβέστερον· τὰ δὲ πρὸ τού-
των, περὶ σωμάτων κατὰ μέρη τῆς γενέσεως καὶ περὶ ψυ-
χῆς, δι' ἅς τε αἰτίας καὶ προνοίας γέγονε θεῶν, τοῦ μά-
λιστα εἰκότος ἀντεχομένοις, οὕτω καὶ κατὰ ταῦτα * πορευο- D
μένοις διεξιτέον.

Τὰς μὲν οὖν †) θείας περιόδους δύο οὔσας, τὸ τοῦ
παντὸς σχῆμα ἀπομιμησάμενοι περιφερὲς ὄν, εἰς σφαιροειδὲς
σῶμα ἐνέδησαν, τοῦτο ὃ δὴ νῦν κεφαλὴν ἐπονομάζομεν, ὃ
θειότατόν τ' ἐστὶ καὶ τῶν ἐν ἡμῖν πάντων δεσποτοῦν. ᾧ
καὶ πᾶν τὸ σῶμα παρέδοσαν ὑπηρεσίαν αὐτῷ ξυναθροίσαν-
τες θεοί, κατανοήσαντες ὅτι πασῶν ὅσαι κινήσεις ἔσοιντο
μετέχοι· ἵν' οὖν μὴ κυλινδούμενον ἐπὶ γῆς ὕψη τε καὶ βά-
θη παντοδαπὰ ἐχούσης ἀποροῖ τὰ * μὲν ὑπερβαίνειν, ἔνθεν E
δὲ ἐκβαίνειν, ὄχημ' αὐτῷ τοῦτο καὶ εὐπορίαν ἔδοσαν. ὅθεν
δὴ μῆκος τὸ σῶμα ἔσχεν, ἐκτατά τε κῶλα καὶ καμπτὰ ††)
ἔφυσε τέτταρα, θεοῦ μηχανησαμένου πορεία †††), οἷς (*) ἀν-
τιλαμβανόμενον καὶ ἀπερειδόμενον διὰ πάντων τόπων πο-
ρεύεσθαι δυνατὸν γέγονε, τὴν τοῦ θειοτάτου * καὶ ἱερω- 45
τάτου φέρον οἴκησιν ἐπάνωθεν ἡμῶν. σκέλη μὲν οὖν χεῖρές
τε ταύτῃ καὶ διὰ ταῦτα πᾶσι προσέφυ· τοῦ δ' ὄπισθεν τὸ

*) ἄλλ. παθήματα. **) γρ. ὅταν σώματι — θνητῷ. ***) ἴσ. ἀνόητος. †) ἄλλ. μὲν δή. ††) γρ. καμπά. †††) γρ. πορείαν. (*) ἴσ. ὧν.

initio insipiens est animus, quum in corpus illigatur mortale; quando vero incrementi et alimenti minor accedit fluxio rursusque circuitus tranquillitatem nacti sua via eunt et restituuntur magis procedente tempore, tum iam ad naturalem pervenientibus habitum orbibus quibusque circuitus directi, alterum et idem recte appellantes, mentis compotem eum qui ipsos habet efficiunt. iam si opem etiam tulerit recte instituta educatio, integer sanusque prorsus, maximo evitato morbo, exsistit, hanc vero si neglexerit, manca traducta vita, imperfectus ad inferos rursus discesserit. atque illa quidem posterius aliquando fient; de his autem quae nunc proposita sunt exponi oportet accuratius; et ante de corporis partium ortu et de animo, quibus de causis et quanam deorum providentia facta sint, ita et in eam partem disserendum, ut veri simillimum sequamur.

Ac divinos quidem circuitus qui duo sunt, universi figuram imitantes globosam, in corpus orbiculatum illigarunt, id quod nunc caput nominamus, quod quidem divinissimum est omniumque quae in nobis sunt dominator. huic etiam totum corpus tradiderunt adminiculum ei coacervantes dii, intelligentes omnium quotquot futuri essent motuum illud fore compos; ne igitur quum super terram volveretur eminentia et profunda habentem varia laboraret quomodo illa transgrederetur, hinc vero egrederetur, vehiculum ei hoc atque copiam dederunt. quocirca proceritatem corpus nactum est et extensa membra atque flexibilia generavit quattuor, deo machinante vehicula, quae apprehendens quibusque innitens per omnia loca proficisci posset, divinissimae et sanctissimae nostri partis domicilium supra ferens. crura igitur et manus ita et hanc ob causam omnibus adnata sunt; posteriore vero parte anteriorem

πρόσθεν τιμιώτερον καὶ ἀρχικώτερον νομίζοντες θεοὶ ταύτῃ
τὸ πολὺ τῆς πορείας ἡμῖν ἔδοσαν. ἔδει δὴ *) διωρισμένον
ἔχειν καὶ ἀνόμοιον τοῦ σώματος τὸ πρόσθεν ἄνθρωπον. διὸ
πρῶτον μὲν περὶ τὸ τῆς κεφαλῆς κύτος, ὑποθέντες αὐτόσε
τὸ πρόσωπον, ὄργανα ἐνέδησαν τούτῳ πάσῃ τῇ τῆς ψυχῆς
προνοίᾳ, * καὶ διετάξαντο μέτοχον ἡγεμονίας τοῦτ᾽ εἶναι τὸ B
κατὰ φύσιν πρόσθεν. τῶν δὲ ὀργάνων πρῶτον μὲν φωςφόρα
ξυνετεκτήναντο ὄμματα, τοιᾷδε ἐνδήσαντες αἰτίᾳ. τοῦ πυ-
ρὸς ὅσον τὸ μὲν κάειν οὐκ ἔσχε, τὸ δὲ παρέχειν φῶς ἥμερον,
οἰκεῖον ἑκάστης ἡμέρας, σῶμα ἐμηχανήσαντο γίγνεσθαι. τὸ
γὰρ ἐντὸς ἡμῶν ἀδελφὸν ὂν τούτου πῦρ εἰλικρινὲς ἐποίησαν
διὰ τῶν ὀμμάτων ῥεῖν λεῖον καὶ πυκνὸν ὅλον μέν, μάλιστα
δὲ τὸ μέσον ξυμπιλήσαντες * τῶν ὀμμάτων, ὥςτε τὸ μὲν C
ἄλλο ὅσον παχύτερον στέγειν πᾶν, τὸ τοιοῦτον δὲ μόνον
αὐτὸ καθαρὸν διηθεῖν. ὅταν οὖν μεθημερινὸν **) ᾖ φῶς
περὶ τὸ τῆς ὄψεως ῥεῦμα, τότε ἐκπῖπτον ὅμοιον πρὸς ὅμοιον,
ξυμπαγὲς γενόμενον, ἓν σῶμα οἰκειωθὲν ξυνέστη κατὰ τὴν
τῶν ὀμμάτων εὐθυωρίαν, ὅπηπερ ἂν ἀντερείδῃ τὸ προςπῖ-
πτον ἔνδοθεν πρὸς ὃ τὸ ἔξω ***) ξυνέπεσεν. ὁμοιοπαθὲς δὴ
δι᾽ ὁμοιότητα πᾶν γενόμενον, ὅτου τε ἂν αὐτό ποτε ἐφά-
πτηται καὶ ὃ ἂν * ἄλλο ἐκείνου, τούτων τὰς κινήσεις δια- D
διδὸν εἰς ἅπαν τὸ σῶμα μέχρι τῆς ψυχῆς αἴσθησιν παρέ-
σχετο ταύτην, ᾗ δὴ ὁρᾶν φαμέν. ἀπελθόντος δὲ εἰς νύκτα
τοῦ ξυγγενοῦς πυρὸς ἀποτέτμηται· πρὸς γὰρ ἀνόμοιον ἐξιὸν
ἀλλοιοῦταί τε αὐτὸ καὶ κατασβέννυται, ξυμφυὲς οὐκέτι τῷ
πλησίον ἀέρι γιγνόμενον, ἅτε πῦρ οὐκ ἔχοντι. παύεταί τε
οὖν ὁρῶν, ἔτι τε ἐπαγωγὸν γίγνεται ὕπνου· σωτηρίαν γὰρ
ἣν οἱ θεοὶ τῆς ὄψεως ἐμηχανήσαντο, τὴν τῶν βλεφάρων
* φύσιν, ὅταν ταῦτα ξυμμύσῃ, καθείργνυσι τὴν τοῦ πυρὸς E
ἐντὸς †) δύναμιν· ἣ δὲ διαχεῖ ††) τε καὶ ὁμαλύνει τὰς ἐν-
τὸς κινήσεις, ὁμαλυνθεισῶν δὲ ἡσυχία γίγνεται, γενομένης
δὲ πολλῆς μὲν ἡσυχίας βραχυόνειρος ὕπνος ἐμπίπτει, κατα-
λειφθεισῶν δέ τινων κινήσεων μειζόνων, οἷαι καὶ ἐν οἵοις ἂν

*) ἴσ. δὲ. **) γρ. μεσημερινόν. ***) ἄλλ. πρὸς ὃ τῶν ἔξω. ἴσ. πρὸς τὸ ἔξω ὅ. †) γρ. ἔνδον. ἴσ. τοῦ ἐντός. ††) γρ. διαχεῖται.

dii praestantiorem magisque ad imperandum idoneam existimantes ita maxime ingressum nobis dederunt. oportebat autem distinctam habere atque dissimilem anteriorem corporis partem hominem. quocirca primum in capitis complexum, cui faciem subiecerunt, instrumenta illigarunt quae universae animi providentiae servirent, et constituerunt ut particeps esset principatus haec pars, natura anterior. ex instrumentis autem primum luciferos fabricati sunt oculos, hanc ob causam illigantes. ignis eius qui non ureret, sed mitem praeberet lucem, cuiusque diei propriam, corpus ut exsisteret effecerunt. nostrum enim interiorem ignem sincerum, huic cognatum, per oculos fluentem fecerunt lenem et densum, maxime media oculi parte compacta, ut reliquum quidem crassiorem contineret omnem, hunc autem solum purum transfunderet. quum igitur diurna lux visus fluxionem circumdat, tum simile ad simile emanans compactione unum corpus coniunctum conflatur secundum oculorum directionem, ubicumque concurrunt inter se id quod intus incidit et externum quod affluit. similiter igitur propter similitudinem quia totum afficitur, eorum quae ipsum umquam attingit vel quae illud attingunt motus transfundens in universum corpus usque ad animum sensum exhibet eum quo cernere nos dicimus. ubi vero ignis cognatus discessit in noctem, intercluditur; nam ad dissimile egrediens mutatur ipsum atque exstinguitur, quum nulla iam cognatione aërem propinquum attingat quippe ignis expertem. desinit igitur cernere somnumque praeterea allicit; salutem enim quam dii oculorum machinati sunt, palpebrarum naturam, quum hae se contrahunt, vim includunt ignis interioris; haec autem diffundit sedatque interiores motus, quibus quidem sedatis tranquillitas exsistit, et hac multa orta somnus incidit non multum agitatus insomniis, relictis vero quibusdam motibus maioribus, quales quali-

τόποις λείπωνται, * τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα παρέσχοντο ἀφο- 46
μοιωθέντα ἐντὸς ἔξω τε ἐγερθεῖσιν ἀπομνημονευόμενα φαν-
τάσματα. τὸ δὲ περὶ τὴν τῶν κατόπτρων εἰδωλοποιίαν, καὶ
πάντα ὅσα ἐμφανῆ καὶ λεῖα, κατιδεῖν οὐδὲν ἔτι χαλεπόν· ἐκ
γὰρ τῆς ἐντὸς ἐκτός τε τοῦ πυρὸς ἑκατέρου κοινωνίας ἀλλήλοις,
ἑνός τε αὖ περὶ τὴν λειότητα ἑκάστοτε γενομένου καὶ πολ-
λαχῇ μεταῤῥυθμισθέντος †), πάντα τὰ τοιαῦτα * ἐξ ἀνάγ- B
κης ἐμφαίνεται, τοῦ περὶ τὸ πρόσωπον πυρὸς τῷ περὶ τὴν
ὄψιν πυρὶ περὶ τὸ λεῖον καὶ λαμπρὸν ξυμπαγοῦς γιγνομέ-
νου ††). δεξιὰ δὲ φαντάζεται τὰ ἀριστερά, ὅτι τοῖς ἐναν-
τίοις μέρεσι τῆς ὄψεως περὶ τἀναντία μέρη γίγνεται ἐπαφὴ
παρὰ τὸ καθεστὸς ἔθος τῆς προσβολῆς· δεξιὰ δὲ τὰ δεξιὰ
καὶ τὰ ἀριστερὰ ἀριστερὰ τοὐναντίον, ὅταν μεταπέσῃ ξυμ-
πηγνύμενον ᾧ ξυμπήγνυται * φῶς· τοῦτο δέ, ὅταν ἡ τῶν C
κατόπτρων λειότης, ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὕψη λαβοῦσα, τὸ δεξιὸν
εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος ἀπώσῃ τῆς ὄψεως καὶ θάτερον ἐπὶ
θάτερον. κατὰ δὲ τὸ μῆκος στραφὲν τοῦ προσώπου ταὐτὸν
τοῦτο ὕπτιον ἐποίησε πᾶν φαίνεσθαι, τὸ κάτω πρὸς τὸ ἄνω
τῆς αὐγῆς τό τ' ἄνω πρὸς τὸ κάτω πάλιν ἀπῶσαν. ταῦτ'
οὖν πάντ' ἔστι τῶν ξυναιτίων, οἷς θεὸς ὑπηρετοῦσι χρῆται
τὴν τοῦ ἀρίστου κατὰ τὸ δυνατὸν ἰδέαν ἀποτελῶν· * δοξά- D
ζεται δὲ ὑπὸ τῶν πλείστων οὐ ξυναίτια, ἀλλ' αἴτια εἶναι
τῶν πάντων, ψύχοντα καὶ θερμαίνοντα, πηγνύντα τε καὶ
διαχέοντα καὶ ὅσα τοιαῦτα ἀπεργαζόμενα. λόγον δὲ οὐδένα
οὐδὲ νοῦν εἰς οὐδὲν δυνατὰ ἔχειν ἐστί· τῶν γὰρ ὄντων ᾧ
νοῦν μόνῳ κτᾶσθαι προσήκει, λεκτέον ψυχήν· τοῦτο δὲ ἀό-
ρατον, πῦρ δὲ καὶ ὕδωρ καὶ ἀὴρ καὶ γῆ σώματα πάντα
ὁρατὰ γέγονε. τὸν δὲ νοῦ καὶ ἐπιστήμης ἐραστὴν ἀνάγκη τὰς
τῆς ἔμφρονος φύσεως αἰτίας πρώτας μεταδιώκειν, ὅσαι δὲ ὑπ'
ἄλλων * μὲν κινουμένων, ἕτερα δ' ἐξ ἀνάγκης κινούντων E
γίγνονται, δευτέρας. ποιητέον δὴ κατὰ ταῦτα καὶ ἡμῖν· λε-
κτέα †††) μὲν ἀμφότερα τὰ τῶν αἰτιῶν γένη, χωρὶς δ' ὅσαι

†) γρ. μεταῤῥυθμηθέντος.
††) γρ. ξυμπαγεῖ γιγνομένῳ.
†††) γρ. δευτέρας ποιητέον. καὶ δὴ κατὰ ταῦτα καὶ ἡμῖν λεκτέα.

busque in locis relinquuntur, talia totque edunt ad similitudinem efficta intus extraque experrectis in memoriam revocata visa. quod vero ad imagines attinet quae in speculis finguntur omniaque quae lucida et levia sunt, haec perspicere nihil iam habet difficultatis; nam ex interiore et exteriore ignis utriusque inter se communitate, uno praeterea circum levitatem semper exsistente omnibusque partibus accommodato, omnia haec cum necessitate sese exhibent, dum ignis qui circum faciem est cum oculorum igne circum leve et lucidum se confundit. dextra autem videntur quae laeva sunt, quia contrariis partibus oculorum circum contrarias partes fit tactio praeter solitum admotionis morem; dextra contra videntur quae dextra sunt et quae laeva sunt laeva, quum convertitur lumen coalescens cum eo cum quo coalescit; id fit, quum speculorum levitas, hinc illincque altitudinem nacta, dextrum detrudit in laevam partem oculorum et alterum in alteram. secundum longitudinem vero faciei conversum idem hoc ut resupinum totum videatur efficit, inferius in superiorem oculorum partem et superius in inferiorem rursus detrudens. atque haec omnia ex eo genere sunt quae rerum adiuvant causas, quibus deus ministris utitur optimi speciem quoad fieri potest effecturus; sed existimant plerique non haec adiuvantia esse causas, sed causas ipsas omnium rerum, quae vim habeant frigoris et caloris, concretionis et liquoris et reliqua eiusdem generis efficiant. neque vero rationem neque ulla in re intelligentiam habere possunt; in quod enim solum ex omnibus quae sunt cadit ut rationem habeat, id animum dici oportet; hic autem sensum effugit oculorum, at ignis et aqua et aër et terra corpora sunt omnia sub adspectum cadentia. illum autem qui intelligentiae sapientiaeque se amatorem profitetur, necesse est intelligentis sapientisque naturae causas primas conquirere, deinde earum rerum quae ab aliis moventur et alia necessario movent causas secundas. quocirco nobis quoque ita faciendum, ut dicamus quidem de utroque causarum genere, sepa-

μετὰ νοῦ καλῶν καὶ ἀγαθῶν δημιουργοὶ καὶ ὅσαι μονωθεῖ-
σαι φρονήσεως τὸ τυχὸν ἄτακτον ἑκάστοτε ἐξεργάζονται. τὰ
μὲν οὖν τῶν ὀμμάτων ξυμμεταίτια πρὸς τὸ σχεῖν τὴν δύνα-
μιν ἣν νῦν εἴληχεν, εἰρήσθω· τὸ δὲ μέγιστον αὐτῶν εἰς ὠφέ-
λειαν ἔργον, δι' ὃ θεὸς αὔθ' ἡμῖν δεδώρηται, * μετὰ τοῦτο 47
ῥητέον. ὄψις δὴ κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον αἰτία τῆς μεγίστης
ὠφελείας γέγονεν ἡμῖν, ὅτι τῶν νῦν λόγων περὶ τοῦ παν-
τὸς λεγομένων οὐδεὶς ἄν ποτε ἐῤῥήθη μήτε ἄστρα μήτε
ἥλιον μήτ' οὐρανὸν ἰδόντων. νῦν δ' ἡμέρα τε καὶ νὺξ
ὀφθεῖσαι μῆνές τε καὶ ἐνιαυτῶν περίοδοι μεμηχάνηνται μὲν
ἀριθμόν, χρόνου δὲ ἔννοιαν, περί τε τῆς τοῦ παντὸς φύσεως
ζήτησιν ἔδοσαν· ἐξ ὧν ἐπορισάμεθα φιλοσοφίας γένος, οὗ
μεῖζον ἀγαθὸν οὔτ' ἦλθεν * οὔθ' ἥξει ποτὲ τῷ θνητῷ γένει B
δωρηθὲν ἐκ θεῶν. λέγω δὴ τοῦτο ὀμμάτων μέγιστον ἀγαθόν·
τἆλλα δέ, ὅσα ἐλάττω, τί ἂν ὑμνοῖμεν; ὧν ὁ μὴ φιλόσοφος
τυφλωθεὶς ὀδυρόμενος ἂν θρηνοῖ μάτην. ἀλλὰ τοῦτο λεγέ-
σθω παρ' ἡμῶν, αὐτὰ ἐπὶ ταύτῃ τῇ αἰτίᾳ*) θεὸν ἡμῖν ἀνευ-
ρεῖν δωρήσασθαί τε ὄψιν, ἵνα τὰς ἐν οὐρανῷ κατιδόντες τοῦ
νοῦ περιόδους χρησαίμεθα ἐπὶ τὰς περιφορὰς τὰς τῆς * παρ' C
ἡμῖν διανοήσεως, ξυγγενεῖς ἐκείναις οὔσας, ἀταράκτοις τετα-
ραγμένας, ἐκμαθόντες δὲ καὶ λογισμῶν κατὰ φύσιν ὀρθότη-
τος μετασχόντες, μιμούμενοι τὰς τοῦ θεοῦ πάντως ἀπλανεῖς
οὔσας, τὰς ἐν ἡμῖν πεπλανημένας καταστησαίμεθα. Φω-
νῆς τε δὴ καὶ ἀκοῆς πέρι πάλιν ὁ αὐτὸς λόγος, ἐπὶ ταὐ-
τὰ **) τῶν αὐτῶν ἕνεκα παρὰ θεῶν δεδωρῆσθαι. λόγος τε
γὰρ ἐπ' αὐτὰ ταῦτα τέτακται, μεγίστην ξυμβαλλόμενος εἰς
αὐτὰ μοῖραν, ὅσον τ' αὖ * μουσικῆς φωνῆς χρήσιμον, πρὸς D
ἀκοὴν ἕνεκα ἁρμονίας ἐστὶ δοθέν· ἡ δὲ ἁρμονία, ξυγγενεῖς
ἔχουσα φορὰς ταῖς ἐν ἡμῖν τῆς ψυχῆς περιόδοις, τῷ μετὰ
νοῦ προσχρωμένῳ Μούσαις οὐκ ἐφ' ἡδονὴν ἄλογον, καθά-
περ νῦν, εἶναι δοκεῖ χρήσιμος, ἀλλ' ἐπὶ τὴν γεγονυῖαν ἐν
ἡμῖν ἀνάρμοστον ψυχῆς περίοδον εἰς κατακόσμησιν καὶ ξυμ-

*) ἄλλ. αὕτη ἐπὶ ταῦτα αἰτία.

**) γρ. ταῦτα.

ratim vero de iis quae cum intelligentia pulchrorum ac bonorum ſunt effectrices et quae vacantes prudentia quodvis perturbatum efficiunt. ac de oculorum quidem cauſis adiuvantibus, ut haberent eam vim quam nunc habent dictum eſto; maxima autem eorum utilitas, ob quam deus eos nobis donavit, deinceps explicetur. oculi videlicet ex mea oratione maximae nobis utilitatis cauſae exſtiterunt, ſiquidem haec quae eſt habita de univerſitate oratio a nobis haud umquam eſſet inventa, ſi neque ſidera neque ſolem neque caelum vidiſſemus. nunc vero dies noctesque oculis cognitae et menſes annorumque converſiones numerum machinatae ſunt temporisque notionem, et univerſitatis naturae inveſtigationem praebuerunt; quibus ex rebus philoſophiam adepti ſumus, quo bono nullum praeſtantius neque datum eſt mortalium generi neque dabitur deorum munere. dico igitur hoc maximum oculorum bonum; reliqua vero quae minora quid celebremus? quibus qui a philoſophia alienus eſt, ſi orbatum ſe eſſe queratur fruſtra lamentetur. ſed hoc dictum eſto a nobis, eos hanc ob cauſam deum nobis inveniſſe viſumque donaſſe, ut intelligentiae in caelo converſiones cognoſceremus eisque uteremur ad mentis noſtrae circuitus, cognatos illis conſtantibus, ſed perturbatos, his vero perſpectis rectisque ſecundum naturam acceptis rationibus, imitantes dei converſiones prorſus errore vacuas noſtras errantes in ordinem adducamus. De voce autem et auditu eadem redit oratio, eundem in uſum easdemque ob cauſas a diis eſſe datos. oratio enim ad eadem haec conſtituta eſt, plurimum ad ea conferens, omnisque quae utilitatem habet vox muſica, ad auditum harmoniae cauſa eſt data; harmonia autem, cognatos habens motus noſtris animi converſionibus, ei qui cum intelligentia Muſis utitur non ad voluptatem a ratione averſam, quemadmodum nunc, videtur utilis eſſe, ſed ad circuitum animi in nobis qui inconcinnus exſtitit componendum ſecumque conſentientem reddendum

φωνίαν ἑαυτῇ ξύμμαχος ὑπὸ Μουσῶν δέδοται· καὶ ῥυθμὸς
αὖ διὰ τὴν ἄμετρον ἐν ἡμῖν καὶ χαρίτων ἐπιδεᾶ * γιγνομέ- E
νην ἐν τοῖς πλείστοις ἕξιν ἐπίκουρος ἐπὶ ταῦτα ὑπὸ τῶν
αὐτῶν ἐδόθη.

Τὰ μὲν οὖν παρεληλυθότα τῶν εἰρημένων, πλὴν βρα-
χέων, ἐπιδέδεικται τὰ διὰ νοῦ δεδημιουργημένα· δεῖ δὲ καὶ
τὰ δι' ἀνάγκης γιγνόμενα τῷ λόγῳ παραθέσθαι. μεμιγμένη
γὰρ οὖν ἡ * τοῦδε τοῦ κόσμου γένεσις ἐξ ἀνάγκης τε καὶ 48
νοῦ ξυστάσεως ἐγεννήθη· νοῦ δὲ ἀνάγκης ἄρχοντος τῷ πεί-
θειν αὐτὴν τῶν γιγνομένων τὰ πλεῖστα ἐπὶ τὸ βέλτιστον
ἄγειν, ταύτῃ κατὰ ταῦτά τε *) δι' ἀνάγκης ἡττωμένης ὑπὸ
πειθοῦς ἔμφρονος οὕτω κατ' ἀρχὰς ξυνίστατο τόδε τὸ πᾶν.
εἴ τις οὖν ᾗ γέγονε, κατὰ ταῦτα **) ὄντως ἐρεῖ, μικτέον καὶ
τὸ τῆς πλανωμένης εἶδος αἰτίας, ᾗ***) φέρειν πέφυκεν. ὧδε
οὖν πάλιν ἀναχωρητέον, καὶ λαβοῦσιν αὐτῶν τούτων * προς- B
ήκουσαν ἀρχὴν ἑτέραν αὖθις αὖ, καθάπερ περὶ τῶν τότε,
νῦν οὕτω περὶ τούτων πάλιν ἀρκτέον ἀπ' ἀρχῆς. τὴν δὲ †)
πρὸ τῆς οὐρανοῦ γενέσεως πυρὸς ὕδατός τε καὶ ἀέρος καὶ
γῆς φύσιν θεατέον αὐτὴν καὶ τὰ πρὸ τούτου πάθη. νῦν γὰρ
οὐδείς πω γένεσιν αὐτῶν μεμήνυκεν, ἀλλ' ὡς εἰδόσι πῦρ ὅ
τί ποτέ ἐστι καὶ ἕκαστον αὐτῶν λέγομεν ἀρχὰς αὐτὰ τιθέ-
μενοι στοιχεῖα τοῦ παντός, προςῆκον αὐτοῖς οὐδ' ὡς ἐν
ξυλλαβῆς εἴδεσι μόνον εἰκότως * ὑπὸ τοῦ καὶ βραχὺ φρο- C
νοῦντος ἀπεικασθῆναι. νῦν δὲ οὖν τό γε παρ' ἡμῶν ὧδε
ἐχέτω· τὴν μὲν περὶ ἁπάντων εἴτε ἀρχὴν εἴτε ἀρχὰς εἴτε ὅπῃ δο-
κεῖ τούτων πέρι, τὸ νῦν οὐ ῥητέον, δι' ἄλλο μὲν οὐδέν, διὰ δὲ τὸ
χαλεπὸν εἶναι κατὰ τὸν παρόντα τρόπον τῆς διεξόδου δηλῶσαι τὰ
δοκοῦντα. μήτ' οὖν ὑμεῖς οἴεσθε δεῖν ἐμὲ λέγειν, οὔτ' αὐ-
τὸς αὖ πείθειν ἐμαυτὸν εἴην ἂν δυνατὸς ὡς ὀρθῶς ἐγχει-
ροῖμ' ἂν τοσοῦτον ἐπιβαλλόμενος ἔργον. τὸ * δὲ κατ' ἀρ- D
χὰς ῥηθὲν διαφυλάττων, τὴν τῶν εἰκότων λόγων δύναμιν,
πειράσομαι μηδενὸς ἧττον εἰκότα, μᾶλλον δὲ καὶ ἔμπροσθεν
ἀπ' ἀρχῆς περὶ ἑκάστων καὶ ξυμπάντων λέγειν. θεὸν δὲ καὶ
νῦν ἐπ' ἀρχῇ τῶν λεγομένων σωτῆρα ἐξ ἀτόπου καὶ ἀήθους

*) γρ. ταῦτα δι'. **) γρ. ταὐτά.
***) γρ. οἷ. †) ἄλλ. δή.

auxiliaris a Mufis data eft; et numerus quoque propter immoderatum in nobis venuftateque carentem in plerisque habitum adiutor ab eisdem datus eft.

Iam praegreffa noftra oratio, paucis exceptis, commonftravit ea quae mente effecta funt; oportet autem etiam ea quae neceffitate facta funt oratione apponi. mixta videlicet huius mundi origo ex neceffitatis et rationis coniunctione conflata eft; ratio autem quum neceffitatem regeret eique perfuaderet ut maximam rerum quae gignerentur partem ad optimum adduceret, ita et hac ratione per neceffitatem perfuafioni fapienti fubiectam initio conftructum eft hoc univerfum. fi quis igitur quomodo factum fit ita vere dicturus eft, admifcenda ei etiam caufae fpecies errantis, quo natura fua fert. ita iam nobis redeundum eft, et aliud rurfus his ipfis conveniens initium fumentes, quemadmodum de illis tunc, ita nunc de his rurfus ab initio nos ordiri oportet. fpectanda autem ante caeli ortum ipfa ignis et aquae et aëris et terrae natura eaque quae ante his evenerunt. nunc enim nemo adhuc eorum ortum indicavit, fed tamquam fcientibus quid tandem ignis fit et quodque eorum dicimus principia elementa ipfa univerfitatis ponentes, quum ne cum fyllabae quidem fpecie iure quis ea vel paullulum intelligens comparare poffit. nunc igitur quod ad nos quidem attinet ita habeto: de rerum omnium principio vel principiis vel quomodo de his videtur, nunc non eft dicendum, hanc folam ob caufam quia difficile eft ex praesente tractationis ratione declarare quae videntur. ne igitur vos arbitramini oportere me dicere, neque ego contra mihimet ipfi potuerim perfuadere recte me aggredi ad tantum opus fuscipiendum. id tamen quod initio dixi fervans, orationum vim veri fimilium, conabor non minus, fed magis etiam quovis uno probabilia rurfus ab initio de fingulis et univerfis dicere. deum autem nunc quoque in orationis exordio fervatorem quum invoca-

διηγήσεως πρὸς τὸ τῶν εἰκότων δόγμα διασώζειν ἡμᾶς
* ἐπικαλεσάμενοι πάλιν ἀρχώμεθα λέγειν. E

Ἡ δ' οὖν αὖθις ἀρχὴ περὶ τοῦ παντὸς ἔστω μειζόνως τῆς πρόσθεν διῃρημένη. τότε μὲν γὰρ δύο εἴδη διειλόμεθα, νῦν δὲ τρίτον ἄλλο γένος ἡμῖν δηλωτέον. τὰ μὲν γὰρ δύο ἱκανὰ ἦν ἐπὶ τοῖς ἔμπροσθεν λεχθεῖσιν, ἓν μὲν ὡς παραδείγματος εἶδος ὑποτεθέν, νοητὸν καὶ ἀεὶ κατὰ ταὐτὰ ὄν,
μίμημα δὲ παραδείγματος * δεύτερον, γένεσιν ἔχον καὶ ὁρα- 49
τόν. τρίτον δὲ τότε μὲν οὐ διειλόμεθα, νομίσαντες τὰ δύο ἕξειν ἱκανῶς, νῦν δὲ ὁ λόγος ἔοικεν εἰςαναγκάζειν χαλεπὸν καὶ ἀμυδρὸν εἶδος ἐπιχειρεῖν λόγοις ἐμφανίσαι. τίνα οὖν ἔχον δύναμιν καὶ *) φύσιν αὐτὸ ὑποληπτέον; τοιάνδε μάλιστα, πάσης εἶναι γενέσεως ὑποδοχὴν αὐτό, οἷον τιθήνην.
εἴρηται μὲν οὖν τἀληθές, δεῖ δ' ἐναργέστερον εἰπεῖν * περὶ B
αὐτοῦ· χαλεπὸν δὲ ἄλλως τε καὶ διότι προαπορηθῆναι περὶ πυρὸς καὶ τῶν μετὰ πυρὸς ἀναγκαῖον τούτου χάριν· τούτων γὰρ εἰπεῖν ἕκαστον, ὁποῖον ὄντως ὕδωρ χρὴ λέγειν μᾶλλον ἢ πῦρ καὶ ὁποῖον ὁτιοῦν μᾶλλον ἢ καὶ ἅπαντα καθ' ἕκαστόν τε, οὕτως **) ὥςτε τινὶ πιστῷ καὶ βεβαίῳ ***) χρήσασθαι λόγῳ, χαλεπόν. πῶς οὖν δὴ τοῦτ' αὐτὸ καὶ πῇ καὶ τί περὶ αὐτῶν εἰκότως διαπορηθέντες ἂν λέγοιμεν †); πρῶτον μὲν ὃ δὴ νῦν ††) ὕδωρ ὠνομάκαμεν, πηγνύμενον,
* ὡς δοκοῦμεν, λίθους καὶ γῆν γιγνόμενον ὁρῶμεν, τηκόμε- C
νον δ' αὖ καὶ διακρινόμενον ταὐτὸν τοῦτο πνεῦμα καὶ ἀέρα, ξυγκαυθέντα δὲ τὸν ἀέρα καὶ πῦρ †††), ἀνάπαλιν δὲ ξυγκριθὲν καὶ κατασβεσθὲν εἰς ἰδέαν τε ἀπιὸν αὖθις ἀέρος πῦρ (*), καὶ πάλιν ἀέρα ξυνιόντα καὶ πυκνούμενον νέφος καὶ ὁμίχλην, ἐκ δὲ τούτων ἔτι μᾶλλον ξυμπιλουμένων ῥέον ὕδωρ, ἐξ ὕδατος δὲ γῆν καὶ λίθους αὖθις, κύκλον τε (**)
οὕτω διαδιδόντα εἰς ἄλληλα, ὡς φαίνεται, τὴν * γένεσιν. D
οὕτω δὴ τούτων οὐδέποτε τῶν αὐτῶν ἑκάστων φανταζομένων, ποῖον αὐτῶν ὡς ὂν ὁτιοῦν τοῦτο καὶ οὐκ ἄλλο πα-

*) ἄλλ. κατά. **) ἴσ. ἅπαντα, καθ' ἕκαστόν τε οὕτως. ***) γρ. πιστῶς καὶ βεβαίως. †) γρ. λέγωμεν; ††) ἴσ. νῦν δή. †††) ἴσ. ξυγκαυθέντα δὲ ἀέρα πῦρ.
(*) ἴσ. ἀνάπαλιν δὲ πῦρ — εἰς ἰδέαν ἀπιόν.
(**) ἴσ. κύκλῳ γε.

verimus ut ex mirabili et insolita expositione ad probabiles opiniones salvos nos traducat, rursus incipiemus dicere.

Initium igitur huius de universo suspiciendae orationis a maiore ducatur distinctione quam superior erat. tunc enim duo genera distinximus, nunc autem tertium aliud genus nobis explicandum. etenim duo illa satis erant in superiore oratione, unum quidem pro exemplaris specie positum, sub intelligentiam cadens semperque eodem se habens modo, simulacrum vero exemplaris secundum, ortum habens et in cernendi cadens sensum. tertium autem tunc quidem non posuimus, arbitrantes duo illa fore satis, nunc vero oratio videtur cogere ut difficilem et obscuram speciem instituamus oratione patefacere. quam igitur vim et naturam eam habere existimari oportet? hanc maxime, ut omnis sit ortus receptaculum, quasi nutrix. et dictum quidem quod verum est, oportet tamen dilucidius de ea exponi; difficile vero praesertim quod prius dubitanter disserendum est de igne eisque quae cum igne coniuncta sunt illius causa; de horum enim quoque dicere, quidnam vere aquam oporteat nominari potius quam ignem et quidnam quidvis potius quam cuncta, idque de singulis ita ut certa stabilique utamur oratione, difficile. quomodo igitur hoc ipsum et quorsum et quid de eis iure dubitantes dicemus? primum quidem quod nunc aquam diximus, id concretum, ni fallimur, lapides et terram fieri conspicimus, liquefactum autem et dissolutum idem hoc ventum et aërem, exustum vero aërem ignem, contra ignem concretum et exstinctum in aëris speciem reverti, rursusque aërem coëuntem et densatum nubem et nebulam fieri, ex his etiam magis compactis fluentem aquam, ex aqua terram et lapides rursus, in orbem ita inter se, ut videtur, tradentia ortum. ita igitur quum haec numquam eadem sese exhibeant, quidnam eorum hoc qualecum-

γίως διισχυριζόμενος οὐκ αἰσχυνεῖταί γέ τις *) ἑαυτόν; οὐκ
ἔστιν, ἀλλ' ἀσφαλέστατον **) μακρῷ περὶ τούτων τιθεμένους
ὧδε λέγειν· ἀεὶ ὃ καθορῶμεν ἄλλοτε ἄλλῃ γιγνόμενον, ὡς
πῦρ, μὴ τοῦτο, ἀλλὰ τὸ τοιοῦτον ἑκάστοτε προςαγορεύειν
πῦρ, μηδὲ ὕδωρ τοῦτο, ἀλλὰ τοιοῦτον ἀεί, μηδὲ ἄλλο ποτὲ
μηδὲν ὥς τιν' ἔχον βεβαιότητα, * ὅσα δεικνύντες τῷ ῥή- E
ματι τῷ τόδε καὶ τοῦτο προςχρώμενοι δηλοῦν ἡγούμεθά τι·
φεύγει γὰρ οὐχ ὑπομένον τὴν τοῦ τόδε καὶ τὴν τούτου καὶ
τὴν τῷδε καὶ πᾶσαν ὅση μόνιμα ὡς ὄντα αὐτὰ ἐνδείκνυται
φάσις· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἕκαστα μὴ λέγειν, τὸ δὲ τοιοῦτον
ἀεὶ περιφερόμενον ὅμοιον ἑκάστου πέρι καὶ ξυμπάντων οὕτω
καλεῖν· καὶ δὴ καὶ πῦρ τὸ διὰ παντὸς τοιοῦτον, καὶ ἅπαν
ὅσονπερ ἂν ἔχῃ γένεσιν. ἐν ᾧ δὲ ἐγγιγνόμενα ἀεὶ ἕκαστα
αὐτῶν φαντάζεται καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἀπόλλυται, μόνον
* ἐκεῖνο αὖ προςαγορεύειν τῷ τε τοῦτο καὶ τῷ τόδε προς- 50
χρωμένους ὀνόματι, τὸ δὲ ὁποιονοῦν τι, θερμὸν ἢ λευκὸν
ἢ καὶ ὁτιοῦν τῶν ἐναντίων, καὶ πάνθ' ὅσα ἐκ τούτων, μη-
δὲν ἐκεῖνο αὖ ***) τούτων καλεῖν. ἔτι δὲ σαφέστερον αὐτοῦ
πέρι προθυμητέον αὖθις εἰπεῖν. εἰ γὰρ πάντα τις σχήματα
πλάσας ἐκ χρυσοῦ μηδὲν μεταπλάττων παύοιτο ἕκαστα εἰς
ἅπαντα, δεικνύντος δή τινος αὐτῶν ἓν καὶ προςερομένου
τί ποτ' ἔστι, μακρῷ πρὸς ἀλήθειαν * ἀσφαλέστατον εἰπεῖν B
ὅτι χρυσός, τὸ δὲ τρίγωνον ὅσα τε ἄλλα σχήματα ἐνεγίγνε-
το, μηδέποτε λέγειν ταῦτα ὡς ὄντα, ἅ γε μεταξὺ τιθεμένου
μεταπίπτει, ἀλλ' ἐὰν ἄρα καὶ τὸ τοιοῦτον μετ' ἀσφαλείας
ἐθέλῃ δέχεσθαί τινος, ἀγαπᾶν. ὁ αὐτὸς δὴ λόγος καὶ περὶ
τῆς τὰ πάντα δεχομένης σώματα φύσεως· ταὐτὸν αὐτὴν ἀεὶ
προςρητέον· ἐκ γὰρ τῆς ἑαυτῆς τὸ παράπαν οὐκ ἐξίσταται
δυνάμεως. δέχεταί τε γὰρ ἀεὶ τὰ πάντα, καὶ μορφὴν οὐδε-
μίαν * ποτὲ οὐδενὶ τῶν εἰςιόντων ὁμοίαν εἴληφεν οὐδαμῇ C
οὐδαμῶς· ἐκμαγεῖον γὰρ φύσει παντὶ κεῖται, κινούμενόν τε
καὶ διασχηματιζόμενον ὑπὸ τῶν εἰςιόντων· φαίνεται δὲ δι'
ἐκεῖνα ἄλλοτε ἀλλοῖον· τὰ δὲ εἰςιόντα καὶ ἐξιόντα τῶν ὄν-
των ἀεὶ μιμήματα, τυπωθέντα ἀπ' αὐτῶν τρόπον τινὰ δύς-

*) γρ. αἰσχυνεῖ γε τις. **) γρ. ἀσφαλέστατον ἄν.
***) γρ. ἄν.

que esse, non aliud pro certo quis affirmaverit sine pudore? fieri non potest, sed tutissimum longe de his ita statuere et dicere, ut semper quod cernamus alias aliter fieri, ut ignem, non hoc nominemus, sed tale semper, ignem, neque aquam hanc dicamus, sed talem semper, neque aliquid aliud tamquam stabilitatem aliquam habens ex iis quae indicantes nos vocabulorum *hoc* et *istud* usu significare aliquid arbitramur; effugit enim non manens dictiones *hoc* et *huius* et *huic* omnesque quae ut stabilia illa significant; at *haec* quidem singula non oportet dici, sed tale semper quod huc et illuc feratur simile in singulis et universis usurpari; atque etiam ignem usquequaque talem, omniaque quaecumque ortum habent. in quo autem quaeque eorum nascentia sese exhibent rursusque istinc evanescunt, hoc solum afficiendum est nominibus *hoc* et *istud*, quod vero tale quid qualecumque est, calidum vel album vel quidvis contrariorum omniaque quaecumque ex his proficiscuntur, horum nihil ita appellandum. etiam dilucidius de hoc conandum est exponere. si quis enim omnes fingens formas ex auro nihil definat quamque in omnes transformare, et ostendat aliquis unam earum interrogetque quid tandem sit, longe ad veritatem tutissimum sit dicere, aurum esse, triangulum vero et quaecumque aliae formae inerant, numquam dicere has vere esse, quippe quae dum ponantur mutentur, sed, si hoc cum securitate velit accipere, acquiescere. eadem igitur oratio usurpanda est etiam de natura omnia recipiente corpora; eadem semper appellanda; e sua enim ipsa vi omnino non excedit. etenim recipit semper omnia, nec ullam umquam alicui eorum quae intrant similem formam ullo modo capit; etenim ut materia ex qua formae exprimuntur natura omnibus proposita est, agitata et figurata ab eis quae intrant; et videtur per haec alias alia; ea vero quae ingrediuntur et egrediuntur eorum quae semper exstant simulacra sunt, ficta ab eis modo

φραστον καὶ θαυμαστόν, ὃν ἐςαῦθις μέτιμεν. ἐν δ' οὖν τῷ παρόν-
τι χρὴ γένη διανοηθῆναι τριττά, τὸ μὲν γιγνόμενον, τὸ δ' ἐν ᾧ
γίγνεται, τὸ δ' * ὅθεν ἀφομοιούμενον φύεται τὸ γιγνόμε- D
νον. καὶ δὴ καὶ προσεικάσαι πρέπει τὸ μὲν δεχόμενον μη-
τρί, τὸ δ' ὅθεν πατρί, τὴν δὲ μεταξὺ τούτων φύσιν ἐκγό-
νῳ, νοῆσαί τε ὡς οὐκ ἂν ἄλλως, ἐκτυπώματος ἔσεσθαι μέλλον-
τος ἰδεῖν ποικίλου πάσας ποικιλίας, τοῦτ' αὐτό, ἐν ᾧ ἐκ-
τυπούμενον ἐνίσταται, γένοιτ' ἂν παρεσκευασμένον εὖ, πλὴν
ἄμορφον ὂν ἐκείνων ἁπασῶν τῶν ἰδεῶν ὅσας μέλλοι *) δέ-
χεσθαί * ποθεν· ὅμοιον γὰρ ὂν τῶν ἐπειςιόντων τινὶ τὰ E
τῆς ἐναντίας τά τε τῆς τὸ παράπαν ἄλλης φύσεως, ὁπότ'
ἔλθοι, δεχόμενον κακῶς ἂν ἀφομοιοῖ, τὴν αὑτοῦ παρεμφαῖ-
νον **) ὄψιν. διὸ καὶ πάντων ἐκτὸς εἰδῶν εἶναι χρεὼν τὸ
τὰ πάντα ἐκδεξόμενον ἐν αὑτῷ γένη, καθάπερ περὶ τὰ ἀλείμ-
ματα, ὁπόσα εὐώδη, τέχνῃ μηχανῶνται πρῶτον τοῦτ' αὐτὸ
ὑπάρχον, ποιοῦσιν ὅτι μάλιστα ἀνώδη τὰ δεξόμενα ***)
ὑγρὰ τὰς ὀσμάς· ὅσοι τε ἔν τισι τῶν μαλακῶν σχήματα
ἀπομάττειν ἐπιχειροῦσι, τὸ παράπαν σχῆμα οὐδὲν ἔνδηλον
ὑπάρχειν ἐῶσι, προομαλύναντες δὲ ὅτι λειότατον ἀπεργάζον-
ται. ταὐτὸν οὖν * καὶ τῷ τὰ τῶν πάντων ἀεί τε ὄντων κα- 51
τὰ πᾶν ἑαυτοῦ πολλάκις ἀφομοιώματα καλῶς μέλλοντι δέχε-
σθαι πάντων ἐκτὸς αὐτῷ †) προςήκει πεφυκέναι τῶν εἰδῶν.
διὸ δὴ τὴν τοῦ γεγονότος ὁρατοῦ καὶ πάντως ††) αἰσθητοῦ
μητέρα καὶ ὑποδοχὴν μήτε γῆν μήτε ἀέρα μήτε πῦρ μήτε
ὕδωρ λέγωμεν, μήτε ὅσα ἐκ τούτων μήτε ἐξ ὧν ταῦτα γέ-
γονεν, ἀλλ' ἀνόρατον εἶδός τι καὶ ἄμορφον, πανδεχές, με-
ταλαμβάνον δὲ ἀπορώτατά πῃ τοῦ νοητοῦ * καὶ δυςαλωτό- B
τατον αὐτὸ λέγοντες οὐ ψευσόμεθα. καθ' ὅσον δὲ ἐκ τῶν
προειρημένων δυνατὸν ἐφικνεῖσθαι τῆς φύσεως αὐτοῦ, τῇδ'
ἂν τις ὀρθότατα λέγοι, πῦρ μὲν ἑκάστοτε αὐτοῦ τὸ πεπυρω-
μένον μέρος φαίνεσθαι, τὸ δὲ ὑγρανθὲν ὕδωρ, γῆν δὲ καὶ

---

*) γρ. μέλλει.
**) γρ. παρεμφαίνων.
***) γρ. ὁπόσα εὐώδη, τὰ δεξόμενα.
†) γρ. αὐτῶν.
††) γρ. παντός.

quodam inexplicabili et admirabili, quem alias explicabimus. in praesentia vero oportet tria ſtatui genera, unum quod gignitur, alterum in quo gignitur et tertium id ex quo expreſſum naſcitur quod gignitur. atque etiam comparare convenit id quod ſuscipit matri, id ex quo ſuscipitur patri, et naturam inter haec mediam proli, cogitandum autem eſt, ſi effigies futura ſit omni varietate diſtincta ad adſpectum, haud aliter id ipſum in quo exprimenda ſit, bene fore praeparatum, niſi vacuum fuerit ab omnibus illis formis quas alicunde ſit ſuscepturum; nam ſimile ſi fuerit alicui eorum quae ingrediuntur, contrariam prorſusque diverſam naturam quando acceſſerit ſuscipiens male expreſſurum ſit, ſuam ipſum ſimul oſtendens ſpeciem. quocirca extra omnes oportet formas eſſe id quod omnia in ſe recepturum ſit genera, quemadmodum qui unguenta bene olentia conficiunt, ex arte ante omnia id ſpectant ut humida, quae odores acceptura ſint, quam maxime odore vacua efficiant; et quicumque in iis quae mollia ſunt formas exprimere inſtituunt, figuram omnino nullam perſpicuam ſubeſſe ſinunt, ſed ante expolientes quam leviſſima illa efficiunt. eadem igitur ratione etiam ei quod rerum omnium earumque quae ſemper ſunt in ſe totum ſaepenumero ſimulacra bene eſt recepturum, extra omnes convenit natura formas eſſe. quocirca eam quae rerum genitarum earumque adſpectabilium omninoque ſub ſenſus cadentium mater eſt atque receptaculum, neque terram neque aërem neque ignem neque aquam dicamus, neque quae ex his neque e quibus haec genita ſunt, ſed ſpeciem quandam oculorum ſenſum effugientem formaeque expertem, in ſe omnia recipientem, partem vero ratione quadam maxime inexplicabili eius habentem quod ratione intelligitur perceptuque difficillimam ſi eam dixerimus, haud erraverimus. quoad vero ex iis quae ante poſuimus asſequi poſſumus eius naturam, ita rectiſſime aliquis dixerit, ignem ſemper inflammatam eius partem videri, made-

ἀέρα, καθ' ὅσον ἂν μιμήματα τούτων δέχηται. λόγῳ δὲ δὴ
μᾶλλον τὸ τοιόνδε διοριζομένοις περὶ αὐτῶν διασκεπτέον,
ἆρ' ἔστι τι πῦρ αὐτὸ ἐφ' ἑαυτοῦ, καὶ * πάντα περὶ ὧν C
ἀεὶ λέγομεν οὕτως αὐτὰ καθ' αὑτὰ ἕκαστα ὄντα, ἢ ταῦτα
ἅπερ καὶ βλέπομεν ὅσα τε ἄλλα διὰ τοῦ σώματος αἰσθανό-
μεθα, μόνα ἐστὶ τοιαύτην ἔχοντα ἀλήθειαν, ἄλλα δὲ οὐκ
ἔστι παρὰ ταῦτα οὐδαμῇ οὐδαμῶς, ἀλλὰ μάτην ἑκάστοτε εἶ-
ναί τί φαμεν εἶδος ἑκάστου νοητόν, τὸ δὲ οὐδὲν ἄρ' ἦν
πλὴν λόγος. οὔτε οὖν δὴ τὸ παρὸν ἄκριτον καὶ ἀδίκαστον
ἀφέντα ἄξιον φάναι διισχυριζόμενον ἔχειν οὕτως, οὔτ' ἐπὶ
λόγου μήκει πάρεργον * ἄλλο μῆκος ἐπεμβλητέον· εἰ δέ τις D
ὅρος ὁρισθεὶς μέγας διὰ βραχέων φανείη, τοῦτο μάλιστα
καιριώτατον γένοιτ' ἄν. ὧδε οὖν τήν γ' ἐμὴν αὐτὸς τίθε-
μαι ψῆφον, εἰ μὲν νοῦς καὶ δόξα ἀληθής ἐστον δύο γένη,
παντάπασιν εἶναι καθ' αὑτὰ ταῦτα, ἀναίσθητα ὑφ' ἡμῶν
εἴδη, νοούμενα μόνον· εἰ δ', ὥς τισι φαίνεται, δόξα ἀληθὴς
νοῦ διαφέρει*) μηδέν, πάνθ' ὁπόσα αὖ διὰ τοῦ σώματος
αἰσθανόμεθα**), θετέον βεβαιότατα. δύο δὴ λεκτέον ἐκείνω,
* διότι χωρὶς γεγόνατον ἀνομοίως τε ἔχετον. τὸ μὲν γὰρ E
αὐτῶν διὰ διδαχῆς, τὸ δ' ὑπὸ πειθοῦς ἡμῖν ἐγγίγνεται, καὶ τὸ
μὲν ἀεὶ μετὰ ἀληθοῦς λόγου, τὸ δὲ ἄλογον, καὶ τὸ μὲν ἀκίνητον
πειθοῖ, τὸ δὲ μεταπειστόν, καὶ τοῦ μὲν πάντα ἄνδρα μετέχειν φα-
τέον, νοῦ δὲ θεούς, ἀνθρώπων δὲ γένος βραχύ τι. τούτων δὲ
οὕτως ἐχόντων ὁμολογητέον ἓν μὲν***) εἶναι τὸ * κατὰ ταὐτὰ 52
εἶδος ἔχον, ἀγέννητον καὶ ἀνώλεθρον, οὔτε εἰς ἑαυτὸ εἰσ-
δεχόμενον ἄλλο ἄλλοθεν οὔτε αὐτὸ εἰς ἄλλο ποι ἰόν, ἀόρα-
τον δὲ καὶ ἄλλως ἀναίσθητον, τοῦτο ὃ δὴ νόησις εἴληχεν
ἐπισκοπεῖν· τὸ δὲ ὁμώνυμον ὅμοιόν τε ἐκείνῳ δεύτερον, αἰ-
σθητόν, γεννητόν, πεφορημένον ἀεί, γιγνόμενόν τε ἔν τινι†)

---

*) γρ. διαφέροιτο.
**) γρ. ὁπόσα ἂν — αἰσθανώμεθα.
***) γρ. ὁμολογητέον μέν.
†) γρ. γιγνόμενον ἔν τινι.

factam vero aquam, terram porro et aërem, quantum horum simulacra recipiat. oratione vero potius hoc distingui deque illis anquiri oportet: num sit ignis ipse per se omniaque in quibus semper usurpamus hoc, per se ipsa quaeque esse, an ea quae cernimus et quaecumque alia corporis sensibus percipimus, sola sint huiusmodi veritatem habentia, alia vero nullo modo exstent praeter haec, sed frustra semper dicamus esse aliquam cuiusque speciem sub intelligentiam cadentem, quum nihil aliud haec sit nisi oratio. neque igitur rem in qua nunc versamur sine iudicio et disceptatione nos dimittentes par est pro certo affirmare ita se habere, neque orationis longitudine alia ad institutum nihil pertinens adiicienda; quodsi vero descriptio magna paucis verbis reperietur explicata, hoc maxime tempestivum erit. ita igitur meam equidem sententiam fero, si mens et opinio vera duo sint genera, prorsus ea esse per se, et species quidem sensibus a nobis non percipiendas, sed sola ratione, sin autem, ut nonnullis videtur, opinio vera a mente nihil differat, omnia quae corporis sensibus percipiamus, ponenda esse certissima. duo igitur dicenda sunt illa, propterea quod separata sunt et dissimilitudinem inter se habent. alterum enim doctrina, alterum persuasione in nobis exsistit, illud semper cum vera coniunctum ratione, hoc rationis expers, illud persuasione flecti nequit, hoc ad aliam traduci potest persuasionem, alterius quemlibet esse participem dicere debemus, rationis vero deos, hominum autem genus perexiguum. quae quum ita sint, confitendum unam esse speciem eodem se modo habentem, ortus et interitus expertem, neque in se recipientem aliud aliunde neque ipsam in aliud transeuntem, oculorum obtutum reliquosque sensus effugientem, hanc cuius investigatio obtigit intelligentiae; cognomine vero simileque illi secundum, sensum movens, ortum habens, semper agitatum, nascens in loco aliquo rursusque inde

τόπῳ καὶ πάλιν ἐκεῖθεν ἀπολλύμενον, δόξῃ μετ' αἰσθήσεως
περιληπτόν· τρίτον δὲ αὖ γένος ὂν τὸ τῆς χώρας ἀεί, φθο-
ρὰν οὐ προςδεχόμενον, * ἕδραν δὲ παρέχον ὅσα ἔχει γένε- B
σιν πᾶσιν, αὐτὸ δὲ μετ' ἀναισθησίας ἁπτὸν λογισμῷ τινὶ
νόθῳ, μόγις πιστόν, πρὸς ὃ δὴ *) καὶ ὀνειροπολοῦμεν
βλέποντες καί φαμεν ἀναγκαῖον εἶναί που τὸ ὂν ἅπαν ἔν
τινι τόπῳ καὶ κατέχον χώραν τινά, τὸ δὲ μήτε ἐν γῇ μήτε
που κατ' οὐρανὸν **) οὐδὲν εἶναι. ταῦτα δὴ ***) πάντα καὶ
τὰ τούτων ἀδελφὰ †) καὶ περὶ τὴν ἄϋπνον καὶ ἀληθῶς φύ-
σιν ὑπάρχουσαν ὑπὸ ταύτης τῆς ὀνειρώξεως οὐ δυνατοὶ γι-
γνόμεθα * ἐγερθέντες διοριζόμενοι τἀληθὲς λέγειν· ὡς εἰ- C
κόνι μέν, ἐπείπερ οὐδ' αὐτὰ τοῦτο ἐφ' ᾧ γέγονεν ἑαυτῆς ††)
ἐστίν, ἑτέρου δέ τινος ἀεὶ φέρεται φάντασμα, διὰ ταῦτα ἐν
ἑτέρῳ προςήκει τινὶ γίγνεσθαι, οὐσίας ἁμωςγέπως ἀντεχομέ-
νην, ἢ μηδὲν τὸ παράπαν αὐτὴν εἶναι, τῷ δὲ ὄντως ὄντι
βοηθὸς ὁ δι' ἀκριβείας ἀληθὴς λόγος, ὡς, ἕως ἄν τι τὸ
μὲν ἄλλο ᾖ, τὸ δὲ ἄλλο, οὐδέτερον ἐν οὐδετέρῳ ποτὲ γεγε-
νημένον ἓν ἅμα ταὐτὸν καὶ δύο * γενήσεσθον. οὗτος μὲν D
οὖν δὴ παρὰ τῆς ἐμῆς ψήφου λογισθεὶς ἐν κεφαλαίῳ δε-
δόσθω λόγος, ὄν τε καὶ χώραν καὶ γένεσιν εἶναι, τρία τρι-
χῇ, καὶ πρὶν οὐρανὸν γενέσθαι· τὴν δὲ γενέσεως †††) τι-
θήνην ὑγραινομένην καὶ πυρουμένην καὶ τὰς γῆς τε καὶ
ἀέρος μορφὰς δεχομένην, καὶ ὅσα τούτοις ἄλλα πάθη ξυνέ-
πεται πάσχουσαν, παντοδαπὴν * μὲν ἰδεῖν φαίνεσθαι, διὰ E
δὲ τὸ μήθ' ὁμοίων δυνάμεων μήτ' ἰσοῤῥόπων ἐμπίπλασθαι
κατ' οὐδὲν αὐτῆς ἰσοῤῥοπεῖν, ἀλλ' ἀνωμάλως πάντῃ ταλαν-
τουμένην σείεσθαι μὲν ὑπ' ἐκείνων αὐτήν, κινουμένην δ'
αὖ πάλιν ἐκεῖνα σείειν· τὰ δὲ κινούμενα ἄλλα ἄλλοσε ἀεὶ
φέρεσθαι διακρινόμενα, ὥςπερ τὰ ὑπὸ τῶν πλοκάνων τε
καὶ ὀργάνων τῶν περὶ τὴν τοῦ σίτου κάθαρσιν σειόμενα
καὶ ἀναλικμώμενα (*) τὰ μὲν πυκνὰ καὶ βαρέα ἄλλῃ, * τὰ 53
δὲ μανὰ καὶ κοῦφα εἰς ἑτέραν ἵζει φερόμενα ἕδραν· τότε
οὕτω τὰ τέτταρα γένη σειόμενα ὑπὸ τῆς δεξαμενῆς, κινου-

---

*) γρ. δὲ. **) ἴσ. κατέχειν — κατ' οὐρανὸν ὄν. ***) γρ. δὲ. †) ἄλλ. καὶ τούτων ἄλλ' ἀδελφά. ††) ἴσ. αὐτῆς. †††) γρ. γεννήσεως. (*) ἴσ. ἀνικμώμενα.

evanefcens, opinione et fenfu comprehendendum; tertium porro genus fpatii cuiusque, interitum non admittens, fedem praebens quaecumque ortum habent omnibus, ipfum vero ita comparatum, ut nullo fenfu perceptum tangatur ratiocinatione quadam adulterina, vixque certum fit, quod etiam intuentes fomniamus dicimusque neceffario omne quod fit in loco aliquo effe et fedem aliquam tenere, quod vero neque in terra neque in caelo usquam fit id nihil effe. haec igitur omnia hisque fimilia, etiam quod ad naturam infomnem vereque exftantem attinet, prae fomnio illo non poffumus experrecti diftinguere verumque dicere; nam imagini quidem, quoniam id ipfum cuius caufa exftitit non ipfius eft, fed alius cuiuspiam fertur fimulacrum, ideo convenit ut in alio quodam fit, effentiam aliquo modo ufurpans, aut nihil fit omnino, at vero ei quod revera eft fuffragatur quae exacte vera eft ratio, docens, quamdiu unum aliud fit et alterum aliud, neutrum in neutro umquam genitum unum fimul idem et duo fore. haec igitur ratio ex fententia mea conclufa ad fummam pofita efto, effentiam et fpatium et ortum effe, tria trifariam, eaque antequam caelum exftiterit; ortus vero nutricem madefactam et inflammatam et terrae aërisque formas accipientem et quaecumque alia cum his coniuncta funt patientem variam quidem adfpectu videri, propterea autem quod neque fimilibus viribus neque aequilibribus impleta fit, nullam in partem aequilibrem effe, fed inaequaliter in omnes partes fluctuantem concuti ipfam ab illis, rurfusque agitatam illas concutere, agitata vero alia alio femper ferri disiuncta, quemadmodum quae a cribris et inftrumentis frumento depurgando fervientibus concutiuntur et ventilantur denfa et gravia alio feruntur, rara vero et levia alio confidunt loco: tum ita quattuor genera concuffa a receptaculo, commoto

μένης αὐτῆς οἷον ὀργάνου σεισμὸν παρέχοντος, τὰ μὲν ἀνομοιότατα πλεῖστον αὐτὰ ἀφ' αὑτῶν ὁρίζειν, τὰ δ' ὁμοιότατα μάλιστα εἰς ταὐτὸν ξυνωθεῖν· διὸ δὴ καὶ χώραν ταῦτα ἄλλα ἄλλην ἴσχειν, πρὶν καὶ τὸ πᾶν ἐξ αὐτῶν διακοσμηθὲν γενέσθαι. καὶ τὸ μὲν δὴ πρὸ τούτου πάντα ταῦτ' ἔχειν ἀλόγως καὶ ἀμέτρως· ὅτε δ' ἐπεχειρεῖτο κοσμεῖσθαι * τὸ πᾶν, πῦρ B
πρῶτον καὶ ὕδωρ καὶ γῆν καὶ ἀέρα, ἴχνη μὲν ἔχοντα αὑτῶν ἄττα, παντάπασι μὴν διακείμενα ὥςπερ εἰκὸς ἔχειν ἅπαν ὅταν ἀπῇ τινὸς θεός, οὕτω δὴ τότε πεφυκότα ταῦτα πρῶτον διεσχηματίσατο εἴδεσί τε καὶ ἀριθμοῖς. τὸ δὲ ᾗ δυνατὸν ὡς κάλλιστά τε καὶ ἄριστα ἐξ οὐχ οὕτως ἐχόντων τὸν θεὸν αὐτὰ ξυνιστάναι, παρὰ πάντα ἡμῖν ὡς ἀεὶ τοῦτο λεγόμενον ὑπαρχέτω. Νῦν δ' οὖν τὴν διάταξιν αὐτῶν ἐπιχειρητέον ἑκάστων καὶ * γένεσιν ἀήθει λόγῳ πρὸς ὑμᾶς δηλοῦν. ἀλλὰ C
γάρ, ἐπεὶ μετέχετε τῶν κατὰ παίδευσιν ὁδῶν, δι' ὧν ἐνδείκνυσθαι τὰ λεγόμενα ἀνάγκη, ξυνέψεσθε.

Πρῶτον μὲν δὴ πῦρ καὶ γῆ καὶ ὕδωρ καὶ ἀὴρ ὅτι σώματά ἐστι, δῆλόν που καὶ παντί. τὸ δὲ τοῦ σώματος εἶδος πᾶν καὶ βάθος ἔχει· τὸ δὲ βάθος αὖ πᾶσα ἀνάγκη τὴν ἐπίπεδον περιειληφέναι φύσιν· ἡ δὲ ὀρθὴ τῆς ἐπιπέδου βάσεως ἐκ τριγώνων ξυνέστηκε· τὰ δὲ τρίγωνα ἅπαντα ἐκ δυεῖν ἄρχεται τριγώνοιν *), * μίαν μὲν ὀρθὴν ἔχοντος ἑκατέρου D
γωνίαν, τὰς δὲ δύο ὀξείας· ὧν τὸ μὲν ἕτερον ἑκατέρωθεν ἔχει μέρος γωνίας ὀρθῆς πλευραῖς ἴσαις διῃρημένης, τὸ δὲ ἕτερον ἀνίσοις ἄνισα μέρη νενεμημένης. ταύτην δὴ πυρὸς ἀρχὴν καὶ τῶν ἄλλων σωμάτων ὑποτιθώμεθα **) κατὰ τὸν μετ' ἀνάγκης εἰκότα λόγον πορευόμενοι· τὰς δ' ἔτι ***) τούτων ἀρχὰς ἄνωθεν θεὸς οἶδε καὶ ἀνδρῶν ὃς ἂν ἐκείνῳ φίλος ᾖ. Δεῖ δὴ λέγειν * ποῖα κάλλιστα σώματα γένοιτ' ἂν τέτ- E
ταρα, ἀνόμοια μὲν ἑαυτοῖς, δυνατὰ δὲ ἐξ ἀλλήλων αὐτῶν ἄττα διαλυόμενα γίγνεσθαι. τούτου γὰρ τυχόντες ἔχομεν †) τὴν ἀλήθειαν γενέσεως πέρι γῆς τε καὶ πυρὸς τῶν τε ἀνὰ

---

*) γρ. ἄρχονται, μίαν. **) ἄλλ. ὑποτιθέμεθα.
***) γρ. δέ τι. †) γρ. ἔχοιμεν.

velut instrumento concussionem efficiente, dissimillima maxime ipsa a se secernere, simillima vero maxime unum in locum cogere; quocirca etiam haec alia alium locum habeant, antequam universitas ex iis disposita exstiterit. et ante quidem omnia haec fuisse a ratione aversa et immoderata; quum autem coeptum esset disponi universum, ignem primum et aquam et terram et aërem, vestigia quaedam naturae suae tenentia, quum prorsus quidem ita comparata fuissent, ut consentaneum est omne se habere a quo deus absit, tum demum illa ita comparata formis et numeris exornata fuisse. quam pulcherrime vero et optime ex non ita se habentibus deum ea composuisse, hoc per omnia nobis ut semper dicendum positum esto. Nunc autem descriptionem eorum conandum est ortumque cuiusque insolita oratione vobis declarare. at enim vos, quum doctrinae vias teneatis, quibus declaranda sunt de quibus agitur, me consequemini.

Ac primum quidem ignem et terram et aquam et aërem corpora esse, perspicuum sane cuilibet. omnis vero corporis forma etiam altitudinem habet, et altitudo quaeque planam naturam comprehendat necesse est; recta autem plana basis e triangulis composita est, et triangula omnia e duobus ordiuntur triangulis, unum quidem rectum utroque habente angulum, duos vero acutos: quorum alterum utrimque habet partem anguli recti aequalibus lateribus divisi, alterum inaequalibus in partes inaequales distributi. hoc igitur ignis principium ceterorumque corporum ponamus orationem non sine aliqua necessitate probabilem sequentes; his vero etiam altiora principia deus perspicit et virorum quicumque ipsi carus est. Oportet igitur dici qualia pulcherrima corpora fuerint quattuor, dissimilia quidem inter se, ita vero comparata ut quaedam inter se dissolvantur et gignantur. hoc enim assequuti tenebimus verum terrae et ignis et eorum quae pro portione me-

λόγον †) ἐν μέσῳ· τότε γὰρ οὐδενὶ ξυγχωρησόμεθα καλλίω τούτων ὁρώμενα σώματα εἶναί που καθ᾽ ἓν γένος ἕκαστον ὄν. τοῦτ᾽ οὖν προθυμητέον, τὰ διαφέροντα κάλλει σωμάτων τέτταρα γένη ξυναρμόσασθαι καὶ φάναι τὴν τούτων ἡμᾶς φύσιν ἱκανῶς εἰληφέναι. * τοῖν δὴ δυοῖν τριγώνοιν τὸ μὲν 54
ἰσοσκελὲς μίαν εἴληχε φύσιν, τὸ δὲ πρόμηκες ἀπεράντους. προαιρετέον οὖν αὖ τῶν ἀπείρων τὸ κάλλιστον, εἰ μέλλομεν ἄρξεσθαι κατὰ τρόπον. ἂν οὖν τις ἔχῃ κάλλιον ἐκλεξάμενος εἰπεῖν εἰς τὴν τούτων ξύστασιν, ἐκεῖνος οὐκ ἐχθρὸς ὤν, ἀλλὰ φίλος κρατεῖ. τιθέμεθα δ᾽ οὖν τῶν πολλῶν τριγώνων κάλλιστον ἕν, ὑπερβάντες τἆλλα, ἐξ οὗ τὸ ἰσόπλευρον τρίγωνον * ἐκ τρίτων ††) ξυνέστηκε. διότι δέ, ὁ λόγος πλείων· B
ἀλλὰ τῷ τοῦτο ἐλέγξαντι καὶ ἀνευρόντι δὴ μὴ οὕτως ἔχον κεῖται φιλία τὰ ἆθλα. προῃρήσθω δὴ δύο τρίγωνα, ἐξ ὧν τό τε τοῦ πυρὸς καὶ τὰ τῶν ἄλλων σώματα μεμηχάνηται, τὸ μὲν ἰσοσκελές, τὸ δὲ τριπλῆν κατὰ δύναμιν ἔχον τῆς ἐλάττονος τὴν μείζω *) πλευρὰν ἀεί. τὸ δὲ πρόσθεν ἀσαφῶς **) ῥηθὲν νῦν μᾶλλον διοριστέον. τὰ γὰρ τέτταρα γένη δι᾽ ἀλλήλων εἰς ἄλληλα ἐφαίνετο πάντα γένεσιν ἔχειν, οὐκ ὀρθῶς φανταζόμενα. * γίγνεται μὲν γὰρ ἐκ τῶν τριγώνων C
ὧν προῃρήμεθα γένη τέτταρα, τρία μὲν ἐξ ἑνὸς τοῦ τὰς πλευρὰς ἀνίσους ἔχοντος, τὸ δὲ τέταρτον ἓν μόνον ἐκ τοῦ ἰσοσκελοῦς τριγώνου ξυναρμοσθέν. οὔκουν δυνατὰ πάντα εἰς ἄλληλα διαλυόμενα ἐκ πολλῶν σμικρῶν ὀλίγα μεγάλα καὶ τοὐναντίον γίγνεσθαι, τὰ δὲ τρία οἷόν τε· ἐκ γὰρ ἑνὸς ἅπαντα πεφυκότα, λυθέντων τε τῶν μειζόνων πολλὰ σμικρὰ ἐκ τῶν αὐτῶν ξυστήσεται, δεχόμενα τὰ προσήκοντα ἑαυτοῖς σχήματα, * καὶ σμικρὰ ὅταν αὖ πολλὰ κατὰ τρίγωνα δια- D
σπαρῇ, γενόμενος εἷς ἀριθμὸς ἑνὸς ὄγκου μέγα ἀποτελέσειεν ἂν ***) ἄλλο εἶδος ἕν. ταῦτα μὲν οὖν λελέχθω περὶ τῆς εἰς ἄλληλα γενέσεως. Οἷον δὲ ἕκαστον αὐτῶν γέγονεν εἶδος καὶ ἐξ ὅσων ξυμπεσόντων ἀριθμῶν, λέγειν ἂν ἑπόμενον εἴη.

---

†) γρ. ἀνάλογον. ††) γρ. τρίτου.
*) γρ. μίαν. **) γρ. οὐκ ἀσφαλῶς.
***) γρ. αὖ.

dia funt ortum; tum enim nulli concedemus pulchriora his corpora confpici, fecundum unum quodque genus. conandum igitur quattuor corporum genera ad pulchritudinem infignia componere et affirmare horum nos naturam fatis perfpectam habere. e duobus igitur triangulis quod aequalia crura habet unam accepit naturam, oblongum autem innumerabiles. eligendum vero ex infinitis pulcherrimum, fi rite ordiri volumus. quodfi quis poterit pulchrius eligere et proferre ad haec conftituenda, non inimicus, fed amicus vincet. ponimus igitur multorum illorum triangulorum pulcherrimum unum, praetermiffis reliquis, e quo triangulum aequalia latera habens tertium compofitum eft. cur autem hoc ita fit, fermonis longioris fuerit; at qui hoc redarguerit remque non ita fe habere repererit ei propofita funt amica praemia. electa igitur funto duo tringula, e quibus ignis reliquorumque corpora effecta fint, unum aequalia crura habens, alterum quod longius latus potentiâ quae dicitur minore triplo femper maius habet. quod autem ante obfcure fignificavimus, id nunc magis definiendum. etenim quattuor genera per fe et inter fe videbantur omnia ortum habere, non recte ita nobis vifa. exfiftunt enim e triangulis quae elegimus genera quattuor, tria ex uno quod latera inaequalia habet, quartum vero unum folum e triangulo aequalia crura habente compofitum. nequaquam igitur poffunt omnia inter fe disfolvi et e multis parvis pauca magna et contra exfiftere, tria autem oriri poffunt; ex uno enim omnia natura exfiftunt, folutisque maioribus multa parva ex eisdem componentur, convenientes fibi figuras accipientia, rurfusqne quum parva multa in triangula diffufa funt, unus exfiftens numerus unius molis magnam abfolvet aliam unam fpeciem. atque haec quidem dicta fint de mutuo eorum ortu. Qualis autem quaeque earum exftiterit fpecies quibusque e numeris concurrentibus, fequitur iam ut exponamus. initium autem faciet prima

ἄρξει δὲ τό τε πρῶτον εἶδος καὶ σμικρότατον ξυνιστάμενον·
στοιχεῖον δ᾽ αὐτοῦ τὸ τὴν ὑποτείνουσαν τῆς ἐλάττονος πλευ-
ρᾶς διπλασίαν ἔχον μήκει· ξύνδυο δὲ τοιούτων †) κατὰ διά-
μετρον * ξυντιθεμένων καὶ τρὶς τούτου γενομένου, τὰς δια- E
μέτρους καὶ τὰς βραχείας πλευρὰς εἰς ταὐτὸν ὡς κέντρον
ἐρεισάντων, ἓν ἰσόπλευρον τρίγωνον ἐξ ἓξ τὸν ἀριθμὸν ὄν-
των γέγονε· τρίγωνα δὲ ἰσόπλευρα ξυνιστάμενα τέτταρα κα-
τὰ ξύντρεις ἐπιπέδους γωνίας μίαν στερεὰν γωνίαν ποιεῖ, * τῆς 55
ἀμβλυτάτης τῶν ἐπιπέδων γωνιῶν ἐφεξῆς γεγονυῖαν. τοιούτων
δὲ ἀποτελεσθεισῶν τεττάρων πρῶτον εἶδος στερεόν, ὅλου περι-
φεροῦς διανεμητικὸν εἰς ἴσα μέρη καὶ ὅμοια, ξυνίσταται,
δεύτερον δὲ ἐκ μὲν τῶν αὐτῶν τριγώνων, κατὰ δὲ ἰσόπλευρα
τρίγωνα ὀκτὼ ξυστάντων, μίαν ἀπεργασαμένων στερεὰν γω-
νίαν ἐκ τεττάρων ἐπιπέδων· καὶ γενομένων ἓξ τοιούτων τὸ
δεύτερον αὖ σῶμα οὕτως ἔσχε τέλος. τὸ δὲ τρίτον ἐκ δὶς
ἑξήκοντα τῶν στοιχείων * ξυμπαγέντων, στερεῶν δὲ γωνιῶν B
δώδεκα, ὑπὸ πέντε ἐπιπέδων τριγώνων ἰσοπλεύρων περιεχο-
μένης ἑκάστης, εἴκοσι βάσεις ἔχον τριγώνους ἰσοπλεύρους *)
γέγονε. καὶ τὸ μὲν ἕτερον ἀπήλλακτο τῶν στοιχείων ταῦτα
γεννῆσαν, τὸ δὲ ἰσοσκελὲς τρίγωνον ἐγέννα τὴν τοῦ τετάρτου
φύσιν, κατὰ τέτταρα ξυνιστάμενον, εἰς τὸ κέντρον τὰς ὀρ-
θὰς γωνίας ξυνάγον, ἓν ἰσόπλευρον τετράγωνον ἀπεργασά-
μενον· ἓξ δὲ τοιαῦτα ξυμπαγέντα γωνίας ὀκτὼ στερεὰς ἀπετέλε-
σε, * κατὰ τρεῖς ἐπιπέδους ὀρθὰς ξυναρμοσθείσης ἑκάστης· C
τὸ δὲ σχῆμα τοῦ ξυστάντος σώματος γέγονε κυβικόν, ἓξ ἐπι-
πέδους τετραγώνους ἰσοπλεύρους βάσεις ἔχον. ἔτι δὲ οὔσης
ξυστάσεως μιᾶς πέμπτης, ἐπὶ τὸ πᾶν ὁ θεὸς αὐτῇ κατεχρή-
σατο ἐκεῖνο διαζωγραφῶν. Ἃ δή τις εἰ πάντα λογιζόμενος
ἐμμελῶς ἀποροῖ πότερον ἀπείρους χρὴ κόσμους εἶναι λέγειν
ἢ πέρας ἔχοντας, τὸ μὲν ἀπείρους ἡγήσαιτ᾽ ἂν ὄντως ἀπεί-
ρου τινὸς εἶναι * δόγμα ὧν ἔμπειρον χρεὼν εἶναι, πότερον D
δὲ ἕνα ἢ πέντε αὐτοὺς ἀληθείᾳ πεφυκότας λέγειν προσή-

---

†) γρ. τούτων.
*) γρ. ἔχων ἰσοπλεύρους.

figura eaque minima composita. et elementum eius est ea quae lineam quae dicitur subtendentem duplo longiorem breviore latere habet, duae autem simul eiusmodi secundum lineam diagonalem si componuntur terque id fit ita ut diagonalia et brevia latera in unum tamquam centrum insigantur, unum aequalia latera habens triangulum ex his quae sex sunt numero exsistit; triangula autem aequalia latera habentia quum quattuor componuntur secundum tres simul angulos planos unum solidum angulum efficiunt, qui obtusissimum planorum angulorum excipit. his vero absolutis quattuor, prima species solida componitur quae totum circuitum in aequales distribuit similesque partes, secunda ex eisdem quidem angulis, secundum triangula vero aequalia latera habentia octo compositis, unum efficientibus solidum angulum e quattuor planis; sexque talibus factis secundum rursus corpus absolvitur. tertium vero e bis sexaginta elementis compactis, solidis autem angulis duodecim, quorum quemque triangula quinque plana aequalia latera habentia complectuntur, viginti bases habens triangulas aequilaterales gignitur. et alterum quidem elementum discessit quum haec generavit, triangulum vero aequalia habens crura genuit quarti naturam, quattuor triangula componens, in centrum rectos angulos coniungens, unum aequalia latera habens quadratum efficiens; sex autem talia compacta angulos octo solidos efficiunt, quoque e tribus planis rectis composito; figura autem corporis ita constituti est cubica, sex planas quadratas aequilaterales bases habens. praeterea una quum esset compositio quinta, deus ea usus est ad universi descriptionem. Quae quidem omnia si quis rite secum reputans dubitet utrum infinitos oporteat dici mundos esse an finitos, mundos ponere infinitos existimet hominis esse vere eorum imperiti quorum peritum esse oporteat, utrum autem unum an quinque revera esse na-

κει, μᾶλλον ἂν *) ταύτῃ στὰς **) εἰκότως διαπορῆσαι. τὸ
μὲν οὖν δὴ παρ' ἡμῶν ἓν αὐτὸν κατὰ τὸν εἰκότα λόγον
πεφυκότα μηνύει, ἄλλος δὲ εἰς ἄλλα πῃ ἀποβλέψας ἕτερα
δοξάσει. Καὶ τούτων μὲν μεθετέον, τὰ δὲ γεγονότα νῦν τῷ
λόγῳ γένη διανείμωμεν εἰς πῦρ καὶ γῆν καὶ ὕδωρ καὶ ἀέρα.
γῇ μὲν δὴ τὸ κυβικὸν εἶδος δῶμεν· ἀκινητοτάτη γὰρ τῶν
* τεττάρων γενῶν γῆ καὶ τῶν σωμάτων †) πλαστικωτάτη, E
μάλιστα δὲ ἀνάγκη γεγονέναι τοιοῦτον τὸ τὰς βάσεις ἀσφα-
λεστάτας ἔχον· βάσις δὲ ἥ τε τῶν κατ' ἀρχὰς τριγώνων ὑπο-
τεθέντων ἀσφαλεστέρα κατὰ φύσιν ἡ τῶν ἰσοπλεύρων ††)
τῆς τῶν ἀνίσων, τό τε ἐξ ἑκατέρου ξυντεθὲν ἐπίπεδον ἰσό-
πλευρον ἰσοπλεύρου, τετράγωνον τριγώνου, κατά τε μέρη καὶ
καθ' ὅλον στασιμωτέρως ἐξ ἀνάγκης βέβηκε. διὸ γῇ μὲν τοῦ-
το * ἀπονέμοντες τὸν εἰκότα λόγον διασώζομεν, ὕδατι δ' 56
αὖ †††) τὸ δυςκινητότατον εἶδος, τὸ δ' εὐκινητότατον πυρί,
τὸ δὲ μέσον ἀέρι· καὶ τὸ μὲν σμικρότατον σῶμα πυρί, τὸ
δ' αὖ μέγιστον ὕδατι, τὸ δὲ μέσον ἀέρι· καὶ τὸ μὲν ὀξύτατον αὖ
πυρί, τὸ δὲ δεύτερον ἀέρι, τὸ δὲ τρίτον ὕδατι. ταῦτ' οὖν
δὴ πάντα, τὸ μὲν ἔχον ὀλιγίστας βάσεις εὐκινητότατον ἀνάγ-
κη πεφυκέναι τμητικώτατόν τε ὀξύτατον ὂν πάντῃ * πάν- B
των, ἔτι τε ἐλαφρότατον, ἐξ ὀλιγίστων ξυνεστὸς τῶν αὐτῶν
μερῶν· τὸ δὲ δεύτερον δευτέρως τὰ αὐτὰ ταῦτ' ἔχειν, τρίτως
δὲ τὸ τρίτον. ἔστω δὴ κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ κατὰ τὸν
εἰκότα τὸ μὲν τῆς πυραμίδος στερεὸν γεγονὸς εἶδος πυρὸς
στοιχεῖόν τε καὶ σπέρμα· τὸ δὲ δεύτερον κατὰ γένεσιν εἴπω-
μεν ἀέρος, τὸ δὲ τρίτον ὕδατος. πάντα οὖν δὴ ταῦτα δεῖ
διανοεῖσθαι (*) σμικρὰ οὕτως, ὡς καθ' * ἓν ἕκαστον μὲν τοῦ C
γένους ἑκάστου διὰ σμικρότητα οὐδὲν ὁρώμενον ὑφ' ἡμῶν, ξυν-
αθροισθέντων δὲ πολλῶν τοὺς ὄγκους αὐτῶν ὁρᾶσθαι· καὶ
δὴ καὶ τὸ τῶν ἀναλογιῶν περί τε τὰ πλήθη καὶ τὰς κινή-
σεις καὶ τὰς ἄλλας δυνάμεις, πανταχῇ τὸν θεόν, ὅπηπερ ἡ
τῆς ἀνάγκης ἑκοῦσα πεισθεῖσά τε φύσις ὑπεῖξε, ταύτῃ πάν-
τῃ δι' ἀκριβείας ἀποτελεσθεισῶν ὑπ' αὐτοῦ ξυνηρμόσθαι
ταῦτα ἀνὰ λόγον.

*) γρ. αὖ. **) ἴσ. πᾶς. †) γρ. σωματικῶν.
††) ἄλλ. ἴσων πλευρῶν. †††) ἄλλ. αὖ τῶν λοιπῶν.
(*) γρ. πάντα οὖν δεῖ ταῦτα διανοεῖσθαι.

tos dicendum ſit, magis de hoc quilibet recte dubitaverit. ac noſtra quidem ſententia unum eſſe mundum natum ſecundum veriſimilem orationem declarat, alius vero alia fere reſpiciens aliter ſentiet. Et haec quidem mittenda ſunt, genera autem nunc oratione effecta distribuamus in ignem et terram et aquam et aërem. terrae igitur cubicam figuram demus; maxime enim e quattuor generibus immobilis eſt terra corporumque ſolidiſſimum, et maxime neceſſe eſt tale ita factum eſſe ut baſes habeat firmiſſimas; de baſi autem triangulorum initio propoſitorum, firmior eſt eorum quae aequalia latera habent quam eorum quae inaequalia habent, et ex utroque compoſitum planum aequilaterale quadrangulum, per partes et in toto triangulo aequilaterali neceſſario ſtabilius inſiſtit. quocirca terrae hoc tribuentes probabilem orationem ſervamus, aquae autem figuram quae difficillime movetur, quae contra facillime movetur igni, et mediam aëri; et minimum quidem corpus igni, maximum vero aquae, mediumque aëri; acutiſſimum porro igni, ſecundum aëri et tertium aquae. harum igitur omnium figurarum eam quae pauciſſimas habet baſes neceſſe eſt natura facile moveri maximamque ſecandi vim habere, quippe quae omnino omnium acutiſſima ſit, praeterea leviſſimam eſſe, quum e pauciſſimis compoſita ſit eisdem partibus, ſecundam autem ſecundo loco eadem haec habere, et tertio loco tertiam. eſto igitur ſecundum rectam orationem atque veri ſimilem ſolida pyramidis figura ignis elementum et ſemen; ſecundam ad ortum dicamus aëris et tertiam aquae. omnia igitur haec oportet ita parva exiſtimari, ut ſingula cuiusque generis propter parvitatem a nobis videri minime poſſint, coacervatorum vero multorum moles cernantur; atque etiam quod ad multitudinis, motus reliquarumque poteſtatum rationes attinet, in omnes partes deum, ut neceſſitatis natura volens et obtemperans ceſſerit, ita omnino has exacte abſolutas pro portione compoſuiſſe.

Ἐκ δὴ πάντων ὧν περὶ τὰ γένη προειρήκαμεν, ὧδ'
ἂν κατὰ τὸ εἰκὸς μάλιστ' ἔχοι. * γῆ μὲν ξυντυγχάνουσα D
πυρὶ διαλυθεῖσά τε ὑπὸ τῆς ὀξύτητος αὐτοῦ φέροιτ' ἄν,
εἴτ' ἐν αὐτῷ πυρὶ λυθεῖσα εἴτ' ἐν ἀέρος εἴτ' ἐν ὕδατος
ὄγκῳ τύχοι, μέχριπερ ἂν αὐτῆς πῃ ξυντυχόντα τὰ μέρη,
πάλιν ξυναρμοσθέντα αὐτὰ αὐτοῖς, γῆ γένοιτο· οὐ γὰρ εἰς
ἄλλο γε εἶδος ἔλθοι ποτ' ἄν. ὕδωρ δὲ ὑπὸ πυρὸς μερισθὲν
εἴτε καὶ ὑπ' ἀέρος, ἐγχωρεῖ γίγνεσθαι ξυστάντα *) ἓν μὲν
πυρὸς σῶμα, δύο δὲ ἀέρος. τὰ δὲ ἀέρος τμήματα ἐξ ἑνὸς
μέρους * διαλυθέντος δύ' ἂν γενοίσθην σώματα πυρός. καὶ E
πάλιν, ὅταν ἀέρι πῦρ ὕδατί τε ἤ τινι γῇ περιλαμβανόμε-
νον, ἐν πολλοῖς ὀλίγον, κινούμενον ἐν φερομένοις, μαχό-
μενον καὶ νικηθὲν καταθραυσθῇ, δύο πυρὸς σώματα εἰς ἓν
ξυνίστασθον εἶδος ἀέρος· καὶ κρατηθέντος ἀέρος κερματι-
σθέντος τε ἐκ δυεῖν ὅλοιν καὶ ἡμίσεως ὕδατος εἶδος ἓν ὅλον
ἔσται ξυμπαγές. ὧδε γὰρ δὴ λογισώμεθα αὐτὰ πάλιν, ὡς
ὅταν ἐν πυρὶ λαμβανόμενον τῶν * ἄλλων ὑπ' αὐτοῦ τι γέ- 57
νος τῇ τῶν γωνιῶν καὶ κατὰ τὰς πλευρὰς ὀξύτητι τέμνηται,
ξυστὰν μὲν εἰς τὴν ἐκείνου φύσιν πέπαυται τεμνόμενον· τὸ
γὰρ ὅμοιον καὶ ταὐτὸν αὑτῷ γένος ἕκαστον οὔτε τινὰ μετα-
βολὴν ἐμποιῆσαι δυνατὸν οὔτε τι παθεῖν ὑπὸ τοῦ κατὰ
ταὐτὰ ὁμοίως τε ἔχοντος**)· ἕως δ' ἂν εἰς ἄλλο τι γιγνόμε-
νον ἧττον ὂν κρείττονι μάχηται, λυόμενον οὐ παύεται. τά τε
αὖ σμικρότερα ὅταν ἐν τοῖς μείζοσι, πολλοῖς περιλαμβανό-
μενα * ὀλίγα, διαθραυόμενα κατασβεννύηται, ξυνίστασθαι B
μὲν ἐθέλοντα εἰς τὴν τοῦ κρατοῦντος ἰδέαν πέπαυται κατα-
σβεννύμενα γίγνεταί τε ἐκ πυρὸς ἀὴρ ἐξ ἀέρος τε ὕδωρ, ἐὰν
δ' εἰς ταῦτα ἴῃ ***) καὶ τῶν ἄλλων τινὶ ξυνιὸν γενῶν μάχη-
ται, λυόμενα οὐ παύεται, πρὶν †) ἢ παντάπασιν ὠθούμενα,
διαλυτὰ ὄντα ††), ἐκφύγῃ πρὸς τὸ ξυγγενές, ἢ νικηθέντα,
ἓν ἐκ πολλῶν ὅμοιον τῷ κρατήσαντι γενόμενον, αὐτοῦ ξύν-
οικον μείνῃ. καὶ δὴ καὶ * κατὰ ταῦτα τὰ παθήματα δια- C
μείβεται τὰς χώρας ἅπαντα· διέστηκε μὲν γὰρ τοῦ γένους

---

*) ἴσ. ξυστάν. **) γρ. οὔτε τι δρᾶσαι δύναται.
***) ἄλλ. εἰς αὐτὰ ἴῃ. †) ἴσ. πρὶν ἄν.
††) ἄλλ. καὶ διαλυθέντα.

Ex omnibus igitur quae de generibus supra diximus ita potissimum videtur se res habere. terra quidem concurrens cum igne dissoluta ab eius acie fertur, sive in ipso igne soluta fuerit sive in aëris sive in aquae mole, dum concurrentes forte eius partes rursusque inter se ipsae copulatae terra evadant; neque enim in aliam umquam speciem transeant. aqua autem ab igne vel etiam ab aëre divisa potest fieri composita unum ignis corpus et duo aëris. de aëris vero particulis, ex una parte dissoluta duo exsistent corpora ignis. et rursus, quum ignis ab aëre et aqua vel terra comprehensus, in multis exiguus, agitatus in commotis, pugnans et victus confringitur, duo ignis corpora in unam conflantur speciem aëris; et superato aëre atque conciso ex duobus totis et dimidio aquae species una tota exsistet compacta. ita enim consideremus ea rursus, quum in igne comprehensum reliquorum aliquod genus angulorum et laterum acie secetur, in illius naturam contractum desinere secari; simile enim idemque genus quodque neque mutationem aliquam efficere potest neque aliquo modo affici ab eo quod eodem similique modo se habet; quamdiu vero ad aliud quid accedit et inferius cum superiore pugnat, solvi non desinit. rursus minora quum in maioribus, a multis comprehensa pauca, concisa exstinguuntur, dum transire volunt in superioris speciem, desinunt exstingui fitque ex igne aër et ex aëre aqua, quando vero cum hoc vel etiam reliquorum generum quopiam concurrentia pugnant, solvi non desinunt, donec aut prorsus impulsa, quum dissolvi possint, ad cognatum effugiunt, aut superata unum e multis simile vincenti fiunt semperque cum eo habitant. atque etiam his affectionibus fit ut sedes omnia permutent; differunt enim generis cu-

ἑκάστου τὰ πλήθη κατὰ τόπον ἴδιον διὰ τὴν τῆς δεχομένης
κίνησιν, τὰ δὲ ἀνομοιούμενα φέρεται (†) διὰ τὸν σεισμὸν
πρὸς τὸν ἐκείνων οἷς ἂν ὁμοιωθῇ τόπον.

Ὅσα μὲν οὖν ἄκρατα καὶ πρῶτα σώματα, διὰ τοιούτων
αἰτιῶν γέγονε· τοῦ δ' ἐν τοῖς εἴδεσιν αὐτῶν ἕτερα ἐμπεφυ-
κέναι γένη τὴν ἑκατέρου τῶν στοιχείων αἰτιατέον ξύστασιν,
μὴ μόνον ἓν ἑκατέραν * μέγεθος ἔχον τὸ τρίγωνον φυτεῦ- D
σαι *) κατ' ἀρχάς, ἀλλὰ ἐλάττω τε καὶ μείζω, τὸν ἀριθμὸν
δὲ ἔχοντα τοσοῦτον ὅσαπερ ἂν ᾖ τἀν τοῖς εἴδεσι γένη. διὸ
δὴ **) ξυμμιγνύμενα αὐτά τε πρὸς αὐτὰ καὶ πρὸς ἄλληλα
τὴν ποικιλίαν ἐστὶν ἄπειρα· ἧς γε ***) δεῖ θεωροὺς γίγνε-
σθαι τοὺς μέλλοντας περὶ φύσεως εἰκότι λόγῳ χρήσεσθαι.

Κινήσεως οὖν στάσεώς †) τε πέρι, τίνα τρόπον καὶ
μεθ' ὧντινων γίγνεσθον, εἰ μή τις διομολογήσεται, πόλλ' ἂν
εἴη ἐμποδὼν τῷ κατόπισθεν * λογισμῷ. τὰ μὲν οὖν ἤδη περὶ E
αὐτῶν εἴρηται, πρὸς δὲ ἐκείνοις ἔτι τάδε· ἐν μὲν ὁμαλότητι
μηδέποτε ἐθέλειν κίνησιν ἐνεῖναι. τὸ γὰρ κινησόμενον ἄνευ
τοῦ κινήσοντος ἢ τὸ κινῆσον ἄνευ τοῦ κινησομένου χαλε-
πόν, μᾶλλον δὲ ἀδύνατον εἶναι· κίνησις δὲ οὐκ ἔστι τούτων
ἀπόντων ††)· ταῦτα δὲ ὁμαλὰ εἶναί ποτε ἀδύνατον. οὕτω
δὴ στάσιν μὲν ἐν ὁμαλότητι, κίνησιν δὲ εἰς ἀνωμαλότητα
ἀεὶ τιθῶμεν· * αἰτία δὲ ἡ ἀνισότης αὖ τῆς ἀνωμάλου φύ- 58
σεως. ἀνισότητος δὲ γένεσιν μὲν διεληλύθαμεν· πῶς δέ ποτε
οὐ κατὰ γένη (*) διαχωρισθέντα ἕκαστα πέπαυται τῆς δι'
ἀλλήλων κινήσεως καὶ φορᾶς, οὐκ εἴπομεν. ὧδε οὖν πάλιν
ἐροῦμεν.

Ἡ τοῦ παντὸς περίοδος, ἐπειδὴ ξυμπεριέλαβε τὰ γένη,
κυκλοτερὴς οὖσα καὶ πρὸς αὑτὴν πεφυκυῖα βούλεσθαι ξυν-
ιέναι, σφίγγει πάντα καὶ κενὴν (**) χώραν οὐδεμίαν ἐᾷ
λείπεσθαι. διὸ δὴ πῦρ μὲν εἰς ἅπαντα διελήλυθε * μάλιστα, B
ἀὴρ δὲ δευτέρως, ὡς λεπτότητι δεύτερος ἔφυ, καὶ τἆλλα
ταύτῃ. τὰ γὰρ ἐκ μεγίστων μερῶν γεγονότα μεγίστην κενό-
τητα ἐν τῇ ξυστάσει παραλέλοιπε, τὰ δὲ σμικρότατα ἐλαχί-

(†) ἄλλ. ἀνομοιούμενα ἑκάστοτε ἑαυτοῖς, ἄλλοις δὲ ὁμοιούμενα. *) ἴσ. τὸ μὴ μόνον — ἔχον τρίγωνον φυτεῦσαι. **) γρ. δύο δὲ. ***) ἄλλ. δή. †) γρ. ξυστάσεώς. ††) γρ. ἀπάντων. (*) ἴσ. δέ ποτε κατὰ γένη. (**) γρ. καινήν.

iusque multitudines loco proprio propter receptaculi motionem, dissimilia vero facta feruntur propter concussionem ad eorum quibus similia evadunt locum.

Quaecumque igitur simplicia et prima corpora sunt, has ob caussas exstiterunt. quod autem in eorum formis alia innascuntur genera, huius rei caussa attribuenda est utriusque elementi compositioni, quippe quae non solum unum magnitudine praeditum triangulum ab initio generaverit, sed minora et maiora, tantumque numerum habentia quot sunt in formis genera. quocirca commixta secum et inter se varietate sunt infinita; cuius quidem spectatores oportet esse qui de natura velint veri simili oratione disputare.

Iam quod ad motum et statum attinet, quo pacto et cum quibus exsistant, nisi quis statuerit, multa fuerint impedimento posthac susceptae cogitationi et investigationi. ac de his quidem nonnulla iam dicta sunt, praeterea etiam haec proferenda, in aequalitate numquam posse motum inesse. nam movendum sine moturo vel moturum sine movendo difficile vel potius esse nequit; motus autem nullus est his absentibus; haec vero aequalia esse numquam possunt. itaque statum quidem in aequalitate, motum autem in inaequalitate semper ponamus. caussa vero inaequalis naturae est dissimilitudo. ac dissimilitudinis quidem originem explicavimus; quomodo autem fiat ut singula secundum genera separata moveri inter se ac ferri desinant, non exposuimus. ita igitur rursus dicemus.

Universi circuitus, genera complexus, quia orbiculatus est naturaque ita comparatus ut ad se ipse tendat, constringit omnia nullumque sinit locum vacuum relinqui. quocirca ignis quidem per omnia pervadit maxime, aër autem secundo loco, quia tenuitate secundus est, et ita reliqua. quae enim ex maximis partibus facta sunt maximam vacuitatem in compositione relinquunt, mini-

στην. ἡ δὴ τῆς πιλήσεως ξύνοδος τὰ σμικρὰ εἰς τὰ τῶν με-
γάλων διάκενα ξυνωθεῖ. σμικρῶν οὖν παρὰ μεγάλα τιθεμέ-
νων καὶ τῶν ἐλαττόνων τὰ μείζονα διακρινόντων, τῶν δὲ
μειζόνων ἐκεῖνα ξυγκρινόντων, πάντ' ἄνω κάτω μεταφέρεται
πρὸς τοὺς ἑαυτῶν τόπους· * μεταβάλλον γὰρ τὸ μέγεθος C
ἕκαστον καὶ τὴν τῶν τόπων μεταβάλλει στάσιν. οὕτω δὴ διὰ
ταῦτά τε ἡ τῆς ἀνωμαλότητος διασωζομένη γένεσις ἀεὶ τὴν
ἀεὶ κίνησιν τούτων οὖσαν ἐσομένην τε ἐνδελεχῶς παρέχεται.

Μετὰ δὴ ταῦτα δεῖ νοεῖν ὅτι πυρός τε γένη πολλὰ γέ-
γονεν, οἷον φλὸξ τό τε ἀπὸ τῆς φλογὸς ἅπτόν (*), ὃ κάει
μὲν οὔ, φῶς δὲ τοῖς ὄμμασι παρέχει, τό τε φλογὸς ἀπο-
σβεσθείσης ἐν τοῖς διαπύροις καταλειπόμενον αὐτοῦ· κατὰ
ταὐτὰ δὲ * ἀέρος τὸ μὲν εὐαγέστατον ἐπίκλην αἰθὴρ καλού- D
μενος, ὁ δὲ θολερώτατος ὁμίχλη τε καὶ σκότος, ἕτερά τε
ἀνώνυμα εἴδη *) γεγονότα διὰ τὴν τῶν τριγώνων ἀνισότητα.
τὰ δὲ ὕδατος διχῇ μὲν πρῶτον, τὸ μὲν ὑγρόν, τὸ δὲ χυτὸν
γένος αὐτοῦ. τὸ μὲν οὖν ὑγρὸν διὰ τὸ μετέχον εἶναι τῶν
γενῶν τοῦ **) ὕδατος, ὅσα σμικρά, ἀνίσων ὄντων, κινητὸν
αὐτό τε καθ' αὑτὸ καὶ ὑπ' ἄλλου διὰ τὴν ἀνωμαλότητα καὶ
τὴν τοῦ σχήματος ἰδέαν γέγονε· τὸ δ' ἐκ μεγάλων * καὶ E
ὁμαλῶν στασιμώτερον μὲν ἐκείνου καὶ βαρὺ πεπηγὸς ὑπὸ
ὁμαλότητός ἐστιν, ὑπὸ δὲ πυρὸς ἐσιόντος ***) καὶ διαλύον-
τος αὐτὸ τὴν ὁμαλότητα ἀπολέσαν μετίσχει μᾶλλον κινήσεως,
γενόμενον δὲ εὐκίνητον, ὑπὸ τοῦ πλησίον ἀέρος ὠθούμενον
καὶ κατατεινόμενον ἐπὶ γῆν, τήκεσθαι μὲν τὴν τῶν ὄγκων
καθαίρεσιν, ῥοὴν δὲ τὴν κατάστασιν †) ἐπὶ γῆν ἐπωνυμίαν
ἑκατέρου τοῦ πάθους ἔλαβε. πάλιν δὲ ἐκπίπτοντος αὐτόθεν
τοῦ πυρός, ἅτε οὐκ εἰς * κενὸν ἐξιόντος, ὠθούμενος ὁ 59
πλησίον ἀὴρ εὐκίνητον ὄντα ἔτι τὸν ὑγρὸν ὄγκον εἰς τὰς
τοῦ πυρὸς ἕδρας ξυνωθῶν αὐτὸν αὐτῷ ξυμμίγνυσιν· ὁ δὲ
ξυνωθούμενος ἀπολαμβάνων τε τὴν ὁμαλότητα πάλιν, ἅτε
τοῦ τῆς ἀνωμαλότητος δημιουργοῦ πυρὸς ἀπιόντος, εἰς ταὐ-
τὸν αὑτῷ καθίσταται. καὶ τὴν μὲν τοῦ πυρὸς ἀπαλλαγὴν
ψύξιν, τὴν δὲ ξύνοδον ἐκείνου ἀπελθόντος πεπηγὸς εἶναι

(*) ἴσ. ἁπτόν. *) γρ. ἤδη. **) ἄλλ. τῶν. ἴσ. τῶν τοῦ.
***) ἴσ. ἐπιόντος. †) ἴσ. κατάτασιν.

ma vero minimam. coarctationis videlicet coitio parva in magnorum vacuitates contrudit. parvis igitur ad magna positis et minoribus maiora discernentibus, maioribus vero illa colligentibus, omnia sursum deorsum transferuntur ad suos locos; quodque enim magnitudinem mutans etiam locorum mutat statum. ita et has ob caussas inaequalitatis conservatus ortus semper efficit ut perpetua horum motio et sit et futura sit.

Deinde hoc oportet teneri ignis genera multa esse, velut flammam atque id quod e flamma exit, quod minime quidem urit, sed lucem oculis praebet, et id, quod flamma exstincta in rebus candentibus de illa relinquitur. similiter aëris pars clarissima cognomine aether appellatur, turbidissima nebula et tenebrae, aliaeque nomine carentes species factae per triangulorum inaequalitatem. aquae vero primum duae sunt species, humida una, altera ea quae funditur. et humida quidem, quia particeps est eorum aquae generum quae parva sunt et inaequalia, mobilis ipsa per se et per aliud propter inaequalitatem figuraeque speciem facta est, quod autem e magnis et aequalibus compositum est, id stabilius quidem est illo graviterque compactum per aequalitatem, propter ignem autem invadentem et dissolventem quum aequalitatem amisit magis fit particeps motionis, et ad motionem quum proclive factum est, a vicino aëre impulsum et deiectum in terram, utrumque hoc nomen invenit ut liquefieri molem dicamus quae dissolvitur et evertitur, deiectionem vero in terram fluxionem nominemus. rursus autem excidente inde igne, quippe qui non in vacuum exeat, impulsus vicinus aër humidam molem, quae adhuc facile movetur, in ignis sedem contrudit et cum hoc commiscet; ille vero contrusus quum aequalitatem rursus accepit, quippe igne inaequalitatis effectore elapso, in eundem secum statum restituitur. atque ignis quidem discessus refrigeratio, coitio vero illo digresso compactum genus dicitur. Ex his igitur omni-

γένος προςεῤῥήθη. * Τούτων δὴ πάντων ὅσα χυτὰ προςεί- B
πομεν ὕδατα, τὸ μὲν ἐκ λεπτοτάτων καὶ ὁμαλωτάτων πυκνότατον γιγνόμενον, μονοειδὲς γένος, στίλβοντι καὶ ξανθῷ χρώματι κοινωθέν, τιμαλφέστατον κτῆμα χρυσὸς ἠθημένος διὰ πέτρας ἐπάγη. χρυσοῦ δὲ ὄζος, διὰ πυκνότητα σκληρότατον ὂν καὶ μελανθέν, ἀδάμας ἐκλήθη. τὸ δ' ἐγγὺς μὲν χρυσοῦ τῶν μερῶν, εἴδη δὲ πλείω †) ἑνὸς ἔχον, πυκνότητι μὲν χρυσοῦ πυκνότερον ὄν, καὶ γῆς μόριον ὀλίγον καὶ λεπτὸν μετασχόν, ὥςτε σκληρότερον * εἶναι, τῷ ††) δὲ μεγάλα C
ἐντὸς αὐτοῦ διαλείμματα ἔχειν κουφότερον, τῶν λαμπρῶν πηκτῶν τε ἓν γένος ὑδάτων χαλκὸς ξυσταθεὶς γέγονε. τὸ δ' ἐκ γῆς αὐτῷ (*) μιχθέν, ὅταν παλαιουμένω διαχωρίζησθον πάλιν ἀπ' ἀλλήλων, ἐκφανὲς καθ' αὐτὸ γιγνόμενον ἰὸς λέγεται. τἄλλα δὲ τῶν τοιούτων οὐδὲν ποικίλον ἔτι (**) διαλογίσασθαι τὴν τῶν εἰκότων μύθων μεταδιώκοντα ἰδέαν, ἣν ὅταν τις ἀναπαύσεως ἕνεκα τοὺς περὶ τῶν ὄντων ἀεὶ καταθέμενος * λόγους, τοὺς γενέσεως πέρι διαθεώμενος εἰκότας D
ἀμεταμέλητον ἡδονὴν κτᾶται, μέτριον ἂν ἐν τῷ βίῳ παιδιὰν καὶ φρόνιμον ποιοῖτο. ταύτῃ δὴ καὶ τὰ νῦν ἐφέντες τὸ μετὰ τοῦτο τῶν αὐτῶν πέρι τὰ ἑξῆς εἰκότα δίιμεν τῇδε. Τὸ πυρὶ μεμιγμένον ὕδωρ, ὅσον λεπτὸν ὑγρόν τε διὰ τὴν κίνησιν καὶ τὴν ὁδὸν, ἣν κυλινδούμενον ἐπὶ γῆς ὑγρὸν λέγεται, μαλακόν τε αὖ τῷ τὰς βάσεις ἧττον ἑδραίους οὔσας ἢ τὰς γῆς ὑπείκειν, τοῦτο δ' * ὅταν πυρὸς ἀποχωρισθὲν ἀέ- E
ρος τε μονωθῇ, γέγονε μὲν ὁμαλώτερον, ξυνέωσται δὲ ὑπὸ τῶν ἐξιόντων εἰς αὐτό, παγέν τε οὕτω τὸ μὲν ὑπὲρ γῆς μάλιστα παθὸν ταῦτα χάλαζα, τὸ δ' ἐπὶ γῆς κρύσταλλος, τὸ δὲ ἧττον ἡμιπαγές τε ὂν ἔτι, τὸ μὲν ὑπὲρ γῆς αὖ χιών, τὸ δ' ἐπὶ γῆς ξυμπαγέν, ἐκ δρόσου γενόμενον, πάχνη λέγεται. τὰ δὲ δὴ πλεῖστα ὑδάτων εἴδη μεμιγμένα ἀλλήλοις, ξύμπαν μὲν τὸ γένος, διὰ τῶν ἐκ γῆς φυτῶν ἠθημένα, χυμοὶ λεγόμενοι· * διὰ δὲ τὰς μίξεις ἀνομοιότητα ἕκαστοι σχόντες τὰ 60
μὲν ἄλλα πολλὰ ἀνώνυμα γένη παρέσχοντο, τέτταρα δὲ ὅσα

---

†) γρ. πλέον. ††) γρ. τό.

(*) γρ. αὐτό. (**) γρ. ἐστί.

bus quas aquas diximus fundi, ea quae e tenuiſſimis maximeque aequalibus denſiſſima exſiſtit, genus ſimplex et uniusmodi, ſplendentis et flavi coloris particeps, pretioſiſſima res aurum ſtillans per petras compingitur. auri autem ramus, qui propter denſitatem duriſſimus eſt nigrique coloris, adamas vocatur. quod vero ab auri partibus prope abeſt, ſpecies autem plures quam unam habet, et ad denſitatem quidem auro denſius eſt, et terrae quoque particulam parvam tenuemque habet, ita ut durius ſit, eo vero quod magna intra ſe intervalla habet levius, ſplendidarum et concretarum unum genus aquarum aes conflatum exſtitit. quod vero ex terra ei admixtum eſt, quum inveterata ambo rurſus a ſe discernuntur, per ſe conſpicuum fit et aerugo dicitur. et reliqua eiusdem generis iam difficile non eſt exputare ei qui veri ſimilium orationum perſequitur genus, quod ſi quis reſpirationis cauſa tractet, orationibus de rebus ſempiternis depoſitis, probabilibus vero de ortu ſpectatis, et voluptatem ſibi comparet haud poenitendam, moderatum in vita prudentemque ſibi ludum faciat. huic igitur nunc quoque nos tradentes deinceps de iisdem quae ſequentur veri ſimilia proponemus ita. Aqua cum igne mixta, quaecumque tenuis et liquida propter motionem et viam qua volutatur ſuper terram liquida dicitur, et mollis quoque, quia baſes eius minus ſtabiles quam terrae cedunt, haec igitur, quum ab igne et aëre ſeparata et deſtituta eſt, fit quidem aequalior, contruditur vero ab iis quae exeunt in ſe ipſam, et ita compacta ea quae maxime id patitur ſuper terram grando, quae idem patitur in terra glacies, quae autem minus et ad dimidias adhuc concreta eſt, ſupra terram compacta nix, in terra autem concreta et ex rore facta pruina dicitur. plurimae vero aquarum ſpecies inter ſe commixtae, univerſum quidem genus, per plantas e terra enatas ſtillantes, ſucci appellantur, propter permixtiones autem inaequalitatem quique habentes quum alia multa nomine

ἔμπυρα εἴδη, διαφανῆ μάλιστα γενόμενα εἴληφεν ὀνόματα
αὐτῶν, τὸ μὲν τῆς ψυχῆς μετὰ τοῦ σώματος θερμαντικὸν
οἶνος, τὸ δὲ λεῖον καὶ διακριτικὸν ὄψεως διὰ ταῦτά τε ἰδεῖν
λαμπρὸν καὶ στίλβον λιπαρόν τε φανταζόμενον ἐλαιηρὸν εἶ-
δος, πίττα καὶ κίκι καὶ ἔλαιον αὐτὸ ὅσα τ' ἄλλα τῆς αὐτῆς δυ-
νάμεως· ὅσον δὲ * διαχυτικὸν μέχρι φύσεως τῶν περὶ τὸ B
στόμα ξυνόδων, ταύτῃ τῇ δυνάμει γλυκύτητα παρεχόμενον,
μέλι τὸ κατὰ πάντων μάλιστα πρόσρημα ἔσχε· τὸ δὲ τῆς
σαρκὸς διαλυτικὸν τῷ κάειν ἀφρῶδες γένος, ἐκ πάντων
ἀφορισθὲν τῶν χυμῶν, ὀπὸς ἐπωνομάσθη.

Γῆς δὲ εἴδη, τὸ μὲν ἠθημένον δι' ὕδατος τοιῷδε τρό-
πῳ γίγνεται σῶμα λίθινον. τὸ ξυμπαγὲν *) ὕδωρ ὅταν ἐν τῇ
ξυμμίξει κοπῇ, μετέβαλεν εἰς ἀέρος ἰδέαν· γενόμενος δὲ ἀὴρ
εἰς τὸν ἑαυτοῦ τόπον * ἀναθεῖ. κενὸν δ' ὑπῆρχεν αὐτῶν C
οὐδέν· τὸν οὖν πλησίον ἔωσεν ἀέρα. ὁ δέ, ἅτε ὢν **) βα-
ρύς, ὠσθεὶς καὶ περιχυθεὶς τῷ τῆς γῆς ὄγκῳ σφόδρα ἔθλιψε
ξυνέωσέ τε αὐτὸν εἰς τὰς ἕδρας ὅθεν ἀνῄειν ***) ὁ νέος ἀήρ.
ξυνωσθεῖσα δὲ ὑπ' ἀέρος ἀλύτως ὕδατι γῆ ξυνίσταται πέτρα,
καλλίων μὲν ἡ τῶν ἴσων καὶ ὁμαλῶν διαφανὴς μερῶν, αἰ-
σχίων δὲ ἡ ἐναντία. τὸ δὲ ὑπὸ πυρὸς τάχους †) τὸ νοτερὸν
πᾶν ἐξαρπασθὲν καὶ κραυρότερον ἐκείνου ξυστάν, ᾧ * γέ- D
νει κέραμον ἐπωνομάκαμεν, τοῦτο γέγονεν. ἔστι δὲ ὅτε νο-
τίδος ὑπολειφθείσης χυτὴ γῆ γενομένη διὰ πυρός, ὅταν
ψυχθῇ, γέγονε τὸ μέλαν χρῶμα ἔχον λίθος. τῷ δ' αὖ κατὰ
ταὐτὰ μὲν ταῦτα ἐκ ξυμμίξεως ὕδατος ἀπομονουμένῳ πολ-
λοῦ, λεπτοτέρων δὲ ἐκ γῆς μερῶν ἁλμυρῷ τε ὄντι, ἡμιπαγεῖ
γενομένῳ καὶ λυτῷ (*) πάλιν ὑφ' ὕδατος, τὸ μὲν ἐλαίου καὶ
γῆς καθαρτικὸν γένος λίτρον, τὸ δ' εὐάρμοστον ἐν ταῖς κοι-
νωνίαις ταῖς περὶ τὴν τοῦ στόματος (**) * αἴσθησιν ἁλῶν, E
κατὰ λόγον νόμου, θεοφιλὲς σῶμα ἐγένετο. Τὰ δὲ κοινὰ
ἐξ ἀμφοῖν ὕδατι μὲν οὐ λυτά, πυρὶ δὲ διὰ τὸ τοιόνδε οὕτω

---

*) ἄλλ. ξυμμιγές. **) γρ. ἂν ᾖ. ***) γρ. ἂν εἴη.
†) γρ. πάχους. (*) γρ. αὐτῷ. ἴσ. τῷ δ' αὖ—ἀπομονουμένῳ—ἁλμυρῷ τε ὄντι, ἡμιπαγῆ γενομένῳ καὶ λυτῷ πάλιν. (**) γρ. σώματος.

carentia genera edunt, tum quattuor ſpecies igneas easque maxime conſpicuas quae nomina invenerunt, et ea quidem quae animum et corpus calefacit, vinum appellata eſt, lenis vero quae viſum discernit eamque ob cauſam adſpectu ſplendida, lucens et nitida apparet oleariurn genus, pix et cicinum quod dicitur et oleum ipſum et quaecumque alia eiusdem facultatis; quaecumque autem diffundendi vim habet usque ad coitiones circa os, hac facultate dulcedinem praebens generale maxime nomen mellis habet; quod vero carnem disſolvit urendo ſpumoſum genus, ab omnibus ſeparatum ſuccis, liquor appellatur qui ὀπός graece dicitur.

De terra formis, ea quae per aquam ſtillat hoc modo fit corpus lapideum. aqua compacta, quum in permixtione pulſatur, transit in aëris ſpeciem, et aër quum factus eſt, ſuum in locum recurrit. nihil autem eorum vacuum exſtat; quocirca aërem vicinum pellit. hic autem, quia gravis eſt, pulſus et circumfuſus a terrae mole vehementer conſtringit et contrudit eam in ſedes unde adſcenderat novus aër. compulſa autem ab aëre terra ita ut ab aqua disſolvi nequeat exſiſtit ſaxum, idque pulchrius ſi pellucidum eſt et pares aequalesque partes habet, turpius ſi contra. quando vero ab ignis celeritate omne humidum aufertur rigidiusque concreſcit, exſiſtit id genus cui nomen imponimus argillae. nonnumquam vero humore relicto terra per ignem fuſilis facta, quum refrigerata eſt, lapis exſiſtit nigrum colorem habens. de iis porro quae ſecundum eadem haec e permixtione a multa aqua deſtituuntur, ex tenuioribus vero terrae partibus conſtant et ſalſa ſunt, quum ad dimidias concreverunt rurſusque disſolvi poſſunt ab aqua, unum genus olei et terrae purgandae vim habens nitrum factum eſt, et alterum, quod in communitatibus ad oris ſenſum ſpectantibus aptum concinnumque ſe praebet, ſalis exſtitit e legis ratione deo carum corpus. Communia vero ex utrisque ab aqua quidem disſolvi non poſſunt, ab igne autem hanc ob cauſam ita compinguntur. ter-

ξυμπήγνυται. γῆς ὄγκους πῦρ μὲν ἀήρ τε οὐ τήκει· τῆς
γὰρ ξυστάσεως τῶν διακένων αὐτῆς σμικρομερέστερα πεφυκό-
τα, διὰ πολλῆς εὐρυχωρίας ἰόντα, οὐ βιαζόμενα, ἄλυτον
αὐτὴν ἐάσαντα, ἄτηκτον παρέσχε· τὰ δὲ ὕδατος ἐπειδὴ μεί-
ζω πέφυκε μέρη, βίαιον ποιούμενα τὴν διέξοδον, λύοντα
αὐτὴν τήκει. γῆν μὲν * ἀξύστατον ὑπὸ βίας οὕτως ὕδωρ 61
μόνον λύει, ξυνεστηκυῖαν δὲ πλὴν πυρὸς οὐδέν· εἴςοδος γὰρ
οὐδενὶ πλὴν πυρὶ λέλειπται. τὴν δὲ ὕδατος αὖ ξύνοδον τὴν
μὲν βιαιοτάτην πῦρ μόνον, τὴν δὲ ἀσθενεστέραν ἀμφότερα,
πῦρ τε καὶ ἀήρ, διαχεῖτον, ὁ μὲν κατὰ τὰ διάκενα, τὸ δὲ
καὶ κατὰ τὰ τρίγωνα. βίᾳ δὲ ἀέρα ξυστάντα οὐδὲν λύει
πλὴν *) κατὰ τὸ στοιχεῖον, ἀβίαστον δὲ κατατήκει μόνον
πῦρ. τὰ δὲ δὴ τῶν ξυμμίκτων ἐκ γῆς τε καὶ ὕδατος σωμά-
των, μέχριπερ * ἂν ὕδωρ αὐτοῦ τὰ τῆς γῆς διάκενα καὶ B
βίᾳ ξυμπεπιλημένα κατέχῃ, τὰ μὲν ὕδατος ἐπιόντα ἔξωθεν
εἴςοδον οὐκ ἔχοντα μέρη περιῤῥέοντα τὸν ὅλον ὄγκον ἄτη-
κτον εἴασε, τὰ δὲ πυρὸς εἰς τὰ τῶν ὑδάτων διάκενα εἰςιόν-
τα, ὅπερ ὕδωρ γῆν, τοῦτο δὲ πῦρ ἀέρα ἀπεργαζόμενα, τη-
χθέντι τῷ κοινῷ σώματι ῥεῖν μόνα αἴτια ξυμβέβηκε. τυγχάνει
δὲ ταῦτα ὄντα, τὰ μὲν ἔλαττον ἔχοντα ὕδατος ἢ γῆς, τό τε
περὶ τὴν ὕαλον γένος ἅπαν ὅσα τε λίθων χυτὰ εἴδη καλεῖ-
ται, * τὰ δὲ πλέον ὕδατος αὖ, πάντα ὅσα κηροειδῆ καὶ C
θυμιατικὰ σώματα ξυμπήγνυται.

Καὶ τὰ μὲν δὴ σχήμασι κοινωνίαις τε καὶ μεταλλαγαῖς
εἰς ἄλληλα πεποικιλμένα εἴδη σχεδὸν ἐπιδέδεικται, τὰ δὲ πα-
θήματα αὐτῶν δι' ἃς αἰτίας γέγονε πειρατέον ἐμφανίζειν
ἡμᾶς. πρῶτον μὲν οὖν ὑπάρχειν αἴσθησιν δεῖ τοῖς λεγομέ-
νοις ἀεί. σαρκὸς δὲ καὶ τῶν περὶ σάρκα γένεσιν, ψυχῆς
τε ὅσον θνητόν, οὔπω διεληλύθαμεν. τυγχάνει δὲ οὔτε
ταῦτα * χωρὶς τῶν περὶ τὰ παθήματα ὅσα αἰσθη- D
τικά, οὔτ' ἐκεῖνα ἄνευ τούτων δυνατὰ ἱκανῶς λεχθῆναι·
τὸ δὲ ἅμα σχεδὸν οὐ δυνατόν. ὑποθετέον δὴ πρότερον θά-
τερα, τὰ δ' ὕστερα ὑποτεθέντα ἐπάνιμεν αὖθις. ἵνα οὖν
ἑξῆς τὰ παθήματα λέγηται τοῖς γένεσιν, ἔστω πρότερα ἡμῖν

*) Ἴσ. πάλιν.

rae moles ignis et aër non liquefaciunt; quia enim ex partibus constant vacuitatum eius coagmentatione minutioribus, per locos multos spatiosos progredientes, nec vim adhibentes, sed sinentes eam non dissolutam, haud liquefactam eam praebent; aquae autem quia maiores sunt partes, violentum facientes transitum, solvunt eam et liquefaciunt. terram quidem non compactam propter violentiam ita aqua sola solvit, compactam vero praeter ignem nihil; introitus enim nulli nisi igni relinquitur. aquae quoque concretionem violentissimam quidem ignis solus, imbecilliorem vero ambo, ignis et aër, diffundunt, hic quidem secundum vacua, ille vero etiam secundum triangula. vi autem aërem concretum nihil resolvit in elementum, non coactum autem vi liquefacit solus ignis. de corporibus autem e terra et aqua commixtis, quamdiu aqua terrae vacuitates vi compactas occupat, aquae quidem partes extrinsecus accedentes introitum non habent, sed circumfluentes totam molem non liquefactam sinunt, ignis autem partes in aquarum vacuitates intrantes, quia aërem ita afficit ignis ut aqua terram, solae efficiunt ut liquefactum commune corpus fluat. sunt autem haec corpora, partim minus habentia aquae quam terrae, universum vitri genus et quaecumque lapidum species fusiles dicuntur, partim plus aquae, omnia quaecumque cerae speciem habentia et odorata compacta sunt corpora.

Ac species quidem figurarum, communitatum et mutationum varietate distinctae ferme declaratae sunt, affectiones autem earum quibus de causis eveniant conandum nobis patefacere. et primum quidem sensum semper oportet subesse his quae dicta sunt. carnis et eorum quae ad carnem pertinent, itemque animi quantum mortalis est nondum exposuimus ortum. sunt autem neque haec ab affectionibus separata sub sensum cadentibus neque illae sine his satis possunt explicari; quae quidem simul fieri nequeunt. proponenda igitur prius altera, et posteriora quae proposita sunt persequemur posthac. ut igitur affectiones explicentur ortibus consequentes,

τὰ περὶ τὸ σῶμα καὶ ψυχὴν ὄντα. Πρῶτον μὲν οὖν ᾗ πῦρ
θερμὸν λέγομεν, ἴδωμεν ὧδε σκοποῦντες, τὴν διάκρισιν καὶ
τομὴν αὐτοῦ περὶ τὸ σῶμα ἡμῶν γιγνομένην * ἐννοη- E
θέντες. ὅτι μὲν γὰρ ὀξύ τι τὸ πάθος, πάντες σχεδὸν
αἰσθανόμεθα· τὴν δὲ λεπτότητα τῶν πλευρῶν καὶ γωνιῶν
ὀξύτητα τῶν τε μορίων σμικρότητα καὶ τῆς φορᾶς τὸ τάχος,
οἷς πᾶσι σφοδρὸν ὂν καὶ τομὸν ὀξέως τὸ προστυχὸν ἀεὶ
τέμνει, λογιστέον ἀναμιμνησκομένοις * τὴν τοῦ σχήματος 62
αὐτοῦ γένεσιν, ὅτι μάλιστα ἐκείνη καὶ οὐκ ἄλλη φύσις δια-
κρίνουσα ἡμῶν κατὰ σμικρά τε τὰ σώματα κερματίζουσα,
τοῦτο ὃ νῦν θερμὸν λέγομεν, εἰκότως τὸ πάθημα καὶ τοὔ-
νομα παρέσχε. Τὸ δ' ἐναντίον τούτῳ κατάδηλον μέν, ὅμως
δὲ μηδὲν ἐπιδεὲς ἔστω λόγου. τὰ γὰρ δὴ τῶν περὶ τὸ σῶμα
ὑγρῶν μεγαλομερέστερα εἰσιόντα, τὰ σμικρότερα ἐξωθοῦντα,
εἰς τὰς ἐκείνων οὐ δυνάμενα * ἕδρας ἐνδῦναι, ξυνωθοῦντα B
ἡμῶν τὸ νοτερόν, ἐξ ἀνωμάλου κεκινημένου τε ἀκίνητον δι'
ὁμαλότητα καὶ τὴν ξύνωσιν ἀπεργαζόμενα πήγνυσι· τὸ δὲ
παρὰ φύσιν ξυναγόμενον μάχεται κατὰ φύσιν αὐτὸ ἑαυτὸ *)
εἰς τοὐναντίον ἀπωθοῦν. τῇ δὴ μάχῃ καὶ τῷ σεισμῷ τούτῳ
τρόμος καὶ ῥῖγος ἐτέθη, ψυχρόν τε τὸ πάθος ἅπαν τοῦτο
καὶ τὸ δρῶν αὐτὸ ἔσχεν ὄνομα. σκληρὸν δέ, ὅσοις ἂν ἡμῶν
ἡ σὰρξ ὑπείκῃ· μαλακὸν δέ, ὅσα ἂν τῇ σαρκί· πρὸς ἄλλη-
λά τε οὕτως. ὑπείκει δὲ ὅσον ἐπὶ σμικροῦ * βαίνει· τὸ δὲ C
ἐκ τετραγώνων ὂν βάσεων, ἅτε βεβηκὸς σφόδρα, ἀντιτυπώ-
τατον εἶδος, ὅ τί τε ἂν εἰς πυκνότητα ξυνιὸν πλείστην ἀντί-
τονον ᾖ μάλισα. βαρὺ δὲ καὶ κοῦφον μετὰ τῆς κάτω φύ-
σεως ἄνω τε λεγομένης ἐξεταζόμενον ἂν δηλωθείη σαφέστα-
τα. φύσει γὰρ δή τινας τόπους δύο εἶναι διειληφότας διχῇ
τὸ πᾶν, ἐναντίους, τὸν μὲν κάτω, πρὸς ὃν φέρεται πάνθ'
ὅσα τινὰ ὄγκον σώματος ἔχει, τὸν δ' ἄνω, πρὸς ὃν ἀκου-
σίως ἔρχεται πᾶν, οὐκ ὀρθὸν οὐδαμῇ νομίζειν. τοῦ γὰρ
παντὸς οὐρανοῦ * σφαιροειδοῦς ὄντος, ὅσα μὲν ἀφεστῶτα D

---

*) γρ. αὑτῷ.

funto priora nobis quae ad corpus et animum fpectant. Primum igitur quomodo ignem calidum dicamus, videamus ita confiderantes ut disfolutionem et divifionem eius in corpore noftro factam fpectemus. etenim acutam aliquam effe affectionem, omnes fere fentimus; tenuitatem vero laterum et angulorum aciem et particularum parvitatem et agitationis celeritatem, quibus omnibus, quum acer fit fecandique vi praeditus, acute quicquid obvium fit fcindit, confiderari oportet ita ut recordemur eius figurae ortum, quia maxime haec, alia nulla natura dividens corpora noftra et minutas in partes dispertiens, hanc quam nunc calidam dicimus convenienter et affectionem et appellationem praebet. Contrarium vero illius perfpicuum quidem, attamen oratione non careat. etenim humida quae grandiora humoribus corporis intrant et minora expellunt, in eorum autem fedes non poffunt intrare, contrudentia humidas noftri partes et ex inaequalibus agitatisque immobiles propter aequalitatem et compreffionem efficientia compingunt; contra naturam vero contractum repugnat fecundum naturam fe ipfum in contrarium detrudens. quae quidem pugna et concuffio tremor et rigor, calida autem haec omnis affectio et id quod eam infert appellata funt. durum vocatur, cuicumque caro noftra cedit; molle contra quod carni, et ita inter fe. cedit autem quod in parvo infiftit; quod vero quadrangulas habet bafes, quippe firme infiftens, genus eft maxime reluctans, et quicquid in denfitatem concretum plurimam prae ceteris refiftit. grave et leve fi eo quod deorfum et furfum ferri dicitur iudicetur, clariffime illuftretur. natura enim duos quosdam effe locos bifariam diftinguentes univerfum, eosque contrarios, unum quidem inferiorem, ad quem ferantur omnia quae molem quandam corporis habeant, alterum fuperiorem, ad quem invita omnia moveantur, nullo modo recte ponitur. univerfum enim caelum quia globofum eft, quaecumque aequaliter abfunt a medio et

ἴσον τοῦ μέσου γέγονεν ἔσχατα, ὁμοίως αὐτὰ χρὴ ἔσχατα
πεφυκέναι, τὸ δὲ μέσον τὰ αὐτὰ μέτρα τῶν ἐσχάτων ἀφε-
στηκὸς ἐν τῷ καταντικρὺ νομίζειν δεῖ πάντων εἶναι. τοῦ δὴ
κόσμου ταύτῃ πεφυκότος τί τῶν *) εἰρημένων ἄνω τις ἢ
κάτω τιθέμενος οὐκ ἐν δίκῃ δόξει τὸ μηδὲν προςῆκον ὄνομα
λέγειν; ὁ μὲν γὰρ μέσος ἐν αὐτῷ τόπος οὔτε κάτω πεφυ-
κὼς οὔτε ἄνω λέγεσθαι δίκαιος, ἀλλ' αὐτὸ ἐν μέσῳ· ὁ δὲ
πέριξ οὔτε δὴ μέσος οὔτ' ἔχων διάφορον αὐτοῦ μέρος ἕτερον
θατέρου μᾶλλον πρὸς τὸ μέσον ἤ τι τῶν καταντικρύ. τοῦ
δὲ ὁμοίως πάντῃ πεφυκότος ποῖά τις ἐπιφέρων ὀνό-
ματα αὐτῷ ἐναντία καὶ πῇ καλῶς ἂν ἡγοῖτο λέγειν; εἰ
γάρ τι καὶ στερεὸν εἴη κατὰ μέσον τοῦ παντὸς ἰσοπαλές,
εἰς * οὐδὲν ἄν ποτε τῶν ἐσχάτων ἐνεχθείη διὰ τὴν πάντῃ 63
ὁμοιότητα αὐτῶν· ἀλλ' εἰ καὶ περὶ αὐτὸ πορεύοιτό τις ἐν
κύκλῳ, πολλάκις ἂν στὰς ἀντίπους ταὐτὸν αὐτοῦ κάτω καὶ
ἄνω προςείποι. τὸ μὲν γὰρ ὅλον, καθάπερ εἴρηται νῦν δή,
σφαιροειδὲς ὂν τόπον τινὰ κάτω, τὸν δὲ ἄνω λέγειν ἔχειν
οὐκ ἔμφρονος· ὅθεν δὲ ὠνομάσθη ταῦτα καὶ ἐν οἷς ὄντα
εἰθίσμεθα δι' ἐκεῖνα καὶ τὸν οὐρανὸν ὅλον οὕτω διαιρούμε-
νοι * λέγειν, ταῦτα διομολογητέον ὑποθεμένοις τάδ' ἡμῖν. B
εἴ τις ἐν τῷ τοῦ παντὸς τόπῳ καθ' ὃν **) ἡ τοῦ πυρὸς εἴ-
ληχε μάλιστα φύσις, οὗ καὶ πλεῖστον ἂν ἠθροισμένον εἴη,
πρὸς ὃ φέρεται, ἐπαναβὰς ἐπ' ἐκεῖνο καὶ δύναμιν εἰς
τοῦτο ἔχων, μέρη τοῦ πυρὸς ἀφαιρῶν ἱστᾷ, ἢ ***) τι-
θεὶς εἰς πλάστιγγας, αἴρων τὸν ζυγὸν καὶ τὸ πῦρ ἕλκων
εἰς ἀνόμοιον ἀέρα βιαζόμενος, δῆλον ὡς τοὔλαττόν που τοῦ
μείζονος ῥᾷον βιᾶται· * ῥώμῃ γὰρ μιᾷ δυεῖν ἅμα μετεωρι- C
ζομένοιν τὸ μὲν ἔλαττον μᾶλλον, τὸ δὲ πλέον ἧττον ἀνάγκη
που κατατεινόμενον ξυνέπεσθαι τῇ βίᾳ, καὶ τὸ μὲν πο-
λὺ βαρὺ καὶ κάτω φερόμενον κληθῆναι, τὸ δὲ σμικρὸν
ἐλαφρὸν καὶ ἄνω. ταὐτὸν δὴ τοῦτο δεῖ φωρᾶσαι δρῶντας
ἡμᾶς περὶ τόνδε τὸν τόπον. ἐπὶ γὰρ γῆς βεβῶτες, γεώδη
γένη διιστάμενοι καὶ γῆν ἐνίοτε αὐτὴν ἕλκομεν εἰς ἀνόμοιον

*) γρ. τῶν τι. **) ἴσ. τόπῳ ὄν.
***) ἄλλ. ἱσταίη.

extrema exſtiterunt, pariter eſſe oportet extrema, et medium iisdem menſuris ab extremis diſtans e regione omnium eſſe exiſtimare debemus. mundus igitur quum ita natura comparatus ſit, quidnam dictorum ſuperius aliquis aut inferius ponens non iure videbitur nomen minime conveniens dicere? medius enim in eo locus neque inferior natura neque ſuperior recte dici poteſt, ſed ipſo in medio, et qui circumcirca eſt, neque medius neque partem ſui habens aliam alia magis differentem ad medium vel eorum aliquid quae e regione poſita ſunt. ei vero quod aequaliter usquequaque natura ſe habet qualia quis imponens contraria et quomodo recte ſe exiſtimaverit dicere? nam ſi quid etiam ſolidum fuerit in medio univerſi aequali, ad nullum umquam extremorum declinaverit propter perfectam eorum aequalitatem; atque ſi quis etiam circa illud proficiſcatur in orbem, ſaepius adverſis veſtigiis ſtans eandem eius partem inferiorem et ſuperiorem dicat. univerſitatem enim, quemadmodum modo diximus, quum globoſa ſit, locum aliquem inferiorem aliumque ſuperiorem habere haud prudentis eſt dicere. unde vero nominata ſint haec et in quibus ſpectantes conſueverimus propter haec etiam caelum univerſum ita diſtinguere et dicere, de hoc conveniat inter nos oportet haec ponentes. ſi quis in eum univerſi locum quem ignis maxime obtinet natura, ubi etiam maxima eius copia collecta eſt et quo fertur, adſcendens vimque in eum habens, ignis partes auferat et ponderet, in lancibus eas ponens, libram attollens ignemque attrahens ad disſimilem aërem vi cogens, perſpicuum fuerit minorem maiore facilius eum coacturum eſſe; vi enim una duobus ſimul ſublatis, minus magis, plus vero minus neceſſe eſt intendi vimque ſequi, et multum quidem grave dici et quod deorſum feratur, exiguum vero leve et quod ſurſum tendat. idem igitur hoc deprehendi nos oportet facientes quod ad huncce locum attinet. in terra enim inſiſtentes et terrena genera diſtinguentes etiam

ἀέρα βίᾳ καὶ παρὰ φύσιν, ἀμφότερα τοῦ ξυγγενοῦς ἀντεχό-
μενα. * τὸ δὲ σμικρότερον ῥᾷον τοῦ μείζονος βιαζομένοις D
εἰς τὸ ἀνόμοιον πρότερον ξυνέπεται· κοῦφον οὖν αὐτὸ προς-
ειρήκαμεν, καὶ τὸν τόπον εἰς ὃν βιαζόμεθα ἄνω, τὸ δ'
ἐναντίον τούτοις πάθος βαρὺ καὶ κάτω. ταῦτ' οὖν δὴ δια-
φόρως ἔχειν αὐτὰ πρὸς αὑτὰ ἀνάγκη διὰ τὸ τὰ πλήθη τῶν
γενῶν τόπον ἐναντίον ἀλλήλοις *) κατέχειν· τὸ γὰρ ἐν ἑτέ-
ρῳ κοῦφον ὂν τόπῳ τῷ κατὰ τὸν ἐναντίον τόπον ἐλαφρῷ
καὶ τὸ βαρὺ τῷ βαρεῖ τῷ τε κάτω τὸ κάτω καὶ τὸ ἄνω τῷ
* ἄνω πάντ' ἐναντία καὶ πλάγια καὶ πάντως διάφορα πρὸς E
ἄλληλα ἀνευρεθήσεται **) γιγνόμενα καὶ ὄντα· τόδε γε μὴν
ἕν τι διανοητέον περὶ πάντων αὐτῶν, ὡς ἡ μὲν πρὸς τὸ
ξυγγενὲς ὁδὸς ἑκάστοις οὖσα βαρὺ μὲν τὸ φερόμενον ποιεῖ,
τὸν δὲ τόπον εἰς ὃν τὸ τοιοῦτον φέρεται κάτω, τὰ δὲ
τούτοις ἔχοντα ὡς ἑτέρως θάτερα. περὶ δὴ τούτων αὖ τῶν
παθημάτων ταῦτα αἴτια εἰρήσθω. λείου δ' αὖ καὶ τραχέος
παθήματος αἰτίαν πᾶς που κατιδὼν καὶ ἑτέρῳ δυνατὸς ἂν
εἴη λέγειν· σκληρότης γὰρ ἀνωμαλότητι μιχθεῖσα, τὸ δ'
* ὁμαλότης πυκνότητι παρέχεται. 64

Μέγιστον δὲ καὶ λοιπὸν τῶν κοινῶν περὶ ὅλον τὸ σῶ-
μα παθημάτων τὸ τῶν ἡδέων καὶ τῶν ἀλγεινῶν αἴτιον ἐν
οἷς διεληλύθαμεν καὶ ὅσα διὰ τῶν τοῦ σώματος μορίων αἰ-
σθήσεις κεκτημένα καὶ λύπας ἐν αὑτοῖς ἡδονάς θ' ἅμα ἑπο-
μένας ἔχει. ὧδ' οὖν κατὰ παντὸς αἰσθητοῦ καὶ ἀναισθήτου
παθήματος τὰς αἰτίας λαμβάνωμεν, ἀναμιμνησκόμενοι τὸ
τῆς εὐκινήτου τε * καὶ δυςκινήτου φύσεως ὅτι διειλόμεθα B
ἐν τοῖς πρόσθεν· ταύτῃ γὰρ δὴ ***) μεταδιωκτέον πάντα
ὅσα ἐπινοοῦμεν ἑλεῖν. τὸ μὲν γὰρ †) κατὰ φύσιν εὐκίνητον,
ὅταν καὶ βραχὺ πάθος εἰς αὐτὸ ἐμπίπτῃ, διαδίδωσι κύκλῳ
μόρια ἕτερα ἑτέροις ταὐτὸν ἀπεργαζόμενα, μέχριπερ ἂν ἐπὶ
τὸ φρόνιμον ἐλθόντα ἐξαγγείλῃ τοῦ ποιήσαντος τὴν δύνα-
μιν· τὸ δ' ἐναντίον ἑδραῖον ὂν κατ' οὐδένα τε κύκλον ἰὸν
πάσχει μόνον, ἄλλο δὲ οὐ κινεῖ τῶν πλησίον ††), ὥςτε οὐ
διαδιδόντων μορίων * μορίοις ἄλλων ἄλλοις τὸ πρῶτον πά- C

*) ἀλλ. ἄλλα ἄλλοις. **) γρ. ἂν εὑρεθήσεται.
***) γρ. γάρ. †) γρ. τὸ γάρ. ††) γρ. πλησίων.

terram nonnumquam ipsam trahimus in dissimilem aërem vi et praeter naturam, quum ambo cognatum appetant. minus vero facilius maiore et prius vi coactum ad dissimile sequitur; et leve id diximus locumque ad quem cogimus superiorem, contra autem affectum grave et locum inferiorem. haec igitur diverso modo se habere ad se ipsa necesse est propterea quod multitudines generum locum inter se contrarium obtinent; nam in áltero loco leve ei quod in contrario est levi, grave gravi, inferiori inferius et superius superiori opposita et obliqua et prorsus diversa inter se reperiemus et fieri et esse; hoc tamen unum statuendum de his omnibus, viam quae quidque ad cognatum ducat grave efficere id quod feratur, et locum in quem id feratur inferiorem, ea autem quae aliter se habeant, alia esse. et harum quidem affectionum haec dictae sunto causae. levis porro et asperae affectionis causam quilibet qui perspectam habuerit etiam alteri potuerit dicere; hanc enim durities cum inaequalitate commixta, illam vero aequalitas cum densitate coniuncta efficit.

Maxima restat communium totius corporis affectionum, iucundarum et acerbarum, causa in iis quae exposuimus et quaecumque per corporis partes sensus nanciscuntur et dolores in semet ipsis simulque voluptates habent comites. ita igitur omnium quae sub sensum cadunt vel eum fugiunt affectionum causas percipiamus, recordati naturam nos quae facile movetur et quae difficile supra distinxisse; hac enim ratione investiganda sunt omnia quae cogitamus assequi. in id videlicet quod natura facile movetur quando etiam brevis affectio incidit, transfundunt eam circumcirca partes aliae in alias idem efficientes, dum ad prudentem partem delatae vim eius quod illam iniecit nuncient; contrarium vero quod stabile est nullumque per orbem progreditur, patitur tantummodo, nec ullam movet vicinarum partium, ut, aliis partibus in alias eam non transfundentibus, prima

θος ἐν αὐτοῖς ἀκίνητον εἰς τὸ πᾶν ζῶον γενόμενον ἀναί-
σθητον παρέσχε τὸ παθόν. ταῦτα δὲ περί τε ὀστᾶ καὶ τρί-
χας ἐστὶ καὶ ὅσα ἄλλα γήϊνα τὸ πλεῖστον ἔχομεν ἐν ἡμῖν
μόρια· τὰ δὲ ἔμπροσθεν περὶ τὰ τῆς ὄψεως καὶ ἀκοῆς μά-
λιστα, διὰ τὸ πυρὸς ἀέρος τε ἐν αὐτοῖς δύναμιν ἐνεῖναι με-
γίστην. τὸ δὴ τῆς ἡδονῆς καὶ λύπης ὧδε δεῖ διανοεῖσθαι.
τὸ μὲν παρὰ φύσιν καὶ * βίαιον γιγνόμενον ἀθρόον παρ' D
ἡμῖν πάθος ἀλγεινόν, τὸ δ' εἰς φύσιν ἀπιὸν πάλιν ἀθρόον
ἡδύ *), τὸ δ' ἐναντίον τούτοις ἐναντίως. τὸ δὲ μετ' εὐπε-
τείας γιγνόμενον ἅπαν αἰσθητὸν μὲν ὅτι μάλιστα, λύπης δὲ
καὶ ἡδονῆς οὐ μετέχον, οἷον τὰ περὶ τὴν ὄψιν αὐτὴν πα-
θήματα, ἣ **) δὴ σῶμα ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐῤῥήθη καθ'
ἡμέραν ξυμφυὲς ἡμῶν ***) γίγνεσθαι. ταύτῃ γὰρ τομαὶ μὲν
καὶ καύσεις καὶ ὅσα ἄλλα * πάσχει****) λύπας οὐκ ἐμποιοῦ- E
σιν, οὐδὲ ἡδονὰς πάλιν ἐπὶ ταὐτὸν ἀπιούσης εἶδος, μέγι-
σται δὲ αἰσθήσεις καὶ σαφέσταται καθότι τ' ἂν πάθῃ καὶ ὅσων
ἂν αὐτή πῃ προςβάλλουσα ἐφάπτηται· βία γὰρ τὸ πάμπαν οὐκ
ἔνι τῇ διακρίσει τε αὐτῆς καὶ ξυγκρίσει. τὰ δὲ ἐκ μειζόνων μερῶν
σώματα μόγις εἴκοντα τῷ δρῶντι, διαδιδόντα δὲ εἰς ὅλον τὰς
κινήσεις, ἡδονὰς ἴσχει καὶ λύπας, ἀλλοτριούμενα μὲν λύπας,
* καθιστάμενα δὲ εἰς ταὐτὸν πάλιν ἡδονάς. ὅσα δὲ κατὰ 65
σμικρὸν τὰς ἀποχωρήσεις ἑαυτῶν καὶ κενώσεις εἴληφε, τὰς
δὲ πληρώσεις ἀθρόας καὶ κατὰ μεγάλα, κενώσεως μὲν ἀναί-
σθητα, πληρώσεως δὲ αἰσθητικὰ γιγνόμενα, λύπας μὲν οὐ
παρέχει τῷ θνητῷ τῆς ψυχῆς, μεγίστας δὲ ἡδονάς· ἔστι δ' ἔνδηλα
περὶ τὰς εὐωδίας. ὅσα δὲ ἀπαλλοτριοῦται μὲν ἀθρόα, κατὰ σμικρὰ
δὲ μόγις τε εἰς ταὐτὸν πάλιν ἑαυτοῖς καθίσταται, * τοὐναντίον B
τοῖς ἔμπροσθεν πάντα ἀποδίδωσι· ταῦτα δ' αὖ περὶ τὰς
καύσεις καὶ τομὰς τοῦ σώματος γιγνόμενά ἐστι κατάδηλα.

Καὶ τὰ μὲν δὴ κοινὰ τοῦ σώματος παντὸς παθήματα,
τῶν τε ἐπωνυμιῶν ὅσαι τοῖς δρῶσιν αὐτὰ γεγόνασι, σχεδὸν
εἴρηται· τὰ δ' ἐν ἰδίοις μέρεσιν ἡμῶν γιγνόμενα, τά τε πά-

(*) ἄλλ. ἡδύ, τὸ δὲ ἠρέμα καὶ κατὰ σμικρὸν ἀναί-
σθητον. **) γρ. ἦ. ***) ἴσ. τῷ καθ' ἡμέραν φωτὶ
ξυμφυὲς ἡμῖν. ****) ἴσ. ὅσα ἄλλα τι πάσχει.

affectio in iis immobilis totum in animal influens sensus expers exhibeat id quod afficitur. haec autem ossibus et crinibus aliisque omnibus accidunt quae terrena maximam partem in nobis habemus; superiora autem visui et auditui maxime, quia ignis et aëris in his maxima vis inest. de voluptate igitur et dolore hoc oportet sentiri. affectio quidem a natura aversa et violenta copiose ad nos affluens acerba, ad naturam revertens itidem copiose iucunda, contraria vero harum contrario se modo habet. quaecumque autem magna cum facilitate obtingit, sensum quidem movet quam maxime, doloris vero et voluptatis expers est, velut oculorum ipsorum affectiones, quos quidem corpus supra diximus luci diurnae cognatum nobis exstitisse. his enim incisiones et ustiones et quaecumque alia quid patitur dolores non iniiciunt, neque etiam voluptates quum in eandem revertitur speciem, maximi autem sensus et clarissimi moventur, quatenus afficiuntur ipsique forte in aliquid incurrunt idque attingunt; violentia enim nulla inest in eorum secretione et concretione. corpora autem e maioribus partibus conflata vix cedentia ei quod afficit, et in totum transfundentia motus, voluptates habent et dolores, de statu quidem deducta dolores, restituta vero in eundem voluptates. quaecumque autem paullatim secessiones et vacuitates sui accipiunt, expletiones autem copiosas et continuo, expletionem non sentientia, expletionem vero percipientia, dolores nullos afferunt mortali animi parti, summas vero voluptates; quod quidem intelligitur e suavibus odoribus. quaecumque vero alienantur simul, paullatim vero et vix in pristinum suum statum restituuntur, contra atque superiora omnia exhibent; haec quoque in ustionibus et incisionibus corporis sunt manifesta.

Iam communes quidem corporis cuiusque affectiones et nomina iis indita quae eas efficiunt fere exposita sunt; quae vero in propriis nostri partibus accidunt af-

θη καὶ τὰς αἰτίας τῶν δρώντων αὐτὰ, πειρατέον εἰπεῖν, ἂν πῃ δυνώμεθα. * πρῶτον μὲν οὖν ὅσα τῶν χυμῶν πέρι C
λέγοντες ἐν τοῖς πρόσθεν ἀπελίπομεν, ἴδι' ὄντα παθήματα περὶ τὴν γλῶτταν, ἐμφανιστέον ᾗ δυνατόν. φαίνεται δὲ καὶ ταῦτα, ὥςπερ οὖν καὶ τὰ πολλὰ, διὰ ξυγκρίσεών τέ τινων καὶ διακρίσεων γίγνεσθαι, πρὸς δὲ αὐταῖς κεχρῆσθαι μᾶλλόν τι τῶν ἄλλων τραχύτησί τε καὶ λειότησιν. ὅσα μὲν γὰρ εἰςιόντα περὶ τὰ φλέβια, οἱόνπερ δοκίμια †) τῆς γλώττης τεταμένα ἐπὶ τὴν * καρδίαν, εἰς τὰ νοτερὰ τῆς σαρ- D
κὸς καὶ ἁπαλὰ ἐμπίπτοντα γήϊνα μέρη κατατηκόμενα ξυνάγει τὰ φλέβια καὶ ἀποξηραίνει, τραχύτερα μὲν ὄντα στρυφνὰ, ἧττον δὲ τραχύνοντα αὐστηρὰ φαίνεται. τὰ δὲ τούτων τε ῥυπτικὰ καὶ πᾶν τὸ περὶ τὴν γλῶτταν ἀποπλύνοντα πέρα μὲν τοῦ μετρίου τοῦτο δρῶντα καὶ προςεπιλαμβανόμενα, ὥςτε ἀποτήκειν αὐτῆς τι τῆς φύσεως, οἷον ἡ τῶν λίτρων δύναμις, πικρὰ πάνθ' οὕτως * ὠνόμασται· τὰ δὲ ὑποδεέστε- E
ρα τῆς λιτρώδους ἕξεως ἐπὶ τὸ μέτριόν τε τῇ ῥύψει χρώμενα ἁλυκὰ ἄνευ πικρότητος τραχείας καὶ φίλα μᾶλλον ἡμῖν φαντάζεται. τὰ δὲ τῇ τοῦ στόματος θερμότητι κοινωνήσαντα καὶ λειαινόμενα ὑπ' αὐτοῦ, ξυνεκπυρούμενα καὶ πάλιν αὐτὰ ἀντικάοντα τὸ διαθερμῆναν, φερόμενά τε ὑπὸ κουφότητος ἄνω πρὸς τὰς τῆς κεφαλῆς αἰσθήσεις, τέμνοντά τε πάνθ' ὅσοις *) ἂν προςπίπτῃ, διὰ ταύτας * τὰς δυνάμεις δριμέα 66
πάντα τὰ τοιαῦτα ἐλέχθη. τῶν δὲ αὐτῶν προλελεπτυσμένων μὲν ὑπὸ σηπεδόνος, εἰς δὲ τὰς στενὰς φλέβας ἐνδυομένων, καὶ τοῖς ἐνοῦσιν αὐτόθι μέρεσι γεώδεσι καὶ ὅσα ἀέρος ξυμμετρίαν ἔχοντα **), ὥςτε κινήσαντα περὶ ἄλληλα ποιεῖν κυκᾶσθαι, κυκώμενα δὲ περιπίπτειν τε καὶ εἰς ἕτερα ἐνδυόμενα ἕτερα κοῖλα ἀπεργάζεσθαι, περιτεινόμενα τοῖς εἰςιοῦσιν — ἃ δὴ νοτίδος περὶ * ἀέρα κοίλης περιταθείσης, τοτὲ B
μὲν γεώδους, τοτὲ δὲ καὶ καθαρᾶς, νοτερὰ ἀγγεῖα ἀέρος ὕδατα κοῖλα περιφερῆ τε γενέσθαι, καὶ τὰ μὲν τῆς καθαρᾶς διαφανεῖς περιστῆναι, κληθείσας ὄνομα πομφόλυγας, τὰ δὲ τῆς γεώδους, ὁμοῦ κινουμένης τε καὶ αἰρομένης, ζέσιν τε

†) ἄλλ. δοκιμεῖα. *) ἄλλ. ὁπόσοις. **) ἴσ. ἐχόντων.

fectiones et cauſas eorum quae illas afferunt conandum dicere, ſi qua potuerimus; ac primum quidem quae de humoribus agentes in ſuperioribus praetermiſimus, proprias illas quidem linguae affectiones, patefacienda quoad eius fieri poterit. videntur autem haec quoque, ſicut pleraque, per concretiones quasdam et ſecretiones fieri, et praeter has multo magis quam reliqua aſperitatibus et levitatibus uti. quaecumque enim intrantia in venas, quae tamquam probationes linguae ad cor extenduntur, et in humidas mollesque carnis partes incidentia, easque terrenas liquefactas, contrahunt venas et exſiccant, ea, ſi aſperiora ſunt, acerba, minus vero aſpera auſtera ſe exhibent, ex his autem quae purgant omniaque linguae adhaerentia abluunt, ſi ultra modum id faciunt et inſuper aſſumunt ut de ipſa natura aliquid liquefaciant et conſumant, velut nitri vis, amara omnia haec appellata ſunt; ea contra quae moderatiora ſunt nitri habitu leniusque abluunt ſalſa ſine amaritudine aſpera grataque magis nobis videntur. quae vero calorem cum ore communicant, ab eo emolliuntur, ſimul exardeſcunt rurſusque incendunt id quod calefacit, pro levitate ſua ſurſum feruntur ad capitis ſenſus, omniaque ſecant in quae incidunt, propter has vires acria omnia haec dicuntur. de iisdem vero quae ante extenuantur a putredine et in anguſtas venas ingrediuntur partibusque ibi exſtantibus terrenis et aëriis convenienter ſe habent, ita ut motu ſuo efficiant ut illae inter ſe confundantur, confuſae inter ſe incurrant et in alias ingreſſae alias cavas efficiant circum eas tenſas quae intrant—quippe humore circum aërem cavo tenſo, modo terreno modo etiam puro, humida receptacula aëris aquae cavae et globoſae fiunt, et ex puro quidem humore quae oriuntur pellucida evadunt bullaeque nominantur, quae vero e terreno, ſimul agitato et ſubla-

καὶ ζύμωσιν ἐπίκλην λεχθῆναι*) — τὸ δὲ τούτων αἴτιον τῶν
παθημάτων ὀξὺ προσρηθῆναι. ξύμπασι δὲ τοῖς περὶ ταῦτα
εἰρημένοις πάθος ἐναντίον ἀπ' ἐναντίας ἐστὶ προφάσεως·
* ὁπόταν ἡ τῶν εἰσιόντων ξύστασις ἐν ὑγροῖς, οἰκεία τῇ C
τῆς γλώττης ἕξει πεφυκυῖα, λειαίνῃ μὲν ἐπαλείφουσα τὰ
τραχυνθέντα, τὰ δὲ παρὰ φύσιν ξυνεστῶτα ἢ κεχυμένα τὰ
μὲν ξυνάγῃ, τὰ δὲ χαλᾷ, καὶ πάνθ' ὅτι μάλιστα ἱδρύῃ κα-
τὰ φύσιν, ἡδὺ καὶ προσφιλὲς παντὶ πᾶν τὸ τοιοῦτον ἴαμα
τῶν βιαίων παθημάτων γιγνόμενον κέκληται γλυκύ.

Καὶ τὰ μὲν δὴ ταύτῃ ταῦτα· περὶ δὲ δὴ τὴν * τῶν μυ- D
κτήρων δύναμιν εἴδη μὲν οὐκ ἔνι· τὸ γὰρ τῶν ὀσμῶν πᾶν
ἡμιγενές· εἴδει δὲ οὐδενὶ ξυμβέβηκε ξυμμετρία πρὸς τό τινα
σχεῖν ὀσμήν. ἀλλ' ἡμῶν αἱ περὶ ταῦτα φλέβες πρὸς μὲν τὰ
γῆς ὕδατός τε γένη στενώτεραι ξυνέστησαν, πρὸς δὲ τὰ πυ-
ρὸς ἀέρος τε εὐρύτεραι· διὸ τούτων οὐδεὶς οὐδενὸς ὀσμῆς
πώποτε ᾔσθετό τινος, ἀλλ' ἀεὶ βρεχομένων ἢ σηπομένων ἢ
τηκομένων ἢ θυμιωμένων * γίγνονταί τινων· μεταβάλλον- E
τος γὰρ ὕδατος εἰς ἀέρα ἀέρος τε εἰς ὕδωρ ἐν τῷ μεταξὺ
τούτων γεγόνασιν, εἰσί τε ὀσμαὶ ξύμπασαι καπνὸς ἢ ὁμί-
χλη· τούτων δὲ τὸ μὲν ἐξ ἀέρος εἰς ὕδωρ ἰὸν ὁμίχλη, τὸ δὲ
ἐξ ὕδατος εἰς ἀέρα καπνός. ὅθεν λεπτότεραι μὲν ὕδατος,
παχύτεραι δὲ ὀσμαὶ ξύμπασαι γεγόνασιν ἀέρος. δηλοῦνται
δέ, ὁπόταν τινὸς ἀντιφραχθέντος περὶ τὴν ἀναπνοὴν ἄγῃ
τις βίᾳ τὸ πνεῦμα εἰς αὐτόν· τότε γὰρ ὀσμὴ μὲν οὐδεμία
ξυνδιηθεῖται, τὸ δὲ πνεῦμα τῶν ὀσμῶν ἐρημωθὲν αὐτὸ μόνον
ἕπεται. δύ'**) οὖν ταῦτα ἀνώνυμα τὰ τούτων * ποικίλματα γέ- 67
γονεν, οὐκ ἐκ πολλῶν οὐδ' ἁπλῶν εἰδῶν ὄντα, ἀλλὰ διχῇ τό
θ' ἡδὺ καὶ τὸ λυπηρὸν αὐτόθι μόνω διαφανῆ λέγεσθον,
τὸ μὲν τραχῦνόν τε καὶ βιαζόμενον τὸ κύτος ἅπαν, ὅσον
ἡμῶν μεταξὺ κορυφῆς τοῦ τε ὀμφαλοῦ κεῖται, τὸ δὲ ταὐ-
τὸν τοῦτο καταπραῦνον καὶ πάλιν ᾗ πέφυκεν ἀγαπητῶς
ἀποδιδόν.

Τρίτον δὲ αἰσθητικὸν ἐν ἡμῖν μέρος ἐπισκοποῦσι τὸ περὶ

---

*) γρ. κληθῆναι.
**) γρ. διά.

to, fervere et fermentari dicuntur — has igitur affectiones quod affert id acidum appellatur. omnium vero de his dictorum contraria affectio contrariam habet caussam; etenim quando intrantium coagmentatio in humidis, natura illa quidem conveniens linguae habitui, mollit demulcendo exasperata, et praeter naturam concreta laxat aut diffusa contrahit omniaque quam maxime secundum naturam constituit, omne hoc quod iucunda et cuique accepta violentarum affectionum medicina est, dulce vocatur.

Atque haec quidem ita se habent; quod vero ad narium vim attinet, nullae sunt in ea species; odores enim omnes dimidiati sunt generis; et nulli speciei obtingit, ea convenientia ut odorem aliquem habeat. sed nostrae circa haec venae ad terrae et aquae genera angustiores, ad ignis vero et aëris genera latiores factae sunt; quocirca nemo umquam ullius horum odorem percepit aliquem, sed semper si madefacta vel putrefacta vel liquefacta vel suffita sunt odores exsistunt; quum enim aqua in aërem et aër in aquam mutatur, in his mediis exsistunt, suntque odores omnes ad unum fumus vel nebula, et horum quidem quod ex aëre in aquam transit nebula, quod vero ex aqua in aërem fumus. unde tenuiores quidem aquae, crassiores vero odores omnes sunt aëris. quod quidem perspicitur, quando, si quid respirationem obstruit, spiritum vi in te traxeris; tum enim odor quidem nullus una transfunditur, spiritus vero ab odoribus destitutus solus sequitur. duae igitur hae illorum varietates sunt nomine carentes, non e multis neque e simplicibus profectae formis, sed bifariam, suavis una, altera acerba, ibi solae conspicuae dicuntur, haec quidem exasperans et violans complexum totum, qui inter verticem et umbilicum interiectus est, illa vero eundem hunc mitigans iucundeque in statum naturae convenientem restituens.

Tertiam vero in nobis partem sentiendi vi praedi-

τὴν ἀκοήν, δι᾽ ἃς αἰτίας * τὰ περὶ αὐτὸ ξυμβαίνει πα- B
θήματα, λεκτέον. ὅλως μὲν οὖν φωνὴν θῶμεν τὴν δι᾽ ὤτων ὑπ᾽ ἀέρος ἐγκεφάλου τε καὶ αἵματος μέχρι ψυχῆς πληγὴν διαδιδομένην, τὴν δὲ ὑπ᾽ αὐτῆς κίνησιν, ἀπὸ τῆς κεφαλῆς μὲν ἀρχομένην, τελευτῶσαν δὲ περὶ τὴν τοῦ ἥπατος ἕδραν, ἀκοήν· ὅση δ᾽ αὐτῆς ταχεῖα, ὀξεῖαν, ὅση δὲ βραδυτέρα, βαρυτέραν· τὴν δὲ μίαν*) ὁμαλήν τε καὶ λείαν, τὴν δ᾽ ἐναντίαν * τραχεῖαν· μεγάλην δὲ τὴν πολλήν, ὅση δ᾽ C
ἐναντία, σμικράν. τὰ δὲ περὶ **) ξυμφωνίας αὐτῶν ἐν τοῖς ὕστερον λεχθησομένοις ἀνάγκη ῥηθῆναι.

Τέταρτον δὴ λοιπὸν ἔτι γένος ἡμῖν αἰσθητικόν, ὃ διελέσθαι δεῖ συχνὰ ἐν ἑαυτῷ ποικίλματα κεκτημένον, ἃ ξύμπαντα μὲν χρόας ἐκαλέσαμεν, φλόγα τῶν σωμάτων ἑκάστων ἀποῤῥέουσαν, ὄψει ξύμμετρα μόρια ἔχουσαν πρὸς αἴσθησιν. ὄψεως δὲ ἐν τοῖς πρόσθεν αὐτῶν περὶ τῶν αἰτίων τῆς * γενέσεως ἐῤῥήθη. τῇδ᾽ οὖν τῶν χρωμάτων πέρι μά- D
λιστα εἰκὸς πρέποι τ᾽ ἂν ἐπιεικεῖ λόγῳ διεξελθεῖν, τὰ φερόμενα ἀπὸ τῶν ἄλλων μορίων †) ἐμπίπτοντά τε εἰς τὴν ὄψιν τὰ μὲν ἐλάττω, τὰ δὲ μείζω, τὰ δ᾽ ἴσα τοῖς αὐτῆς τῆς ὄψεως μέρεσιν εἶναι. τὰ μὲν οὖν ἴσα ἀναίσθητα, ἃ δὴ καὶ διαφανῆ λέγομεν, τὰ δὲ μείζω καὶ ††) ἐλάττω, τὰ μὲν ξυγκρίνοντα, τὰ δὲ διακρίνοντα αὐτήν, τοῖς περὶ τὴν σάρκα θερμοῖς καὶ ψυχροῖς καὶ τοῖς περὶ τὴν γλῶτταν * στρυφνοῖς καὶ ὅσα θερ- E
μαντικὰ ὄντα δριμέα ἐκαλέσαμεν ἀδελφὰ εἶναι, τά τε λευκὰ καὶ τὰ μέλανα, ἐκείνων παθήματα γεγονότα ἐν ἄλλῳ γένει ταὐτά, φανταζόμενα δὲ ἄλλα διὰ ταύτας τὰς αἰτίας. οὕτως οὖν αὐτὰ προσρητέον, τὸ μὲν διακριτικὸν τῆς ὄψεως λευκόν, τὸ δ᾽ ἐναντίον αὐτοῦ μέλαν, τὴν δ᾽ ὀξυτέραν φορὰν καὶ γένους πυρὸς ἑτέρου προσπίπτουσαν καὶ διακρίνουσαν τὴν ὄψιν μέχρι τῶν ὀμμάτων, αὐτάς τε τῶν ὀφθαλμῶν τὰς διεξόδους βίᾳ διωθοῦσαν καὶ τήκουσαν, * πῦρ μὲν καὶ ὕδωρ ἀθρόον, ὃ δάκρυον καλοῦμεν, ἐκεῖθεν ἐκχέ- 68
ουσαν, αὐτὴν δὲ οὖσαν πῦρ, ἐξ ἐναντίας ἀπαντῶσαν, καὶ τοῦ μὲν ἐκπηδῶντος πυρὸς οἷον ἀπ᾽ ἀστραπῆς, τοῦ δ᾽ εἰσιόντος

*) ἄλλ. ὁμοίαν. **) γρ. τὰς δὲ περὶ ξ.
†) ἄλλ. μόρια. ††) γρ. ἤ.

tam, auditum, confiderantibus exponendum eft, quibus e caufis eius affectiones exfiftant. in univerfum igitur vocem ponamus ictum effe ab aëre per aures excitatum cerebri et fanguinis usque ad animum transfufum, et motionem ab eo excitatam, a capite exordientem et in iecoris fede definentem, auditum, eamque quae velox, acutam, quae vero tardior, graviorem; et unam quidem aequalem et lenem, contrariam vero afperam; magnam porro ingentem, contrariam parvam. de concentu autem earum in iis quae infra dicenda funt exponi oportet.

Quartum iam reftat adhuc genus nobis fentiendi vi praeditum, quod explicari oportet multas in fe varietates habens, quas omnes ad unum colores nominavimus, flammam e corporibus quibusque effluentem, vifui congruentes partes habentem ad fenfum. de ipfis vero caufis quae vifum produxerunt fupra expofitum eft. itaque de coloribus maxime convenit ac decet oratione confentanea disferere, ea quae ceteris partibus ferantur et in vifum incurrant partim minora, partim maiora, partim aequalia effe ipfius vifus partibus. et aequalia quidem fub fenfum non cadunt, quae etiam pellucida dicimus, maiora autem et minora, contrahentia et discernentia vifum, eis quae ad carnem calida et frigida et ad linguam acerba funt et quaecumque calefaciendi vi praedita nominavimus acria, cognata funt, alba et nigra, quae illorum funt affectiones in alio genere eaedem, videntur autem aliae propter has caufas. ita igitur illa appellanda funt, id quod vifum discernit album, et contrarium eius nigrum; vehementiorem autem motionem, eamque alius generis ignis, incidentem, vifum usque ad oculos discernentem ipfasque oculorum vias dispellentem vi atque liquefacientem, quae ignem quidem fimulque aquam, quam lacrymam dicimus, inde effundit, ipfa vero ignis eft, ex adverfo occurrens, quo partim exfiliente velut a fulgure partim ingrediente et in

καὶ περὶ τὸ νοτερὸν κατασβεννυμένου, παντοδαπῶν ἐν τῇ
κινήσει ταύτῃ γιγνομένων χρωμάτων, μαρμαρυγὰς μὲν τὸ
πάθος προςείπομεν, τὸ δὲ τοῦτο ἀπεργαζόμενον λαμπρόν τε
καὶ στίλβον ἐπωνομάσαμεν. τὸ δὲ τούτων αὖ μεταξὺ πυρὸς
*γένος, πρὸς μὲν τὸ τῶν ὀμμάτων ὑγρὸν ἀφικνούμενον καὶ B
κεραννύμενον αὐτῷ, στίλβον δὲ οὔ, τῇ δὲ διὰ τῆς νοτίδος
αὐγῇ τοῦ πυρὸς μιγνυμένῃ χρῶμα ἔναιμον παρασχομένῃ *),
τοὔνομα ἐρυθρὸν λέγομεν· λαμπρόν τε ἐρυθρῷ λευκῷ τε
μιγνύμενον ξανθὸν γέγονε· τὸ δ' ὅσον μέτρον ὅσοις, οὐδ'
εἴ τις εἰδείη, νοῦν ἔχοι **) τὸ λέγειν, ὧν μήτε τινὰ ἀνάγ-
κην μήτε τὸν εἰκότα λόγον καὶ μετρίως ἄν τις εἰπεῖν εἴη δυ-
νατός. ἐρυθρὸν δὲ δὴ μέλανι λευκῷ τε * κραθὲν ἁλουργοῦν· C
ὄρφνινον δέ, ὅταν τούτοις μεμιγμένοις καυθεῖσί τε μᾶλ-
λον ξυγκραθῇ μέλαν. πυῤῥὸν δὲ ξανθοῦ τε καὶ φαιοῦ κρά-
σει γίγνεται, φαιὸν δὲ λευκοῦ τε καὶ μέλανος, τὸ δὲ ὠχρὸν
λευκοῦ ξανθῷ μεμιγμένου. λαμπρὸν δὲ λευκῷ ***) ξυνελθὸν
καὶ εἰς μέλαν κατακορὲς ἐμπεσὸν κυανοῦν χρῶμα ἀποτελεῖ-
ται, κυανοῦ δὲ λευκῷ κεραννυμένου γλαυκόν, πυῤῥοῦ δὲ
μέλανι πράσιον. τὰ δὲ ἄλλα ἀπὸ τούτων σχεδὸν δῆλα, αἷς
ἂν ἀφομοιούμενα * μίξεσι διασώζοι τὸν εἰκότα μῦθον. εἰ D
δέ τις τούτων ἔργῳ σκοπούμενος βάσανον λαμβάνοι, τὸ τῆς
ἀνθρωπίνης καὶ θείας φύσεως ἠγνοηκὼς ἂν εἴη διάφορον,
ὅτι θεὸς μὲν τὰ πολλὰ εἰς ἓν ξυγκεραννύναι καὶ πάλιν ἐξ
ἑνὸς εἰς πολλὰ διαλύειν ἱκανὸς ὡς ἐπιστάμενος ἅμα καὶ
δυνατός †), ἀνθρώπων δὲ οὐδεὶς οὐδέτερα τούτων ἱκανὸς
οὔτε ἔστι νῦν οὔτ' εἰςαῦθίς ποτ' ἔσται.

Ταῦτα δὴ * πάντα τότε ταύτῃ πεφυκότα ἐξ ἀνάγκης ὁ E
τοῦ καλλίστου τε καὶ ἀρίστου δημιουργὸς ἐν τοῖς γιγνομένοις
παρελάμβανεν, ἡνίκα τὸν αὐτάρκη τε καὶ τὸν τελεώτατον θεὸν
ἐγέννα, χρώμενος μὲν ταῖς περὶ ταῦτα αἰτίαις ὑπηρετούσαις,
τὸ δὲ εὖ τεκταινόμενος ἐν πᾶσι τοῖς γιγνομένοις αὐτός. διὸ
δὴ χρὴ δύ' αἰτίας εἴδη διορίζεσθαι, τὸ μὲν ἀναγκαῖον, τὸ
δὲ θεῖον, καὶ τὸ μὲν θεῖον ἐν ἅπασι ζητεῖν κτήσεως ἕνεκα

---

*) ἴσ. μιγνύμενον — παρασχόμενον. **) ἄλλ. νοῦν ἔχει. ἴσ. νοῦν ἂν ἔχοι. ***) ἄλλ. λαμπρῷ δὲ λευκόν. †) ἴσ. δυνατὸς ὤν.

humido evanefcente colores exfiftunt ex hac permixtione varii omnisque generis, hanc igitur affectionem fulgorem vocamus et id quod eam infert fplendidum et lucens nuncupamus. ignis porro genus inter haec medium, quod ad oculorum quidem humorem pervenit et cum eo mifcetur, neque tamen lucet, fed per humorem cum ignis fplendore mifcetur fanguineumque colorem exhibet, rubrum appellamus; et fplendidum cum rubro et albo mixtum fit flavum; quanta vero fingulorum fit menfura, hoc, nec fi quis fciat, prudentiae fit dicere, quorum neque neceffitatem aliquam neque probabilem rationem fatis quis potuerit afferre. rubrum vero cum nigro et albo temperatum purpureum fit, fubfufcum autem, quando his commixtis et uftis plus nigri admifcetur. rufum ex albi et fufci permixtione nafcitur, fufcum ex albi et nigri coniunctione, et pallidum quum album cum flavo mifcetur. fplendidum fi cum albo temperatur et in nigrum copiofum incidit, color efficitur caeruleus, caeruleo cum albo temperato caefius, et rufo cum nigro viridis. reliqui autem colores ex his perfpicitur quibus afsimilati permixtionibus fervent probabilem orationem. fi quis autem revera confiderando horum periculum faciat, is humanae et divinae naturae discrimen ignoret, deum videlicet multa in unum poffe commifcere rurfusque unum in multa disfolvere, quippe fcientia et potentia praeditum, hominum autem nullum ad quicquam horum efficiendum neque nunc valere neque in pofterum umquam valiturum effe.

Haec igitur omnia tum ita comparata ex neceffitate pulcherrimi et optimi operis effector in iis quae genita funt asfumpfit, quum deum procrearet totum aptum ex fe et perfectiffimum, adhibens quidem harum rerum caufas fervientes, bene vero conftitutum ipfe in omnibus quae genita funt fabricans. quocirca oportet duas caufae fpecies nos diftinguere, neceffariam unam, alteram divinam, et divinam quidem in omnibus quae-

εὐδαίμονος βίου, καθ' ὅσον ἡμῶν ἡ φύσις * ἐνδέχεται, τὰ 69
δὲ ἀναγκαῖον ἐκείνων χάριν, λογιζομένους ὡς ἄνευ τούτων
οὐ δυνατὰ αὐτὰ ἐκεῖνα, ἐφ' οἷς σπουδάζομεν, μόνα κατα-
νοεῖν οὐδ' αὖ λαβεῖν οὐδ' ἄλλως πως μετασχεῖν.

Ὅτ' οὖν δὴ τὰ νῦν οἷα τέκτοσιν ἡμῖν ὕλη παράκειται
τὰ τῶν αἰτίων γένη διυλασμένα, ἐξ ὧν τὸν ἐπίλοιπον λό-
γον δεῖ ξυνυφανθῆναι, πάλιν ἐπ' ἀρχὴν ἀνέλθωμεν διὰ
βραχέων ταχύ τε εἰς ταὐτὸν πορευθῶμεν ὅθεν δεῦρο ἀφι-
κόμεθα, καὶ τελευτὴν ἤδη κεφαλήν * τε τῷ μύθῳ πειρώ- B
μεθα ἁρμόττουσαν ἐπιθεῖναι τοῖς πρόσθεν. ὥςπερ γὰρ οὖν
καὶ κατ' ἀρχὰς ἐλέχθη, ταῦτα ἀτάκτως ἔχοντα ὁ θεὸς ἐν
ἑκάστῳ τε αὐτῷ πρὸς αὑτὸ καὶ πρὸς ἄλληλα ξυμμετρίας ἐνε-
ποίησεν, ὅσας τε καὶ ὅπῃ δυνατὸν ἦν ἀνάλογα καὶ ξύμμε-
τρα εἶναι. τότε γὰρ οὔτε τούτων ὅσου μὴ τύχῃ τι μετεῖ-
χεν, οὔτε τὸ παράπαν ὀνομάσαι τῶν νῦν ὀνομαζομένων
ἀξιόλογον ἦν οὐδέν, οἷον πῦρ *) καὶ ὕδωρ καί τι **)
τῶν ἄλλων· ἀλλὰ πάντα ταῦτα * πρῶτον διεκόσμησεν, C
ἔπειτα ἐκ τούτων πᾶν τόδε ξυνεστήσατο, ζῷον ἓν ζῷα ἔχον
ἅπαντα ἐν αὑτῷ θνητὰ ἀθάνατά τε. καὶ τῶν μὲν θείων αὐ-
τὸς γίγνεται δημιουργός, τῶν δὲ θνητῶν τὴν γένεσιν τοῖς
ἑαυτοῦ γεννήμασι δημιουργεῖν προσέταξεν. οἱ δὲ μιμούμενοι,
παραλαβόντες ἀρχὴν ψυχῆς ἀθάνατον, τὸ μετὰ τοῦτο θνη-
τὸν σῶμα αὐτῇ ***) περιετόρνευσαν· ὄχημά τε πᾶν τὸ σῶμα
ἔδοσαν, ἄλλο τε εἶδος ἐν αὐτῷ ψυχῆς προσῳκοδόμουν τὸ †)
θνητόν, * δεινὰ καὶ ἀναγκαῖα ἐν ἑαυτῷ παθήματα ἔχον· D
πρῶτον μὲν ἡδονήν, μέγιστον κακῶν δέλεαρ, ἔπειτα λύπας,
ἀγαθῶν φυγάς, ἔτι δ' αὖ θάῤῥος καὶ φόβον, ἄφρονε ξυμ-
βούλω, θυμόν τε δυςπαραμύθητον, ἐλπίδα τ' ††) εὐπαρά-
γωγον αἰσθήσει τε ἀλόγῳ καὶ ἐπιχειρητῇ παντὸς ἔρωτι·
ξυγκερασάμενοί τ' αὐτὰ ἀναγκαίως τὸ θνητὸν γένος ξυνέθε-
σαν. καὶ διὰ ταῦτα δὴ σεβόμενοι μιαίνειν τὸ θεῖον, ὅ τι
μὴ πᾶσα ἦν ἀνάγκη, χωρὶς ἐκείνου κατοικίζουσιν εἰς ἄλλην

---

*) γρ. οἷόν περ. **) ἄλλ. εἴ τι. ***) γρ. αὐτοί.
†) γρ. προσῳκοδομοῦντο.
††) ἄλλ. θυμὸν δὲ — ἐλπίδα δ'.

rere vitae beatae adipiſcendae cauſa, quantum naturae noſtrae licet, neceſſariam vero illorum cauſa, reputantes ſine his non poſſe illa ipsa, ad quae ſtudium noſtrum conferamus, ſola intelligi neque comprehendi neque alia qua ratione acquiri.

Quoniam igitur nunc tamquam fabris nobis materia propoſita ſunt cauſarum genera ad materiam praeparata, e quibus reliquam oportet orationem contexi, rurſus ad initium nos referamus paucis verbis ſtatimque eodem redeamus unde huc declinavimus, et finem iam concluſionemque conemur orationi convenientem imponere ſupra dictis. quemadmodum initio iam monuimus, haec quum inordinata eſſent, deus cuique et ad ſe ipſum et ad cetera convenientiam iniecit, quatenus poterant reſpondere inter ſe atque convenire. tunc enim neque quicquam horum compos erat niſi forte caſu, neque omnino quicquam eorum quae nunc appellantur dignum erat quod hoc nomine ſignaretur, velut ignis et aqua et reliquorum aliquid; ſed omnia haec primum in ordinem adduxit, deinde ex his univerſum hocce compoſuit, animal unum cuncta in ſe continens animalia tam mortalia quam immortalia. ac divinorum quidem ipſe exſiſtit fabricator, mortalium vero procreationem proli ſuae mandavit. hi autem imitantes et principium animi immortale ſumentes mortale deinde corpus ei circumdederunt et vehiculum totum corpus praebuerunt, aliamque ſpeciem animi in eo adſtruxerunt, vehementes et neceſſarias in ſe habentem affectiones; primum voluptatem, maximam malorum eſcam, deinde dolores, malorum fugas, praeterea audaciam et metum, amentes conſiliarios, et iracundiam implacabilem, ſpemque quae facile ducitur a ſenſu rationis experte omniumque molitore amore; quas quidem commiſcentes neceſſario mortale genus conſtruxerunt. et hanc quidem ob cauſam verentes divinum polluere, niſi prorſus neceſſe erat, ſeorſum ab illo collocant in alio corpo-

* τοῦ σώματος οἴκησιν τὸ θνητόν, ἰσθμὸν καὶ ὅρον διοι- E
κοδομήσαντες τῆς τε κεφαλῆς καὶ τοῦ στήθους, αὐχένα με-
ταξὺ τιθέντες, ἵνα εἴη χωρίς. ἐν δὴ τοῖς στήθεσι καὶ τῷ
καλουμένῳ θώρακι τὸ τῆς ψυχῆς θνητὸν γένος ἐνέδουν.
καὶ ἐπειδὴ τὸ μὲν ἄμεινον αὐτῆς, τὸ δὲ χεῖρον πεφύκει,
διοικοδομοῦσι τοῦ θώρακος αὖ τὸ κύτος, διορίζοντες * οἷον 70
γυναικῶν, τὴν δὲ ἀνδρῶν χωρὶς οἴκησιν, τὰς φρένας διά-
φραγμα εἰς τὸ μέσον αὐτῶν τιθέντες. τὸ μετέχον οὖν τῆς
ψυχῆς ἀνδρείας καὶ θυμοῦ, φιλόνεικον ὄν, κατῴκισαν ἐγγυ-
τέρω τῆς κεφαλῆς μεταξὺ τῶν φρενῶν τε καὶ αὐχένος, ἵνα
τοῦ λόγου κατήκοον ὂν κοινῇ μετ' ἐκείνου βίᾳ τὸ τῶν ἐπι-
θυμιῶν κατέχοι γένος, ὁπότ' ἐκ τῆς ἀκροπόλεως τῷ ἐπι-
τάγματι καὶ λόγῳ μηδαμῇ πείθεσθαι ἑκὸν ἐθέλοι. Τὴν δὲ
δὴ καρδίαν, νᾶμα *) τῶν φλεβῶν καὶ πηγὴν * τοῦ περι- B
φερομένου κατὰ πάντα τὰ μέλη σφοδρῶς αἵματος, εἰς τὴν
δορυφορικὴν οἴκησιν κατέστησαν, ἵνα, ὅτε ζέσειε τὸ τοῦ
θυμοῦ μένος **) τοῦ λόγου παραγγείλαντος ὥς τις ***) ἄδι-
κος περὶ αὐτὰ γίγνεται πρᾶξις ἔξωθεν ἢ καί τις ἀπὸ τῶν
ἔνδοθεν ἐπιθυμιῶν, ὀξέως διὰ πάντων τῶν στενωπῶν πᾶν,
ὅσον αἰσθητικὸν †) ἐν τῷ σώματι, τῶν τε παρακελεύσεων
καὶ ἀπειλῶν αἰσθανόμενον γίγνοιτο ἐπήκοον καὶ ἕποιτο πάντῃ
καὶ τὸ βέλτιστον οὕτως ἐν αὐτοῖς πᾶσιν * ἡγεμονεῖν ἐῷη. C
Τῇ δὲ δὴ πηδήσει τῆς καρδίας ἐν τῇ τῶν δεινῶν προσδο-
κίᾳ καὶ τῇ τοῦ θυμοῦ ἐγέρσει, προγιγνώσκοντες ὅτι διὰ πυ-
ρὸς ἡ τοιαύτη πᾶσα ἔμελλεν οἴδησις γίγνεσθαι τῶν θυμουμένων,
ἐπικουρίαν αὐτῇ μηχανώμενοι, τὴν τοῦ πλεύμονος ἰδέαν ἐνεφύ-
τευσαν, πρῶτον μὲν μαλακὴν καὶ ἄναιμον, εἶτα σήραγγας ἐν-
τὸς ἔχουσαν οἷον σπόγγου κατατετρημένας, ἵνα τό τε πνεῦ-
μα καὶ τὸ πῶμα δεχομένη, ψύχουσα, ἀναπνοὴν καὶ ῥᾳστώ-
νην ἐν * τῷ καύματι παρέχοι. διὸ δὴ τῆς ††) ἀρτηρίας ὀχε- D
τοὺς ἐπὶ τὸν πλεύμονα ἔτεμον, καὶ περὶ τὴν καρδίαν αὐ-
τὸν περιέστησαν οἷον ἅλμα μαλακόν †††), ἵνα ὁ θυμὸς
ἡνίκα ἐν αὐτῇ ἀκμάζοι (*), πηδῶσα εἰς ὑπεῖκον καὶ ἀνα-

*) γρ. ἅμα. ἄλλ. ἅμμα. **) γρ. γένος. ***) γρ. εἴτις.
†) γρ. αἰσθητόν. ††) γρ. διὸ τάς. †††) ἴσ. μάλαγμα.
(*) γρ. ἀκμάζῃ.

ris domicilio mortale, limitem et terminum construentes inter caput et pectus, cervicem interponentes, ut seorsum esset. in pectore igitur et thorace qui dicitur mortale animi genus illigarunt. et quia una eius pars meliore, altera deteriore est natura, separarunt quoque thoracis complexum distinguentes velut unum mulierum et alterum virorum separatum domicilium, praecordia septum in medio eorum ponentes. eam igitur animi partem quae fortitudinis et irae compos est, quippe contentionis amans, collocarunt propius caput inter praecordia et cervicem, ut rationi obediens una cum illa vi cupiditatum genus cohiberet, quando mandato et orationi ex arce delatae nullo modo vellent ultro parere. Atque cor, radicem venarum et fontem sanguinis per omnia membra cito circumfluentis, in satellitum domicilio collocarunt, ut, quando excandesceret irae vis ratione nunciante iniustum ab aliquo committi facinus extrinsecus vel etiam a cupiditatibus intus, celeriter per omnes angustias, quicquid in corpore sentiendi vim haberet, cohortationes et minas percipiens, obediret, plane sequeretur et optimum ita in iis omnibus imperare fineret. De cordis autem trepidatione in rerum formidolosarum exspectatione iraeque excitatione, praesentientes fore ut per ignem omnis eiusmodi tumor exsisteret iracundia inflammatorum, auxilium ei machinantes pulmonis speciem inseverunt, primum mollem et sanguine carentem, deinde fistulas intus habentem tamquam spongiae perforatas, ut spiritu et potu recepto refrigeraret et respirationem levationemque in aestu praeberet. quocirca arteriae canales in pulmonem inciderunt eumque cordi circumiecerunt tamquam malagma, ut iracundia quando in eo ferveret, saliens in aliquid quod cederet et re-

ψυχομένη, πονοῦσα ἧττον μᾶλλον τῷ λόγῳ μετὰ θυμοῦ δύ-
ναιτο ὑπηρετεῖν. Τὸ δὲ δὴ σίτων τε καὶ ποτῶν ἐπιθυμη-
τικὸν τῆς ψυχῆς καὶ ὅσων ἔνδειαν διὰ τὴν τοῦ σώματος
ἴσχει φύσιν, τοῦτο εἰς τὰ μεταξὺ τῶν τε φρενῶν καὶ τοῦ
πρὸς * τὸν ὀμφαλὸν ὅρου κατῴκισαν, οἷον φάτνην ἐν E
ἅπαντι τούτῳ τῷ τόπῳ τῇ τοῦ σώματος τροφῇ τεκτηνάμε-
νοι· καὶ κατέδησαν δὴ τὸ τοιοῦτον ἐνταῦθα ὡς θρέμμα
ἄγριον, τρέφειν δὲ ξυνημμένον ἀναγκαῖον, εἴπερ τι μέλλοι
ποτὲ θνητὸν ἔσεσθαι γένος. ἵν' οὖν ἀεὶ νεμόμενον πρὸς
φάτνῃ καὶ ὅτι ποῤῥωτάτω τοῦ βουλευομένου κατοικοῦν, θό-
ρυβον καὶ βοὴν ὡς ἐλαχίστην παρέχον, τὸ κράτιστον καθ'
ἡσυχίαν * περὶ τοῦ πᾶσι κοινῇ ξυμφέροντος *) ἐῷ **) βου- 71
λεύεσθαι, διὰ ταῦτ' ἐνταῦθα ἔδοσαν αὐτῷ τὴν τάξιν. εἰ-
δότες δὲ αὐτὸ ὡς λόγου μὲν οὔτε ξυνήσειν ἔμελλεν, εἴ τέ
πῃ καὶ μεταλαμβάνοι τινὸς αὖ τῶν αἰσθήσεων, οὐκ ἔμφυ-
τον αὐτῷ τὸ μέλειν τινῶν ἔσοιτο λόγων, ὑπὸ δὲ εἰδώλων
καὶ φαντασμάτων νυκτός τε καὶ μεθ' ἡμέραν μάλιστα ψυ-
χαγωγήσοιτο, τούτῳ δὴ θεὸς ἐπιβουλεύσας αὐτῷ ***) τὴν
τοῦ ἥπατος ἰδέαν ξυνέστησε καὶ ἔθηκεν εἰς τὴν ἐκείνου
* κατοίκησιν, πυκνὸν καὶ λεῖον καὶ λαμπρὸν καὶ γλυ- B
κὺ καὶ πικρότητα ἔχον μηχανησάμενος, ἵν' ἐν αὐτῷ τῶν
διανοημάτων ἡ ἐκ τοῦ νοῦ φερομένη δύναμις, οἷον ἐν κα-
τόπτρῳ δεχομένῳ τύπους καὶ κατιδεῖν εἴδωλα παρέχοντι, φο-
βοῖ μὲν αὐτό, ὁπότε μέρει τῆς πικρότητος χρωμένη ξυγγε-
νεῖ, χαλεπὴ †) προςενεχθεῖσα ἀπειλῇ, κατὰ πᾶν ὑπομιγνῦσα
ὀξέως τὸ ἧπαρ χολώδη χρώματα ἐμφαίνοι, * ξυνάγουσά τε C
πᾶν ῥυσσὸν καὶ τραχὺ ποιοῖ ††), λοβὸν δὲ καὶ δοχὰς †††)
πύλας τε τὸ (*) μὲν ἐξ ὀρθοῦ κατακάμπτουσα καὶ ξυσπῶσα,
τὰ δ' ἐμφράττουσα ξυγκλείουσά τε, λύπας καὶ ἄσας παρέ-
χοι, καὶ ὅτ' αὖ τὰ ἐναντία φάσματα ἀποζωγραφοῖ (**) πραό-
τητός τις ἐκ διανοίας ἐπίπνοια, τῆς μὲν πικρότητος ἡσυ-
χίαν παρέχουσα τῷ μήτε κινεῖν μήτε προςάπτεσθαι τῆς ἐναν-
τίας ἑαυτῇ φύσεως ἐθέλειν, γλυκύτητι δὲ τῇ κατ' ἐκεῖνο

*) γρ. ξυνδιαφέροντος. **) ἴσ. ἐῴη. ***) γρ. αὐτοῦ.
†) ἴσ. χαλεπῇ. ††) γρ. ἐμφαίνει — ποιῇ. †††) γρ.
λοχὸν. (*) ἴσ. τὰ. (**) γρ. ὅταν — ἀποζωγραφῇ.

frigerata minus laboraret magisque rationi ipſa adiuvante excandeſcentia poſſet obtemperare. Eam porro animi partem quae eſculenta et potulenta appetit omniaque quorum indiget propter corporis naturam, inter praecordia terminumque ad umbilicum pertinentem collocarunt, tamquam praeſepe in univerſo hoc corporis loco alimento fabricati; atque deligarunt illam huc quaſi belluam feram neceſſario quum alligata eſſet nutriendam, ſiquidem mortale aliquando genus futurum eſſet. ut igitur ſemper nutritum ad praeſepe et, quum a parte conſulente quam longiſſime habitaret, tumultum et clamorem quam minimum edens optimam animi partem tranquille de eo quod omnibus communiter conduceret conſilium inire ſineret, hanc ob cauſam hunc ei dederunt locum. ſcientes autem eam rationem non eſſe intellecturam et, licet forte etiam alicuius ſenſus particeps fieret, tamen hoc ei non inſitum fore ut rationes quasdam curaret, ſed a ſimulacris et viſis noctes et dies maxime allectum iri, de hoc igitur cogitans deus iecoris ſpeciem cum ea coniunxit et in huius eam domicilio collocavit, denſum et leve et ſplendidum et dulce et amarum machinatus, ut in eo cogitationum vis e ratione proficiſcens, velut in ſpeculo firmas recipiente viſuique imagines exhibente, terreret illam, quando parte amaritudini cognata uſa et ad graves progreſſa minas per totum ſe celeriter admiſceret iecur et colores oſtenderet bilem reddentes contrahensque totum rugoſum et aſperum efficeret, eam autem partem qui lobus dicitur et receptacula portasque partim a recto ſtatu deflectens et conſtringens, partim interſepiens et claudens dolores et angores efficeret, et quando contraria viſa depingeret manſuetudinis quidam e cogitatione profectus afflatus, amaritudinis quietem afferens eo quod neque movere neque attingere vellet contrariam ſibi naturam,

ξυμφύτῳ πρὸς * αὐτὸ χρωμένη καὶ πάντα ὀρθὰ καὶ λεῖα D
αὐτοῦ καὶ ἐλεύθερα ἀπευθύνουσα ἵλεών τε καὶ εὐήμερον
ποιοῖ (*) τὴν περὶ τὸ ἧπαρ ψυχῆς μοῖραν κατῳκισμένην,
ἔν τε τῇ νυκτὶ διαγωγὴν ἔχουσαν μετρίαν, μαντείᾳ χρωμένην
καθ' ὕπνον, ἐπειδὴ λόγου καὶ φρονήσεως οὐ μετεῖχε. μεμνημέ-
νοι γὰρ τῆς τοῦ πατρὸς ἐπιστολῆς οἱ ξυνιστάντες ἡμᾶς, ὅτε
τὸ θνητὸν ἐπέστελλε γένος ὡς ἄριστον εἰς δύναμιν ποιεῖν,
οὕτω δὴ κατορθοῦντες καὶ τὸ φαῦλον ἡμῶν, * ἵνα ἀληθείας E
πῃ προσάπτοιτο, κατέστησαν ἐν τούτῳ τὸ μαντεῖον. ἱκανὸν
δὲ σημεῖον ὡς μαντικὴν ἀφροσύνῃ θεὸς ἀνθρωπίνῃ δέδω-
κεν· οὐδεὶς γὰρ ἔννους ἐφάπτεται μαντικῆς ἐνθέου καὶ ἀλη-
θοῦς, ἀλλ' ἢ καθ' ὕπνον τὴν τῆς φρονήσεως πεδηθεὶς δύ-
ναμιν ἢ διὰ νόσον ἤ τινα ἐνθουσιασμὸν παραλλάξας. ἀλλὰ
ξυννοῆσαι μὲν ἔμφρονος τά τε ῥηθέντα ἀναμνησθέντα ὄναρ
ἢ ὕπαρ ὑπὸ τῆς μαντικῆς τε καὶ ἐνθουσιαστικῆς φύσεως,
καὶ ὅσα ἂν φάσματα * ὀφθῇ, πάντα λογισμῷ διελέσθαι, 72
ὅπῃ τι σημαίνει καὶ ὅτῳ μέλλοντος ἢ παρελθόντος ἢ πα-
ρόντος κακοῦ ἢ ἀγαθοῦ· τοῦ δὲ μανέντος ἔτι τε ἐν τούτῳ
μένοντος οὐκ ἔργον τὰ φανέντα καὶ φωνηθέντα ὑφ' ἑαυ-
τοῦ κρίνειν, ἀλλ' εὖ καὶ πάλαι λέγεται τὸ πράττειν καὶ γνῶ-
ναι τά τε αὑτοῦ καὶ ἑαυτὸν σώφρονι μόνῳ προσήκειν. ὅθεν
δὴ καὶ τὸ τῶν προφητῶν * γένος ἐπὶ ταῖς ἐνθέοις μαν- B
τείαις κριτὰς ἐπικαθιστάναι νόμος· οὓς μάντεις ἐπονομά-
ζουσί τινες, τὸ πᾶν ἠγνοηκότες ὅτι τῆς δι' αἰνιγμῶν οὗτοι
φήμης καὶ φαντάσεως ὑποκριταί *), καὶ οὔτι **) μάντεις,
προφῆται δὲ μαντευομένων δικαιότατα ὀνομάζοιντ' ἄν.

Ἡ μὲν οὖν φύσις τοῦ ἥπατος διὰ ταῦτα τοιαύτη τε
καὶ ἐν τόπῳ ᾧ λέγομεν πέφυκε χάριν μαντικῆς. καὶ ἔτι
μὲν δὴ ζῶντος ἑκάστου τὸ τοιοῦτον ***) σημεῖα ἐναργέστερα
ἔχει, στερηθὲν δὲ τοῦ ζῆν γέγονε τυφλὸν καὶ τὰ μαντεῖα
ἀμυδρώτερα †) ἔσχε τοῦ * τι σαφὲς σημαίνειν. Ἡ δ' αὖ C
τοῦ γείτονος αὐτῷ ξύστασις καὶ ἕδρα σπλάγχνου γέγονεν ἐξ
ἀριστερᾶς χάριν ἐκείνου, τοῦ παρέχειν αὐτὸ λαμπρὸν ἀεὶ

(*) γρ. ποιεῖ *) ἴσ. εἰσὶ κριταί. **) γρ. οὗτοι.
***) γρ. τῶν τοιούτων. †) ἴσ. μαντείας ἀμυδροτέρας.

dulcedinem vero natura illi insitam ei adhibens omniaque recta et levia et libera eius dirigens placatam et mansuetam redderet animi partem circa iecur habitantem, ita ut noctu tempus satis traduceret et divinatione uteretur per somnum, quum rationis et prudentiae esset expers. memores enim patris mandati ii qui nos finxerunt, quum mortale genus quam optimum pro viribus eos efficere iussisset, iccirco etiam vilem nostri partem erigentes ut veritatem quodammodo attingeret, vaticinationi hunc constituerunt locum. satis autem hoc argumenti est divinationem deum imprudentiae humanae tribuisse, quod nemo mentis compos praesagitionem assequitur divinam et veram, sed vel per somnum prudentiae vi colligata vel per morbum instinctumve aliquem divinum et afflatum permota. sed prudentis est perspicere recordantem ea quae vel somnians vel vigilans profert natura praesagiens et divino afflatu concitata, et quaecumque visa obiiciantur, omnia reputare et diiudicare, quatenus significent et cui aliquid mali vel boni futuri vel praeteriti vel praesentis; eius autem qui mente incitatus est et adhuc in hoc statu versatur, non est quae viderit et protulerit iudicare, sed bene iam antiquitus dictum est in sapientem solum cadere ut agat et cognoscat et res suas et semet ipsum. quocirca lex est ut interpretes divinis vaticinationibus iudices praeficiantur, quos vates nuncupant quidam prorsus ignorantes, hos oraculorum obscure editorum et visorum esse iudices, neutiquam vates; interpretes vero vaticinantium rectissime dicentur.

Ac natura quidem iecoris has ob causas talis et eo in loco quem diximus vaticinationis causa posita est. et adhuc quidem vivente quoque signa illud manifestiora habet, privatum vero vita caecum exsistit et vaticinationes obscuriores habet quam ut clari quid significet. Vicinorum autem viscerum constructio et sedes a sinistra ei collocata est, ut ipsum splendidum semper et pu-

καὶ καθαρόν, οἷον κατόπτρῳ παρεσκευασμένον καὶ ἕτοιμον
ἀεὶ παρακείμενον ἐκμαγεῖον. διὸ δὴ καὶ ὅταν τινὲς ἀκαθαρ-
σίαι γίγνωνται διὰ νόσους σώματος περὶ τὸ ἧπαρ, πάντα
ἡ σπληνὸς καθαίρουσα αὐτὰ δέχεται μανότης, ἅτε κοίλου
καὶ ἀναίμου ὑφανθέντος· ὅθεν πληρούμενος τῶν ἀποκαθαι-
ρομένων * μέγας καὶ ὕπουλος αὐξάνεται, καὶ πάλιν, ὅταν D
καθαρθῇ τὸ σῶμα, ταπεινούμενος εἰς ταὐτὸν ξυνίζει.

Τὰ μὲν οὖν περὶ ψυχῆς, ὅσον θνητὸν ἔχει καὶ ὅσον
θεῖον, καὶ ὅπῃ καὶ μεθ' ὧν καὶ δι' ἃ χωρὶς ᾠκίσθη, τὸ
μὲν ἀληθές, ὡς εἴρηται, θεοῦ ξυμφήσαντος τότ' ἂν οὕτω
μόνως διισχυριζοίμεθα, τό †) γε μὴν εἰκὸς ἡμῖν εἰρῆσθαι,
καὶ νῦν καὶ ἔτι μᾶλλον ἀνασκοποῦσι διακινδυνευτέον φάναι
καὶ πεφάσθω. * Τὸ δ' ἑξῆς δὴ τούτοισι κατὰ ταὐτὰ μετα- E
διωκτέον· ἦν δὲ τὸ τοῦ σώματος ἐπίλοιπον ᾗ γέγονεν. ἐκ
δὴ λογισμοῦ τοιοῦδε ξυνίστασθαι μάλιστ' ἂν αὐτὸ πάντων
πρέποι.

Τὴν ἐσομένην ἐν ἡμῖν ποτῶν καὶ ἐδεστῶν ἀκολασίαν
ᾔδεσαν οἱ ξυντιθέντες ἡμῶν τὸ γένος, καὶ ὅτι τοῦ μετρίου
καὶ ἀναγκαίου διὰ μαργότητα πολλῷ χρησοίμεθα πλέονι. ἵν'
οὖν μὴ φθορὰ διὰ νόσους ὀξεῖα γίγνοιτο καὶ ἀτελὲς τὸ γέ-
νος εὐθὺς τὸ θνητὸν τελευτῴη, ταῦτα * προορώμενοι τῇ 73
τοῦ περιγενησομένου πώματος ἐδέσματός τε ἕξει τὴν ὀνομα-
ζομένην *) κάτω κοιλίαν ὑποδοχὴν ἔθεσαν, εἵλιξάν τε πέριξ
τὴν τῶν ἐντέρων γένεσιν, ὅπως μὴ ταχὺ διεκπερῶσα ἡ τρο-
φὴ ταχὺ πάλιν τροφῆς ἑτέρας δεῖσθαι τὸ σῶμα ἀναγκάζοι,
καὶ παρέχουσα ἀπληστίαν διὰ γαστριμαργίαν ἀφιλόσοφον καὶ
ἄμουσον πᾶν ἀποτελοῖ τὸ γένος, ἀνυπήκοον **) τοῦ θειο-
τάτου τῶν παρ' ἡμῖν.

Τὸ δὲ ὀστῶν καὶ σαρκῶν καὶ τῆς τοιαύτης φύσεως
* πέρι πάσης ὧδε ἔσχε. τούτοις ξύμπασιν ἀρχὴ μὲν ἡ τοῦ B
μυελοῦ γένεσις· οἱ γὰρ τοῦ βίου δεσμοὶ τῆς ψυχῆς τῷ σώ-
ματι ξυνδουμένης ἐν τούτῳ διαδούμενοι κατερρίζουν τὸ θνη-
τὸν γένος· αὐτὸς δὲ ὁ μυελὸς γέγονεν ἐξ ἄλλων. τῶν γὰρ

†) ἴσ. ὅ. *) γρ. ὠνομασμένην. **) ἴσ. καὶ ἀνυπήκοον.

rum exhibeant, tamquam ſpeculo praeparatum et in promptu ſemper appoſitum ſimulacrum. quocirca etiam, quum ſordes quaedam exſiſtunt per corporis morbos circa iecur, omnis ſplenis purgans eas recipit raritas, quippe quod cavum ſanguineque carens contextum ſit; unde purgamentis impletum magnum et purulentum intumeſcit, rurſusque corpore purgato depreſſum in idem conſidit.

Atque de animo, quoad mortalis ſit et quoad divinus, et quomodo, cum quibus quasque ob cauſas ſeorſum collocatus fuerit, verum quidem, ut dictum eſt, quum deus asſenſerit, tum demum affirmaverimus, quod vero probabiliter a nobis dicitur, id et nunc et magis etiam conſiderantibus periclitandum eſt ſumere ſumptumque eſto. Quod vero cum his coniunctum eſt, id eodem modo inveſtigandum; erat autem hoc quomodo reliquum factum ſit corpus. ex hac igitur ratione omnium convenientiſſima ei fuerit conſtructio.

Futuram noſtram potulentorum et eſculentorum intemperantiam perſpectam habuerunt qui genus noſtrum conſtruxerunt, nosque longe ultra modum et neceſſitatem in ea eſſe progreſſuros. ne igitur interitus per morbos praeceps ingrueret et imperfectum ſtatim genus mortale occumberet, hoc providentes reliquiis futuris potionis et cibi inferiorem quae dicitur alvum receptaculum poſuerunt eamque obvolverunt circumcirca inteſtinis, ut ne cito traiectum alimentum cito rurſus alius alimenti indigere corpus cogeret, et inexplebilem iniiciens aviditatem propter ligurritionem a philoſophia et Muſis averſum totum efficeret genus partique noſtri diviniſſimae haud obtemperans.

Oſſium vero et carnis omnisque huius naturae haec eſt ratio. his omnibus principium eſt medullae ortus; vitae enim vincula, quum animus cum corpore colligatus eſſet, in hac conſtricta tamquam radicibus ſtabiliverunt mortale genus; ipſa autem medulla ex aliis gene-

τριγώνων ὅσα πρῶτα ἀστραβῆ καὶ λεῖα ὄντα πῦρ τε καὶ
ὕδωρ καὶ ἀέρα καὶ γῆν δι' ἀκριβείας μάλιστα ἦν παρασχεῖν
δυνατά, ταῦτα ὁ θεὸς ἀπὸ τῶν ἑαυτῶν ἕκαστα γενῶν χω-
ρὶς ἀποκρίνων, μιγνὺς δ' ἀλλήλοις * ξύμμετρα, πανσπερ- C
μίαν παντὶ θνητῷ γένει μηχανώμενος, τὸν μυελὸν ἐξ αὐτῶν
ἀπειργάσατο, καὶ μετὰ ταῦτα δὴ φυτεύων ἐν αὐτῷ κατέδει
τὰ τῶν ψυχῶν γένη, σχημάτων τε ὅσα ἔμελλεν αὖ σχήσειν
οἷά τε καθ' ἕκαστα εἴδη, τὸν μυελὸν αὐτὸν τοσαῦτα καὶ
τοιαῦτα διῃρεῖτο σχήματα εὐθὺς ἐν τῇ διανομῇ τῇ κατ'
ἀρχάς. καὶ τὴν μὲν τὸ θεῖον σπέρμα, οἷον ἄρουραν, μέλ-
λουσαν ἕξειν ἐν αὐτῇ περιφερῆ πανταχῇ πλάσας, ἐπωνό-
μασε τοῦ μυελοῦ· * ταύτην τὴν μοῖραν ἐγκέφαλον, ὡς ἀπο- D
τελεσθέντος ἑκάστου ζώου τὸ περὶ τοῦτο ἀγγεῖον κεφαλὴν
γενησόμενον· ὃ δ' αὖ (*) τὸ λοιπὸν καὶ θνητὸν τῆς ψυ-
χῆς ἔμελλε καθέξειν, ἅμα στρογγύλα καὶ προμήκη διῃρεῖτο
σχήματα, μυελὸν δὲ πάντα ἐπεφήμισε, καί, καθάπερ ἐξ
ἀγκυρῶν, βαλλόμενος ἐκ τούτων πάσης ψυχῆς δεσμοὺς περὶ
τοῦτο ξύμπαν ἤδη τὸ σῶμα ἡμῶν ἀπειργάζετο, στέγασμα
μὲν αὐτῷ πρῶτον ξυμπηγνὺς περὶ ὅλον *) * ὀστέϊνον. Τὸ E
δὲ ὀστοῦν ξυνίστησιν ὧδε. γῆν διαττήσας **) καθαρὰν καὶ
λείαν ἀνεφύρασε ***) καὶ ἔδευσε μυελῷ, καὶ μετὰ τοῦτο εἰς πῦρ
αὐτὸ ἐντίθησι, μετ' ἐκεῖνο δὲ εἰς ὕδωρ βάπτει, πάλιν δὲ
εἰς πῦρ αὖθίς τε εἰς ὕδωρ· μεταφέρων δ' οὕτω πολλάκις
εἰς ἑκάτερον ὑπ' ἀμφοῖν ἄτηκτον ἀπειργάσατο. καταχρώμε-
νος δὴ τούτῳ περὶ μὲν τὸν ἐγκέφαλον αὐτοῦ σφαῖραν πε-
ριετόρνευσεν ὀστεΐνην, ταύτῃ δὲ στενὴν διέξοδον κατελίπε-
το· καὶ περὶ τὸν * διαυχένιον ἅμα καὶ νωτιαῖον μυελὸν ἐξ 74
αὐτοῦ σφονδύλους πλάσας ὑπέτεινεν οἷον στρόφιγγας ἀρ-
ξάμενος ἀπὸ τῆς κεφαλῆς διὰ παντὸς τοῦ κύτους. καὶ τὸ πᾶν
δὴ σπέρμα διασώζων οὕτω λιθοειδεῖ περιβόλῳ ξυνέφραξεν,
ἐμποιῶν ἄρθρα, τῇ θατέρου προσχρώμενος ἐν αὐτοῖς ὡς μέσῃ
ἐνισταμένῃ δυνάμει, κινήσεως καὶ κάμψεως ἕνεκα. Τὴν
δ' αὖ τῆς ὀστεΐνης φύσεως ἕξιν ἡγησάμενος τοῦ δέοντος
* κραυροτέραν εἶναι καὶ ἀκαμπτοτέραν, διάπυρόν τ' αὖ B

(*) γρ. ἂν. *) ἴσ. περίβολον. **) γρ. διατρήσας.
***) ἄλλ. ἐφύρασε.

rata eſt. etenim quaecumque triangula prima recta et levia erant maximeque idonea ad ignem et aquam et aërem et terram accurate exhibenda, haec deus quum a ſuis quaeque generibus ſeorſum ſecreviſſet et congruentia inter ſe miſcuiſſet, ſeminum omnis generis cinnum univerſo mortali generi machinatus, medullam ex iis effecit, deinde ſevit in ea atque defixit animorum genera, et quot qualesque habitura eſſent figuras ſingulae ſpecies, medullam ipſam in tot talesque distribuit figuras ſtatim prima in diviſione. et eam quidem medullae partem quae divinum ſemen, tamquam arvum, in ſe habitura erat, globoſam omnibus partibus finxit et appellavit ἐγκέφαλον (cerebrum), quoniam animante quoque abſoluto huius receptaculum futura eſſet κεφαλή (caput); quae vero reliquam et mortalem animi partem erat comprehenſura, eam in rotundas ſimulque oblongas diviſit figuras totamque medullam nominavit et, quaſi ancora iacta, hac ſtabilivit univerſi animi vincula totumque iam corpus noſtrum circa eam abſolvit, quum prius ei tegumentum compegiſſet ſeptum oſſeum. Os autem componit ita. terram cribratam puram et levem ſubegit medullaque imbuit, et deinde in ignem eam iniicit, poſtea in aquam immergit, rurſusque in ignem iterumque in aquam; et ita ſaepius in utrumque quum transtuliſſet effecit ut neutrum eam poſſet liquefacere. hanc igitur adhibens circa cerebrum globum tornavit oſſeum, huic vero anguſtum reliquit transitum; et circa medullam cervicis et dorſi vertebras ex ea finxit, quas ſubdidit tamquam cardines inde a capite per totum corpus. et omne quidem ſemen eo ſervavit quod ſepto communivit tamquam lapideo, articulos iniiciens motus et flexionis cauſa, ad quos alterius vim tamquam mediam interiectam adhibuit. Oſſeae vero naturae habitum quia arbitrabatur rigidiorem eſſe quam oporteret et a flexione alieniorem et, quum ignitus evaſiſſet rur-

γιγνομένην καὶ πάλιν ψυχομένην σφακελίσασαν ταχὺ δια-
φθερεῖν τὸ σπέρμα ἐντὸς αὐτῆς, διὰ ταῦτα οὕτω τὸ τῶν
νεύρων καὶ τὸ τῆς σαρκὸς γένος ἐμηχανᾶτο, ἵνα τῷ μὲν
πάντα τὰ (*) μέλη ξυνδήσας ἐπιτεινομένῳ καὶ ἀνιεμένῳ περὶ
τοὺς στρόφιγγας καμπτόμενον τὸ σῶμα καὶ ἐκτεινόμενον πα-
ρέχοι, τὴν δὲ σάρκα προβολὴν μὲν καυμάτων, πρόβλημα δὲ
χειμώνων, ἔτι δὲ πτωμάτων οἷον τὰ πιλητὰ ἔσεσθαι κτή-
ματα, * σώμασι μαλακῶς καὶ πράως ὑπείκουσαν, θερμὴν C
δὲ νοτίδα ἐντὸς ἑαυτῆς ἔχουσαν, θέρους μὲν ἀνιδίουσάν τε †)
καὶ νοτιζομένην ἔξωθεν ψύχος κατὰ πᾶν τὸ σῶμα παρέξειν
οἰκεῖον, διὰ χειμῶνος δὲ πάλιν αὖ τούτῳ τῷ πυρὶ τὸν προσφερό-
μενον ἔξωθεν καὶ περιιστάμενον πάγον ἀμυνεῖσθαι μετρίως.
ταῦτα ἡμῶν διανοηθεὶς ὁ κηροπλάστης, ὕδατι μὲν καὶ πυρὶ καὶ
γῇ ξυμμίξας καὶ ξυναρμόσας, ἐξ ὀξέος καὶ ἁλμυροῦ ξυνθεὶς ζύμω-
μα καὶ * ὑπομίξας αὐτοῖς, σάρκα ἔγχυμον καὶ μαλακὴν ξυνέστησε· D
τὴν δὲ τῶν νεύρων φύσιν ἐξ ὀστοῦ καὶ σαρκὸς ἀζύμου κρά-
σεως, μίαν ἐξ ἀμφοῖν μέσην δυνάμει ξυνεκεράσατο, ξανθῷ
χρώματι προσχρώμενος. ὅθεν ξυντονωτέραν μὲν καὶ γλισχρο-
τέραν σαρκῶν, μαλακωτέραν δὲ ὀστῶν ὑγροτέραν τε ἐκτή-
σατο δύναμιν νεῦρα· οἷς ξυμπεριλαβὼν ὁ θεὸς ὀστᾶ καὶ μυε-
λόν, δήσας πρὸς ἄλληλα νεύροις, μετὰ ταῦτα σαρξὶ πάντα αὐ-
τὰ κατεσκίασεν * ἄνωθεν. ὅσα μὲν οὖν ἐμψυχότατα τῶν ὀστῶν E
ἦν, ὀλιγίσταις ξυνέφραττε σαρξίν, ἃ δ' ἀψυχότατα ἐντός,
πλείσταις καὶ πυκνοτάταις. καὶ δὴ καὶ *) κατὰ τὰς ξυμβολὰς
τῶν ὀστῶν, ὅπῃ μή τινα ἀνάγκην ὁ λόγος ἀπέφαινε δεῖν
αὐτὰς εἶναι, βραχεῖαν σάρκα ἔφυσεν, ἵνα μήτε ἐμποδὼν ταῖς
καμπαῖς οὖσαι δύςφορα τὰ σώματα ἀπεργάζοιντο, ἅτε δυς-
κίνητα γιγνόμενα, μήτ' αὖ πολλαὶ καὶ πυκναὶ σφόδρα τε
ἐν ἀλλήλαις ἐμπεπιλημέναι, διὰ στερεότητα ἀναισθησίαν ἐμ-
ποιοῦσαι, δυςμνημονευτότερα καὶ κωφότερα**) τὰ περὶ τὴν
διάνοιαν ποιοῖεν. διὸ δὴ τό τε τῶν μηρῶν καὶ κνημῶν καὶ
τὸ περὶ * τὴν τῶν ἰσχίων φύσιν τά τε τῶν βραχιόνων ὀστᾶ 75
καὶ τὰ τῶν πήχεων, καὶ ὅσα ἄλλα ἡμῶν ἄναρθρα, ὅσα τε
ἐντὸς ὀστᾶ δι' ὀλιγότητα ψυχῆς ἐν μυελῷ κενά ἐστι φρο-

(*) γρ. τἄλλα.
†) γρ. ἀνιδροῦσαν.
*) γρ. καὶ δή.
**) γρ. κουφότερα.

ſusque refrigeratus, carie exeſum cito corrupturum eſſe ſemen in ſe incluſum, hanc ob cauſam nervorum et carnis genus machinatus eſt, ut omnia membra colligans illo ſe adſtringente et relaxante circa cardines corpus efficeret ſeſe flectens et extendens, carnem autem arbitratus eſt fore propugnaculum adverſus aeſtum et munimentum adverſus frigus, praeterea adverſus caſus inſtar rerum ex lana coacta factarum, corporibus molliter et leniter cedentem, calidum vero humorem in ſe habentem, qui aeſtate quidem ſudans et madefactus extrinſecus frigus omne per corpus praebiturus eſſet proprium, hieme autem frigus in hunc ignem invadens extrinſecus et circumfuſum ſatis eſſet a ſe propulſaturus. haec ſpectans is qui nos finxit cum aqua et igne et terra inter ſe mixtis et concinnatis fermentum ex acido et ſalſo compoſitum temperavit carnemque conflavit ſucci plenam ac mollem; nervorum autem naturam ex oſſis et carnis non fermentatae temperatione, unam ex ambobus vi mediam commiſcuit, flavum colorem adhibens. unde intentiorem et tenaciorem carnibus et molliorem oſſibus atque humidiorem nacti ſunt vim nervi; quibus comprehendens deus oſſa et medullam, quum nervis ea inter ſe colligaſſet, deinde carnibus omnia illa operuit ſuperne. quaecumque vero oſſa maxime animata erant, paucisſimis conſepſit carnibus, quae autem maxime inanimata intus, plurimis ac denſiſſimis. atque etiam commiſſuris oſſium, niſi ubi neceſſitatem aliquam ratio oſtendebat earum adiiciendarum, paucas carnes appoſuit, ut neque impedirent flexiones tardaque redderent corpora, quippe quae difficile ſeſe tum motura eſſent, neque etiam multae et denſae firmeque inter ſe conſtipatae, propter duritiam ſtuporem iniicientes, memoriam mentisque aciem praeſtringerent. quocirca femora et tibiae et coxarum natura et brachiorum cubitorumque oſſa et quaecumque alia in nobis articulis carent omniaque quae intus oſſa propter animi exiguitatem in medulla vacua ſunt

νήσεως, ταῦτα πάντα ξυμπεπλήρωται σαρξὶν, ὅσα δ' ἔμφρονα, ἧττον, εἰ μή πού τινα αὐτὴν καθ' αὐτὴν αἰσθήσεων ἕνεκα σάρκα οὕτω ξυνέστησεν, οἷον τὸ τῆς γλώττης εἶδος· τὰ δὲ πλεῖστα ἐκείνως· ἡ γὰρ ἐξ ἀνάγκης γιγνομένη καὶ ξυντρεφομένη φύσις οὐδαμῇ προσδέχεται πυκνὸν * ὀστοῦν B
καὶ σάρκα πολλὴν ἅμα τε αὐτοῖς ὀξυήκοον αἴσθησιν· μάλιστα γὰρ ἂν αὐτὰ πάντων ἔσχεν ἡ περὶ τὴν κεφαλὴν ξύστασις, εἴπερ ἅμα ξυμπίπτειν ἠθελησάτην, καὶ τὸ τῶν ἀνθρώπων γένος σαρκώδη ἔχον ἐφ' *) ἑαυτῷ καὶ νευρώδη κρατεράν τε κεφαλὴν βίον ἂν διπλοῦν καὶ πολλαπλοῦν καὶ ὑγιεινότερον καὶ ἀλυπότερον τοῦ νῦν κατεκτήσατο· νῦν δὲ τοῖς περὶ τὴν ἡμετέραν γένεσιν δημιουργοῖς, λογιζομένοις πότερον πολυχρονιώτερον χεῖρον * ἢ βραχυχρονιώτερον βέλτιον ἀπεργά- C
σαιντο γένος, ξυνέδοξε τοῦ πλείονος βίου, φαυλοτέρου δὲ τὸν ἐλάττονα ἀμείνονα ὄντα πάντῃ †) πάντως αἱρετέον ††)· ὅθεν δὴ μανῷ μὲν ὀστῷ, σαρξὶ δὲ καὶ νεύροις κεφαλήν, ἅτε οὐδὲ καμπὰς ἔχουσαν, οὐ ξυνεστέγασαν. κατὰ πάντ' οὖν ταῦτα εὐαισθητοτέρα μὲν καὶ φρονιμωτέρα, πολὺ δὲ ἀσθενεστέρα παντὸς ἀνδρὸς προσετέθη κεφαλὴ σώματι. τὰ δὲ νεῦρα διὰ ταῦτα καὶ οὕτως ὁ θεὸς ἐπ' ἐσχάτην τὴν κεφαλὴν * περι- D
στήσας κύκλῳ περὶ τὸν τράχηλον ἐκόλλησεν ὁμοιότητι, καὶ τὰς σιαγόνας ἄκρας αὐτοῖς ξυνέδησεν ὑπὸ τὴν φύσιν τοῦ προσώπου· τὰ δ' ἄλλα εἰς ἅπαντα τὰ μέλη διέσπειρε, ξυνάπτων ἄρθρον ἄρθρῳ. Τὴν δὲ δὴ τοῦ στόματος ἡμῶν δύναμιν ὀδοῦσι καὶ γλώττῃ καὶ χείλεσιν ἕνεκα τῶν ἀναγκαίων καὶ τῶν ἀρίστων διεκόσμησαν οἱ διακοσμοῦντες, ᾗ νῦν διατέτακται, τὴν μὲν εἴσοδον τῶν * ἀναγκαίων μηχα- E
νώμενοι χάριν, τὴν δὲ ἔξοδον τῶν ἀρίστων· ἀναγκαῖον μὲν γὰρ πᾶν ὅσον εἰσέρχεται τροφὴν διδὸν τῷ σώματι, τὸ δὲ λόγων νᾶμα ἔξω ῥέον καὶ ὑπηρετοῦν φρονήσει κάλλιστον καὶ ἄριστον πάντων ναμάτων. Τὴν δ' αὖ κεφαλὴν οὔτε μόνον ὀστεΐνην ψιλὴν δυνατὸν ἐᾶν ἦν διὰ τὴν ἐν ταῖς ὥραις ἐφ' ἑκάτερον ὑπερβολήν, οὔτ' αὖ ξυσκιασθεῖσαν κωφὴν καὶ

---

*) γρ. ἐν. †) γρ. παντί. ††) ἴσ. προαιρετέον ἢ πρὸ τοῦ πλείονος — αἱρετέον.

prudentia, haec omnia impleta sunt carnibus, quaecumque autem prudentia sunt, minus, nisi forte carnem aliquam ipsam per se sensuum causa alicubi ita construxit, ut linguae speciem; plurima vero illa ratione finxit; natura enim cum necessitate generata et concreta nullo modo suscipit densum os multamque carnem una cum sensu acute percipiente; maxime enim omnium haec capitis constructio haberet, si concurrere simul possent, hominumque genus carnosum super se habens et nervosum validumque caput vitam nactum esset altero tanto multisque partibus longiorem, saniorem et dolore magis vacuam quam quae nunc est; nunc vero generis nostri effectoribus, quum rationem haberent utrum diuturnius deteriusque an brevius ad tempus durans meliusque id redderent, videbatur longiori viliorique vitae brevior meliorque omni prorsus modo anteponenda esse; quocirca raro quidem osse, nullis vero carnibus nec nervis caput, quippe flexiones non habens, obtexerunt. omnes igitur has ob causas ad sensum quidem valentius et prudentius, multo autem imbecillius cuiusque viri corpori appositum est caput. nervos autem hanc ob causam et ita deus extremo capiti circumiecit et in orbem circa collum agglutinavit aequaliter, et maxillas extremas cum iis colligavit sub naturam vultus; reliquos omnia per membra dispersit, copulans articulum cum articulo. Atque oris nostri vim dentibus et lingua et labiis necessariarum optimarumque rerum causa adornarunt qui nos adornaverunt, sicut nunc disposita sunt, introitum quidem necessariarum rerum causa machinati, exitum vero optimarum causa; etenim necessarium est quicquid intrat alimentum praebens corpori, sermonis vero flumen foris manans serviensque prudentiae pulcherrimum et optimum omnium fluminum. Caput vero neque osseum tantummodo nudum relinqui poterat propter anni tempora quae in utramque partem modum facile transeunt, neque etiam negligi obvolutum ita ut

ἀναίσθητον διὰ τὸν τῶν σαρκῶν ὄχλον περιιδεῖν γιγνομένην.
τῆς δὴ σαρκοειδοῦς φύσεως οὐ καταξηραινομένης * λεῖμμα *) 76
μεῖζον περιγιγνόμενον ἐχωρίζετο, τὸ νῦν λεγόμενον δέρμα.
τοῦτο δὲ διὰ τὴν περὶ τὸν ἐγκέφαλον νοτίδα ξυνιὸν αὐτὸ
πρὸς αὐτὸ καὶ βλαστάνον κύκλῳ περιημφιέννυ τὴν κεφαλήν·
ἡ δὲ νοτὶς ὑπὸ τὰς ῥαφὰς ἀνιοῦσα ἦρδε καὶ ξυνέκλεισεν
αὐτὸ ἐπὶ τὴν κορυφὴν οἷον ἅμμα ξυναγαγοῦσα. τὸ δὲ τῶν
ῥαφῶν παντοδαπὸν εἶδος γέγονε διὰ τὴν τῶν περιόδων δύ-
ναμιν καὶ τῆς τροφῆς, μᾶλλον μὲν ἀλλήλοις μαχομένων τού-
των πλείους, * ἧττον δὲ ἐλάττους. τοῦτο δὴ πᾶν τὸ δέρ- B
μα κύκλῳ κατεκέντει πυρὶ τὸ θεῖον, τρηθέντος **) δὲ καὶ
τῆς ἰκμάδος ἔξω δι' αὐτοῦ φερομένης τὸ μὲν ὑγρὸν καὶ
θερμὸν ὅσον εἰλικρινὲς ἀπῄει, τὸ δὲ μικτὸν ἐξ ὧν καὶ τὸ
δέρμα ἦν, αἰρόμενον μὲν ὑπὸ τῆς φορᾶς ἔξω μακρὸν ἐτεί-
νετο, λεπτότητα ἴσην ἔχον τῷ κατακεντήματι, διὰ δὲ βρα-
δυτῆτα ἀπωθούμενον ὑπὸ τοῦ περιεστῶτος ἔξωθεν πνεύμα-
τος πάλιν ἐντὸς ὑπὸ τὸ δέρμα εἱλούμενον ***) κατεῤῥιζοῦτο.
* καὶ κατὰ ταῦτα δὴ τὰ πάθη τὸ τριχῶν γένος ἐν τῷ δέρ- C
ματι πέφυκε, ξυγγενὲς μὲν ἱμαντῶδες ὂν αὐτοῦ, σκληρότε-
ρον δὲ καὶ πυκνότερον τῇ πιλήσει τῆς ψύξεως, ἣν ἀπο-
χωριζομένη δέρματος ἑκάστη θρὶξ ψυχθεῖσα ξυνεπιλήθη.
τούτῳ δὴ λασίαν ἡμῶν ἀπειργάσατο τὴν κεφαλὴν ὁ ποιῶν,
χρώμενος μὲν αἰτίοις τοῖς εἰρημένοις, διανοούμενος δὲ ἀντὶ
σαρκὸς αὐτὸ δεῖν εἶναι στέγασμα τῆς περὶ τὸν ἐγκέφαλον
ἕνεκα ἀσφαλείας κοῦφον καὶ * θέρους χειμῶνός τε ἱκανὸν D
σκιὰν καὶ σκέπην παρέχειν, εὐαισθησίας δὲ οὐδὲν διακώ-
λυμα ἐμποδὼν γενησόμενον. Τὸ δὲ ἐν τῇ περὶ τοὺς δα-
κτύλους καταπλοκῇ τοῦ νεύρου καὶ τοῦ δέρματος ὀστοῦ τε,
ξυμμιχθὲν ἐκ τριῶν, ἀποξηρανθὲν ἓν κοινὸν ξυμπάντων
σκληρὸν γέγονε δέρμα, τοῖς μὲν ξυναιτίοις τούτοις δημιουρ-
γηθέν, τῇ δ' αἰτιωτάτῃ διανοίᾳ τῶν ἔπειτα ἐσομένων ἕνεκα
εἰργασμένον· ὡς γάρ ποτε ἐξ ἀνδρῶν γυναῖκες καὶ τἄλλα
θηρία * γενήσοιτο, ἠπίσταντο οἱ ξυνιστάντες ἡμᾶς, καὶ δὴ E
καὶ τῆς τῶν ὀνύχων χρείας ὅτι πολλὰ τῶν θρεμμάτων καὶ

---

*) ἄλλ. λέμμα. **) γρ. τρυθέντος.
***) γρ. εἱλλόμενον. ἴσ. ἰλλόμενον.

hebes sensusque expers fieret propter carnis copiam. carnosae igitur naturae non exsiccatae reliquiae maiores superstites separatae sunt, quae nunc dicuntur cutis. haec autem per humorem cerebrum circumfluentem in se ipsa coalescens et circumcirca pullulans circumdedit caput; humor vero sub suturas adscendens irrigavit eam et clausit in verticem velut vinculum coniungens. suturarum vero species multiplex exstitit per circuituum et alimenti vim; magis enim his inter se pugnantibus, plures, minus vero, pauciores prodeunt. hanc vero totam cutem circumcirca igne compunxit deus, qua quidem perforata et humore foris per eam effluente humidum et calidum quantum purum abit, mixtum vero ex iisdem e quibus etiam cutis erat, ab agitatione foras elatum in longum extendebatur, tenuitatem aequalem habens punctioni, propter tarditatem autem repulsum ab aëre extrinsecus circumfuso rursus intus sub cutem constrictum radices egit. atque ex his affectionibus capillorum genus iu cute effloruit, cognatum quidem eius quippe quod lori formam et similitudinem habeat, durius vero ac densius propter refrigerationis vim contrahentem, qua separatus a cute quisque capillus refrigeratus et constrictus obriguit. itaque hirsutum nostrum reddidit caput opifex, causis adductus iam memoratis et arbitratus carnis loco id oportere esse tegumentum cerebri tutandi causa leve et aestate hiemeque umbram et operimentum praebens sensuumque perspicacitati nullum inferens impedimentum. Quod vero ad nervi, cutis et ossis complexionem attinet in digitis conspicuam, commixta e tribus exsiccataque una omnibus communis exstitit dura cutis, ex causis quidem illis adiuvantibus facta, a mente vero quae suprema est causa propter ea quae in posterum futura essent procreata; aliquando enim e viris mulieres ceteraque animalia proditura esse sciebant qui nos finxerunt, atque etiam unguium usum multis animantibus multasque ad

ἐπὶ πολλὰ δεήσοιτο *) ᾔδεσαν· ὅθεν ἐν ἀνθρώποις εὐθὺς γιγνομένοις ὑπετυπώσαντο τὴν τῶν ὀνύχων γένεσιν. τούτῳ δὴ τῷ λόγῳ καὶ ταῖς προφάσεσι ταύταις δέρμα, τρίχας ὄνυχάς τε ἐπ᾽ ἄκροις τοῖς κώλοις ἔφυσαν.

Ἐπειδὴ **) δὲ πάντ᾽ ἦν τὰ τοῦ θνητοῦ ζώου ξυμπεφυκότα μέρη καὶ μέλη, τὴν δὲ ζωὴν ἐν * πυρὶ καὶ πνεύματι 77
ξυνέβαινεν ἐξ ἀνάγκης ἔχειν αὐτῷ ***), καὶ διὰ ταῦτα ὑπὸ τούτων τηκόμενον κενούμενόν τε ἔφθινε, βοήθειαν αὐτῷ θεοὶ μηχανῶνται. τῆς γὰρ ἀνθρωπίνης ξυγγενῆ φύσεως φύσιν ἄλλαις ἰδέαις καὶ αἰσθήσεσι κεραννύντες, ὥςθ᾽ ἕτερον ζῶον εἶναι, φυτεύουσιν· ἃ δὴ νῦν ἥμερα δένδρα καὶ φυτὰ καὶ σπέρματα φυτευθέντα †) ὑπὸ γεωργίας τιθασσῶς πρὸς ἡμᾶς ἔσχε· πρὶν δ᾽ ἦν μόνα τὰ τῶν ἀγρίων γένη, πρεσβύτερα * τῶν ἡμέρων ὄντα. πᾶν γὰρ οὖν ††), ὅ τιπερ ἂν B
μετάσχῃ τοῦ ζῆν, ζῶον μὲν ἂν ἐν δίκῃ λέγοιτο ὀρθότατα· μετέχει γε μὴν τοῦτο ὃ νῦν λέγομεν τοῦ τρίτου ψυχῆς εἴδους, ὃ μεταξὺ φρενῶν ὀμφαλοῦ τε ἱδρῦσθαι λόγος, ᾧ δόξης μὲν λογισμοῦ τε καὶ νοῦ μέτεστι τὸ μηδέν, αἰσθήσεως δὲ ἡδείας καὶ ἀλγεινῆς μετὰ ἐπιθυμιῶν· πάσχον γὰρ διατελεῖ πάντα· στραφέντι δ᾽ αὐτῷ ἐν ἑαυτῷ †††) περὶ ἑαυτό, τὴν μὲν ἔξωθεν ἀπωσαμένῳ κίνησιν, τῇ δ᾽ οἰκείᾳ * χρησα- C
μένῳ, τῶν αὑτοῦ τι λογίσασθαι κατιδόντι φύσιν οὐ παραδέδωκεν ἡ γένεσις. διὸ δὴ ζῇ μέν, ἔστι τε οὐχ ἕτερον ζώου, μόνιμον δὲ καὶ κατεῤῥιζωμένον πέπηγε διὰ τὸ τῆς ὑφ᾽ ἑαυτοῦ κινήσεως ἐστερῆσθαι.

Ταῦτα δὴ τὰ γένη πάντα (*) φυτεύσαντες οἱ κρείττους τοῖς ἥττοσιν ἡμῖν τροφήν, τὸ σῶμα (**) ἡμῶν διωχέτευσαν τέμνοντες οἷον ἐν κήποις ὀχετούς, ἵν᾽ ὥςπερ ἐκ νάματος ἐπιόντος ἄρδοιτο. καὶ πρῶτον μὲν ὀχετοὺς κρυφαίους ὑπὸ τὴν * ξύμφυσιν τοῦ δέρματος καὶ τῆς σαρκὸς δύο φλέβας ἔτε- D
μον νωτιαίας, δίδυμον ὡς τὸ σῶμα ἐτύγχανε δεξιοῖς τε καὶ ἀριστεροῖς ὄν. ταύτας δὲ καθῆκαν παρὰ τὴν ῥάχιν, καὶ τὸν

*) γρ. δεήσοιντο. **) γρ. Ἐπεὶ. ***) γρ. αὐτό.
†) ἄλλ. παιδευθέντα. ††) γρ. πᾶν γάρ. †††) γρ. αὐτῷ.
(*) γρ. γένη. (**) γρ. τῷ σώματι.

res necessarium fore intelligebant; quocirca in hominibus statim ut nati sunt unguium naturam formarunt. hac igitur ratione hisque de causis cutem, capillos et ungues extremis membris apposuerunt.

Quoniam vero omnes mortalis animantis natura erant copulatae partes et membra, et vitam necessario illud in igne et aëre habebat, a quibus liquefactum et exhaustum interibat, auxilium ei dii excogitarunt. naturam enim humanae naturae cognatam aliis cum formis et sensibus temperantes procreant aliud quoddam animal; quae quidem nunc arbores et plantae et semina ab agricultura sata mitia nobis sunt; ante autem erant sola agrestium genera, antiquiora sativis. omne enim quodcumque vivendi particeps est, animans rectissime dicetur; partem enim habet hoc quod nunc dicimus tertiae animi speciei, quam inter praecordia et umbilicum collocatam esse memoravimus, quae nullam quidem opinionis, rationis et intelligentiae partem habet, sensus vero iucundi et acerbi cum cupiditatibus coniuncti; ab omnibus enim rebus semper afficitur; quum vero in semet ipso et circa se ipsum vertatur, externam quidem motionem repellens et propria utens, ortus non hanc ei naturam tribuit ut eorum aliquid quae ad ipsum pertinent cognoscat et consideret. quamobrem vivit quidem nec diversum est ab animante, stabile vero et radicibus defixum obriguit, quia motu a se ipso proficiscente privatum est.

Haec igitur genera omnia ferentes superiores nobis inferioribus alimenta, corpus nostrum alveis quibusdam distinxerunt secantes velut in hortis canales, ut tamquam e rivo invadente irrigaretur. ac primum quidem canales occultos finxerunt sub concretione cutis et carnis duas venas secantes in dorso, quod corpus quoque geminum erat dextra et sinistra parte. has autem demise-

γόνιμον μεταξὺ λαβόντες μυελόν, ἵνα οὗτός τε ὅτι μάλιστα
θάλλοι, καὶ ἐπὶ τἄλλα εὔρους ἐντεῦθεν ἅτ' ἐπὶ κάταντες ἡ
ἐπίχυσις γιγνομένη παρέχοι τὴν ὑδρείαν ὁμαλήν. μετὰ δὲ
ταῦτα σχίσαντες περὶ τὴν κεφαλὴν τὰς φλέβας καὶ δι' ἀλλή-
λων * ἐναντίας πλέξαντες διεῖσαν, τὰς μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν E
ἐπὶ τἀριστερὰ τοῦ σώματος, τὰς δ' ἐκ τῶν ἀριστερῶν ἐπὶ
τὰ δεξιὰ κλίναντες, ὅπως δεσμὸς ἅμα τῇ κεφαλῇ πρὸς τὸ
σῶμα εἴη μετὰ τοῦ δέρματος, ἐπειδὴ νεύροις οὐκ ἦν κύκλῳ
κατὰ κορυφὴν περιειλημμένη, καὶ δὴ καὶ *) τὸ τῶν αἰσθή-
σεων πάθος ἵν' ἀφ' ἑκατέρων τῶν μερῶν εἰς ἅπαν τὸ σῶ-
μα εἴη **) διαδιδόμενον. τὸ δ' ἐντεῦθεν ἤδη τὴν ὑδραγω-
γίαν παρεσκεύασαν τρόπῳ τινὶ τοιῷδε, ὃν * κατοψόμεθα 78
ῥᾷον προδιομολογησάμενοι τὸ τοιόνδε, ὅτι πάντα ὅσα ἐξ
ἐλαττόνων ξυνίσταται στέγει τὰ μείζω, τὰ δ' ἐκ μειζόνων
τὰ σμικρότερα οὐ δύναται, πῦρ δὲ πάντων γενῶν σμικρο-
μερέστατον, ὅθεν δι' ὕδατος καὶ γῆς ἀέρος τε καὶ ὅσα ἐκ
τούτων ξυνίσταται διαχωρεῖ καὶ στέγειν οὐδὲν αὐτὸ δύνα-
ται. ταὐτὸν δὴ καὶ περὶ τῆς παρ' ἡμῖν κοιλίας διανοητέον,
ὅτι σιτία μὲν καὶ ποτὰ ὅταν εἰς αὐτὴν ἐμπέσῃ στέγει, πνεῦ-
μα δὲ καὶ πῦρ * σμικρομερέστερα ὄντα τῆς αὐτῆς ξυστά- B
σεως οὐ δύναται. τούτοις οὖν κατεχρήσατο ὁ θεὸς εἰς τὴν
ἐκ τῆς κοιλίας ἐπὶ τὰς φλέβας ὑδρείαν, πλέγμα ἐξ ἀέρος
καὶ πυρὸς οἷον οἱ ***) κύρτοι ξυνυφηνάμενος, διπλᾶ κατὰ
τὴν εἴσοδον ἐγκύρτια ἔχον †), ὧν θάτερον πάλιν διέπλεξε
δίκρουν· καὶ ἀπὸ τῶν ἐγκυρτίων δὴ διετείνατο οἷον σχοί-
νους κύκλῳ διὰ παντὸς πρὸς τὰ ἔσχατα τοῦ πλέγματος. τὰ
μὲν οὖν ἔνδον ἐκ πυρὸς ξυνεστήσατο τοῦ πλοκάνου * ἅπαν- C
τα, τὰ δ' ἐγκύρτια καὶ τὸ κύτος ἀεροειδῆ. καὶ λαβὼν αὐτὸ
περιέστησε τῷ πλασθέντι ζώῳ τρόπον τοιόνδε ††). τὸ μὲν
τῶν ἐγκυρτίων εἰς τὸ στόμα μεθῆκε, διπλοῦ δὲ ὄντος αὐ-
τοῦ κατὰ μὲν τὰς ἀρτηρίας εἰς τὸν πλεύμονα καθῆκε θάτε-
ρον, τὸ δ' εἰς τὴν κοιλίαν παρὰ τὰς ἀρτηρίας· τὸ δ' ἕτε-
ρον σχίσας τὸ μέρος ἑκάτερον κατὰ τοὺς ὀχετοὺς τῆς ῥινὸς
ἀφῆκε κοινόν, ὥσθ', ὅτε μὴ κατὰ στόμα ἴοι θάτερον, ἐκ

---

*) γρ. καὶ δή. **) γρ. ἤ. ***) γρ. οἷοι.
†) γρ. ἔχοντος. ††) γρ. τρόπῳ τοιῷδε.

runt ad ſpinam, et genitalem interiectam medullam, ut haec quam maxime vigeret, et ad ceteras partes inde facile manans quippe ad declive infuſio aequalem praeberet irrigationem. deinde diffindentes circa caput venas et ex adverſo inter ſe nectentes transmiſerunt alias a dextris ad ſiniſtras corporis partes, alias a ſiniſtris ad dextras inclinantes, ut vinculum ſimul capitis cum corpore eſſet una cum cute, quoniam nervis circumcirca in vertice non continebatur, et ſenſuum ſimul affectio ab utrisque partibus univerſum in corpus distribueretur. deinceps vero iam aquae deductionem pararunt hoc fere modo, quem facilius perſpiciemus ſi hoc prius inter nos convenerit, omnia quae e minoribus componantur retinere maiora, quae vero e maioribus minora non poſſe retinere, ignem autem omnium minutiſſimis partibus conſtare, quocirca per aquam et terram et aërem et quaecumque ex his componantur pervadat nihilque eum retinere poſſit. idem igitur etiam de alvo noſtra ſtatuendum, eam cibos quidem et potus quando inciderint retinere, aërem vero et ignem qui minutioribus partibus conſtant quam ipſius coagmentatio non poſſunt. his igitur uſus eſt deus ad venas ex alvo irrigandas, reticulum ex aëre et igne quales naſſae ſunt contexens, duas in introitu convexitates habens, quarum alteram rurſus contexuit bicipitem; et a convexitatibus extendit tamquam funiculos circumcirca per totum ad extremitates reticulum. et interiores quidem texti partes omnes ex igne compoſuit, convexitates autem et complexum aëris ſpeciem habentes finxit. atque ſumens hoc circumiecit animali formato hac ratione. convexitates in os demiſit, duplices vero quum hae eſſent, alteram per arterias in pulmonem deiecit, alteram in alvum iuxta arterias; alteram vero diffindens partem utramque per canales naſi demiſit communem, ut, quando altera pars non per os iret, ex hac omnes etiam illius fluxio-

τούτου πάντα καὶ τὰ ἐκείνου * ῥεύματα ἀναπληροῦσθαι. D
τὸ δ' ἄλλο κύτος τοῦ κύρτου περὶ τὸ σῶμα ὅσον κοῖλον
ἡμῶν περιέφυσε, καὶ πᾶν δὴ τοῦτο τοτὲ μὲν εἰς τὰ ἐγκύρτια
ξυῤῥεῖν μαλακῶς, ἅτε ἀέρα ὄντα, ἐποίησε, τοτὲ δὲ ἀναῤῥεῖν μὲν
τὰ ἐγκύρτια, τὸ δὲ πλέγμα, ὡς ὄντος τοῦ σώματος μανοῦ,
δύεσθαι εἴσω δι' αὐτοῦ καὶ πάλιν ἔξω, τὰς δ' ἐντὸς τοῦ
πυρὸς ἀκτῖνας διαδεδεμένας ἀκολουθεῖν ἐφ' ἑκάτερα ἰόντος
τοῦ ἀέρος, καὶ τοῦτο, ἕωςπερ *) ἂν τὸ θνητὸν ξυνεστήκῃ
* ζῶον, μὴ διαπαύεσθαι γιγνόμενον. τούτῳ δὲ δὴ τῷ γένει E
τὸν τὰς ἐπωνυμίας θέμενον ἀναπνοὴν καὶ ἐκπνοὴν λέγομεν
θέσθαι τοὔνομα. πᾶν δὲ δὴ τό τ' ἔργον καὶ τὸ πάθος τοῦθ'
ἡμῶν τῷ σώματι γέγονεν ἀρδομένῳ καὶ ἀναψυχομένῳ τρέ-
φεσθαι καὶ ζῆν· ὁπόταν γὰρ εἴσω καὶ ἔξω τῆς ἀναπνοῆς
ἰούσης τὸ πῦρ ἐντὸς ξυνημμένον ἕπηται, διαιωρούμενον δὲ
ἀεὶ διὰ τῆς κοιλίας εἰςελθὸν * τὰ σιτία καὶ ποτὰ λάβῃ **), 79
τήκει δή, καὶ κατὰ σμικρὰ διαιροῦν, διὰ τῶν ἐξόδων ᾗπερ
πορεύεται διάγον, οἷον ἐκ κρήνης ἐπ' ὀχετοὺς ἐπὶ τὰς φλέ-
βας ἀντλοῦν αὐτά, ῥεῖν ὥςπερ δι' αὐλῶνος τοῦ ***) σώμα-
τος τὰ τῶν φλεβῶν ποιεῖ ῥεύματα.

Πάλιν δὲ τὸ τῆς ἀναπνοῆς ἴδωμεν πάθος, αἷς χρώ-
μενον αἰτίαις τοιοῦτον γέγονεν οἷόνπερ τὰ νῦν ἐστίν. ὧδ'
οὖν. ἐπειδὴ κενὸν οὐδέν ἐστιν εἰς ὃ τῶν φερομένων * δύ- B
ναιτ' ἂν εἰςελθεῖν τι, τὸ δὲ πνεῦμα φέρεται παρ' ἡμῶν
ἔξω, τὸ μετὰ τοῦτο ἤδη παντὶ δῆλον ὡς οὐκ εἰς κενόν,
ἀλλὰ τὸ πλησίον ἐκ τῆς ἕδρας ὠθεῖ, τὸ δὲ ὠθούμενον ἐξε-
λαύνει τὸ πλησίον ἀεί, καὶ κατὰ ταύτην τὴν ἀνάγκην πᾶν
περιελαυνόμενον εἰς τὴν ἕδραν, ὅθεν ἐξῆλθε τὸ πνεῦμα,
εἰςιὸν ἐκεῖσε καὶ ἀναπληροῦν αὐτὴν ξυνέπεται τῷ πνεύματι·
καὶ τοῦτο ἅμα πᾶν οἷον τροχοῦ περιαγομένου γίγνεται διὰ
τὸ κενὸν * μηδὲν εἶναι. διὸ δὴ τὸ τῶν στηθῶν καὶ τὸ τοῦ C
πλεύμονος ἔξω μεθιὲν τὸ πνεῦμα πάλιν ὑπὸ τοῦ περὶ τὸ
σῶμα ἀέρος, εἴσω διὰ μανῶν τῶν σαρκῶν δυομένου καὶ πε-
ριελαυνομένου, γίγνεται πλῆρες· αὖθις δὲ ἀποτρεπόμενος
ὁ ἀὴρ καὶ διὰ τοῦ σώματος ἔξω ἰὼν εἴσω τὴν ἀναπνοὴν πε-

*) γρ. ὥςπερ. **) γρ. λάβοι.
***) γρ. ὥςπερ αὐλῶνος διὰ τοῦ.

nes replerentur. reliquum vero nassae complexum corpori nostro quantum eius cavum erat circumiecit, et totum quidem hunc ita finxit ut modo in convexitates molliter conflueret quippe quae aër essent, modo refluerent convexitates, reticulum vero, quoniam corpus rarum esset, in hoc intraret rursusque egrederetur, et ignis interiores radii constricti sequerentur in utramque partem aërem progredientem, idque, quamdiu mortale animal consisteret, non desineret fieri. huic vero generi qui nomina imposuerit respirationis et exspirationis vocabulis id dicimus nuncupasse. omne igitur hoc opus omnisque affectio haec corpori nostro obtigit ut irrigatum et refrigeratum aleretur et viveret; quando enim respiratione ingrediente et egrediente ignis intus annexus sequitur, sursum vero deorsum agitatus semper per alvum quum intravit cibos et potus comprehendit, liquefacit eos, et dum minutatim concisos per exitus per quos meat traducit, tamquam e fonte in canales in venas eos infundit eoque efficit ut per corpus quasi per aquae ductum venarum fluant rivi.

Rursus respirationis videamus affectionem quibus de causis talis exstiterit qualis nunc est. quoniam vacuum nihil est in quod eorum quid quae feruntur intrare possit, spiritus autem noster foras fertur, cuique iam patet eum non in vacuum abire, sed vicinum e sede sua pellere, pulsum vero eiicere proximum quidque, et hac ex necessitate, quicquid exagitetur, id in sedem e qua spiritus egressus fuerit, intrans eamque implens sequi spiritum; et hoc totum velut si rota circumagatur simul fieri propterea quod nihil sit vacuum. quocirca pectoris et pulmonis spiritus foras emissus ab aëre qui corpus circumfundit, per raras carnes intrat et circumagitur, iterum repletur; rursus vero depulsus aër et per corpus foras emanans respirationem in-

ριωθεῖ κατὰ τὴν τοῦ στόματος καὶ τὴν τῶν μυκτήρων διό-
δον. Τὴν δὲ αἰτίαν τῆς ἀρχῆς αὐτῶν θετέον τήνδε. * πᾶν D
ζῶον αὐτοῦ πάντως *) περὶ τὸ αἷμα καὶ τὰς φλέβας θερ-
μότητα **) ἔχει, οἷον ἐν ἑαυτῷ πηγήν τινα ἐνοῦσαν πυρός·
ὃ δὴ καὶ προσῃκάζομεν ***) τῷ τοῦ κύρτου πλέγματι, κατὰ
μέσον διατεταμένον ἐκ πυρὸς πεπλέχθαι πᾶν, τὰ δὲ ἄλλα,
ὅσα ἔξωθεν, ἀέρος. τὸ θερμὸν δὴ κατὰ φύσιν εἰς τὴν αὑ-
τοῦ χώραν ἔξω πρὸς τὸ ξυγγενὲς ὁμολογητέον ἰέναι. δυεῖν
δὲ ταῖν διεξόδοιν οὔσαιν, τῆς μὲν κατὰ τὸ σῶμα * ἔξω, E
τῆς δὲ αὖ κατὰ τὸ στόμα καὶ τὰς ῥῖνας, ὅταν μὲν ἐπὶ θά-
τερα ὁρμήσῃ, θάτερα περιωθεῖ· τὸ δὲ περιωσθὲν εἰς τὸ πῦρ
ἐμπῖπτον θερμαίνεται, τὸ δ' ἐξιὸν ψύχεται. μεταβαλλούσης
δὲ τῆς θερμότητος καὶ τῶν κατὰ τὴν ἑτέραν ἔξοδον θερμο-
τέρων γιγνομένων πάλιν ἐκείνῃ ῥέπον αὖ τὸ θερμότερον
μᾶλλον, πρὸς τὴν αὑτοῦ φύσιν φερόμενον, περιωθεῖ τὸ κα-
τὰ θάτερα· τὸ δὲ τὰ αὐτὰ πάσχον καὶ τὰ αὐτὰ ἀνταποδι-
δὸν ἀεί, κύκλῳ †) οὕτω σαλευόμενον ἔνθα καὶ ἔνθα ἀπειρ-
γασμένον ὑπ' ἀμφοτέρων τὴν ἀναπνοὴν καὶ ἐκπνοὴν γίγνε-
σθαι παρέχεται.

Καὶ δὴ καὶ τὰ τῶν περὶ τὰς ἰατρικὰς σικύας παθημά-
των * αἴτια καὶ τὰ τῆς πόσεως ††) τά τε τῶν ῥιπτουμένων, 80
ὅσα ἀφεθέντα μετέωρα καὶ ὅσα ἐπὶ γῆς φέρεται, ταύτῃ διω-
κτέον, καὶ ὅσοι φθόγγοι ταχεῖς καὶ βραδεῖς ὀξεῖς τε καὶ βαρεῖς
φαίνονται, τοτὲ μὲν ἀνάρμοστοι φερόμενοι δι' ἀνομοιότητα τῆς
ἐν ἡμῖν ὑπ' αὐτῶν κινήσεως, τοτὲ δὲ ξύμφωνοι δι' ὁμοιότητα.
τὰς γὰρ τῶν προτέρων καὶ θαττόνων οἱ βραδύτεροι κινήσεις
ἀποπαυομένας ἤδη τε εἰς ὅμοιον ἐληλυθυίας, * αἷς ὕστερον B
αὐτοὶ προσφερόμενοι κινοῦσιν ἐκείνας, καταλαμβάνουσι, κα-
ταλαμβάνοντες δὲ οὐκ ἄλλην ἐπεμβάλλοντες ἀνετάραξαν †††)
κίνησιν, ἀλλ' ἀρχὴν βραδυτέρας φορᾶς κατὰ τὴν τῆς θάτ-
τονος, ἀποληγούσης δὲ ὁμοιότητα προσάψαντες μίαν ἐξ ὀξεί-
ας καὶ βαρείας ξυνεκεράσαντο πάθην· ὅθεν ἡδονὴν μὲν
τοῖς ἄφροσιν, εὐφροσύνην δὲ τοῖς ἔμφροσι διὰ τὴν τῆς θεί-

*) ἴσ. αὖ τοῦ παντὸς. ἄλλ. αὐτοῦ τἀντὸς. **) ἄλλ. θερμότατα. ***) γρ. προσεικάζομεν. †) ἄλλ. κύκλον. ††) ἴσ. καταπόσεως. †††) γρ. ἐνετάραξαν.

tro repellit per oris et narium transitum. Atque causa principii eorum ponenda est haec. omne animal universi circa sanguinem et venas calorem habet, quasi fons quidam ignis in eo sit; quod quidem etiam comparavimus cum nassa texta, dicentes totum per medium extensum ex igne contextum esse, reliqua exteriora ex aëre. calidum igitur naturae convenienter in locum suum foras ad cognatum consitendum est ire. duo enim quum exitus sint, per corpus foras unus, alter per os et nares, quando ad alterum tendit, alterum repellit; repulsum vero in ignem incidens incalescit, emanans vero refrigeratur. calor vero dum mutatur et quae circa alterum transitum sunt calidiora fiunt rursus illuc vergens id quod calidius est, quippe ad naturam suam tendens, repellit id quod circa alterum est; hoc autem, quod eadem patitur eademque semper reddit et ab utrisque hic et illic ita afficitur ut in orbem agitetur, efficit ut respiratio et exspiratio exsistant.

Atque etiam causae eorum quae cucurbitis medicis accidunt et eorum quae in devorando iisque fiunt quae iaciuntur, sive in sublime emittuntur sive in terram feruntur, hac ratione investigandae sunt, et quicumque soni celeres et tardi, acuti et graves reperiuntur, modo inconcinni propter dissimilitudinem motionis in nobis ab iis excitatae, modo concinentes propter similitudinem. priorum enim et celeriorum sonorum motus iam desinentes et ad simile progressos tardiores soni, qui serius ipsi ad motus progrediuntur et excitant illos, occupant, occupantes vero non alia iniecta motione turbant, sed principium tardioris agitationis secundum celerioris quidem, sed desinentis similitudinem adiungentes unam ex acuto et gravi temperant affectionem; unde voluptatem insipientibus, delectationem vero sapientibus pro-

ας ἁρμονίας μίμησιν ἐν θνηταῖς γενομένην φοραῖς παρέ-
σχον. Καὶ δὴ καὶ τὰ τῶν ὑδάτων πάντα ῥεύματα, * ἔτι δὲ C
τὰ τῶν κεραυνῶν πτώματα καὶ τὰ θαυμαζόμενα ἠλέκτρων
πέρι τῆς ἕλξεως καὶ τῶν Ἡρακλείων λίθων, πάντων τούτων
ὁλκὴ μὲν οὐκ ἔστιν οὐδενί ποτε, τὸ δὲ κενὸν εἶναι μηδὲν
περιωθεῖν τε αὐτὰ *) ταῦτα εἰς ἄλληλα, τό τε διακρινόμενα
καὶ ξυγκρινόμενα πρὸς τὴν αὐτῶν διαμειβόμενα ἕδραν ἕκα-
στα ἰέναι πάντα, τούτοις τοῖς παθήμασι πρὸς ἄλληλα ξυμ-
πλεχθεῖσι τεθαυματουργημένα τῷ κατὰ τρόπον ζητοῦντι φα-
νήσεται.

Καὶ δὴ * καὶ τὸ τῆς ἀναπνοῆς, ὅθεν ὁ λόγος ὥρμησε, D
κατὰ ταῦτα καὶ διὰ τούτων γέγονεν, ὥςπερ ἐν τοῖς πρό-
σθεν εἴρηται, τέμνοντος μὲν τὰ σιτία τοῦ πυρός, αἰωρου-
μένου δὲ ἐντὸς τῷ πνεύματι ξυνεπομένου, τὰς φλέβας δὲ
ἐκ τῆς κοιλίας τῇ ξυναιωρήσει πληροῦντος τῷ τὰ τετμημένα
αὐτόθεν ἀπαντλεῖν **), καὶ διὰ ταῦτα δὴ καθ᾽ ὅλον τὸ σῶ-
μα πᾶσι τοῖς ζώοις τὰ τῆς τροφῆς νάματα οὕτως ἐπιῤῥύτα
γεγονέναι. νεότμητα δὲ καὶ ἀπὸ ξυγγενῶν * ὄντα, τὰ μὲν E
καρπῶν, τὰ δὲ χλόης, ἃ θεὸς ἐπ᾽ αὐτὸ τοῦθ᾽ ἡμῖν ἐφύ-
τευσεν, εἶναι τροφήν, παντοδαπὰ μὲν χρώματα ἴσχει διὰ
τὴν ξύμμιξιν, ἡ δ᾽ ἐρυθρὰ πλείστη περὶ αὐτὸ χρόα διαθεῖ,
τῆς τοῦ πυρὸς τομῆς τε καὶ ἐξομόρξεως ἐν ὑγρῷ δεδημιουρ-
γημένη φύσις· ὅθεν τοῦ κατὰ τὸ σῶμα ῥέοντος τὸ χρῶμα
ἔσχεν οἵαν ὄψιν διεληλύθαμεν· ὃ καλοῦμεν αἷμα, νομὴν
σαρκῶν καὶ ξύμπαντος τοῦ σώματος, * ὅθεν ὑδρευόμενα 81
ἕκαστα πληροῖ τὴν τοῦ κενουμένου βάσιν. ὁ δὲ τρόπος τῆς
πληρώσεως ἀποχωρήσεώς τε γίγνεται, καθάπερ ἐν τῷ παντὶ
παντὸς ἡ φορὰ γέγονεν, ἣν τὸ ξυγγενὲς πᾶν φέρεται πρὸς
ἑαυτό. τὰ μὲν γὰρ δὴ περιεστῶτα ἐκτὸς ἡμᾶς τήκει τε ἀεὶ
καὶ διανέμει πρὸς ἕκαστον εἶδος τὸ ὁμόφυλον ἀποπέμπον ***),
τὰ δὲ ἔναιμα αὖ, κερματισθέντα ἐντὸς παρ᾽ ἡμῖν καὶ πε-
ριειλημμένα ὥςπερ ὑπ᾽ οὐρανοῦ ξυνεστῶτος ἑκάστου τοῦ
ζώου, * τὴν τοῦ παντὸς ἀναγκάζεται μιμεῖσθαι φοράν· B
πρὸς τὸ ξυγγενὲς οὖν φερόμενον ἕκαστον τῶν ἐντὸς μερι-

*) γρ. αὐτά. **) γρ. ἐπαντλεῖν.
***) ἴσ. ἀποπέμποντα.

pter divini concentus imitationem in mortalibus expressam agitationibus creant. Atque etiam quod ad aquarum flumina attinet, praeterea ad fulminum iactus et admirabilem electri lapidumque Heracliorum vim attrahendi, horum omnium nulli umquam tractus est, sed eo quod vacuum nihil est, illa se ipsa in se repellunt omniaque discreta et collecta in suam quidque sedem permutatam progrediuntur, propter has affectiones inter se connexas admirationem movere rite investiganti videbuntur.

Atque etiam respiratio, unde egressa est oratio, iccirco et has ob causas exstitit, quemadmodum supra dictum est; quia videlicet ignis cibos dividit, intus vero suspensus tenetur aëremque sequitur, et venas ex alvo una sublatus implet eo quod divisa inde exhaurit, hanc quidem ob causam totum per corpus omnibus animantibus alimenti rivi ita infunduntur. recens vero secti quum sint et a cognatis profecti, partim a fructibus, partim a gramine, quae quidem deus hanc ipsam ob causam nobis sevit, ut alimenta essent, varios quidem colores habent propter permixtionem, ruber tamen maxime in iis conspicuus est, ignis divisi et in humido expressi natura efficta; unde eius quod per corpus fluit color talem habet adspectum qualem descripsimus; quod quidem sanguinem appellamus, pabulum carnium universique corporis, unde irrigata quaeque implent exhausti basin. modus autem implendi et exhauriendi idem est quo in universitate quidque fertur, cognatum videlicet quidque ad semet ipsum. ea enim quae extrinsecus nos circumdant liquefaciunt semper et distribuunt ad speciem quamque cognatam mittentia; sanguinea autem, minutatim discerpta in nobis et comprehensa tamquam a caelo ab animante quoque composito, totius coguntur imitari cursum: ad cognatum igitur dum fertur quidque eorum quae intus partita sunt exhaustum tum

σθέντων τὸ κενωθὲν τότε πάλιν ἀνεπλήρωσεν. ὅταν μὲν δὴ
πλέον τοῦ ἐπιῤῥέοντος ἀπίῃ, φθίνει πᾶν, ὅταν δὲ ἔλαττον,
αὐξάνεται. νέα μὲν οὖν ξύστασις τοῦ παντὸς ζώου, καινὰ
τὰ τρίγωνα οἷον ἐκ δρυόχων ἔτι ἔχουσα τῶν γενῶν*), ἰσχυ-
ρὰν μὲν τὴν ξύγκλεισιν αὐτῶν πρὸς ἄλληλα κέκτηται, ξυμ-
πέπηγε δὲ ὁ πᾶς ὄγκος αὐτῆς ἁπαλός, ἅτε ἐκ * μυελοῦ μὲν C
νεωστὶ γεγονυίας, τεθραμμένης δὲ ἐν γάλακτι· τὰ δὴ περι-
λαμβανόμενα ἐν αὐτῇ τρίγωνα ἔξωθεν ἐπεισελθόντα, ἐξ ὧν
ἂν ᾖ τά τε σιτία καὶ ποτά, τῶν αὐτῆς τριγώνων παλαιό-
τερα ὄντα καὶ ἀσθενέστερα καινοῖς ἐπικρατεῖ τέμνουσα, καὶ
μέγα ἀπεργάζεται τὸ ζῶον τρέφουσα ἐκ πολλῶν ὁμοίων. ὅταν
δ' ἡ ῥίζα**) τῶν τριγώνων χαλᾷ διὰ τὸ πολλοὺς ἀγῶνας
ἐν πολλῷ χρόνῳ πρὸς πολλὰ ἠγωνίσθαι, τὰ μὲν τῆς τρο-
φῆς εἰσιόντα οὐκέτι * δύναται τέμνειν εἰς ὁμοιότητα ἑαυ- D
τοῖς, αὐτὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἔξωθεν ἐπεισιόντων εὐπετῶς διαιρεῖ-
ται· φθίνει δὴ πᾶν ζῶον ἐν τούτῳ κρατούμενον, γῆρας τε
ὀνομάζεται τὸ πάθος. τέλος δέ, ἐπειδὰν τῶν περὶ τὸν μυε-
λὸν τριγώνων οἱ ξυναρμοσθέντες μηκέτι ἀντέχωσι δεσμοὶ τῷ
πόνῳ διεσταμένοι, μεθιᾶσι τοὺς τῆς ψυχῆς αὖ δεσμούς· ἡ
δὲ κατὰ φύσιν λυθεῖσα***) μεθ' ἡδονῆς ἐξέπτατο· πᾶν γὰρ
τὸ μὲν * παρὰ φύσιν ἀλγεινόν, τὸ δ' ᾗ πέφυκε γιγνόμε- E
νον ἡδύ. καὶ θάνατος δὴ κατὰ ταὐτὰ ὁ μὲν κατὰ νόσους
καὶ ὑπὸ τραυμάτων †) γιγνόμενος ἀλγεινὸς καὶ βίαιος, ὁ
δὲ μετὰ γῆρας ἰὼν ἐπὶ τέλος κατὰ φύσιν ἀπονώτατος τῶν
θανάτων καὶ μᾶλλον μεθ' ἡδονῆς γιγνόμενος ἢ λύπης.

Τὸ δὲ τῶν νόσων ὅθεν ξυνίσταται, δῆλόν που καὶ
παντί. τεττάρων γὰρ ὄντων γενῶν ἐξ ὧν ξυμπέπηγε * τὸ 82
σῶμα, γῆς, πυρός, ὕδατός τε καὶ ἀέρος, τούτων ἡ παρὰ
φύσιν πλεονεξία καὶ ἔνδεια καὶ τῆς χώρας μετάστασις ἐξ οἰ-
κείας ἐπ' ἀλλοτρίαν γιγνομένη, πυρός τε αὖ καὶ τῶν ἑτέ-
ρων, ἐπειδὴ γένη πλείονα ἑνὸς ὄντα τυγχάνει, τὸ μὴ προς-
ῆκον ἕκαστον ἑαυτῷ προςλαμβάνειν††), καὶ πάνθ' ὅσα τοι-
αῦτα, στάσεις καὶ νόσους παρέχει· παρὰ φύσιν γὰρ ἑκά-

*) γρ. γερῶν. **) γρ. ὅταν δὴ ῥίζων.
***) γρ. λαθοῦσα. †) γρ. καὶ τραύματα.
††) γρ. προςλαμβάνει.

rurſus implet. et quando plus quam influit decedit totum decreſcit, quando vero minus, augeſcit. ac recens quidem totius animantis conſtructio, nova triangula adhuc habens e generibus illis quattuor tamquam e fundamento ficta, validam quidem compactionem eorum inter ſe poſſidet, compoſita vero univerſa eius moles eſt mollis, quippe e medulla conſtans recens nata et lacte nutrita; comprehenſa igitur in ea triangula extrinſecus illata, e quibus cibi et potus conſtant, ſuis triangulis vetuſtiora et imbecilliora recentibus ſuperat ſecans magnumque efficit animal nutriendo multis ſimilibus. quando vero radix triangulorum laxatur propterea quod multa certamina longum per tempus multis conſeruit, alimenta ingreſſa iam nequeunt illa ſecare in partes ſibi ſimiles, ſed ipſa ab iis quae extrinſecus invadunt facile disſolvuntur; conſumitur igitur totum animal in hoc ſuperatum, et ſenectus vocatur haec affectio. tandem vero, quum triangulorum medullae vincula concinnata iam non reſiſtere poſſunt labore disſoluta, dimittunt etiam animi vincula; qui quidem ſecundum naturam ſolutus cum voluptate evolat; quicquid enim a natura averſum eſt, acerbum, quod vero ita peragitur ut naturae ratio exigit, iucundum. atque mors quoque ſimiliter ea quae per morbos et vulnera contingit acerba et violenta, ea vero quae poſt ſenectutem ad finem pergit ſecundum naturam, minimam ex omnibus moleſtiam exhibet magisque iucunda quam triſtis accidit.

De morbis autem, cuilibet ſine dubio patet unde concitentur. etenim quattuor quum ſint genera e quibus compactum eſt corpus, terra, ignis, aqua et aër, horum a natura averſa abundantia et defectus et migratio e loco proprio in alienum, ignis porro reliquorumque ſtatus (plura enim ſunt uno genera), quando quidque non id quod ſibi convenit asſumit, et omnia eiusmodi ſeditiones et morbos inferunt; praeter naturam

στου γιγνομένου καὶ μεθισταμένου θερμαίνεται μὲν ὅσαπερ ἂν
πρότερον ψύχηται, ξηρὰ δὲ * ὄντα ἐς ὕστερον γίγνεται νο- B
τερά, καὶ κοῦφα δὴ καὶ βαρέα, καὶ *) πάσας πάντῃ μετα-
βολὰς δέχεται. μόνον γὰρ δή, φαμέν, ταὐτὸ ταὐτῷ κατὰ
ταὐτὸ καὶ ὡσαύτως καὶ ἀνὰ λόγον προσγιγνόμενον καὶ ἀπο-
γιγνόμενον ἐάσει ταὐτὸν ὂν αὐτῷ σῶν καὶ ὑγιὲς μένειν· ὃ
δ' ἂν πλημμελήσῃ τι τούτων ἐκτὸς **) ἀπιὸν ἢ προσιόν,
ἀλλοιότητας παμποικίλας καὶ νόσους φθοράς τε ἀπείρους
παρέξεται. Δευτέρων δὴ ξυστάσεων αὖ ***) κατὰ φύσιν ξυν-
εστηκυιῶν δευτέρα κατανόησις * νοσημάτων τῷ βουλομένῳ C
γίγνεται ξυννοῆσαι. μυελοῦ γὰρ ἐξ ἐκείνων ὀστοῦ τε καὶ
σαρκὸς καὶ νεύρου ξυμπαγέντος, ἔτι τε αἵματος ἄλλον μὲν
τρόπον, ἐκ δὲ τῶν αὐτῶν γεγονότος, τῶν μὲν ἄλλων τὰ
πλεῖστα ᾗπερ τὰ πρόσθεν, τὰ δὲ μέγιστα τῶν νοσημάτων
τῇδε χαλεπὰ ξυμπέπτωκεν· ὅταν ἀνάπαλιν ἡ γένεσις τούτων
πορεύηται, τότε ταῦτα διαφθείρεται. κατὰ φύσιν γὰρ σάρ-
κες μὲν καὶ νεῦρα ἐξ αἵματος γίγνεται, νεῦρον μὲν ἐξ ἰνῶν
διὰ τὴν ξυγγένειαν, * σάρκες δὲ ἀπὸ τοῦ παγέντος, ὃ πήγνυ- D
ται χωριζόμενον ἰνῶν· τὸ δὲ ἀπὸ τῶν νεύρων καὶ σαρκῶν
ὀπιὸν αὖ γλίσχρον καὶ λιπαρὸν ἅμα μὲν τὴν σάρκα κολλᾷ
πρὸς τὴν τῶν ὀστῶν φύσιν αὐτό τε τὸ περὶ τὸν μυελὸν
ὀστοῦν τρέφον αὔξει, τὸ δ' αὖ διὰ τὴν πυκνότητα τῶν
ὀστῶν διηθούμενον καθαρώτατον γένος τῶν τριγώνων λειό-
τατόν τε καὶ λιπαρώτατον, λειβόμενον ἀπὸ τῶν ὀστῶν καὶ
στάζον, ἄρδει τὸν * μυελόν. καὶ κατὰ ταῦτα μὲν γιγνομέ- E
νων ἑκάστων ὑγίεια ξυμβαίνει τὰ πολλά· νόσοι δέ, ὅταν
ἐναντίως. ὅταν γὰρ τηκομένη σὰρξ ἀνάπαλιν εἰς τὰς φλέ-
βας τὴν τηκεδόνα ἐξιῇ †), τότε μετὰ πνεύματος αἷμα πολύ
τε καὶ παντοδαπὸν ἐν ταῖς φλεψὶ χρώμασι καὶ πικρότησι ††)
ποικιλλόμενον, ἔτι δὲ ὀξείαις καὶ ἁλμυραῖς δυνάμεσι, χολὰς
καὶ ἰχῶρας καὶ φλέγματα ἴσχει παντοῖα· παλιναίρετα γὰρ
πάντα γεγονότα καὶ διεφθαρμένα τό τε αἷμα αὐτὸ πρῶτον

*) ἴσ. βαρέα καὶ τἄλλα πάσας.
**) γρ. πλημμελήσῃ τούτων ἕκαστον.
***) γρ. Δευτέρων αὖ ξυστ.
†) γρ. ἐξίῃ.
††) γρ. πυκνότησι.

enim quoque mutato et migrante incalescunt quae prius frigebant, sicca autem in posterum fiunt humida, et levia quoque et gravia ceteraque omnes omnino mutationes accipiunt. solum videlicet, ut ponimus, id quod sibi constat et una eademque ratione et pro portione accedit et decedit, sinet id quod idem est atque ipsum salvum et sanum manere; quodcunque vero ab hac ratione aberrat decedens vel accedens, id diversitates varii omnisque generis et morbos et corruptiones infinitas afferet. secundae porro quum constructiones naturae convenienter conflatae sint, secunda morborum consideratio obtingit perspecturo. quia enim medulla et ossa et caro et nervus ex illis compacta sunt, praeterea quoque sanguis, alio quidem modo, ex iisdem vero natus, reliquorum quidem morbi plurimi quemadmodum priores eveniunt, maximi vero iique graves hac ratione incidunt: quum videlicet eorum ortus ordine inverso progreditur, tum corrumpuntur. secundum naturam enim carnes et nervi e sanguine exsistunt, et nervus quidem e fibris propter cognationem, carnes vero e compacto eo quod a fibris separatum coaluit; quod autem a nervis et carnibus abscedit glutinosum illud quidem et pingue, id simul carnem ossium naturae agglutinat ipsaque medullam circumdantia ossa nutrit et auget, id porro quod per densitatem ossium transfunditur purissimum genus triangulorum, levissimum et pinguissimum, fluens ab ossibus atque stillans, irrigat medullam. et hac quidem ratione quaeque quum accidunt, sanitas obtingit ex maxima parte, morbi vero, quum contra. quum enim caro liquescens rursus in venas liquescendi statum transmittit, tum una cum spiritu sanguis multus et varius in venis coloribus et amaritudine, praeterea acidis et salsis viribus distinctus, bilem et serum et pituitam gignit omnis generis; contraria enim ratione quum omnia fiunt et corrumpuntur, ipsum sanguinem primum perdunt,

διόλλυσι, καὶ αὐτὰ οὐδεμίαν τροφὴν * ἔτι τῷ σώματι παρέ- 83
χοντα φέρεται πάντῃ διὰ τῶν φλεβῶν, τάξιν τῶν κατὰ φύ-
σιν οὐκέτ' ἴσχοντα *) περιόδων, ἐχθρὰ μὲν αὐτὰ αὐτοῖς
διὰ τὸ μηδεμίαν ἑαυτῶν ἀπόλαυσιν ἔχειν, τῷ ξυνεστῶτι δὲ
τοῦ σώματος καὶ μένοντι κατὰ χώραν πολέμια, διολλύντα
καὶ τήκοντα. ὅσον μὲν οὖν ἂν **) παλαιότατον ὂν τῆς σαρ-
κὸς τακῇ, δύσπεπτον γιγνόμενον μελαίνει μὲν ὑπὸ παλαιᾶς
ξυγκαύσεως, διὰ δὲ τὸ πάντῃ διαβεβρῶσθαι πικρὸν ὂν παντὶ
χαλεπὸν προσπίπτει * τοῦ σώματος, ὅσον ἂν μήπω διε- B
φθαρμένον ᾖ ***). καὶ τοτὲ μὲν ἀντὶ τῆς πικρότητος ὀξύτητα
ἔσχε τὸ μέλαν χρῶμα, ἀπολεπτυνθέντος μᾶλλον τοῦ πικροῦ·
τοτὲ δὲ ἡ πικρότης αὖ βαφεῖσα αἵματι χρῶμα ἔσχεν ἐρυ-
θρότερον, τοῦ δὲ μέλανος τούτῳ ξυγκεραννυμένου χολῶδες·
ἔτι δὲ ξυμμίγνυται ξανθὸν χρῶμα μετὰ τῆς πικρότητος,
ὅταν νέα ξυντακῇ σὰρξ ὑπὸ τοῦ περὶ τὴν φλόγα πυρός.
καὶ τὸ μὲν κοινὸν ὄνομα πᾶσι τούτοις ἤ τινες ἰατρῶν * που C
χολὴν ἐπωνόμασαν †) ἢ καί τις ὢν δυνατὸς εἰς πολλὰ μὲν
καὶ ἀνόμοια βλέπειν, ὁρᾶν δ' ἐν αὐτοῖς ἓν γένος ἐνὸν ἄξιον
ἐπωνυμίας πᾶσι· τὰ δ' ἄλλα ὅσα χολῆς εἴδη λέγεται, κατὰ
τὴν χρόαν ἔσχε λόγον αὐτῶν ἕκαστον ἴδιον. ἰχὼρ δέ, ὁ μὲν
αἵματος ὀρὸς ††) πρᾶος, ὁ δὲ μελαίνης χολῆς ὀξείας τε
ἄγριος, ὅταν ξυμμιγνύηται διὰ θερμότητα ἁλμυρᾷ δυνά-
μει· καλεῖται δὲ ὀξὺ φλέγμα τὸ τοιοῦτον. τὸ δ' αὖ με-
τὰ ἀέρος τηκόμενον ἐκ νέας καὶ ἁπαλῆς σαρκός, * τού- D
του δὲ ἀνεμωθέντος καὶ ξυμπεριληφθέντος ὑπὸ ὑγρότητος,
καὶ πομφολύγων ξυστασῶν ἐκ τοῦ πάθους τούτου καθ' ἑκά-
στην μὲν ἀοράτων διὰ σμικρότητα, ξυναπασῶν δὲ τὸν ὄγ-
κον †††) παρεχομένων ὁρατόν, χρῶμα ἐχουσῶν διὰ τὴν τοῦ
ἀφροῦ γένεσιν ἰδεῖν λευκόν, ταύτην πᾶσαν τηκεδόνα ἁπα-
λῆς σαρκὸς μετὰ πνεύματος ξυμπλακεῖσαν λευκὸν εἶναι φλέγ-
μα φαμέν. φλέγματος δὲ νέου ξυνισταμένου ὀρὸς (*) ἱδρὼς καὶ
δάκρυον, ὅσα * τε ἄλλα τοιαῦτα σῶμα τὸ καθ' ἡμέραν χεῖ- E
ται καθαιρόμενον. καὶ ταῦτα μὲν δὴ πάντα νόσων ὄργανα

*) γρ. κατὰ φύσιν ἔχοντα. **) γρ. αὖ. ***) γρ. εἴη.
†) γρ. ὠνόμασαν. ††) γρ. ὀῤῥός. †††) γρ. τῶν ὄγκων.
(*) γρ. ὀῤῥός.

et ipſa nullum alimentum iam corpori praebentia feruntur in omnes partes per venas, nullum iam converſionum naturae convenientium ordinem ſervantia, inimica ipſa inter ſe, quia nullum inter ſe uſum afferunt, compactis vero corporis partibus et manentibus in loco infeſta, perdentia et liquantia. quantum quidem carnis vetuſtiſſimi liquatur, id concoctu difficile fit et nigreſcit propter veterem exuſtionem; quia vero penitus pereſum eſt, amarum ſe exhibet omnibusque corporis partibus nondum corruptis incommodum accidit. et modo pro amaritudine acerbitatem accipit niger color, magis attenuato amaro, modo amaritudo ſanguine tincta colorem nanciſcitur rubriorem et, nigro cum hoc temperato, bili ſimilem; praeterea flavus quoque color commiſcetur cum amaritudine, quando recens caro colliquefacta eſt ab ignis flamma et commune his omnibus nomen bilis vel medici aliqui impoſuerunt vel quispiam qui potuit multa et disſimilia perſpicere unumque in his genus videre dignum a quo omnia denominarentur; reliquae autem quae bilis ſpecies dicuntur, ſecundum colorem propriam quaeque rationem habent. de ſero autem, ſanguinis quidem humor mitis eſt, nigrae vero bilis et acidae ferus, quum propter calorem commiſcetur cum vi ſalſa; vocatur autem hic acida pituita. id porro quod cum aëre liqueſcit e recente et tenera carne, quum inflatum eſt unaque comprehenſum ab humore, ita ut bullae coaleſcant ex hac affectione ſingulatim quidem ſub adſpectum non cadentes propter parvitatem, ſimul vero omnes molem exhibentes adſpectabilem, et colorem habentes propter ſpumam orientem album adſpectu, hanc omnem tenerae carnis liqueſcentis et cum aëre connexae affectionem albam dicimus pituitam eſſe. pituitae autem recens conflatae humor eſt ſudor et lacryma et quaecumque alia corpus quotidie ſe purgans fundit. et haec quidem omnia morbo-

γέγονεν, ὅταν αἷμα μὴ ἐκ τῶν σιτίων καὶ ποτῶν ᾖ πλη-
θύον *) κατὰ φύσιν, ἀλλ' ἐξ ἐναντίων τὸν ὄγκον παρὰ
τοὺς τῆς φύσεως λαμβάνῃ νόμους. διακρινομένης μὲν οὖν
ὑπὸ νόσων τῆς **) σαρκὸς ἑκάστης, μενόντων δὲ τῶν πυ-
θμένων αὐταῖς ἡμίσεια τῆς ξυμφορᾶς ἡ δύναμις· ἀνάληψιν
γὰρ ἔτι μετ' εὐπετείας ἴσχει. τὸ δὲ δὴ σάρκας * ὀστοῖς ξυν- 84
δοῦν ὁπότ' ἂν ***) νοσήσῃ, καὶ μηκέτι αὖ τὸ ἐξ ἰνῶν αἷ-
μα †) καὶ νεύρων ἀποχωριζόμενον ὀστῷ μὲν τροφή, σαρκὶ
δὲ πρὸς ὀστοῦν γίγνηται δεσμός, ἀλλ' ἐκ λιπαροῦ καὶ λείου
καὶ γλίσχρου τραχὺ καὶ ἁλμυρὸν αὐχμῆσαν ὑπὸ κακῆς διαί-
της γένηται, τότε ταῦτα πάσχον πᾶν τὸ τοιοῦτον καταψή-
χεται ††) μὲν αὐτὸ πάλιν ὑπὸ τὰς σάρκας καὶ τὰ νεῦρα, ἀφι-
στάμενον ἀπὸ τῶν ὀστῶν, αἱ δ' ἐκ τῶν * ῥιζῶν ξυνεκπί- B
πτουσαι τά τε νεῦρα γυμνὰ καταλείπουσι καὶ μεστὰ †††)
ἅλμης, αὐταὶ δὲ πάλιν εἰς τὴν αἵματος φορὰν ἐμπεσοῦσαι
τὰ πρόσθεν ῥηθέντα νοσήματα πλείω ποιοῦσι. χαλεπῶν δὲ
τούτων περὶ τὰ σώματα παθημάτων γιγνομένων μείζω ἔτι
γίγνεται τὰ πρὸ τούτων, ὅταν ὀστοῦν διὰ πυκνότητα σαρ-
κὸς ἀναπνοὴν μὴ λαμβάνον ἱκανήν, ὑπ' εὐρῶτος θερμαι-
νόμενον, σφακελίσαν μήτε τὴν τροφὴν καταδέχηται πάλιν
τε αὐτὸ * εἰς ἐκείνην ἐναντίως ἴῃ ψηχόμενον (*), ἡ δ' C
εἰς σάρκας, σὰρξ δὲ εἰς αἷμα ἐμπίπτουσα τραχύτερα πάντα
τῶν πρόσθεν τὰ νοσήματα ἀπεργάζηται. τὸ δ' ἔσχατον πάν-
των, ὅταν ἡ τοῦ μυελοῦ φύσις ἀπ' (**) ἐνδείας ἤ τινος
ὑπερβολῆς νοσήσῃ, τὰ μέγιστα καὶ κυριώτατα πρὸς θάνα-
τον τῶν νοσημάτων ἀποτελεῖ, πάσης ἀνάπαλιν τῆς τοῦ σώ-
ματος φύσεως ἐξ ἀνάγκης ῥυείσης. Τρίτον δ' αὖ νοσημάτων
εἶδος τριχῇ δεῖ διανοεῖσθαι γιγνόμενον, τὸ * μὲν ὑπὸ πνεύμα- D
τος, τὸ δὲ φλέγματος, τὸ δὲ χολῆς. ὅταν μὲν γὰρ ὁ τῶν πνευ-
μάτων τῷ σώματι ταμίας πλεύμων μὴ καθαρὰς παρέχῃ τὰς διεξ-
όδους ὑπὸ ῥευμάτων φραχθείς, ἔνθα μὲν οὐκ ἰόν, ἔνθα δὲ
πλέον ἢ τὸ προσῆκον πνεῦμα εἰσιὸν τὰ μὲν οὐ τυγχάνοντα

---

*) ἄλλ. πληθύσῃ. **) γρ. οὖν τῆς. ***) γρ. ὁπότε.
†) γρ. ἐξ ἐκείνων ἄμμα. ††) γρ. καταψύχεται.
†††) γρ. μετὰ. (*) γρ. ψυχόμενον.
(**) ἴσ. ὑπ'.

rum inftrumenta exftiterunt, quando fanguis non e cibis et potibus naturae convenienter fefe implet, fed e contrariis praeter naturae leges molem accipit. dum igitur a morbis caro quaeque disfolvitur, radices vero ei manent, dimidia eft vis calamitatis; facile enim illa recuperari poteft. quum autem id quod carnes cum osfibus nectit aegrotat, nec iam fanguis e fibris et nervis fecretus offibus alimentum praebet, quamquam carnis et offium exfiftit vinculum, fed e pingui et levi et glutinofo afper et falfus fit, quippe arefcens propter pravum victum, tum quidque ita affectum conteritur quidem ipfum rurfus fub carnes et nervos, fecedens ab osfibus, carnes vero e radicibus fimul excidentes nervos relinquunt nudos plenosque falfi humoris, ipfae dein rurfus in fanguinis curfum incidentes morbos fupra dictos plures efficiunt. gravibus autem his corporis affectionibus maiores etiam exfiftunt quae illas praecedunt, quum os propter carnis denfitatem refpirationem non iuftam accipit et a carie incalefcens exefumque alimentum nullum recipit, ipfumque in illud contrario modo revertitur contritum, hoc vero in carnes, et caro in fanguinem incidens afperiores omnes fuperioribus morbos efficit. omnium autem extremum, quum medullae natura e defectu vel nimia aliqua copia aegrotat, maximos et ad mortem efficaciffimos morbos affert, univerfa corporis natura cum neceffitate ordine inverfo fluente. Tertiam morborum fpeciem trifariam fieri oportet exiftimari, e fpiritu, e pituita et e bili. quando videlicet qui fpirituum corpori procurator eft pulmo non puros praebet transitus a fluxionibus obftructus, fpiritus huc quidem non intrans, illuc vero copiofior quam convenit ingrediens ea quae refpiratione carent putrefacit,

ἀναψυχῆς σήπει, τὰ δὲ τῶν φλεβῶν διαβιαζόμενον *) καὶ
ξυνεπιστρέφον αὐτὰ τῆκόν τε τὸ σῶμα εἰς τὸ μέσον αὐτοῦ
διάφραγμά τε ἴσχον ἐναπολαμβάνεται, καὶ μυρία * δὴ νο- E
σήματα ἐκ τούτων ἀλγεινὰ μετὰ πλήθους ἱδρῶτος ἀπείργα-
σται. πολλάκις δ' ἐν τῷ σώματι διακριθείσης σαρκὸς πνεῦμα
ἐγγενόμενον καὶ ἀδυνατοῦν ἔξω πορευθῆναι τὰς αὐτὰς τοῖς
ἐπεισεληλυθόσιν ὀδύνας **) παρέσχε, μεγίστας δέ, ὅταν πε-
ρὶ τὰ νεῦρα καὶ τὰ ταύτῃ φλέβια περιστὰν καὶ ἀνοιδῆσαν
τούς τε ἐπιτόνους καὶ τὰ ξυνεχῆ νεῦρα οὕτως εἰς τὸ ἐξό-
πισθεν κατατείνῃ τούτοις· ἃ δὴ καὶ ἀπ' αὐτοῦ τῆς ξυντο-
νίας τοῦ παθήματος τὰ νοσήματα τέτανοί τε καὶ ὀπισθότο-
νοι προσεῤῥήθησαν. ὧν καὶ τὸ φάρμακον χαλεπόν· πυρετοὶ
γὰρ οὖν δὴ τὰ τοιαῦτα γιγνόμενοι μάλιστα λύουσι. * τὸ δὲ 85
λευκὸν φλέγμα διὰ τὸ τῶν πομφολύγων πνεῦμα χαλεπὸν
ἀποληφθέν, ἔξω δὲ τοῦ σώματος ἀναπνοὰς ἴσχον ἠπιώτερον
μέν, καταποικίλλει δὲ τὸ σῶμα λεύκας ἀλφούς τε καὶ τὰ
τούτων ξυγγενῆ νοσήματα ἀποτίκτον. μετὰ χολῆς δὲ μελαί-
νης κερασθὲν ἐπὶ τὰς περιόδους τε τὰς ἐν τῇ κεφαλῇ θειο-
τάτας οὔσας ἐπισκεδαννύμενον καὶ ξυνταράττον αὐτάς, καθ'
ὕπνον μὲν ἰὸν πραότερον ***), ἐγρηγορόσι * δὲ ἐπιτιθέμενον B
δυςαπαλλακτότερον· νόσημα δὲ ἱερᾶς ὂν φύσεως ἐνδικώτατα
ἱερὸν λέγεται. φλέγμα δὲ ὀξὺ καὶ ἁλμυρὸν πηγὴ πάντων
νοσημάτων ὅσα γίγνεται καταῤῥοϊκά· διὰ δὲ τοὺς τόπους
εἰς οὓς ῥεῖ παντοδαποὺς ὄντας παντοῖα ὀνόματα †) εἴλη-
φεν. ὅσα δὲ φλεγμαίνειν λέγεται τοῦ σώματος, ἀπὸ τοῦ
κάεσθαί τε καὶ φλέγεσθαι διὰ χολὴν γέγονε πάντα. λαμβά-
νουσα * μὲν οὖν ἀναπνοὴν ἔξω παντοῖ' ἀναπέμπει φύμα- C
τα ††) ζέουσα, καθειργνυμένη δ' ἐντὸς πυρίκαυτα νοσή-
ματα πολλὰ ἐμποιεῖ, μέγιστον δέ, ὅταν αἵματι καθαρῷ ξυγ-
κερασθεῖσα τὸ τῶν ἰνῶν γένος ἐκ τῆς ἑαυτῶν διαφορῇ τά-
ξεως, αἳ διεσπάρησαν μὲν εἰς αἷμα, ἵνα ξυμμέτρως λεπτό-
τητος ἴσχοι καὶ πάχους καὶ μήτε διὰ θερμότητα ὡς ὑγρὸν
ἐκ μανοῦ τοῦ σώματος ἐκρέοι, μήτ' αὖ πυκνότερον δυς-

*) ἴσ. διαβιβαζόμενον. **) ἄλλ. ὠδῖνας.
***) γρ. πραΰτερον. †) γρ. νοσήματα.
††) γρ. φυσήματα.

per venas autem traiectus unaque eas circumagens et liquefaciens corpus in medio hoc et septo includitur; et innumerabiles ex his morbi acerbi multo cum sudore exsistunt. saepe vero in corpore secreta carne spiritus exoriens qui egredi nequit eosdem quos qui ingreditur dolores creat, maximos vero, quando nervis et venis hac in parte exstantibus circumfusus et intumescens ligamina nervosque continuos ita in partem posteriorem distendit; qui quidem morbi ab ipsa intentionis affectione tensiones (τετανοί et ὀπισθότονοι) nominati sunt. quorum etiam remedium difficile; febres enim exsistentes tales maxime solvunt. alba vero pituita propter bullarum spiritum interclusum difficilis, extra corpus autem si respirationes habet, mitior quidem est, corpus vero distinguit albugines et vitiligines hisque cognatos morbos procreans. cum bili autem nigra temperata et in circuitus qui quidem divinissimi sunt in capite dispersa eosque perturbans, per somnum quum invadit, lenior, vigilantes autem quum adoritur, difficilius repellitur; et morbus hic quum sacrae sit naturae rectissime sacer appellatur. pituita autem acida et salsa fons est omnium morborum qui destillationes vocantur; quia vero loci in quos fluit varii sunt, varia invenerunt morbi nomina. quaecumque porro corporis partes inflammatae dicuntur, eo quod incenduntur et inflammantur a bili, tales exsistunt. et accipiens quidem respirationem varias emittit vomicas ebulliens, inclusa vero intus multos urentes iniicit morbos, maximum autem, quando puro cum igne temperata fibrarum genus ex ordine suo dimovet, quae dispersae sunt in sanguinem, ut moderatam haberet tenuitatem et crassitudinem, et neque propter calorem quippe liquidus e raro corpore effluereet, neque, densior si esset, difficilius

κίνητον ὂν μόγις ἀναστρέφοιτο *) ἐν ταῖς * φλεψί. καιρὸν D
δὴ τούτων ἶνες τῇ τῆς φύσεως γενέσει φυλάττουσιν· ἃς
ὅταν τις καὶ τεθνεῶτος αἵματος ἐν ψύξει τε ὄντος πρὸς
ἀλλήλας ξυναγάγῃ, διαχεῖται πᾶν τὸ λοιπὸν αἷμα, ἐαθεῖσαι
δὲ ταχὺ μετὰ τοῦ περιεστῶτος αὐτὸ ψύχους ξυμπηγνύασι.
ταύτην δὴ τὴν δύναμιν ἐχουσῶν ἰνῶν ἐν αἵματι χολὴ φύσει
παλαιὸν αἷμα γεγονυῖα καὶ πάλιν ἐκ τῶν σαρκῶν ἐς τοῦτο
τετηκυῖα, θερμὴ καὶ ὑγρὰ κατ' ὀλίγον τὸ πρῶτον ἐμπί-
πτουσα πήγνυται διὰ * τὴν τῶν ἰνῶν δύναμιν, πηγνυμένη E
δὲ καὶ βίᾳ κατασβεννυμένη χειμῶνα καὶ τρόμον ἐντὸς παρέ-
χει. πλείων δ' ἐπιῤῥέουσα, τῇ παρ' αὐτῆς θερμότητι κρα-
τήσασα τὰς ἶνας εἰς ἀταξίαν ζέσασα διέσεισε **), καὶ ἐὰν
μὲν ἱκανὴ διὰ τέλους κρατῆσαι γένηται, πρὸς τὸ τοῦ μυε-
λοῦ διαπεράσασα γένος κάουσα ἔλυσε τὰ τῆς ψυχῆς αὐτόθεν
οἷον νεὼς πείσματα μεθῆκέ τε ἐλευθέραν, ὅταν δ' ἐλάττων
ᾖ τό τε σῶμα ἀντίσχῃ τηκόμενον, αὐτὴ κρατηθεῖσα ἢ κατὰ
πᾶν τὸ σῶμα ἐξέπεσεν, ἢ διὰ τῶν φλεβῶν εἰς τὴν κάτω ξυνω-
σθεῖσα ἢ τὴν ἄνω κοιλίαν, οἷον φυγὰς ἐκ πόλεως στασιασάσης
ἐκ τοῦ σώματος ἐκπίπτουσα, διαῤῥοίας καὶ * δυσεντερίας 86
καὶ τὰ τοιαῦτα νοσήματα πάντα παρέσχετο. τὸ μὲν οὖν ἐκ πυ-
ρὸς ὑπερβολῆς μάλιστα νοσῆσαν σῶμα ξυνεχῆ καύματα καὶ
πυρετοὺς ἀπεργάζεται, τὸ δ' ἐξ ἀέρος ἀμφημερινούς, τρι-
ταίους δ' ὕδατος διὰ τὸ νωθέστερον ἀέρος καὶ πυρὸς αὐτὸ
εἶναι· τὸ δὲ γῆς, τετάρτως ὂν νωθέστατον τούτων, ἐν τε-
τραπλασίαις περιόδοις χρόνου καθαιρόμενον ***), τεταρταίους
πυρετοὺς ποιῆσαν ἀπαλλάττεται μόγις.

* Καὶ τὰ μὲν περὶ τὸ σῶμα νοσήματα ταύτῃ ξυμβαί- B
νει γιγνόμενα, τὰ δὲ περὶ ψυχὴν διὰ σώματος ἕξιν τῇδε.
νόσον μὲν δὴ ψυχῆς ἄνοιαν ξυγχωρητέον· δύο δ' ἀνοίας
γένη, τὸ μὲν μανίαν, τὸ δ' ἀμαθίαν. πᾶν οὖν ὅ τι πάσχων
τις πάθος ὁπότερον αὐτῶν ἴσχει, νόσον προσρητέον. ἡδο-
νὰς δὲ καὶ λύπας ὑπερβαλλούσας τῶν νόσων μεγίστας θε-
τέον τῇ ψυχῇ· περιχαρὴς γὰρ ἄνθρωπος ὢν ἢ καὶ τἀναν-

*) γρ. ἀντιστρέφοιτο.
**) γρ. διέσωσε.
***) ἴσ. καθαιρούμενον.

moveretur vixque converteretur in venis. hanc igitur poteſtatem fibrae naturae conſervant, quas ſi quis, etiam emortuo ſanguine atque refrigerato, inter ſe colligat, reliquus omnis ſanguis diffunditur, miſſae autem celeriter eum cum frigore circumfuſo compingunt. hanc igitur vim quum fibrae habeant in ſanguine, bilis quae natura vetuſtus ſanguis fuit rurſusque e carnibus in hoc liquata eſt, calida et humida paullatim primum incidens compingitur fibrarum vi compreſſa, compacta vero et vi exſtincta; procellam et tremorem intus excitat. uberior autem quum affluit, proprio ſuo calore ſuperat fibras ebulliens et ita concutit ut perturbentur, et ſi perpetuo potuerit ſuperare, ad medullae penetrans genus urendo ſolvit inde animi tamquam navis funes liberumque mittit, minus autem quum copioſa eſt corpusque reſiſtit ne liquetur, ipſa ſuperata aut per totum corpus expellitur, aut per venas in ventrem inferiorem vel ſuperiorem contruſa, tamquam exſul e civitate ſeditioſa e corpore eiecta, profluvia, malos inteſtinorum habitus omnesque huiusmodi morbos infert. et corpus quidem ex igne nimio maxime aegrotans continuos calores et febres exhibet, ex aëre nimio aegrotans quotidianas, ex aqua tertianas, propterea quod ſegnior eſt aëre et igne; e terra vero ſi aegrotat, quae quadruplo ſegnior eſt illis, in quadruplicibus temporis circuitibus proſternitur febresque efficit quartanas a quibus vix liberatur.

Et corporis quidem morbi ita ſolent accidere, animi vero e corporis habitu ſic exſiſtunt. morbum igitur animi dementiam eſſe fatendum, duo autem dementiae genera, inſaniam unum, alterum inſipientiam. quomodocumque igitur quispiam affectus alterutrum illorum habet, morbus haec affectio appellanda. voluptates vero et dolores effrenati maximi animi morbi ponendi; homo enim laetitia exſultans vel etiam contra

τία ὑπὸ λύπης πάσχων, σπεύδων τὸ * μὲν ἑλεῖν ἀκαίρως, C
τὸ δὲ φυγεῖν, οὔτε ὁρᾶν οὔτε ἀκούειν ὀρθὸν οὐδὲν δύνα-
ται, λυττᾷ δὲ καὶ λογισμοῦ μετασχεῖν ἥκιστα τότε δὴ δυ-
νατός. τὸ δὲ σπέρμα ὅτῳ πολὺ καὶ ῥυῶδες περὶ τὸν μυελὸν
γίγνεται, καὶ καθαπερεὶ δένδρον πολυκαρπότερον τοῦ ξυμ-
μέτρου πεφυκὸς ᾖ *), πολλὰς μὲν καθ' ἕκαστον ὀδύνας**),
πολλὰς δ' ἡδονὰς κτώμενος ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις καὶ τοῖς περὶ
τὰ τοιαῦτα τόκοις, ἐμμανὴς τὸ πλεῖστον γιγνόμενος τοῦ
βίου διὰ τὰς μεγίστας ἡδονὰς * καὶ λύπας, νοσοῦσαν καὶ D
ἄφρονα ἴσχων ὑπὸ τοῦ σώματος τὴν ψυχήν, οὐχ ὡς νοσῶν,
ἀλλ' ὡς ἑκὼν κακὸς κακῶς δοξάζεται. τὸ δὲ ἀληθές, ἡ περὶ
τὰ ἀφροδίσια ἀκολασία κατὰ τὸ πολὺ μέρος διὰ τὴν ἑνὸς γέ-
νους ἕξιν ὑπὸ μανότητος ὀστῶν ἐν σώματι ῥυώδη καὶ ὑγραί-
νουσαν νόσος ψυχῆς γέγονε. καὶ σχεδὸν δὴ πάντα ὁπόσα
ἡδονῶν ἀκρατία καὶ ὄνειδος ὡς ἑκόντων λέγεται τῶν κακῶν,
οὐκ ὀρθῶς ὀνειδίζεται· κακὸς μὲν γὰρ ἑκὼν οὐδείς, διὰ δὲ
πονηρὰν ἕξιν * τινὰ τοῦ σώματος καὶ ἀπαίδευτον τροφὴν E
ὁ κακὸς γίγνεται κακός; παντὶ δὲ ταῦτα ἐχθρὰ καὶ κακόν
τι ***) προσγίγνεται. καὶ πάλιν δὴ τὸ περὶ τὰς λύπας ἡ
ψυχὴ κατὰ ταὐτὰ διὰ σῶμα πολλὴν ἴσχει κακίαν. ὅπου γὰρ
ἂν οἱ τῶν ὀξέων καὶ τῶν ἁλυκῶν φλεγμάτων καὶ ὅσοι πι-
κροὶ καὶ χολώδεις χυμοὶ κατὰ τὸ σῶμα πλανηθέντες ἔξω
μὲν μὴ λάβωσιν ἀναπνοήν, ἐντὸς δὲ εἱλούμενοι †) τὴν
ἀφ' αὑτῶν ἀτμίδα * τῇ τῆς ψυχῆς φορᾷ ξυμμίξαντες ἀνα- 87
κερασθῶσι, παντοδαπὰ νοσήματα ψυχῆς ἐμποιοῦσι, μᾶλλον
καὶ ἧττον, καὶ ἐλάττω καὶ πλείω· πρός τε τοὺς τρεῖς τό-
πους ἐνεχθέντα τῆς ψυχῆς, πρὸς ὃν ἂν ἕκαστον ††) αὐτῶν
προςπίπτῃ, ποικίλλει μὲν εἴδη δυςκολίας καὶ δυςθυμίας
παντοδαπά, ποικίλλει δὲ †††) θρασύτητός τε καὶ δειλίας,
ἔτι δὲ λήθης ἅμα καὶ δυςμαθίας. πρὸς δὲ τούτοις, ὅταν
οὕτω κακῶς παγέντων πολιτεῖαι κακαὶ καὶ λόγοι κατὰ * πό- B
λεις ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ λεχθῶσιν, ἔτι δὲ μαθήματα μηδαμῇ
τούτων ἰατικὰ ἐκ νέων μανθάνηται, ταύτῃ κακοὶ πάντες οἱ

---

*) ἴσ. ἦν. ἦ· πεφυκός, πολλὰς κτλ. **) γρ. ὠδῖνας. ***) ἴσ. καὶ ἄκοντι. †) ἴσ. ἰλλόμενοι. ††) ἴσ. ἕκαστος. †††) γρ. ποικίλλῃ μὲν — ποικίλλῃ δὲ.

dolore nimio affectus, dum hoc quidem immoderate ſtudet asſequi, illud vero fugere, neque videre neque audire quicquam recte poteſt, ſed furit et rationis compos minime eſſe tum poteſt. ſemen autem cui multum largeque fluens circa medullam obtingit et ſic comparatum ut arbor nimis fecunda, is multos dolores multasque voluptates in cupiditatibus earumque fetibus percipit, furioſus per maximam vitae partem exſiſtit propter maximas voluptates et dolores, et, animum quum habeat aegrotantem ac dementem per corpus, non aegrotus, ſed ultro malus male exiſtimatur. veritas autem ſic ſe habet: rerum Venerearum intemperantia magna ex parte per unius generis habitum propter oſſium raritatem in corpore affluentem et humidum exſiſtens animi morbus evadit. et omnis fere voluptatum intemperantia quae probro habetur, quaſi homines ſua ſponte ſint mali, non recte exprobratur; malus enim nemo eſt ſua ſponte, ſed per pravum quendam corporis habitum et incultam educationem malus exſiſtit quicumque malus evadit, et cuique hoc adverſum eſt et invito accidit. et rurſus quod ad dolores attinet animus ſimiliter per corpus multam accipit pravitatem. quando enim acris et ſalſae pituitae humores et quicumque amari et bilioſi per corpus vagantes foras reſpirationem non accipiunt, ſed intus conſtricti halitum ſuum cum animi curſu commiſcent et temperant, varios animi morbos inferunt, magis et minus, pauciores et plures; et ad tres illos animi locos delati, in quemcumque quisque eorum incurrit, varias diſtinguit moroſitatis et triſtitiae ſpecies, varias diſtinguit audaciae et timiditatis, praeterea etiam oblivionis tardique ingeni. ad haec vero quum ita male concretis civitates accedunt pravae et ſermones huiusmodi in civitatibus privatim et publice conferuntur, praeterea diſciplinae neutiquam his medentes a pueris percipiuntur, tum pravi omnes qui pravi evadimus dua-

κακοὶ διὰ δύο ἀκουσιώτατα γιγνόμεθα. ὧν αἰτιατέον μὲν τοὺς φυτεύοντας ἀεὶ τῶν φυτευομένων μᾶλλον καὶ τοὺς τρέφοντας τῶν τρεφομένων, προθυμητέον μήν, ὅπῃ τις δύναται, καὶ διὰ τροφῆς καὶ δι' ἐπιτηδευμάτων μαθημάτων τε φυγεῖν μὲν κακίαν, τοὐναντίον δὲ ἑλεῖν. ταῦτα μὲν οὖν δὴ τρόπος ἄλλος λόγων.

* Τὸ δὲ τούτων ἀντίστροφον αὖ, τὸ περὶ τὰς τῶν σω- C
μάτων καὶ διανοήσεων θεραπείας, αἷς αἰτίαις σώζεται, πάλιν εἰκὸς καὶ πρέπον ἀνταποδοῦναι· δικαιότερον γὰρ τῶν ἀγαθῶν πέρι μᾶλλον ἢ τῶν κακῶν ἴσχειν λόγον. πᾶν δὴ τὸ ἀγαθὸν καλόν, τὸ δὲ καλὸν οὐκ ἄμετρον· καὶ ζῶον οὖν τὸ τοιοῦτον ἐσόμενον ξύμμετρον θετέον. ξυμμέτρων *) δὲ τὰ μὲν σμικρὰ διαισθανόμενοι ξυλλογιζόμεθα, τὰ δὲ κυριώτατα καὶ μέγιστα ἀλογίστως ἔχομεν. πρὸς γὰρ ὑγιείας * καὶ νό- D
σους ἀρετάς τε καὶ κακίας οὐδεμία ξυμμετρία καὶ ἀμετρία μείζων ἢ ψυχῆς αὐτῆς πρὸς σῶμα αὐτό· ὧν οὐδὲν σκοποῦμεν, οὐδ' ἐννοοῦμεν ὅτι ψυχὴν ἰσχυρὰν καὶ πάντῃ μεγάλην ἀσθενέστερον καὶ **) ἔλαττον εἶδος ὅταν ὀχῇ, καὶ ὅταν αὖ τοὐναντίον ξυμπαγῆτον τούτω, οὐ καλὸν ὅλον τὸ ζῶον (ἀξύμμετρον γὰρ ταῖς μεγίσταις ξυμμετρίαις), τὸ δ' ἐναντίως ἔχον πάντων θεαμάτων τῷ δυναμένῳ καθορᾶν κάλλιστον καὶ ἐρασμιώτατον. * οἷον οὖν ὑπερσκελὲς ἢ καί τινα ἑτέραν ὑπὲρ ἕξιν ***) E
ἄμετρον ἑαυτῷ τι σῶμα ὂν ἅμα μὲν αἰσχρόν, ἅμα δ' ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν πόνων πολλοὺς μὲν κόπους, πολλὰ δὲ σπάσματα καὶ διὰ τὴν παραφορότητα πτώματα παρέχον μυρίων κακῶν αἴτιον ἑαυτῷ, ταὐτὸν δὴ διανοητέον καὶ περὶ τοῦ ξυναμφοτέρου, ζῶον ὃ καλοῦμεν, ὡς, ὅταν τε ἐν αὐτῷ ψυχὴ κρείττων οὖσα σώματος περιθύμως ἴσχῃ, διασείουσα * πᾶν αὐτὸ ἔνδοθεν νόσων 83
ἐμπίπλησι, καὶ ὅταν εἴς τινας μαθήσεις καὶ ζητήσεις ξυν-

*) ἄλλ. ξυμμετριῶν.
**) γρ. ἢ.
***) ἄλλ. ὑπέρεξιν. ἴσ. ὑπερέχουσαν ἕξιν.

bus de caufis exfiftimus minime e voluntate noftra aptis. quorum quidem culpa procreantibus quibusque magis attribuenda eft quam procreatis et educantibus magis quam educatis, conandum vero, quomodo quis poteft, per educationem et ftudia et difciplinas fugere pravitatem, contrarium autem asfequi. haec vero aliam defiderant disputandi rationem.

De eo autem quod ex altera parte his refpondet, de corporum et cogitationum curatione, quibus caufis adiuvantibus conferventur, confentaneum et conveniens eft viciffim exponi; aequius enim eft bonorum quam malorum rationem habere. omne igitur bonum eft pulchrum, pulchrum vero haud immoderatum; itaque animal quoque tale futurum moderatum et concinnum eft ponendum. et ex moderatis quidem ea quae parva funt percipimus et colligimus, veriffima autem et maxima haud confideramus. nam ad fanitates et morbos, virtutes et pravitates nulla moderatio et immoderatio maior eft quam animi ipfius ad corpus ipfum; quorum nihil perpendimus neque intelligimus, animum robuftum omnibusque partibus magnum imbecillior minorque fpecies quum vehat, quumque contrario modo ambo fint compacta, non pulchrum effe totum animal (abhorrere enim maxima a convenientia et moderatione), id vero quod contra fe habeat omnium effe fpectaculorum ei qui perfpicere poffit pulcherrimum et amabiliffimum. quemadmodum igitur corpus quod grandiora habet crura vel alio quopiam habitu nimio affectum fibique haud conveniens nec moderatum eft fimul deforme fe exhibet fimulque in laborum communitate multas laffitudines multasque convulfiones et propter vacillationes lapfus efficit infinitaque fibi mala infert, idem exiftimandum eft etiam de utroque coniuncto, animal quod appellamus: quando videlicet in eo animus infit potentior corpore exfultansque, eum totum concutere intusque morbis implere, et quum ad difciplinas aliquas et quaeftio-

τόνως †) ᾖη, κατατήκει, διδαχάς τ' αὖ καὶ μάχας ἐν λόγοις ποιουμένη δημοσίᾳ καὶ ἰδίᾳ δι' ἐρίδων καὶ φιλονεικιῶν ††) γιγνομένων διάπυρον αὐτὸ ποιοῦσα λύει, καὶ ῥεύματα ἐπάγουσα, τῶν λεγομένων ἰατρῶν ἀπατῶσα τοὺς πλείστους, τἀναντία αἰτιᾶσθαι ποιεῖ· σῶμά τε ὅταν αὖ μέγα καὶ ὑπέρψυχρον *) σμικρᾷ ξυμφυὲς ἀσθενεῖ τε διανοίᾳ γένηται, διττῶν ἐπιθυμιῶν * οὐσῶν φύσει κατ' ἀνθρώπους, διὰ σῶμα μὲν B τροφῆς, διὰ δὲ τὸ θειότατον τῶν ἐν ἡμῖν φρονήσεως, αἱ τοῦ κρείττονος κινήσεις κρατοῦσαι καὶ τὸ μὲν σφέτερον αὔξουσαι, τὸ δὲ τῆς ψυχῆς κωφὸν καὶ δυςμαθὲς ἀμνῆμόν τε ποιοῦσαι τὴν μεγίστην νόσον ἀμαθίαν ἐναπεργάζονται. μία δὴ σωτηρία πρὸς ἄμφω, μήτε τὴν ψυχὴν ἄνευ σώματος κινεῖν μήτε σῶμα ἄνευ ψυχῆς, ἵνα ἀμυνομένω **) γίγνησθον ἰσοῤῥόπω καὶ ὑγιῆ. τὸν δὴ μαθηματικὸν * ἤ τινα ἄλ- C λην σφόδρα μελέτην διανοίᾳ κατεργαζόμενον καὶ τὴν τοῦ σώματος ἀποδοτέον κίνησιν, γυμναστικῇ προςομιλοῦντα, τόν τε αὖ σῶμα ἐπιμελῶς πλάττοντα τὰς τῆς ψυχῆς ἀποδοτέον κινήσεις, μουσικῇ καὶ πάσῃ φιλοσοφίᾳ προςχρώμενον, εἰ μέλλει δικαίως τις ἅμα μὲν καλός, ἅμα δὲ ἀγαθὸς ὀρθῶς κεκλήσεσθαι. Κατὰ δὲ ταὐτὰ ταῦτα καὶ τὰ μέρη θεραπευτέον, τὸ τοῦ παντὸς ἀπομιμούμενον εἶδος. τοῦ γὰρ σώματος ὑπὸ τῶν εἰςιόντων * καομένου τε ἐντὸς καὶ ψυχομένου, καὶ πάλιν D ὑπὸ τῶν ἔξωθεν ξηραινομένου καὶ ὑγραινομένου καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα πάσχοντος ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν κινήσεων, ὅταν μέν τις ἡσυχίαν ἄγον τὸ σῶμα παραδιδῷ ταῖς κινήσεσι, κρατηθὲν διώλετο, ἐὰν δὲ ἣν τροφὸν καὶ τιθήνην τοῦ παντὸς προςείπομεν μιμῆταί τις, καὶ τὸ σῶμα μάλιστα μὲν μηδέποτε ἡσυχίαν ἄγειν ἐᾷ, κινῇ δὲ καὶ σεισμοὺς ἀεί τινας ἐμποιῶν αὐτῷ διὰ παντὸς * τὰς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς E ἀμύνηται κατὰ φύσιν κινήσεις, καὶ μετρίως σείων τά τε περὶ τὸ σῶμα πλανώμενα παθήματα καὶ μέρη κατὰ ξυγγενείας εἰς τάξιν κατακοσμῇ πρὸς ἄλληλα, κατὰ τὸν πρόσθεν λόγον ὃν περὶ τοῦ παντὸς ἐλέγομεν, οὐκ ἐχθρὸν παρ'

†) ἄλλ. εὐτόνως. ††) ἄλλ. φιλονεικίας.
*) ἄλλ. ὑπέρψυχον.
**) ἴσ. ἁμιλλωμένω.

nes contente aggrediatur, corpus liquefacere, docentem porro et altercantem publice et privatim, lites quum exoriantur et contentiones, fervidum corpus reddere et folvere. et fluxiones inferentem plurimos medicorum qui dicuntur adeo fallere ut contrariis caufam attribuant; contra fi corpus ingens nimisque fegne copulatum fuerit cum pufilla et imbecilla mente, quum duae cupiditates natura homini infitae fint, per corpus quidem alimenti, per diviniffimam vero noftri partem fapientiae, potentioris naturae motus fuperantes remque fuam augentes, animum vero hebetem et indocilem et immemorem reddentes maximum morbum infcitiam efficere. una igitur amborum falus reperitur, fi neque animum fine corpore movemus neque corpus fine animo, ut contendentia evadant aequalia inter fe atque fana. doctrinarum igitur ftudiofum vel in alia quapiam meditatione mentisque exercitatione verfantem corporis quoque motionem adiungere oportet, gymnafticam tractantem, eum contra qui corpus fedulo fingit et excolit, animi adiungere oportet motiones, mufica univerfaque philofophia utentem, fi iure quis voluerit fimul pulcher fimulque vere bonus appellari. Eadem vero hac ratione etiam partes curandae funt ad univerfitatis fpeciei fimilitudinem. etenim quum corpus ab iis quae ingrediuntur uratur intus et refrigeretur, rurfusque a rebus externis exficcetur et humectetur, eaque quae cum his coniuncta funt patiatur ab utrisque motionibus, quando quis quiefcens corpus tradit motionibus, fuperatum perit, quando vero quam altricem et nutricem univerfi appellavimus imitatur quispiam, et corpus omnino numquam quiefcere finit, fed movet et concuffiones femper aliquas ei iniiciens usquequaque interiores et exteriores repellit fecundum naturam motiones, modiceque concutiens affectiones in corpore vagantes eiusque partes pro cognatione in ordinem adducit inter fe, ex ea quam fupra de univerfo explicavimus oratione, non inimi-

ἐχθρὸν τιθέμενον ἐάσει πολέμους ἐντίκτειν τῷ σώματι καὶ
νόσους, ἀλλὰ φίλον παρὰ φίλον τεθὲν ὑγίειαν ἀπεργαζόμε-
νον παρέξει. τῶν δ' αὖ κινήσεων ἡ * ἐν ἑαυτῷ ὑφ' ἑαυ- 89
τοῦ ἀρίστη κίνησις (μάλιστα γὰρ τῇ διανοητικῇ καὶ τῇ τοῦ
παντὸς κινήσει ξυγγενής), ἡ δὲ ὑπ' ἄλλου χείρων· χειρίστη
δὲ ἡ κειμένου τοῦ σώματος καὶ ἄγοντος ἡσυχίαν δι' ἑτέρων
αὐτὸ κατὰ μέρη κινοῦσα. διὸ δὴ τῶν καθάρσεων καὶ ξυστά-
σεων τοῦ σώματος ἡ μὲν διὰ τῶν γυμνασίων ἀρίστη, δευ-
τέρα δὲ ἡ διὰ τῶν αἰωρήσεων κατά τε τοὺς πλοῦς καὶ ὅπη-
περ ἂν ὀχήσεις ἄκοποι γίγνωνται· τρίτον δὲ εἶδος κινήσεως
σφόδρα ποτὲ ἀναγκαζομένῳ χρήσιμον, * ἄλλως δὲ οὐδαμῶς B
τῷ νοῦν ἔχοντι προσδεκτέον, τὸ τῆς φαρμακευτικῆς καθάρ-
σεως γιγνόμενον ἰατρικόν. τὰ γὰρ νοσήματα, ὅσα μὴ με-
γάλους ἔχει κινδύνους, οὐκ ἐρεθιστέον φαρμακείαις· πᾶσα
γὰρ ξύστασις νόσων τρόπον τινὰ τῇ τῶν ζώων φύσει προς-
έοικε. καὶ γὰρ ἡ τούτων ξύνοδος ἔχουσα τεταγμένους τοῦ
βίου γίγνεται χρόνους, τοῦ τε γένους ξύμπαντος, καὶ καθ'
αὑτὸ τὸ ζῶον εἱμαρμένον ἕκαστον ἔχον τὸν βίον φύεται, χω-
ρὶς τῶν ἐξ ἀνάγκης παθημάτων· * τὰ γὰρ τρίγωνα εὐθὺς C
κατ' ἀρχὰς ἑκάστου *) δύναμιν ἔχοντα ξυνίσταται μέχρι τι-
νὸς χρόνου δυνατὰ ἐξαρκεῖν, οὗ βίον οὐκ ἄν ποτέ τις εἰς
τὸ πέραν ἔτι βιῴη. τρόπος οὖν ὁ αὐτὸς καὶ τῆς περὶ τὰ
νοσήματα ξυστάσεως· ἣν **) ὅταν τις παρὰ τὴν εἱμαρμένην
τοῦ χρόνου φθείρῃ φαρμακείαις, ἅμα ἐκ σμικρῶν μεγάλα
καὶ πολλὰ ἐξ ὀλίγων νοσήματα φιλεῖ γίγνεσθαι. διὸ παιδα-
γωγεῖν δεῖ διαίταις πάντα τὰ τοιαῦτα, καθ' ὅσον ἂν ᾖ τῳ
σχολή, ἀλλ' * οὐ φαρμακεύοντα ***) κακὸν δύςκολον ἐρε- D
θιστέον. Καὶ περὶ μὲν τοῦ κοινοῦ ζώου καὶ τοῦ κατὰ τὸ
σῶμα αὐτοῦ μέρους, ᾗ τις ἂν καὶ διαπαιδαγωγῶν καὶ δια-
παιδαγωγούμενος ὑφ' αὑτοῦ μάλιστ' ἂν κατὰ λόγον ζῴη,
ταῦτα †) λελέχθω. τὸ δὲ δὴ παιδαγωγῆσον αὐτὸ μᾶλλόν που
καὶ πρότερον παρασκευαστέον εἰς δύναμιν ὅτι κάλλιστον καὶ
ἄριστον εἰς τὴν παιδαγωγίαν εἶναι. δι' ἀκριβείας μὲν οὖν

*) γρ. ἑκάστων. **) γρ. ἣν· ἃ.
***) γρ. φαρμακεύοντας.
†) ἄλλ. ταύτῃ.

cum inimico oppositum sinet bella inferre corpori atque morbos, sed id contendet ut amicum amico oppositum sanitatem efficiat. ex motionibus autem optima est quae ipsa in se a se ipsa concitatur (maxime enim mentis et universitatis motioni cognata est), quae vero aliunde concitatur, deterior; deterrima autem quae iacens corpus et quiescens per alia particulatim movet. quocirca purgationum et confirmationum corporis ea quae per exercitationes fit optima, secunda vero ea quae per pensiles gestationes fit in navigatione et quaecumque alia vectura est haud laboriosa. ac tertia motionis species admodum quandoque ei qui coactus est utilis, alio vero nullo modo prudenti admittenda, sanatio quae medica purgatione peragitur. morbi enim, nisi magna intendunt pericula, non irritandi sunt medicamentis; nam quaevis morborum constitutio animantium naturae quodammodo similis est. etenim horum coniunctio constituta habet vitae tempora, tam genus universum, quam animal quodque per se quod fatalem habens vitam nascitur, quum ab affectionibus necessariis discesseris. triangula enim statim ab initio cuiusque vim habentia composita sunt ita ut ad tempus aliquod sufficere possint, quod ultra numquam poterit aliquis vitam adhuc proferre. eadem igitur ratio est morborum constitutionis, quam si quis praeter necessitatem temporis corrumpit medicamentis, simul e parvis magni et multi e paucis morbi solent fieri. quocirca regi omnes hos oportet praescripta victus ratione, quantum quis oti habeat, non medicamentis adhibitis malum difficile est irritandum. Ac de communi quidem animante eiusque parte corporea, quomodo quis gubernans et gubernatus a se ipse rationi convenientissime vivat, haec dicta sunto. ipsum vero quod recturum est magis sine dubio et prius praeparandum pro viribus, ut quam pulcherrimum et optimum ad rectionem sit. accurate vero de his exponere operis

περὶ τούτων διελθεῖν ἱκανὸν ἂν γένοιτο αὐτὸ καθ' αὑτὸ
μόνον ἔργον· * τὸ δ' ἐν παρέργῳ κατὰ τὰ πρόσθεν ἑπόμε- E
νος ἄν τις οὐκ ἄπο τρόπου τῇδε σκοπῶν ὧδε τῷ λόγῳ
διαπεράναιτ' ἄν. καθάπερ εἴπομεν πολλάκις ὅτι τρία ψυχῆς
τριχῇ ἐν ἡμῖν εἴδη κατῴκισται, τυγχάνει δ' ἕκαστον κινή-
σεις ἔχον, οὕτω κατὰ ταὐτὰ καὶ νῦν ὡς διὰ βραχυτάτων
ῥητέον ὅτι τὸ μὲν αὐτῶν ἐν ἀργίᾳ διάγον καὶ τῶν ἑαυτοῦ
κινήσεων ἡσυχίαν ἄγον ἀσθενέστατον ἀνάγκη γίγνεσθαι, τὸ
δ' ἐν γυμνασίοις ἐρρωμενέστατον· διὸ φυλακτέον * ὅπως 90
ἂν ἔχωσι τὰς κινήσεις πρὸς ἄλληλα ξυμμέτρους. τὸ δὲ δὴ
περὶ τοῦ κυριωτάτου παρ' ἡμῖν ψυχῆς εἴδους διανοεῖσθαι
δεῖ τῇδε, ὡς ἄρα αὐτὸ δαίμονα θεὸς ἑκάστῳ δέδωκε, τοῦτο
ὃ δή φαμεν οἰκεῖν μὲν ἡμῶν ἐπ' ἄκρῳ τῷ σώματι, πρὸς
δὲ τὴν ἐν οὐρανῷ ξυγγένειαν ἀπὸ γῆς ἡμᾶς αἴρειν ὡς ὄν-
τας φυτὸν οὐκ ἔγγειον, ἀλλ' οὐράνιον, ὀρθότατα λέγοντες·
ἐκεῖθεν γάρ, ὅθεν ἡ πρώτη τῆς ψυχῆς γένεσις ἔφυ, * τὸ B
θεῖον τὴν κεφαλὴν καὶ ῥίζαν ἡμῶν ἀνακρεμαννὺν ὀρθοῖ
πᾶν τὸ σῶμα. τῷ μὲν οὖν περὶ τὰς ἐπιθυμίας ἢ φιλο-
νεικίας τετευτακότι *) καὶ ταῦτα διαπονοῦντι σφόδρα πάντα
τὰ δόγματα ἀνάγκη θνητὰ ἐγγεγονέναι, καὶ παντάπασι, καθ'
ὅσον μάλιστα δυνατὸν θνητῷ γίγνεσθαι, τούτου μηδὲ σμικρὸν
ἐλλιπεῖν **), ἅτε τὸ τοιοῦτον ηὐξηκότι· τῷ δὲ περὶ φιλομάθειαν
καὶ περὶ τὰς τῆς ἀληθείας φρονήσεις ἐσπουδακότι καὶ ταῦτα
μάλιστα τῶν αὑτοῦ γεγυμνασμένῳ * φρονεῖν μὲν ἀθάνατα καὶ C
θεῖα, ἄνπερ ἀληθείας ἐφάπτηται, πᾶσα ἀνάγκη που, καθ'
ὅσον δ' αὖ μετασχεῖν ἀνθρωπίνη φύσις ἀθανασίας ἐνδέχε-
ται, τούτου μηδὲν μέρος ἀπολιπεῖν ***), ἅτε δὲ ἀεὶ θερα-
πεύοντα τὸ θεῖον ἔχοντά τε αὐτὸν εὖ μάλα κεκοσμημένον
τὸν δαίμονα ξύνοικον ἐν αὑτῷ διαφερόντως εὐδαίμονα εἶ-
ναι. θεραπεία δὲ δὴ παντὶ †) παντὸς μία, τὰς οἰκείας ἑκά-
στῳ τροφὰς καὶ κινήσεις ἀποδιδόναι. τῷ δ' ἐν ἡμῖν θείῳ
ξυγγενεῖς * εἰσὶ κινήσεις αἱ τοῦ παντὸς διανοήσεις καὶ πε- D

---

*) γρ. τετηκότι.
**) ἄλλ. ἐλλείπειν.
***) ἄλλ. ἀπολείπειν.
†) γρ. ταύτῃ.

ſit per ſe ipſum iam iuſti; ſubſicivis vero operis ſi quis priora ſequens explicare velit, haud inepte ita conſiderans oratione perſequatur. quemadmodum ſaepius diximus tres animi ſpecies trifariam in nobis conſtitutas eſſe, et quamque motiones habere, ita ſimiliter nunc quoque quam pauciſſimis dicendum eſt, eam quae in ſegnitia vivat et motionum ſuarum quietem capiat imbecillimam neceſſario exſiſtere, quae contra exerceatur, validiſſimam; quocirca curandum eſt ut motiones habeant inter ſe congruentes. de praeſtantiſſima vero animi noſtri ſpecie ſic exiſtimandum, deum cuique dediſſe ut genium hanc quam dicimus in ſummo nobis corpore habitare, et propter caeli cognationem a terra nos attollere, quippe qui ſimus animantia non terrena, ſed caeleſtia, rectiſſime hoc ponentes; illinc enim, unde primus animi ortus profectus eſt, divinum ſuſpendens caput et radicem noſtram erigit totum corpus. in eo igitur qui in cupiditates et contentiones ſtudium operamque confert et in his vehementer ſe exercet, omnia decreta neceſſe eſt innaſci mortalia, planeque, quam maxime poteſt mortalis fieri, hac re ne paullulum quidem defici, quippe qui eam auxerit, eum contra, qui diſcendi amorem veritatisque cognitionem coluit et in his prae ceteris rebus ſuis ſe exercuit, immortalia et divina, ſiquidem veritatem asſequutus fuerit, prorſus neceſſe eſt cogitare, quantum natura humana immortalitatis poteſt compos eſſe, ea nullo modo deficiet, quum ſemper colat divinum habeatque admodum ornatum genium in ſe contubernalem, prae ceteris beatum eſſe. cultura autem cuique cuiusque rei una eſt haec, ut convenientes cuique paſtus et motiones attribuamus. iam divino nobis inſito cognatae ſunt motiones univerſi cogitationes et

ριφοραί. ταύταις δὴ ξυνεπόμενον ἕκαστον δεῖ, τὰς περὶ τὴν
γένεσιν ἐν τῇ κεφαλῇ διεφθαρμένας ἡμῶν περιόδους ἐξορ-
θοῦντα διὰ τὸ καταμανθάνειν τὰς τοῦ παντὸς ἁρμονίας τε
καὶ περιφοράς, τῷ κατανοουμένῳ τὸ κατανοοῦν ἐξομοιῶσαι
κατὰ τὴν ἀρχαίαν φύσιν, ὁμοιώσαντα δὲ τέλος ἔχειν τοῦ
προτεθέντος ἀνθρώποις ὑπὸ θεῶν ἀρίστου βίου πρός τε
τὸν παρόντα καὶ τὸν ἔπειτα χρόνον.

* Καὶ δὴ καὶ τὰ νῦν ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς παραγγελθέντα E
διεξελθεῖν περὶ τοῦ παντὸς μέχρι γενέσεως ἀνθρωπίνης σχε-
δὸν ἔοικε τέλος ἔχειν. τὰ γὰρ ἄλλα ζῶα ᾗ γέγονεν αὖ, διὰ
βραχέων ἐπιμνηστέον, ὃ μή τις *) ἀνάγκη μηκύνειν· οὕτω
γὰρ ἐμμετρότερός τις ἂν αὐτῷ **) δόξειε περὶ τοὺς τούτων
λόγους εἶναι. τῇδ' οὖν ***) τὸ τοιοῦτον ἔστω λεγόμενον. Τῶν
γενομένων ἀνδρῶν ὅσοι δειλοὶ καὶ τὸν βίον ἀδίκως διῆλθον,
κατὰ λόγον τὸν εἰκότα γυναῖκες μετεφύοντο ἐν τῇ δευτέρᾳ
γενέσει. καὶ κατ' ἐκεῖνον * δὴ τὸν χρόνον διὰ ταῦτα θεοὶ 91
τὸν τῆς ξυνουσίας ἔρωτα ἐτεκτήναντο, ζῶον τὸ μὲν ἐν ἡμῖν,
τὸ δ' ἐν ταῖς γυναιξὶ ξυστήσαντες ἔμψυχον, τοιῷδε †) τρό-
πῳ ποιήσαντες ἑκάτερον. τὴν τοῦ ποτοῦ διέξοδον, ᾗ διὰ
τοῦ πλεύμονος τὸ πῶμα ὑπὸ τοὺς νεφροὺς εἰς τὴν κύστιν
ἐλθὸν καὶ τῷ πνεύματι θλιφθὲν ξυνεκπέμπει δεχομένη ††), ξυν-
έτρησαν εἰς τὸν ἐκ τῆς κεφαλῆς κατὰ τὸν αὐχένα καὶ διὰ τῆς
ῥάχεως μυελὸν ξυμπεπηγότα, * ὃν δὴ σπέρμα ἐν τοῖς πρό- B
σθεν λόγοις εἴπομεν· ὁ δέ, ἅτ' ἔμψυχος ὢν καὶ λαβὼν
ἀναπνοὴν τοῦθ' ᾗπερ †††) ἀνέπνευσε, τῆς ἐκροῆς ζωτικὴν
ἐπιθυμίαν ἐμποιήσας αὐτῷ τοῦ γεννᾶν ἔρωτα ἀπετέλεσε.
διὸ δὴ τῶν μὲν ἀνδρῶν τὸ περὶ τὴν τῶν αἰδοίων φύσιν
ἀπειθές τε καὶ αὐτοκρατὲς γεγονός, οἷον ζῶον ἀνυπήκοον
τοῦ λόγου, πάντων δι' ἐπιθυμίας οἰστρώδεις ἐπιχειρεῖ κρα-
τεῖν· αἱ δ' ἐν ταῖς γυναιξὶν αὖ μῆτραί τε καὶ ὑστέραι λε-
γόμεναι * διὰ ταὐτὰ ταῦτα, ζῶον ἐπιθυμητικὸν ἐνὸν τῆς C
παιδοποιίας, ὅταν ἄκαρπον παρὰ τὴν ὥραν χρόνον πολὺν
γίγνηται, χαλεπῶς ἀγανακτοῦν φέρει, καὶ πλανώμενον πάντῃ
κατὰ τὸ σῶμα, τὰς τοῦ πνεύματος διεξόδους ἀποφράττον,

*) ἴσ. ὅτι μή τις. **) γρ. εὐμετρότερός τις αὐτῷ.
***) γρ. αὖ. †) γρ. τοιῷδε δέ. ††) γρ. δεχόμενοι.
†††) ἴσ. ταύτῃ ᾗπερ.

circuitus. has igitur sequi oportet quemque, ut circuitus in capite nostro per ortum corruptos emendet universi harmonias et circuitus perspiciens, universo intellecto intelligendi vim similem efficiat secundum pristinam naturam, et hanc per similitudinem finem assequatur vitae optimae hominibus a diis propositae et in praesens et in posterum tempus.

Iam vero nunc quae initio constituimus disserere de universo usque ad ortum humanum ad finem videntur fere perducta esse. reliqua autem animantia quomodo procreata sint, brevi memorandum, nisi forte necessitas postulat ut fusius disputemus; sic enim moderatior aliquis simimet ipsi videatur in his exponendis esse. ita igitur hoc explicetur. Virorum procreatorum quicumque ignavi fuerant vitamque iniuste traduxerant, ex oratione verisimili in mulieres transierunt in secundo ortu. et illo quidem tempore hanc ob causam dii concumbendi cupiditatem genuerunt, animal unum in nobis, alterum in mulieribus constituentes animatum, hac ratione fingentes utrumque. potus transitum, qua per pulmonem potio sub renes pervenit in vesicam quae eam suscipit aëreque compressam una emittit, perforarunt in medullam ex capite in cervicem et per spinam compactam, quod quidem semen in oratione superiore diximus; hoc autem, quippe animatum et respirans, ei parti qua respirat effluendi vitalem cupiditatem iniiciens generandi amorem procreavit. quocirca virorum quidem genitalium natura haud obediens et imperiosa, velut animal rationi non parens, omnibus per cupiditates furiosas conatur potiri; et mulierum quoque matrix et vulva quae dicitur easdem has ob causas, quum animal sit liberorum procreandorum appetens, quando sterilis praeter tempus diutius manet, graviter et indigne id fert, vagans totum per corpus spiritusque meatus obstruens, et respirare non sinens in an-

ἀναπνεῖν οὐκ ἐῶν εἰς ἀπορίας *) τὰς ἐσχάτας ἐμβάλλει καὶ νόσους παντοδαπὰς ἄλλας παρέχεται, μέχριπερ ἂν ἑκατέρων ἡ ἐπιθυμία καὶ ὁ ἔρως ἐξαγαγόντες οἷον ἀπὸ δένδρων **) καρπὸν κάτα δρέψαντες, * ὡς εἰς ἄρουραν τὴν μήτραν D ἀόρατα ὑπὸ σμικρότητος καὶ ἀδιάπλαστα ζῶα κατασπείραντες, καὶ πάλιν διακρίναντες, μεγάλα ἐντὸς ἐκθρέψωνται καὶ μετὰ ταῦτα εἰς φῶς ἀγαγόντες ζώων ἀποτελέσωσι γένεσιν. Γυναῖκες μὲν οὖν καὶ τὸ θῆλυ πᾶν οὕτω γέγονε· τὸ δὲ τῶν ὀρνέων φῦλον μετεῤῥυθμίζετο, ἀντὶ τριχῶν πτερὰ φύον, ἐκ τῶν ἀκάκων ἀνδρῶν, κούφων δέ, καὶ μετεωρολογικῶν μέν, ἡγουμένων δὲ δι' ὄψεως τὰς περὶ * τούτων ἀποδεί- E ξεις βεβαιοτάτας εἶναι δι' εὐήθειαν. τὸ δ' αὖ πεζὸν καὶ θηριῶδες γέγονεν ἐκ τῶν μηδὲν προςχρωμένων φιλοσοφίᾳ μηδὲ ἀθρούντων τῶν περὶ τὸν οὐρανὸν πέρι***) μηδέν, διὰ τὸ μηκέτι ταῖς ἐν τῇ κεφαλῇ χρῆσθαι περιόδοις, ἀλλὰ τοῖς περὶ τὰ στήθη τῆς ψυχῆς ἡγεμόσιν ἕπεσθαι μέρεσιν. ἐκ τούτων οὖν τῶν ἐπιτηδευμάτων τά τε πρόσθια †) κῶλα καὶ τὰς κεφαλὰς εἰς γῆν ἑλκόμενα ὑπὸ ξυγγενείας ἤρεισαν, προμήκεις τε καὶ παντοίας ἔσχον τὰς κορυφάς, ὅπῃ ξυνεθλίφθησαν * ὑπὸ ἀργίας ἑκάστων αἱ περιφοραί. τετράπουν 92 τε τὸ γένος αὐτῶν ἐκ ταύτης ἐφύετο καὶ πολύπουν τῆς προφάσεως, θεοῦ βάσεις ὑποτιθέντος πλείους τοῖς μᾶλλον ἄφροσιν, ὡς μᾶλλον ἐπὶ γῆν ἕλκοιντο. τοῖς δ' ἀφρονεστάτοις αὐτῶν τούτων καὶ παντάπασι πρὸς γῆν πᾶν τὸ σῶμα κατατεινομένοις ὡς οὐδὲν ἔτι ποδῶν χρείας οὔσης, ἄποδα αὐτὰ καὶ ἰλυσπώμενα ἐπὶ γῆς ἐγέννησαν. τὸ δὲ τέταρτον γένος ἔνυδρον γέγονεν ἐκ τῶν μάλιστα ἀνοητοτάτων καὶ ἀμαθεστάτων, οὓς οὐδ' ἀναπνοῆς καθαρᾶς ἔτι ἠξίωσαν οἱ μεταπλάττοντες, ὡς τὴν ψυχὴν ὑπὸ πλημμελείας πάσης ἀκαθάρτως ἐχόντων, ἀλλ' ἀντὶ λεπτῆς καὶ καθαρᾶς ἀναπνοῆς ἀέρος εἰς ὕδατος θολερὰν καὶ βαθεῖαν ἔωσαν ἀνάπνευσιν· ὅθεν ἰχθύων ἔθνος καὶ τὸ τῶν ὀστρέων ξυναπάντων τε ὅσα ἐνυ-

*) γρ. ἀπορίας τε ἄλλας. **) γρ. δένδρον.
***) ἄλλ. τῆς περὶ τὸν οὐρανὸν φύσεως πέρι. ἴσ. τῶν περὶ τ. οὐραν. μηδέν. †) ἄλλ. ἐμπρόσθια.

gores iniicit extremos morbosque varios alios affert, dum utriusque cupiditas et amor, educto tamquam ex arboribus fructu et deinde decerpto, velut in arvum in matricem animalia propter parvitatem oculorum obtutum effugientia necdum formata inferant rursusque ea secreta intus enutriant magna et postea in lucem edentes animantium absolvant generationem. Ac feminae quidem omneque muliebre ita nata sunt; avium autem gens formata est, pilis in pennas mutatis, e viris haud malis quidem, sed levibus, de rebus sublimibus quidem disputantibus, sed arbitrantibus prae simplicitate demonstrationes harum rerum quae visu nitantur esse firmissimas. pedestre autem et ferinum genus natum est ex iis qui nullo modo philosophiam attigerunt nec rerum caelestium quicquam conspexerunt, quia non conversionibus quae in capite sunt utebantur, sed animi partes in pectore locatas sequebantur duces. quibus quidem studiis factum est ut anteriora membra et capita in terram detraherent propter cognationem in eaque defigerent, et oblongos variosque haberent vertices, ubi circuitus cuiusque prae segnitia constricti erant. quadrupedum igitur et multipedum genus hac ex causa ortum est, deo pedes subiiciente plures magis insipientibus, quo magis ad terram traherentur. imprudentissimis vero horum ipsorum prorsusque ad terram totum corpus deiicientibus quia nulli iam usui fuissent pedes, pedibus ea carentia et in terra repentia procreaverunt. quartum autem genus aquatile exstitit e maxime insipientissimis et imperitissimis, quos ne respiratione quidem pura dignos iam existimarunt fictores, quia animum habebant omni nequitia pollutum, sed pro tenui et pura aëris respiratione in aquae detruserunt turbidam ac profundam respirationem; unde piscium gens et ostrearum omniumque quae aquatilia nata sunt,

δρα γέγονε, δίκην ἀμαθίας ἐσχάτης ἐσχάτας οἰκήσεις εἰληχότων. καὶ κατὰ ταῦτα δὴ πάντα τότε καὶ νῦν διαμείβεται τὰ ζῶα εἰς ἄλληλα, νοῦ καὶ ἀνοίας ἀποβολῇ καὶ κτήσει μεταβαλλόμενα.

Καὶ δὴ καὶ τέλος περὶ τοῦ παντὸς νῦν ἤδη τὸν λόγον φῶμεν ἡμῖν ἔχειν· θνητὰ γὰρ καὶ ἀθάνατα ζῶα λαβὼν καὶ ξυμπληρωθεὶς ὅδε ὁ κόσμος, οὕτω ζῶον ὁρατὸν τὰ ὁρατὰ περιέχον, εἰκὼν τοῦ νοητοῦ θεοῦ, αἰσθητός*), μέγιστος καὶ ἄριστος κάλλιστός τε καὶ τελεώτατος γέγονεν, εἷς οὐρανὸς ὅδε, μονογενὴς ὤν.

*) γρ. θεὸς αἰσθητός.

quae poenas inſcitiae extremae has ſolverunt ut extrema acciperent domicilia. et hoc quidem modo et tunc et nunc permutantur inter ſe animantia, mentis et amentiae amiſſione et comparatione ſeſe convertentia.

Iam vero finem habere orationem de univerſo a nobis ſusceptam dicamus; mortalia enim et immortalia animantia quum accepiſſet hic mundus atque completus eſſet, factus eſt animal adſpectabile animantia adſpectabilia complexum, imago dei ſub intelligentiam cadentis, ſub ſenſum cadens, maximus et optimus et pulcherrimus et perfectiſſimus, unum hoc caelum atque unicum.

ΚΡΙΤΙΑΣ.

ΤΙΜΑΙΟΣ ΚΡΙΤΙΑΣ ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΕΡΜΟΚΡΑΤΗΣ.

106 Ὡς ἄσμενος, ὦ Σώκρατες, οἷον ἐκ μακρᾶς ἀναπεπαυμένος
ὁδοῦ, νῦν οὕτως *) ἐκ τῆς τοῦ λόγου διαπορείας ἀγαπητῶς
ἀπήλλαγμαι! τῷ δὲ πρὶν μὲν πάλαι ποτ' ἔργῳ, νῦν δὲ λό-
γοις ἄρτι θεῷ γεγονότι προσεύχομαι, τῶν ῥηθέντων ὅσα μὲν
B ἐῤῥήθη μετρίως, σωτηρίαν ἡμῖν αὐτὸν αὐτῶν διδόναι, * παρὰ
μέλος δὲ εἴ τι περὶ αὐτῶν ἄκοντες εἴπομεν, δίκην τὴν πρέ-
πουσαν ἐπιτιθέναι· δίκη δὲ ὀρθὴ τὸν πλημμελοῦντα ἐμμελῆ
ποιεῖν. ἵν' οὖν τὸ λοιπὸν τοὺς περὶ θεῶν γενέσεως ὀρθῶς
λέγωμεν **) λόγους, φάρμακον ἡμῖν αὐτὸν τελεώτατον καὶ

*) γρ. ὄντως.
**) γρ. λέγοιμεν.

TIMAEUS CRITIAS SOCRATES HERMOCRATES.

Quam laetus, Socrate, tamquam a longa requieſcens via, nunc ita a ſermonis itinere lubenter disceſſi! eum vero qui ante quidem iam dudum re, nunc autem verbis modo deus factus eſt, precor ut eorum quae recte dicta ſunt ſalutem nobis ipſe praebeat, ſi quid vero abſoni de illis inviti protulimus, poena conveniente nos afficiat; poena autem recta haec eſt quae discrepantem efficit concinentem. ut igitur in poſterum de ortu deorum recte diſſeramus, precamur eum

ἄριστον φαρμάκων ἐπιστήμην εὐχόμεθα διδόναι. προσευξάνοι δὲ παραδίδομεν κατὰ τὰς ὁμολογίας Κριτίᾳ τὸν ἑξῆς λόγον.

ΚΡΙ. Ἀλλ', ὦ Τίμαιε, δέχομαι μέν, ᾧ δὲ καὶ σὺ κατ' ἀρχὰς *) ἐχρήσω ξυγγνώμην * αἰτούμενος ὡς περὶ μεγάλων C
μέλλων λέγειν, ταὐτὸν καὶ νῦν ἐγὼ τοῦτο παραιτοῦμαι, μειζόνως δὲ αὐτοῦ τυχεῖν ἔτι μᾶλλον ἀξιῶ περὶ * τῶν μελλόν- 107
των ῥηθήσεσθαι. καίτοι σχεδὸν μὲν οἶδα παραίτησιν εὖ μάλα φιλότιμον καὶ τοῦ δέοντος ἀγροικοτέραν μέλλων παραιτεῖσθαι, ῥητέον δὲ ὅμως. ὡς μὲν γὰρ οὐκ εὖ τὰ παρὰ σοῦ λεχθέντα εἴρηται, τίς ἂν ἐπιχειρήσειεν ἔμφρων λέγειν; ὅτι δὲ τὰ ῥηθησόμενα πλείονος ξυγγνώμης δεῖται χαλεπώτερα ὄντα, τοῦτο πειρατέον πῃ διδάξαι. περὶ θεῶν γάρ, ὦ Τίμαιε, λέγοντά τι πρὸς ἀνθρώπους δοκεῖν ἱκανῶς λέγειν ῥᾷον ἢ περὶ θνητῶν πρὸς * ἡμᾶς **). ἡ γὰρ ἀπειρία καὶ B
σφόδρα ἄγνοια***) τῶν ἀκουόντων περὶ ὧν ἂν οὕτως ἔχωσι πολλὴν εὐπορίαν παρέχεσθον τῷ μέλλοντι λέγειν τι περὶ αὐτῶν· περὶ δὲ δὴ θεῶν ἴσμεν ὡς ἔχομεν. ἵνα δὲ σαφέστερον ὃ λέγω δηλώσω, τῇδέ μοι ξυνεπισπέσθε. μίμησιν μὲν γὰρ δὴ καὶ ἀπεικασίαν τὰ παρὰ πάντων ἡμῶν ῥηθέντα χρεών που γενέσθαι· τὴν δὲ τῶν γραφέων εἰδωλοποιίαν περὶ τὰ θεῖά τε καὶ τὰ ἀνθρώπινα †) σώματα γιγνομένην ἴδωμεν ῥᾳστώνης τε πέρι καὶ χαλεπότητος ††) * πρὸς τὸ τοῖς †††) ὁρῶ- C
σι δοκεῖν ἀποχρώντως μεμιμῆσθαι (*), καὶ κατοψόμεθα ὅτι γῆν μὲν καὶ ὄρη καὶ ποταμοὺς καὶ ὕλην οὐρανόν τε ξύμπαντα καὶ τὰ περὶ αὐτὸν ὄντα καὶ ἰόντα πρῶτον μὲν ἀγαπῶμεν ἄν τίς τι (**) καὶ βραχὺ πρὸς ὁμοιότητα αὐτῶν ἀπομιμεῖσθαι δυνατὸς ᾖ, πρὸς δὲ τούτοις, ἅτε οὐδὲν εἰδότες ἀκριβὲς περὶ τῶν τοιούτων, οὔτε ἐξετάζομεν οὔτε ἐλέγχομεν τὰ γεγραμμένα, σκιαγραφίᾳ δὲ ἀσαφεῖ καὶ ἀπατηλῷ χρώμεθα * περὶ αὐτά· τὰ δὲ ἡμέτερα ὁπόταν τις ἐπι- D
χειρῇ σώματα ἀπεικάζειν, ὀξέως αἰσθανόμενοι τὸ παραλει-

*) γρ. μὲν ὧδε, ᾧ σὺ καταρχάς. **) γρ. ἢ πρὸς ὑμᾶς. ***) γρ. ἄνοια. †) ἴσ. οὐράνια. ††) γρ. λεπτότητος. †††) γρ. πρὸς τοῖς. (*) γρ. μὲν μιμεῖσθαι. (**) γρ. ἄν τισι.

ut remedium nobis suppeditet perfectissimum et optimum remediorum, scientiam. qua quidem facta precatione tradimus, ut compositum est, Critiae orationem deinceps explicandam.

Crit. Sane, Timaee, accipio eam, idem vero quod tu initio fecisti quum veniam peteres quippe de rebus magnis dicturus, ego quoque nunc facio eandem petens, et magis etiam me confido eam impetraturum esse de iis quae propositurus sum. quamquam fere intelligo petitionem meam admodum ambitiosam et magis quam par sit rusticam fore; attamen dicendum. etenim a te prolata non bene dicta esse, quis intelligens conabitur affirmare? ea vero quae mihi dicenda sunt maioris indigere veniae quia difficiliora sint, hoc conandum fere docere. de diis enim, Timaee, si quis disserit apud homines, facilius videtur satis facere, quam de mortalibus apud nos. nam imperitia magnaque inscitia audientium in iis in quibus ita affecti sunt multam praebent facilitatem de his dicturo; de diis autem scimus quomodo affecti simus. ut vero dilucidius quod dicere volo declarem, huc me sequimini. imitatio videlicet et effictio necessario sunt a nobis omnibus dicta; pictorum autem effictionem in divinis et caelestibus corporibus versantem videamus ratione facilitatis et difficultatis qua spectantibus videantur rem satis imitando expressisse, et perspiciemus nos primum acquiescere si quis terram et montes et fluvios et sylvas et caelum universum resque quae circa caelum sunt et feruntur vel leviter ad similitudinem imitari possit, praeterea, quippe accuratam non habentes harum rerum cognitionem, neque explorare neque redarguere picta, sed effictione verum simulante eaque obscura et fallace uti in illis; nostra contra corpora si quis instituerit effingere, acute

κόμενον διὰ τὴν ἀεὶ ξύνοικον κατανόησιν χαλεποὶ κριταὶ γιγνόμεθα τῷ μὴ πάσας πάντως τὰς ὁμοιότητας ἀποδιδόντι. ταὐτὸν δὴ καὶ κατὰ τοὺς λόγους ἰδεῖν δεῖ γιγνόμενον, ὅτι τὰ μὲν οὐράνια καὶ θεῖα ἀγαπῶμεν καὶ σμικρῶς εἰκότα λεγόμενα, τὰ δὲ θνητὰ καὶ ἀνθρώπινα ἀκριβῶς ἐξετάζομεν. * ἐκ δὴ τοῦ παραχρῆμα νῦν λεγόμενα, τὸ πρέπον ἂν μὴ E
δυνώμεθα πάντως ἀποδιδόναι, ξυγγιγνώσκειν χρεών· οὐ γὰρ ὡς ῥᾴδια τὰ θνητά, ἀλλ' ὡς χαλεπὰ πρὸς δόξαν ὄντα ἀπεικάζειν δεῖ διανοεῖσθαι. ταῦτα δὴ βουλόμενος ὑμᾶς ὑπομνῆσαι, καὶ * τὸ τῆς ξυγγνώμης οὐκ ἔλαττον, ἀλλὰ μεῖζον 108
αἰτῶν περὶ τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι, πάντα ταῦτα εἴρηκα, ὦ Σώκρατες. εἰ δὴ δικαίως αἰτεῖν φαίνομαι τὴν δωρεάν, ἑκόντες δίδοτε.

ΣΩ. Τί δ' οὐ μέλλομεν, ὦ Κριτία, διδόναι; καὶ πρός γ' ἔτι τρίτῳ δεδόσθω ταὐτὸν τοῦτο Ἑρμοκράτει παρ' ἡμῶν· δῆλον γὰρ ὡς ὀλίγον ὕστερον, ὅταν αὐτὸν δέῃ λέγειν, παραιτήσεται καθάπερ ὑμεῖς· ἵν' οὖν ἑτέραν * ἀρχὴν ἐκπορίζηται καὶ B
μὴ τὴν αὐτὴν ἀναγκασθῇ λέγειν, ὡς ὑπαρχούσης αὐτῷ ξυγγνώμης ἴστω οὕτω τε *) λεγέτω. προλέγω γε μήν, ὦ φίλε Κριτία, σοι τὴν τοῦ θεάτρου διάνοιαν, ὅτι θαυμαστῶς ὁ πρότερος εὐδοκίμηκεν ἐν αὐτῷ ποιητής, ὥστε τῆς ξυγγνώμης δεήσει τινός σοι παμπόλλης, εἰ μέλλειν αὐτὰ δυνατὸς γενέσθαι παραλαβεῖν.

ΕΡ. Ταὐτὸν μήν, ὦ Σώκρατες, κἀμοὶ παραγγέλλεις ὅπερ τῷδε. ἀλλὰ γὰρ ἀθυμοῦντες * ἄνδρες οὔπω τρόπαιον C
ἔστησαν, ὦ Κριτία· προϊέναι τε οὖν ἐπὶ τὸν λόγον ἀνδρείως χρή, καὶ τὸν Παίωνά τε καὶ τὰς Μούσας ἐπικαλούμενον τοὺς παλαιοὺς πολίτας ἀγαθοὺς ὄντας ἀναφαίνειν τε καὶ ὑμνεῖν.

ΚΡ. Ὦ φίλε Ἑρμόκρατες, τῆς ὑστέρας **) τεταγμένος, ἐπίπροσθεν ἔχων ἄλλον ἔτι θαῤῥεῖς. τοῦτο μὲν οὖν οἷόν ἐστιν, αὐτό ***) σοι τάχα δηλώσει· παραμυθουμένῳ δ' οὖν καὶ παραθαῤῥύνοντί σοι * πειστέον, καὶ πρὸς οἷς θεοῖς D

*) ἄλλ. εἰς τότε οὕτω. **) γρ. ὑστεραίας. ***) γρ. αὐτός.

nos percipientes quicquid praetermiſſum fuerit propter contubernalem fere perpetuamque harum rerum conſiderationem difficiles reperiri iudices in eum qui non omnes omnino ſimilitudines exhibuerit. idem igitur etiam in orationibus accidere intelligendum eſt; caeleſtia enim et divina etiam ſi paullulum ad veriſimilitudinem exponuntur ſatis habemus, mortalia vero et humana diligenter exploramus. ſubito igitur nunc dicentes ſi id quod convenit non potuerimus prorſus reddere, ignoſci oportet; neque enim facilia eſſe mortalia, ſed difficilia ad opinionem expreſſu cogitandum eſt. hoc igitur ut vos admonerem et veniam non minorem, ſed maiorem peterem de iis quae prolaturus eſſem omnia haec dixi, Socrate. iam ſi iure petere videor donum, ultro mihi date.

So. Quidni velimus, Critia, tibi dare? et praeterea quoque tertio datum eſt idem hoc Hermocrati a nobis; non enim dubium eſt quin paullo poſt, quum oportuerit eum dicere, petiturus ſit quod vos; ut igitur aliud exordium capiat nec idem cogatur proferre, ſcito veniam ei iam datam eſſe et ita dicito. praedico tamen, care Critia, tibi theatri ſententiam, priorem poëtam eximiam in eo gloriam conſequutum eſſe; quocirca permagna tibi opus erit venia, ut has partes poſſis ſuscipere.

Her. Idem vero, Socrate, mihi denuncias quod huic. attamen deſperantes viri nondum tropaeum ſtatuerunt, Critia; aggredi igitur ad orationem viriliter te oportet, et Apolline Muſisque invocatis priſcos cives egregios oſtendere atque celebrare.

Crit. O care Hermocrates, quia in poſteriore ordine collocatus es et alium ante te habes, adhuc confidis. et hoc quidem quale ſit, res ipſa tibi mox declarabit; adhortanti vero tibi atque excitanti obtemperandum, et praeter eos quos dixiſti deos reliqui invo-

εἴπες τούς τε ἄλλους κλητέον, καὶ δὴ καὶ τὰ μάλιστα Μνημοσύνην. σχεδὸν γὰρ τὰ μέγιστα ἡμῖν τῶν λόγων ἐν ταύτῃ τῇ θεῷ πάντ' ἐστί· μνησθέντες γὰρ ἱκανῶς καὶ ἀπαγγείλαντες τά ποτε ῥηθέντα ὑπὸ τῶν ἱερέων καὶ δεῦρο ὑπὸ Σόλωνος κομισθέντα, σχεδὸν οἶδ' ὅτι καὶ τῷδε τῷ θεάτρῳ δόξομεν τὰ προςήκοντα μετρίως ἀποτετελεκέναι. τοῦτ' οὖν αὐτὸ ἤδη * δραστέον, καὶ μελλητέον οὐδὲν ἔτι. E

Πάντων δὴ πρῶτον μνησθῶμεν ὅτι τὸ κεφάλαιον ἦν ἐνάκις ἔτη χίλια ἀφ' οὗ γεγονὼς ἐμηνύθη πόλεμος τοῖς θ' ὑπὲρ Ἡρακλείας στήλας ἔξω κατοικοῦσι καὶ τοῖς ἐντὸς πᾶσιν· ὃν δεῖ νῦν διαπεραίνειν. τῶν μὲν οὖν ἥδε ἡ πόλις ἄρχουσα*) καὶ πάντα τὸν πόλεμον διαπολεμήσασα ἐλέγετο, τῶν δ' οἱ τῆς Ἀτλαντίδος νήσου βασιλῆς, ἣν δὴ Λιβύης καὶ Ἀσίας μείζω νῆσον οὖσαν ἔφαμεν εἶναί ποτε, νῦν δὲ ὑπὸ σεισμῶν δῦσαν ἄπορον **) πηλὸν τοῖς ἐνθένδε ἐκπλέουσιν ἐπὶ τὸ πᾶν ***) πέλαγος, * ὥςτε μηκέτι πορεύεσθαι, κωλυτὴν 109
παρασχεῖν. τὰ μὲν δὴ πολλὰ ἔθνη βάρβαρα, καὶ ὅσα Ἑλλήνων ἦν τότε γένη, καθ' ἕκαστα ἡ τοῦ λόγου διέξοδος οἷον ἀνειλουμένη †) τὸ προςτυχὸν ἑκασταχοῦ δηλώσει· τὸ δὲ Ἀθηναίων τε τῶν τότε καὶ τῶν ἐναντίων, οἷς ††) διεπολέμησαν, ἀνάγκη κατ' ἀρχὰς διελθεῖν πρῶτα, τήν τε δύναμιν ἑκατέρων καὶ τὰς πολιτείας. αὐτῶν δὲ τούτων τὰ τῇδε ἔμπροσθεν προτιμητέον εἰπεῖν.

Θεοὶ γὰρ ἅπασαν γῆν ποτὲ κατὰ * τοὺς τόπους διελάγχανον, οὐ κατ' ἔριν (οὐ γὰρ ἂν ὀρθὸν ἔχοι λόγον θεοὺς ἀγνοεῖν B
τὰ πρέποντα ἑκάστοις αὐτῶν, οὐδ' αὖ γιγνώσκοντας τὸ μᾶλλον ἄλλοις προςῆκον τοῦτο ἑτέρους αὐτοῖς δι' ἐρίδων ἐπιχειρεῖν κτᾶσθαι), δίκης δὲ †††) κλήροις τὸ φίλον (*) λαγχάνοντες κατῴκιζον τὰς χώρας, καὶ κατοικίσαντες, οἷον νομῆς ποίμνια, κτήματα (**) καὶ θρέμματα ἑαυτῶν ἡμᾶς ἔτρεφον, πλὴν οὐ σώμασι σώματα βιαζόμενοι, καθάπερ ποιμένες κτήνη

*) ἄλλ. ἄρξασα. **) γρ. δυσανάπορον.
***) ἴσ. πέραν. †) ἴσ. ἀνιλλομένη.
††) γρ. ὡς. †††) ἄλλ. δή.
(*) γρ. τὰ φίλων.
(**) γρ. κτήματα καὶ ποίμνια.

candi, praesertim Mnemosyne. ferme enim maxima orationum nostrarum in hac dea omnia nituntur; recordantes enim satis et renunciantes a sacerdotibus aliquando relata et huc a Solone adducta, scio fere etiam huic theatro nos visuros esse convenientia recte absolvere. et hoc ipsum iam faciendum nec amplius cunctandum.

Omnium igitur primum commemoremus summam fuisse novem millium annorum, ex quo tempore bellum gessisse traduntur qui ultra et qui citra Herculis columnas habitaverint omnes; quod nunc narrandum. et his quidem haec civitas praefecta fuisse totumque bellum transegisse dicebatur, illis vero Atlantidis insulae reges, quam quidem Libya et Asia maiorem aliquando insulam fuisse narravimus, nunc autem propter terrae motus submersam coenum innavigabile hinc in mare ulterius enavigaturis obiicere impedimentum quominus ultra progredi possent. ac plurimas quidem nationes barbaras et quot Graecorum tunc fuerint gentes, singulas orationis expositio tamquam revoluta ubi cuiusque mentio incidet declarabit; Atheniensium vero illorum et adversariorum quibuscum pugnarunt necesse est ab initio primum exponere potestatem et civitates. his ipsis autem nostra anteponenda priusque enarranda sunt.

Dii videlicet universam terram aliquando secundum locos inter se sortiti sunt, non per litem (neque enim consentaneum esset dicere deos ignorare quid cuique ipsorum conveniret, vel scientes quod ad alios magis pertineret id alios litigando conari vindicare), sed iuris sortibus gratum sibi nacti regiones domicilio sibi delegerunt, hisque delectis, sicut pastores greges, nos mancipia et alumnos suos nutriverunt, nisi quod non corporibus corpora coëgerunt, quemadmodum pastores

πληγῇ νέμοντες, * ἀλλ' ᾗ μάλιστα* * * διάνοιαν *), οὕτως C
ἄγοντες τὸ θνητὸν ἅπαν ἐκυβέρνων. ἄλλοι μὲν οὖν κατ'**) ἄλ-
λους τόπους κληρουχήσαντες θεῶν ἐκεῖνα ἐκόσμουν, Ἥφαι-
στος δὲ κοινὴν καὶ Ἀθηνᾶ φύσιν ἔχοντες, ἅμα μὲν ἀδελφὴν
ἐκ ταὐτοῦ πατρός, ἅμα δὲ φιλοσοφίᾳ φιλοτεχνίᾳ τε ἐπὶ τὰ αὐ-
τὰ ἐλθόντες, οὕτω μίαν ἄμφω λῆξιν τήνδε τὴν χώραν εἰλήχα-
τον ὡς οἰκείαν καὶ πρόσφορον ἀρετῇ καὶ φρονήσει πεφυ-
κυῖαν, ἄνδρας δὲ ἀγαθοὺς ἐμποιήσαντες * αὐτόχθονας ἐπὶ D
νοῦν ἔθεσαν τὴν τῆς πολιτείας τάξιν· ὧν τὰ μὲν ὀνόματα
σέσωσται, τὰ δὲ ἔργα διὰ τὰς τῶν παραλαμβανόντων φθο-
ρὰς καὶ τὰ μήκη ***) τῶν χρόνων ἠφανίσθη. τὸ γὰρ περι-
λειπόμενον ἀεὶ γένος, ὥσπερ καὶ πρόσθεν ἐῤῥήθη, κατελεί-
πετο ὄρειον καὶ ἀγράμματον, τῶν ἐν τῇ χώρᾳ δυναστῶν τὰ
ὀνόματα ἀκηκοὸς μόνον καὶ βραχέα πρὸς αὐτοῖς τῶν ἔργων.
τὰ μὲν οὖν ὀνόματα τοῖς ἐκγόνοις ἐτίθεντο ἀγαπῶντες, τὰς
* δὲ ἀρετὰς καὶ τοὺς νόμους τῶν ἔμπροσθεν οὐκ εἰδότες, E
εἰ μὴ σκοτεινὰς περὶ ἑκάστων τινὰς ἀκοάς, ἐν ἀπορίᾳ δὲ
τῶν ἀναγκαίων ἐπὶ πολλὰς γενεὰς ὄντες καὶ αὐτοὶ καὶ παῖ-
δες, πρὸς οἷς ἠπόρουν τὸν νοῦν ἔχοντες, τούτων * πέρι 110
καὶ τοὺς λόγους ποιούμενοι, τῶν ἐν τοῖς πρόσθεν καὶ πά-
λαι ποτὲ γεγονότων ἠμέλουν· μυθολογία γὰρ ἀναζήτησίς τε
τῶν παλαιῶν μετὰ σχολῆς ἅμ' ἐπὶ τὰς πόλεις ἔρχεσθον, ὅταν
ἴδητόν τισιν ἤδη τοῦ βίου τἀναγκαῖα κατεσκευασμένα, πρὶν
δὲ οὔ. ταύτῃ δὴ τὰ τῶν παλαιῶν ὀνόματα ἄνευ τῶν ἔργων
διασέσωσται. λέγω δὲ αὐτὰ τεκμαιρόμενος ὅτι Κέκροπός τε
καὶ Ἐρεχθέως καὶ Ἐριχθονίου καὶ Ἐρυσίχθονος τῶν τε
ἄλλων τὰ πλεῖστα, ὅσαπερ * καὶ Θησέως τῶν ἄνω περὶ B
τῶν ὀνομάτων ἑκάστων ἀπομνημονεύεται, τούτων ἐκείνους
τὰ πολλὰ ἐπονομάζοντας τοὺς ἱερέας Σόλων ἔφη τὸν τότε
διηγεῖσθαι πόλεμον, καὶ τὰ †) τῶν γυναικῶν κατὰ ταὐτά ††).

---

*) ἄλλ. ἀλλ' ᾗ μάλιστα εὔστροφον ζῶον, ἐκ πρύμνης ἀπευθύνοντες οἷον οἴακι πειθοῖ ψυχῆς ἐφαπτόμενοι κατὰ τὴν αὐτῶν διάνοιαν.

**) ἴσ. μὲν οὖν δή.

***) γρ. τῷ μήκει.

†) ἄλλ. κᾆτα.

††) γρ. καὶ ταῦτα.

qui pecora verberibus compellunt, fed maxime * * * ad mentem fuam *) ducentes mortale totum genus rexerunt. et alii quidem deorum alios locos forte duxerunt eosque exornarunt, Vulcanus vero et Minerva communem habentes naturam fimulque cognatam, quippe ab eodem patre orti, et philofophiae artiumque ftudio eodem ducti, unam ambo fortem acceperunt hancce terram quippe natura propriam et accommodatam virtuti ac prudentiae, virosque quum bonos ingeneraffent indigenas, rei publicae ordinem eorum mentibus iniecerunt; quorum nomina fervata funt, opera vero eorum qui acceperunt interitu temporisque longinquitate oblitterata funt. genus enim quodque fuperftes, quemadmodum iam fupra memoratum eft, relinquebatur montanum litterarumque expers, quod nomina tantum terrae dominatorum audiverat et ad haec paullulum de rebus geftis. nomina igitur pofteris fuis imponere fatis habentes, virtutes autem legesque fuperiorum ignorantes, obfcura quadam fingulorum fama excepta, et rerum neceffariarum inopia affecti multa per faecula et ipfi et liberi, ad ea quibus indigebant animum attendentes et de his etiam fermones inter fe conferentes, res apud fuperiores et pridem aliquando geftas negligebant; narratio enim rerumque veterum inveftigatio fimul cum otio in urbes ingrediuntur, quum aliquibus res ad vitam neceffarias iam paratas viderint, ante vero nequaquam. hac igitur ratione veterum nomina fine rebus geftis confervata funt. dico autem hoc inde colligens quod Cecropis et Erechthei et Erichthonii et Eryfichthonis reliquorumque plurimis nominibus quaecumque ante Thefeum cuiusque memorantur, illos maximam partem afficientes facerdotes Solon narravit bellum tum geftum expofuiffe, et mulierum nominibus

*) *Ficin. at vero tanquam docile et obediens animal, quasi ex puppe ratem agilem dirigentes, persuasione pro gubernaculis utebantur eaque animam attingebant et ad mentem ipsorum ita ducentes* cet.

καὶ δὴ καὶ τὸ τῆς θεοῦ σχῆμα καὶ ἄγαλμα, ὡς κοινὰ τότ'
ἦν τὰ ἐπιτηδεύματα ταῖς τε γυναιξὶ καὶ τοῖς ἀνδράσι τὰ περὶ
τὸν πόλεμον, οὕτω κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον *) ὡπλισμένην
τὴν θεὸν ἀνάθημα εἶναι τοῖς τότε, ἔνδειγμα ὅτι πάνθ' ὅσα
ξύννομα * ζῶα θήλεα καὶ ὅσα ἄῤῥενα, τὴν προςήκουσαν C
ἀρετὴν ἑκάστῳ γένει πᾶν κοινῇ δυνατὸν ἐπιτηδεύειν πέφυ-
κεν. Ὤικει δὲ δὴ τότ' ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ τὰ μὲν ἄλλα ἔθνη
τῶν πολιτῶν περὶ τὰς δημιουργίας ὄντα καὶ τὴν ἐκ τῆς γῆς
τροφήν, τὸ δὲ μάχιμον ὑπ' ἀνδρῶν θείων κατ' ἀρχὰς ἀφο-
ρισθὲν ᾤκει χωρίς, πάντα εἰς τροφὴν καὶ παίδευσιν τὰ προς-
ήκοντα ἔχον, ἴδιον μὲν αὐτῶν οὐδεὶς οὐδὲν κεκτημένος, ἅπαν-
τα δὲ πάντων κοινὰ νομίζοντες * αὐτῶν, πέρα δὲ ἱκανῆς D
τροφῆς οὐδὲν ἀξιοῦντες παρὰ τῶν ἄλλων δέχεσθαι πολιτῶν,
καὶ πάντα δὴ τὰ χθὲς λεχθέντα ἐπιτηδεύματα ἐπιτηδεύοντες,
ὅσα περὶ τῶν ὑποτεθέντων ἐῤῥήθη φυλάκων. Καὶ δὴ καὶ
τὸ περὶ τῆς χώρας ἡμῶν πιθανὸν καὶ ἀληθὲς ἐλέγετο, πρῶ-
τον μὲν τοὺς ὅρους αὐτὴν ἐν τῷ τότε ἔχειν ἀφωρισμένους
πρὸς τὸν Ἰσθμὸν καὶ τὸ κατὰ τὴν ἄλλην ἤπειρον μέχρι τοῦ
Κιθαιρῶνος καὶ Πάρνηθος τῶν ἄκρων, καταβαίνειν * δὲ τοὺς E
ὅρους ἐν δεξιᾷ τὴν Ὠρωπίαν ἔχοντας, ἐν ἀριστερᾷ δὲ πρὸς
θαλάττῃ **) ἀφορίζοντας τὸν Ἀσωπόν, ἀρετῇ δὲ πᾶσαν γῆν
ὑπὸ ***) τῆς ἐνθάδε ὑπερβάλλεσθαι· διὸ καὶ δυνατὴν εἶναι
τότε τρέφειν τὴν χώραν στρατόπεδον πολὺ τὸ τῶν περιοί-
κων †). μέγα δὲ τεκμήριον ἀρετῆς· τὸ γὰρ νῦν αὐτῆς λεί-
ψανον ἐνάμιλλόν ἐστι πρὸς ἥντινοῦν τῷ πάμφορον εὔκαρ-
πόν τε εἶναι καὶ τοῖς ζώοις * πᾶσιν εὔβοτον. τότε δὲ πρὸς 111
τῷ κάλλει καὶ παμπλήθη ††) ταῦτα ἔφερε. πῶς οὖν δὴ τοῦ-
το πιστόν, καὶ κατὰ τί λείψανον τῆς τότε γῆς ὀρθῶς ἂν
λέγοιτο; πᾶσα ἀπὸ τῆς ἄλλης ἠπείρου μακρὰ προτείνουσα εἰς
τὸ πέλαγος οἷον ἄκρα κεῖται· τὸ δὴ τῆς θαλάττης ἀγγεῖον
περὶ αὐτὴν τυγχάνει πᾶν ἀγχιβαθὲς ὄν. πολλῶν οὖν γεγονό-

---

*) γρ. πόνον. ἄλλ. νόμον.
) ἄλλ. θαλάττης. *) γρ. ὑπὲρ.
†) ἄλλ. πολὺ τῶν περὶ τὴν γῆν ἀργὸν ἔργων.
††) γρ. παμπληθεῖ.

ſimiliter. atque etiam de ſigura et imagine deae, ut communia tum fuerint mulieribus et viris belli ſtudia, ita deae armatae ſimulacrum ab illius aetatis hominibus dedicatum fuiſſe; quod quidem argumento eſt, quaecumque contubernalia animalia ſint muliebria et virilia, eorum quodque naturâ communiter poſſe virtutem cuique generi convenientem colere. Habitaverunt autem tum in hacce terra reliquae quidem civium gentes in operibus faciundis et alimento e terra capiendo verſantes, bellicoſa vero a viris divinis principio ſeparata habitavit ſeorſum, omnia ad victum et inſtitutionem accommodata habens, proprium autem nihil quisquam poſſidens, ſed omnia omnium cenſentes ſibi communia eſſe, nec ultra victum neceſſarium aequum iudicantes quicquam a reliquis accipere civibus, omniaque heri memorata ſtudia exercentes quae dicta ſunt ratione cuſtodum quos ſumpſimus. Atque etiam quod de terra noſtra dicebatur probabile eſt et verum, primum fines eam tum habuiſſe diſtinctos Iſthmum verſus, et quod reliquam ad continentem attinet, usque ad Cithaeronis et Parnethis vertices, deſcendiſſe vero fines a dextra Oropiam habentes et a ſiniſtra ad mare diſtinguentes Aſopum; deinde bonitate univerſam terram ab hac eſſe ſuperatam; quocirca etiam valuiſſe tum regionem ad exercitum alendum magnum accolarum. magnum autem bonitatis argumentum hoc eſt, quod nunc eius reliquiae cum quavis certant omnium rerum fertilitate, fructuum copia et paſcuorum ubertate omnibus animalibus victum ſuppeditantium. tunc vero praeter pulchritudinem haec quoque tulit admodum copioſa. quomodo igitur hoc probabile et quatenus reliquiae illius terrae recte hae dicentur? omnis a reliqua continente longe protenſa ad mare tamquam promontorium iacet; quam maris vas circumfluit profundum. multae igitur

των καὶ μεγάλων κατακλυσμῶν ἐν τοῖς ἐνακισχιλίοις ἔτεσι
(τοσαῦτα γὰρ πρὸς τὸν *) νῦν ἀπ' ἐκείνου τοῦ χρόνου
γέγονεν * ἔτη) τὸ τῆς γῆς ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις καὶ πά- B
θεσιν ἐκ τῶν ὑψηλῶν ἀποῤῥέον οὔτε χῶμα, ὡς ἐν ἄλλοις
τόποις, προχοῖ λόγου ἄξιον ἀεί τε κύκλῳ περιῤῥέον εἰς βά-
θος ἀφανίζεται· λέλειπται δή, καθάπερ ἐν ταῖς σμικραῖς νή-
σοις **), πρὸς τὰ τότε τὰ νῦν οἷον νοσήσαντος σώματος
ὀστᾶ, περιεῤῥυηκυίας τῆς γῆς ὅση πίειρα καὶ μαλακή, τοῦ
λεπτοῦ σώματος τῆς χώρας μόνου λειφθέντος. τότε δὲ ἀκέ-
ραιος οὖσα τά τε ὄρη γηλόφους ***) ὑψηλοὺς εἶχε, καὶ * τὰ C
Φελλέως νῦν ὀνομασθέντα πεδία πλήρη γῆς πιείρας ἐκέκτη-
το, καὶ πολλὴν ἐν τοῖς ὄρεσιν ὕλην εἶχεν, ἧς καὶ νῦν ἔτι
φανερὰ τεκμήρια· τῶν γὰρ ὀρῶν ἔστιν ἃ νῦν μὲν ἔχει με-
λίτταις μόναις τροφήν, χρόνος δ' οὐ πάμπολυς ὅτε δένδρων
αὐτόθεν εἰς οἰκοδομήσεις τὰς †) μεγίστας ἐρεψίμων τμη-
θέντων στεγάσματ' ἐστὶν ἔτι σᾶ ††). πολλὰ δ' ἦν ἄλλ' ἥμερα
ὑψηλὰ δένδρα, νομὴν δὲ βοσκήμασιν ἀμήχανον ἔφερε. καὶ
δὴ καὶ τὸ κατ' ἐνιαυτὸν ὕδωρ ἐκαρποῦτο * ἐκ Διός, οὐχ D
ὡς νῦν ἀπολλῦσα †††) ἀπὸ ψιλῆς τῆς γῆς εἰς θάλατταν, ἀλ-
λὰ πολλὴν ἔχουσα καὶ εἰς αὐτὴν καταδεχομένη, τῇ κεραμίδι
στεγούσῃ διαταμιευομένη (*) καὶ τὸ καταποθὲν ἐκ τῶν ὑψηλῶν
ὕδωρ εἰς τὰ κοῖλα ἀφιεῖσα, κατὰ πάντας τοὺς τόπους παρείχετο
ἄφθονα κρηνῶν καὶ ποταμῶν νάματα, ὧν καὶ νῦν ἔτι ἐπὶ ταῖς
πηγαῖς ταῖς πρότερον οὔσαις ἱερὰ λελειμμένα ἐστὶ σημεῖα ὅτι περὶ
αὐτῆς (**) ἀληθῆ λέγεται τὰ νῦν. Τὰ μὲν * οὖν τῆς ἄλλης E
χώρας φύσει τε οὕτως εἶχε, καὶ διεκεκόσμητο, ὡς εἰκός, ὑπὸ
γεωργῶν μὲν ἀληθινῶν καὶ πραττόντων αὐτὸ τοῦτο, φιλοκά-
λων δὲ καὶ εὐφυῶν, γῆν δὲ ἀρίστην καὶ ὕδωρ ἀφθονώτατον
ἐχόντων καὶ ὑπὲρ τῆς γῆς ὥρας μετριώτατα (***) κεκραμένας·
τὸ δ' ἄστυ κατῳκισμένον ὧδ' ἦν ἐν τῷ τότε χρόνῳ. πρῶ-
τον μὲν τὸ τῆς ἀκροπόλεως εἶχε τότε οὐχ, ὡς τὰ νῦν ἔχει·

*) γρ. τὸ. **) ἄλλ. μακραῖς νόσοις. ***) ἴσ. γηλόφους τε. †) γρ. εἰς οἰκοδομὴν εἰς τάς. ††) γρ. σῶα. †††) ἄλλ. ἀπολλῦσα ῥέον. (*) γρ. καὶ διαταμιευομένη. ἄλλ. γῇ διαταμιευομένη.
(**) γρ. ταύτης. (***) γρ. μετριώτατον.

quum fuerint magnaeque eluviones annorum novem millium ſpatio (tot enim ab illo tempore ad praesens interceſſerunt anni) terra his temporibus et caſibus ab altis locis defluens neque aggerem, ut aliis in locis, congerit memorabilem et circumcirca ſemper circumfluens in profundum abit; relicta igitur ſunt, quemadmodum in morbis diuturnis, quaſi corporis iam aegrotantis oſſa, quippe terra circumfluente, quaecumque pinguis et mollis, et tenui tantum regionis corpore relicto. tum vero quum integra erat montes habebat collesque excelſos et campos poſſidebat, qui nunc Phellei dicuntur, terra pingui refertos, et multas in montibus habebat ſylvas, quarum etiam adhuc manifeſta ſunt indicia; ſunt enim montes qui nunc quidem apibus ſolis alimentum praebent, in quibus vero non ita multo ante arbores caedebantur ad maximorum aedificiorum exſtructiones idoneae, quorum tecta ſunt adhuc ſalva. multae autem erant aliae ſativae arbores excelſae, et pabulum pecudibus immenſum proferebat. quin etiam quotannis aqua caeleſti fruebatur, non, ut nunc, eam amittens quippe fluentem a terra ſterili in mare, ſed multam habens et in ſemet ipſam ſuſcipiens, argilla continente eam conſervans et abſorptam aquam ex alto in cava demittens, omnibus in locis praebebat largos fontium et fluminum latices, quorum etiam nunc adhuc in fontibus priſtinis ſacra relicta ſunt documenta veritatis eorum quae nunc de illa expoſuimus. Ac reliqua quidem regio natura ſe ſic habebat, et adornabatur, ut conſentaneum eſt, ab agricolis veris idque ipſum agentibus, pulchri et honeſti amantibus bonaque indole praeditis, terram porro optimam et aquam largiſſimam habentibus ſupraque terram caelum temperatiſſimum; urbs vero ſic inſtituta erat illo tempore. primum arx tunc non ita habebat ut nunc habet; nunc enim una

νῦν μὲν γὰρ μία γενομένη * νὺξ ὑγρὰ διαφερόντως γῆς *) 112
αὐτὴν ψιλὴν περιτήξασα πεποίηκε, σεισμῶν ἅμα καὶ πρὸ
τῆς ἐπὶ Δευκαλίωνος φθορᾶς τρίτου πρότερον ὕδατος ἐξαι-
σίου γενομένου **). τὸ δὲ πρὶν ἐν ἑτέρῳ χρόνῳ μέγεθος μὲν
ἦν πρὸς τὸν Ἠριδανὸν καὶ τὸν Ἰλισσὸν ἀποβεβηκυῖα καὶ πε-
ριειληφυῖα ἐντὸς τὴν Πνύκα καὶ τὸν Λυκαβητὸν ὅρον ***)
ἐκ τοῦ καταντικρὺ τῆς Πυκνὸς ἔχουσα, γεώδης δ᾽ ἦν πᾶ-
σα καὶ πλὴν ὀλίγων ἐπίπεδος ἄνωθεν. ᾠκεῖτο †) δὲ τὰ
μὲν ἔξωθεν, ὑπ᾽ * αὐτὰ τὰ πλάγια αὐτῆς, ὑπὸ τῶν δη- B
μιουργῶν καὶ τῶν γεωργῶν ὅσοι πλησίον ἐγεώργουν· τὰ δ᾽
ἐπάνω τὸ μάχιμον αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ μόνον γένος περὶ τὸ τῆς
Ἀθηνᾶς Ἡφαίστου τε ἱερὸν κατῳκήκει, οἷον μιᾶς οἰκίας κῆ-
πον ἑνὶ περιβόλῳ προςπεριβεβλημένοι ††). τὰ γὰρ πρὸς βοῤ-
ῥᾶν αὐτῆς ᾤκουν οἰκίας κοινὰς καὶ ξυσσίτια χειμερινὰ κα-
τεσκευασμένοι καὶ πάντα ὅσα πρέποντα ἦν τῇ κοινῇ πολιτείᾳ
δι᾽ οἰκοδομῆς ὧν χρεὼν †††) ὑπάρχειν αὐτῶν καὶ * τῶν ἱε- C
ρῶν, ἄνευ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου· τούτοις γὰρ οὐδὲν οὐδα-
μόσε προςεχρῶντο, ἀλλὰ τὸ μέσον ὑπερηφανίας καὶ ἀνελευθε-
ρίας μεταδιώκοντες (*) κοσμίας ᾠκοδομοῦντο οἰκήσεις, ἐν
αἷς αὐτοί τε καὶ ἐκγόνων ἔκγονοι καταγηρῶντες ἄλλοις
ὁμοίοις τὰς αὐτὰς ἀεὶ παρεδίδοσαν· τὰ δὲ πρὸς νότου κή-
πους καὶ γυμνάσια ξυσσίτιά τε ἀνέντες οἷα θέρους κατεχρῶν-
το ἐπὶ ταῦτα αὐτοῖς. κρήνη δ᾽ ἦν μία κατὰ τὸν τῆς νῦν
ἀκροπόλεως τόπον, ἧς ἀποσβεσθείσης * ὑπὸ τῶν σεισμῶν D
τὰ νῦν νάματα (**) σμικρὰ κύκλῳ καταλέλειπται, τοῖς δὲ τότε
πᾶσι παρεῖχεν ἄφθονον ῥεῦμα, εὐκρὰς (***) οὖσα πρὸς χειμῶ-
νά τε καὶ θέρος. τούτῳ δὴ κατῴκουν τῷ σχήματι, τῶν μὲν
αὐτῶν πολιτῶν φύλακες, τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων ἡγεμόνες
ἑκόντων, πλῆθος δὲ διαφυλάττοντες ὅτι μάλιστα ταὐτὸν ἑαυ-
τῶν εἶναι πρὸς τὸν ἀεὶ χρόνον ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, τὸ
δυνατὸν πολεμεῖν ἤδη καὶ τὸ ἔτι (†), περὶ δύο μάλιστα
ὄντες μυριάδας.

---

*) γρ. γῆν. **) γρ. σεισμὸν — ἐξαισίου. τὸ δὲ κτλ. ***) ἴσ. ὄρος. †) γρ. ᾤκητο. ††) ἴσ. προς-περιβεβλημένον. †††) ἄλλ. οἰκοδομήσεων. (*) γρ. διώκοντες. (**) γρ. ἃ μετά. ἄλλ. ὕδατα. (***) γρ. εὐκραής. (†) ἄλλ. κατὰ τὰ ἔτη.

nox infignite pluvia liquefecit eam vacuamque a terra reddidit, terrae motibus fimul exortis et aqua ante eluvionem quae Deucalionis tempore fuerat tertio ad immenfum aucta. priore altero tempore magnitudine erat ad Eridanum et Iliffum extenfa, continebat in fe Pnycem et Lycabetum montem e regione Pnycis habebat. terrena porro erat tota et paucis exceptis plana fuperne. incolebantur autem exteriora loca, ad ipfas obliquas eius partes, ab opificibus et agricolis quicumque in propinquo agrum colebant; fupera bellicofum genus per fe folum circa Minervae et Vulcani templum incolebat tamquam unius domi hortum uno fepto cinctum. loca enim eius ad aquilonem converfa incolebant, domos communes et hibernacula aedificantes omniaque apparantes, quae communem decebat civitatem habere illorum templorumque aedificandorum caufa, praeter aurum et argentum; his enim nusquam utebantur, fed id quód medium eft inter fuperbiam et illiberalitatem confectantes modeftas fibi exftruebant habitationes, in quibus et ipfi et pofterorum pofteri confenefcentes aliis fimilibus easdem femper tradebant; auftralibus vero locis, hortis et gymnafiis et contuberniis relictis quippe aeftate, utebantur hunc ad finem. fons erat unus ubi nunc arx fita eft, quo exftincto a terrae motibus rivi qui nunc exftant exigui circumcirca relicti funt; fed illis qui tunc vixerunt omnibus largum praebuit flumen, bene temperatus ad hiemem et aeftatem. hac igitur ratione vivebant, civium quidem fuorum cuftodes, reliquorum vero Graecorum duces volentium, idque fpectantes ut quam maxime eadem femper multitudo effet virorum et mulierum, ad bellum gerendum nunc adhuc idonea, viginti millium numerum excedens.

* Οὗτοι μὲν οὖν δὴ τοιοῦτοί τε ὄντες αὐτοὶ καί τινα E
τοιοῦτον ἀεὶ τρόπον τήν τε ἑαυτῶν καὶ τὴν Ἑλλάδα δίκῃ
διοικοῦντες, ἐπὶ πᾶσαν Εὐρώπην καὶ Ἀσίαν κατά τε σωμά-
των κάλλη καὶ κατὰ τὴν τῶν ψυχῶν παντοίαν ἀρετὴν ἐλλό-
γιμοί τε ἦσαν καὶ ὀνομαστότατοι πάντων τῶν τότε· τὰ δὲ *)
δὴ τῶν ἀντιπολεμησάντων αὐτοῖς οἷα αὖ ἦν ὥς τε ἀπ' ἀρ-
χῆς ἐγένετο, μνήμης ἂν μὴ στερηθῶμεν ὧν ἔτι παῖδες ὄντες
ἠκούσαμεν, εἰς τὸ μέσον αὐτὰ νῦν ἀποδώσομεν ὑμῖν τοῖς
φίλοις εἶναι κοινά.

Τὸ δ' ἔτι βραχὺ πρὸ τοῦ λόγου δεῖ δηλῶσαι, μὴ πολ-
λάκις ἀκούοντες * Ἑλληνικὰ βαρβάρων ἀνδρῶν ὀνόματα θαυ- 113
μάζητε· τὸ γὰρ αἴτιον αὐτῶν πεύσεσθε. Σόλων **) ἐπινοῶν
εἰς τὴν αὐτοῦ ποίησιν καταχρήσασθαι τῷ λόγῳ, διαπυνθα-
νόμενος τὴν τῶν ὀνομάτων δύναμιν, εὗρε τούς τε Αἰγυπτίους
τοὺς πρώτους ἐκείνους αὐτὰ γραψαμένους εἰς τὴν αὐτῶν
φωνὴν μετενηνοχότας, αὐτός τε αὖ πάλιν ἑκάστου τὴν διά-
νοιαν ὀνόματος ἀναλαμβάνων εἰς τὴν ἡμετέραν ἄγων * φω- B
νὴν ἀπεγράφετο. καὶ ταῦτά γε δὴ τὰ γράμματα παρὰ τῷ
πάππῳ τ' ἦν καὶ ἔτ' ἐστὶ παρ' ἐμοὶ νῦν διαμεμελέτηταί τε
ὑπ' ἐμοῦ παιδὸς ὄντος. ἂν οὖν ἀκούητε τοιαῦτα οἷα καὶ
τῇδε ὀνόματα, μηδὲν ὑμῖν ἔστω θαῦμα· τὸ γὰρ αἴτιον αὐ-
τῶν ἔχετε. μακροῦ δὲ δὴ λόγου ἡ ἀρχὴ τότε ***).

Καθάπερ ἐν τοῖς πρόσθεν ἐλέχθη περὶ τῆς τῶν θεῶν
λήξεως, ὅτι κατενείμαντο γῆν πᾶσαν ἔνθα μὲν μείζους λή-
ξεις, ἔνθα δὲ καὶ ἐλάττους, ἱερὰ θυσίας τε αὑτοῖς * κατα- C
σκευάζοντες, οὕτω δὴ καὶ τὴν νῆσον Ποσειδῶν τὴν Ἀτλαν-
τίδα λαχὼν ἐκγόνους ἑαυτοῦ κατῴκισεν ἐκ θνητῆς γυναικὸς
γεννήσας ἔν τινι τόπῳ τοιῷδε τῆς νήσου· πρὸς θαλάττῃ †)
μέν, κατὰ δὲ μέσον πάσης πεδίον ἦν, ὃ δὴ πάντων πε-
δίων ††) κάλλιστον ἀρετῇ τε ἱκανὸν γενέσθαι λέγεται· πρὸς
τῷ πεδίῳ δ' αὖ κατὰ μέσον σταδίους ὡς πεντήκοντα ἀφε-
στὸς ἦν ὄρος βραχὺ πάντῃ. τούτῳ δ' ἦν ἔνοικος τῶν ἐκεῖ
κατὰ ἀρχὰς ἐκ γῆς ἀνδρῶν γεγονότων Εὐήνωρ μὲν τοὔνο-

---

*) γρ. τάγε. **) ἄλλ. Σόλων ἅτ'.
***) ἄλλ. τοιάδε τις ἦν ἀρχὴ τότε.
†) ἄλλ. θαλάττης. ††) γρ. πεδίον.

Hi igitur quia tales fuerunt ipsi et hac fere ratione et suam civitatem et Graeciam iuste administrarunt, eo per universam Europam et Asiam propter corporis pulchritudinem multasque animi virtutes spectati fuerunt atque clarissimi omnium qui tum vixerunt. adversariorum autem res quomodo se habuerint et ab initio constitutae fuerint, quantum memoriam conservavimus eorum quae pueri audivimus, in medium nunc proferemus vobiscum amicis ea communicantes.

Hoc adhuc exiguum ante narrationem nos indicare oportet, ne forte graeca barbarorum virorum nomina audientes miremini; causam enim eorum percipietis. Solon videlicet quum in animo haberet ad poësin suam adhibere narrationem, sciscitans de nominum vi comperit Aegyptios illos primos ea consignasse in suam linguam translata, ipse rursus cuiusque significationem nominis accepit et in nostram traducens linguam perscripsit. et haec quidem scripta apud avum meum erant et adhuc sunt apud me nunc et puer quum essem me in illis exercui. quodsi igitur audietis talia nomina qualia hic quoque usurpantur, ne id vobis admirationem iniiciat; causam enim eius rei tenetis. longae autem narrationis hoc tum fuit exordium.

Quemadmodum supra exposuimus de sortitione deorum, terram eos universam distribuisse hic in maiores, illic in minores portiones, templa et sacrificia sibi apparantes, ita etiam insulam Neptunus Atlantidem sortitus liberos suos quos e mortali muliere susceperat in tali fere insulae loco collocavit; ad mare videlicet media in insula universa campus erat, qui omnium camporum pulcherrimus eximiaque dicitur fuisse bonitate; ad campum rursus in medio stadiis fere quinquaginta distans erat mons brevis usquequaque. in hoc habitabat eorum aliquis qui ibi a principio e terra orti erant, nomine

μα, γυναικὶ * δὲ ξυνοικῶν Λευκίππῃ· Κλειτὼ δὲ μονο- D
γενῆ θυγατέρα ἐγεννησάσθην. ἤδη δ' εἰς ἀνδρὸς ὥραν
ἡκούσης τῆς κόρης ἥ τε μήτηρ τελευτᾷ καὶ ὁ πατήρ, αὐ-
τῆς δὲ εἰς ἐπιθυμίαν Ποσειδῶν ἐλθὼν ξυμμίγνυται, καὶ τὸν
γήλοφον, ἐν ᾧ κατῴκιστο *), ποιῶν εὐερκῆ περιῤῥήγνυσι κύ-
κλῳ, θαλάττης γῆς τε ἐναλλὰξ ἐλάττους μείζους τε περὶ ἀλ-
λήλους ποιῶν τροχούς, δύο μὲν γῆς, θαλάττης δὲ τρεῖς οἷον
τορνεύων ἐκ μέσης τῆς νήσου, πάντῃ ἴσον ἀφεστῶτας, ὥςτε
ἄβατον * ἀνθρώποις εἶναι· πλοῖα γὰρ καὶ τὸ πλεῖν οὔπω E
τότ' ἦν. αὐτὸς δὲ τήν τε ἐν μέσῳ νῆσον οἷα δὴ θεὸς εὐ-
μαρῶς διεκόσμησεν, ὕδατα μὲν διττὰ ὑπὸ γῆς ἄνω πηγαῖα
κομίσας, τὸ μὲν θερμόν, ψυχρὸν δὲ ἐκ κρήνης ἀποῤῥέον ἕτε-
ρον, τροφὴν δὲ παντοίαν καὶ ἱκανὴν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδούς.
παίδων δὲ ἀῤῥένων πέντε γενέσεις **) διδύμους γεννησάμε-
νος ἐθρέψατο, καὶ τὴν νῆσον τὴν Ἀτλαντίδα πᾶσαν δέκα
μέρη κατανείμας τῶν μὲν πρεσβυτάτων ***) τῷ προτέρῳ γε-
νομένῳ * τήν τε μητρῴαν οἴκησιν καὶ τὴν κύκλῳ λῆξιν, 114
πλείστην καὶ ἀρίστην οὖσαν, ἀπένειμε, βασιλέα τε τῶν ἄλ-
λων †) κατέστησε, τοὺς δὲ ἄλλους ἄρχοντας, ἑκάστῳ δὲ ἀρ-
χὴν πολλῶν ἀνθρώπων καὶ τόπον πολλῆς ††) χώρας ἔδω-
κεν. ὀνόματα δὲ πᾶσιν ἔθετο, τῷ μὲν πρεσβυτάτῳ καὶ βασι-
λεῖ τοῦτο †††) οὗ δὴ καὶ πᾶσα ἡ νῆσος τό τε πέλαγος ἔσχεν
ἐπωνυμίαν, Ἀλαντικὸν λεχθὲν ὅτι τοὔνομ' ἦν τῷ πρώτῳ βα-
σιλεύσαντι τότε Ἄτλας· τῷ δὲ διδύμῳ * μετ' ἐκεῖνόν τε (*) B
γενομένῳ, λῆξιν δὲ ἄκρας τῆς νήσου πρὸς Ἡρακλείων στη-
λῶν εἰληχότι ἐπὶ τὸ τῆς Γαδειρικῆς νῦν χώρας κατ' ἐκεῖνον
τὸν τόπον ὀνομαζομένης (**), Ἑλληνιστὶ μὲν Εὔμηλον, τὸ
δ' ἐπιχώριον Γάδειρον· ὅπερ ἂν τὴν ἐπίκλησιν ταύτην ὄνο-
μα παράσχοι (***). τοῖν δὲ δευτέροιν γενομένοιν τὸν μὲν Ἀμ-
φήρη, τὸν δὲ Εὐδαίμονα (†) ἐκάλεσε· τρίτοις (††) δέ, Μνησέα
μὲν τῷ προτέρῳ γενομένῳ, τῷ δὲ μετ' αὐτὸν Αὐτόχθονα·

*) γρ. κατῴκισται. **) γρ. πέντε δὲ ἀῤῥένων πέντε γεννήσεις. ***) γρ. τῷ μὲν πρεσβυτάτῳ. ἴσ. τῷ μὲν προτέρῳ. †) γρ. ὅλων. ††) γρ. καὶ πολλῆς. †††) γρ. τούτῳ. (*) γρ. τότε. (**) ἴσ. ἐπὶ τὸν τόπον τ. Γ. ν. χ. κατ' ἐκεῖνον ὀνομ. (***) ἄλλ. ὅ περ τ' ἦν ἐπίκλην, ταύτῃ ὄνομα παράσχοι.
(†) ἄλλ. Εὐαίμονα. (††) γρ. τριττοῖς.

Euenor, qui uxorem habebat Leucippen; Clitonem unicam filiam genuerant. quae quum iam in aetatem venisset viro maturam, mortui sunt pater et mater, Neptunus vero amore captus cum ea concubat collemque in quo habitabat bene communit et circumcirca abrumpit, maris et terrae alternis minores et maiores inter se efficiens orbes, duos quidem terrae, maris vero tres quasi tornans e media insula, plane aequaliter distantes, ita ut adiri ab hominibus non possit; navigia enim et navigatio nondum tunc erant. ipse vero insulam in medio sitam quippe deus nullo negotio disposuit, duplicem aquam e terra sursum fontanam ducens, calidam unam, alteram frigidam e fonte manantem, alimentum varium et quod satis erat e terra proferens. liberorum autem masculorum quinque partus geminos genuit et educavit, et insulam Atlantidem universam decem in partes quum divisisset, maiori natu maternam habitationem sortemque quae circum erat, maximam illam quidem et optimam, tribuit et regem hunc ceterorum constituit ceterosque praefectos, cuique vero imperium in multos homines multumque terrae dedit. nomina quoque omnibus imposuit, et maximo quidem natu ac regi hoc, e quo tota insula et mare nominata sunt, Atlantica dicta propterea quod nomen erat primo tum regnanti Atlas; et gemino post illum nato qui sortem extremae insulae ad columnas Herculis adeptus erat in regione quae nunc ex illo Gaditana nominata est, graecum nomen Eumelo dedit, et vernaculum Gadiro; quod quidem nomen appellationem illi praebuit. secundo partu editorum unum Ampherem, alterum Eudaemonem vocavit; tertio partu editorum maiorem natu Mnesеum nominavit, minorem Autochthonem; quartorum

τῶν δὲ τετάρτων * Ἐλάσιππον μὲν τὸν πρότερον, Μήστορα C
δὲ τὸν ὕστερον· ἐπὶ δὲ τοῖς πέμπτοις *) τῷ μὲν ἔμπρο-
σθεν Ἀζάης ὄνομα ἐτέθη, τῷ δ' ὑστέρῳ Διαπρεπής. οὗτοι δὴ
πάντες αὐτοί τε καὶ ἔκγονοι τούτων ἐπὶ γενεὰς παμπόλλας ᾤκουν
ἄρχοντες μὲν πολλῶν ἄλλων κατὰ τὸ πέλαγος νήσων, ἔτι δέ,
ὥςπερ καὶ πρότερον ἐῤῥήθη, μέχρι τε Αἰγύπτου καὶ Τυῤ-
ῥηνίας τῶν ἐντὸς δεῦρο ἐπάρχοντες. Ἄτλαντος δὴ πολὺ μὲν
ἄλλο καὶ τίμιον γίγνεται γένος, * βασιλεὺς δὲ ὁ πρεσβύτα- D
τος ἀεὶ τῷ πρεσβυτάτῳ τῶν ἐκγόνων παραδιδοὺς ἐπὶ γενεὰς
πολλὰς τὴν βασιλείαν διέσωζον, πλοῦτον μὲν κεκτημένοι πλή-
θει τοσοῦτον ὅσος οὔτε πω πρόσθεν ἐν δυναστείαις τισὶ βα-
σιλέων γέγονεν οὔτε ποτὲ ὕστερον γενέσθαι ῥᾴδιος· κατεσκευα-
σμένα δὲ πάντα ἦν αὐτοῖς ὅσα ἐν πόλει καὶ ὅσα κατὰ τὴν
ἄλλην **) *** αὐτοῖς προςήει ἔξωθεν, πλεῖστα δὲ ἡ νῆσος
* αὐτὴ παρείχετο εἰς τὰς τοῦ βίου κατασκευάς, πρῶτον μὲν E
ὅσα ὑπὸ μεταλλείας ὀρυττόμενα στερεὰ καὶ ὅσα τηκτὰ γέγο-
νε· καὶ τὸ νῦν ὀνομαζόμενον μόνον ***), τότε δὲ πλέον ὀνό-
ματος †) ἦν τὸ γένος ἐκ γῆς ὀρυττόμενον ὀρειχάλκου ††)
κατὰ τόπους πολλοὺς τῆς νήσου, πλὴν χρυσοῦ τιμιώτατον
ἐν τοῖς τότε ὄν· καὶ ὅσα ὕλη πρὸς τὰ τῶν τεκτόνων διαπο-
νήματα παρέχεται, πάντα φέρουσα ἄφθονα, τά τε αὖ περὶ
τὰ †††) ζῶα ἱκανῶς ἥμερα καὶ ἄγρια τρέφουσα. καὶ δὴ καὶ
ἐλεφάντων ἦν ἐν αὐτῇ γένος πλεῖστον· νομὴ γὰρ τοῖς τε ἄλ-
λοις ζώοις, ὅσα καθ' ἕλη καὶ λίμνας καὶ ποταμοὺς ὅσα τ'
αὖ κατ' ὄρη * καὶ ὅσα ἐν τοῖς πεδίοις νέμεται, ξύμπασι 115
παρῆν ἄδην, καὶ τούτῳ (*) κατὰ ταὐτὰ τῷ ζώῳ, μεγίστῳ
πεφυκότι καὶ πολυβορωτάτῳ. πρὸς δὴ τούτοις, ὅσα εὐώδη
τρέφει που γῆ τὰ νῦν, ῥιζῶν ἢ χλόης ἢ ξύλων ἢ χυλῶν
στακτῶν (**) εἴτε ἀνθῶν εἴτε καρπῶν, ἔφερέ τε ταῦτα καὶ
ἔφερβεν εὖ. ἔτι δὲ τὸν ἥμερον καρπόν, τόν τε ξηρὸν ὃς
ἡμῖν τροφῆς ἕνεκα (***), καὶ ὅσοις χάριν τοῦ σίτου προςχρώ-

*) γρ. τῆς πέμπτης. **) ἄλλ. ἄλλην χώραν τῶν πρὸς χρῆσιν ζητουμένων ἐστί. καὶ πολλὰ μὲν διὰ τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς κτλ. ἄλλην χώραν ἦν ἔργον κατασκευάσασθαι. πολλὰ μὲν γὰρ διὰ τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς. ***) γρ. ὀνομαζόμενον τότε. †) γρ. ὀνομαστόν. ††) γρ. ὀρειχαλκον. †††) γρ. περιττά. (*) γρ. παρῆν. ἀλλ' ἦν καὶ τοῦτο. (**) γρ. ἢ στακτῶν. (***) ἄλλ. ἕνεκά ἐστι.

geminorum priorem Elasippum, posteriorem Mestorem; et quintorum geminorum superiori Azai nomen inditum, inferiori Diaprepi. hi igitur omnes et ipsi et liberi eorum permulta secula habitaverunt ibi imperantes quum multis aliis in mari sitis insulis, tum, quemadmodum supra dictum est, usque ad Aegyptum et Tyrrheniam in eos qui intra ad nos versus habitabant imperium habentes. et Atlantis quidem genus omnino copiosum et honoratum exstitit, et quum natu maximus semper maximo filiorum regnum traderet, in multa secula id conservarunt, divitias possidentes tantas quantae numquam ante in regum dominationibus fuerant neque umquam post facile poterunt comparari; parata autem omnia eis erant quaecumque in urbe et quaecumque in reliqua terra usus poscebat; et multa quidem eis propter imperium foris accedebant, plurima vero insula ipsa suppeditabat ad vitam adornandam necessaria, primum quae e terra fossa solida sunt et quae liquefieri possunt; et quod nunc nominatur tantum, tunc vero plus erat quam nomen, aurichalci genus e terra fodiebatur multis in locis insulae, auro excepto pretiosissimum eorum quae tunc erant; et quaecumque silva ad fabrorum opera suppeditat, ea omnia proferebat larga; et animantia abunde mansueta et immania alebat. atque etiam elephantorum in ea genus erat plurimum; pabulum enim quum ceteris animantibus, quaecumque in paludibus et stagnis et fluviis, quaecumque in montibus et quaecumque in campis pascuntur, omnibus aderat abunde, tum etiam huic bestiae, maximae et voracissimae. praeterea quaecumque bene olentia nutrit nunc uspiam terra, radices vel gramina vel ligna vel succos liquidos sive florum sive fructuum, ea proferebat beneque alebat. ad haec sativum fructum siccumque qui nobis alimento est omnesque quibus pro

μεθα (καλοῦμεν δὲ αὐτοῦ τὰ μέρη ξύμπαντα ὄσπρια) * καὶ B
τὸν ὅσος ξύλινος, πώματα καὶ βρώματα καὶ ἀλείμματα φέ-
ρων, παιδιᾶς τε ὃς ἕνεκα καὶ ἡδονῆς γέγονε δυςθησαύριστος
ἀκροδρύων καρπός, ὅσα τε παραμύθια πλησμονῆς μεταδόρπια
ἀγαπητὰ κάμνοντι τίθεμεν, ἅπαντα (†) ταῦτα ἡ τότε πο-
τὲ οὖσα ὑφ' ἡλίῳ νῆσος ἱερὰ καλά τε καὶ θαυμαστὰ καὶ
πλήθεσιν ἄπειρα ἔφερε. ταῦτα οὖν λαμβάνοντες πάντα πα-
ρὰ τῆς γῆς κατεσκευάζοντο τά τε ἱερὰ καὶ τὰς βασιλικὰς
οἰκήσεις * καὶ τοὺς λιμένας καὶ τὰ νεώρια καὶ ξύμπασαν C
τὴν ἄλλην χώραν, τοιᾷδε ἐν τάξει διακοσμοῦντες.

Τοὺς τῆς θαλάττης τροχούς, οἳ περὶ τὴν ἀρχαίαν ἦσαν
μητρόπολιν, πρῶτον μὲν ἐγεφύρωσαν, ὁδὸν ἔξω καὶ ἐπὶ τὰ
βασίλεια ποιούμενοι· τὰ δὲ βασίλεια ἐν ταύτῃ τῇ τοῦ θεοῦ
καὶ τῶν προγόνων κατοικήσει κατ' ἀρχὰς ἐποιήσαντο εὐθύς,
ἕτερος δὲ παρ' ἑτέρου δεχόμενος, κεκοσμημένα κοσμῶν, ὑπερ-
εβάλλετο εἰς δύναμιν * ἀεὶ τὸν ἔμπροσθεν, ἕως εἰς ἔκπλη- D
ξιν μεγέθεσι κάλλεσί τε ἔργων ἰδεῖν τὴν οἴκησιν ἀπειργάσαν-
το. διώρυχα μὲν γὰρ ἐκ τῆς θαλάττης ἀρχόμενοι τρίπλεθρον
τὸ πλάτος, ἑκατὸν δὲ ποδῶν βάθος, μῆκος δὲ πεντήκοντα
σταδίων, ἐπὶ τὸν ἐξωτάτω τροχὸν ξυνέτρησαν, καὶ τὸν ἀνά-
πλουν ἐκ τῆς θαλάττης ταύτῃ *) πρὸς ἐκεῖνον ὡς εἰς λιμένα
ἐποιήσαντο, διελόντες στόμα ναυσὶ ταῖς μεγίσταις ἱκανὸν εἰς-
πλεῖν. καὶ δὴ καὶ τοὺς τῆς γῆς τροχούς, οἳ τοὺς * τῆς θα- E
λάττης διεῖργον, κατὰ τὰς γεφύρας διεῖλον ὅσον μιᾷ τριήρει
διέκπλουν εἰς ἀλλήλους, καὶ κατεστέγασαν ἄνωθεν, ὥςτε τὸν
ὑπόπλουν κάτωθεν εἶναι· τὰ γὰρ τῶν τῆς γῆς τροχῶν χείλη
βάθος εἶχεν ἱκανὸν ὑπερέχοντα **) τῆς θαλάττης. ἦν δὲ ὁ
μὲν μέγιστος τῶν τροχῶν, εἰς ὃν ἡ θάλασσα ξυνετέτρητο,
τριστάδιος τὸ πλάτος, ὁ δ' ἑξῆς τῆς γῆς ἴσος ἐκείνῳ· τοῖν δὲ
δευτέροιν ὁ μὲν ὑγρὸς δυοῖν σταδίοιν πλάτος, ὁ δὲ ξηρὸς
ἴσος αὖ πάλιν τῷ πρόσθεν ὑγρῷ· σταδίου δὲ ὁ περὶ αὐτὴν
τὴν ***) ἐν μέσῳ νῆσον περιθέων. ἡ δὲ νῆσος * ἐν ᾗ τὰ 116
βασίλεια ἦν, πέντε σταδίων τὴν διάμετρον εἶχε. ταύτην δὴ

(†) γρ. τιθέμενα, πάντα.
*) γρ. ταύτης.
**) ἄλλ. ὑπερέχον.
***) γρ. τὴν αὐτὴν.

cibo utimur (vocamus autem omnes eius partes legumina) et eum qui ligneus eſt, potulenta et eſculenta et unguenta ferens, porro qui ludi et oblectationis cauſa exſtitit arborum fructus asſervatu difficilis, et quae ſatietatis levamina bellaria languenti accepta apponimus, omnia haec inſula quae tum ſub ſole erat ſacra pulchra et admirabilia et ad numerum infinita proferebat. et haec quidem accipientes omnia a terra exſtruxerunt templa, regias habitationes, portus, navalia univerſamque reliquam terram, hoc ordine omnia conſtituentes.

Maris orbes, qui priſtinam urbem primariam circumdabant, primum ponte iunxerunt, viam extra et ad regiam munientes; et regiam in hoc dei et maiorum domicilio initio exſtruxerant ſtatim, alter vero ab altero accipiens ornata ornando ſuperabat pro viribus proxime quemque antecedentem, donec propter magnitudinem et pulchritudinem operum admirabile viſu effecerunt aedificium. foſſam enim tria iugera latam, centum pedes altam et quinquaginta ſtadia longam a mari ad extimum orbem foderunt, et recurſum e mari ad hunc tamquam in portum fecerunt, os diducentes ut maximae naves invehi poſſent. atque etiam terrae orbes, qui maris orbes interſepiebant, pontibus diviſerunt ita ut una tantum triremis ab uno ad alterum pervehi poſſet, et intexerunt ſuperne, ut ſubtus fieret navigatio; terrae enim orbium labra altitudinem ſatis magnam habebant ut ſupra mare eminerent. erat autem maximus orbium is in quem mare perforatum erat, tria ſtadia latus, proximus terrae aequalis illi; duorum ſequentium fluidus duo ſtadia latus, ſiccus vero aequalis rurſus fluido priori, et ſtadium is latus erat qui ipſam in medio ſitam inſulam ambibat. inſula vero, in qua regia erat, quinque ſtadiorum lineam mediam habebat. hanc igitur et or-

κύκλῳ καὶ τοὺς τροχοὺς καὶ τὴν γέφυραν πλεθριαίαν τὸ πλάτος οὖσαν ἔνθεν καὶ ἔνθεν λιθίνῳ περιεβάλλοντο τείχει, πύργους καὶ πύλας ἐπὶ τῶν γεφυρῶν κατὰ τὰς τῆς θαλάττης διαβάσεις ἑκασταχόσε ἐπιστήσαντες. τὸν δὲ λίθον ἔτεμνον ὑπὸ τῆς νήσου κύκλῳ τῆς (†) ἐν μέσῳ καὶ ὑπὸ τῶν τροχῶν ἔξωθεν καὶ ἐντός, τὸν μὲν λευκόν, τὸν δὲ μέλανα, τὸν δὲ ἐρυθρὸν ὄντα· τέμνοντες * δὲ ἅμα ἀπειργάζοντο B
νεωσοίκους κοίλους διπλοῦς ἐντός, κατηρεφεῖς αὐτῇ τῇ πέτρᾳ. καὶ τῶν οἰκοδομημάτων τὰ μὲν ἁπλᾶ, τὰ δὲ μιγνύντες τοὺς λίθους ποικίλα ὕφαινον παιδιᾶς χάριν, ἡδονὴν αὐτοῖς ξύμφυτον ἀπονέμοντες· καὶ τοῦ μὲν περὶ τὸν ἐξωτάτω τροχὸν τείχους χαλκῷ περιελάμβανον πάντα τὸν περίδρομον, οἷον ἀλοιφῇ προσχρώμενοι, τοῦ δ' ἐντὸς καττιτέρῳ περιέτηκον, τὸν δὲ περὶ αὐτὴν τὴν ἀκρόπολιν ὀρειχάλκῳ * μαρμα- C
ρυγὰς ἔχοντι πυρώδεις. Τὰ δὲ δὴ τῆς ἀκροπόλεως ἐντὸς βασίλεια κατεσκευασμένα ὧδ' ἦν. ἐν μέσῳ μὲν ἱερὸν ἅγιον αὐτόθι τῆς τε Κλειτοῦς καὶ τοῦ Ποσειδῶνος ἄβατον ἀφεῖτο, περιβόλῳ χρυσῷ περιβεβλημένον, τοῦτ' ἐν ᾧ κατ' ἀρχὰς ἐφίτυσαν καὶ ἐγέννησαν *) τὸ τῶν δέκα βασιλειδῶν γένος· ἔνθα καὶ κατ' ἐνιαυτὸν ἐκ πασῶν τῶν δέκα λήξεων ὡραῖα αὐτόσε ἀπετέλουν ἱερὰ ἐκείνων ἑκάστῳ. τοῦ δὲ Ποσειδῶνος αὐτοῦ νεὼς ἦν, σταδίου μὲν μῆκος, * εὖρος δὲ τρισὶ πλέ- D
θροις **), ὕψος δὲ ἐπὶ τούτοις ξύμμετρον ἰδεῖν, εἶδος δέ τι βαρβαρικὸν ἔχοντος. πάντα δὲ ἔξωθεν περιήλειψαν τὸν νεὼν ἀργύρῳ, πλὴν τῶν ἀκρωτηρίων, τὰ δὲ ἀκρωτήρια χρυσῷ. τὰ δὲ ἐντός, τὴν μὲν ὀροφὴν ἐλεφαντίνην ἰδεῖν πᾶσαν χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ καὶ ὀρειχάλκῳ πεποικιλμένην, τὰ δὲ ἄλλα πάντα τῶν τοίχων τε καὶ κιόνων καὶ ἐδάφους ὀρειχάλκῳ περιέλαβον. χρυσᾶ δὲ ἀγάλματα ἐνέστησαν, τὸν μὲν θεὸν ἐφ' ἅρματος ἑστῶτα ἓξ ὑποπτέρων ἵππων * ἡνίοχον, αὐτόν τε ὑπὸ μεγέ- E
θους τῇ κορυφῇ τῆς ὀροφῆς ἐφαπτόμενον, Νηρῇδας δὲ ἐπὶ δελφίνων ἑκατὸν κύκλῳ· τοσαύτας γὰρ ἐνόμιζον αὐτὰς οἱ τότε εἶναι. πολλὰ δ' ἐντὸς ἄλλα ἀγάλματα ἰδιωτῶν ἀναθήματα ἐνῆν.

(†) γρ. τοῖς.
*) γρ. ἐφικτὸν ἐγεννήσαντο.
**) ἴσ. τρίπλεθρος.

bes pontemque unum fere iugerum latum circumcirca hinc illincque lapideo cinxerunt muro, turres portasque pontibus in maris traiectionibus quoquoverſus imponentes. lapidem vero excidebant ſub inſula circumcirca in medio ſita et ſub orbibus extra et intus, unum album, alterum nigrum, tertium rubrum; excidentes autem ſimul fecerunt navalia cava duplicia intus, tecta ipſo ſaxo. atque aedificia alia ſimplicia, alia lapides miſcentes varia conſtruxerunt per ludum et iocum oblectationem eis naturalem tribuentes; ac muri quidem orbem extimum cingentis aere complexi ſunt totum circuitum, quaſi illinentes eum, interioris ambitum ſtanno obduxerunt, eum vero qui ipſam arcem circumdabat aurichalco fulgorem habente igneum. Regia intra arcem ita erat exſtructa. in medio templum erat Clitoni et Neptuno conſecratum inacceſſum, ſeptis aureis cinctum, illud in quo initio ortum et procreatum erat decem regis filiorum genus, ubi etiam quotannis ex omnibus decem partibus confluentes ſolemnia faciebant ſacra illorum cuique. Neptuni ipſius templum ſtadium erat longum, tria fere iugera latum et altitudinem habebat cum his congruentem ad adſpectum, ſpeciem autem quandam barbaricam ipſe exhibebat. totum vero templum extrinſecus argento obduxerant praeter faſtigia, quae auro ornata erant. et quod ad interiores partes attinet, lacunar eburneum totum auro et argento et aurichalco diſtinctum erat, reliqua vero omnia, parietes et columnas et pavimentum, aurichalco circumcluſerant. aureas quoque ſtatuas in eo collocaverant, et deum quidem in curru ſtantem ſex alatorum equorum rectorem, ipſum vero ob magnitudinem vertice lacunar contingentem, et Nereides delphinis inſidentes centum circumcirca; tot enim putabant eas memoriae illius homines eſſe. multa intus alia ſimulacra

περὶ δὲ τὸν νεὼν ἔξωθεν εἰκόνες ἁπάντων ἕστασαν ἐκ χρυ-
σοῦ, τῶν γυναικῶν καὶ αὐτῶν ὅσοι τῶν δέκα ἐγεγόνεσαν βα-
σιλέων, καὶ πολλὰ ἕτερα ἀναθήματα μεγάλα τῶν τε βασιλέων
καὶ ἰδιωτῶν ἐξ αὐτῆς τε τῆς πόλεως καὶ τῶν ἔξωθεν ὅσων
ἐπῆρχον. βωμός τε δὴ ξυνεπόμενος ἦν τὸ μέγεθος καὶ * τὸ 117
τῆς ἐργασίας ταύτῃ τῇ κατασκευῇ, καὶ τὰ βασίλεια κατὰ
ταὐτὰ πρέποντα μὲν τῷ τῆς ἀρχῆς μεγέθει, πρέποντα δὲ τῷ
περὶ τὰ ἱερὰ κόσμῳ. ταῖς δὲ δὴ κρήναις, τῇ τοῦ ψυχροῦ καὶ
τῇ τοῦ θερμοῦ νάματος, πλῆθος μὲν ἄφθονον ἐχούσαις, ἡδο-
νῇ δὲ καὶ ἀρετῇ τῶν ὑδάτων πρὸς ἑκατέρου *) τὴν χρῆσιν
θαυμαστοῦ πεφυκότος, ἐχρῶντο περιστήσαντες οἰκοδομήσεις
καὶ δένδρων φυτεύσεις πρεπούσας ὕδασι, δεξαμενάς τε αὖ
τὰς **) μὲν ὑπαιθρίους, * τὰς δὲ χειμερινὰς τοῖς θερμοῖς B
λουτροῖς ὑποστέγους περιτιθέντες, χωρὶς μὲν βασιλικάς, χω-
ρὶς δὲ ἰδιωτικάς, ἔτι δὲ γυναιξὶν ἄλλας καὶ ἑτέρας ἵπποις
καὶ τοῖς ἄλλοις ὑποζυγίοις, τὸ πρόσφορον τῆς κοσμήσεως
ἑκάστοις ἀπονέμοντες. τὸ δὲ ἀποῤῥέον ἦγον ἐπὶ τὸ τοῦ Πο-
σειδῶνος ἄλσος, δένδρα ***) παντοδαπὰ κάλλος ὕψος τε δαι-
μόνιον ὑπὸ ἀρετῆς τῆς γῆς ἔχοντα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἔξω κύ-
κλους δι' ὀχετῶν κατὰ τὰς γεφύρας ἐπωχέτευον. * οὗ δὴ C
πολλὰ μὲν ἱερὰ καὶ πολλῶν θεῶν, πολλοὶ δὲ κῆποι καὶ γυ-
μνάσια ἐκεχειρούργητο, τὰ μὲν ἀνδρῶν, τὰ δὲ ἵππων χωρὶς ἐν
ἑκατέρᾳ τῇ τῶν τροχῶν νήσῳ, τά τε ἄλλα καὶ κατὰ μέσην
τὴν μείζω τῶν νήσων ἐξῃρημένος ἱππόδρομος ἦν αὐτοῖς,
σταδίου τὸ πλάτος ἔχων, τὸ δὲ μῆκος περὶ τὸν κύκλον ὅλον
ἀφεῖτο εἰς ἅμιλλαν τοῖς ἵπποις. δορυφορικαὶ δὲ περὶ αὐτὸν
ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν οἰκήσεις ἦσαν τῷ πλήθει τῶν δορυφό-
ρων· τοῖς δὲ * πιστοτέροις ἐν τῷ σμικροτέρῳ τροχῷ καὶ D
πρὸς †) τῆς ἀκροπόλεως μᾶλλον ὄντι διετέτακτο ἡ φρουρά,
τοῖς δὲ πάντων διαφέρουσι πρὸς πίστιν ἐντὸς τῆς ἀκροπό-
λεως περὶ τοὺς βασιλέας αὐτοὺς ἦσαν οἰκήσεις δεδομέναι. τὰ
δὲ νεώρια τριήρων μεστὰ ἦν καὶ σκευῶν ὅσα τριήρεσι προς-

*) ἴσ. ἑκατέρου πρός.
**) γρ. αὐτάς. ἄλλ. θερμάς.
***) γρ. δένδρα δέ. ἴσ. ἐν ᾧ δένδρα παντ.
†) γρ. πρό.

a privatis dedicata inerant. circa templum foris imagines omnium ſtabant aureae, mulierum ipſorumque qui a decem illis regibus orti erant, et multa alia donaria magna regum et privatorum tam ex ipſa urbe quam externis regionibus quibus imperabant. ara magnitudine et confectione huic apparatui reſpondebat, itemque regia conveniens erat tam imperii magnitudini quam templi ornatui. fontibus porro utebantur, uno frigidae, altero calidae aquae, copioſiſſime fluentibus, quorum utraque aqua admirabilem ad uſum amoenitatem et bonitatem habebat. circum hos poſuerant aedificia arboresque conſeverant aquis convenientes, et receptacula quoque alia ſubdialia, alia hiberna calidis lavationibus ſervientia eaque tecta circumcirca fecerant, ſeorſum regia, ſeorſum privata, praeterea mulieribus alia itemque alia equis reliquisque iumentis, accommodatum cuique ornatum tribuentes.aquam vero effluentem derivabant in Neptuni lucum, in quo arbores variae pulchritudinem et altitudinem mirificam propter terrae bonitatem habentes, et in orbes exteriores per canales iuxta pontes deducebant. ubi multa templa multorum deorum, multi quoque horti et gymnaſia exſtructa erant, alia virorum, alia equorum ſeorſum in utraque orbium inſula, praecipue vero in media inſula maiore eximium eis erat equorum curriculum, ſtadii latitudinem habens, longitudinem vero circa orbem totum ad certamen equeſtre demiſſam. ſatellitum circa illud hinc illincque habitationes erant pro ipſorum numero; et fidelioribus quidem in minore orbe eoque propiore arcem ſtatio erat diſpoſita, qui vero omnes fide praeſtabant, iis intra arcem circa reges ipſos data erant domicilia. navalia triremibus referta erant omnibusque ad triremes pertinentibus inſtrumentis, quae quidem om-

ἥκει, πάντα δὲ ἐξηρτυμένα †) ἱκανῶς. Καὶ τὰ μὲν δὴ πε-
ρὶ τὴν τῶν βασιλέων οἴκησιν οὕτω κατεσκεύαστο· διαβάντι
δὲ τοὺς λιμένας ἔξω τρεῖς ὄντας ἀρξάμενον ἀπὸ * τῆς θα- E
λάττης ἦν ††) ἐν κύκλῳ τεῖχος, πεντήκοντα σταδίους τοῦ
μεγίστου τροχοῦ τε καὶ λιμένος ἀπέχον πανταχῇ, καὶ ξυνέ-
κλειεν εἰς ταὐτὸ πρὸς τὸ (*) τῆς διώρυχος στόμα τὸ πρὸς
θαλάττης (**). τοῦτο δὴ πᾶν ξυνῳκεῖτο μὲν ὑπὸ πολλῶν καὶ
πυκνῶν οἰκήσεων, ὁ δὲ ἀνάπλους καὶ ὁ μέγιστος λιμὴν ἔγε-
με πλοίων καὶ ἐμπόρων ἀφικνουμένων πάντοθεν, φωνὴν καὶ
θόρυβον παντοδαπὸν κτύπον τε μεθ' ἡμέραν καὶ διὰ νυ-
κτὸς ὑπὸ πλήθους παρεχομένων.

Τὸ μὲν οὖν ἄστυ καὶ τὸ περὶ τὴν ἀρχαίαν οἴκησιν σχε-
δόν, ὡς τότ' ἐλέχθη, νῦν διεμνημόνευται· τῆς δ' ἄλλης χώ-
ρας ὡς ἡ φύσις εἶχε καὶ τὸ * τῆς διακοσμήσεως εἶδος ἀπο- 118
μνημονεῦσαι πειρατέον. πρῶτον μὲν οὖν ὁ τόπος ἅπας ἐλέ-
γετο σφόδρα τε ὑψηλὸς καὶ ἀπότομος ἐκ θαλάττης, τὸ δὲ
περὶ τὴν πόλιν πᾶν πεδίον, ἐκείνην μὲν περιέχον, αὐτὸ δὲ
κύκλῳ περιεχόμενον ὄρεσι μέχρι πρὸς τὴν θάλατταν καθειμέ-
νοις *), λεῖον καὶ ὁμαλές, πρόμηκες δὲ πᾶν, ἐπὶ μὲν θάτερα
τριςχιλίων σταδίων, κατὰ δὲ μέσον ἀπὸ θαλάττης ἄνω διςχι-
λίων. ὁ δὲ τόπος οὗτος ὅλης τῆς νήσου πρὸς * νότον ἐτέ- B
τραπτο, ἀπὸ τῶν ἄρκτων **) κατάβοῤῥος. τὰ δὲ περὶ αὐτὸν
ὄρη τότε ὑμνεῖτο πλῆθος καὶ μέγεθος καὶ κάλλος παρὰ πάν-
τα τὰ νῦν ὄντα γεγονέναι, πολλὰς μὲν κώμας καὶ πλουσίας
περιοίκων ἐν ἑαυτοῖς ἔχοντα, ποταμοὺς δὲ καὶ λίμνας καὶ λει-
μῶνας τροφὴν τοῖς πᾶσιν ἡμέροις καὶ ἀγρίοις ἱκανὴν
θρέμμασιν, ὕλην δὲ καὶ πλήθει καὶ γένεσι ποικίλην ξύμπασί
τε τοῖς ἔργοις καὶ πρὸς ἕκαστα ἄφθονον. ὧδε οὖν τὸ πε-
δίον φύσει καὶ ὑπὸ βασιλέων * πολλῶν ἐν πολλῷ χρόνῳ διε- C
πεπόνητο. τετράγωνον μὲν αὐτὸ ὑπῆρχε τὰ πλεῖστ' ὀρθὸν καὶ
πρόμηκες· ὅ τι δ' ἐνελείπετο, κατεύθυντο ***) τάφρου κύ-
κλῳ περιορυχθείσης. τὸ δὲ βάθος καὶ πλάτος τό τε μῆκος

---

†) γρ. ἐξηρτημένα.
††) ἄλλ. ἤειν.
(*) ἴσ. εἰς ταὐτὸ τό.
(**) γρ. πρὸς τὸ θαλάττης.
*) γρ. καθημένοις.
**) γρ. ἄκρων.
***) γρ. κατ' εὐθὺ τῷ.

nia rite erant apparata. Ac regum quidem domicilium ita erat instructum; portus vero tres exteriores transgressum murus excipiebat a usque mari omnia cingens, qui quinquaginta stadia a maximo orbe et portu aberat omni ex parte, et concludebat fossae ostium ad mare versus. et hanc quidem totam regionem multae densaeque habitationes occupabant, sinus vero maximusque portus abundabat navigiis et mercatoribus undique confluentibus, qui vociferationem, tumultum omnis generis et strepitum dies noctesque propter multitudinem edebant.

De urbe et antiqua habitatione fere, ut tunc tradebatur, nunc expositum est; reliquae iam regionis quomodo natura se habuerit et constitutionis species qualis fuerit commemorare conandum est. ac primum quidem locus totus dicebatur admodum editus et praeruptus per mare esse, regio autem circa urbem universa campestris, illam quidem cingens, ipsa vero circumcirca cincta montibus usque ad mare demissis, levis et plana, oblonga vero tota, ex altera parte stadia ter mille, in medio a mari sursum bis mille. locus autem hic totius insulae ad austri partes conversus erat, ad septentrionem ab aquilone protectus. montes vero qui tunc eum cingebant copia et magnitudine et pulchritudine praedicabantur omnibus qui nunc sunt praestitisse, multos quidem vicos et divites accolarum in se habentes, fluvios porro et stagna et prata omnibus et mansuetis et feris animantibus satis alimenti praebentia, sylvamque et ad copiam et ad genera variam omniaque ad opera et ad singula largam. ita igitur campus natura et a regibus multis multos per annos excultus erat. quadratus autem erat ex maxima parte rectus et oblongus, et quod a recta linea aberat, id dirigebatur fossa circumcirca ducta; cuius altitudo, latitudo et longitudo incredibiles quidem

αὐτῆς ἄπιστον μὲν λεχθὲν, ὡς χειροποίητον ἔργον, πρὸς τοῖς
ἄλλοις διαπονήμασι τοσοῦτον εἶναι, ῥητέον δὲ ὅ γε ἠκούσα-
μεν· πλέθρου μὲν γὰρ βάθος ὀρώρυκτο, τὸ δὲ πλάτος ἁπάν-
των †) σταδίου, περὶ δὲ πᾶν τὸ πεδίον ὀρυχθεῖσα ††) ξυν-
έβαινεν * εἶναι τὸ μῆκος σταδίων μυρίων. τὰ δ' ἐκ τῶν D
ὀρῶν καταβαίνοντα ὑποδεχομένη ῥεύματα καὶ περὶ τὸ πεδίον
κυκλωθεῖσα, πρὸς τὴν πόλιν ἔνθεν τε καὶ ἔνθεν ἀφικομένη, ταύ-
τῃ πρὸς * * * τὸ †††) πλάτος μάλιστα ἑκατὸν ποδῶν διώρυχες
εὐθεῖαι τετμημέναι κατὰ τὸ πεδίον πάλιν εἰς τὴν τάφρον
τὴν πρὸς θαλάττης ἀφεῖντο, ἑτέρα δὲ ἀφ' ἑτέρας αὐτῶν στα-
δίους ἑκατὸν ἀπεῖχεν. ᾗ δὴ*) τήν τ' ἐκ τῶν ὀρῶν ὕλην κατῆ-
γον εἰς τὸ ἄστυ καὶ τἄλλα * δὲ ὡραῖα πλοίοις κατεκομίζον- E
το, διάπλους**) ἐκ τῶν διωρύχων εἰς ἀλλήλας τε πλαγίας καὶ
πρὸς τὴν πόλιν τεμόντες***). καὶ δὶς δὴ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν
γῆν ἐκαρποῦντο, χειμῶνος μὲν τοῖς Διὸς ὕδασι χρώμενοι,
θέρους δὲ ὅσα γῆ φέρει, τὰ ἐκ τῶν διωρύχων ἐπάγοντες νά-
ματα. Πλῆθος δὲ τῶν μὲν ἐν τῷ πεδίῳ χρησίμων πρὸς
πόλεμον ἀνδρῶν ἐτέτακτο τὸν κλῆρον ἕκαστον παρέχειν ἄν-
δρα ἡγεμόνα, τὸ * δὲ τοῦ κλήρου μέγεθος εἰς δέκα δεκά- 119
κις ἦν στάδια, μυριάδες δὲ ξυμπάντων τῶν κλήρων ἦσαν
ἕξ· τῶν δὲ ἐκ τῶν ὀρῶν καὶ τῆς ἄλλης χώρας ἀπέραντος μὲν
ἀριθμὸς ἀνθρώπων ἐλέγετο, κατὰ δὲ τόπους καὶ κώμας εἰς
τούτους τοὺς κλήρους πρὸς τοὺς ἡγεμόνας ἅπαντες (†) διε-
νενέμηντο. τὸν οὖν ἡγεμόνα ἦν τεταγμένον εἰς τὸν πόλεμον
παρέχειν ἕκτον μὲν ἁρμάτων πολεμιστηρίων (††) μόριον εἰς
μύρια ἅρματα, ἵππους δὲ δύο καὶ ἀναβάτας, * ἔτι δὲ ξυνω- B
ρίδα χωρὶς δίφρου καταβάτην τε σμικρασπίδα (†††) καὶ τὸν ἀμ-
φοῖν μετ' ἐπιβάτην τοῖν ἵπποιν ἡνίοχον ἔχουσαν, ὁπλίτας
δὲ δύο καὶ τοξότας σφενδονήτας τε ἑκατέρους δύο, γυμνῆ-
τας δὲ λιθοβόλους καὶ ἀκοντιστὰς τρεῖς ἑκατέρους, ναύτας δὲ
τέτταρας εἰς πλήρωμα διακοσίων καὶ χιλίων νεῶν. τὰ μὲν

†) ἄλλ. ἁπάντῃ. ††) γρ. ὀρυχθεῖσαν.
†††) ἄλλ. ταύτῃ πρὸς θάλατταν μεθεῖτο ἐκρεῖν. ἄνωθεν δὲ ἀπ' αὐτῆς τὸ πλάτος. κτλ.
*) γρ. ἤδη τήν τ. **) γρ. κατεκομίζοντο διπλοῖς.
***) γρ. τέμνοντες. (†) γρ. ἅπαντας.
(††) ἄλλ. ἅρματος πολεμιστηρίου.
(†††) γρ. καταβάτας τ' ἐς μικρασπίδα.

funt dictu, quippe opus manu factum praeter ceteras ftructuras et molimina tantum exftitiffe; dicendum tamen quod audivimus; iugerum enim alta effoffa erat, ftadium in univerfum lata, circa totum vero campum quum duceretur, factum eft ut decem millia ftadiorum longa evaderet. montibus autem defluentia recipiens flumina et circa campum in orbem deducta, hinc illincque ad urbem accedens, hac parte * * * *) canales directi plus quam centum pedes lati per campum ducti rurfus in foffam ad mare verfus porrigebantur, alter vero ab altero ftadia centum aberat; per quos e montibus lignum deducebant in urbem et reliqua fuo quaeque tempore maturefcentia navigiis deportabant, quum traiectus e canalibus obliquos et inter fe et urbem verfus feciffent. et bis quidem terrae fruges colligebant, hieme aqua caelefti utentes, et aeftate ea quam terra profert, rivos e canalibus inducentes. Multitudo autem virorum qui in campo habitabant ad bellum utiles, ita ordinata erat, ut quaeque portio praeberet ducem, portionis vero magnitudo circiter decies decem ftadiorum, et univerfarum portionum fexaginta millia erant; montis vero reliquaeque regionis incolarum infinitus dicebatur numerus, et fecundum locos vicosque in has portiones pro ducibus cuncti distributi erant. ftatutum autem erat ut dux ad bellum praeftaret fextam curruum bellicorum partem, circiter decem millia curruum, equos duo et equites, praeterea bigas praeter fedem bellatorem habentes defcendentem parvo clypeo armatum et cum propugnatore amborum equorum rectorem, gravis armaturae milites duos et fagittarios funditoresque itidem duos, levisque armaturae milites lapides iacientes et iaculatores tres utrosque, et nautas quattuor ad ducentas mille naves complendas. ac res qui-

*) *Ficin.* hac tandem erumpebat in mare. defuper autem ab ipfa cet.

οὖν πολεμιστήρια οὕτω διετέτακτο τῆς βασιλικῆς πόλεως,
τῶν δὲ ἐννέα ἄλλα ἄλλως, ἃ μακρὸς ἂν χρόνος εἴη λέγειν.
* Τὰ δὲ τῶν ἀρχῶν καὶ τιμῶν *) ὧδ' εἶχεν ἐξ ἀρχῆς δια- C
κοσμηθέντα. τῶν δέκα βασιλέων εἷς ἕκαστος ἐν μὲν τῷ καθ'
αὑτὸν μέρει κατὰ τὴν αὑτοῦ πόλιν τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν
πλείστων νόμων ἦρχε, κολάζων καὶ ἀποκτιννὺς ὅντιν' ἐθε-
λήσειεν· ἡ δὲ ἐν ἀλλήλοις ἀρχὴ καὶ κοινωνία κατὰ ἐπιστολὰς
ἦν τὰς τοῦ Ποσειδῶνος, ὡς ὁ νόμος αὐτοῖς παρέδωκε, καὶ
γράμματα ὑπὸ τῶν πρώτων ἐν στήλῃ γεγραμμένα ὀρειχαλκί-
νῃ, ἣ κατὰ μέσην τὴν νῆσον ἔκειτο ἐν ἱερῷ * Ποσειδῶνος, D
οἷ δὴ **) δι' ἐνιαυτοῦ πέμπτου, τοτὲ δὲ ***) ἐναλλὰξ ἕκ-
του, ξυνελέγοντο, τῷ τε ἀρτίῳ καὶ τῷ περιττῷ μέρος ἴσον
ἀπονέμοντες, ξυλλεγόμενοι δὲ περί τε τῶν κοινῶν ἐβουλεύοντο
καὶ ἐξήταζον εἴ τίς τι παραβαίνοι καὶ ἐδίκαζον. ὅτε δὲ δι-
κάζειν μέλλοιεν, πίστεις ἀλλήλοις τοιάσδε ἐδίδοσαν πρότερον.
ἀφέτων ὄντων ταύρων ἐν τῷ τοῦ Ποσειδῶνος ἱερῷ μόνοι
γιγνόμενοι δέκα ὄντες, ἐπευξάμενοι τῷ θεῷ τὸ κεχαρισμένον
αὐτῷ θῦμα ἑλεῖν, * ἄνευ σιδήρου ξύλοις καὶ βρόχοις ἐθή- E
ρευον, ὃν δὲ ἕλοιεν τῶν ταύρων, πρὸς τὴν στήλην προσα-
γαγόντες κατὰ κορυφὴν αὐτῆς ἔσφαττον κατὰ τῶν γραμμά-
των. ἐν δὲ τῇ στήλῃ πρὸς τοῖς νόμοις ὅρκος ἦν μεγάλας
ἀρὰς ἐπευχόμενος τοῖς ἀπειθοῦσιν. ὅτ' οὖν κατὰ τοὺς αὑ-
τῶν νόμους θύσαντες καθαγίζοιεν πάντα τοῦ * ταύρου τὰ 120
μέλη, κρατῆρα κεράσαντες ὑπὲρ ἑκάστου θρόμβον ἐνέβαλλον
αἵματος, τὰ δ' ἄλλ' εἰς τὸ πῦρ ἔφερον, περικαθήραντες τὴν
στήλην· μετὰ δὲ τοῦτο χρυσαῖς φιάλαις ἐκ τοῦ κρατῆρος ἀρυ-
τόμενοι, κατὰ τοῦ πυρὸς σπένδοντες ἐπώμνυσαν δικάσειν τε
κατὰ τοὺς ἐν τῇ στήλῃ νόμους καὶ κολάσειν εἴ τίς τι πρό-
τερον παραβεβηκὼς εἴη, τό τε αὖ μετὰ τοῦτο μηδὲν τῶν
γραμμάτων ἑκόντες παραβήσεσθαι, μηδὲ ἄρξειν μηδὲ ἄρχοντι
πείσεσθαι * πλὴν κατὰ τοὺς τοῦ πατρὸς ἐπιτάττοντι νόμους. B
ταῦτα ἐπευξάμενος ἕκαστος αὐτῶν αὑτῷ καὶ τῷ ἀφ' αὑτοῦ
γένει, πιὼν καὶ ἀναθεὶς τὴν φιάλην εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ,

*) γρ. ἀρχῶν τιμῶν.
**) γρ. οἱ δέ.
***) γρ. τὸ δέ.

dem bellica regiae civitatis ita erat conſtituta, novem vero reliquarum alia aliter, de qua longum eſt dicere. Magiſtratus autem et honores ſic erant ab initio conſtituti. decem regum unusquisque pro virili parte in civitate ſua viris plurimisque legibus moderabatur, caſtigans et interficiens quem vellet; mutuum vero inter ipſos imperium et communitas ſecundum Neptuni mandata erant conſtituta, quae lex eis et litterae tradebant a primis columnae exſtructae ex aurichalco inſculptae, quae media in inſula poſita erat in Neptuni templo, quo quidem alternis modo quinto modo ſexto anno conveniebant, pari et impari numero idem tribuentes, et convenientes de rebus communibus conſultabant, inquirebant ſi quis quid migraverat et iudicabant. iudicium autem exerciturі fidem inter ſe hanc prius dabant. liberi quum paſcerentur tauri in Neptuni templo, decem illi ſoli hic verſantes vovebant deo gratam victimam ſe capturos eſſe, et ſine ferro lignis et laqueis venabantur, taurum vero quem ceperant ad columnam trahebant et in eius vertice mactabant in litteris ibi inciſis. in columna praeter leges iusiurandum erat dira exſecrans in eos qui non pariturі eſſent. quum ſecundum leges ſuas ſacrificio facto conſecraturi erant omnia tauri membra, cratera ſtatuebant et pro quoque guttam iniiciebant ſanguinis, reliqua in ignem inferebant, luſtrantes columnam; deinde aureis poculis e cratere haurientes et in ignem libantes iurabant iudicaturos ſe eſſe ſecundum leges columnae inciſas et caſtigaturos ſi quis quid ante migraſſet, et in poſterum quoque nihil ſcriptorum ſua ſponte migraturos, neque imperaturos neque imperanti pariturоs eſſe niſi ſecundum patris leges mandaturus eſſet. quae quum voviſſet quisque eorum pro ſe ſuoque genere, bibebat et poculo in dei templo

περὶ τὸ δεῖπνον καὶ τἀναγκαῖα διέτριψεν. ἐπεὶ δὲ γίγνοιτο *)
σκότος καὶ τὸ πῦρ ἐψυγμένον τὸ περὶ τὰ θύματα εἴη, πάν-
τες οὕτως ἐνδύντες ὅτι καλλίστην κυανῆν στολήν, ἐπὶ τὰ τῶν
* ὁρκωμοσιῶν **) καύματα χαμαὶ καθίζοντες, νύκτωρ, πᾶν
τὸ περὶ τὸ ἱερὸν ἀποσβεννύντες πῦρ, ἐδικάζοντό * τε καὶ ἐδί- C
καζον, εἴ τίς τι παραβαίνειν αὐτῶν αἰτιῷτό τινα· δικάσαν-
τες δὲ τὰ δικασθέντα, ἐπειδὴ φῶς γένοιτο, ἐν χρυσῷ πίνακι
γράψαντες μετὰ τῶν στολῶν μνημεῖα ἀνετίθεσαν. νόμοι δὲ
πολλοὶ μὲν ἄλλοι περὶ τὰ γέρα ***) τῶν βασιλέων ἑκάστων
ἦσαν ἴδιοι, τὰ δὲ μέγιστα, μήτε ποτὲ ὅπλα ἐπ' ἀλλήλους οἴ-
σειν βοηθήσειν τε πάντας, ἄν πού τις αὐτῶν ἔν τινι πόλει
τὸ βασιλικὸν καταλύειν ἐπιχειρῇ γένος, κοινῇ δέ, καθάπερ
οἱ πρόσθεν, * βουλευόμενοι τὰ δόξαντα περὶ πολέμου καὶ D
τῶν ἄλλων πράξεων, ἡγεμονίαν ἀποδιδόντες τῷ Ἀτλαντικῷ
γένει· θανάτου δὲ τὸν βασιλέα τῶν ξυγγενῶν μηδενὸς εἶναι
κύριον, ἂν †) μὴ τῶν δέκα τοῖς ὑπὲρ ἥμισυ δοκῇ.

Ταύτην δὴ τοσαύτην καὶ τοιαύτην δύναμιν ἐν ἐκείνοις
τότε οὖσαν τοῖς τόποις ὁ θεὸς ἐπὶ τούσδε αὖ τοὺς ††) τό-
πους ξυντάξας ἐκόμισεν ἔκ τινος τοιᾶσδε, ὡς λόγος, προφά-
σεως. ἐπὶ πολλὰς μὲν γενεάς, μέχριπερ ἡ τοῦ θεοῦ φύσις
* αὐτοῖς ἐξήρκει, κατήκοοί τε ἦσαν τῶν νόμων καὶ πρὸς τὸ E
ξυγγενὲς θεῖον φιλοφρόνως εἶχον· τὰ γὰρ φρονήματα ἀλη-
θινὰ καὶ πάντῃ μεγάλα ἐκέκτηντο, πρᾳότητι μετὰ φρονή-
σεως πρός τε τὰς ἀεὶ ξυμβαινούσας τύχας καὶ πρὸς ἀλλή-
λους χρώμενοι· διὸ πλὴν ἀρετῆς πάντα ὑπερορῶντες σμι-
κρὰ ἡγοῦντο τὰ παρόντα, καὶ ῥᾳδίως ἔφερον οἷον ἄχθος
* τὸν τοῦ χρυσοῦ τε καὶ τῶν ἄλλων κτημάτων ὄγκον, ἀλλ' 121
οὐ μεθύοντες ὑπὸ τρυφῆς οὐδ' ὑπὸ τοῦ ἀκράτου ἀμβλυώτ-
τοντες †††) ἐσφάλλοντο, νήφοντες δὲ ὀξὺ ξκαθεώρων ὅτι καὶ
ταῦτα πάντα ἐκ φιλίας τῆς κοινῆς μετὰ ἀρετῆς αὐξάνεται,
τῇ δὲ τούτων σπουδῇ καὶ τιμῇ φθίνει ταῦτά τε αὐτὰ κἀκεί-
νη ξυναπόλλυταί τούτοις. ἐκ δὴ λογισμοῦ τε τοιούτου καὶ φύ-

---

*) γρ. ἐγίγνετο. ἄλλ. διατρίψας, ἐπειδὴ γίγνοιτο.
) ἴσ. ὁρκωμοσίων. *) γρ. ἱερά. †) ἄλλ. ὃν ἂν μὴ. ††) γρ. αὐτούς. †††) ἄλλ. ὑπὸ τρυφῆς διὰ πλοῦτον ἀκράτορες αὐτῶν ὄντες.

ſacrato epulis rebusque neceſſariis vacabat. tenebris vero obortis igneque victimarum fere exſtincto omnes ſtola quam pulcherrima caerulea induti in victimarum calore humi conſidebant noctuque, omni circa templum igne exſtincto, in iudicium vocabantur et vocabant, ſi quis quid migrantem eorum aliquem accuſaſſet. quum vero exſequuti eſſent iudicia diesque illuxiſſet, in aurea tabula inſculpentes cum ſtolis monumenta dedicarunt. ac leges quidem multae aliae de regum dignitate ſingulorum erant propriae, maximum vero hoc erat lege ſancitum, ne umquam arma inter ſe inferrent, ſed omnes auxiliarentur, ſicubi aliquis in civitate quapiam regium eorum exſtirpare aggrederetur genus, communiter vero, quemadmodum ſuperiores, quum in conſilium iviſſent, ea quae de bello aliisque rebus gerendis ipſis viſa erant exſequebantur, principatum et imperium Atlantico generi tribuentes; necis autem ut poteſtatem rex in nullum cognatorum haberet, niſi plus dimidio decem illorum videretur.

Hanc igitur tantam et talem potentiam quae illis in locis tum erat deus in hosce locos compoſitam adduxit hanc fere, ut traditur, ob cauſam. multa quidem per ſaecula, quamdiu dei natura eis ſuppetebat, legibus obtemperabant comesque erant erga divinum cognatum; animum enim habebant verum planeque magnum, clementiam quandam prudentem et in caſibus quibusque incidentibus et inter ſe exercentes; quocirca praeter virtutem omnia deſpicientes parvi faciebant ea quae poſſidebant, et facile ferebant tamquam onus auri ceterarumque facultatum molem, non ebrii propter luxuriam nec mero hebetati labebantur, ſed ſobrii acute perſpiciebant haec omnia amicitia communi et virtute augeſcere, illorum vero ſtudio et honore tum haec ipſa perire tum illas cum his exſtingui. ex hac igitur reputatione et natura divina permanente omnia ip-

σεως θείας παραμενούσης πάντ' αὐτοῖς ηὐξήθη ἃ πρὶν διήλθομεν. ἐπεὶ δ' ἡ τοῦ θεοῦ μὲν μοῖρα ἐξίτηλος ἐγίγνετο ἐν αὐτοῖς πολλῷ τῷ θνητῷ καὶ πολλάκις ἀνακεραννυμένη, τὸ δὲ ἀνθρώπινον ἦθος ἐπεκράτει, * τότε ἤδη τὰ παρόντα φέ- B ρειν ἀδυνατοῦντες *) ἠσχημόνουν, καὶ τῷ δυναμένῳ μὲν ὁρᾶν αἰσχροὶ κατεφαίνοντο, τὰ κάλλιστα ἀπὸ τῶν τιμιωτάτων ἀπολλύντες, τοῖς δὲ ἀδυνατοῦσιν ἀληθινὸν πρὸς εὐδαιμονίαν βίον ὁρᾶν τότε δὴ μάλιστα πάγκαλοι μακάριοί τε ἐδοξάζοντο εἶναι, πλεονεξίας ἀδίκου καὶ δυνάμεως ἐμπιπλάμενοι. θεὸς δὲ ὁ θεῶν Ζεὺς ἐν νόμοις βασιλεύων, ἅτε δυνάμενος καθορᾶν τὰ τοιαῦτα, ἐννοήσας γένος ἐπιεικὲς ἀθλίως διατιθέμενον, δίκην αὐτοῖς ἐπιθεῖναι βουληθείς, ἵνα γένοιντο ἐμμελέστεροι σωφρονισθέντες, * ξυνήγειρε θεοὺς πάντας C εἰς τὴν τιμιωτάτην αὐτῶν οἴκησιν, ἣ δὴ κατὰ μέσον παντὸς τοῦ κόσμου βεβηκυῖα καθορᾷ πάντα ὅσα γενέσεως μετείληφε, καὶ ξυναγείρας εἶπεν * * * * *

---

*) γρ. ἀδυναμοῦντες.

ſis incrementa ceperunt quae enumeravimus. quum vero dei ſors in iis evanuiſſet cum multo mortali multisque modis commixta, humana autem indoles ſuperaſſet, tum demum bona quae habebant ferre non potuerunt pravosque ſe praebuerunt, et ei qui videre poterat turpes videbantur, pulcherrima e pretioſiſſimis perdentes, ab iis vero qui veram ad felicitatem vitam videre non poterant, tum ſcilicet oppido pulchri et beati exiſtimabantur, aviditate iniuſta et potentia impleti. deus vero deorum Iuppiter iuſte imperans, quippe ad haec cernenda valens, quum intellexiſſet genus probum miſere affectum eſſe, poena eos afficere cogitans, ut modeſtiores evaderent caſtigati, convocavit deos omnes in auguſtiſſimam eorum ſedem, quae quidem locum medium univerſi mundi obtinet omniaque conſpicit quae orta ſunt, et apud convocatos verba fecit * * * * *

LIPSIAE

IMPRESSIT BENEDICT. GOTTHILF TEUBNER.